

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

İBRET GAZETESİNDE YAYIMLANAN SANAT VE EDEBİYAT KONULU
YAZILARIN SİSTEMATİK TAHLİLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mahmut BALBAY

Danışman
Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ

Ağustos 2019
BATMAN

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

İBRET GAZETESİNDE YAYIMLANAN SANAT VE EDEBİYAT KONULU
YAZILARIN SİSTEMATİK TAHLİLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mahmut BALBAY

Danışman
Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ

Ağustos 2019
BATMAN

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAYI

Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ danışmanlığında Mahmut BALBAY tarafından hazırlanan “İbret Gazetesinde Yayınlanan Sanat ve Edebiyat Konulu Yazıların Sistemantik Tahlili” adlı tez çalışması 08/08/2019 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Abdulhakim TUĞLUK

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARADENİZ

İmza

[Handwritten signature of Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ]
.....
[Handwritten signature of Dr. Öğr. Üyesi Abdulhakim TUĞLUK]
.....

[Handwritten signature of Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARADENİZ]
.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

[Handwritten signature of Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ]
Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ
Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış/akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez ve Seminer Yazım Kılavuzu kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules/ethical conduct and Batman University Institute of Social Sciences' Thesis and Seminar Writing Guide. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all materials and results that are not original to this work.

İmza

Mahmut Balbay

Tarih: 08/08/2019

ÖZET

YÜKSEK LİSANS

İBRET GAZETESİNDE YAYIMLANAN SANAT VE EDEBİYAT KONULU YAZILARIN SİSTEMATİK TAHLİLİ

Mahmut BALBAY

**Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı**

**Danışman: Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ
(Yıl 2019, Sayfa 441)**

Jüri

**Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ
Dr. Öğr. Üyesi Abdulhakim TUĞLUK
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARADENİZ**

Türkiye’de, 19. yüzyılın ikinci yarısında gazete ve gazetecilik çağdaş anlamda ortaya çıkmıştır. Namık Kemal ve arkadaşlarının 1872-1873 yılları arasında yayımladıkları *İbret*, muhalif kimliğiyle ön plana çıkmış bir gazetedir. 132 sayı olarak yayımlanan *İbret* gazetesi, fikir yazılarıyla hürriyet mücadelesinin öncüsü olmuş ve toplum tarafından yeni fikirlerin benimsenmesinde önemli bir rol almıştır. Halkı gazete vasıtasıyla eğitmeyi temel amaç edinmiş olan *İbret*’te, bu amaç doğrultusunda pek çok makale, hikâye, tiyatro, fıkra, tenkit vb. yazılar yayımlanmıştır. Böylelikle *İbret* gazetesi, kendi döneminin kamuoyunun sözcüsü olmayı başarmıştır. *İbret* gazetesinin yayımlandığı dönemde ön plana çıkmasının başka bir sebebi, Namık Kemal’in gazetede yazdığı eleştiri yazılarıdır. Bu çalışmada, *İbret* gazetesinin sistematik dizinine yer verilmiş ve gazetede yayımlanan sanat/edebiyata ilişkin yazılar tahlil edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *İbret* Gazetesi, Sanat, Edebiyat, Namık Kemal, Sistematik Tahlil.

ABSTRACT
MS THESIS
THE SYSTEMATIC INVESTIGATION OF ART AND LITERATURE
ARTICLES IN THE İBRET NEWSPAPER

Mahmut BALBAY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES OF BATMAN UNIVERSITY
THE DEGREE OF MASTER OF SOCIAL SCIENCE / DOCTOR OF
PHILOSOPHY
IN TURKISH LITERATURE AND LANGUAGE
(2019, 441 Pages)

July
Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ferhat KORKMAZ
Dr. Lecturer: Abdulhakim TUĞLUK
Dr. Lecturer: Mustafa KARADENİZ

The period in which journal and journalism appeared and developed in contemporary sense in Turkey was the second half of 19th century. In the second half of this century in Ottoman Empire, a news paper called *İbret* which was published by Namık Kemal and his friends between 1872-1873, was one of the important newspaper having opposite ideas against government. *İbret*, an important idea journal of Turkish Literature, was published as 132 issues.

It pioneered the struggle for freedom and it had an important role on adopting the idea of freedom by society with its articles. In this newspaper which aspired to educate people first via itself, several articles, stories, plays, jokes, criticism were written with this purpose in mind. Thus, *İbret* became the voice of public during its period. The other important reason that *İbret* stood out in this period was Namık Kemal's criticism articles. This study has included the systematic index of *İbret* and the art /literature articles are being analysed.

Key Words: Literary Genre, *İbret* Journal, Selected Texts, Systematic Index, Namık Kemal, Introducing.

ÖN SÖZ

Osmanlı Devleti'nin Batılı toplumlar seviyesine ulaşma çabalarının en yoğun yaşandığı dönem, Tanzimat seneleri olmuştur. Bu dönemde, ön plana çıkan unsurlardan birisi de hiç şüphesiz basın ve yayın faaliyetleridir. Basın ve yayın faaliyetleri vasıtasıyla yeni edebî türler ve fikir akımları, hayatımızda yer bulmuştur. Ayrıca basın ve yayın organlarında savunulan kimi fikirler, Osmanlı aydınları ve toplumunun fikrîsel bağlamda dönüşmesini sağlamıştır.

Osmanlı döneminde yürütülen basın faaliyetlerine bakıldığında bir dönem başyazarlığını Namık Kemal'in yaptığı *İbret* gazetesi, ilk muhalif gazetelerden olup bu gazetede yayımlanan yazılar, Osmanlı toplumunu önemli ölçüde etkilemiştir. *İbret* gazetesinde yazan -başta Namık Kemal olmak üzere- birçok yazar, yazılarında Osmanlı Devleti'nin gelişmesinin önündeki engelleri ve bu engelleri ortadan kaldırmak için atılması gereken adımları işlemişlerdir.

İbret gazetesi ve gazetenin yayımlandığı dönemle ilgili yapılmış birçok çalışma olmasına rağmen, gazeteyi ilk sayısından son sayısına kadar (132 sayı) içerik olarak inceleyen bir çalışmanın olmaması, bizi böyle bir çalışma yapmaya sevk eden en önemli etkindir.

Bu çalışmamızda, *İbret* gazetesinde yer alan fıkra, makale, tartışma, kitap, gazete ve dergi tanıtımlarına yer verilmiştir. Gazetede yer alan bu yayımlardan hareketle başta Namık Kemal olmak üzere o dönem *İbret* gazetesi yazarlarının ele aldıkları konuları hangi planda değerlendirdiklerinin tespiti yapılmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızda *İbret* gazetesinde yayımlanmış ve edebî değeri olan tüm makaleler, eleştiriler, şiirler, mektuplar ve diğer edebî yazılar ile tanıtımlar yer bulmuştur. Ele alınan ve tahlili yapılan bu yazıların, *İbret* gazetesinin yayımlandığı dönemin, daha iyi anlaşılmasını sağlaması beklenmektedir. *İbret* gazetesinin yayım hayatı boyunca, daha çok hangi konular üzerinde durduğu, hangi gazetelerle hangi tartışmaları yaptığı, hangi gazetelerin haberlerine yer verdiği, dünyadaki gelişmelere nasıl baktığı vb. konulara indeks bölümünde yer verilmiştir. Çalışmanın orijinalliğini bozmamak için ağırlıklı olarak yabancı dillerden alınan ve okunamayan kelime veya kelime grupları (...) işaretiyle gösterilmiş olup gazete sayılarının üzerindeki tarihler olduğu gibi aktarılmıştır.

Çalışmam boyunca engin birikimiyle desteklerini benden esirgemeyen ve bu tezin hazırlanmasının her aşamasında, her konuda bana yardımcı olan saygıdeğer hocam

Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ'a, çalışmamın her aşamasında yoğun desteklerini ve sabrını gördüğüm eşim Emine BALBAY'a, özellikle tezin bitirilmesi konusunda beni teşvik eden ve manevi desteklerini benden esirgemeyen annem ve babama sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Mahmut BALBAY

Batman, 2019

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖN SÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
GİRİŞ.....	1
I.BÖLÜM: İBRET GAZETESİ.....	6
1.1. 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti’nde Basın Yayın Faaliyetleri	6
1.2. İbret Gazetesi	12
1.2.1. Gazetenin Şekilsel Özellikleri	14
1.2.2. Gazetenin Kapatılması	14
1.3. Namık Kemal ve İbret Gazetesi	17
1.3.1. Namık Kemal’in İbret Gazetesindeki Siyasî ve Edebî Yazıları	24
1.4. İbret Gazetesindeki Diğer Edebî Yazılar	46
1.4.1. Şiir.....	64
1.4.2. Tiyatro.....	72
1.4.3. Eğitim.....	96
1.4.4. İbret Gazetesinde Tanıtımı Yapılan Oyunlar ve Çeşitli İlanlar	98
1.4.5. Mizahî Hikâyeler	103
1.4.6. Çeviri Eserler ve Eser Tanıtımları	109
1.4.7. Eleştiri.....	122
1.4.8. İbret Gazetesi ile Hakayikü’l-Vakayi’ Gazetesi Arasındaki Tartışmalar ...	127
1.4.9. Sergi	131
II.BÖLÜM: İBRET GAZETESİNİN SİSTEMATİK TAHLİL VE DİZİNİ	134
2.1.İbret Gazetesinin Sistematiik Tahlil ve Dizini Tablosu	134
SONUÇ	396
KAYNAKLAR	401
EKLER	409
1. Seçme Metinler.....	409
2. İbret Gazetesinin Nüshalarından Örnekler	424
ÖZ GEÇMİŞ	432

SİMGELER VE KISALTMALAR

bs.	: Baskı
C.	: Cilt
çev.	: çeviren
hızr.	: Hazırlayan
No.	: Numara
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
B.M.	: Başmuharrir
M.	: Miladi
R.	: Rûmî
H.	: Hicrî
(...)	: Okunamadı

GİRİŞ

19. yüzyıl, Osmanlı Devleti açısından büyük sıkıntıların ve değişimlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Bu dönemde Osmanlı-Rus savaşının yanı sıra Mısır, Kırım, Lübnan, Girit sorunu gibi pek çok iç sorunla da uğraşmıştır. İçerde ve dışarda yaşanan bu sorunlar, Osmanlı Devleti'nin çöküşüne zemin hazırlamıştır.

Bu dönemde, Osmanlı Devleti'nin Avrupa devletlerine karşı askerî üstünlüğü sona ermiş, Batı'nın “hasta adam” dediği 600 yıllık imparatorluk, eski gücünü büyük oranda yitirmiştir. Osmanlı'nın gerilemesine karşın Batı ülkelerinin teknik ve ekonomik anlamda büyük bir ilerleme göstermesi, iki medeniyet arasında büyük bir uçurumun oluşmasına sebep olmuştur.

Batı dünyası, bu dönemde iki yönlü bir politika izlemiştir. Kendi içinde sosyal ve uygar, dışa karşı ise emperyalist ve antisosyal olan Batı medeniyeti, gelişmemiş ülkelere ve kıtalara uygarlığı götürme bahanesiyle buraları sömürgeleştirmiş ve bu ülkelerin kalkınmalarını önlemiştir. Bu ülkeleri birbirine kırdıran, onları kendi çıkarları doğrultusunda savaşa sokan, onlara silah satan ve içişlerine karışan Batı, izlemiş olduğu bu siyasetle, nasıl bir mantığa sahip olduğunu gözler önüne sermiştir. Osmanlı Devleti ile Batı'nın ilişkileri 19. yüzyılda da bu koşulların baskısı altında gelişmiştir.

İmparatorluğun sahip olduğu topraklara ve kaynaklara göz diken Batı'nın amacı, Osmanlı İmparatorluğu'nu parçalayarak dünyada söz sahibi tek güç hâline gelmektir. Nitekim gittikçe güç kaybeden Osmanlı İmparatorluğu bu dönemde, içerden ve dışardan kendisine yönelen tehditlerle baş edecek güçten yoksun olduğu için durumunu düzeltecek bazı yenilikler yapmak zorunda kalmıştır. II. Mahmut döneminde yapılan bu yeniliklerin bir kısmı kültür ve edebiyat alanında olmuştur. Özellikle Osmanlı Devleti ile Batı arasında bir köprü vazifesi gören Tercüme Odası, kültür ve edebiyat alanında yapılan bu yeniliklerin en önemlilerinden olup Hariciye Nazırlığı'nın yirmi kadar odası içinde, en önemli yer hâline gelmiştir. Bu dönemde Tercüme Odası memurlarının başta gelen görevi, devlete lazım olan ve dış ilişkileri ilgilendiren önemli belgeleri Türkçe'ye çevirmektir (Dumont, 1995, s.78). Zaman içerisinde Tercüme Odaları, Tanzimat Dönemi aydınlarının tercümeler sayesinde Batı'daki gelişmelerden haberdar oldukları bir eğitim yuvası haline gelmiştir.

II. Mahmut'un 30 Haziran 1839 tarihinde hayatını kaybetmesinin ardından yerine oğlu Abdülmecit geçer. Abdülmecit, reformları kaldığı yerden devam ettirir. II. Mahmut'un sağlığında düşündüğü ancak ölümünden dolayı Abdülmecit döneminde ilan edilen Tanzimat Fermanı, onun en büyük reform hareketidir. Tanzimat'ın getirdiği en büyük yenilik şüphesiz ki kanûnlaştırma hareketinin ilk büyük atılımı olmasıdır (F. Korkmaz, 2017, s.12).

Osmanlı Devlet yöneticileri, devleti, içinde bulunduğu gerilemeden kurtarmak ve Batı'nın gelişmişlik düzeyini yakalamak için Batılılaşmayı bir devlet politikası olarak görürler. Jale Parla bu konuda "Tanzimat'ın en önemli siyasî projesi kuşkusuz Batılılaşmaydı ve bu proje edebiyata da yansdı." (Parla, 2011, s.223) diyerek Tanzimat'ın ilan edilmesiyle neyin hedeflendiğini ortaya koyar.

Bu dönemde özellikle kültürel, siyasal ve ekonomik alanda birtakım düzenlemeler yapılır. Osmanlı Devleti'nde bu dönemde yapılan yeniliklerin, halkın isteğinden ziyade devlet yöneticilerinin ve halkın bazı ileri gelenlerinin isteğiyle olduğu söylenebilir. Nitekim bu konuda Dumont, Tanzimat'ın çoğu kez yukarıdan bir devrim olarak halka sunulduğunu belirtmektedir (Dumont, 1995, s.60). Bununla birlikte "Batılılaşma" sözcüğü daha çok Batı'yı, Avrupa uygarlığını her hususta örnek olarak almak isteyenlerin fikirlerini isimlendirmek için kullanılmaktadır (Mardin, 2015, s.9).

Osmanlı Devleti'nin son dönemine damgasını vuran siyasal gelişmelerin başında kuşkusuz Tanzimat Fermanı'nın ilanı gelmekteydi. Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesinin en önemli amacı, Osmanlı Devleti'nin gerilemesine son vermektir. 1839'da ilan edilen Tanzimat, düzenlemeler anlamına gelmekte, siyasal ve sosyal reformları içermektedir (Mardin, 2013, s.9). Tanzimat'ın ilan edilmesiyle birlikte siyasal, toplumsal ve kültürel yapıda önemli birtakım yenilikler yapılmıştır.

Tanzimat'la birlikte yapılan en önemli yenilik, kişisel özgürlüklerin kanunla teminat altına alınması ve insanların tebaa olmaktan çıkarılarak vatandaş konumuna getirilmesi olmuştur. Bir başka yenilik ise eğitimde yapılan reformlar ve eğitim amacıyla Avrupa'ya öğrenci gönderilmesidir (Güz ve Bayhan, 2016, s.2).

Tanzimat Fermanı Osmanlıcılık siyasetinin programını oluşturmuştur. Bu program II. Abdülhamit dönemine kadar sürmüş ve başta hukuk düzeni olmak üzere birçok alanda halkın menfaatine yönelik kanunlar yapılmıştır. Tanzimat Dönemi'nin getirdiği en önemli yenilik şüphesiz ki halkın devlet için var olduğu görüşünün yıkılıp

yerine modern Batılı devlet anlayışının gerektirdiği biçimde, devletin halk için var olduğu görüşünü getirmesidir (İnalçık, 1993, s.356).

Avrupa'ya eğitim amacıyla gönderilen Şinasi, Fransa'ya gitmiş ve orada gazetenin ve gazeteciliğin toplumun eğitilmesinde, yönlendirilmesinde ve vatandaşların görüşlerinin yönetime iletilmesinde ne kadar etkili olduğunu bizatihi görmüştür. Şinasi, İstanbul'a döndükten sonra Âgâh Efendi ile haftalık olarak yayımlanan *Tercüman-ı Ahval* gazetesini çıkarmış ve bu gazetede yazılar kaleme almıştır. Sonrasında ise Şinasi, *Tasvîr-i Efkar* gazetesini çıkarmış ve bu gazetede de yazılar yazmaya başlamıştır.

Dönemin basın hayatına fikirleriyle yön veren ve Sultan Abdulaziz devri gazetelerinden olan *İbret* gazetesi, zaman zaman farklı isimler altında çıkmıştır. Gazetenin imtiyazı önce Aleksan Sarrafyan tarafından alınmış, *Kevkeb-i Şarkî* adıyla günlük olarak ilk sayısı 27 Şâban 1286'da (1 Aralık 1869) yayımlanmıştır. *Kevkeb-i Şarkî* muhtemelen 42. sayısından sonra 17 Zilkade 1286'da (18 Şubat 1870) yayımına ara vermiştir. Gazete bu dönemden sonra Ebüzziyâ Tevfik'in çıkardığı *Terakki* gazetesinin haftalık ilavesi olan *Terakki-yi Muhadderât* adlı Türkçe ilk kadın gazetesinden sonra kadınlara mahsus haftalık bir süreli yayım olarak çıkmıştır. *Kevkeb-i Şarkî* kapandıktan sonra Aleksan Sarrafyan'ın, *İbret* gazetesini 17 Rebûlevvel 1287 (17 Haziran 1870) tarihinden itibaren haftada iki kez -pazartesi ve perşembe günleri- yayımladığı belirtilmektedir. Aleksan Sarrafyan 1871 yılında gazetesini İskender Bey'e kiralar. Daha önce kaçır sayı çıktığı kesin olarak belirlenemeyen gazete bu yeni döneminde *İbretnümâ-yı Âlem* adı altında, daha büyük ebatta üç sütun üzerine ve haftalık olarak tekrar 1. sayı ile 6 Safer 1288'de (26 Nisan 1871) yayıma başlar (Yazıcı, 2000, s.368). İlk sayılarında ilgi görmekle birlikte sonraki sayılarında beklenen ilgiyi göremeyen gazete yayıma ara verir Bir yıldan biraz daha fazla bir süre ile yayımı kesintiye uğrayan *İbret* gazetesi, hicri 7 Rebûlâhir 1289 Perşembe gününde (14 Haziran 1872) 1 numara ile tekrar yayımlanmaya başlar.

İbret gazetesi, ilk yayımlanmaya başladığında sıradan bir gazete gibi düşünüldüğünden halk, ilk etapta gazeteye fazla rağbet göstermez. Ancak *İbret* gazetesi fikirleriyle popülerlik kazanınca, gazetenin tirajı kısa bir süre içerisinde artmıştır. "Sayısı kırk paradan satılan bu gazete ilk defa beşer bin basmış, ondokuzuncu nüshasında günlük tirajı on iki bine yükselmişti. Bu rakam o zaman için görülmüş, duyulmuş bir şey değildi" (Ebuzziya Tevfik, 1973, s.417)

Başmuharriri Namık Kemal olan *İbret* gazetesi, belirli aralıklarla kapanmasına rağmen 132 sayı olarak yayımlanır. 6 Nisan 1873 tarihinde *Vatan Yahut Silistre* oyununun sahnelenmesi ve akabinde cereyan eden hadiselerden ötürü gazete, bir daha yayımlanmamak üzere kapatılır.

Bu çalışmaya Beyazıt Devlet Kütüphanesi Hakkı Tarık Us Koleksiyonu'nda bulunan 1009 No, HTU no.0036 Numaraya kayıtlı *İbret* gazetesinin 1-63, 65-132 (1 Haziran 1288/1289- 7 Rebûlâhîr 1289/1290) sayıları esas teşkil etmiştir. Beyazıt Devlet Kütüphanesi Hakkı Tarık Us Koleksiyonu'nda yer almayan 64. sayı da Milli Kütüphane Başkanlığından (1957 SÇ 12) temin edilmiştir. Bu sayıların tamamı gazetelerin okunabilirliği ölçüsünde günümüz Latin harflerine çevrilerek sanat ve edebiyat yazılarının sistematik tahlili yapılmıştır. *İbret* gazetesinin bazı sayfaları örnek metin olarak çalışmamızın sonuna eklenmiştir.

Çalışmamızda, Namık Kemal'in *İbret* gazetesinde yer alan tüm yazıları incelenmiştir. Bu incelemeden sonra Namık Kemal ve diğer yazarların *İbret* gazetesinde yayımlanmış yazıları günümüz yazı diline çevrilmiştir.

Bu çalışma, giriş, iki bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Giriş bölümünde 19. yüzyıl Osmanlı Devleti'nin son dönemiyle ilgili bilgi verilmiştir. Birinci Bölüm'de ilk olarak 19. yüzyılın basın yayım tarihi ele alınmıştır. Ayrıca bu çalışmamızın temel noktasını oluşturan *İbret* gazetesi ve *İbret* gazetesinde yer alan sanat ve edebiyat yazılarının değerlendirmesi yapılmıştır. Yine bu bölümde Namık Kemal'in edebî kişiliği ile *İbret* gazetesindeki yazıları için ayrı bir alt başlık açılmıştır. Açılan bu başlık altında da, *İbret* gazetesinde geniş bir yer kaplayan Namık Kemal'in yazıları ve diğer edebî yazılar incelenmiştir. Namık Kemal'in *İbret* gazetesindeki siyasî ve edebî yazılarının içeriği ve sayısının çokluğundan dolayı bu ayrım gerekli görülmüştür.

Çalışmamızın asıl kısmını teşkil eden İkinci Bölüm'de, *İbret* gazetesinin sistematik tahlili yapılarak yazı dizini oluşturulmuştur. Sistematik dizinde yazıların konularına değinilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise *İbret* gazetesinde yer alan seçme metinler ve *İbret* gazetesi fotoğraflarına yer verilmiştir. Ayrıca *İbret* gazetesinde tanıtımı yapılan tüm eserlerden de söz edilmiştir. Her yazının sonuna edebî türle ilgili bir tablo eklenmiş, ardından *İbret* gazetesinde tanıtımı yapılan tüm eserlere yer verilmiştir. Bu tanıtımda en çok tekrar edilen eserlerin *İbret* gazetesindeki tekrar sıklığı da ifade edilmiştir. Ayrıca *İbret* gazetesinde yer alan kitap basım haberleri ve kitap

tanıtımlarına da yer verilmiştir. Sonuç bölümünde ise çalışmamız sırasında elde edilen bulgular geniş olarak değerlendirilmiştir.

I.BÖLÜM: İBRET GAZETESİ

1.1. 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Basın Yayın Faaliyetleri

Osmanlı Devleti'nin basın tarihini incelerken hiç kuşkusuz dönemin siyasî olaylarını dikkate almak gerekir. Dönemin siyasî ortamını bilmeden gazeteleri değerlendirmek, bize doğru sonuçlar vermeyecektir.

Matbaanın kullanımının yaygınlaşması Osmanlı'daki basın yayım çalışmaları için önemli bir dönüm noktası olmuştur. “Matbaanın kullanımı Avrupa’da oldukça eski tarihlere dayanmaktadır. 1440’lı yıllardan itibaren Roma ve Floransa Akademileri’nde toplanan aydınlar, sanatkârlar ve düşünürler; daha rasyonel bir dünya algısı yaratmak için Antik Çağ bilginlerinin eserlerini Latince’ye çevirmiş ve bu eserler üzerine geniş yorumbilimsel tartışmalar yapmışlardır. İstanbul’un Fethedilişinden üç yıl sonra (1456) Gutenberg matbaada ilk kitabını basar. 1519’da Martin Luther, İncil’i Almanca’ya çevirerek Roma kilisesi’ne savaş açar. Matbaanın da katkısıyla 16. Yüzyıl, Avrupa için adeta bir ders çalışma, sınava hazırlık dönemidir. Daha 15. yüzyılda basılan eserlerin sayısı dikkate alınırsa matbaanın büyük bir aydınlanma hamlesi yaratacağı kolayca anlaşılabacaktır; kaynaklar, 1500 yılı itibariyle 60’ın üzerinde Alman şehrinde matbaanın olduğunu söyler. Ayrıca 15. yüzyılda Avrupa’da 1700 matbaa kurulduğu ve 15-20 milyon kitabın basıldığı sanılmaktadır.” (R. Korkmaz, 2012, s.13-14)

Osmanlı Devleti’nde matbaacılık faaliyetleri Batı’dakinden iki yüzyıl gazetecilik faaliyetleri ise üç yüzyıl sonra hayata geçmiştir. Hayta ve Ünal, matbaanın memlekete gelişi ile ilgili olarak “Kuşkusuz Lale Devri’nin en önemli yeniliği o vakte kadar cemiyetimizde mevcut olmayan matbaanın cemiyetimize girişidir. Matbaanın kurulmasıyla birlikte Batı metodları ve müsbet ilimler devlet eliyle iktibas olundu. Fakat matbaanın tesirine rağmen gelecekte yapılacak ıslahat hareketleri dahi ferdi, yukarıdan aşağı, kısmi kaldı ve ilmiye-yeniçeri direnmesi ile karşılaştı.” (Hayta ve Ünal, 2016, s.35) tespitlerinde bulunmaktadır. Osmanlı Devleti’nde başlangıçta matbaaya kuşkuyla yaklaşılmıştır: “Matbaanın Osmanlı Devleti topraklarında faaliyetinin gecikmesinin nedenlerinden en önemlisi olarak, basılı malzemeler yoluyla yönetim karşıtı olası fikirlerin yayılmasının önüne geçilmesi isteği düşünülebilir. Osmanlı Devleti üç kıtada toprak sahibi olan son derece geniş coğrafi sahada hüküm süren çok uluslu ve çok dinli bir devlettir. Yayım yoluyla iktidar karşıtı fikirlerin yayılması özellikle merkezden uzak eyaletlerde, otoritenin tam anlamıyla ve

gecikmeksizin sağlanması zor olabileceğinden sakıncalı bir durum teşkil edebilecektir ki bu tedirginlik, Osmanlı padişahlarının devlet sınırları içerisinde matbaaların kurulması ve faaliyet göstermesi fikrine soğuk yaklaşmasına sebep olmuştur.” (Ulusoy Nalcıoğlu, 2005, s.254)

Matbaanın Osmanlı topraklarında kullanılmaya başlaması basın ve yayın üzerinde etkisini göstermiş, birçok gazete ve dergi yayın hayatımıza girmiştir. Bu gazete ve dergilerin fikir hayatı ile yeniliği idare eden bir misyonu olagelmıştır. “Hiçbir yerde gazete bizdeki role benzer bir rol oynamamıştır. Başka yerlere o, düşüncenin daha geniş surette topluma yayılması için seçtiği hareket sahalarından birisidir. Arkasında bütün cemiyet müesseseleri ve devam halinde olan, hayatla daima münasebetdar bir düşünce dünyası vardır.” (Tanpınar, 2013, s.251) Bu bağlamda yeni edebiyat da varlığını gazetelere borçludur: “Türk edebiyatında modernleşme gazete aracılığıyla başlar. Türk edebiyatına yeni kazandırılan pek çok tür varlığını ve gelişimini gazeteye borçludur.” (F. Korkmaz, 2019 s.5)

Osmanlı’da ilk gazeteler, 19. yüzyılın ilk yarısında yayımlanmaya başlamıştır. Bu dönemde gazeteler, toplumsal talep ve ihtiyaçlardan ziyade daha çok Tanzimat ruhunun yerleşmesi için devlet desteğiyle çıkarılmıştır. Tanzimat Dönemi’nden sonra ise gazetelere ve gazeteciliğe bir gelir kapısı nazarıyla bakılmıştır: “O zamanlar çoğalmaya başlayan basımevlerinin sahipleri, sürekli bir iş kaynağı olmak üzere gazete çıkarmak ve bir gazete kapanınca -çok kez de böyle oluyordu- işi sürdürebilmek için ellerinde yedek imtiyazlar alışkanlığındaydılar. Bu basımevi ve gazete sahiplerinden birçoğu da basımevi ve gazete hamallığından yetişme, okuma yazması kıt kimseler olduğundan, gazetelerine ya ücretle yazar tutmakta ya da -yine o zamanın deyişince- bir yazara iltizam’a vermekteydiler” (Özön, 1997, s.31).

O dönemde toplum üzerinde etkili olan gazetelerden bazıları sadece birkaç gün yayın hayatına devam edebilmiş, yayım hayatına devam edenler ise çok zor şartlar altında bunu yapmaya çalışmışlardır. Bunun sebebi ise halkın henüz gazetenin önemini farkına yeterince varmamış olmasıdır. Bu durum, *İbret* gazetesinin “Tahdis-i Nimet” adlı yazısında “Cümleye mâlûmdur ki pek yakın zamanlara kadar gazetenin memleketimiz halkı nazarında rağbeti yok hükmünde idi. Ne hacet biraz daha evvellere gidersek mülkümüzde gazetenin vücudunu bile bulamayız. Bir vakitler (*Takvîm-i Vekâyi*) tab’ ve neşrolunmaya ve taşralarda memûrîn ve erkân-ı memlekete verilmeye başlandığı vakitler bidattır, denilmek kadar taassuplara tesadüf olunmuştu.” (Namık

Kemal, İbret, H. 13 Muharrem 1290 / R. 28 Şubat 1288, S. 114, s.2) şeklinde ifade edilmiştir. Gazeteye ilginin az olmasının bir başka sebebi de “Halkın gazete okurken herkes ziyade eğlence arıyor.” (İmzasız, 1288, s.2) cümlesinde de ifade edildiği gibi halkın gazeteyi bir eğlence aracı olarak görmesidir. *İbret* gazetesinde imzasız olarak yayımlanan bir yazıda, gazetenin yayıma ilk başladığı zamanlarda ilk iki üç hafta boyunca cuma ve pazar günleri yayımlanmadığı, bundan dolayı da gazetenin, okuyucularından özür dilediği belirtilmektedir (İsimsiz, İbret, H. 18 Rebîülâhîr 1289/ R. 12 Haziran 1288, S. 8, s.1).

Basın-yayın hayatının gelişmesiyle birlikte çoğu azınlık olan bir yayıncı sınıfı oluşmaya başlamıştır. Mustafa Nihat Özön “Bu çeşit gazete sahipleri arasında o zaman çıkmış bütün gazetelerin sonlarında adları görülen Andon (kimileyin Antuvan), Filip, Aleksan Sarrafyan, Teodor Kasap, Misailidi ünlülerindendi.” diyerek önemli yayıncıların isimlerini dile getirmiştir (Özön, 1997, s.31-32).

İlk zamanlar gazeteler, devletin ileri gelenleri tarafından desteklenmiş, devlet yöneticileri, ülkenin içinde bulunduğu sıkıntıları geniş halk kitlelerine anlatmak ve halkın desteğini almak için gazeteleri bir araç olarak kullanmışlardır. Devlet yöneticilerinin gazetelerle ilgili takındığı bu tavır, Nalcıoğlu tarafından şu şekilde anlatılır:

“Tanzimat Dönemi olarak isimlendirilen dönem içerisinde bir kısım aydın, bu reformist havadan güç bularak, ülkenin içinde bulunduğu durumla ilgili yorumlarını daha geniş bir kitleye ulaştırabilmek ve konuyla ilgili halkın bilgilendirilmesini ve bilinçlenmesini sağlamak ve ülke sorunlarına duyarlı bir kamuoyunun varlığını temin edebilmek gayesiyle, geniş kitlelere en kısa yoldan ulaşabilmeyi mümkün kılan bir vasıta olarak düşündükleri basın faaliyetlerine girişmişlerdir” (Ulusoy Nalcıoğlu, 2005, s.253).

19. yüzyılda Osmanlı Devleti’nde yürütülen gazetecilik faaliyetlerine bakıldığında bu konuda azınlıkların ciddi bir ağırlığının olduğu görülür. Osmanlı Devleti’nin Müslüman tebaası, dinsel/yönetimsel gerekçelerle ilk zamanlarda gazete çıkarmaya yanaşmazken sayıları az da olsa bazı etnik grupların kendi dillerinde gazeteler yayımladıkları görülür. Osmanlı ülkesinde bilinen ilk gazete Fransız elçiliğinin çıkardığı *Bulletin des Nouvelles*’tir. 1796’da ise *Gazette Française de Constantinople* ve 1797’de *Mercure Oriental* yine Fransızlarca çıkarılan; ancak kısa süreli yaşayan gazetelerdir. İzmir’de 1824’te çıkarılan *Symrnéen*, yine 1824’te çıkarılan

Spectateur Oriental ve 1828’de çıkartılan *Courrier de Symrne* İstanbul dışında yayımlanır. Mısır’da ilk olarak 1798’de *Courrierd’Egypte* çıkartılır. Fransız işgalinin sürdüğü yıllarda *Décade Egyptienne* gazetesi yayımlanır. Kavalalı Mehmet Ali Paşa, Mısır Valiliğini elde ettikten sonra ise 1830 tarihinde Kahire’de *Vekayi Mısriyye* ve Hanya’da *Vakayi-i Giridiye* gazetelerini çıkartır (Korkmaz, 2011, s.1052; Koloğlu, 1992, s.15).

“*Tercümân-ı Ahvâl*’in yayımlandığı döneme kadar gazeteler *Takvîm-i Vekâyi*’ (1831) ve *Vakayi-i Mısriye* (1828) örneğinde olduğu gibi ya doğrudan devlet yönetimi tarafından çıkarılmış, ya da *Cerîde-i Havâdis* (1840) örneğinde olduğu gibi doğrudan devlet yardımı alarak yayın hayatına devam edebilmiştir. Osmanlı devlet yönetimi kendi toplumu içerisinde etkisinin sınırlı olduğunu, Avrupa toplumları açısından ise güçlü etkileri bulunduğunu bildiği için kendi toprakları üzerinde çıkanlar da dâhil basını dışarıya karşı kullanılacak bir silah olarak görmüş ve bu yönde bir politika izlemiştir” (Güz ve Bayhan, 2016, s.6).

Zaman içerisinde gazetecilik halk arasında rağbet görmüş ve gazeteciler, yazılarıyla geçimlerini sağlayabilecek seviyeye gelmişlerdir. Buna rağmen devlet tarafından gazetelerinin her an kapatılabileceği korkusunu taşıyan gazetecilerin, geleceğe dair güzel umutlar beslemedikleri de söylenebilir. (Namık Kemal, 1289, s.1).

Osmanlı Devleti’nde yayımlanan ilk Türkçe gazete *Takvîm-i Vekâyi*’dir. Bu gazete II. Mahmut’un isteğiyle kurulmuş olup gazetenin kuruluş amacı devletin yapacağı işlerden, halkı düzenli ve hızlı bir şekilde haberdar etmektir. Batı’daki gazetecilik faaliyetlerinden 200 yıl sonra ortaya çıkan *Takvîm-i Vekâyi*’nin yayımlanma nedenleri, *Mukaddeme-i Takvîm-i Vekâyi*’ başlığı altında ve özel bir sayıda şöyle özetlenmektedir:

“Eskiden, ‘vak’anüvis’ denilen, resmi tarih yazarları vardı. Bunlar dönemlerinin önemli olaylarını yazarlardı. Ancak yazılar yirmi, otuz yıl sonra bastırılabilirdiğinden, halk gerçekleri zamanında öğrenemiyor, çoğu kez olaylar yanlış yorumlanıyordu.” (Girgin, 2009, s.68)

1831 yılında yayım hayatına başlayan *Takvîm-i Vekâyi*’; bizzat II. Mahmut’un isteğiyle, hükûmetin yapmış olduğu ve ileriki tarihlerde yapmayı planladığı işleri, yenilikleri halka aracısız olarak, birinci elden bildirmek düşüncesiyle kurulmuş ve 1840 yılına değin, tam dokuz yıl boyunca Osmanlı Devleti’nin tek Türkçe gazetesi olarak kalmıştır. Gazete, her ne kadar yurt içi ve yurt dışından çeşitli haberler içerse de

gerçekte, kurulma amacına paralel olarak yalnızca yönetimin istediği türden haberlerin yer aldığı bir yayım olmasından ötürü devletin resmi gazetesi olmuştur (Nalcioğlu, 2005, s.256).

“Bir İngiliz tüccar tarafından, Tanzimat Fermanı’nın ilanından bir yıl sonra, 1840 yılında kurulan *Cerîde-i Havâdis*, ilk başlarda özel sermaye ile kurulmuş olsa da daha sonra, umduğu abone sayısına ulaşamayınca yayımına bir süre ara vermek durumunda kalmıştır. Hükûmetin kendisine aylık 2.500 kuruşluk bir ödenek bağlaması üzerine yeniden yayım hayatına dönmüş, dolayısıyla yarı resmi bir kimliğe bürünmüştür. Yaklaşık 30 yıl boyunca bu iki gazete, Türkiye’de Türkçe olarak yayımlanan yegâne iki gazete olmuştur ve bu 30 yıllık dönemde Osmanlı Devleti’nde Tanzimat Fermanı sonrası yenileşme hareketleri devam etmiştir” (Ulusoy Nalcioğlu, 2005, s.257).

Osmanlı Devleti’nde iç ve dış karışıklıklar yaşanırken Sultan Abdulmecit tahta geçer ve yayımda olan *Takvîm-i Vekâyî*’ ve *Cerîde-i Havâdis* gazetelerinden sonra *Tercümân-ı Ahvâl* adlı Türkçe gazetenin yayımlanmasına izin verir. Bu gazete, Âgâh Efendi ve Şinasi tarafından 1860 yılında devletten destek almadan kurulan ilk özel gazetedir. Bu gazete, ilk özel gazete olması sebebiyle Türk basın tarihinde önemli bir yere sahiptir. Devlet desteği almadan kurulan ve yayın hayatına devam eden bu gazete, devlet ricalinden bir beklentisi veya korkusu olmadığı için güncel meselelere daha cesur bir şekilde yaklaşabilmiştir. Gazetecilik tarihimizde hükûmet icraatları, ilk defa *Tercümân-ı Ahvâl* tarafından eleştirilmiştir. *Tercümân-ı Ahvâl*’dan önce devlet desteğiyle kurulan gazetelere bakıldığında bu gazeteler, para kaynaklarının kesilmesi korkusuyla bazı konulara temas edememiştir. Bu yönüyle *Tercümân-ı Ahvâl*, halkın, devlete karşı ifade edemediği konuları cesurca ele alıp halkın sesi olmaya gayret eden bir gazete olarak belirir. Âgâh Efendi ve Şinasi’nin gazetecilikte bu kadar cesaretli olmalarını sağlayan ise daha önce Paris’te bulunmalarıydı. Paris’te yayımlanan gazeteler Osmanlı Devleti’nde yayımlanan gazetelerden çok ilerdeydi ve Paris gazetelerinin temas ettikleri konular da farklıydı. Paris’te yayımlanan gazeteler bir nevi hükûmeti denetleme ve toplumun sesini yöneticilere duyurma işlevi görüyordu. Gazetenin bu işlevini gören Âgâh Efendi ve Şinasi, Türkiye’de kurdukları gazetenin de Fransa’da olduğu gibi bu amaca hizmet etmesini istiyorlardı. Aynı zamanda devlet memurluğu görevleri de bulunan bu iki aydın, gerek memuriyetleri gerekse öğrenimleri

dolayısıyla Paris'te bir süre ikamet etmiş ve burada kaldıkları süre zarfında Fransız gazetelerini inceleme fırsatı bulmuşlardır (Baykal, 1990, s.56).

1860'tan sonra *Tercümân-ı Ahvâl*'le birlikte başlayan süreç *Tasvîr-i Efkâr* ile devam eder. Bu dönemde yayımlanan gazetelerde döneme ve konusuna göre kimi zaman muhalif bir eğilim görülebilirse de iktidara/yönetime karşı açıktan bir tavrın söz konusu olduğunu söylemek güçtür (Güz ve Bayhan, 2016, s.6).

Şinasi, Âgâh Efendi'den ayrılarak 15 Haziran 1862'de *Tasvîr-i Efkâr* adlı gazeteyi tek başına çıkarır. *Tasvîr-i Efkâr* gazetesinin yazar kadrosuna, *Tercümân-ı Ahvâl*'in devlet eliyle kapatılmasından sonra Âgâh Efendi, Namık Kemal, Ziya Bey dâhil olurlar. Şinasi'nin *Tasvîr-i Efkâr*'daki devlet aleyhtarlığı yazılarından dolayı devlet memurluğu görevine son verilir. Gazetede yazılarına devam eden Şinasi, gazete yönetimini Namık Kemal'e devrederek Haziran 1864'te Paris'e gitmek zorunda bırakılır. Sonradan Namık Kemal de aynı durumlardan dolayı yurt dışına çıkmak zorunda kalır. Gazete yönetimi Recaizade Mahmut Ekrem'e bırakılır. 13 Eylül 1871 tarihinde ise Şinasi'nin ölümü üzerine Fazıl Paşa'nın, *Tasvîr-i Efkâr* matbaasını veraseten satın alarak Ebüzziya'ya hediye etmesi üzerine ikisi de tekrar gazeteciliğe başlama fırsatını bulurlar (Tanpınar, 2012, s.120).

Türkiye'de *Tercümân-ı Ahvâl* ve *Tasvîr-i Efkâr* ile başlayan gazetecilik anlayışı, Ali Suavi'nin *Muhbir* isimli gazetesıyla sürdürülmüştür. İlk iki özel Türkçe gazetenin açtığı yolda ilerleyen *Muhbir*, hükûmete yönelik sert eleştirilerde bulunmuştur. Bu yönüyle *Muhbir* gazetesinin Türk basın tarihinde önemli bir yeri vardır. İmtiyaz sahibinin Filip Efendi, gazetenin başyazarının ise Ali Suavi olduğu *Muhbir* gazetes, 1866 yılında yayımlanmaya başlamıştır. Bu gazete Tanzimat Dönemi'nin en önemli fikir yazılarını yayımlayan gazete olmuştur. *Muhbir*, İnkılâp fikrini savunan ve demokrasiyi öven türdeki yazılarıyla dikkat çekmiştir. Ali Suavi, hükûmetin dış politikadaki yetersizliğine ilişkin olumsuz eleştirilere *Muhbir*'le katılmıştır. Ali Suavi *Muhbir*'de Girit meselesi üzerinde çokça durmuştur. Girit konusunda hükûmeti kararsız ve güçsüz bir politika izlemekle itham eden Ali Suavi, bu durum neticesinde kendini güvende hissetmeyen Müslüman ahalinin Girit'i terk etmekte olduğuna dair haberlere gazetesinde yer vermiştir. Bu durum ona göre Girit'in yakın zamanda Osmanlı Devleti'nin elinden tamamen çıkacağının bir göstergesidir. Bu türden yazıların sıkça yer aldığı gazete, hükûmet tarafından birkaç kez kapatılmıştır (Güz, Bayhan, 2016: 7). Namık Kemal ve Ziya Paşa'nın Avrupa'da birlikte çıkardıkları *Hürriyet* gazetesinin de

Türk basın tarihi ile fikir hayatında son derece önemli bir yeri bulunmaktadır. 19. yüzyılda gazete, Osmanlı Devleti'nde toplumsal ve siyasi hayatı etkileyen bir güç olarak yavaş yavaş yerini almaya başlamıştır.

1.2. İbret Gazetesi

19. yüzyıl Türkiye'de gazete ve gazeteciliğin çağdaş anlamda ortaya çıktığı ve geliştiği dönemdir. Türk basın tarihinin en önemli gazetelerinden olan *İbret* gazetesi, hükûmete muhalif bir yayın çizgisi benimsemiştir. Gazete, Sultan Abdülaziz zamanında 1872 yılında yayım hayatına başlamış ve özgürlükçü fikirleriyle ön planda olmuştur.

Mustafa Nihat Özön, *İbret* gazetesinin yayım politikasını “Gazete bir haber gazetesinden çok, bir düşünce gazetesi niteliğindedir. Her sayıda iki üç makale ya da Kemal'in kimileyin üç sayfa süren makaleleri bulunuyordu. Haberleri bile eleştirel bir tutumla veriyordu.” cümleleriyle belirtmektedir (Özön, 1997, s.32).

İbret'in yayımlanmasında, Mustafa Fazıl Paşa'nın cömertliğinin büyük bir etkisi vardır. 1871 sonbaharında Mustafa Fazıl Paşa, Şinasi'nin ölümü üzerine *Tasvîr-i Efkâr*'ın matbaa teçhizatını satın almıştır (Mardin, 1962/2013, c: 68). Mustafa Fazıl Paşa satın almış olduğu bu matbaa teçhizatlarını Namık Kemal ve arkadaşlarına hediye etmiştir (Yazıcı, 2000, s.368).

İbret gazetesi, Namık Kemal ve arkadaşlarının yönetiminde çıkarılmış bir gazetedir. “Namık Kemal ve arkadaşlarının yönetiminde çıkarıldığı dönemde önemli roller üstlenen *İbret*, Sultan Abdülaziz devri gazetelerinden biri olup zaman zaman farklı isimlerle ve farklı kişilerce yayımlanmıştır.” (Yazıcı, 2000, s.368-370)

Gazetenin imtiyaz sahibi Aleksan Sarrafyan'dır. *İbret* Gazetesi daha önce de farklı isimlerle farklı zamanlarda yayımlanmış bir gazetedir. Sarrafyan, 1869'da *Kevkebi Şarki* gazetesini çıkarmıştır. *İbret* gazetesi ilk yayımlandığında *Kevkeb-i Şarkî* adıyla günlük olarak ilk sayısı 27 Şâban 1286'da (1 Aralık 1869) yayımlanmıştır (Yazıcı, 2000, s.368).

İbret gazetesinin ilk sayısında gazete yazarları; kitâbet mesleğinde yetiştikleri için ellerinden geldiği kadar vatana ve millete bu yolla hizmet etmek için matbaayı kurduklarını belirtirler. Sonrasında da gazetelerin görevlerinden söz eden yazarlar, doğru yoldan şaşmayacaklarını ifade ederler (Mahir, Tevfik, Nuri, Reşad, Kemal, *İbret*, S. 2, s.1).

“Yeni yayım hayatına başlamasının üzerinden bir ay bile geçmeden yayımlanan Namık Kemal’in 2 Temmuz 1872 tarihli ve “Garaz Marazdır” başlıklı yazısı, yönetimin şimşeklerini üzerine çekmiş ve gazetenin kapatılmasına sebep olmuştur. Tanpınar, bu durumu “*İbret* gazetesi Mahmud Nedim Paşa’nın sadaretinin son zamanlarında 19. sayısındaki Namık Kemal’in *Garaz Marazdır* adlı yazısı üzerine dört ay müddetle tatil olundu” (Tanpınar, 2013, s.352) diyerek belirtmektedir.

Yönetim, gazetenin 19. sayısındaki bu yazı ile zihinlerin bulandırılmaya çalışıldığını belirtmiştir. Gazeteye gösterilen tepki o kadar büyüktür ki, o dönemde kapatılan gazetenin sahibine ertesi gün kapatılma ile ilgili yazı yayımlama yetkisi verilmesine rağmen *İbret*’e bu hak verilmemiştir (Güz ve Bayhan, 2016, s.5).

Namık Kemal, *İbret* gazetesinde yazmış olduğu makalelerle toplumu uyarma görevini yerine getirmiştir. Ahmet Hamdi Tanpınar, *İbret* gazetesinin asıl programını şu ifadelerle açıklar:

“*İbret*, halka kavâid-i siyâsiye (siyaset kaideleri) öğretecek, medeniyet yolunda rehberlik edecek ve daha elverişli bir basın kanunu elde etmek için çabalayacaktı.” (Tanpınar, 2013, s.351).

Namık Kemal’in siyasî mücadelesi *İbret* ile başladı denebilir. Birinci sayıdan itibaren birkaç sayı süren bir yazı, gazetenin programını vermekte ve Kemal, Reşit, Nuri, Tefvik ve Mahir imzalarını taşımaktadır. Yazmış olduğu makalelerde siyasî düşüncesini cesurca dile getirip devletin politikalarını sert bir dille eleştirmesi ve toplumsal sorunlara temas etmesi Namık Kemal’in halk nezdinde rağbet görmesini sağlamıştır (Ülken, 1998, s.98).

Dönemin şartlarına göre *İbret* gazetesi, siyasî ve toplumsal olaylara eleştirel gözle bakan bir gazete görüntüsü çizer. Gazetenin yazarları bir taraftan eleştirilerini yaparken bir taraftan da bu eleştirilerin dozunu ayarlamaya çalışırlar. “Tabii, Türkiye’de bu türden gazetecilik daha önce yapılmadığından, padişahın ve yöneticilerin tepkisinin kaçınılmaz olacağı önceden tahmin edilerek eleştiri dozunun oldukça sınırlı tutulmasına özen gösterilmiştir.” (Ulusoy Nalcıoğlu, 2005, s.257).

Başta Namık Kemal olmak üzere *İbret* gazetesi yazarları, Osmanlı Devleti’ndeki siyasi ve toplumsal olaylara çeşitli eleştiriler getirmişlerdir. Bu eleştiriler ve bu eleştirilerle beraber sunmuş oldukları çözüm önerileriyle de, *İbret* gazetesinin yayım ilkelerini oluşturmuşlardır.

1.2.1. Gazetenin Şekilsel Özellikleri

Gazetenin başyazarlığını Namık Kemal, sorumlu yazı işleri müdürlüğünü Kayazade Reşad, yardımcılıklarını Ebüzziyâ Tefik ve Menapirzade Nuri Beyler üstlenmişlerdir. Gazete 33,5 x 47,5 cm boyutunda ve dört sütun üzerine yayımlandığı ilk haftalarda cuma ve pazar hariç haftada beş gün yayımlanmış, sonrasında haftanın 7 günü çıkmaya başlamıştır.

Gazeteye Prens Mustafa Fazıl Paşa da destek vermiş ve Şinasi'nin ölümü üzerine daha önce *Tasvîr-i Efkar*'ın basıldığı matbaayı satın alarak Namık Kemal ve arkadaşlarına hediye etmiştir (Güz ve Bayhan, 2016, s.10).

1.2.2. Gazetenin Kapatılması

Hiç şüphesiz *İbret* gazetesinin kapatılması, basın-yayın hayatına büyük bir darbe vurmuştur. Ancak *İbret* gazetesinin topluma aşlamış olduğu özgürlükçü düşüncelerin etkisi uzun süre devam etmiştir.

İbret gazetesi hükûmete muhalif çizgisinden dolayı sürekli gözetim altındaydı. Namık Kemal'in Osmanlı Ordusu'nun Ruslara karşı Silistre'de yaptığı savunmadan ilham alarak yazdığı *Vatan Yahut Silistre* adlı tiyatro eserinin etkisinde kalan bir grup, çıkan gösterilerde taşkınlık yapar. Telaşa kapılan hükûmet, halkı ayaklanmaya teşvik ettiği gerekçesiyle *İbret* gazetesini kapatır.

İbret gazetesinin 129. sayısının 3. sayfasında başlığı olmayan bir yazıda, Namık Kemal'in *Vatan (Vatan Yahut Silistre)* oyununun oynanmasının halk üzerinde oluşturduğu tesirden hareketle tiyatronun edebiyatın en önemli türü olduğu ifade edilir ve vatanperverlik duyguları dile getirilir. Aynı yazıda *Vatan Yahut Silistre* adlı dramın sahnelenmesinden sonra halkın “Var Olsun Kemal-i Millet” sesleriyle beraber *İbret* gazetesi önüne gelip Namık Kemal’le görüşmek istediklerine de değinilir. Gazetenin önüne gelen kalabalığa Namık Kemal’in gazetede olmadığı matbaada bulunduğu söylenir bunun üzerine toplanan halk, Namık Kemal’e bir teşekkürname bırakıp giderler. Bu durum *İbret* gazetesinde şöyle anlatılır:

“Gazetenin tab’ olunduğu sırada matbaamızın önüne elli kadar mu’teber zat gelerek (Var olsun Kemal-i millet) sadasıyla bendenizi uykudan kaldırdılar. Ve gazetemizin başmuharriri Kemal Beyefendi’nin telif buyurduğu (Vatan) dramının oynanıldığı Osmanlı Tiyatrosu’nda müellifi müellifi diye müşarun ileyh hazretlerini istemiş olduklarının üzerine kendisinin matbaada bulunduğu

haber verilmekle ifa-yı teşekkür için geldiklerini söylediler. Ancak müşarun ileyhi bulamayınca heman bir teşekkürname tanzim ile bırakıp gittiler. Vaktin adem-i müsaadesi (...) neşri yolundaki ricaları yarına ta'lik kılındığından dolayı i'tizara mecbur oldum.” (Aleksan Sarrafyan, *İbret*, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.3).

İbret gazetesinin 130. sayısının 1. sayfasında imzasız bir yazı olan (Dün Gece Aldığımız Teşekkürnâmenin Suretidir) “Var Olsun Kemal-i Millet” başlıklı yazıda ise Namık Kemal’in *Vatan Yahut Silistre* oyununun oynanmasının halk üzerinde oluşturduğu tesirden hareketle tiyatronun, edebiyatın en önemli türü olduğu “Hakikaten tiyatro edebiyatın ruhu imiş. Edebiyatın en parlak kısmı imiş. Gönüllerin meftun olduğu bir dilber-i bi-hemta imiş.” sözleriyle ifade edilip vatanperverlik duyguları dile getirilmiştir. (İmzasız, *İbret*, H. 5 Safer 1290 / R. 22 Mart 1289, S. 130, s.1).

İbret gazetesinin aynı sayısının aynı sayfasında yine imzasız bir yazı olan “İki İmzalı Bir Varaka” yazı başlığı altında ise gazete ve dergileri (Matbûâtı) baskı altına almanın doğru olmadığı belirtilip Matbûat Nizamnâmesi’nin insanların fikirlerini düzenleyen bir kanuna dönüştüğü ifade edilmiştir. Bu yazıyla *İbret* gazetesi üzerinde güçlü bir siyasî baskının olduğunu görmekteyiz. Bu baskı karşısında *İbret* dik durmuş ve ilk sayısında yayımlamış olduğu yayım ilkelerinden taviz vermeyip yayım politikasını son sayısına kadar bu şekilde devam ettirmiştir. Hatta gazete, hükûmet tarafından yayım politikasına yapılan baskılara boyun eğmediğini *Vatan Yahut Silistre* adlı oyunun akşam tekrar gösterileceğini belirterek göstermiştir (İmzasız, *İbret*, H. 5 Safer 1290 / R. 22 Mart 1289, S. 130, s.3).

Namık Kemal’in *İbret*’teki son yazısı, gazetenin 129. sayısında yer almaktadır. *İbret* gazetesinin kapanmasından önceki son üç sayıda Kemal’in kendi ismiyle bir yazısına rastlanmamıştır. *İbret* gazetesi son olarak 6 Nisan 1873 H. 7 Safer 1290 / R. 24 Mart 1289 tarihinde 132. sayısı yayımlanarak basın hayatına kalıcı olarak veda etmiştir. *İbret* gazetesinin 132 numaralı sayısının yayımlandığı gün çıkan kapatma yazısı şöyledir:

“Gazetelerce akdem vezaif-i umuma nafi’ havadis ve mebahis ile meşgul olmak kaziyesi iken *İbret* gazetesinin tuttuğu meslek şahsiyat ile uğraşmak ve nizam ve icraat-ı devlete te’vilat-ı hodserane ile ta’riz ve kavaid-i esasiye-i hükumete karşı neşri mütalaat ile ezhan-ı nası tağlit etmekten ibaret olduğundan ilgası lüzumu birkaç defa tahakkuk etmiş olduğu halde intizaren

gah ta'til ve gah tenbih ile iktifa edilmiş idi. Bu muamele-i i'tidâlkârâne intibâhını mû'cib olacak yerde bil'akis meslek-i müttehidinde ısrarını müntec olub bu kerre 129 numaralı nüshasında ve Nuri imzasiyle 131 numarasında yazdığı makale usûli- hükûmet-i seniyye ile kabil-i te'lif olmayacak bir takım tecâvüzât-ı mütecâsiraneyi şâmil. mütâleat derc ve tahkiye etmek derecesine kadar gitmiş olduğuna ve 130 numaralı nüshadaki 'İki Varaka' unvanlı makalenin hâtimesinde isti'mâline cür'et eylediği ta'bir hedef-i hareketini sarîhen ta'yin etmiş olub böyle bir gazetenin bekasında ise mehâzir-i mülkiye müsellemler bulunduğuna binâen bermûcib-i kararnâme tarh-i ilândan i'tibâren külliyyen ilga kılınmıştır. Tercüman-ı Divan-ı Hümayun Sa'dullah" (Kaplan, 1948, s. 86; Aktaran: Bayhan, 2018, s.151).

İbret gazetesi kapatıldıktan sonra yazarları sürgüne gönderilir. Tanpınar, bu durumu şu cümlelerle açıklar:

"Nihayet Namık Kemal'in *Vatan Yahut Silistre* temsilinin yarattığı hava içinde, 6 Nisan'da tevkif ve 10 Nisan'da İstanbul'dan sürülür. Ebüzziya ile beraber Rodos'a nefyedilen Ahmed Midhat, kısa bir intibaksızlıktan sonra kendini burada okumaya, okutmaya ve eser yazmaya verdi." (Tanpınar, 2013, s.442)

Gazetenin kapatılma gerekçesinde öne sürülen 130. sayıda yayımlanan yazıda geçen "deyim" ile ilgili İnuğur da, şu bilgileri aktarmaktadır:

"Oysa kapatılış gerekçesinde 130. sayıda yayımlanan 'İki İmzalı Varaka' (yazılı kâğıt) başlıklı yazıdan söz edilmektedir. Yazıda 'Ehali-i tâbia' yerine dizgi hatası olarak 'Ehali'i Metbua' yazılmış; 'Ehali'i tâbia' emir altında olan, tabi olan millet anlamındadır. 'Ehali'i metbua' deyimini ise, hâkim olan, emir altında tutan anlamına gelmektedir. Cümle şu şekilde düzenlenmiştir: 'Ma'haza yine ümitvar olalım, hükûmeti seniyyenin (yüce) Millet-i Matbuasını bu kadar meyus (üzgün) etmeyeceğine itikad edelim.' Bu deyim kapatılma nedeni olarak zikredilmiştir." (İnuğur, 2005, s.233)

Ahmet Hamdi Tanpınar, *İbret* gazetesinin kapatılma sebebini "Millet-i metbûa" sözüne bağlayarak şu açıklamayı yapmaktadır:

"Midhat Efendi, Rodos'a nefyinin hakikî sebebini daima bilmediğini iddia eder. Ona bakılırsa Namık Kemal ve arkadaşlarının kurbanı gibidir. Hakikatte ise *Dağarcık*'taki neşriyatının çoktan beri dikkati üzerine çekmiş olması lazım

gelir. Din meselesi, fakirlik etrafında yaptığı edebiyat, Lamarck'tan bahsediş Abdülaziz devrinin hoşuna gidecek şeyler değildi. Ayrıca Ebüzziya Tevfik, 'Yeni Osmanlılar'da', Mithat Efendi'nin *İbret*'te çıkan yazısında geçen 'Millet-i metbûa' sözü üzerine Mustafa Fazıl Paşa'nın ne kadar sinirlendiğini ve kendisini Kâmil Paşa'nın yanında nasıl azarladığını anlatır. Aksülameli sofradan kalkacak dereceye götüren ve hâmisi ile bir daha görüşmek fırsatını da bulamayan Ebüzziya, bu işin bilhassa Kamil Paşa'nın huzurunda açılmış olmasının sebebini anlamamış gibidir. Hakikatte ise Mustafa Fazıl Paşa'nın bu şiddeti bilhassa sarayla münasebeti olan Kâmil Paşa'nın yanında göstermek istemesi aşikârdır. 'Millet-i metbûa' sözü o zaman için bütün bir ihtilâldi."

İbret, yayın hayatı boyunca gördüğü onca baskıya ve kapatmaya rağmen yayım politikasından ödün vermeyen ve savunduğu fikirleri cesurca savunan bir gazete olarak basın yayın hayatımızdaki yerini alır.

1.3. Namık Kemal ve *İbret* Gazetesi

Namık Kemal 21 Aralık 1840 tarihinde Tekirdağ'da doğar. Daha iki yaşındayken annesinin vefat etmesinden dolayı dedesi Abdullatif Paşa onu yanına alır ve kendi terbiyesinde büyütür. Namık Kemal'in mukaddes değerlere bağlılığının ve şahsiyetinin kaynağı, dedesi Abdullatif Paşa ile anneannesi Mahdume Hanım'dır. Namık Kemal 9 yaşına gelince dedesi tarafından önce Bayezid ardından Valide Rüştiyesine verilir. Eğitimini 12 yaşına kadar sürdüren Namık Kemal tekrar dedesi Abdüllatif Paşa'nın bulunduğu Kars'a gider. Kars, Namık Kemal'in hayatında önemli bir yere sahiptir. Dedesi Abdüllatif Paşa, Kars'ta görev yaptığı sürece Namık Kemal'le özel olarak ilgilenir ve eğitimi için ona hocalar tutar. Dedesi Abdüllatif Paşa, Kars'taki görevinden kısa bir süre sonra (9 ay) azledilip Sofya mutasarrıflığına atanır.

Sofya, Namık Kemal'in hayatında önemli bir yere sahiptir. Namık Kemal Sofya'dayken evlenir ve dedesinin tekrar görevden azledilmesiyle İstanbul'a döner. İstanbul'da tercüme odalarında çalışır. Namık Kemal'in tercüme odasındaki çalışmaları ruh âleminde yeni fikirlerin yeşermesine zemin hazırlar. Sonrasında Namık Kemal, Şinasi ile tanışır ve Şinasi, Namık Kemal'in düşünce dünyasında büyük bir etki bırakır. Namık Kemal, Şinasi ile tanışmasından sonra Şinasi'nin tek başına çıkarmış olduğu *Tasvîr-i Efkâr* gazetesinde yazı yazmaya başlayarak gazeteciliğe adım atar. Namık Kemal, Şinasi'nin tavsiyeleriyle Fransızca da öğrenir.

Namık Kemal, Fransızca eserlerden edindiği fikirlerin etkisiyle gazetelerde yazılar yazar ve bu yönüyle de toplumun ve devlet adamlarının dikkatini çekmeye başlar. Kemal, yazdığı yazılarıyla sürekli olarak toplumu etkilemeye ve yönlendirmeye çalışır. Zira “Namık Kemal, herhangi bir konuda fikir belirtmekle yetinen düşünce adamı değildir. O aynı zamanda serdettiği fikirlerin toplumda bir karşılık bulması ve gündem oluşturması için...” (Tuğluk, 2018, s.180) yoğun çaba sarf eden bir aksiyon adamıdır. Namık Kemal gazetecilik çalışmalarının yanında edebiyat çalışmalarını da devam ettirir ve daha sonra kendi fikirlerine uygun olan ve bir gaye için kurulan “Yeni Osmanlılar Cemiyeti”ne üye olur. Bu cemiyet, siyasî görüşlerini belirtmek için basın yayın hayatımızda önemli bir yeri olan *Tasvîr-i Efkâr*, *Muhbir*, *Hürriyet* gibi gazetelere yazılar yazar. Namık Kemal de gazetelere göndermiş olduğu yazılarla mensubu olduğu cemiyetin amaçlarına hizmet eder. Namık Kemal, *Hürriyet* gazetesini Avrupa’da kurmuş ve Avrupa’dan döndükten sonra da farklı gazetelerde yazılar kaleme almış, sonrasında Ebüzziyâ Tevfik Bey ile beraber *İbret* gazetesini çıkarmıştır.

“Edîb-i azam unvanını henüz ber-hayat ve genç iken bihakkın ihraz etmiş olan” (Nazif, 2011, s.3) Namık Kemal, döneminin öbür aydınları gibi tarihsel ve güncel sorunlarla yakından ilgilenen, bunların nedenleri ve çözüm yolları için çabalayan bir aydındır: “Namık Kemal, Osmanlı tarihinde etkin bir makama geçmeden, devletin sağladığı olanaklardan yararlanmadan, yalnız şiirleri, makaleleri, romanları, tiyatro yazılarıyla hem döneminde yaşayanları ve hem de daha sonra gelenleri büyük ölçüde etkilemiştir” (Çadircı, 1991, s.1).

Kültür ve sanat hayatımızda birçok insanı fikirleriyle, eserleriyle etkileyen Namık Kemal’in yetişmesinde de birçok düşünürün etkisi vardır. “Namık Kemal, yalnız edebiyatımızda değil, tefekkür hayatımızda da üzerinde durduğu kelime ve kavramlarla, onlara getirdiği yeni boyutlarla yer etmiş bir Türk edip ve düşünürüdür.” (Cunbur, 1993, IX-XV) Kemal’i derinden etkileyen ve milli duygulara sahip bir hürriyet şairi olarak anılmasını sağlayan en önemli kişi kuşkusuz büyük babası Abdülatif Paşa’dır. Semih Zeka, bu durumu şu şekilde belirtir:

“Namık Kemal’de milli duyguların uyanmasında Abdülatif Paşa’nın etkisi önemlidir; çünkü o, torununu tayininin çıktığı yerlere götürmüş ve Namık Kemal de vatan toprağının değişik yerlerini görme imkânı bulmuştur.” (Zeka, 2017, s.145).

Namık Kemal'in fikirlerinin şekillenmesinde önemli bir etken de Şinasi ile tanışmasıdır. Namık Kemal'in Şinasi ile tanışması, sanat ve hayat görüşünün değişmesine neden olmuştur. Edebiyat dünyasına adımını şiirle atan Namık Kemal'in bu durumunu Bilgegil de: "Namık Kemal'in fikir faaliyeti şiirle başlar" (Bilgegil, 2014, s.1) şeklinde ifade etmiştir. Namık Kemal, sonraki dönemlerde daha çok nesre yönelmiştir. Kemal'in nesri, divan ve Bâb-ı Âlî nesrinden ziyade Batı yazarlarının tesiriyle değişen ve Türkçenin bütün bünyesine etki eden bir nesir olmuştur. (Ülken, 1998, s.98).

Şiir ve nesrin yanında tiyatro çalışmaları da bulunan Namık Kemal'in tiyatroya olan ilgisinin başlangıç noktasını İnci Enginün şu cümlelerle ifade eder:

"O özellikle Avrupa'ya gittikten sonra tiyatroya karşı büyük bir ilgi duymuştur. Arkadaşlarına yazdığı mektuplarda, bilhassa Victor Hugo ve Shakespeare'den söz eder" (Enginün, "Namık Kemal ve Tiyatro", 1993).

Başka bir yerde İnci Enginün, Namık Kemal'in tiyatroya olan ilgisini şu ifadelerle açıklar:

"Sosyal konuları, halka gür sesle aktarmak ve halkı kendi düşüncelerinin ortağı kılmak azmi, onun bütün edebiyat türlerine sosyal fayda açısından bakmasına yol açmıştır. Belki yıpranmış, alışılmış şekillerin dışında, gür sesinin daha da iyi duyulacağına inanması dolayısıyla, Namık Kemal, sahneyi bir kürsü olarak kullanır. Bu bakımdan Namık Kemal'in tiyatro eserleri, diğer eserlerinde işlediği fikirler ve şahsiyeti göz önünde bulundurulmadan lâıykıyla anlaşılamaz." (Enginün, 1993, s.13- 24)

Süleyman Nazif, yazmış olduğu *Namık Kemal* adlı eserinde Namık Kemal'in Avrupa'dan döndükten sonraki ruh halini şu cümlelerle açıklamaktadır:

"Avrupa'dan avdet eden Kemal'in haline bâriz bir mâ-sadak olur. Filhakika o bıçak gitmiş, ustura gelmişti. Avdetinde devrin ekser eâzımıyla görüştü. Avrupa'daki tam üç senelik ikâmet ve mücâhede o cevval zekâyâ başka bir feyz ve inkişaf vermişti." (Nazif, 2011, s.73)

Şair ve edebiyatçı Namık Kemal ile siyasî figür olarak Namık Kemal arasında esaslı bir ayrılık göze çarpar. Fikirlerini halka yaymak için yeni bazı edebi türleri de kullanan Namık Kemal, romantizmin özellikle Fransız romantiklerinin etkisi altındaydı. Namık Kemal ile başlayan Türk romantizmi, konularını Osmanlı-İslam tarihinden seçerken tarih şuuru ile milleti uyandırma yolunda ilk adımını atar (Ülken, 1998, s.99).

Namık Kemal ve arkadaşları gazeteyi, vatana ve millete hizmet etmek için kurduklarını ifade ederler. Onlara göre gazetelerin en büyük görevi, halkı siyasî ve içtimaî konularda bilgilendirmek ve eğitmektir. (Ülken, 1998, s.99). Namık Kemal bir yazısında bu durumu şu şekilde ifade eder:

“Kendimi vatan hizmetkârlığı için doğmuş bilenlerden olduğum gibi bu vazifeyi ifaya yazıdan başka kendimce bir vasıta bulamadığımdan elimde kalem tutmaya kudreti hüsn ettiğim günden beri gazeteciliği ihtiyar etmiş idim.” (Kemal, İbret, H. 21 Zilkade / 1289 (R. 8 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 97, s.1)

İbret gazetesinde Namık Kemal’le beraber, Genç Osmanlılardan, Reşad, Nuri, Ebuzziya ve üvey dayısı Mahir Beyler de çalışmaktadır. *İbret* başyazarı Namık Kemal 1872 Ağustos’unda Gelibolu Mutasarrıflığına atanır. Namık Kemal’in atandığı bu görev, *İbret* gazetesindeki eleştirilerinden dolayı İstanbul’dan uzaklaştırılması anlamına gelmektedir. Aradan beş ay geçtikten sonra tekrar İstanbul’a dönerek *İbret* gazetesindeki yazılarına devam eden Namık Kemal, *Vatan Yahut Silistre* piyesinin oynanmasından sonra çıkan gösteriler nedeniyle arkadaşlarıyla beraber tutuklanır ve halkı isyana teşvik ettikleri gerekçesiyle sürgüne gönderilir (Üstünoğlu, 2005, s.115).

İbret gazetesi, Namık Kemal’in yazılarıyla tanınmış ve Namık Kemal de en güzel yazılarının bir kısmını *İbret*’te kaleme almıştır. Kendi döneminde çok beğenilip ilgi gören bir gazete olan *İbret* ile Namık Kemal arasında bu anlamda önemli bir bağ bulunmaktadır. “Namık Kemal’in Türk düşünce tarihinde çok önemli yeri olan makalelerin burada yayımlanması sebebiyle oldukça önemlidir. Ayrıca bu döneminde *İbret*, baskı kalitesi ve gazetecilik anlayışıyla Türk basın tarihinde çok önemli bir gazete hüviyetine bürünmüştür.” (Demir, 2015, s.14)

Güz ve Bayhan, Namık Kemal’in gazetecilik serüveninde *İbret* gazetesinin taşıdığı önemi şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

“*Mir’at*, *Muhbir*, *Basiret*, *Hadika*, *Vakit*, *Diyojen*, *İttihat*, *Sadakat* gibi yayım organlarındaki yazıları ile birlikte *Tasvîr-i Efkâr*’la başlayan, *Hürriyet* ile devam eden, gazetecilik ve yazarlık hayatının zirvesini *İbret*’te yaşamıştır.” (Güz ve Bayhan, 2016, s.31)

Dönemin saygın gazetelerinden olan *İbret*’te yazılan edebî türlerden birisi de makaledir. Diğer pek çok edebî tür gibi Tanzimat Dönemi’yle birlikte edebiyatımıza kazandırılmış bir tür olan makalenin 150-200 yıllık bir mazisi vardır.

Tanzimat Dönemi ve sonrası Batı etkisi altında kalarak yazılar kaleme alan bu dönemin en önemli kişilerini ve siyasî faaliyetlerini Abdullah Uçman şu şekilde belirtmiştir: “Namık Kemal ve Ziya Paşa Tanzimat’tan sonra Fransız edebiyatı etkisi altında oluşan yeni Türk edebiyatının Şinasi’den sonra en önemli temsilcileridir. Hem Namık Kemal hem de Ziya Paşa edebiyatçı kimliklerinin yanında entelektüel sorumluluğu ile hareket ederek devletin içinde bulunduğu kötü durumdan kurtulabilmesi için siyasî faaliyetlerde de bulundular.” (Uçman, 2014, s.119).

İbret gazetesinin ilk sayfasından itibaren çoğunlukla düzenli diyebileceğimiz yazılar kaleme alan Namık Kemal bütün yazılarının altında “Kemal” ismini veya “B. M.” (başmuharrir) kısaltmasını kullanmıştır.

Namık Kemal, kendisine ve gezetenin yayın politikasına yöneltilen eleştirilere *İbret* gazetesi adına cevap verdiği yazılarını yayımlarken kendi ismini kullanmamış bu yazıları “imzasız” olarak yayımlamıştır. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, bu konu hakkında şu bilgileri vermektedir:

“Saltanatı Seniyye’nin gözü önünde kendi tabiriyle -Saltanatı hassa-nın lüzum ve zaruretinden bahseden Namık Kemal’in, bu sıralarda, yani 1868-1873 arasında oldukça gürültülü fikir münakaşaları karşısında kaldığı anlaşıyor. Mütefekkirimize hücum edenlerin başında meşhur *Hakayık* gazetesi bulunmaktadır. Her ne kadar zâhirde. *Hakayık* ile *İbret*, münakaşa etmekte iseler de *İbret*’teki imzasız cevapların Namık Kemal’e ait olduğu aşîkârdır” (Fındıkoğlu, 1941, s.2014-215).

Namık Kemâl’in *İbret* gazetesinde yayımlanan yazılarının içeriğinden bahseden Özön, şu tespitlerde bulunmaktadır:

“Şark meselesi, Prusya politikası, Alman seferi gibi dış siyaset; bazı mülahâzat-i devlet ve millet, Reji (yönetim), idarece muhtaç olduğumuz tadilat, memur gibi iç işlerle ilgili makalelerdir” (Özön, 1997, s.124).

Namık Kemâl’in üzerinde durduğu konular arasında “Şark Meselesi” önemli bir yer tutar. Şark Meselesi ilk olarak “Ruslar tarafından Paris Kongresi’nde, Osmanlı hâkimiyetinde yaşayan Rumları ifade etmek için gündeme getirilse de tarihî süreçte Batı’nın benimsediği bir siyasî proje halini almıştır.” (Gümüş, 2016, s.245).

İbret gazetesi, zamanla Namık Kemal’in yazıları sayesinde, sıradan bir haber gazetesi olmaktan çıkıp toplumsal ve millî konuları bir dava etrafında ele alan bir fikir gazetesine hâline gelmiştir. Nitekim Akün de bu konu da şunları söyler:

“Namık Kemal’in yazdığı baş makaleler ise bazen gazetenin üç tam sayfasını kaplamaktadır. *İbret* gazetesi, Namık Kemal’in elinde olmasından dolayı, bir haber gazetesinden ziyade, dava hükmündeki toplumsal ve millî konuları ele alan bir fikir gazetesi özelliğine bürünmüştür.” (Akün, 2006, s.367).

Olgunluk döneminin en verimli yazılarını *İbret* gazetesinde kaleme alan Namık Kemal, eğitim, aile, kültürel bozulma, çevre kirliliği, medeniyet, aile içi iletişim, yazının ıslahı gibi pek çok konuda yazılar yazmış ve bu konulardaki çözüm önerilerini de sunmuştur.

Namık Kemal, edîb kimliğinin yanı sıra gazetecilik kimliğiyle de anılmaktadır: “Namık Kemal’in eserlerinde ortaya konulan düşünceler bir nüve şeklinde gazetede makalelerinde yer almaktadır. O, bir gazeteci kimliği ile sosyal hadiselerle bakmış daha sonra da romancı ve tiyatrocu kişiliği ile sosyal alanda gördüklerini roman ve tiyatrolarına yansıtmıştır.” (Doğramacıoğlu, 2011, s.1000)

Namık Kemal vatan ve hürriyet şairi olarak bilinmesine rağmen gazetede daha ziyade makaleleri yayımlanır. Bu durum da Namık Kemal’in şiiri ikinci plana ittiği değerlendirmelerinin yapılmasına sebep olur. Bu konuda Abdullah Uçman, “*Tanzimat’tan Sonra Edebiyat ve Siyaset: Namık Kemal Ve Ziya Paşa Örneği*” adlı eserinde şunları söyler:

“Namık Kemal’in Şinasi’yi tanıdıktan sonra giderek bir fikrin adamı olması, dolayısıyla gazete yazarlığıyla başlayıp tiyatro, roman, tarihî biyografi, edebî tenkit ve siyasî makalelere yönelmesiyle, edebî hayatında şiir sanki ikinci plana iner. Dolayısıyla onun bu dönemde yeni tarzda yazdığı şiirlerin sayısı 15-20’yi geçmez” (Uçman, 2014, s.121).

İbret gazetesinde Namık Kemal’in yazmış olduğu siyasî ve sosyal içerikli yazılarda, Osmanlı Devleti’ni dağılmadan koruyacak öneriler ele alınmış bunun için de vatan sevgisine önemli bir yer verilir. Söz konusu yazılarda ülkeyi bir arada tutacak yegane gücün birlik ve beraberliği merkeze alan Osmanlılık fikri olduğu anlatılır. Vatan Şairi, Osmanlılık fikrinin toplumda yerleşmesi için de halk arasında vatan bilincinin oluşturulması gerektiğini ifade eder. Namık Kemal, farklı etnik unsurlardan oluşan Osmanlı Devleti’nin dağılmasına engel olmak amacıyla Osmanlıcılığı savunmuştur. Yazar, Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yaşayan farklı dil, din ve ırk birlikteliğini savunmuş ve bu yönde yazılar kaleme almıştır. “Osmanlı İmparatorluğu’nun çökmesinde, sosyal ve ekonomik bir yıkıntının da sebep olduğunu

tesbit eden yazar, bu çöküş süresini, eğitim yoluyla durdurmanın mümkün olabileceğini, makalelerinde ortaya koymuştur.” (Önberk, 1993, s.93-115). Bayhan Namık Kemal’in ülkenin birlik ve beraberliği için hararetle savunduğu Osmanlıcılık akımı için şu ifadeleri kullanır:

“... Tanzimat hareketinin de esasını oluşturan Osmanlıcılık ise, farklı dinlere mensup olsalar da farklı dilleri konuşsalar da aynı topraklar üzerinde yaşayan ve kendilerini “Osmanlı” olarak gören herkesin Osmanlı Devleti’nin parçalanmadan varlığını devam ettirmesini sağlayacak bir ideolojidir. Namık Kemal’in *İbret* gazetesinde yayımladığı bir kısım makaleleri ile yalnızca ilk cildini yazabildiği *Cezmi* adlı romanı ve “Celâleddin Harzemşah” adlı tiyatrosu, doğrudan doğruya bu mesele etrafında kaleme aldığı en önemli eserleridir.” (Bayhan, 2018, s.151).

Müjgan Cumbur, “Namık Kemal’e göre Celaleddin Harezmsah, İslâm birliğini kurmak için uğraşan, bu yolda kendini ve kendine bağlı olanları feda etmekten çekinmeyen bir kahraman tipidir. Kendi sonunu ‘Kılıcımıza dayanır, şehit oluruz.’ cümlesiyle ifade etmiştir (Cunbur, 1993, s.137-179).

Sultan Abdülaziz döneminde Batılı devletlerin baskılarıyla Osmanlı Devleti’nde yapılan yenilikleri yeterli bulmayan bazı Türk münevverleri, iktidara karşı sert bir muhalefet göstermişlerdir. Bu muhalefete ve eleştirilere karşı Sultan Abdülaziz’in sergilediği baskıcı yönetim, “Jön Türkler” (Genç Türkler veya Yeni Osmanlılar) hareketinin doğmasına yol açmıştır (Bayhan, 2018, s.24).

Namık Kemal’i diğer çağdaşlarından ayıran ve onu güçlü kılan en önemli özelliklerinden bir tanesi, yaşadığı döneme göre aykırı olan gür sesini tüm topluma gazete vasıtasıyla duyurabilmesidir. Yine başta vatan ve hürriyet olmak üzere sosyal meselelerle ilgili hedeflerini gerçekleştirmek için gayret göstermesi onu çağdaşlarından ayıran diğer bir özelliğidir. Namık Kemal, toplumun geri kalma sebeplerini iyi analiz etmiş, bu durumu yazılarında dile getirmiş, siyasî ve içtimaî sorunlarla ilgili yönetime ve halka birçok reçete sunmuştur. Namık Kemal, özellikle toplumsal ve kültürel yozlaşma, medeniyet algısı, aile ve çocuk eğitimiyle ilgili birçok yazı kaleme almıştır.

Toplumun içinde bulunduğu kötü gidişatı durdurmak ve devlet yöneticilerinin yönetimle ilgili meselelerde attıkları yanlış adımlar konusunda onları uyarmak için gazeteci, şair, yazar, eleştirmen ve tiyatrocu gibi farklı kimliklerini kullanan Namık Kemal, bu ideallerinin gerçekleşmesi için tüm hayatı boyunca yoğun bir çaba sarf

etmiştir. Ayrıca “Namık Kemal, çökmekte olan İmparatorluğa artık bir şey yapılamayacağı fikrine karşı çıkmak suretiyle, terakki düşüncesini ortaya koymuştur.” (Önberk, 1993, s.93-115)

Namık Kemal, yazılarında, yaşadığı toplumun gerçek sıkıntılarını görmüş ve bunlara çözüm önerileri sunmuştur. Yapmış olduğu gerçekçi ve derin gözlemlerle Osmanlı Devleti’nin Batı medeniyeti karşısında bulunduğu kötü durumu tespit eden Namık Kemal’in yaşamış olduğu çağı anlaması ve çağdaşlaşmak adına yaptıkları kendisinden sonra gelen birçok kişiye yol göstermiştir.

1.3.1. Namık Kemal’in İbret Gazetesindeki Siyasî ve Edebî Yazıları

İbret gazetesinin mihenk taşını Namık Kemal’in siyasî ve toplumsal mücadelesi oluşturmaktadır. Bu gazete, Namık Kemal’le şöhret bulmuş ve Türk basın tarihinde önemli bir yer edinmiştir.

Namık Kemal, dinî ve etnik kimliğine bakılmaksızın bütün vatandaşların eşit haklara sahip olduğu bir devlet özlemini her fırsatta dile getirir. Osmanlı Devleti’nin mevcut sınırlarının da ancak bu şekilde korunabileceği inancına sahip olan yazar, bu fikrini değişik zamanlarda kaleme aldığı yazılarında dile getirir. Bu düşünce başka şair ve yazarlar tarafından da dile getirilmekle beraber bu konu da sesi en gür çıkan yazarın Namık Kemal olduğu söylenebilir.

Namık Kemal, *İbret* gazetesinde farklı konularda birçok yazı kaleme almıştır. *İbret* gazetesinin 2. sayısında gazetenin kuruluşunda yer alan yazar ve yönetici kadrosu olarak Müdür Mahir, Muharrir Tevfik, Muharrir Nuri, Muharrir Reşad, Muharrir-i Evvel Kemal isimleri geçmektedir. Bu isimler başlıksız bir yazıda gazetenin kuruluş amacını ve yayım ilkelerini açıklamaktadırlar (Namık Kemal ve Arkadaşları, *İbret*, H. 9 Rebûlâhir 1289 / R. 3 Haziran 1288, S.2, s.1).

Namık Kemal’in *İbret* gazetesinde yayımlanan ilk yazısı “Bir Mülâhaza” adını taşımaktadır. Kemal, bu yazıyı bazı gazetelerin rivayetine dayanarak Rusya’nın Karadeniz sahilinde bazı liman ve korunaklı yerler yapmasının bir dünya meselesi hâline geldiğini belirtmek amacıyla yazmıştır (Namık Kemal, *İbret*, H. 9 Rebûlâhir 1289 / R. 3 Haziran 1288, S.2, s.1-2).

İbret gazetesinin 3. sayısında başlıksız bir yazı vardır. Bu yazı, *İbret* gazetesinin çıkış amacını ve isminin neden *ibret* olduğunu anlatan kısa bir metinden oluşmaktadır. Bu metin, *İbret* gazetesindeki yazarların ortaklaşa kaleme aldıkları bir yazıdır. Namık

Kemal ve arkadaşları, *İbret* gazetesinin bu sayısında gazeteyi hangi amaçla kurduklarını şu cümlelerle ifade ederler:

“İtikadımızca burada gazetelerin en büyük vazifesi halkta kavaid-i siyasiye ve terakkiyat-ı medeniyeye müteallik malumat vermektir. Binaenaleyh elimizde olan iktidar-ı acizaneyi esasen bu hizmete sarf edeceğiz. Maamafih havadis atasında dahi kusur etmeyeceğiz. En mukaddes bildiğimiz bir vazife dahi matbûât nizamnâmesinin müsait olduğu derecede doğru söylemektir” (Namık Kemal, H. 11 Rebûlâhir 1289 / R. 5 Haziran 1288, S. 3, s.1-2).

“Bir Mûlahâza” başlıklı yazı ise Namık Kemal’in Şura-yı Devletin Muhâkemât Dairesi Adliye Nezaretine eklenmesi sonucu yazmış olduğu bir yazıdır (Namık Kemal, *İbret*, H. 12 Rebûlâhir 1289 / R. 5 Haziran 1288, S. 4, s.1).

Namık Kemal “Hukuk” başlıklı yazısını, insanların hukuka bakış açısının çarpık olduğunu dile getirmek maksadıyla kaleme almıştır. Namık Kemal, bu çarpıklığı anlatırken farklı ülkelerin yönetimlerinden örnekler vermektedir (Namık Kemal, *İbret*, H. 13 Rebûlâhir 1289 / R. 7 Haziran 1288, S. 5, s.1).

Namık Kemal, “Mutalaa” adlı yazısında Yemen kıtası hakkında bilgi verip coğrafi konum olarak yemen kıtasının öneminden söz etmektedir (Namık Kemal, *İbret*, H. 14 Rebûlâhir 1289 / R. 8 Haziran 1288, S. 6, s.2).

Namık Kemal, “Avrupa Şarkı Bilmez” adlı yazısında d’Ohsson ve Hammer’den bahsetmektedir. Yazar, adı geçen tarihçilerin, tarihimize taraflı bir gözle baktıklarını anlatmaktadır. Namık Kemal, Avrupa medeniyetinin Müslümanlara daima ön yargıyla yaklaştığını belirtip bu durumun onların eserlerine yansıdığını hatta ünlü tarihçiler olan Hammer ve d’Ohsson tarihinin de böyle bir bakış açısıyla kaleme alındığını ifade etmektedir. Yazıda, Osmanlı egemenliği altında bulunan halklara adil ve eşit davranıldığı pek çok milletin bu şekilde Osmanlı egemenliği altında rahat bir şekilde yaşadığı da belirtilmektedir (Namık Kemal, *İbret*, H. 16 Rebûlâhir 1289 (R. 10 Haziran 1288, S. 7, s.2).

“Reddiye” adlı yazı, belediye dairesinin suçsuz olduğuna dair önceden yazılan yazıya yapılan itirazlara karşı bir cevaptır. Yazar, burada Fransız muharrirlerin yazıları Türkçeye iyi çeviremediğinden, anlatmadıklarını, anlatmış gibi gösterdiklerini ifade etmektedir. Namık Kemal, *İbret* gazetesinde yabancılara iyi davranılmadığı ve Fransa ile Rusya’nın bu konuda ortak hareket etmesi gerektiğine dair yazıldığı iddia edilen bir yazının bulunmadığını açıklamaktadır. Yazıda ayrıca Fransa gibi medeniyetin

ilerlemesine öncülük eden bir devlet ile Rusya gibi geri kalmış bir devletin denk tutulamayacağı yazar tarafından belirtilmektedir. Namık Kemal ve Reşad, bu tür yazıların arkasında Osmanlı Devleti'ne muhalif gazeteci ve tercümanların olduğunu bunların olayı bilerek yanlış aktardıklarını ifade ederler (Namık Kemal, Reşad, İbret, H. 18 Rebûlâhir 1289 / R. 12 Haziran 1288, S. 8, s.1).

“Dostane Bir Vesatet” adlı yazıda Gülşen-i Saray ile Basiret gazeteleri arasında yaşanan bir tartışma konu edilir. Bu tartışmaya *İbret* gazetesindeki yazısıyla Namık Kemal de dâhil olur. (Namık Kemal, İbret, H. 20 Rebûlâhir 1289 / R. 14 Haziran 1288, S. 10, s.2).

Namık Kemal, “İzah-ı Meram” adlı yazıda “Vefa-yı Ahd” unvanıyla neşr eylediği makalede Beyoğlu'nda bazı garip fikirlerin tesir etmesi”ni işlemektedir. (Namık Kemal, İbret, H. 20 Rebûlâhir 1289 / R. 14 Haziran 1288, S.10, s.2).

Namık Kemal, “Telif” adlı yazıda herkesin şu sıralar yazarlığa yöneldiğini; ama yazılan eserlerin bir kısmının faydalı bir kısmının ise faydasız olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Namık Kemal bu yazıda Osmanlıcaya çevrilen eserler hakkındaki düşüncelerini de belirtmiştir (Namık Kemal, İbret, H. 20 Rebûlâhir 1289 / R. 14 Haziran 1288, S.10, s.2).

“Mukabele” adlı yazı *İbret* gazetesinin en uzun yazılarından biridir. Bu yazı *İbret*'in çarşamba günü çıkan nüshasında yazılan “Vefa-yı Ahd” adlı yazıya itiraz eden zevata karşı bu yazıyı savunmak amacıyla kaleme alınmıştır. Osmanlıların gittiği yerde adaletle hükmettiklerini; Avrupalıların ise barbarca davrandıklarını örnekleriyle anlatmaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 23 Rebûlâhir 1289 / R. 17 Haziran 1288, S.12, s.1-2)

“Herkesin maksadı bir amma rivayet muhtelifir” adlı yazıda *Gülşen-i Saray* ile *Basiret* arasında daha önce tartışılan konulardan biri olan *Basiret*'in söylemiş olduğu “Menaf-i devletle menafi-i millet ayırdır.” sözlerinin tartışılması üzerinedir. *Basiret*'in cumartesi yayımladığı yazıya *İbret* gazetesi de görüş bildirerek tartışmaya dâhil olmuştur (Namık Kemal, İbret, H. 25 Rebûlâhir 1289 / R. 19 Haziran 1288, S. 13, s.1).

“Bir Hatıra” adlı yazının konusu Hristiyanlarla Osmanlılar arasında devam eden mezhep tartışmalarıdır ve bu tartışmalara *İbret* gazetesinin dâhil olmasına dairdir. *İbret* gazetesi daha önce bu konuyu tartışmanın gereksiz olduğunu düşünmüştür. (Namık Kemal, İbret, H. 25 Rebûlâhir 1289 / R. 19 Haziran 1288, S. 13, s.2).

Namık Kemal'in "İmtizâc-ı Akvâm" adlı yazısı, Devlet-i Aliyye'yi oluşturan unsurların hukukta birbiriyle eşit, menfaatle diğerleriyle ortak fakat lisanında, cinsiyette ve fikirlerin bütünü bir araya gelmiş heyet olduğu düşüncesini açıklamaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 26 Rebîülâhîr 1289 / R. 20 Haziran 1288, S.14, s.2).

"Cevap" adlı yazı, daha önce gazetede yazılan ve askerleri öven yazıyı eleştirenlere bir cevap niteliğindedir (Namık Kemal, İbret, H. 26 Rebîülâhîr 1289 / R. 21 Haziran 1288 S. 15, s.2).

Namık Kemal, "Maarif" adlı yazıda Avrupa'nın eğitimde ne kadar ileri gittiğini örnekler vererek belirtmektedir. Yazar, Avrupa'da eğitimin zorunlu olduğunu; ama okula giden insanların bu zorunluluktan ziyade seveyerek ve isteyerek okula gittiklerini ifade eder. Osmanlı Devleti'nin eğitim alanında ilerleyebilmesi için de Maarif Nezaret-i Celilesi kanunlarının bir an önce çıkarılması gerektiğini ifade eder. Okulların her yerde açılması ve faydasının görülmesiyle beraber halkın çocuklarını kendi isteğiyle okullara göndereceği yazar tarafından dile getirilen bir diğer konudur. (Namık Kemal, İbret, H. 28 Rebîülâhîr 1289 / R. 22 Haziran 1288 S. 16, s.1).

Namık Kemal, "Meyelân-ı Âlem" adlı yazıda insan ile insaniyet arasında zaman içerisinde görülen "garip garip" benzeyişlerin dikkat çekmeye başladığından söz etmektedir. Medeniyetlerin zaman içerisinde parçalama ve birleştirme düşüncelerinin nasıl değiştiğini anlatmaktadır. Devletlerin 15-20 sene önce kavimleri ve devletleri bölmek üzereyken şimdi ise "Kuvvetler; mezhep gibi, lisan gibi, cinsiyet gibi bir rabıta ile ittihadla çalışıyorlar." diyerek dünya üzerinde olan örneklerle açıklamaktadır. Osmanlı Devleti'nin de ittihatla uğraşması gerektiğini belirterek İslamın da ittihat dini olduğunu ifade etmektedir. Bu yazı ile Namık Kemal, Osmanlı'yı oluşturan milletlerin birbirlerinden ayrışmasını engelleyecek yollardan birinin ittihat olduğunu belirtmektedir. Yazar, bu yazıda toplumu bilinçlendirmeyi temel hedef almıştır. Bu değişimleri örnekler vererek açıklamaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 30 Rebîülâhîr 1289 / R. 24 Haziran 1288, S. 17, s.3).

"Hukuk-i Umumiye" adlı yazı Namık Kemal'in en uzun yazılarından biridir. Bu yazıda, hukuk-i umumiye ile hukuk-i şahsiye arasındaki farklar ve bunların cemiyete ve fertlere bakan yönleri örneklerle açıklanmaktadır. Namık Kemal, ayrıca burada insanın hür olma düşüncesi karşısında, Batı, İslam alemi ve Osmanlı toplumunun takındığı tavrı açıklamıştır. Yazısında insan iradesinin, tek başına hukukun kaynağı olarak değerlendirilmesinin mümkün olamayacağını söyleyen Namık Kemal, bunun insanlar

arasında meydana getirdiği sıkıntıları hukuk ve hürriyet kavramları üzerinden açıklamaya çalışır (Namık Kemal, İbret, H. 2 Cemâziyelevvel 1289 / R. 26 Haziran 1288, S. 18, s.1-2).

“Garaz Marazdır” yazısının girişinde Namık Kemal, düşmanca davranışın (maraz) tanımını yapmakta ve özelliklerini anlatmaktadır. Daha sonra da *Hakayık* gazetesini yalan yanlış haberler yapmakla itham etmektedir (Namık Kemal, İbret, H. 16 Cemâziyelevvel 1289 / R. 27 Haziran 1288, S. 19, s.1).

“Şark Meselesi” adlı yazıda Namık Kemal, Rusya’nın izlemiş olduğu yayılma politikasını anlatmaktadır. ‘Şark Meselesi’nin mahiyetinin tamamen anlaşılması için Osmanlı Devleti yöneticilerinin siyasî duruşları, Osmanlıdaki Müslim-Gayrimüslim halkın içinde bulunduğu ruh hâli ve bu durumun Osmanlı Devleti’nin genel durumuna etkisi tarihten örnekler verilerek açıklanmaktadır” (Namık Kemal, İbret, H. 1 Şaban 1289 / R. 23 Eylül 1288, S. 24, s.1-2).

İbret gazetesi yönetimi, Namık Kemal’in “Bazı Mülâhâzat-ı Devlet ve Millet” adlı yazısının önemini hem de getireceği eleştirilerin sonuçlarını “Zannederiz ki bu makalemiz *İbret*’in kapanmadan evvel neşrettiği birçok bentlere şerh ve haşiye gibi olur.” şeklinde değerlendirmiş ve *İbret* gazetesinin bu yazıdan dolayı kapanabileceği mesajını vermiştir. Yazar, Kamil Paşa’nın mekteplere gereken önemi vermediğini belirtmekte ve Maarif Nizamnâmesi’nden söz ederek Kâmil Paşa’yı eleştirmektedir. Yazının geri kalan kısmındaysa devleti yönetenlerin şahsi olarak fedakârlık yaparak terakki yolunda cemiyete katkı sunabileceklerini belirtmektedir (Namık Kemal, İbret, H. 6 Şaban 1289 (R. 27 Eylül 1288, S. 27, s.1).

“Tashih” isimli yazı, 20 numaralı nüshada bulunan “İfade-i Meram” adıyla yayımlanan yazının kâtibî tarafından, Namık Kemal’e, yayımlanması için gönderilen düzeltme yazısıdır. (Namık Kemal, İbret, H. 6 Şaban 1289 / R. 27 Eylül 1288, S. 27, s.3).

“Şark Meselesi” yazısı Merhum Reşit Paşa’nın yönetim anlayışından bahseden, Reşit Paşa’nın baskılarla idareyi sağlamlaştırdığını anlatan bir yazıdır. Ayrıca Osmanlı Devleti’nin, terakki anlamında diğer ülkelerden geri kalmadığını belirten bir yazıdır (Namık Kemal, İbret, H. 8 Şaban 1289 / R. 2 Eylül 1288, S. 28, s.1).

Namık Kemal “Reji” yazısına tütünün pahalı olduğuna dair bir beyitle başlamıştır:

“Tiryaki ah çeksün hasretle yan yana

“Üç yüz kuruş verilmez bir kıyyecik duhana.”

Namık Kemal, bu yazıda “Reji”nin (Tekel İdaresi) kurulacağı haberlerinin idareci taraftarlarının yazılarında birkaç aydır görüldüğünü belirtmiştir. Ayrıca ayrıca tütünün pahalı olduğunu belirterek Osmanlı Devlet yöneticilerini eleştirmiştir. Yazar, yeni kurulan “Reji” idaresini, eskisinden daha büyük bir külfet getirdiği ve kendilerini hayal kırıklığına uğrattıkları gerekçesiyle eleştirmektedir. Namık Kemal, yazının sonuna bir haşiyeye de eklemiştir. Haşiyede, Tekel İdaresinin memlekette her türlü fikri tahrik ettiğini ve ülke gündemini meşgul ettiğini ifade eder (Namık Kemal, İbret, 12 Şaban 1289 / R. 2 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 30, s.1).

“Şark Meselesi III” adlı yazıda yazının başlığının yanına “28 numaralı nüshamızda va’d ettiğimiz hatimedir.” notunu düşmüştür. Bu yazının konusu “Şark Meselesi” yazısında geçen on bir ayın genel bir değerlendirilmesidir. Bu değerlendirmede gazete gözlemlerini, kendini dışarda tutarak anlatmaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 13 Şaban 1289 (R. 3 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 31, s.1).

“Meğer *Hakayık* Hala Çıkıyor İmiş!” *İbret* gazetesinin en uzun yazılarından biridir. Yazar “Geçen gün mahalledeki bakkal bizim eve balık yumurtası getirmişti. Baktım, bir *Hakayık* nüshasına sarmış.” diyerek konuya giriş yapmaktadır. Ardından *Hakayık* gazetesini ağır bir dille eleştirmektedir. Namık Kemal, *Hakayık* gazetesinin satılamadığı için ucuz gazete kâğıdı fiyatına çarşılarında, çiçek pazarlarında kilo hesabı satıldığını söyleyerek gazeteyi alaya alır. Yazar, *Hakayık* gazetesini aynı zamanda dalkavukluk yapmakla da suçlamış ve bu dalkavukluk ifadesine bir hikâyeye açıklık getirmiştir. Yazarın, yazıda *Hakayık* gazetesine yaptığı ağır hakaretlerden biri de “Gazeteyi kimse okumuyormuş, okuyan olursa Keşke Avrupa’da çıksa idi, bari tathiri bedene müteallik bir işe olsun yarardı.” sözüdür. Bu açıklamayla *Hakayık* gazetesinin Avrupa’da ancak tuvalet kâğıdı değerinde olduğunu belirtmektedir.

Yazının devamında ise yumurtaların sarılı olduğu gazeteye gözünün iliştiğini belirterek “Hikemiyat-ı Konstantiniye” adlı yazıyı gördüğünü belirtmektedir. Ardından bu yazıdan cümleler seçip yanlışlarını açıklamakta ve sert bir dille eleştirmekte ve alaya almaktadır. *Hakayık* gazetesindeki yazıyı eleştirirken hikâye ve şiirlere de yer vermektedir. Namık Kemal, yazının sonunda Osmanlı olduklarını belirtmektedir. Ayrıca hayduttan savaş ilmini almalarına gerek olmadığı gibi rezil, aşağılık insanlardan da “sebat” yani kararlı olmayı öğrenmeye ihtiyaçları olmadığını ifade etmektedir (Namık Kemal, İbret, H. 14 Şaban 1289 / R. 4 Teşrîn-i Evvel 1288 S. 32, s.1-2).

Namık Kemal, “İdarece Muhtaç Olduğumuz Ta’dilat” adlı yazıda, dış haberlerin memleketimize yayılması neticesinde toplumun fikirlerinin değişmesini “Efkâr-ı umumiye memleketimiz için bir devr-i necat ve saadet hazırlanıp gelmekte olduğunu tasviri ve belki tasavvuru kabil olmayacak bir şevk-i derun ile müşahade ediyor.” cümleleriyle ifade etmektedir. Yazar, devlet kurumlarında adaletin tahsis edilmesiyle beraber toplumdaki bozulmanın düzelebileceğini ifade eder. Ardından dünyadaki hükûmetlerinin en önemli dayanak noktasının adalet olduğunu; hükûmetlerin “adaletin tesisi” için çalışması gerektiğini belirtir. Yazar, yazının sonlarında ıslah edilmesi gereken kurumlardan söz edip yanlışlıkların neler olduğunu anlatır (Namık Kemal, İbret, H. 15 Şaban 1289 / R. 5 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 33, s.1-2).

Namık Kemal, “Memur” adlı yazısında memurluğun tanımını yaparak özelliklerini sıralamış ve memurların devlete olan bağlılığı hakkında detaylı bilgiler vermiştir (Namık Kemal, İbret, H. 17 Şaban 1289 / R. 7 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 34, s.1-3).

Namık Kemal “Askerlik” adlı yazıya iki beyitlik bir şiirle giriş yapıp Osmanlı Devleti’ni över. Yazının devamında ise Osmanlı Devleti’nin askerlik faziletlerini inkâr edenlerin bunu ispat etmesi gerektiğini yazar. Sonrasında ise askerliğin önemi hakkında detaylı bilgiler verir (Namık Kemal, İbret, H. 19 Şaban 1289 / R. 9 Teşrîn-i Evvel 1288, S.35, s.1).

Namık Kemal, “Sebeb-i Kaht-ı Rical” adlı yazısında Osmanlı Devleti’nde eskisi gibi yetişmiş ve yetenekli insanların bulunmadığını belirtir (Namık Kemal, İbret, H. 22 Şaban 1289 / R. 12 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 38, s.1-2).

“Rütbelere” başlıklı yazı, toplumun fertlerinin hukuk önünde eşit olduğu ile ilgili bir yazıdır (Namık Kemal, İbret, H. 24 Şaban 1289 / R. 14 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 39, s.1).

“Efkâr-ı Umumiye” adlı yazıda Namık Kemal, toplum içerisinde yaşayan kişilerin sahip oldukları hürriyetten dolayı her türlü fiil ve heveslerini yerine getirmede istekli olduklarını belirtmektedir. Ama başkasının özgürlüğünün başladığı yerde insan özgürlüğünün sınırlanması gerektiğini belirtmektedir. Toplumun sahip olduğu kuvveti “Cemiyet-i beşerde ise umumun kuvvetinden büyük bir kudret olmadığı fennen ve bedaheten sabit olduğundan dünyada efradın hukuk-i tabiiye ve ona hadim olmak için tayin olunan hukuk-i mevzuasını muhafaza etmek umumun kuvvetine mevdu görülmüştür.” cümleleriyle “Efkâr-ı Umumiye” nin ne kadar kuvvetli ve etkili olduğunu

belirtmek için IV.Murat ile “Muhalefet görmeyen eski İran Şahı”ndan örnekler vermekte ve bu örneklerle devam etmektedir. Yazar, verdiği örneklerden sonra *Hakayık* gazetesinin “Efkâr-ı Umumiye” ye bakış açısını eleştirmektedir. Bu eleştirilerine yazı boyunca devam etmektedir. Sonrasında terbiye-i siyasiye ile efkâr-ı siyasiye’nin anlamları üzerinde durup örneklerle açıklamaktadır.

Namık Kemal, yazının sonunda “Ahlâk-ı siyasiyye”nin bozulmasının getireceği sıkıntıları Avrupa’nın yöneticilerinden (XIV. Louis- Napolyon) örnekler vererek açıklamaktadır. Yazar, kısaca insanın dünyaya özgür geldiğini ve her türlü işi yapabilecek kabiliyette olduğunu belirtmekte ve bu özgürlüğü korumak için de büyük bir güce ihtiyaç olduğunu ifade etmektedir. Bu gücün toplum olduğunu ve doğal hukuk ile toplumun kabul edip tayin ettiği hukuku korumak için yine toplumun kendisine ihtiyaç olduğunu ifade etmektedir (Namık Kemal, İbret, H. 26 Şaban 1289 / R. 16 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 40, s.1-3).

“Prusya politikası (Dükkü Nüşamızdan Bakiye)” adlı yazı dünya politikasındaki ittifak üzerine kaleme alınmıştır. Mevcut durumda “Prusya Fransa ile Rusya’nın ittifakından niçin korksun da kendisi Rusya ile müttefik bulunmak için ‘Şark meselesi’ bir dahiyenin zuhûruna rıza gösterebilir?” diyerek bu konuyu yorumlamaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 29 Şaban 1289 / R. 19 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 43, s.1).

“Terakki” adlı yazı gazetede en uzun yazılardan birisidir. Namık Kemal, Osmanlı Devleti’nin medenî milletler diye tarif ettiği Londra ile Fransa karşısındaki gerilemesini ele aldığı bu yazısında, mevcut durumu toplumun hâlihazırdaki tembelliğine bağlamış ve yazının sonlarına doğru bir özeleştiri yaparak “Ey ihvan-ı vatan, nice zalam-i gaflet? Nice bu hâb-i tenperestane? İdrakten mi kaldık? Biz de bir fen öğrenmeye çalışalım.” Cümlelerini kullanmıştır.

Namık Kemal, yazısında İngiltere ve Fransa’yı gelişmiş ülkeler olarak anıp övmekte, Osmanlı Devleti’nin ise geri kalmış bir ülke görüntüsü verdiğini örneklerle açıklamaktadır. Yazar bu yazıda Londra’daki gelişmişlik düzeyini gösteren birçok örnek sunmaktadır. Namık Kemal, Avrupalı devletlerin şehirleşmeden sanayiye, eğitimden fenne, hukuktan yardımlaşmaya, ordudan sanayiye kadar birçok alanda büyük gelişmeler gösterdiğini belirterek Osmanlı Devleti’nin de medeni dünyadaki yerini alması için gayret gösterilmesi gerektiğini ifade eder. En sonda da yazıyı 2 beyitlik bir şiirle bitirir (Namık Kemal, İbret, H. 3 Ramazan 1289 / R. 23 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 45, s.1-3).

“Vilayet” adlı yazı vilayet ve eyalet gibi isimlendirmeler olmakla beraber Osmanlı Devleti’nin gerçekte dört bölüme ayrıldığını anlatmaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 5 Ramazan 1289 / R. 26 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 47, s.1).

“Islahat-ı Dâhiliye” yazısı 47. Sayıda yayımlanan “Vilayet” yazısının devamı niteliğindedir (Namık Kemal, İbret, H. 6 Ramazan 1289 / R. 27 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 48, s.1-2).

“Rumeli Demiryolunun Akdeniz’le Olan Münasebetine Dair Bazı Mütalaat” adlı yazıda, Rumeli Demiryolu’nun Akdeniz için ne kadar önemli olduğu üzerinde durulmuştur. Namık Kemal, bu yazıda Rumeli Demiryolu’nun Akdeniz’i o eski bereketli günlerine döndüreceğinden söz etmektedir. Rumeli Demiryolu’nun oraları ihya etmek için bir fırsat olduğunu; ama bu fırsatı “menfaatten mazarrat çıkarmayı en büyük maharet addeden” idarecilerin Edirne’ye giden demiryolu şubesinin Gelibolu yerine Dedeagaç gibi bereketsiz ve gereksiz bir yere bağlamanın bir faydasının olmayacağını açıklamaktadır. Namık Kemal, yazının devamında demiryolunun güzergâhıyla ilgili olumlu olumsuz değerlendirmeler yapmaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 8 Ramazan 1289 / R. 28 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 49, s.1-2).

“Mukavelenâme Müsveddesi” yazısı İstanbul’da kurulacak bir şirket için yabancı banka temsilcileriyle yapılan bir görüşme ve sözleşme üzerinedir (Namık Kemal, İbret, H. 10 Ramazan 1289 / R. 30 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 50, s.1-2).

“Tebeddül-i Meşihat” adlı yazı Osmanlıda fetva dairesi makamına yeni gelen Devletli Semahatli Efendi hazretleri diye tarif edilen kişiyle ilgili olarak yazılmıştır. Söz konusu yazıda adı geçen şahıs övülmekte, ilimle uğraşan insanların çektikleri maddi sıkıntılardan söz edilmekte ve bu şahsın bu sıkıntıları çözebileceğinden bahsedilmektedir (Namık Kemal, İbret, H. 10 Ramazan 1289 / R. 30 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 51, s.1).

“Asya’nın Hali” adlı yazı, Rusya’nın yayılmacı politikası karşısında Avrupa’nın acizliğini ve gerekli tedbirleri alamadığını anlatan bir yazıdır. Paris anlaşmasıyla beraber Karadenizle ilgili anlaşmaların geçersiz olduğuna işaret eden yazı Rusya’nın da bu durumu bir fırsata dönüştürmeye çalıştığını ifade eder (Namık Kemal, İbret, H. 13 Ramazan 1289 / R. 2 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 53, s.1).

“Muahedat ve Hukuk” Namık Kemal’in uzun bir diğer yazısıdır. Bir zamanlar Osmanlı Devleti’nin üstünlüğünü kabul edip ona haraç veren Avrupa’nın, Osmanlı Devleti’nin zayıflamasıyla beraber bu haracı vermediği ve hatta Avrupalılara bir takım

imtiyazların verildiğini belirtmektedir (Namık Kemal, İbret, H. 17 Ramazan 1289 / R. 6 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 55, s.1-3).

“Aile” başlıklı yazısına iki beyitlik bir şiirle başlayan Namık Kemal, sonrasında ailenin tüm fertlerinin gözüyle aileden beklentisini sıralamıştır. Yazıda ayrıca aile fertlerinin her birinin, ailenin sağlıklı bir şekilde varlığını devam ettirebilmesi için nasıl davranması gerektiği de belirtilmiştir. Yazı bu bağlamda ailenin her bir ferdini ailedeki yanlış tutumlarından dolayı eleştirmektedir (Namık Kemal, İbret, H. 18 Ramazan 1289 / R. 7 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 56, s.1-2).

“San’at ve Ticaretimiz” başlıklı yazıda Namık Kemal, halkımızın kabiliyeti ve ülkemizden birçok ham madde çıkmasına rağmen binde dokuz yüz doksan dokuzunun el sürülmeden yurt dışına gönderildiğini belirtip buna çok üzüldüğünü anlatmaktadır. Namık Kemal, yazının devamında ülkemizin ticaret yapılacak bir merkezde olmasına rağmen tüccarlarımızın çok az olduğunu belirtmektedir. Namık Kemal üç yüzyıl önce Avrupa’nın bizim silahlarımızı kullanıp bizim elbiselerimizi giydiğini belirtmektedir. Fakat pusula ve matbaanın bulunmasından sonra Batılıların deniz seyahatlerinde bizi geçtiklerini ticaretlerini ilerletip bizi geride bıraktıklarını yazmaktadır. Namık Kemal, Sonraki örneklerde Batılı devletlerin fendeki gelişmelerinin, Osmanlıyı nasıl geride bıraktığını açıklamaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 19 Ramazan 1289 / R. 8 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 57, s.1).

“İbret” başlıklı yazı Rumeli demiryolları hakkında çıkan haberden dolayı kaleme alınmıştır. Osmanlı Devleti’nin topraklarının bayındır hâle getirilmesi üzerine yazılan bir yazıdır. Toprakların bayındır hâle gelmesi için birçok plan ve projenin yapıldığı; ama Reşit Paşa’nın ölümü üzerine birçoğunun uygulamaya geçmediği anlatılır (Namık Kemal, İbret, H. 20 Ramazan 1289 / R. 9 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 58, s.1-2).

Namık Kemal’in başlıksız olan bu yazısının konusu Almanya İmparatorluğu tarafından İstanbul’a Büyükelçi olarak tayin olunan kişiyi *İbret* gazetesi yazarlarının ziyareti ve bu ziyaret sırasında gazete haberlerinin doğruluğu hakkındaki konuşmalarıdır. Avrupa’da basılan Fransızca gazetelerinin doğru haber vermesi konusu da konuşulan konulardandır (Namık Kemal, İbret, H. 22 Ramazan 1289 / R. 11 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 59, s.1-2).

“İbret” başlıklı başka bir yazıda Namık Kemal, (58. Sayıda ‘İbret’ başlıklı başka bir yazı var.) Osmanlı’da padişah fermanlarının hep eşitlikten olmasına rağmen vatanperverliğin en büyük göstergesi olan vergi ve asker konusunda İstanbul’u muaf

tutmasını eleştirmektedir. Yazar, Reşit Paşa mektebinin ve onun haleflerinin bu yolu açtığını belirtmektedir (Namık Kemal, İbret, H. 24 Ramazan 1289 / R. 13 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 60, s.1).

Namık Kemal, “Ziraatımız” başlıklı yazıda yabancıların ticaretimizi ellerine geçirdiğini, sanatımızın da bir kıymetinin kalmadığını dile getirir. Ayrıca yazar, elimizde sadece tarlada yetişen mahsülün kaldığını ondan da mahsül alabildikleri vakit geçimlerini sağladıklarını yazmakta ve dünyada ziraatın hiçbir vakit insanları zengin etmediğini söylemektedir. Namık Kemal, yazının devamında ziraat hakkındaki düşüncelerini anlatmaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 25 Ramazan 1289 / R. 14 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 61, s.1-2).

“Beyan-ı Hal” başlıklı yazı 55. sayıdaki “Muahedat ve Hukuk “ başlıklı yazıdaki bir konu üzerine kaleme alınmıştır. Bu yazının yazarının “mukaddemat ifadesinde Saltanat-ı Seniyye’nin muahedat-ı ecnebiyeyi ilga veya ta’til talebinde bulunmakla” ifadesiyle haklı olup olmadığını açıklamaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 27 Ramazan 1289 / R. 23 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 65, s.1-2).

Namık Kemal, “Ahlâk-ı İslamiye” adlı yazıda İslamiyetin güzelliklerinden söz eder ve diğer dinlerin İslam dininin sahip olduğu güzelliklerden mahrum oldukları için onun gerisinde olduklarını ifade eder. Yazar, yazının bitmediğini devamının sonradan yazılacağını belirterek yazıya son verir (Namık Kemal, İbret, 66 H. 6 Şevval 1289 / R. 25 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 66, s.1).

Yazar, “66 Numaralı Nüşamızda Münderic ‘Ahlâk-ı İslamiye’ Bendinin Maba’di” başlığı altında 66. sayıdaki “Ahlâk-ı İslamiye” adlı yazının devamını almıştır. Bu yazıda İslâm ahlâkını bir hukuk kuralı haline getiren yazar, İslam’daki güzel ahlâkın topluma olan faydasını anlatır. Ayrıca İslam ahlâkının adaleti ve hukuku gözettiğini ifade eder (Namık Kemal, İbret, H. 8 Şevval 1289 / R. 27 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 67, s.1-2).

“54 Numaralı Nüşamızda Mahkemeler” unvanıyla neşr olunan makaleyi teyit ve tekit yolunda bazı mutalaattır ki vaktiyle neşr olunmuş iki makaleden mezc ve tatil suretiyle alınmıştır.” yazısı başlık yerine yazılmıştır. Bu yazıda herhangi bir isim belirtilmemiştir. Yazının sonraki sayısının devamında isim olarak “B. M.” yazılmıştır. Dolayısıyla bu yazı sahibinin de Namık Kemal olduğu tespit edilmiştir. Mahkemelerin adaletle ve ihsanla hükmetmesinin önemini anlatan bir yazıdır. Dinde adaletsizliğin yeri olmadığını örneklerle açıklamaktadır. Adaletin ne olduğunu ve İslamiyet’teki anlamını

da açıklamaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 9 Şevval 1289 / R. 28 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 68, s.1-2).

“Dünkü Nüşamızda Münderic Bulunan Bentten Maba’d” başlığı atılmıştır. 68. sayıdaki yazının devamıdır. Kanun ve hukukun üstünlüğüne ve mahkemede adaletin yerine getirilmesine dair bir yazıdır (Namık Kemal, İbret, H. 10 Şevval 1289 / R. 29 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 69, s.1-2).

Yazar, “Konsoloslar” başlıklı yazısında, Osmanlı Devleti’ndeki yabancı görevlilerin Osmanlı Devleti’ne verdikleri zararları anlatır. Namık Kemal, yazısında bu müdahale ve zararların artık herkesçe bilindiğini ifade eder (Namık Kemal, İbret, H. 15 Şevval 1289 / R. 4 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 72, s.2).

“Vilayet Gazeteleri” başlıklı yazı *İbret* gazetesinin 73. sayısında imzasız olarak yayımlanmıştır. “Vilayet Gazeteleri” yazısının devamı *İbret* gazetesinin 76. Sayısında yayımlanmış ve imza sahibi olarak “B. M.” yazılmıştır. Dolayısıyla bu yazının sahibinin de Namık Kemal olduğu tespit edilmiştir. *İbret* gazetesinin 76. Sayısında “Vilayet Gazeteleri” yazısının devamının geleceği belirtilmiştir (Namık Kemal, İbret, H. 16 Şevval 1289 / R. 5 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 73, s.1-2).

Namık Kemal, “Yeni Asrımız Politikası Tarihinin Bir Ufacık Fihristi” başlıklı yazıda, Fransız Devrimi’nin güçlü bir fikir akımı olduğunu ve sert bir darbeye gerçekleştiğini belirtir. Yazar, bu inkılabın dünyadaki birçok devleti derinden etkilediğini ifade eder (Namık Kemal, İbret, H. 17 Şevval 1289/ R. 6 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 74, s.1-2).

“Şimdiki Politika” başlıklı yazıda Namık Kemal, milletlerin şimdiki politikalarını değerlendirmektedir. Ülkelerin, şimdiki politikayı eskiye göre farklılaştırdığını örnekler vererek açıklamaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 18 Şevval 1289 / R. 7 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 75, s.1).

İbret gazetesini yazarı Namık Kemal,, “73 Numaralı Nüşamızda Münderic Vilayet Gazeteleri Bendinden Maba’d” yazısını başlık yerine yazmıştır. Bu yazı 73. sayıdaki yazının devamıdır. Yazar, vilayetlerin çıkarmış olduğu haber ve yazıları değerlendirmeye devam eder. Bu yazıda geçen başlıca gazete isimleri şunlardır: *Envar-ı Şarkîye* gazetesi, *Hüdavendigâr* gazetesi, *Diyar-ı Bekir* gazetesi, *Bosna* gazetesi, *Rûznâme-i Cerîde-i Havâdis* gazetesi, *Aydın* gazetesi, *Devir* gazetesi, *Trabzon* gazetesi, *Yanya*. Yazar, konunun bitmediğini ve devamının haftaya olacağını söyleyerek yazıya

son verir (Namık Kemal, *İbret*, H. 20 Şevval 1289 / R. 9 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 76, s.1-2).

“76 numaralı Nüşamızda Münderic (Vilayat Gazeteleri) Bendinden Maba’d” başlıklı yazı daha önce *İbret* gazetesinin 73 ve 76. Sayılarında yayımlanan “Vilayat Gazeteleri” başlıklı yazıların devamı niteliğindedir. *İbret* gazetesinin 76. Sayısında “B. M.” (Namık Kemal) imzasıyla bulunan yazı, bu sayıda imzasız olarak yayımlanmıştır. Fakat 76. Sayıdaki yazının devamı hükmünde olduğu için bu yazı Namık Kemal tarafından yayımlanmıştır sonucunu çıkarabiliriz. Burada da gazetelerin haberlerini değerlendiren yazar, bazı yazarların yazılarının, farklı gazeteler tarafından yayımlandığını belirtir. Bu yazıda ismi geçen vilayet gazeteleri şunlardır: *Konya* gazetesi, *Hadika* gazetesi, Suriye gazetesi, *Trablusgart* gazetesi, *Tuna* gazetesi, *Girit* gazetesi, Yemen gazetesi. Yazar, yazının sonunda vilayet gazetelerinin amacının ne olduğu hakkında bilgi verir (Namık Kemal, H. 25 Şevval 1289 / R. 14 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 80, s.1).

İbret gazetesinin 82. sayısında Namık Kemal’e ait başlıksız bir yazı bulunmaktadır. Bu yazının içeriği *Hadika*’nın 19 numaralı nüshasında “Açlığından Kimse Ölmez” sözüne itiraz edenlere karşı yazılmış bir cevaptır. Yazar, bu sözün meşhur bir söz olduğunu ve bazı uzun fikirleri kısaca anlatmak için kullanıldığını ifade edip böyle sözler için delil aranmadığını belirtmektedir (Namık Kemal, *İbret*, H. 29 Şevval 1289 / R. 18 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 82, s.2).

“Ceza” başlıklı yazı Namık Kemal’in *İbret* gazetesindeki uzun yazılarından bir tanesidir. (Bu sayıdaki “Ceza” adlı yazı imzasız yayımlanmıştır. *İbret* gazetesinin bir sonraki sayısında “Ceza “ adlı yazının devamı gelmekte ve yazar olarak da Namık Kemal’in ismi geçmektedir.) Yazar “Ceza” adlı yazısının girişinde insanoğlunun kişiliğindeki özellikleri, dilinde olan hikmeti ve eserinde olan güzellikleri överek yazıya giriş yapmıştır. Yazar, yazının sonrasında insanların hak ve adaletinden söz ederek, suç işleyen insanlara nasıl bir ceza verilmesi gerektiğini ve bu cezaların adaleti yerine getirip getirmediğini sorular yoluyla ve kısa olaylardan hareketle mantık yürüterek anlatmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 29 Şevval 1289 / R. 18 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 82, s.1-2).

İbret’in 83. sayısında yine “Ceza” adlı yazının devamı bulunmaktadır. Bu yazıda B.M. (Başmuharir) kısaltması kullanılmıştır. Dolayısıyla isim belirtilmeyen bir önceki “Ceza” adlı yazıyı yazanın da Namık Kemal olduğu anlaşılmaktadır. Bu yazının konusu

genel itibariyle kanunların belirlediği sınırlar içerisinde verilen cezalarla mutlak adaletin, yerini bulup bulmadığıdır. Namık Kemal, verilecek cezaların dünyanın her yerinde kanunlarla belirlendiğini ve geçerli olduğunu örneklerle açıklamaktadır. Hâkimlerin, hangi suçlar için ne kadar ceza vereceklerinin kanunlar tarafından belirlendiğini söyleyen yazar, ceza konusunda hâkimin de takdir yetkisinin bulunduğunu; ama bunun bile tam bir adalet için yeterli olmadığını ifade eder. Aynı yazıda Namık Kemal, Osmanlı Devleti'nde idam cezasının meşru olmasına rağmen uygulanmasının bir ölüyü diriltmek kadar zor olduğunu yazmaktadır. Yazının devamındaysa işkencenin dünyanın her yerinde yapıldığını belirtip Avrupa ve Osmanlıda yapılan işkence çeşitlerinden söz etmektedir. Tanzimat Fermanı'yla artık bu işkencelerin kaldırıldığını ama Avrupa ve Osmanlıda bütünüyle kaldırıldığının söylenemeyeceği işkence yöntemlerinden örnekler verilerek açıklanmaktadır. Ayrıca hapishanelerde bulunanların günde on dört on beş saat boyunca eğitimle uğraştırıldığını hapisten çıkıncada “marifetli ve namuslu” biri olup çıktığını belirtmektedir. İngilterede yapılan bir araştırmada tahsilli insanların tahsil almayan insanlara göre çok daha az hapse düştüklerini rakamlar vererek açıklamaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 1 Zilkade 1289 / R. 19 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 83, s.1-2).

Namık Kemal, “Medeniyet” başlıklı yazısında medeniyetin tanımını, açıklamasını ve neden gerekli olduğunu örnekler ve karşılaştırmalar yaparak açıklamaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 2 Zilkade 1289 / R. 20 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 84, s.1 2).

“Kıraat” başlıklı yazı uzun bir yazı olup Namık Kemal bu yazıyı, harflerin zorluğundan dolayı değiştirilmesini isteyenlere karşı kaleme almıştır. Yazar, yazıda Arapça harflerin neden değişmemesi gerektiğini ve değişmesi durumunda ortaya çıkacak sakıncaları anlatmaktadır. Namık Kemal, harflerin değişmemesi konusunda insanları ikna etmek için farklı devletlerden örnekler vererek çözüm önerileri sunmaktadır (Namık Kemal, İbret, H. 3 Zilkade 1289 / R. 21 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 85, s.1-2).

Namık Kemal, “İmla” başlıklı yazıda insanların konuştuğu gibi yazmalarının onların en doğal hakkı olduğunu belirtmektedir. Arapça, Farsça veya başka dillerden aldığımız kelimeleri işittiğimiz gibi yazmamızın hiçbir mahzuru olmayacağını belirtir. Dilimizde imlayı belirleyecek kuralların veya bir sözlüğün olmadığını; ama bir kâtibin bir kelimeyi halk arasındaki okunuşu gibi yazsa “çerçöp yerine çerçi yazsa veyahut

çamaşırı çamaşur yazsa” namusa dokunacak bir rezalet nazarıyla bakıldığını ifade etmektedir. Yazar, bu durumu “Demek ki lisanımızda imlanın telaffuza mugayyeretini kaide iktiza etmiyor. Biz iltizam ediyoruz.” diyerek kabul etmediğini belirtmektedir. Yazının sonlarındaysa Arapça harflerin arasına sonradan eklenen “elif, vav, ye” harfleri hakkında bir açıklama yapıp tarih içerisindeki değişimlerinden söz edilmektedir (Namık Kemal, İbret, H. 5 Zilkade 1289 / R. 23 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 86, s.1).

Namık kemal, “Tekâlif” başlıklı yazıda, ülkenin sosyo-ekonomik anlamda gelişebilmesi için devletin halktan vergi almak zorunda olduğunu nedenleriyle beraber açıklar. Yazar, devletin beş temel gelir kaynağının olduğunu belirtmektedir. Bunlar: Vergiler, resmî işlemlerden alınan harçlar, devlet arazisinin, madenlerin ve ormanların işletilmesiyle elde edilen gelirler, her çeşit iç ve dış istikrazlar ve ganimetler. Namık Kemal, istikraz kelimesinin tanımı üzerinde de durmaktadır. İstikrazın gerçek bir gelir kaynağı olmadığını ancak ihtiyaç durumlarında başvurulacak bir fedakârlık olduğunu belirtmektedir. Harçların ve diğer devlet gelirlerinin ise yeterli düzeyde olmadığı için önemsiz olduğunu belirtmekte ve devletin en önemli gelir kaynağı olarak da vergileri görmektedir. Namık Kemal, iktisat biliminin, vergilerin konulmasında ve toplanmasında ortaya koyduğu on maddeden söz etmektedir (Namık Kemal, İbret, H. 7 Zilkade 1289 / R. 25 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 87, s.1-2).

Namık Kemal’in “Seksen yedi numaramızda münderic tekâlif bendinin maba’di” yazısı, *İbret* gazetesinin 87. sayısında verilen “Tekâlif” adlı yazının devamı mahiyetindedir. Yazı, Osmanlı ülkesinde zararlı alışkanlıkların artması hakkındadır (Namık Kemal, İbret, H. 8 Zilkade 1289 / R. 26 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 88, s.1).

“Masraf ve İrademiz” başlıklı yazıda gazete olarak her zaman hükûmetin kazancını esas tuttuklarını, masrafların kazanca göre değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Sonradan bu devletin bir şahıs olmadığı belirtilip kişilerin gelirlerinden başka da bir kazancı olmayan ve ortak ihtiyaçları dışında da bir gideri olmayan hükûmetin, kural gereği masrafını düşünmek gerektiği belirtilip yazı bitirilir (Namık Kemal, İbret, H. 10 Zilkade 1289 / R. 28 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 90, s.1).

Namık Kemal, bir önceki sayıdaki “Masraf ve İrademiz” başlıklı yazının devamını da yazmıştır. Bu yazıya “Masraf ve iradımız unvanlı makalemize tezyid-i varidata dair va’dettiğimiz mutala’atın birinci kısmıdır.” diyerek giriş yapmıştır. Yazıda bir devletin gelirini artırmak için, tüm toplumun servetini artırmak, yeni vergiler çıkarmak ve var olan vergileri artırmak gerektiği belirtilir. Millî servetin artırılmasının

ancak zaman içerisinde olacağı ve millî servetin artırılmasının siyaset meseleleriyle bağlantılı olduğu söylenir. Ayrıca *İbret* gazetesinde yayımlanan çoğu yazıda millî servetin artırılması için alınması gereken tedbirlerden söz edildiği ve bu konuda gazetede yazılan yazıların bir kitap oluşturacak kadar hacimli olduğu ifade edilir. Millî servetin artırılmasına yönelik karşılaştırmalarla ilgisi olan birkaç meseleden bahseden Namık Kemal, yazıda *İbret*'in millî servete ne kadar önem verdiğini anlatmaktadır (Namık Kemal, H. 12 Zilkade 1289 / R. 30 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 91, s.1).

Namık Kemal “Tezyid-i varidata dair olan mütalaamızın ikinci kısmıdır.” başlığıyla yazıya giriş yapmıştır. Yazıda bir devletin var olan gelirini daha fazla artırmak için ne yapılması gerektiği yazılmaktadır (Namık Kemal, *İbret*, H. 14 Zilkade 1289 / R. 1 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 92, s.1). Önceden yayımlanan vergiye dair yazının 3. kısmıdır. Devletin geliri içinde gösterilmesi gereken bazı gelirlerin beyanındaki tahrifat ile hazinenin malını etkili bir emniyet altında bulundurma amacıyla öşrün geçersiz kılınması hakkında yazılan bir yazıdır. Burada görevli devlet adamlarına büyük bir iş düştüğü belirtilmektedir (Namık Kemal, *İbret*, H. 15 Zilkade 1289 / R. 2 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 93, s.1).

“Türkçe Matbûât” başlıklı yazıda, Osmanlı Devleti’nde gazeteciliğin ortaya çıkışı, bu gazetelerin Osmanlı Devleti’nin dil ve kültür dünyasına katkıları ile gazetelerin açılıp kapatılmasında belirli bir ilkenin gözetilmediği hususlarına değinilmektedir (Namık Kemal, *İbret*, H. 16 Zilkade 1289 / R. 3 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 94, s.1-2).

Namık Kemal’in *İbret* gazetesinde başlıksız yayımladığı bir yazısında ise yabancılardan alınan ve zamanın ihtiyacına uygun olan kelimelerin Osmanlıcayla ilişkisi ele alınmaktadır. Yazar, Osmanlının sürekli yenilik peşinde koştuğunu ve ilerlediğini; ama sonrasında yerinde saydığını hatta gerilediğini belirtir. Bu durum da Osmanlının birçok yer kaybetmesine sebep olmuştur. (Namık Kemal, *İbret*, H. 17 Zilkade 1289 / R. 4 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 95, s.1).

Namık Kemal, gazetede yazı işleri müdürlüğünü üstlendikten sonra da yazılar kaleme almıştır. Namık Kemal, bu görevi vatana hizmet için kabul ettiğini çünkü vatana hizmet için elinden sadece yazı yazmanın geldiğini ve gazetecilik mesleğini de sırf bu yüzden seçtiğini belirtmiştir. Gazeteyi ise herkesin fikirlerini açıkladığı yer olarak gördüğünü ifade eder. Yazının devamındaysa gazeteciliğin halk arasında nasıl değer kazandığını hatta artık insanların gazete sayesinde kâlemleriyle de geçimlerini

sağlayacak duruma geldikleri belirtilir. Buna rağmen devlet tarafından gazetelerin her an kapatılabileceği korkusunu taşıyan gazetecilerin çok da umutlu olmadıkları ifade edilir. Namık Kemal bu yazıdan önceki tüm yazılarında “B. M.” kısaltmasını kullanmaktaydı. *İbret* gazetesinde yazı işleri müdürlüğü görevini üstlenmesinden sonra H. 21 Zilkade 1289/ R. 8 Kânûn-ı Sâni 1288 tarihi itibarıyla *İbret* gazetesindeki yazılarında “Kemal” ismini kullanmıştır (Namık Kemal, *İbret*, H. 21 Zilkade 1289 / R. 8 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 97, s.1).

Namık Kemal’in “Barika-i Hakikat Müsademe-i Efkârdan Çıkar” adlı yazısı yeniliklerin, ancak fikirlerin çarpışmasıyla ortaya çıkabileceğini anlatmaktadır. Fikirlerin çatışmasıyla hakikat şimşegi ortaya çıkacaktır. Fikirlerin çarpışması demokratik bir ortamın varlığını gerektirir. Bu yazı konusu itibarıyla Namık Kemal’in en önemli yazılarından biridir. Yabancı devletlerle Osmanlı Devleti’ni düşünce ve ifade özgürlüğü bakımından karşılaştırıp Osmanlı Devleti’ni bu konuda sorgulamaktadır. Yazının devamında toplumdaki bütün kişilerin fikir alışverişinde bulunmaları ve sosyal-politik hayatı ona göre düzene koymaları gerektiği anlatılmaktadır (Namık Kemal, *İbret*, H. 23 Zilkade 1289 / R. 9 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 98, s.1).

Namık Kemal’in başlıksız olan başka bir yazısının konusu, *Hadika* gazetesinde geçen, *Evrâk-ı Perîşân* ile Ahmet Mithat Efendi’nin *Dağarcık* adlı dergisinin yasaklanması için İstanbul (Bab-ı Ali) yönetimi tarafından Maarif-i Nezaret-i Celilesine (Milli Eğitim Bakanlığı) gönderildiği söylenen resmi yazıya dair haberdur. Bu eserlerin yasaklanmasının gerekçesi olarak da nizamnamenin “İzinsiz kitap basılmasına dair madde” olarak gösterilmiştir. Yazar, bu kitapların basımını savunup yasaklanmasının yanlış olduğunu ifade etmektedir. Birkaç asır önce Avrupa’da eğitimin yaygınlaşmaması için kitap basımının yasaklandığının ifade edildiği yazıda bizde de aynı durumun yaşandığı söylenir. Osmanlıdaki devlet okullarında öğrencilerin eğitim seviyesinin düşük olduğu; İstanbul’da kahve ve hamamların iki kapısının sabahdan akşama kadar açık olmasına rağmen; matbaaların kapısını kapatıldığı ifade edilmektedir. Kitabın öneminin hükûmet tarafından da bilindiği; ama buna rağmen kitapların yaygınlaşmasının önüne set konulduğu belirtilerek yazıya son verilmiştir (Namık Kemal, *İbret*, H. 23 Zilkade 1289 / R. 10 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 99, s.1).

Namık Kemal “İfade-i Mahsus” başlıklı yazısında, daha önce kaleme aldığı ve hükûmetin kitap basım yasağını kısa bir süre içerisinde uygulamasını eleştiren yazısıyla ilgili olarak kendisine yöneltilen eleştirilere cevap verir. Burada Namık Kemal’e

yöneltiren en büyük eleştiri, makalesini yazarken bazı yazım kurallarına uymamasıdır. (Namık Kemal, *İbret*, H. 24 Zilkade 1289 / R. 11 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 100, s.1).

Namık Kemal “İhtar” başlıklı yazıda kitap basımı hakkında bir yazı yazmayı düşünürken *İbret*’in 100. sayısından dolayı bunu ertesi güne ertelenmiştir. Yazar, bu yazısında *İbret* gazetesinin 100. Sayısının şerefine, *İbret* gazetesinin çıkarılma aşamalarını ve sonrasını anlatır. Gazeteyi ilk çıkarmayı düşündüklerinde bundan dokuz ay önce “En büyük ümitgahımız istikbal olduğundan bu gazeteye istikbal namı vermek istedik” diyerek gazetenin ismini “İstiklal” koymak için resmi yerlere müracaat ettiklerini belirtir. Fakat Bab-ı Ali’nin (İstanbul Yönetimi) gazetenin kesin olarak çıkarılamayacağı kararı verdiğini anılır. Sonradan gazetenin çıkarılması için tekrar başvurduklarını bu sefer de gazetenin ismini *İbret* koyduklarını yazar (Namık Kemal, *İbret*, H. 26 Zilkade 1289 / R. 13 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 101, s.1).

“İhtar” adlı yazıda izinsiz kitap basımı hakkında bugün yazılacağı söylenen yazının yarınki gazetede çıkacağı haber verilmektedir (Namık Kemal, *İbret*, H. 28 Zilkade 1289 / R. 15 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 102, s.1).

Namık Kemal’in başlıksız başka bir yazısında, daha önce basımı yasaklanan kitaplar konusu üzerinde durulmaktadır. Maarif Nezaret-i Celilesi’nin kitap basımının yasaklanmasına dair verdiği kararın hukukî boyutunun değerlendirilip bu karara karşı bazı yazılar yazılması düşünüldüğü; ama ertesi gün gazetede yayımlanması gereken bazı öncelikli meselelerin ortaya çıkmasından dolayı bunun ertelendiği belirtilir.

Kendilerini “Kalemini dilenci değneği etmek istemeyen erbab-ı kalem” diye tanıtan yazarlar adına Namık Kemal “Müellifler Neden Me’yus Olacak?” başlıklı uzun bir yazı kaleme almıştır. Bu yazıda daha önce basım yasağı konulan iki kitaptan dolayı o dönemdeki basın yayın kanununun maddelerine karşı (yasağa gerekçe gösterilen madde) eleştirel bir değerlendirme yapılır. Bu değerlendirmeyi yaparken bazen bir avukat gibi sorular soran yazar, yine kendisi bu sorulara cevap verir (Namık Kemal, *İbret*, H. 29 Zilkade 1289 / R. 16 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 103, s.1-2).

Namık Kemal’in başlıksız başka bir yazısında, gazetenin imtiyaz Sahibi Aleksan Sarrafyan Efendi’nin davasının başka mahkemeye gönderilmesi konusu işlenir (Namık Kemal, *İbret*, H. 3 Zilhicce 1289 / R. 2 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 106, s.1).

Namık Kemal’in yine *İbret* gazetesinin aynı sayısında “Umuma İlan” başlıklı yazısı bulunmaktadır. Yazının konusu, daha önce basılan bazı kitapları tekrar basmak

için matbaaya giden yazarın, almış olduğu haber basım yasağı hakkındadır (Namık Kemal, İbret, H. 3 Zilhicce 1289 / R. 20 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 106, s.1).

“Cemiyet-i Tedrise-i Osmaniye” başlıklı yazı, eğitimde şahsî teşebbüslerin önemini anlatan bir yazıdır. Yazıda devlet desteği almadan kurulan çocukların eğitimiyle ilgili özel bir teşebbüsten bahsedilmektedir. Ayrıca yetim ve öksüz çocukların eğitimiyle ilgilenen, zamanımızda Dârüşşafaka olarak bilinen “Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye” nin kuruluş aşamalarını, nasıl geliştiğini ve yapmış olduğu çalışmaları anlatan bir yazıdır. Namık Kemal, bu cemiyette fiili olarak çalışıp çocuklara ders veren birkaç kişiden biri olduğunu anlatır (Namık Kemal, İbret, H. 5 Zilka’de 1289 R. 22 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 107, s.1).

Namık Kemal’in başlıksız başka bir yazısında, *İbret* gazetesine açılan kapatma davasından hareketle gazetelere verilen kapatma cezaları ile kitap basım yasağına dair konular işlenir. Basın yayın kanunlarının gazete kapatma ve kitap basılmasının yasaklanmasına dair olan maddesinin bir değerlendirmesini yapan Namık Kemal, adaletin yerine gelmesi için bu yazıyı yazdığını belirtir. Bugünün kanun hükmünde kararnâmesi de (Kararnâme-i Âli) diyebileceğimiz resmi yazının hükmüyle gazetelerin kapanmasına sebep olan maddenin (bendin), kapatma gibi bir ceza vereceğini öngörmediklerini; ama sonrasında kapanma sebebinin anlaşıldığını yazar. Yine her ne sebeple olursa olsun gazete kapatmalarının haklı görülecek bir tarafının olmadığını da sözlerine ekler. Gazetelere verilen kapatma cezalarının siyasîlerin arzularıyla veya adi sebeplerle olduğunu belirten yazar buna örnek olarak da hükûmetin *İbret* hakkındaki davasını gösterir (Namık Kemal, H. 8 Zilka’de / 1289 (R. 25 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 110, s.1).

“İfade-i Meram” başlıklı yazı, *İbret* gazetesinin, yayım aşamasında Maarif Meclisi’nden izin almadığı için bir ay süre ile yayımlanmasının yasaklanması, daha sonra tekrar basımına izin verilmesi konularını kapsayan, konuyla ilgili olarak *İbret* gazetesinin de görüşlerine yer veren bir yazıdır (Namık Kemal, H. 8 Zilka’de / 1290 (R. 24 Şubat 1288, S. 111, s.1).

“Muhâkememiz” başlıklı yazının konusu *İbret* gazetesinde “Reji”ye dair yayımlanan bir yazıdan dolayı gazetenin mahkemede halka açık bir şekilde yargılanmasına dairdir (Namık Kemal, H. 11 Muharrem / 1290 (R. 26 Şubat 1288, S. 112, s.1).

Namık Kemal'in "İ'lan-ı Mahsus" başlıklı yazısının konusu, *İbret*'in 36. sayısında kaleme alınan "Reji" başlıklı yazıda, haklarında açılan davadan dolayı mahkemeye gelerek gazeteye destek vermek isteyenlerin, mahkeme tarih ve saatini öğrenmek istemelerine dairdir (Namık Kemal, H. 13 Muharrem / 1290 (R. 28 Şubat 1288, S. 114, s.1).

Namık Kemal'in "Bir Mevkıfiyet" başlıklı yazısında yabancılara verilen imtiyazlar konusunda, *İbret* gazetesinin daha önce yazdıklarında haklı olduklarını kısmen ispat ettiklerine dair bir yazıdır (Namık Kemal, H. 16 Muharrem 1290 / R. 3 Mart 1289, S. 116, s.1).

Namık Kemal "Parga Meselesi" başlıklı yazıda, *İbret* gazetesine aralarında hamiyetpervelerin de olduğu toplumun her kesiminden pek çok yazı geldiğini, bu yazıların çokluğundan dolayı onları yayımlamanın mümkün olmadığını belirtmektedir. Gelen yazıların özetini çıkarıp genel bir değerlendirme yapacağını kalem sahiplerinden rica ederek müsaade istemektedir. Yazar, gelen yazılar ışığında "Parga Meselesi"ni şu şekilde özetlemektedir:

"Aldığımız tafsilata göre bu 'Parga Meselesi'nde iki cihet olarak biri mülkümüzde basılan gazetelerin güzelliğinden ve diğeri devletçe gayet mühim bir noktanın gaip olması veya zaten hazine-i celilenin malı iken yine hazine-i celile tarafından satın alınması hususundan ibarettir" (Namık Kemal, H. 14 Muharrem 1290 / R. 1 Mart 1289, S.118, s.1-2).

Namık Kemal'in "Görenek" başlıklı yazısı, göreneğin bazı durumlarda insan hayatını olumsuz yönde etkilediğini ele almaktadır. Bu yazıda ayrıca görenek kavramı, insan hürriyetiyle de bir karşılaştırma yapılarak açıklanmıştır (Namık Kemal, H. 20 Muharrem 1290 / R. 7 Mart 1289, S. 119, s.1).

Namık Kemal'in "Vatan" başlıklı yazısında, Vatan'ın sadece sınırlarla çizilen bir toprak parçası olmadığı, vatanın tüm fertlerini kuşatan bir ruh olduğu ifade edilmektedir. Vatan sevgisinin ehemmiyeti anlatılarak, vatanın niçin sevilmesi gerektiği izah edilmektedir. Ayrıca Avrupa devletlerinin bünyesi altındaki farklı etnik unsurlardan çekindikleri hâlde böyle bir durumun Osmanlı Devleti için geçerli olmadığını belirtmektedir. Devamında yazar, Osmanlı Devleti'nin geri kalma nedenlerine kısaca değinmektedir (Namık Kemal, 22 Muharrem 1290 / R. 10 Mart 1289, S. 121, s.1-2).

Namık Kemal “İbret” başlıklı yazısında, *Basîret* gazetesinin, edep dışı yazılar yazmalarına *İbret*’in sebep olduğunu gururla yazdığını belirtmektedir. *Basîret*’in itham ettiği *İbret*’e nasıl bir nefretle baktıklarının birçok delili olduğunu, bundan dolayı *İbret* gazetesi olarak hiçbir vicdan azabı çekmediklerini belirten bir yazıdır.

Aynı sayıda Namık Kemal’e ait “Ve Mine’l Garaib” başlıklı bir yazı daha bulunmaktadır. Yazıda Namık Kemal, “Matbûât-ı maarif” mührünü içine alan malnâme’yi” incediklerini belirtmektedir. Malnâmenin yüz seksen dokuzuncu sayfasında görülen cetvelde İstanbul gazetelerinin, “garip” diye nitelendirdiği yanlışlarını sıralamaktadır. Örnek verirse bunlardan biri de *Takvîm-i Vekâyi*’dir. Bu malnâmede bu gazeteyi tanıtırken “haftada üç defa çıkar” denmektedir. Hâlbuki yazar, bu gazetenin uzun süredir haftada bir defa çıktığını belirtmektedir. Ardından diğer gazetelerin yanlış verilen bilgilerini sıralamaktadır.

Namık Kemal’e ait “Mevaridat-ı Belediye” başlıklı yazı, yine aynı sayıda bulunmaktadır. Bu yazı, bir önceki yazıdan hemen sonra gelmektedir. Bu yazının konusu İstanbul ve etrafının ulaşımı konusunda devlet tarafına yazılan dilekçe hakkındadır. Yazıda İstanbul ve etrafında bazı güvenli sermayedarlar tarafından “muntazam arabalar” işletirmek için iki buçuk üç yıl önce devlet kurumuna imtiyaz dilekçesi verildiği anlatılmaktadır. İmtiyaz dilekçesinin keyfi olarak üst makamlara gönderildiği; üst makamların da bu imtiyaz dilekçesini inceledikten sonra şartların birçoğunu düzelttikleri ve değiştirdikleri, anlaşma süresinin de beş yıl olarak belirlendiği ifade edilmektedir. İmtiyaz dilekçesi değerlendirme aşamasındayken tramvay şirketinin, hiç imtiyazı olmaksızın o yolda araba işleteceğini hükûmete beyan etmesi üzerine diğer şirketin imtiyaz dilekçesinin reddedildiği de yazılmaktadır (Namık Kemal, H. 25 Muharrem 1290 / R. 12 Mart 1289, S. 122, s.1).

“Yine Parga” başlıklı yazıda Parga meselesine dair “Parga Hissedârânı” diye tabir edilen bir şahsın yazısının, *Hakayık* gazetesinde yayımlandığı belirtilmiştir. Bu yazıda Parga’dan bahseden *Hakayık* ve *Hakayık* gibi gazetelerin hiçbirinin, bu meselenin usul ve hakikatını bilmediklerini belirten yazar, bu meseleyi ehemmiyetli görmediklerini; ama Parga konusunda kendileri de bir yazı kaleme aldıkları için bu yazıya cevap verme gereği duyduklarını belirtmektedir (Namık Kemal, H. 26 Muharrem 1290 / R. 13 Mart 1289, S. 123, s.1).

“Bizde Ahlâkın Hali” başlıklı yazıda, Osmanlı halkının yüksek ahlâkındaki çöküş ifade edilip bu durumdan şikâyet edilmektedir (Namık Kemal, 26 Muharrem 1290 / R. 14 Mart 1289, S. 124, s.1-2).

“Dârüşşafaka” başlıklı yazının girişinde, eğitimin önemi anlatıldıktan sonra Osmanlı Devleti’nin geçmişten günümüze kadar geçen zaman diliminde eğitime vermiş olduğu önem belirtilmekte ve Osmanlının eğitim politikası değerlendirilmektedir. Ayrıca o dönemde hükûmetin her türlü eğitimin revaç bulması için çalıştığını, hatta sonraları eğitimin devlet zoruyla da olsa alınması gerektiği (Tahsil-i Cebri ile belirtmektedir.) üzerine Maarif Nizamnâmesi’nin basılıp dağıtıldığını belirtilmektedir. Osmanlıda eğitimin zorunlu olması için devletin attığı adımlar şöyle anlatılmıştır: “Hatta sonraları tahsil-i cebri esası üzerine bir de maarif nizamnâmesi neşrolunmuştu” (Namık Kemal, H. 30 Muharrem 1290 / R. 17 Mart 1289, S. 126, s.1).

Namık Kemal, “Tiyatro” başlıklı yazıda, tiyatro ile ortaoyunu arasındaki farka dikkat çekmektedir. Tiyatronun, eğlencelerin en edibanesi ve en eğlencelisi olduğu, bazı eski müelliflerin de eserlerine tiyatro ile başladığı, tiyatronun bu faydasından birçok ülke ve sanatçının faydalandığı ifade edilip tiyatronun bazen güldürüp bazen ağlatması yönüyle sadece güldüren ortaoyunundan ayrıldığı belirtilmektedir (Namık Kemal, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1).

“İbret” başlıklı yazının konusu, belediyenin altıncı dairesi hakkındadır. *İbret* gazetesinin daha önce “Altıncı Daire-i Belediye aleyhinde beyan olunan hususlardan dolayı daire-i mezkure ashabından bazı zatların efkârına dokunmuş da zu’mlarınca ikmal-i namus iddiasına kıyam etmeyi kurmuş oldukları işitildi.” diyerek cevap verme ihtiyacı hissetmiştir. *İbret* gazetesi, konuşulanlara cevap vermiş ve Belediye dairesinin içinde bulunduğu durumdan dolayı çok üzüldüğünü ifade etmiştir. Eserleri ve çalışmalarıyla ülkenin gelişmesine katkıda bulunması gereken ve yine çalışmalarıyla örnek alınması gereken belediyenin, bütün bunlardan çok uzak olduğu ve kuruluşundan beri de halkı memnun edemediğini açıklayan bir yazıdır.

Namık Kemal *İbret* gazetesinin aynı sayısında “Eyvah” başlıklı bir yazı daha yayımlamıştır. Yazar, bu yazısında *Eyvah* adlı eserin milli bir tiyatro eseri olduğunu belirtip bu bağlamda imkânsızlıklara rağmen oyuncuların kabiliyetlerini takdir ettiğini şu cümlelerle ifade eder:

“Oyuncuları tebrik ederiz. Zira ekserisi tiyatronun terakkisine çalışan encümenin zuhûrundan beri gerek telaffuzda ve gerek etvarda sahihan büyük

büyük ümitler verecek derecede terakki ettiklerini *Eyyah*'ta gösterdiler” (Namık Kemal, H. 3 Safer 1290 / R. 20 Mart 1289, S. 128, s.1-2).

Namık Kemal, “İfade-i Mahsusa” başlıklı yazıyı, *İbret* gazetesinde daha önce yayımlanan “Bizdeki Ahlâkın Hâli” yazısına yöneltilen eleştirilere cevap niteliğinde yazmıştır. Bu yazıyı eleştirenler, yazının terakki taraftarlarına zarar verdiğini savunurken *İbret* gazetesi, bir yerde terakki olabilmesi için öncelikle orada iyi şeylerin olması gerektiğini savunmaktadır. “İfade-i Mahsusa” başlıklı yazı, Namık Kemal’in *İbret* gazetesinde kendi ismiyle yayımlanan en son yazısıdır (Namık Kemal, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.1).

Namık Kemal, Batı’yı gören ve araştıran vatansever bir aydın gözüyle Osmanlı devleti ile Batı arasındaki toplumsal ve siyasal farkı görmüştür. Osmanlı Devleti’nin fen, özgürlük, adalet ve eğitim başta olmak üzere birçok yönüyle Batı’nın gerisinde kaldığını fark etmiştir. Batı’nın gelişmesinde gazetenin ne kadar önemli bir role sahip olduğunun farkına varan Namık Kemal, gazetenin geniş halk kitlelerine hızlı ve etkili bir şekilde ulaştığını görmüştür. Bunun sonucunda Osmanlı Devleti’nin de gelişmiş Batı seviyesine ulaşabilmesi için öncelikle toplumun eğitilmesi gerektiğini belirtmiş ve bu amaçla gazetede yazılar kaleme almıştır.

İbret gazetesindeki yazılarıyla Türk gazetecilik tarihine damga vurmayı başaran Namık Kemal’in kaleme aldığı tüm yazıları, vatana ve millete hizmet amacını taşımıştır. Namık Kemal, toplumun ve vatanın terakkisi için yönünü Batı’ya çevirmiş, Batı’daki gelişmeleri takip etmiş; ama kendi değerlerini de unutmamıştır. Türk düşünce tarihinde çok müstesna bir yere sahip olan Namık Kemal, sanat, edebiyat ve düşünce adamı olarak topluma hizmet etmeyi ilke edinmiştir.

1.4. *İbret* Gazetesindeki Diğer Edebî Yazılar

İbret gazetesinde ağırlıklı olarak Namık Kemal’in edebî ve sosyal yazıları yer alsa da başka yazarların da edebî yazıları mevcuttur. Bu açıdan *İbret*’in kuruluşunda görev alan yazar kadrosunun yazıları azımsanmayacak kadar çoktur.

İbret’in ilk sayısının 2. sayfasında yayımlanan başlıksız ve imzasız bir yazıda, Osmanlı Devleti’ne ve topluma hizmet etmiş önemli kişilere gerekli değerin verilmediği, Avrupa’daki örnekleriyle kıyaslanarak ele alınır. Yazıda Avrupalıların, milletlerine ve insanlığa hizmet eden kişilerin heykellerini diktikleri yazılmaktadır. Avrupalılar, topluma büyük hizmetleri olan bu insanların yaşantılarını kısaca anlatarak

onlara karşı vefa görevlerini yerine getirmeye çalışırlar. Yazının devamında Mühendishaneden yetişme olan Seyyit Mustafa adında bir kişinin, Devlet-i Aliyye'nin tarih ve askeriyesine dair Fransızca bir kitap telif ederek bu kitabı Paris'e gönderdiği bildirilir. Fransız ulemâsı tarafından övgü alan bu kitabın üç defa basıldığı ifade edilir. Daha sonra Seyyit Mustafa'nın hayatı kısaca anlatılıp vatanımızın yetiştirmiş olduğu böyle kıymetli birinin hayatını yabancı kaynaklardan öğreniyor olmamız kınanacak bir durum olduğu söylenir ve bir öz eleştiri yapılır. Osmanlı Devleti'nin dünya devletleri arasında söz sahibi olduğu dönemlerde bilim adamı, şair ve yazarlar devlet ve toplum nezdinde hak ettiği değeri görmekteyken devletin zayıflamaya başladığı süreçte ise bilimde ve sanatta öncü olan bu şahsiyetlerin devlet ve toplum tarafından yeterli ilgi ve desteği göremediği ifade edilir. *İbret* gazetesi yazarları bu durumun önüne geçebilmek için önemli şahsiyetlerin eserlerini topluca tanıtmış ve hak ettikleri değeri görmelerini sağlamaya çalışmışlardır (İsimsiz, *İbret*, H. 9 Rebîülâhir 1289 / R. 3 Haziran 1288, *İbret*, S.1, s.1).

İbret'in 2. sayısının 2. sayfasında Tevfik adlı yazar tarafından kaleme alınan “Şık Beyleri Müdafa'a” adlı yazıda, Osmanlı Devlet'inde modaya uyan kimselerden ”şık” diye bahsedilmektedir. Yazı, bu “şık beyler”le alay edilmesine karşın onları savunmak amacıyla yazılmıştır. Bu yazıda Osmanlı milletinin giyim tarihinden söz edilmiştir. Tevfik, özellikle yeniçeri ocağının kaldırılmasından sonra memurların belirli bir giyim tarzının olduğunu; ama halkın giyim kuşamda serbest bırakıldığını dile getirmiştir (Tevfik, *İbret*, H. 9 Rebîülâhir 1289 / R. 3 Haziran 1288, S.2, s.2).

İbret'in 3. sayısının 2. sayfasında Nuri adlı yazar tarafından yazılan “Ahlâk” adlı yazıda, ahlâkın ne olduğu ifade edilip ahlâk hakkında çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır. Yazara göre ahlâksız bir millet yaşayamaz. Tarih bunun örnekleriyle doludur. Türkistan diyarı ise ahlâkından dolayı hep ayakta kalacaktır. Yazar bu konuda bir tren seyahati esnasında Belçika'nın bir kazasının belediye başkanı ile yaptığı sohbeti aktarıp İstanbul'da ahlâksızlığın artmasından duyduğu korkuyu dile getirmektedir. *İbret* gazetesi, başta İstanbul'da yaşanan sıradan olaylarla birlikte dünyanın çeşitli yerlerinden haberlere de yer vermektedir. Toplumun ahlâkının her geçen gün kötüye gittiği belirtilmekte; toplumun ayakta kalabilmesi için birinci önceliğin fertlerin ahlâklı olmasından geçtiği dile getirilmektedir (Nuri, *İbret*, H. 11 Rebîülâhir 1289 / R. 5 Haziran 1288, S. 3, s.2).

İbret'in 4. sayısının 1. sayfasında Nuri adlı yazar, “Memuriyet” adlı yazısında “Memur rütbeli bir hizmetçidir” diyerek memurluğun tanımını yapmakta ve sorumluluğunun ne olduğunu ifade edip konuyla ilgili açıklamalarda bulunmaktadır. Ardından hükûmetin tanımını yapıp ”hükûmetin görev ve sorumluluklarının ne olması gerektiği” hakkında bilgiler vermektedir (Nuri, *İbret*, H. 12 Rebîülâhir 1289 / R. 5 Haziran 1288, S.4, s.1).

İbret'in 5. sayısının 2. sayfasında Tevfik adlı yazar tarafından “Vazifeşinaslık” adlı bir yazı yayımlanmıştır. Yazar, bu yazıyı görevini yapmadığı halde devletten para alan memurlar için kaleme almıştır. Bu yazı devlet hizmetinde bulunanların kendi vazifelerini bilmedikleri halde bilir zannettiklerini belirten bir tenkit yazısıdır. Ancak hizmet sınıfı olan bir askere, esnafa, tüccara, yazıcısına, hizmetkâra veya mağaza hamalına kendi vazifesi sorulduğunda tereddütsüz cevap verebileceği belirtilmektedir. Yazar, Osmanlı Devleti’ndeki bozulmaların devlet dairelerinde çalışan memurlara da sirayet ettiğini belirtmekte ve devlet memurluğu görevinin ehline verilmediğini dolayısıyla da Osmanlı Devleti’nin gidişatının her geçen gün kötüye gittiğini üstü kapalı bir şekilde ifade etmektedir (Tevfik, *İbret*, H. 13 Rebîülâhir 1289 / R. 7 Haziran 1288, S. 5, s.2).

İbret'in 6. sayısının 1. ve 2. sayfalarında Reşad adlı yazar tarafından “Hukuk-i Beyne’l-Ümem” adlı yazı kaleme alınmıştır. Yazar, bu yazıda hukuk kelimesinin tanımını yapmakta ve milletler arası hukukun, hukuk ilminin (ilm-i hukuk) bir şubesi olduğunu belirtip açıklamalarda bulunmaktadır (Reşad, *İbret*, H. 14 Rebîülâhir 1289 / R. 8 Haziran 1288, S. 6, s.1-2).

İbret'in 7. sayısının 1. ve 2. sayfasında isimsiz olan “Vefa-yı Ahd” adlı yazı, Osmanlılara mutaassıp diyenlere karşı yazılan bir cevaptır. Bu yazıda Osmanlıyla diğer ülkeler karşılaştırılıp Osmanlının diğer ülkelerden her yönüyle üstün olduğu belirtilmektedir. Yazar, bu iddiayı ilerde ayrıntılı şekilde yazacağı bir yazı ile kaleme alıp ispatlayacağını belirtmiştir. Yazar, bu yazısında Osmanlı Devleti’nin yeniliklere açık olduğu mesajını vermektedir. Ayrıca Osmanlı Devleti yöneticilerine üstü kapalı bir şekilde Avrupa’ya yetişebilmek için Avrupa’dan alınan yeniliklere karşı durmamalarını da tavsiye etmektedir. Avrupa’nın Osmanlıya mutaassıp bakış açısını değiştirmelerinin yöneticilere bağlı olduğunu anlatılmaktadır. *İbret*'in 13. sayısının 1. sayfasında yine aynı konunun devamı niteliğinde diyebileceğimiz bir yazı kaleme alınmıştır. Bu yazı daha önce yayımlanan “Osmanlıların taassupsuzluğuna” dair bende yapılan itiraz ve

iftiralarla cevap niteliğindedir (İmzasız, İbret, H. 16 Rebûlâhir 1289 / R. 10 Haziran 1288, S. 7, s.1-2).

İbret'in 8. sayısının 1. sayfasında Namık Kemal ve Reşad adlı yazarlar tarafından “Reddiye” başlığı altında bir yazı kaleme alınmıştır. Bu yazıda, yabancı milletten olanlara karşı iyi davranılmadığı ve Fransa ile Rusya'nın bu konuda ortak hareket etmesi gerektiğine dair yazıldığı iddia edilen bir yazının bulunmadığı açıklanmaktadır. Yazıda ayrıca Fransa gibi medeniyetin ilerlemesine öncülük eden bir devlet ile Rusya gibi geri kalmış bir devletin denk tutulamayacağı belirtilmektedir. Bu tür yazıların arkasında Osmanlı Devleti'ne muhalif gazeteci ve tercümanların olduğu ve bunların bilerek olayları yanlış aksettirdikleri ifade edilmektedir (Namık kemal ve Reşad, İbret, H. 18 Rebûlâhir 1289 / R. 12 Haziran 1288, S. 8, s.1).

Aynı sayının 1. ve 2. sayfasında Nuri adlı yazar tarafından “Medeniyet” adlı bir yazı kaleme alınmıştır. Bu yazıda, medeniyetin ne olduğu açıklanmakta, Batı ve Müslüman medeniyetleri karşılaştırılmaktadır (Nuri, İbret, H. 18 Rebûlâhir 1289 / R. 12 Haziran 1288, S. 8, s.2).

İbret'in 10. sayısının 1. sayfasında gazetenin yazarlarından Reşad tarafından “Mütalaa (Fenn-i Servet)” başlığı altında kaleme alınan yazıda, ailenin önemine değinilmiş ve ailenin ihtiyaçlarının karşılanması için fen ilminde gösterilen gayretin bir uyum üzerine gittiği belirtmiştir (Reşad, İbret, H. 20 Rebûlahir 1289 / R. 14 Haziran 1288, S. 10, s.1).

Aynı sayfanın 1. ve 2. sayfasında Nuri adlı yazar tarafından yazılan “Batıla Zehap” adlı yazı, eğitimin yetersiz olduğu haberlerine yapılan itirazlara karşı yazılan bir cevaptır (Nuri, İbret, H. 20 Rebûlâhir 1289 / R. 14 Haziran 1288, S. 10, s.1-2).

İbret'in 11. sayısının 1. sayfasında imzasız olarak yayımlanan “İttihad-ı İslam” adlı yazıda Osmanlı Devleti'nin gelişen ve güçlenen Avrupa karşısında duramayacağı ifade edilmiştir. Avrupa'nın güçlü ve büyük devletleriyle yarışabilmenin ancak İttihad-ı İslam'ın sağlanması ve siyaset ile mezhep ayrımının ortadan kalkmasıyla mümkün olabileceği bunun için de gayret etmemiz gerektiği ifade edilmektedir. Bu ittihadı sağlamak için de “İhya-yı İslâm” unvanıyla bir ittifak teşekkül ettiği belirtilmiştir. Yazının son bölümüne bir haşiye eklenmiş, haşiyede ise yazar “İhya-yı İslam” adlı teşekkülün ismine yapılan itirazlara cevap vermiştir. Osmanlı Devleti'nin İttihat-ı İslam” fikrinin, Osmanlı Devleti'nin ayakta kalabilmesi ve yeniden dirilebilmesi için

artık bir amaç olduğu belirtilmiştir (İmzasız, *İbret*, 11, H. 21 Rebûlâhir 1289 / R. 15 Haziran 1288, S. 11, s.1).

Aynı sayının 2. sayfasında Sabit adlı yazar tarafından ismine uyumlu olarak “Men Sebate Nebete” adlı bir yazı kaleme almıştır. Bu yazıda bir insanın, aynı işi sürekli yaptığı takdirde bu işle ilgili tecrübe kazanacağı ve bu tecrübe sayesinde başarılı olacağı verilen üç örnekle anlatılmaktadır (Sabit, *İbret*, 11, H. 21 Rebûlâhir 1289 / R. 15 Haziran 1288, S. 11, s.2).

İbret’in 13. sayısının 2. sayfasında isimsiz olan “Bir Hatıra” adlı yazı, Hristiyan halk ile Osmanlı halkı arasında devam eden ve iki halkın da kendilerince mukaddes bildikleri mezhep tartışmalarına *İbret* gazetesinin dâhil olmasıyla ilgilidir. *İbret* gazetesi yazarları daha önce bu konuyu tartışmanın gereksiz olduğunu düşünmüştür. Bu mesele hakkında tarafsız durduğunu söyleyen *İbret* gazetesi yazarları “vicdanına karşı söz işitmesini istemediği” için konuya dâhil olup bu yazıyı kaleme almıştır (İsimsiz, *İbret*, H. 25 Rebûlâhir 1289 / R. 19 Haziran 1288, S. 13, s.2).

İbret gazetesi yazarlarından Nuri, 14. sayının 1. sayfasında yazdığı “Teşyit-i Revabıt” adlı yazıda, insan mahiyetinin anlaşılmasının imkânsız olduğunu ifade etmektedir. Bu yazıda insanın kendi acziyetini görüp Halık’ın kudretine hayrette kaldığı ifade edilmektedir. Sonra “İnsan her zaman yeni bir fikir ve maksada tebaiyet eylemek ve her zaman yeni bir hattı hareket ittihaz etmek sevdasına müpteladır” denilerek ittihad fikrinin ilk olarak hangi amaçla ortaya çıktığı ve dünyadaki diğer devletlere nasıl yayıldığı anlatılmaktadır (Nuri, *İbret*, 14, H. 26 Rebûlâhir 1289 / R. 20 Haziran 1288, S. 14, s.1).

İbret gazetesinin, üzerinde en çok durduğu konulardan bir tanesi de eğitim konusudur. *İbret*’in 15. sayısının 1 ve 2. sayfasında Tevfik adlı yazar tarafından “Mektepsizlikten Görülen Bela ve Mekteplerin Vücub-ı Islahı” adlı bir yazı kaleme almıştır. Bu yazı, Maarif Nezaret-i Celilesi’nin okulların ıslah edilmesiyle ilgili yaptığı çalışmalar üzerinde durulmuştur. Okulların ıslah edilmesinin bir zorunluluk olduğu örneklerle açıklanmıştır (Tevfik, *İbret*, H. 26 Rebûlâhir 1289 / R. 21 Haziran 1288, S. 15, s.1-2).

Aynı sayının 2. sayfasında “Nevrestigân-ı Ma’rifetten Bir Zatın Varakasıdır” başlığı altında bir yazı kaleme alınmıştır. Bu yazıda vatanın en mukaddes ve en şerefli oğullarının askerler olduğu anlatılmaktadır. Yazı, askerlerin cephelerde yenilgilerle anılmaları sonucu onlara olumsuz bir bakış açısıyla yaklaşan gençlerin bu düşüncelerini

olumluya çevirmek amacıyla kaleme alınmıştır. Yazar, bu yazıyla askerliğe bakış açısını eskiye yönlendirmekte, asker ve halka, Osmanlı Devleti'nin, kuruluşunda ve en güçlü olduğu dönemde “cihad, gazi ve şehitlik” duygularıyla hareket ettiğini hatırlatmaktadır. Özellikle bu dönemde askerlerin mesleklerindeki lakaytlıkları, halkın gözünde, askerlik mesleğinin değer kaybetmesine neden olmuştur. Başka bir durum da Tanzimat Dönemi'nde yapılan yenilikler neticesinde gayri müslimlerin askere ve memuriyete alınmalarıyla beraber halkın onlara bakışlarında farklılıklar olmuş ve eleştirilerin hedefi olmuşlardır (İmzasız, İbret, H. 26 Rebûlâhir 1289 / R. 21 Haziran 1288, S. 15, s.2).

İbret'in 16. sayısının 2. sayfasında Nuri adlı yazar tarafından kaleme alınan “Kızlar” adlı yazıda, kız çocuklarının okutulmasının öneminden söz etmektedir. Kız çocuklarının okumasına gerek olmadığı yönündeki düşüncüyü “Mesela bazıları kızların vazifeleri ancak evlerinin dâhili işleriyle meşgul olmak yani fakir ise sade matbahta çalışmak tahta silmek dikiş filan gibi şeyler ile uğraşmak, zengin ise bu işleri görececek halklara emir ve nezaret etmekten ibaret olduğundan onların yazıp okumalarına asla lüzum yoktur diyorlar.” diyerek eleştirip çürütmeye çalışan yazar, çocukların, annelerinden aldıkları ilk terbiyenin onların hayatlarını şekillendirmedeki önemini anlatıp kız çocuklarının da birer anne adayı olduğuna vurgu yapmaktadır. Kız çocuklarının okutulmasının ne kadar önemli olduğunu eğitimden geri kalmamaları gerektiğini “Kadınlar bazı cihetlerce nakıstırlar. Terbiyede de nakıs kalırlarsa o tarifi hiçbir cihetine mutabık gelmiyor da bambaşka bir şey oluyorlar. Elbette öyle olmamaları için terbiyelerine dört gözle bakmak iktiza eder.” cümleleriyle ifade etmektedir. Yazının devamındaysa kız çocuklarının eğitimi için de şu görüşü bildirmektedir:

“Bu maksat ise mülkümüzce hiç olmazsa mevcut olan darü'l muallimatıyla birinci ve ikinci derecede bulunan kız mekteplerinin ıslahını maarif nezaretinin (...) mebde ittihaz etmeye hâsıl olur. Bununla beraber muradım mücerret kız mektepleri tanzim olunsa da sair mektep ve medresenin o mekteplerden çıkacak kızların çocuklarına bırakılsın demek değildir. Yalnız kadınların terbiyesi maarif-i umumiyece nokta-i ibtida olduğunu beyan etmektir” (Nuri, İbret, H. 28 Rebûlâhir 1289 / R. 22 Haziran 1288, S. 16, s.2).

Yazar, yazısının devamında özellikle yaşayışlarında mutaassıp olup kızlarını erkek öğrencilerin olduğu ortama göndermek istemeyen kişilere yol göstermekte ve Osmanlı Devleti yöneticilerine de mesaj vermektedir.

İbret'in 17. sayısının 1. sayfasında Sabit adlı yazar tarafından “Ahlâk” adlı bir yazı kaleme alınmıştır. Yazar, yazıda ahlâkın tanımını yapmakta ve önemini anlatmaktadır. Devamında geçmişte var olan devletlerin kötü ahlâkları yüzünden yıkıldıklarını ve kötü ahlakın, zamanımızda var olan devletleri de nasıl etkilediğini şu örnekleri vererek anlatmaktadır:

“Evvel zamanın muktezayı halince hüsn-i idare ve terakki-yi marifet vadilerinde Fransa Kralı meşhur Şarlman'ı kendisine mukallit etmeye mecbur eden Devlet-i Abbasiye dahi vukuatına bir edna nazar olunsa görülür ki ahlâk-ı seyyiesine uğradı gitti. Azamet- furûşlukla dünyayı titreten koskoca Fransa su-i ahlâk beliyyesiyle Prusya'dan gayet müessir bir sille yedi” (Sabit, *İbret*, H. 30 Rebîülâhîr 1289 / R. 24 Haziran 1288, S. 17, s.1).

Yazıda Fransa halkının ahlâkının ne kadar bozulduğu, İmparator Napolyon'un halkın bu kötü ahlâkını nasıl saltanatının devamı için kullandığı ve bunun sonucunda imparatorun 70000 kişilik ordusuyla esir düştüğü ayrıntılı olarak anlatılmaktadır.

İbret'in 19. sayısının 1. sayfasında Reşad adlı yazar tarafından yazılan “İstikraz” adlı yazıda, “İstikraz zamanları hayat-ı idarenin bir müstesna vaktine mahsus ve münhasır olmak lazımdır” denilerek bu konu hakkında açıklamalarda bulunmaktadır. Bu yazının Fuat Paşa'yı eleştirmesi üzerine de *İbret* gazetesi geçici olarak kapatılmıştır (Reşad, *İbret*, H. 16 Cemâziyel Evvel 1289 / R. 27 Haziran 1288, S. 19, s.1).

İbret'in 20. sayısının 1 ve 2. sayfasında imzasız olarak kaleme alınan “İfade-i Meram” adlı yazıda, *İbret* gazetesinin bundan 82 gün önce dört ay süre ile kapanmasına karar verildiği; bu kararın biri veya birilerinin keyfi kararı olduğu, bu kararın bir dayanağının bulunmadığı ve bu kararın padişah tarafından kaldırıldığı ifade edilmektedir. Yazıda ayrıca kapatma kararının niçin yanlış olduğu, bu konuda bir yargılamanın yapılmadığı hakkında *İbret* gazetesinin savunduğu fikirler ele alınmıştır. Yazıya göre *İbret*, devletin güvenliğini, İslam'ın taassuba karşı olduğunu, ahlâkın üstünlüğünü, İslam dünyasının birleşmesi ve Osmanlı Devleti'ni oluşturan milletlerin bir arada yaşamasını savunmaktadır. Yazar, bu yazıda Namık Kemal'in “Hürriyet Kasidesi”nde yazdığı şiire benzer bir şiir kaleme almıştır. Bu şiirde Osmanlı Devleti'nin eski ihtişamlı günlerine dönmesine dair iki beyitlik bir temenni kaleme alınmıştır:

Ey ümmet-i Osmaniyan
Ey muhteşem şîr-i jîyan.

Bu hab-ı gaflet el verir
Şan günleri geldi uyan

(İmzasız, İbret, H. 28 Recep 1289 / R. 18 Eylül 1288, S. 20, s.1-2).

İbret'in 21. sayısının 1 ve 2. sayfasında imzasız olarak yayımlanan yazıda yazar, toplumsal adaletin öneminden söz etmektedir. Aynı sayının “Medyunun Hapsi” adlı yazısında, barbarlığın âlemi kapladığı asırlarda, verilen sözü yerine getirmemenin, cinayetle eşdeğer olduğu düşüncesinin hâkim olduğu ifade etmektedir. Hatta verilen sözün yerine getirilmesinde ihmalkârlık yapanlarla cinayet işleyenler arasında çok az bir fark olduğunu belirten yazar, verilen sözün yerine getirilmesinin önemini örneklerle açıklamaktadır (İmzasız, İbret, H. 28 Recep 1289 / R. 18 Eylül 1288, S. 21, s.1-2).

İbret'in 22. sayısının 1 ve 2. sayfasında imzasız olarak yayımlanan “Kan Yağmurları” adlı yazıda yazar, tarih içerisinde farklı ülke ve coğrafyalarda yağan kan rengindeki yağmurlardan bahsetmektedir. İnsanlar, eskiden fennin fazla ilerlememiş olmasından ve insanların cahilliklerinden dolayı kan yağmurlarına olağanüstü ve insanları hayrette bırakacak bir doğa olayı olarak bakmışlardır. Zaman içerisinde fennin ilerlemesi ve insanların araştırma yapması sonucu, kan yağmurlarının olağanüstü bir olay olmadığının anlaşıldığını ifade eden yazar, yağmurun bu şekilde yağmasının sebeplerini açıklamakta ve yazının sonunda kan yağmurlarının yağdığı sene mahsulâtta bereket olduğunu belirterek yazıya son vermiştir (İmzasız, İbret, H. 29 Recep 1289 / R. 19 Eylül 1288, S. 22, s.1-2).

İbret'in 25. sayısının 1. sayfasında imzasız olarak kaleme alınan “İhtiraat” adlı yazıda yazar, fende meydana gelen gelişmelerin medeniyetleri nasıl ileriye taşıdığını ve gelişen bu ülkelerin diğer devletlere nasıl üstünlük kurduğunu anlatmaktadır. Medeniyetin icad ettiği şeylerin ülkeleri nasıl ileriye götürdüğünü Prusya örneğini vererek anlatan yazar, Prusya'nın icad ettiği şeyler sayesinde, büyük fetihlere kapı açtığını, üstün duruma geldiğini ifade etmektedir (İmzasız, İbret, H. 4 Şaban 1289 / R. 24 Eylül 1288, S. 25, s.1).

İbret'in 27. sayısının 2. sayfasında imzasız olarak kaleme alınan “Temeddün” adlı yazıda yazar, “terakki ve medeniyet deyip ortalıkta boş boş gezenler” diyerek anlattığı kişileri, sorular sorarak eleştirmiştir. Bu yazıda terakki ve medeniyet diyerek

ilerlemenin sağlanamayacağını “Medeniyette terakki etmek kan dökmeye ve bir takım biçare kadınların kimini kocasından ve kimisini peder ve birader ve ciğerparesi evladından ayırıp ömrü nihayet oluncaya kadar ah vah ve enin cangah ile eyyam ve saatini geçirmeye mecbur etmekte midir?” sözleriyle belirtmektedir. *İbret* gazetesinin merkez noktasında bulunan ve yayım politikasının özeti hükmündeki kelimelerden biri “terakki” kelimesidir. *İbret gazetesini*, Osmanlı Devleti’nin Batı’ya yetişebilmesinin ancak terakkiyle mümkün olabileceğini belirtmiş ve yayım politikasını “terakki” kelimesi üzerinden şekillendirmiştir (İmzasız, *İbret*, 27 H. 6 Şaban 1289 / R. 27 Eylül 1288, S. 27, s.2).

İbret’in 37. sayısının 1. sayfasında “Bir Çerkez” ismiyle gazeteye gönderilen bir yazıya yer verilmiştir. Bu yazı, iyi bir araştırma yapmadan bütün Çerkez ve Abaza’ları hırsızlıkla ve kötü alışkanlıklarla suçlayan yazıya karşı kaleme alınmış bir karşı yazıdır. *İbret* gazetesini, bu yazıya yer vererek Çerkez ve Abaza’ların hakkını savunmuştur (Bir Çerkez, *İbret*, H. 21 Şaban 1289 / R. 11 Teşrin-i Evvel 1288, S. 37, s.1).

İbret’in 38. sayısının 3. sayfasında *İbret* gazetesini tarafından medrese talebelerine senede bir defa verilen yardımın kesilmesi üzerine yazılmış bir yazıdır. *İbret* gazetesini ise bu yardımın, eski yönetim tarafından Maliye Bakanlığına emir verildiği için kesildiği şüphesini taşımaktadır. Talebelerin yardımlarının kesilmesinin Mithat Paşa zamanında olmadığını söyleyerek onu savunmaktadırlar.

İbret gazetesini, medrese talebelerine olan desteğini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Hakikaten ekser talebe bir çift (...) ile sabahları bir tas çorbaya ve pençşenbe günleri bir kap zerde pilava kanaat ederek ömr-i azizlerini tahsil-i ulûm-ı âliyye ile imrar eder, sabirînden bir sınıftır ki haklarında hürmet lazımedendir. Senede bir kere verilmek üzere merhamete canip devletten ihsan olunmuş. Ve şimdiye kadar verilegelmiş cüzü miktarı bir atıyyeyi hükûmet-i seniye hiçbir vakit diriğ eylemez. Ba-husus böyle bir sınıf-ı mukaddes hakkında diriğ inayet olunmak ihtimali yoktur itikadındayız. Ancak şüphemiz şurada ki bu da zail olan idare-i sabıkada tenkîh belasına uğrayıp maliye nezaretine emir verilmiş olmalıdır”(İmzasız, *İbret*, H. 22 Şaban / 1289 (R. 12 Teşrin-i Evvel 1288, S. 38, s.3).

İbret’in 40. sayısının 1. sayfasında Aleksan Sarrafyan tarafından kaleme alınan “Vecibe” adlı yazı, bazı gazetelerin *İbret* gazetesinin “Reji” (Tekel İdaresi) yazısından dolayı Mithat Paşa’nın *İbret* gazetesinin kapatılmasını istediği haberleri üzerine

yazılmıştır. Aleksan Sarrafyan, bazı yazarların Türkçeyi bilmediklerini, bilseler de anlatamadıklarını ifade ederek yanlış anlam çıkardıklarını eleştirmektedir. Yazar, aynı zamanda Fransız gazetelerinin bu yazıyı farklı anlamlara gelecek şekilde tercüme etmelerini eleştirmektedir (Aleksan Sarrafyan, İbret, H. 26 Şaban 1289 / R. 16 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 40, s.1).

İbret'in 44. sayısının 1. sayfasında imzasız kaleme alınan bir yazıda, pazartesi günü çıkarılacak gazetede özel olarak “Terakki” adıyla bir bendin basılacağı belirtilmiştir (İmzasız, İbret, H. 1 Ramazan / 1289 (R. 21 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 44, s.1).

Gazeteye Bahriye zabitanından Yüzbaşı Hakkı Efendi'nin göndermiş olduğu şiirde terakkinin öneminden bahsedilmesi önemlidir. 44. sayının 1. sayfasında geçen şu beyit, *İbret* gazetesinin yayım politikasını göstermektedir:

Çün terakki etmek üzeredir maarif daima,

İşte gelgi bir büyük nümune kim önümüze (Bahriye zabitanından Yüzbaşı Hakkı Efendi, İbret, H. 1 Ramazan / 1289 (R. 21 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 44, s.1).

İbret'in 46. sayısının 1. sayfasında *İbret* gazetesi yöneticileri bir yazı kaleme almıştır. Bu yazı, ağırlıklı olarak “Reji” davası üzerine savunma amaçlı yazılmıştır. Yazının başında toplumun sahip olduğu düşüncenin gücü belirtilmektedir. Toplumun, *İbret* gazetesine olan muhabbeti ve desteği sayesinde, hükûmetin verdiği kapatma cezası kararından geri adım atıp verdiği müsaadeyle gazetenin tekrar basılmaya başladığı belirtilmektedir. *İbret* gazetesi, hükûmetin kin gütmeyeceğini, iftiralara meydan bırakmadığını, artık kimseye haksız yere zarar vermediğini belirtmekte bazı kişilerin söylemiş olduğu “*İbret*'in davacısı hükûmettir” düşüncesine katılmadığını ifade etmiştir. Eğer böyle bir durum söz konusu olsaydı basın yayın kanununda mutlaka ceza verecek bir madde bulunabileceğini ifade ederler. Yazının sonundaysa yazarlar, hükûmetin adaletine güvendiklerini, basın-yayın komisyonunun tarafsızlığına tamamen güvendiklerini belirtip yakında beraat edecekleri düşüncesine sahip olduklarını belirtip yazıyı bitirmektedirler (İbret Gazetesi Yazarları, İbret, H. 4 Ramazan 1289/ R. 25 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 46, s.1).

Yine *İbret*'in aynı sayısının aynı sayfasında “Tanzimat” başlığı altında imzasız bir yazı kaleme alınmıştır. “Tanzimat” kelimesiyle vurgulanmak istenen husus, hukukî yapının ıslahı ile beraber kanun ve düzenin egemen olması arzusudur. Bu yazı, Tanzimat'ın neden ilan edildiğini, Tanzimat'ı hazırlayan şartları anlatmaktadır.

Tanzimat'ın toplumsal hukukun korunması için yapıldığını yazmaktadır. Osmanlı Devleti'nin artık yavaş yavaş çöküşe gittiğinin görüldüğü bir dönemde bazı yeniliklerin yapılması kaçınılmaz olmuştur. Tanzimat'ı ilan edeninin de devleti kurtarmak için çaba sarf eden Reşit Paşa olduğu söylenmektedir. Bu yazının sonundaysa, Tanzimat sayesinde birlik beraberliğimizin pekiştiği ve bu sayede istikbalimizin kurtulacağı ifade edilmekte, Tanzimat'ın öngördüğü düzenlemeleri ihlal edenlerinse cezalandırılması gerektiği savunulmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 4 Ramazan 1289 / R. 25 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 46, s.1).

İbret'in 54. sayısının 1. ve 2. sayfasında imzasız olarak yayımlanan yazıda yazar, adaletin önemini ve hükûmetin adaletten şaşmaması gerektiğini yazmaktadır. Yazar, İnsanların, toplumların gelişmesinin en birinci sebebinin adalet olduğunu belirtmektedir. Adalet, *İbret* gazetesinin üzerinde önemle durduğu konulardan biridir. Bu asırda Osmanlı Devleti'nin gelişmesinin adaletle bağlı olduğunu ifade etmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 15 Ramazan 1289 / R. 4 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 54, s.1-2).

İbret'in 60. sayısının 1. sayfasında *Hadika* gazetesinin “Acaba İstanbul'dan Niçin Vergi ve Asker Alınmaz” adlı yazısına yer verilmiştir. *Hadika*'nın bu yazısında İstanbul'un taht merkezi olmasından dolayı bazı vatandaşlık görevlerinden muaf tutulmasının yanlış olduğu belirtilmektedir (Hadika, *İbret*, H. 24 Ramazan 1289 / R. 13 Teşrîn-i Sani 1288, S. 60, s.1).

İbret'in 68. sayısının 2. ve 3. sayfalarında T. Ri tarafından kaleme alınan “Teşekkürü Havi Mütalaa” adlı yazıda, devlet tarafından önceden medrese talebelerine verilip sonra kesilen paraların tekrar verilmesi için *İbret* gazetesinde yazılan yazıdan dolayı kendilerine teşekkür mahiyetinde yazılan bir yazıdır. Eğitimin geliştiği bir zamanda ömrünü ve vücudunu ilme adayan ve 600 yıl önce yazılmış hikmet kitaplarıyla uğraşan talebelerin, yiyecek toplamak için köy köy dolaşıp dilencilik yapmalarını akıllı başında olan hiçbir kimsenin kabul edemeyeceği belirtmektedir. Medreselerin genel durumunu halka ilan niteliğinde olan bu yazıyla *İbret* gazetesi, bir kamuoyu oluşturmaya ve siyasî iktidara bir baskı kurmaya çalışmaktadır. *İbret* gazetesi bu yazısıyla medrese talebelerinin arkasında olduğunu belirtip desteklerini almaya çalışmaktadır. (T. Ri, *İbret*, H. 9 Şevval 1289 / R. 28 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 68, s.2-3).

İbret'in 79. sayısının 1. sayfasında “Bir Osmanlı Müslüman” diye kendisini tanıtan halktan birinin, gazeteye göndermiş olduğu “Dünkü Nüşamızdan Münderic Bentten Ma Ba'd” adlı bir yazı bulunmaktadır. Bu yazıda, Rusya'nın, Hindistan'da

yürüttüğü misyonerlik faaliyetlerine değinilmektedir. Bir müslümanın veya ateşperestin Protestan olması için bütün imkânlarını seferber eden Rusya'nın, kendi ülkesinde ise tam bir milliyetçi olarak davrandığı ve başka ırklara mensup kişilere (bir Hintliye yüzbaşı rütbesi vermemekte) devlet görevi vermediği ifade edilmektedir. Ayrıca İngiliz lordzadelerinden olmayan veya subay olmayan birine hiçbir zaman yüksek bir görev vermedikleri belirtilmektedir (Bir Osmanlı Müslüman, İbret, H. 24 Şevval 1289 / R. 13 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 79, s.1).

İbret gazetesinin aynı sayının 2. sayfasında "M. Rı" tarafından "İstid'ayı Havi Mütala'a" adlı bir yazının, *İbret* gazetesine gönderildiğine dair bir haber yapılır. Bu yazıda, medreselerde verilen mantık derslerinin gereksiz ve boşa zaman kaybı olduğu, bu derslerin, talebeye bir şey kazandırmadığı anlatılır. Medreselerde 18-20 yıl geçiren talebelerin zamanlarının çoğunu mantık ilmine ayırmaları hâlinde şeriat kurallarını ve fıkhi meseleleri öğrenemeyecekleri şu cümlelerle ifade edilmektedir:

"Lakin ne çare ki mantıka sarf olunan ömürler (...) tilmiz olanları beyne'l ye'si vel emel bir hal esef-i iştimalde bırakarak nice senelerdir cümlelerin teşekki ve füturlarını celb etmiştir ki ne din devlete yarar ve ne de kimse arar. Ve ne de onunla ahval-i âleme vakıf ve ne de hukuk-i millete arif olunur" (M. Rı, İbret, H. 24 Şevval 1289 / R. 13 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 79, s.2).

Yazıda talebelerin zamanlarını mantık ilmiyle harcamalarının yanlış olduğu belirtilerek bunun yerine gelişmemizi sağlayacak matematik ilimlerine yönelmelerinin gerektiği belirtilmektedir. Ama mutaassıp kişiler yüzünden matematik ilminden bahsedilemediği, bahsedilirse de büyük günah işlenmiş gibi tepki görüldüğü söylenmektedir. Talebenin bu durumunu, ancak duruma vakıf olan Meşihat Dairesi'nin (Diyanet İşleri Başkanlığı) düzeltilebileceği belirtilerek yazı bitirilmiştir.

İbret'in 89. sayısının 1. sayfasında imzasız ve başlıksız bir yazı kaleme alınmıştır. Bu yazıda yazar, gazete okuyanların eğlence aradığını belirterek gelişme üzerine mantık halkası oluşturmaya çalışmıştır (İmzasız, İbret, H. 9 Zilkade 1289 / R. 27 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 89, s.1).

İbret'in 92. sayısının 2. sayfasında Faik adlı yazar tarafından, talebelere devlet tarafından önceden verilen ama sonradan yine devlet tarafından kesilen ücret için bir yazı kaleme alınmıştır. Bu yazıda, iki ay önce *İbret* gazetesinde yazılan feryatların nicesinin ortaya çıktığı yazılmaktadır. Yazar, talebelere devlet tarafından verilen gelir için daha önce yaptığı çalışmaları açıklamaktadır. Bu çalışmada gelirin, memur

maaşlarının indirilmesi veya düzeltilmesi gibi kesilmemesi gerektiğini ifade edilmektedir (Faik, *İbret*, H. 14 Zilkade 1289 / R. 1 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 92, s.2).

İbret'in 101. sayısının 2. sayfasında kaleme alınan imzasız bir yazıda, “Barika-i Hakikat Müsademe-i Efkârdan Çıkar” adlı bir yazıdan söz edilmektedir. Bu yazıda, fikirlerin paylaşılmasının önemi ve sonuçları anlatılmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 26 Zilkade 1289 / R. 13 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 101, s.2).

İbret'in 105. sayısının 1. sayfasında Hey'et-i Tahririye tarafından gazetecinin görev ve sorumluluklarına dair bir yazı kaleme alınmıştır. Bu sorumluluklardan bir tanesinin hükûmetin yapmış olduğu icraatları değerlendirmek olduğu, diğerinin ise taşrada bulunan küçük memurun yazmış olduğu büyük yazıları yayımlayıp halka ulaştırmak olduğu ifade edilmektedir (Hey'et-i Tahririye, *İbret*, H. 2 Zilhicce 1289 / R. 17 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 105, s.1).

İbret'in yine aynı sayısının aynı sayfasında imzasız olarak yayımlanan “Ufacık Bir İhtar” başlığı altında yazar, Türkçeye verdiği önemi anlatmaktadır. *İbret* gazetesi “Gazetemiz Türkçe lisan üzere tab’ ve temsil kılındığı ve bizler dahi Osmanlı oğlu Osmanlı bulduğumuz halde” diyerek bazı resmi dairelerde gönderilen Fransızca evrakları kabul etmediğini belirterek resmi dairelere gönderilen Fransızca yazılara karşı çıkmaktadır (Hey'et-i Tahririye, *İbret*, H. 2 Zilhicce 1289 / R. 17 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 105, s.1).

İbret'in 108. sayısının 1. sayfasında *İbret* gazetesi tarafından yazılan “Mekteb-i Sanayi” adlı bir yazıdan söz edilmektedir. Bu yazıda *İbret* gazetesi, memleketimizde açılan bir sanayi okulunun faaliyetlerinden ve bu okulun belli bir dereceye kadar düzene girmesinden ayrıca padişahın iltifatına mazhar olmasından söz etmekte ve Avrupa’ya yetişebilmek, onların gerisinde kalmamak için sanayiye önem verilmesi gerektiği mesajını vermektedir. Avrupalıların üstünlüğü sanayiye dayanmakta ve sanayinin gelişmesi de eğitime bağlıdır mesajı verilmektedir (İbret Yazarları, *İbret*, H. 6 Zilka’de 1289 / R. 23 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 108, s.1).

İbret'in 109. sayısının 1. ve 2. sayfalarında Faik adlı yazar tarafından yazılan “İlan-ı Mahsus” adlı bir yazı bulunmaktadır. Bu yazıda, bundan sonra yayımlanacak olan eserlerin maarif meclisinde kontrol edileceği ifade edilip böyle bir durumun hem zaman hem de farklı bilimlere vakıf olmanın zorluğu açısından mümkün olamayacağı örneklerle anlatılmaktadır. Yine aynı sayının 2. sayfasının devamında ise *Hadika* Muharriri Tevfik tarafından *İbret* gazetesine, *İlan-ı Mahsus* adlı bir yazı gönderilmiştir.

Tevfik, bu yazıda Matbaa Kanunu'nun üçüncü bendinin kitap basımı hakkında olan maddesiyle ilgili bir yazıyı, *-Hadika*'ya söz verdiği gibi- yarın ilan edeceğini bildirmektedir. Yazar, Maarif Nezaret-i Celilesi'nin, bu yazıyı zararlı görmesi hâlinde toplatabileceğini söyler. Yazının sonunda ise kendisinin vaktiyle *İbret*'e hizmet edenlerden olduğunu ve *İbret*'in kadrini bildiğini belirtmektedir. Yazar, bu yazıyı *İbret*'e destek olmak amacıyla yazar ve yazıda kendisini “kalemini dilenci değneği etmek isteyenlerden” olarak nitelendirir (Faik, *İbret*, H. 7 Zilkade 1289 / R. 24 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 109, s.1-2).

İbret'in 111. sayısının 1. ve 2. sayfalarında “İspanya İnkılabat-ı” adıyla isimsiz bir yazı kaleme alınmıştır. Bu yazıda, *İbret* gazetesinin kapatma cezasının olduğu dönemde, siyasî olarak görülebilecek inkılâplarının en büyüğünün İspanya'nın, krallıktan bir cumhuriyet hükûmetine dönme kararı olduğu belirtilmektedir. Ancak İspanya'da görülen inkılâbın sadece bununla sınırlı olmadığı belirtilerek, İspanya tarihi hakkında detaylı bilgiler verilir ve meydana gelen İnkılap, ayrıntılı olarak değerlendirilir (İmzasız, *İbret*, H. 8 Zilkade 1290 / R. 24 Şubat 1288, S. 111, s.1-2).

İbret'in 111. sayısının 3. sayfasında Ahmet Mithat Efendi tarafından *İbret* gazetesine “*İbret* Başmuharriri Kemal Beyefendi'ye” başlığı altında bir yazı gönderilmiştir. Bu yazıda Milli Eğitim Bakanlığının (Meclis-i Maarif) izniyle yayımlanan *Dağarcık*'ta bazı meseleler üzerine bir kişinin, *Basîret* gazetesine yazı yazıp o meselelerin hikmete ve dini hükümlere aykırı olduğunu belirtip itiraz etmesinden dolayı Ahmet Mithat'ın vermiş olduğu cevabı içermektedir. Yazıda Ahmet Mithat, kendi yazısına itiraz edenin ismini *Basîret* gazetesinin sakladığını bundan dolayı *Basîret* gazetesine bir yazı yazarak itiraz edenin ismini öğrenmek istediğini belirtmesine rağmen kendisine isim verilmediğini yazmaktadır. Ahmet Mithat Efendi, halkın düşüncesine önem verdiği için o itiraz yazısına cevap vermek zorunda olduğunu belirtmektedir (Ahmet Mithat, *İbret*, , H. 8 Zilkade 1290 / R. 24 Şubat 1288, S. 111, s.3).

Ahmet Mithat Efendi, *Dağarcık* adlı eserde bazı meseleler üzerine yazmış olduğu yazısına itiraz edene, *İbret*'in 112. sayısının 2. sayfasında “Redd-i Mu'teriz” adlı yazıda cevap vermektedir. Ahmet Mithat Efendi bu itirazın sahibini gazete yönetiminden sual eder ama karşılığında cevap alamayınca itiraz eden kişiyi (muterizi) hayali olarak konuşturarak sual cevap şeklinde karşılıklı konuşmaya dayanan bir yazı

kaleme alır (Ahmet Mithat, *İbret*, H. 11 Muharrem 1290 / R. 26 Şubat 1288, S. 112, s.2).

İbret'in 113. sayısının 1. sayfasında imzasız olarak yayımlanan “Terakkiyi Men’ Eden Şeylerden İkincisi” başlıklı yazıda yazar, terakkinin ancak onu takip edip gerekliliğini yerine getirmekle meydana geldiğini, terakki isteyen diğer milletler gibi artık Osmanlı halkının da terakkiyi istediğini ve eğitim, sanayi, ticaret gibi birçok alanda geri kaldığımızın görüldüğünü anlatmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 12 Muharrem 1290 / R. 27 Şubat 1288, S. 113, s.1).

Yine aynı sayının aynı sayfasında imzasız olarak kaleme alınan “Hükm-i Kanuna Karşı Bir Cür’et –Piyangolar” başlıklı yazıda, gazetecilik mesleğinin görevleri hatırlatılmaktadır. Yazar, gazetecilerin vazifesinin ne olduğu konusu üzerinde durmaktadır. Buna göre gazetecilerin en önemli görevi, vatanın tüm unsurlarını, her türlü zararlı ve münasebetsiz şeyleri hükûmetin dikkatine sunmaktır. (İmzasız, *İbret*, H. 12 Muharrem 1290 / R. 27 Şubat 1288, S. 113, s.1).

İbret'in 114. sayısının 2. sayfasında imzasız olarak kaleme alınan “Tahdis-i Nimet” adlı yazıda, Osmanlı Devleti’nde halkın gazete okumaya ve satın almaya olan ilgilerinin arttığı, bazı gazetelerin devlet teşviki olmadan ayakta kalabildikleri ve bunun memnuniyetle karşılandığı belirtilmektedir. Bunları anlatırken *Takvîm-i Vekây-i* gazetesini örnek gösteren yazar, artık gazetecilerin kalemleriyle geçimlerini sağlayabildiğini belirtmektedir. Gazetelerin öneminin toplum tarafından anlaşılmaya başladığını belirten yazar sosyal hayatımızda gazetenin yer edinmeye başladığı mesajını vermektedir (İmzasız, *İbret*, H. 13 Muharrem 1290 / R. 28 Şubat 1288, S. 114, s.2).

İbret'in 115. sayısının 1 ve 2. sayfalarında kendini La diye tanıtan biri tarafından yazılan “İnşaat-ı Umumiye” adlı yazıda, Osmanlı Devleti’nin kalkınması gerektiğinden söz edilmektedir. Yazar, özellikle ülkenin fen, sanat, edebiyat gibi alanlarda kalkınmasının ne kadar önemli olduğunu çeşitli örneklerle ifade etmeye çalışmaktadır (La (...), *İbret*, H. 14 Muharrem 1290 / R. 1 Mart 1289, S. 115, s.1-2).

Yine aynı sayının 3. sayfasında imzasız olarak kaleme alınan “Avrupa’da Cumhuriyet Fikirleri” adlı yazıda, “Üzüm biri birine bakarak kararır” sözünün hükmünün şimdiye kadar şahıslarla ilgili olduğu; ama zamanımızda artık bu sözün milletler için de geçerli olduğu belirtilmektedir. Bir vakit eski Fransa cumhuriyeti aleyhine Avrupa’nın hepsinin silaha sarıldığını şimdiyse Fransa’da cumhuriyetin ilanı

gerçekleşirse kısa zamanda Avrupa'nın hepsini etkisine alacak endişesi üzerine kaleme alınmıştır (İmzasız, *İbret*, H. 14 Muharrem 1290 / R. 1 Mart 1289, S. 115, s.3).

İbret gazetesinin 120. sayısının 1. sayfasında yazılan “Redd-i Batıl” adlı yazıda, *Basiret*'in 879. Sayısında, *İbret* gazetesiyle ilgili yazılmış yazılara cevap niteliğinde olan bir yazıdır. *İbret* gazetesi, *Basiret* gibi bir gazeteye cevap vermenin kendileri için bir züll olduğunu ama; “Millet gazetesi fûlan gibi koca koca unvanları haiz olarak intişar etmekte olan ahlâk-ı seyyie ve efkâr-ı batıla ilannâmelerinin halka mahiyetini göstermekle kendimizi mükellef bildiğimiz için yine birkaç lakırdı söylemeye mecbur olduk” (*İbret*, H. 21 Muharrem 1290 / R. 8 Mart 1289, S. 120, s.1) diyerek *Basiret*'e neden cevap yazdıklarını belirtmiştir.

İbret'in 121 sayısının 1. sayfasında Matbûât İdaresi'nden gelen “Matbûât İdare-i Behiyesinden Emr-i Mahsus” adlı yazıda, *Basiret* gazetesi ile *İbret* gazetesi arasında devam eden Kerbela tartışmasının devam etmesinin uygun olmayacağına dair resmî bir ihtar yazısıdır. Bu yazıya uyulması gerektiği belirtilmektedir. *İbret*'in 122. sayısının 1. sayfasında ise *Basiret* gazetesinin bahsi edilen tartışmayı devam ettirdiği için kendilerine aba altından sopa gösterdiği belirtilmektedir. *Basiret* gazetesinin aldığı ihtarnâmeğe rağmen edebe yakışmayacak sözler kullanmaya devam ettiği belirtilip bu tekrarlar ısrar ederse gazetenin kapatılacağına dair resmi bir yazının gönderildiğini belirtmektedir.

Aynı sayının 2. sayfasında kaleme alınan “Eda-yi Fariza” adlı isimsiz bir yazıda yazar, eğitimin toplum için olan öneminden söz eder ve milletin terakkisinin eğitimle olacağını savunur. Ayrıca Hristiyanların da vatana emanet ve aynı zamanda vatan bir ihsan olduğunu belirten yazar, Cemiyet'i Tedrisiye-i İslamiye'de beş altı sene içerisinde onlara faydalı olunarak kazanılabilecekleri üzerine kaleme alınmıştır (Matbûât İdaresi, *İbret*, H. 22 Muharrem (1290 R. 10 Mart 1289, S. 121, s.1).

İbret'in 125. sayısının 1. sayfasında *Sıraç* gazetesi tarafından yazılan “Yine Piyango Meselesi” adlı yazıda, hükûmetin tren (şimendifer) piyangosunu iptal ettiği yine de bazı yabancıların hükûmetin bu kararına rağmen tren piyangosu satışına devam ettiği belirtilmiştir. (*Sıraç* gazetesi, *İbret*, H. 28 Muharrem 1290 / R. 15 Mart 1289, S. 125, s.1).

İbret'in 127. sayısının 2. sayfasında kaleme alınan “Elli Milyonluk İstikraz Keyfiyeti” adlı isimsiz yazıda, Osmanlı Devleti'nin, İngiliz lirası olarak aldığı borç miktarı hakkında daha önce küçük birkaç yazı yazdıklarını ve *Courrier d'Orient*'in

bahsettiği miktarın doğruluğunu gerçek bulmadıklarını söylediklerini ama şimdi söylenen miktarın Rumeli ve Anadolu demiryolu inşaatının tamamlanması için alındığı üzerine kaleme alınmıştır (İmzasız, *İbret*, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.2).

İbret'in 129. sayısının 1. sayfasında imzasız ve başlıksız olarak kaleme alınan yazıda yazar, İstanbul'da matbûât (kitap ve gazeteler) hakkında bir düzenleme yapılacağına dair bir komisyonun oluşturulduğu söylentisinin olduğunu söyler. Ayrıca matbaalar hakkında da Maarif Nezaret-i Celilesi tarafından bir düzenleme yazısının kaleme alınarak İstanbul'daki yönetime (Bab-ı Ali) sunulduğunu belirtir. *La Turquie* 'de yazdığına göre de bu düzenlemenin esaret üzerine olmadığı bilakis matbaacılara daha fazla özgürlük verilmesine dair olduğu yazmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.1).

İbret'in 129. sayısının 2. sayfasında E. D. adlı kişinin gazeteye yazdığı “(Ehibbamızdan bir zatın varakası) Karındaşım Kemal Bey’e” adlı yazıda, Namık Kemal’e *İbret*’te tiyatro ile ilgili yazdığı yoğun yazılar için teşekkür edilmektedir. Tiyatronun zamanımızda toplumla içi içe olmasının temellerini *İbret*’teki yoğun tiyatro yazılarından dolayı Namık Kemal atmıştır diyebiliriz. Bu yazı, tiyatronun önemini ve sanat hayatımıza Edebiyatı Cedide (yeni edebiyatımız-Servet-i Fünun) sayesinde girdiğini belirtmektedir. Ayrıca yazının devamında *Eyvah* adlı tiyatro oyunu övülüp bu oyunun milli bir oyun olduğu ifade edilmekte ve sonrasında oyunun sahneleri yorumlayarak neden milli bir oyun olduğu belirtilmektedir. Yazının sonlarında ise bir oyunun başarısının sadece milli olmasıyla ölçülemeyeceği ifade edilmektedir (E. D. *İbret*, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.2).

İbret'in 130. sayısının 1. sayfasında “Var Olsun Kemal-i Millet” başlığı altındaki imzasız bir yazıda, *İbret* gazetesinin temelli olarak kapatılmasına neden olan Namık Kemal’in *Vatan Yahut Siliste* adlı oyunun, gösteriminden sonra halk üzerinde bıraktığı etki belirtilmektedir. Bu oyunun konusu, Osmanlı Ordusu’nun Ruslara karşı Silistre’de yaptığı savunmadır. *Vatan Yahut Siliste* adlı oyunun oynanmasının halk üzerinde oluşturduğu tesirden hareketle tiyatronun, edebiyatın en önemli sanatı olduğu “Hakikaten tiyatro edebiyatın ruhu imiş. Edebiyatın en parlak kısmı imiş. Gönüllerin meftun olduğu bir dilber-i bi-hemta imiş.” sözleriyle ifade edilip vatanperverlik duyguları dile getirilmiştir (İmzasız, *İbret*, H. 5 Safer 1290 / R. 22 Mart 1289, S. 130, s.1).

İbret gazetesinin 130. sayısının 1. sayfasında kaleme alınan “İki İmzalı Bir Varaka” adlı imzasız bir yazıda yazar, matbûâtı (gazete ve dergileri) baskı altına almanın doğru olmadığını belirtip Matbûât Nizamnâmesi’nin (matbaa kanunu) insanların fikirlerini düzenleyen bir kanuna dönüştüğünü aktarmaktadır. Matbûât Nizamnâmesi; basın özgürlüğünün kısıtlanması açısından gazetecilik faaliyetlerini ciddi anlamda etkilemiştir. Bu Nizamnâmede izinsiz olarak yayımlanan gazetelerin veya iç huzuru ve devlet güvenliğini sarsıcı yayım yaptığı tespit edilen gazetelerin geçici ya da sürekli olarak kapatılacağı belirtilmektedir (İskit, 1943, s.237).

Gazete ve gazeteciliğin yaygınlaşmaya başlaması ve matbûât dünyasında ortaya çıkan sorunlar, devlet açısından bir düzenlemeyi zorunlu kılar. İlk düzenleme, Sultan Abdülaziz tarafından 25 Kasım 1864’te yapılan 35 maddelik “Matbûât Nizamnâmesi”dir. Bu kanunun en önemli hükümleri şunlardır: “Hangi dilde olursa olsun siyasete ve yönetime yönelik yayım yapmak isteyenlerin önceden izin almaları (md.1) gerekmektedir. Yüce devletin iç güvenlik ve asayişini bozacak cinayet ve suçlardan birinin oluşmasına her kim bir gazete aracılığıyla neden olursa yayımı yapan gazeteci de suç ortağı sayılacaktır (md.13). Bir gazeteci saltanata, genel adaba ve ulusal ahlâka aykırı yazılar yazar ve hanedana saldırıda bulunursa (md.15), bakanlar kuruluna (md.16), üst düzey bürokratlara dokunacak söz yazarsa (md.16), yüce devletin dost ve müttefiki bulunan hükümdarlara dokunacak yayım yaparsa (md.17) çeşitli miktar altın ve sürelerle hapis cezasına çarptırılır.” (F. Korkmaz, 2019 s.4)

“Uzak eyaletlerdeki azınlık halklar, özerklik veya tam bağımsızlık talepleriyle ardı ardına devlete karşı ayaklanmakta ve bunlar Batılı ülkelerce destek görmekteydi. Osmanlı yönetimi aleyhine yayılabilecek her türlü düşüncede bu ayaklanmaların hem sayıca artmasına hem de daha fazla destek bulmasına, yayılmasına sebep olabilecekti. 1857 tarihli nizamnâmeyle, bir şekilde bu yayımların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.” (Ulusoy Nalcıoğlu, 2005, s.260)

İbret’in 131. sayısının 1. sayfasında Ahmet Mithat Efendi tarafından yazılan bir yazıda, yazar, *Rûznâme*’de kendisi hakkında tercüme bir yazı gördüğünü, meselenin tercümedeki gibi olmadığını, bu tercümenin kendisi hakkında hatalarla, yalanlarla dolu olduğunu söylemektedir.

Tanzimat Dönemi’nde, “gazetecilik” başlı başına bir meslek olarak görülmüştür. Bu gazetecilerin bir kısmı devlet dairelerinde memur iken bir kısmı da geçimini yalnızca gazetecilikten sağlamıştır. 1839-1876 tarihleri arasını kapsayan Tanzimat

Dönemi, Türk basın tarihinde pek çok ilklerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde Batı'yı ziyaret edip orayı gören gazete yazarları, Batı kültürünün etkisinde kalarak gazetecilik faaliyetine girişmişlerdir. Dolayısıyla bu dönemde fikir gazeteleri ortaya çıkmıştır. Gazete yazarları, Kendi fikirlerini en kısa ve en etkili bir yolla aynı anda geniş bir kitleye duyurabilmek için yazılar kaleme almışlardır. *İbret* gazetesi de siyasî ve toplumsal temalarıyla kendi yayın politikası doğrultusunda fikirlerini topluma ulaştırmıştır. *İbret* gazetesinde yazılar kaleme alan yazarlar, Batı'nın pek çok yönüyle Osmanlı Devleti'nden ileri olduğunu görmüş ve Osmanlı Devleti'nin Batı'ya yetişebilmesinin ancak Avrupa'nın yolundan gitmesiyle mümkün olabileceğini düşünmüşlerdir. Batı'nın ileriye gitmesinin sebebi olarak da eğitime verilen önemi görmüşlerdir. *İbret* gazetesi de bu yüzden eğitim üzerinde yoğunlaşmıştır. *İbret* gazetesinin kalemleri, toplumun refah ve eğitimi için yazılar kaleme almıştır. *İbret* gazetesi yayım kadrosu *İbret* gazetesinin ilk sayısından son sayısına kadar bir değişikliğe uğramamıştır. Gazete, bazen halkın göndermiş olduğu şiir ve yazılara da yer vererek halkın sesi olmaya çalışmıştır.

1.4.1. Şiir

Türk şiiri, Tanzimat döneminde diğer edebî türler gibi Batı edebiyatının etkisiyle önemli değişimler geçirmiştir. Bu dönemde Batı'nın gelişmişlik düzeyinin Osmanlı Devleti'nden ilerde olması ve Fransız Devrimi ile beraber tüm dünyaya hâkim olan bakış açısı, Tanzimat şair ve yazarlarını da derinden etkilemiştir. Osmanlı'nın içinde bulunduğu kötü gidişatı gören Tanzimat aydını, devletin bu kötü gidişatını düzelterek onu muassır medeniyetler seviyesine çıkarmayı bir görev bilmiştir. Bu dönemde yazılan eserlere bakıldığında, şair ve yazarların, sanatsal kaygılardan ziyade toplumsal kaygıları ön plana çıkardıkları görülür. Osmanlı Devleti'nin Batı'nın standartlarını yakalayabilmesinin ancak toplumun eğitilmesiyle mümkün olabileceğini düşünen Tanzimat aydınları, şiir ve yazılarıyla bu amaca hizmet etmeye çalışırlar. Osmanlı Devleti'ni bir okul halkı da bu okulda eğitilmesi gereken öğrenciler olarak gören “Tanzimat sanatçıların bu anlayışa götüren birinci etken, toplumun içinde bulunduğu durum ise, ikincisi de Fransa'dan aldıkları dünyaya bakış tarzlarıdır.” (Yıldız, 2006, s.48)

Tanzimat şiiri, eski şiirden farklı bir yol izler. Tanzimatçılar, her şeyi olduğu gibi kabul eden değil hayatı, olayları sorgulayan bir edebiyatçı grubu olamaya çalışır.

Bu durum siyasî ve sosyal hayatı da etkilemiş, dolayısıyla Osmanlı Devleti'nin önemli şairlerini de etkisi altına almıştır.

Tanzimat Dönemi şiirinin konusunu, aşk, özlem, ayrılık gibi duygusal konulardan ziyade, Fransız ihtilalinden sonra dünyayı etkisi altına alıp edebiyatımıza yeni giren kavramlar olan eşitlik, özgürlük, adalet, hukuk gibi toplumsal ve siyasal konular oluşturmuştur. Özellikle Ziya Paşa, Şinasi ve Namık Kemal gibi şairlerin şiirlerinde bu konuların hâkim olduğu görülür. Bu şairler arasında Namık Kemal'in ayrı bir yeri vardır. Zira Türk Edebiyatı'na 'vatan, millet, istiklal' kavramlarını sokan ve bunları bir sistem halinde ifade eden ilk düşünürümüz Namık Kemal'dir (Dizdaroğlu, 1995, s.16).

Namık Kemal'in, halkın vatanseverlik duygularını kabartan şiir ve piyesleri, Osmanlı toplumuna çalışma, gayret gösterme, ilerleme ve mücadele yolunda yeni bir ruh kazandırır. Namık Kemal'in eserlerini yazarken güttüğü amaç fikirlerini halka aşılaktır. Yazarın bu amaç uğruna göstermiş olduğu azim ve gayret onu, Tanzimat'ın en önemli yazarlarından yapmıştır. Tanzimat edebiyatının en etkili kalemlerinden biri olmanın yanı sıra en popüler isimlerinden biri olan Namık Kemal, "Edebiyatımızın yenileşmesinde ve değişmesinde olduğu kadar Tanzimat fikir hayatının oluşmasında ve olgunlaşmasında emeği geçen usta bir kalemidir." (Çalışkan, 2014, s.83)

Osmanlı Devleti'nin ilim ve fende; özgürlük ve adalette Batı standartlarını yakalayabilmesi amacıyla farklı türde eserler kaleme alan Namık Kemal, geniş halk kitlelerine en hızlı ve en etkili şekilde ulaşmanın ancak gazete yoluyla mümkün olabileceğini ifade eder. Kaplan, Namık Kemal'in uzun yıllar sürecek bir 'hürriyet miti' ve 'hürriyet kahramanı' yarattığını belirtmektedir (Kaplan, 1991, s.179).

Bireysel ve toplumsal özgürlükleri savunarak bu özgürlüklerin siyasî baskı altına alınmasına karşı çıkan Namık Kemal, "Hürriyet Kasidesi" adlı eserini bu amaçla kaleme almıştır.

İbret gazetesinde yayımlanan şiirlere bakıldığında bu şiirlerin genellikle gazeteyi takip eden vatandaşlar tarafından gönderildiği görülür. Bu şiirlerden bazıları yazılan yazılara eklenmiştir. Eklenen bu şiirler genellikle iki üç beyitten oluşmaktadır. Gazetenin asıl amacı toplumu aydınlatmak, toplumsal sorunlardan bahsedip bu sorunlara çözümler üretmek ve Batı'nın gelişmişliğini yakalamak olduğundan şiirlere geniş yer verilmemiştir.

İbret gazetesinin 132 sayısında toplamda 53 beyit ve 27 tane de mısradan oluşan çeşitli şiirler yayımlanmıştır. Şiirlerin genel konuları, Allah sevgisi, padişah veya devletin üst makamlarında bulunanlara övgü, çalışmak ve gayret gösterme, Osmanlı Devleti'nin zırhlı gemisinin yapılıp denize indirilmesinden dolayı duyulan sevinç ve emeği geçenleri övme, Osmanlı askerlerinin faziletlerini övme gibi konulardır. Gazetede ki şiirler genellikle kaside türünde yazılmıştır. *İbret* gazetesi yazarlarının kaside türüne önem vermelerinin sebebi de uç benzetmeler ve abartı ifadeleri barındırmasından dolayıdır "Divan şairi, daha çok kasidelerde kısmen de gazellerde, şiirinin sahip olduğu özellikleri uç benzetmeler ve abartılı ifadeler yoluyla övdüğü" bilinmektedir (Karadeniz, 2015, s.15).

İbret gazetesinde yayımlanan şiirlerden bazıları, toplumun eğitilmesi amacına hizmet etmektedir. Gazetenin 16. sayının 3. sayfasındaki "Üstadımız Hayali Efendi'nin İrsal Buyurdukları Taltifnâmedir" adlı şiir, bu amaca hizmet eden şiirlerdendir. Bu şiir yedi beyitten oluşmaktadır. Şair, şiirin sonuna "Bir millet nasıl olursa olsun niyet-i halisane ile maarifin yolunu açmak ve bu yolda hasr-ı evkat etmeyi lâzıme-i zimmet bilirse efradının her biri bir tarık ile menzil-i kemal ve hünerde mütemekkin olması mukarrerdir." Açıklamasını ekleyerek eğitimin önemine dikkat çeker ve bu yolda çalışılması gerektiğini ifade eder. Bu açıklamanın devamındaysa devletin her tarafının ziraat ve ticaretle bayındır hale geleceği; hüner ve sanatl, nezafet ve zarafetle de mutlu olacağı belirtilmektedir (Hayali efendi, *İbret*, H. 28 Rebûlâhir 1289 / R. 22 Haziran 1288, S. 16, s.3). Bu şiirin bir beytinde gazetenin kuruluş aşamasında isim olarak düşünülen; ama resmi müracaatta gazeteye isim olmasına izin verilmeyen *İstikbal* kelimesiyle gazetenin şimdiki ismi olan *İbret* kelimesi birlikte geçmektedir (Hayali efendi, *İbret*, H. 28 Rebûlâhir 1289 / R. 22 Haziran 1288 S. 16, s.3).

İbret gazetesinin 20. sayısında yazar tarafından imzasız olarak yayımlanan "İfade-i Meram" adlı yazıda yer alan ve iki beyitten oluşan şiirde Osmanlı Devleti'nin eski ihtişamından çok uzak olduğu, eski ihtişamlı günlere özlem duyulduğu ve o günlerin tekrar gelmesinin arzu edildiği belirtilmektedir (*İbret*, H. 28 Recep 1289 / R. 18 Eylül 1288, S. 20, s.1-2).

İbret gazetesinin 25. sayısında "Kudüs-i Şerif mutasarrıfı Saadetli Nazif Paşa hazretlerinin medih ve sitayişine dair Kudüs hanedanından Faik Efendi'nin nazm ve inşad ve gazetemizle tab' ve neşri için tarafımıza irsal eylemiş olduğu kasidenin teberrüken bir veche zir dereine ibtidar olunmuştur." diye belirtilen Faik Efendi'nin

toplamda 27 beyitten oluşan bir şiiri gazeteye dercedilmiştir. Bu şiirin ağır bir dili vardır. Daha çok divan şiiri tarzında yazılmıştır (Kudüslü Faik Efendi, *İbret*, H. 4 Şaban 1289 / R. 24 Eylül 1288 S. 25, s.3).

İbret gazetesinin 27. sayının 2. ve 3. sayfalarında ise Postane Amiri Tahrirat Başkâtibi Sabık İzzetli İsmet Efendi'nin Padişaha yazmış olduğu kaside vardır. Bu kaside de padişahı övmekte olup otuz beyitten oluşmaktadır (Postane Amiri Tahrirat Başkâtibi Sabık İzzetli İsmet Efendi, *İbret*, H. 6 Şaban 1289 / R. 27 Eylül 1288, S. 27, s.2-3).

Gazetenin 32. sayısında yer alan Namık Kemal'e ait "Meğer Hakayık Hala Çıkıyor imiş!" adlı yazıdaki şiirler, *Hakayık*'ı eleştirmek amacıyla kullanılmıştır.

İbret gazetesinin 44. sayısının birinci sayfasında, deniz subayı olan Yiğit Yüzbaşı Hakkı Efendi'nin, devlet donanmasına ait bir zırhlı geminin denize indirilmesi üzerine yazmış olduğu yedi beyitlik bir şiir yer almaktadır. Tarih olarak 1289 yazılıdır. Şiirin ilk beytinde geçen "Hamdullah ki müyesser oluyor her iş bize cümleten dua ederiz Sultan Abdulaziz'e." dizelerinden Sultan Abdulaziz'in tahtta olduğu anlaşılmaktadır. Bu şiirde Sultan Abdulaziz sayesinde bahriye kuvvetlerinin kuvvet bulduğu belirtilip sultana teşekkür edilmektedir. Ayrıca şiirin başka bir dizesinde bu geminin yapımının çok kısa bir zamanda bitirilmesini sağlayan Ahmet Paşa'nın gayretinden söz edilmektedir. Ayrıca bu şiirde, zırhlı geminin yapılmasının Osmanlı Devleti'ndeki gelişmelerin ve eğitimin bir eseri olduğu belirtilmektedir. *İbret* gazetesinin bu şiiri yayımlaması Osmanlı Devleti'nin de artık eğitime önem verdiğini, Batı'daki gelişmeleri takip edip onları yakalamak için gayret gösterdiğini belirtmektedir (Deniz Subayı olan Yiğit Yüzbaşı Hakkı Efendi, H. 1 Ramazan 1289 / R. 21 Teşrin-i Evvel 1288 *İbret*, S. 44, s.1).

İbret gazetesinin 32. sayısının 2. sayfasında "Meğer Hakayık Hala Çıkıyor imiş!" adlı yazıda Namık Kemal, "Geçen gün mahalledeki bakkal bizim eve balık yumurtası getirmişti. Baktım, bir *Hakayık* nüshasına sarmış." diyerek konuya giriş yapmaktadır. Ardından *Hakayık* gazetesini ağır bir dille tenkit etmektedir. *Hakayık* gazetesini tenkit ettiği bu yazıda iki farklı yerde şiire yer vermiştir. Bu şiirden bir tanesinde geçmişte şahit olduğu bir konuşmada "Bu kadar anlaşılmaz, bu kadar münasebetsiz lakırdı söylenmez zannolunmasın. Geçende bir yere gitmiş idim. İki tuhaf sarhoş gördüm." diyerek o sarhoşlardan birinin mırıldandığı altı mısradan oluşan şiire

de yer vermektedir (Namık Kemal, İbret, H. 14 Şaban 1289 / R. 4 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 32, s.1-2).

Namık Kemal, yazının devamındaysa diğer sarhoşun dış görünüşünü tarif ettikten sonra “Daima da şu aşağıdaki koşma yollu sözlerle gözünü ağzını eğerek mahzun mahzun veya hazin hazin teganni eder dururdu.” diyerek söylediği şiire yer vermektedir. Şahit olduğu bu olaydan hareket ederek *Basiret* gazetesini tenkit etmektedir. Bu şiirin koşma tarzı bir şiir olduğunu belirtmektedir. Şiir kısa olup toplam sekiz mısradan oluşmaktadır. Yazının devamında “Şinasi’ye Allah rahmet etsin, ne güzel şiir söylerdi. Güya ki hikemiyat sahibi Konstantin kim ise onu gözünün önüne almış ve ağzından şu yukarıda gösterdiğimiz maddeyi işitmiş de:

“Nasıl etmem bu kavline iman

Sen dururken numune-i burhan”, beytini ol surette söylemiş diyerek Şinasi’nin başkasından işiterek söylemiş olduğu şiire yer vermektedir. Yazının devamında Şinasi’nin bu beyiti niçin söylediğine değinmektedir. (Namık Kemal, İbret, H. 14 Şaban 1289 / R. 4 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 32, s.1-2)

İbret gazetesinin 35. sayısının 1. sayfasında on iki dizeden oluşan bir şiir vardır. Şiirde, Mithat Paşa’nın yerine geçen Mehmet Rüştü Paşa hazretlerine dua edilmektedir. Bu şiirden sonra B.M. (Başmuharir) tarafından yazılan “Askerlik” başlıklı yazıya iki beyitlik bir şiirle giriş yapılmıştır. Bu şiirde şair, neslinin Osmanlı olduğunu, Osmanlının gayretli bir nesilden geldiğini söyleyip Osmanlıyı övmektedir. Yazının devamındaysa Osmanlı Devleti’nin askerlik faziletlerini inkâr edenlerin bunu ispat emesi gerektiğini yazmaktadır. Sonrasında ise askerliğin önemi hakkındaki yazısına devam etmektedir (İsmet, İbret, H. 19 Şaban 1289 / R. 9 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 35, s.1).

İbret gazetesinin 56. sayısının 1. sayfasında Namık Kemal, B. M. (Başmuharir) kısaltmasıyla “Aile” adlı yazısına bir şiirle başlamıştır. Namık Kemal bazı yazılarını şiirle süsleyip şair kişiliğini göstermiştir. Mustafa Nihat Özön, *Namık Kemal ve İbret Gazetesi* adlı kitabında Namık Kemal’in “Aile” adlı yazısına yer vermiştir.

Sonrasında ailenin tüm fertlerinin gözüyle aileden beklentiler sıralanmıştır. Yazıda ayrıca aile fertlerinin her birinin ailenin sağlıklı bir şekilde varlığını devam ettirmesi için nasıl davranması gerektiği belirtilmiştir. Yazı bu bağlamda ailenin her bir ferdi ailedeki yanlış tutumlarıyla eleştirmektedir. (Yukarda da aynı şeyler söylenmiş)

İbret gazetesinin 56. sayısının 1. sayfasında imzasız olarak “Bunu kimler ede ya bey ola ya beyzade” diye tek mısralık bir şiir de bulunmaktadır. Bu mısra, mahalle kahvehanelerindeki olumsuzluklar için söylenmiş olup şiirde kahvehanelerin ev altında veya evin karşısında bulunduğu ifade edilmiştir. Bu mısra *İbret* gazetesinin 62. sayısının 1. sayfasında da tekrar edilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 18 Ramazan 289 / R. 7 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 56, s.1).

İbret gazetesinin 104. sayısının 1. sayfasında Faik adlı yazara ait olan “İmtihan” adlı yazının girişinde iki beyitlik şiir bulunmaktadır (*İbret*, H. 1 Zilhicce 1289 / R. 17 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 104, s.1).

Yazının devamındaysa şunlar anlatılmaktadır: Bilinen bir şeydir ki bir adamı görmediği ilimde ve okumadığı fende imtihan etmek gözü görmeyen birinin renklerden bahsetmesi gibidir. Bundan dolayı bizde, medresede okutulan derslerin düzeltilmesi ve aslına zarar vermeden değiştirilmesinin (ta’dil) en önemli öncelik olarak görüldüğü anlatılmaktadır. Ardından da yazar, medresede okutulan dersler hakkında yorumlarını belirtip örnekler vererek iddiasını ispatlamaya çalışmaktadır (*İbret*, H. 1 Zilhicce 1289 / R. 17 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 104, s.1-2).

İbret gazetesi, toplumu dönüştürmeyi gaye edindiği için sanatsal yönü kuvvetli olan şiirlerden çok toplumu eğitme ve aydınlatma amacı güden düşünce yazılarına ağırlık vermiştir. Gazetede yer alan şiirlerin çoğu, gazete yönetiminin eş dost diye tabir ettiği kişilerin şiirlerinden oluşmaktadır. Bu şiirler, konu olarak *İbret* gazetesinin amaçlarına ve yayım politikasına uygun olarak yazılan şiirlerdir.

Tanzimat döneminde, Osmanlı Devleti’nin gelişmesine, terakki etmesine yönelik şiirlerin yoğunlukta olması, gazete yazarlarının amaçlarına uygun bir sanat anlayışını benimsediklerini ortaya koymakta olup aynı zamanda bu durum Tanzimat şiirinin, sosyal konuları ön planda tutan şiir karakteristiğini yansıtmaları açısından da önemlidir. Bunun yanında gazeteye gönderilen şiirlerden bazılarının, Osmanlı Devleti padişahını övdüğünü görmekteyiz. Bu da *İbret* gazetesinin, gazete kapatmalarının yoğun olduğu bir dönemde daha fazla ayakta kalabilmek için zaman kazanmaya çalıştığını göstermektedir. Ayrıca padişahı öven bu şiirlerin bir kısmı *İbret* gazetesi yazarları tarafından bir kısmı da dışardaki kişiler tarafından yazılmış şiirlerdir.

Tablo 1: İbret Gazetesinde Yer Alan Şiirlerin Tablosu

Şair	Şiir İsmi	Beyit Sayısı	Sayı	Sayfa	Tarih
Hayali	Üstadımız Hayali Efendi'nin irsal buyurdukları taltifnâmedir.	7 beyitten oluşmaktadır. Şiirin konusu ise gayret ve istikbal için çalışmak üzerinedir. Şiirlerin sonuna da çalışmanın önemi üzerine kısa bir yazı kaleme yazmıştır.	16	3	H. 28 Rebiülâhır 1289 / R. 22 Haziran 1288
İmzasız	"İfade-i Meram" adlı yazıda geçmektedir.	2 beyitlik bir şiirdir. Osmanlı ümmetinin artık gafletten uyanması gerektiğini belirtmektedir.	20	1-2	H. 28 Recep 1289 / R. 18 Eylül 1288
Kudüs Hanedanından Faik Efendi	Başlıksız	27 beyitten oluşmaktadır. Kudüslü Faik Efendi'nin <i>İbret</i> gazetesinde yayımlamak için gönderdiği kasidedir. Kasidenin sonunda bir zamanlar Kudüs'ün yöneticiliğini yapan Faik Efendi'nin hizmetlerini överek bitirmektedir.	25	3	H. 4 Şaban 1289 / R. 24 Eylül 1288
Postahane-i Amire Tahrirat Başkâtibi Sabık İzzetli İsmet Efendi		Padişah Hazretlerine takdim ettiği ve padişah Sultan Abdülaziz'i övdüğü 30 beyitten oluşan bir kasidedir.	7	3	H. 6 Şaban 1289 / R. 27 Eylül 1288
B. M.	Meğer Hakayık hala çıkıyor imiş	<i>Hakayık</i> gazetesini ağır bir dille eleştirdiği "Meğer <i>Hakayık</i> Hala Çıkıyor imiş!" adlı yazıda geçen iki ayrı şiirdir. Bu şiirler birbirinden bağımsız olup yazının farklı yerlerine koyulmuştur. İlk şiir, iki sarhoşun mırıldanmalarıyla kaleme alındığını belirten yazar, ilki 6 diğeri ise 8 mısra'dan oluştuğunu yazmaktadır. Namık Kemal, Son olarak da Şinasi'ye ait olduğu söylenen bir beyitten söz etmektedir: "Nasıl etmem kavline iman / Sen dururken numune-ü burhan"	32	1-2	H. 14 Şaban 1289 / R. 4 Teşrîn-i Evvel 1288
		Mithat Paşa Hazretlerinin görevinin son			H. 19 Şaban /

İmzasız	Başlıksız	bulmasıyla Sadaret-i Uzma (sadrızamlık makamı) görevine getirilen Mehmet Rüştü Paşa Hazretleri için Padişahın görevi verirken yazmış olduğu emridir. Bu yazılı emir şiir tarzındadır. Toplamda 12 tane mısradan oluşmaktadır.	35	1	1289 / R. 9 Teşrîn-i Evvel 1288
B. M.	Askerlik	Osmanlı askerlerini öven bir yazıya, askerlerin ağzından yazılan ve askerliği öven coşku dolu 2 beyitlik bir şiirle başlamıştır. Bu şiirden sonra Osmanlı askerlerinin üstünlüklerini, faziletlerini anlatan bir yazı bulunmaktadır.	45	1-3	H. 19 Şaban 1289 / R. 9 Teşrîn-i Evvel 1288
Bahriye Zabitanından Yüzbaşı fütüvvetli (yiğit) Hakkı Efendi	Başlıksız	Yüzbaşı fütüvvetli Hakkı Efendi'nin mukaddeme-i hayr adlı zırhlı gemi için okuduğu şiirdir. Şiirde Sultan Abdulaziz'e dua edilip donanmanın güçlendiğini belirtmektedir. Ahmet Paşa'nın gayretleriyle kısa bir zamanda geminin tamamlandığını yazmaktadır. Bu şiir 7 beyitten oluşan bir kasidedir. Beyitlerin sonunda 1289 tarihi yazılıdır.	44	1	H. 1 Ramazan 1289 / R. 21 Teşrîn-i Evvel 1288
İmzasız	Başlıksız	Devletli Muhammet Rüşdi Paşa Hazretlerinin sadrazamlığa (Sadaret Makamı) getirildiği tarihin bir zat tarafından bir beyitle belirtilmesine dairdir: "Yazdı hame tam tarih-i selis / Rüşdi Paşa öldü sadr-ı bi-adil. 1289"	38	2	H. 22 Şaban 1289 / R. 12 Teşrîn-i Evvel 1288
İmzasız	Başlıksız	Şûra-yı Devlet Muavinliğinden (Danıştay Yardımcılığı'ndan) ayrılmış Osman Tevfik Bey'in, Sadrazam Rüştü Paşa'nın göreve gelme tarihiyle ilgili yazmış olduğu şiirdir. 2 beyitten oluşmaktadır. Beyitlerin sonunda 1289 tarihi vardır.	39	2	H. 24 Şaban 1289 / R. 14 Teşrîn-i Evvel 1288
B. M.	Aile	Namık Kemal'in B. M. (Başmuharrir) adıyla "Aile" adlı yazısına giriş olan ve 2 beyitten oluşan şiiridir.	55	1-2	H. 18 Ramazan 1289 / R. 7 Teşrîn-i Sânî 1288
		"Bunu kimler ede ya bey ola ya beyzade"			H. 26

İmzasız	Mısra	şeklindeki tek mısralık bir şiirdir. Bu mısra, mahalle kahvehanelerindeki olumsuzluklar için yazılıp kahvehanelerin evlerin altında veya evlerin karşısında bulunduğu dair bir eleştiridir.	62	1	Ramazan 1289 / R. 15 Teşrîn-i Sâni 1288
Faik	İmtihan	Faik, “İmtihan” adlı yazıya 2 beyitlik şiirden oluşan bir eleştiriyle şiirle giriş yapmaktadır. Şiirin devamından sonra gelen yazıda ise yazar, medresede okutulan derslerin düzeltilmesi ve aslına zarar vermeden değiştirilmesinin (ta’dil) en önemli öncelik olarak gördüğünü anlatmaktadır.	104	1-2	H. 1 Zilhicce 1289 / R. 17 Kânûn-ı Sâni 1288

1.4.2. Tiyatro

Tanzimat’ın ilanı ile beraber sosyal ve siyasî hayatımızda birtakım değişimler kendini hissettirmeye başlamış ve bunun yansımaları edebiyatta da görülmüştür. Bu değişimlerden bir tanesi belki de en önemlisi hayatımıza yeni giren bir tür olan tiyatrodur. “Nurettin Sevin, ‘Tiyatro İlmi’ yazısında tiyatronun bir bilim dalı olduğunu anlatır. Sevin, tiyatro ilminin Amerika’da artık ders olarak okutulduğunu; fakat Türkiye’de böyle bir anlayışın olmadığını vurgular” (Korkmaz, 2012, s.274).

Tiyatroyu diğer edebî türlerden ayıran en önemli özellik, kuşkusuz onun hem kulağa hem göze hitap etmesidir. Bu özelliğinden dolayı tiyatro, birçok seyirciyle direkt temas kurarak vermek istediği mesajı perdesiz olarak aktarmaktadır. Tiyatronun bu özelliği, onu diğer edebî türler içerisinde ön plana çıkarmaktadır. Namık Kemal, “Edebiyatta tiyatroya takaddüm edebilecek bir kısım yoktur. Çünkü edip hayalini meydana götüren bir vücutta tecessüm ettirdiği için gönüllere tabii daha canlı daha bedihi bir halde tasvir eder. Kitap enis-i cemiyet ise tiyatro nedim cemiyettir. Kitabı göz, tiyatroyu vicdan görür.” diyerek tiyatronun edebiyat içerisindeki özel bir yere sahip olduğunu ifade etmektedir (İbret, S. 127, s.1).

Sahne, oyuncu ve izleyici üçgeninden oluşan Tiyatro, izleyiciye vermek istediği mesajı bu üçgen içerisinde verir. Tiyatro, izleyicilere vermek istediği mesajı, bazen eğlendirerek, bazen de toplumsal meselelerden hareketle ve yaptığı tenkitlerle düşündürerek verir.

Geleneksel Türk tiyatrosunun temelleri çok eskilere dayanmakla beraber, Modern anlamda Türk tiyatrosunun Tanzimat'la beraber edebiyatımıza girdiği söylenebilir. Tiyatronun en önemli üç ögesi olan sahne, oyuncu ve izleyici, meddahlık gibi geleneksel seyirlik oyunlarımızda var olagelmıştır. Geleneksel meddah gösterileri de modern tiyatro gibi toplumsal meselelere dikkat çeker. Yine sahne dekoru hem modern tiyatrodan hem de geleneksel oyunlarımızda vardır. Meddahlar oyunlarını icra ederken sahnede bir mendil, sopa ve iskemle kullanırlardı. Meddah bu aksesuarları farklı amaçlar için de kullanabilmekte ve gerektiğinde dekoru zenginleştirebilmektedir. Üstelik oyun tek kişi tarafından sahnelendiği için izleyicilerin dikkati dağılmamakta ve verilmek istenen mesaj daha etkili bir şekilde yerine ulaşmaktadır. Aslında modern tiyatro diye hayatımıza giren *talk show*'lar meddahlığın zamanımızda değişime uğramış hâlidir denebilir.

Geleneksel tiyatromuzda toplum hayatından kesitler bulmak mümkündür. Toplumsal hayatın vazgeçilmez meseleleri olan konular, tiyatrodan yer almakta ve bu konularla ilgili tecrübelerden elde edilmiş çözümler sunulmaktadır. Dolayısıyla Batılıların tiyatroya yüklemiş olduğu en önemli özellik olan eğiticiliğin Osmanlı Devleti'nin geleneksel tiyatrosunda da eskiden beri var olduğu söylenebilir.

İbret gazetesi yazarlarının, edebi türler içerisinde üzerinde en fazla durdukları ve hakkında yazılar kaleme aldıkları edebî tür tiyatrodur. Osmanlı Tiyatrosu'nun kurulacağı haberleri üzerine *İbret* gazetesi yazarları, kurulacak tiyatronun başına Güllü Agop'un geçmesi durumunda tiyatromuzun gelişeceğini beyan etmişlerdir. Yine aynı yazarlar, tiyatronun gelişimi konusunda üzerlerine düşeni fazlasıyla yapacaklarını ve tiyatroyu teşvik edeceklerini belirtmişlerdir. Nitekim öyle de olmuştur. Güllü Agop'un Osmanlı Tiyatrosu'nun başına getirilmesinden sonra *İbret* gazetesinde tiyatro ile ilgili haberlere ağırlık verilmiştir.

İbret gazetesi yazarları, halkı tiyatroya yöneltmek için Osmanlı Tiyatrosu'yla ilgili haberler yapıp tiyatronun önemine dair birçok yazı kaleme almıştır. Ayrıca Osmanlı Tiyatrosu'nun sahneleyeceği oyunlardan övgüyle bahsedip bu oyunların sahneleneceği yer ve tarihi belirtilmişler ve Osmanlı Devlet yöneticilerinden önemli konumda olanların tiyatroya gelmelerini sağlamışlardır. *İbret* gazetesi yazarları, padişahın sonra siyasette söz sahibi olan Mithat Paşa'nın bir tiyatroya geleceğinin haberini yaparak bundan duydukları mutluluğu dile getirmişlerdir.

Tanzimat’la hayatımıza giren tiyatro, *İbret* gazetesindeki yazılarla halkın ilgisini çekmeyi başarmıştır. “Hemen bütün Tanzimat sanatçılarının benimsediği ‘tiyatro faydalı eğlencedir’ görüşü, faydayı daha geniş kitlelere yayma düşüncesini de beraberinde getirdiği için, herkesin anlayabileceği bir dil kullanmak da kendiliğinden tercih edilir olmuştur” (Yıldız, 2006, s.114). Bu durum da tiyatronun, halk tarafından daha çabuk benimsenmesinin kapısını açmıştır. *İbret* gazetesinin 43. sayısında “Tiyatro” adlı imzasız bir yazıda, tiyatronun önemini anlatılmıştır. Ayrıca gayretli kişilerden Güllü Agop Efendi’nin “Osmanlı Lisanı” adlı bir tiyatro yazısı kaleme aldığı belirtilmiştir. Güllü Agop gibi gayretli bir kişinin, gelecekte tiyatro müdürü olmasının iyi olacağı belirtilmiştir. *İbret* gazetesi yazarları tarafından Güllü Agop’un tiyatro alanındaki bu başarılarının sürekli anlatılacağına altı çizilmiştir.

Yazının devamında Türk tiyatrosu, Avrupa’daki tiyatroyla karşılaştırılmıştır. Bizdeki tiyatro anlayışıyla Batı’daki tiyatro anlayışının birbirinden farklı olduğunu anlatan yazar, Batı’nın tiyatroyu eğitim verilen bir okula benzettğini ifade eder. Batılıların tiyatroyu toplumun eğitilmesinde bir araç olarak gördükleri ve tiyatroyla ilgilenen kişilerin eğitilmiş ve gayretli vatanseverler oldukları ifade edilir. Avrupa’da tiyatroyla uğraşan insanların ortaya koydukları eserlerle, halka faydalı bir hizmet sundukları, halkın eğitilmesine katkıda bulunan bu insanların yürütmüş oldukları çalışmalardan dolayı halkın takdirini kazandıkları belirtilir.

Tiyatronun Avrupa’nın gelişmesine sunduğu katkı, yazıda dikkat çekilen bir diğer husustur. Batı’da durum böyleyken Osmanlı Devleti’nde tiyatronun yok hükmünde olduğu belirtilip sadece Beyoğlu tarafında bir tiyatronun olduğu “Çünkü bizde tiyatro yok makamındadır. Vâkıa bundan yani Beyoğlu harikinden mukaddem Beyoğlu’nda Naum Tiyatrosu namıyla bir tiyatrocumuz var idi” cümleleriyle ifade edilir. Osmanlı’da tiyatronun yetersiz olduğu vurgulanarak bizde tiyatronun amacının sadece eğlenmek ve hoşça vakit geçirmek olduğu ifade edilir (İmzasız, *İbret*, H. 29 Şaban 1289 / R. 19 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 43, s.2).

Ahmet Hamdi Tanpınar *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi* adlı eserinde bu durumu şu cümlelerle açıklamıştır: “Bu devirde İstanbul’a ecnebi kumpanyaları geliyor, çok kalabalık bir ecnebi kolonisinin ve onları örnek alan azınlık cemaatlerin zevkini ayarladığı Beyoğlu’nda kendi dilleriyle temsiller veriyordu. Tanzimat’la yetişen, garba hayran bir sınıf Müslüman Halk da – bilhassa kibar tabakadan- bu temsillere gidiyor, onlardan kendi aralarında bahsediyordu.” (Tanpınar, 2013, s.280)

İbret gazetesinin 50. sayısında “Tiyatro” adlı imzasız olarak yayımlanan yazıda yazar, tiyatronun özelliklerini sıralar. Namık Kemal, tiyatronun eğitimin bir şubesi olduğunu ve bütün medeni şehirlerin tiyatrosunun olduğunu “Maarifin bir şubesidir. Hiçbir mütemeddin şehir yok ki tiyatrosu olmasın.” cümleleriyle ifade eder. Aynı yazıda tiyatroyla tarihi karşılaştıran ve ikisi arasındaki farka değinen yazar bu farkı şu cümlelerle ifade eder:

“Tarihler geçmiş zamanın vukuat-ı garibe ve ahval-i acibesini beyan eder. Tiyatro ise o vukuat ve ahvalin menfaat ve seyyiatını tecsim ve tasvir ederek derpiş (im’an) ve tenvir-i ezhan edegeldiği derkârdır. Gerçi tarihlerin mütalaasından vaktiyle şöyle olmuş böyle gitmiş diye bir takım hikâye ve efsaneden insan mütelezziz ve müteessir olur ise de o hali göz önünde tecessüm ettirmek ve o vakitte yaşar gibi görmek nasıl fâideli bir şey olduğu muhtac-ı tarif değildir.” (İmzasız, *İbret*, H. 10 Ramazan 1289 / R. 30 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 50, s.2)

Bu yazıda ayrıca tiyatroyu diğer edebî türlerden farklı kılan ve tiyatronun insanları etkisi altına alan sahnede canlandırılma özelliğinin üzerinde de durulmaktadır. Yazar, bu yöntemin konuşmaktan daha etkili olduğunu söylemektedir. Bu özelliğinden dolayıdır ki *İbret* gazetesi yazarları, toplumu eğitmek için daha çok tiyatro türü üzerinde durmuşlardır.

İbret gazetesindeki bu imzasız yazıda, tiyatronun, insanları etkisi altına alabilecek duyguları, sahnede gerçekmiş gibi canlandırmasının toplumun eğitilmesi açısından önemli bir özellik olduğu şu cümlelerle ifade edilir:

“Ahlâk-ı reddiyeden madut olan fitne ve nifakın pek fena bir şey olduğunu layıkıyla anlayabilmek için misal olarak şunu irat edebiliriz ki faraza bir handan fitne ve nifak beliyesiyle bir anda mahv u perişan olabilir. Ve fena bir şey bir kimse diğerine ne kadar belagat-ı lisan ile nush ve pend etse bir dereceye kadar tesir eder ise de tiyatroda böyle nesayihin beyan-ı ifadesiyle iktifa olunmayıp vuku’ bulmuş olan halatın teşhis ve tecessümüyle meydana konulacağından o hallerin re’yü’l-ayn görülmesinden insanın daha ziyade müteessir olacağı bedihidir.” (İmzasız, *İbret*, H. 10 Ramazan 1289 / R. 30 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 50, s.2).

Gazetedeki bu yazıda, tiyatronun insanın tabiatına en uygun tür olduğu ve bu yüzden gelişmesi için gayret gösterilmesi gerektiği belirtilmektedir. Tiyatronun,

toplumu eğlendirmenin yanında düşündürdüğü ve kötü ahlakı ortadan kaldırıp onun yerine güzel ahlakı yerleştirdiğine de vurgu yapılır. Yazının devamında geleneksel oyunlarımızdan olan Karagöz ve Meydan Önü Oyunları “mahall-i adab” diye nitelendirilmekte ve bu oyunları edebi bir tür olarak görmeyenler eleştirilmektedir. Ayrıca bu yazıda toplumun eğitilebilmesi için, Osmanlı Tiyatrosu’nun gelişmesi gerektiği ve bunun için de her kesimin elinden gelen gayreti göstermesi gerektiği şu cümlelerle ifade edilir:

“Tiyatronun ne derece fâideli bir eğlence olduğu bilinip de ashab-ı maarif tarafından güzel güzel oyunlar tercüme edilse tiyatronun ikmal ve ıslahına sahibinin gayreti kadar maarifinden asrın himmet ve muaveneti muntazam ise ez vakit zarfında mükemmel bir tiyatromuz olacağında ıstibah yoktur.” (İmzasız, İbret, H. 10 Ramazan 1289 / R. 30 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 50, s.2).

İbret gazetesinde tiyatronun önemi veya sahnelenecek oyunlar ile ilgili yazılar dışında haberler de yer almıştır. Bu haberlerden bir tanesi de ilk defa 50. sayının 4. sayfasında yayımlanan Osmanlı Tiyatrosu Direktörü Güllü Agop’un “Güllü Agop” yazılı mührünün kaybolmasıyla ilgilidir. Gazetede toplam 6 yerde bu kayıp mühür ile ilgili haber yapılmıştır. Bu haberin içeriğindeyse bu mühürle sadece tiyatro oyuncusu Ahmet Necip Efendi ile senet imzalandığı belirtilmektedir. Onun dışında hiçbir senet veya farklı bir evrakta mühür basılı olmadığı yazılmaktadır. Bu kayıp mührün basılı olduğu senet veya farklı bir evrakın da sahte olarak değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. (Osmanlı Tiyatrosu Direktörü Güllü Agop, İbret, H. 10 Ramazan 1289 / R. 30 Teşrîn- Evvel 1288 S. 50, s.4).

İbret gazetesinin 55. sayısında “Şehir Postasıyla Gelen Varakadır” adlı yazıda yazar, başta tiyatronun tanımını yapmakta ve amacını açıklamaktadır. Daha sonra Avrupa’daki tiyatrolar ve izleyici kitlesiyle Osmanlı Tiyatroları ve izleyici kitlesi karşılaştırılmaktadır. Avrupa’da tiyatronun en büyük terbiye edici olduğunu belirten yazar, Osmanlı’daysa tiyatronun ahlâk dışı davranışların ve şamatanın yeri olarak kullanıldığını belirtmektedir. Tiyatronun tanımını yaparken, bu edebî türün, toplumun genel ahlâk kurallarını hatırlatma ve güzel ahlâkın toplum içerisine yerleşmesi üzerine bina edildiğini ifade etmektedir. Tiyatro sayesinde insan aklının yaşanan hadiselerden ibret alıp gerekli hisseyi çıkardığını vurgulamaktadır. Yine yazar, tiyatronun Avrupa’da toplumun genel terbiyesi için en iyi ve akla en uygun okul olduğunu Avrupa’yı gezenler veya Avrupa’nın gazetelerini okuyanlar tarafından bilindiğini şu cümlelerle ifade eder:

“Avrupa’da bugünkü gün terbiye-i umumiye için heman en a’la mektep bu makule tiyatrolar idi ki Avrupa’yı seyr ve seychat edenlere veyahut oranın gazetelerini okuyanlara mâlûmdur hatta *İbret* gazete-i mu’teberesi geçen gün çıkardığı bir nüshasında bunun muhsenat-ı adidesinden bahisle bizim koca İstanbul’da yalnız bir tane bulunan tiyatroya gidip ahz-i ibretiyle tezhip-i ahlâka ahali-i Osmaniye’yi terğip ve teşviki mealinde mufasssal bir bent derc etmiş.” cümleleriyle belirtip yazmaktadır Yine bu yazının devamında ise tiyatronun asıl görevinin “erbab-ı akl ve hikmet nezdinde müsbet bulunduğu ve balada dahi yazıldığı üzere tiyatro denilen şey tezhib-i ahlâk ve terbiye-i umumiye için vaz’ olunan bir şey demek iken” (İmzasız, *İbret*, H. 17 Ramazan 1289 / R. 6 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 55, s.3).

Yazının devamında yazar, tiyatroyu seyretmeye gelip de ordaki seyretme âdâbına riayet etmeyen ve çoğunluğu askeri mekteplilerinden oluşan izleyicileri de bu davranışlarından dolayı eleştirmektedir. Tiyatro salonunda ahlâk dışı davranışlarda bulunanlar arasında tiyatroya gelen askerlerden daha eğitilmiş ve bu yüzden daha ahlâklı olmaları beklenen mektepliler de bulunmaktadır. Yazar, tiyatro oyununu izlemeye gelenlerin sergilemiş oldukları yanlış davranışlara bazı örnekler de vermektedir. Üst katta oturanların alt kattakilere tükürmeleri, onlara su dökmeleri ve hatta bazı izleyicilerin kadınlara sarkıntılık etmeleri bu yanlış davranışlardan bazılarıdır. Bu davranışları sergileyenler, kendilerini uyaran insanlara da hakaret etmektedirler. Tiyatro seyircisinin bu olumsuz tavırlarından hareketle tiyatronun eğiticilik boyutunu da sorgulayan yazar, Osmanlı Tiyatrosu’nun izleyici kitlesini eleştirmekte ve Avrupa’daki tiyatro izleyicileriyle bizimkilerini karşılaştırarak bir öz eleştiri yapmaktadır. Özellikle askerî öğrencilerin almış oldukları disiplinli eğitimden söz eden yazar, bir askerin sahip olması gereken ahlâkın zıddına hareket etmesini eleştirmektedir. (İmzasız, *İbret*, H. 17 Ramazan 1289 / R. 6 Teşrîn-i Evvel 1288 S.55, s.3).

İbret’in 60. sayısının 3. sayfasında “Talebe-i Mekteb-i Tıbbiye” ismiyle gazeteye bir mektup gönderilmiştir. Bu yazıda *İbret*’in 55. sayısında tiyatroyla ilgili yayımlanan yazıdan dolayı gazeteye gönderilen bir mektuptan bahsedilmektedir. Bu mektupta askeri mektep ile tıp talebelerinin tiyatrodaki yaptıkları davranışların uygun olmadığı ve bu davranışları eleştiren gazetenin tespitlerinin doğru olduğu ifade edilmektedir. Mektupta tiyatroyu seyretmeye tıp talebelerinin ve askeri talebelerin birlikte gittiği; ama taşkınlığı yapanların askeri talebeler olduğu iddia edilmektedir.

Ayrıca tıp talebelerinden sorumlu bir yetkili de tiyatrodaki hazır bulunduğu için tıp öğrencilerine yöneltilen bu suçlamaların kabul edilemeyeceği de ifade edilmektedir (Talebe-i Mekteb-i Tıbbiye, *İbret*, H. 24 Ramazan 1289 / R. 13 Teşrîn-i Sani 1288 S. 60, s.3).

İbret gazetesi yazarı, 62. sayısının 2. sayfasında askeri öğrencilerin tiyatroya gitmesinin yasaklandığı duyumu üzerine daha önce tiyatrodaki taşkınlıklarından dolayı suçladığı askeri öğrenciler için onları temize çıkaran bir yazı kaleme almıştır. *İbret* gazetesi, daha önce bir tiyatro oyununda çalınan ıslık ve yapılan gürültünün kaynağı olarak askeri öğrencileri gösteren bir yazı yayımladıklarını; ama önceki gün sahnelenen tiyatro oyununda askerî öğrenciler olamamasına rağmen her zamankinden daha fazla gürültü ve ıslıklamaların olduğunu ve dolayısıyla tiyatrodaki gürültünün kaynağı olarak sadece askerî öğrencileri göstermenin doğru olmadığını belirtmektedir. *İbret* gazetesi yazarları, yayımladıkları bu yazıyla, tiyatronun izleyici kitlesinin bir bölümü olan askeri öğrencilerin tiyatroya gelmesini istediklerini ifade ederler. Tiyatronun en önemli amacının halkı eğitmek olduğunu söyleyen *İbret* gazetesi yazarlarına göre gençlerin eğitime ayrı bir önem verilmeli ve sırf bu yüzden bile olsa askerî öğrencilerin tiyatroya gelmeleri gerektiğini ifade ederler (İmzasız, *İbret*, H. 26 Ramazan 1289 (R. 15 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 62, s.2).

İbret gazetesi, Osmanlı Tiyatrosu'nun geleceği için daha önce yayımlamış olduğu yazının aksine görüş beyan ederek böyle bir yazı yayımlamış, bununla da hem Osmanlı Tiyatrosu'nun en önemli müdavimlerinden olan askerî öğrencileri tiyatro sayesinde eğitmeye hem de tiyatronun ayakta kalabilmesi için gerekli olan maddi kaynağı temin etmeye çalışmıştır.

İbret gazetesinin 65. sayısının 3. sayfasında yer alan “Osmanlı Tiyatrosu” adlı yazıda, Osmanlı Tiyatrosu'nda sahnelenecek oyunlar tanıtılmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 27 Ramazan 1289 / R. 23 Teşrîn-i Sani 1288, S. 65, s.3).

İbret gazetesinin 71. sayısının 2. sayfasında imzasız olarak yayımlanan “Osmanlı Tiyatrosu” adlı yazıda yazar, daha önce pazartesi sahnelenecek denilen *Arif Ağa'nın Hilesi* adlı üç perdelik oyunun sergilendiğini ve çok beğenildiğini yazmaktadır. Osmanlı lisanında müzikli bir operanın ilk defa sahnelendiğini belirten yazar, böyle bir tiyatronun, vakit ve emek gerektirdiğini ifade etmektedir. Devamında ise bu operayla ilgili olarak şunları söylemektedir:

“Nasıl beğenilmesin ve opera lisanımızda ilk eser olduğu halde terbiyeti güzel ve musıkası hüsn-i tabiatın bedayiinden (...) denilebilecek kadar mükemmel olmasıyla tahsine şayeste velev bazı nevakısı bulunsa bile (...) İnsaf itirazdan vareste görüldü.” ifadesiyle belirtilmiştir (İmzasız, İbret H. 10 Şevval 1289 / R. 29 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 71, s.2).

İbret gazetesinde imzasız olarak yayımlanan başka bir yazıda, gerekli ihtimamın gösterilmesi durumunda, Osmanlı Tiyatrosu’nun Avrupa tiyatrolarından geri kalmayacağı şu cümlelerle ifade edilmektedir:

“Avrupa tiyatrolarından tez zaman içinde Osmanlı Tiyatrosu’nun dahi pek de geri kalmayacağını insaf olunur ise işbu operanın ilk eser olduğu haysiyetine nazaran şayan-ı sitayiş olacak derecede bestesi güftesine uygun, güftesi bestesine göre düzgün olarak yapılışı ve oyuncular tarafından güzeldene icra edilmesini isbat ve yapılamaz diyen mûsikî-şinasları iskat eylediğini muterif olmamak elden gelmez” (İmzasız, İbret H. 10 Şevval 1289 / R. 29 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 71, s.2).

İbret gazetesinin 90. sayısında imzasız olarak yayımlanan “*İbret* Gazetesi Mu’teberesine” adlı yazıda yazar, “*Hadika*’nın on beş numaralı nüshasında tiyatrodan verilen (İki Kuruşlar) oyunun yolsuzluğuna ve bundan böyle oynanmamasına dair görülen ta’riznameye verilen cevabın gazetenize tab’ buyurulmasını rica eden ve bu bendin yalnız oyun hakkında olan mutalaatından bahisle cihat-ı sairesinden sarf-ı nazar kılındığını ilave eylerim.” diyerek sergilenen tiyatro oyununa yapılan eleştirileri “Varaka” başlığı altında sıralayıp, bu eleştirilere de “Cevap” başlığı altında cevap vermiştir (İbret, H. 10 Zilkade 1289 / R. 28 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 90, s.1-3).

İbret gazetesi, *Hadika* gazetesinin bu eleştirisinden “İşbu oyunun muharriri olan Türk ve Ermeni her kim ise gerek Türklerin adet ve ahlâkını bilmediğinden ve gerek bilemediğimiz bazı esbaptan dolayı Türkleri hatır ve hayale gelmez bir iftira ile tezyif eylemiş.” diyerek söz etmektedir (İbret, S. 90, s.1). *İbret* gazetesi, bu eleştiriye, “Oyunun müellifi vatanperver bir Türk’tür. Bunun şive-i ifadeden ve gösterilen vekayi’nin âdetimize pek mukarin olmasından anlaşılması lazım gelir. Tiyatro bir mir’at-ı ibretnümâdır. Adet ve ahlâk-ı milliyenin hüsn ve kubhu onda in’ikas edeceğinden illet-i gaiye zihinde muhtasar olunca tezyif şaibesi nereden alınır bilemem. Avrupalılar dünyada en büyük milletlerin fesahatini dahi padişahların bile cevri ve taaddisini tiyatro vasıtasıyla enzar-ı umumiyyeye koymaya tereddüt etmemişler. Acaba maksatları tezyi

midir yoksa ammeye bir numune-i ibret irae eylemek midir?” diyerek cevap vermiştir (İbret, H. 10 Zilkade 1289 / R. 28 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 90, s.1-3). Yazar, vermiş olduğu bu cevapta halkın tiyatroya bakışının değişmesi gerektiğini ve tiyatronun toplumun bir aynası olduğunu belirtmiş, Avrupalılarla Osmanlı halkının tiyatroya bakış açılarındaki farka dikkat çekerek Avrupa’daki tiyatronun Osmanlı Tiyatrosu’ndan ileride olduğunu ve Avrupa halkının tiyatronun gerçek amacının farkında olduğunu; Osmanlı Devleti halkının ise tiyatronun yeni bir tür olmasından dolayı tiyatronun gerçek işlevinin farkında olmadığını ifade etmiştir. Sonraki varaklardaysa tiyatroyla ilgili eleştiriler ve bu eleştirilere verilen cevaplar devam etmektedir. Eleştirilerin temel noktası tiyatrodaki bazı mekân ve oyuncularının sahneledikleri rollerine dairdir. *İbret* gazetesi, Osmanlı Tiyatrosu’nun kurulma aşamasının yeni olduğunu ve bazı eksikliklerin olduğunu daha önceki yazılarında bildirmesine rağmen tiyatroya yapılan eleştirilere cevap vermekte ve tiyatroyu sahiplenmektedir Diğer milletlerin de bildiği gibi aşağı sınıflara fenalıkları göstermek için en iyi vasıtanın tiyatro olduğu belirtilmektedir. Ayrıca herkesin ahlâk kitabı okuyamayacağı okusa bile bunun tiyatro kadar etkili olamayacağını belirtilmektedir (İbret, H. 10 Zilkade 1289 / R. 28 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 90, s.1).

İbret gazetesinin 105. sayısında imzasız olarak yayımlanan “Osmanlı Tiyatrosu” adlı yazının girişinde yazar, dünyanın sıkıntılarının eğlencesiz aşılamayacağını “Hikmet nazarında eğlence dahi ömr-i beşerin ihtiyacâtından madut olmuştur ” (İmzasız, İbret, H. 2 Zilhicce 1289 / R. 17 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 105, s.3) sözleriyle ifade eder. Yazının devamında yazar, Osmanlı Tiyatrosu’nun şimdiye kadar neden kurulamadığını “Bizde ise sokakların gזzsızlığı ve ince kadınları yaşmaklanmaya mecbur olmayan akvamın su-i telaffuzu ve Lisan-ı Osmani’nin gerek kendinde ve gerek me’haz-i fesahati olan Arabi ve Farisi’de oyun yazılmamış olması cihetleriyle bir Osmanlı Tiyatrosu’nun zuhûruna imkân görülemezdi” (İmzasız, İbret, H. 2 Zilhicce 1289 / R. 17 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 105, s.3) sözleriyle açıklamakta ve Osmanlı Devleti’nde tiyatronun neden geç başladığının sebebini belirtmektedir.

İmzasız başka bir yazıda, Osmanlı Tiyatrosu’nun içinde bulunduğu sıkıntılı durum ve Osmanlı Tiyatrosu’nun kurucusu Agop Efendi’nin bu sıkıntılar karşısında yapmış olduğu fedakârlıklar şöyle anlatılmaktadır:

“Güllü Agop Efendi bu müşkilatın hiçbirinden düçarı fütur olmaksızın bir Osmanlı Tiyatrosu vücuda getirdiğini herkes nazar-ı memnuniyetle görüyor.

(...) zamanlarda halkın bittabî gösterdiği rağbetsizlikle beraber bir koca tiyatronun masrafına tahammül etmek ve hiç yoktan oyun ve oyuncu peyda eylemek ne kadar müşkil bir şey olduğu düşünülür ise Agop Efendi'nin gayret ve himmetinde olan kıymet o zaman anlaşılır.”

Ardından Osmanlı Tiyatrosu'nun gelişmesinde katkısı olan şahıslardan bahsedilerek Osmanlı Tiyatrosu'nun daha da gelişmesi için bir komitenin oluşturulduğu ve bu komitede görev alanların ediplerden meydana geldiğini belirtilmektedir. Bu komitenin çalışmaları neticesinde, tüm insanların tiyatroya ilgisini çekebilecek fevkalade bir oyun yazıldığını ve bu oyun sayesinde tiyatronun bakan düzeyinde çok yüksek mertebeye sahip bir zat tarafından izlenip beğenildiği ve bu zatın da tiyatroyu himayesi altına aldığı belirtilmektedir (İmzasız, İbret, H. 2 Zilhicce 1289 / R. 17 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 105, s.3).

Yazar, tiyatro için kurulan komitenin, oyunculara telaffuz dersi verdiğini ve bu derslerin pek büyük bir etki gösterdiğini “Hakikat-ı halde dahi komitenin zuhûrundan beri oyunculara verilen telaffuz dersleri pek büyük tesir göstermiş idi” sözleriyle belirtmektedir. Bu gelişmelerden hareketle yazar, Osmanlı Tiyatrosu'nun çok kısa bir zaman zarfında büyük bir gelişme göstereceğini belirterek yazısına son vermiştir.

Osmanlıda halkın ve devlet yöneticilerin tiyatroya bakış açıları “tiyatronun eğlenceden başka bir şeye yaramayacağı itikadına düşülmüştür. Fransa meşahir-i hükemâsından... (Eğlenceden alınan İbret eğlence lezzetinden faiktir.) kavli buraca tasdik olunamamıştır. Çünkü bizde tiyatro yok makamındadır.” cümleleriyle ifade edilmektedir (İmzasız, İbret, H. 2 Zilhicce 1289 / R. 17 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 105, s.3). Ayrıca bu yazıda Osmanlı Devleti'nde sadece Beyoğlu'nda bir tiyatronun (Tiyatrocuğumuz var idi diye belirtmektedir.) var olduğu halkın da bu tiyatroya sadece ondan lezzet alma, orada eğlenmek amacıyla gittiği şu cümlelerle ifade edilir:

“Vakıa bundan yani Beyoğlu harikinden mukaddem Beyoğlu'nda Noum tiyatrosu namıyla bir tiyatrocugumuz var idi. Lakin biz yani (...) bilmeyen ekser Osmanlılar bundan nazaran hâsıl olacak telezzüzden başka bir şey istifade edemez idi.” (İmzasız, İbret, H. 2 Zilhicce 1289 / R. 17 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 105, s.3).

Yazar, eğlenceler içerisinde en faydalı olanın tiyatro olduğunu belirtmiş, sonrasındaysa Osmanlı Tiyatrosu'nun nasıl geliştiğini ve Güllü Agop Efendi'nin tiyatronun ilerlemesi için göstermiş olduğu gayreti anlatmıştır. Yazının devamında

devlet erkanının tiyatro seyretmeye geldikleri ve oradan memnun bir şekilde ayrıldıkları bunun için de tiyatroya gereken yardımı yapacakları belirtilmiş, Osmanlı Tiyatrosu'nun, pek az zamanda pek çok eserle ilerleyeceğinin ümit edildiği belirtilerek yazıya son verilmiştir (İmzasız, İbret, H. 2 Zilhicce 1289 / R. 17 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 105, s.3).

İbret'in 111. sayısının 4. Sayfasında yer alan *Eyvah* başlıklı yazıda, Ahmet Mithat Efendi'nin *Letâif-i Rivâyat* adlı kitabındaki bir tiyatro dramının tanıtımı yapılmıştır. Ardından *İbret*'in toplamda 21 farklı sayısında, bu kitabın tanıtımına devam edilmiştir. Ahmet Mithat Efendi'nin, *Eyvah* adlı eserinin milli bir tiyatro olduğu da belirtilip bu bağlamda imkânsızlıklara rağmen oyuncuların kabiliyetleri takdir edilmiştir (İmzasız, İbret, H. 8 Zilka'de 1290 / R. 24 Şubat 1288, S. 111, s.4).

İbret'in 114. sayısının 4. sayfasında imza kullanmayan bir yazar tarafından Dârüşşafaka'ya geliri bağışlanmak amacıyla oynanması planlanan bir oyunun ertelenme sebebi şu cümlelerle açıklanmaktadır:

“Bu eser-i hayr için edilecek hizmete şayan olduğu ehemmiyeti vermek yani zat-ı hazret-i vekâlet-penahinin taht-ı himâyet-i celilelerinde başlıca bir şey yapmak üzere bir hafta kadar daha tehirine lüzum görülmüştür.” ifadesiyle duyurmuştur (İmzasız, İbret, H. 13 Muharrem 1290 / R. 28 Şubat 1288, S. 114, s.4).

İbret'in 118. sayısının 3. sayfasında imza kullanmayan bir yazar tarafından Gedikpaşa'da, Dârüşşafaka'ya yardım toplamak amacıyla Osmanlı Tiyatrosu'nda, *Paris Fukarası* adlı oyunun sahnelendiğine dair bir haber yapılmıştır. Osmanlı Tiyatrosu'nun, maddi imkânsızlıklara rağmen böyle bir yardımda bulunması, gençlerin eğitime verdiği önemi göstermektedir. (İmzasız, İbret, H. 14 Muharrem 1290 / R. 1 Mart 1289, S. 118, s.3). *Paris Fukarası* adlı oyunun *İbret* gazetesinde toplamda 11 defa tanıtımı yapılmış ve bir defa da sahnelendiği belirtilmiştir.

İbret'in 120. sayısının 3. sayfasında, imzasız bir yazıda, Dârüşşafaka'ya yardım toplamak amacıyla Osmanlı Tiyatrosu'nda sahnelenen bir oyundan kazanılan paradan ve bu paranın miktarından bahsedilmiştir. Bu paranın yüzde yirmisinin Osmanlı Tiyatrosu'nun masrafları için Güllü Agop Efendi'ye verildiği belirtilmiştir. Gazetede yapılan bu haberle insanların tiyatroya verdikleri paranın bazen hayır işlerinde de kullanıldığı anlatılmak istenmiş ve ihtiyacı olan talebelere yardım etmek isteyenler için de açık adres verilmiştir (İmzasız, İbret, H. 21 Muharrem 1290 / R. 8 Mart 1289S, S. 120, s.3).

Namık Kemal, *İbret*'in 127. sayısında yazmış olduğu yazıda, tiyatronun edebiyatın en eğlenceli türü olduğunu, bazı eski müelliflerin de eserlerine tiyatro ile başladığını, tiyatronun bu faydasından birçok ülke ve sanatçının faydalandığını, tiyatronun bazen güldürüp bazen ağlatması yönüyle sadece güldürme amacı taşıyan ortaoyunundan ayrıldığını belirtmektedir (Namık Kemal, *İbret*, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1).

Namık Kemal, Osmanlı toplumunun eğlenceyi sevdiğini ve tiyatrodan da eğlence aradığını bildiği için (daha önceki yazılarda bu durum belirtilmiştir.), bu yazıda da tiyatronun faydalı ve eğlendirici yönüne şucümlelerle işaret eder:

“Akıl me’külatında lezzetten ziyade gıda aramak lazım geldiği gibi eğlencesinde de neşâttan ziyade fâide taharri etmek iktiza eder.” (Namık Kemal, *İbret*, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1).

Namık Kemal, eğlenceler arasında bir karşılaştırma yaparak tiyatronun insanları eğlendirirken aynı zamanda eğittiğini şu sözlerle ifade eder:

“Eğlencelerin ise en edibanesi ve binaenaleyh en fâidelisi tiyatrodur. Edebiyat ve mûsikî ki vicdan-ı beşerin hâkim hissiyat ve nedim neşâtı olmak için yaratılmış iki hemşire-i dîlrübadır. Tiyatro muarrızlarında teşhis eder. Can bulur. Bin şekle bin kıyafete girer. İnsanı ağlatır, güldürür. Vicdanı açar tenvir eder tathir eder.” (Namık Kemal, *İbret*, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1).

Namık Kemal, yazının devamında tiyatronun ne kadar önemli bir tür olduğunu belirten açıklamalar ve karşılaştırmalara devam etmiş, tiyatronun edebiyattaki yerini, önemini ve kitaptan olan farkını şu sözlerle belirtmiştir:

“Tiyatro edebiyatın en büyük kısmıdır. Hatta Voltaire gibi aksâm-ı fikir gibi aksam-ı fikir ve hikmetin her cihetinde izhar-ı kemal etmiş allamelerin külliyyatına bakılsın. Daima birinci ciltleri tiyatroya müteallik olan eserleriyle başlar. Edebiyatta tiyatroya takdim edebilecek bir kısım yoktur. Çünkü edip hayalini meydanda görünen bir vücutta tecessüm ettirdiği için gönüllere tabii daha canlı daha bedihi bir halde tasvir eder. Kitap enis-i cemiyet ise tiyatro nedim-i cemiyettir. Kitabı göz tiyatroyu vicdan görür.” (Namık Kemal, *İbret*, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1).

Tiyatronun, insan eğitiminde, milletlerin yazmış olduğu ahlâk kitaplarından daha etkili olduğunu söyleyen Namık Kemal, bu durumu şu cümlelerle ifade eder:

“Bir millet umûmen ahlâk kitabı yazsa bir adamı pek kolay terbiye edemez. Bir edip birkaç güzel tiyatro tertip etse bir milletin umumunu terbiye edebilir. Memleketimizde en ciddi bildiğimiz zevat için bile baştan aşağı ahlâk-ı âliyyeyi mutalaa etmek nefsi öldürürcesine haber altında tutmaya mutavakkıf görünür” (Namık Kemal, İbret, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1).

Yazar, bu sözlerini “*Paris Fukarası*”nı en hafif beylerimiz bile lezzetle seyrederek. Hem eğlenir. Hem müstefit olur” diyerek bir fıkrayla destekler (İmzasız, İbret, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1). Gerçekten de tiyatronun hem eğlenceyi barındırması, hem birden çok duyu organına aynı anda hitap etmesi ve en önemlisi de vicdanlara (Kitabı göz tiyatroyu vicdan görür.) tesir edecek şekilde canlandırma yapması, tiyatro izleyicisini derinden etkilemektedir.

Namık Kemal, yazısında tiyatronun ne kadar önemli bir tür olduğunu ve diğer edebî türlerden ne kadar üstün olduğunu kanıtlamak amacıyla fen ve teknolojiye Osmanlı Devleti’nden daha ileri düzeyde olan ve tiyatrodaki da çok ileri giden Avrupa’dan örnekler vermektedir. Yazar, Avrupa’da ortaya çıkan milyonlarca edip içerisinde en meşhur olanların, tiyatro yazarları olduğunu şu cümlelerle anlatır:

“Avrupa’da zuhûr eden milyonlarca edibba içinde İngilizli meşhur Shakespeare’den büyük şair gelmediği müttefakun aleyhtir. Shakespeare ise yalnız tiyatro yazardı. Bugün cihanın en meşhur edibi Viktor Hugo sayılıyor. Onun da en güzel eseri tiyatrolarıdır.” (Namık Kemal, İbret, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1).

Namık Kemal’in bu sözleri, *İbret* gazetesinin tiyatroya neden bu kadar önem verdiğini göstermektedir. Yazar, “İngiltere’nin Fransa’nın İspanya’nın İtalya’nın Almanya’nın İskandinavların hatta Rusların en fazıl olan ashab-ı kalemi bedayı’-i fikriyyelerinin en muntahap ve meziyetlerini tiyatroya sarf edegelmişlerdir” (Namık Kemal, İbret, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1) sözleriyle de İngiltere, Fransa, İskandinav ülkeleri ile Rusların tiyatro sayesinde ahlâkça nasıl gelişme gösterdiklerini ve bunların tiyatroya ne kadar önem verdiklerini ifade etmiştir.

Yazının devamındaysa tiyatronun tarihçesi hakkında bilgi veren Namık Kemal, tiyatronun ne zaman, nerede, hangi amaçla ortaya çıktığını; Avrupa’da yaygın olan tiyatro türünün İslam ülkelerinde yaygınlaşamamasını ve tiyatro türleriyle ilgili düşüncelerini şu cümlelerle ifade eder:

“Tiyatro ve hayat-ı esasiye ile yaşamak şanından olan eski Yunanlılarda zuhûr etmiş ve onların mukallit kemalatı olan Romalılar arasında ihtiyacat-ı müberremeden ma’dud olmuş idi. Çin’de dahi pek eski yapılmış bir takım mudhikeler mevcuttur. İskender’in Asya’ya istilasından sonra Hind’in (...) lisanında dahi tiyatro yazılmaya başlanmış idi. Buna bakılınca ihtimal ki Fars-ı kadimin mahvabad nisyana düşen âsâr-ı edebiyesi arasında da tiyatro bulunabilsin. Roma garp imparatorluğunun inkırazından sonra bu kısım celil edip heman bütün bütün İstanbul’a inhisar etmiş ve Avrupa’da bir takım hikayat-ı mezhebiyeye dair kiliselerde oynatılan bazı ufak tefek oyunlardan başka bir eser meydana gelmemiş idi. Tiyatronun akvam-ı İslamiye arasında revaç bulamaması iki sebepten neşet etmiştir. Evvela istidrak-i mehasin ve ikmal-i fazaille muttasıf olan ezkiya-yı garp âsâr-ı Yunani’yi tettebbua başlar başlamaz (...) bin türlü fitne istilasına düşmüş gördükleri için elzem olan maarif ve hikemiyattan lazım olan ezvak-ı edebiyata nakli himmet edecek kadar zaman huzur bulamadılar. Saniyen Yunan tiyatroları daima manzum olarak okumak eşarı ise birtakım hurafat-ı ilahiyat ile malamal olduğundan bedayi’-i edebi hakayık-ı tabiat içinde arayan muvahhidin İslam’a zevk bahş olmak kabil değil idi. A’cam ise Arap’tan sonra zaptettikleri yerlerden ne türlü cevahir-i marifet iğtinam ettiler ki tiyatroyu unuttuklarına taaccüp olunsun. Avrupa’ya gelince her türlü sanayi’-i nefise ve bedayi’-i fikriyenin yeniden hayat bulmaya başlaması cihetiyle devaran (...) unvanını ihraz etmiş olan kurun-ı ahire mebadisinde İspanya’dan İngiltere’den İtalya’dan kudreti icada malik birtakım a’zam-ı edebiyat musikiyi bir maharet (...) fersa ile ihyaya başladılar birbirini mutaakıp her kavmin zekâvet-i mevhuba ve marifet-i meksubesi o yollarda dahi müsabakaya kıyam eyledi. Şehirler müzeyyen müzeyyen tiyatrolarla kitapçı dükkânları mükemmel mükemmel oyunlarla dolmaya başladı. Şimdi her payitahtta beşten otuza kadar tiyatro ve lisanda beş günde otuz bine oyun görülüyor. Bizde ise kahvenin tütünün zuhûruna kadar gündüzler zaman-ı kesb geceler ise vakt-i inziva bilindiği için efradın içtima’ı nadiren vuku’ bulan helva sohbetlerinin müsameratı – elde okunur anlaşılır ıstilahtan kafiye den yanına varılır bir tarih veya hikâye olmadığı için (...) veya Battal Gazi yollu hikayata münhasır idi. Tütünün kahvenin zuhûru üzerine şehrin ötesinde berisinde açılan cemiyet (...) Murad-ı Rabi’ devrini kanlar

 inde (...) ge irdi inden ahlâk-ı umumiyyede içtima' ile imrar-ı vakit arzuları birle mekle sevk-i ihtiyaç-ı tabii birtakım yeni yeni eğlenceler peyda ettiği sırada zuhûru kavli dahi meydana gelmiş idi. Bu da bir nevi tiyatro demek ise de tertip ve icrasında ne tasvir-i tabiat ne de te'sir-i kelama bakılarak arada edebin iki manası dahi riayetten sakıt olduğundan eğlence değil ukalanın nefretini celb etmek ve c helanın ahlâkını ifsat eylemekten başka hiçbir şeye hizmet etmemişti. Nihayet Güllü Agop Efendi'nin himmetiyle Gedikpaşa'daki Osmanlı Tiyatrosu vücuda geldi. Osmanlı Tiyatrosu'nun halini tarife giri meden evvel asıl tiyatroya dair bazı m lah zadı beyan edelim. Her millette tiyatro birkaç türlü taksim t altına alınmış ve hiçbir karnın  debası kendinden evvel gelen karn  debasının taksim ve tarifine kail olmamıştır. Mesela birtakım ashab-ı m ehhize tiyatroyu faci' ve muzhik nev'lerine taksim etmek istediler sonra en muktedir müellifler bazı yerinde gülünür bazı yerinde a lanır veyahut ne a latır ne güldürür oyunlar tertip edenler bunlara o taksim mutabık olan eserler kadar ve bazı karade daha ziyade makbul oldular. Nihayet tiyatronun hayal-i beşer gibi tehdit ve taksim kabilinden biri olmadığı tebeyyün eyledi. Bugün hangi oyun zevari müstefit etmekle beraber e lendirmek hassasına malik ise tiyatro kaidesine mutabık addolunuyor(...). ashab-ı tedkik lisanında her ne nev'idenden olur ise olsun yalnızca oyun deniliyor." (Namık Kemal,  bret, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1).

Namık Kemal, yazının ilerleyen bölümlerinde orta oyunu ile tiyatro arasındaki farkları belirtip tiyatronun orta oyunuyla karıştırılmaması gerektiğini  u sözlerle açıklar:

"Tiyatro orta oyunu değildir. Çünkü orta oyunu yalnız güldürür. Tiyatro k h a latır k h güldürür, k h a latıp g ld rmeden e lendirir. Orta oyunu en budalaca (...) en bi-edibane sözleri en çetrefil en galiz lafızları gösterir. Tiyatro vicdanın en saklı perdelerini açar kalbin en haklı hissiyatını tahlil eder. Emraz-ı nefsanîyenin en  edit tesirlerini meydana kor. Dünyanın en büyük beliyyatını tasvir eder.  nsanın en vahşi hevesatını meydana çıkarır. Ahlâkın seyyiatıyla e lenir. Adatın m nasebetsizlikleriyle istihza eder. A ka bir hicran m sallit eder. Seyr edenler giryan olur. Riyaya bir m sahhire nikap geçirir. Görenler gülmemek elinden gelmez.   te orta oyunu o tiyatro budur." (Namık Kemal,  bret, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1).

Namık Kemal, Güllü Agop tarafından kurulan Gedikpaşa'daki Osmanlı Tiyatrosu'nun, vatanına milletine hizmetten çekinmeyen hamiyetperver kalem sahiplerinin gayretleriyle çok kısa bir zaman diliminde büyük bir ilerleme gösterdiğini ve Avrupa'nın ikinci, üçüncü sınıf tiyatrolarından geri kalmadığını şu cümlelerle ifade eder:

“Gelelim bizim Osmanlı Tiyatrosu'na halka kudretin en büyük mevahibinden olan zeka-yı tabii cihetiyle memlekette nadiren teşebbüs olunan âsâr-ı terakki demiryolu süratiyle gidegeldiği gibi oyunculukta şu birkaç senenin içinde hiç umulmaz derecelerde ilerlemiş Avrupa'da yüz seneden beri tasis etmiş tiyatrolar senede sekiz oyun ancak verirken bizim beş senelik tiyatro seksen oyun veriyor. Hem de verdiği oyunlarda -telaffuz noksanı ber taraf-Avrupa'nın ikinci üçüncü derece tiyatrolarından aşağı kalmıyor” (Namık Kemal, İbret, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1).

“Bu terakkinin gönüllere verdiği şevk asarındandır ki veliyyül ni'met hakiki bildikleri hazret-i millete her türlü hizmetten çekinmemek azm kuyusunda bulunan birtakım erbab-ı kalem eğlence tedarikini dahi deruhte eylediler her biri bu tiyatro hakkında serbesti-i mutalaat ve hissiyatını muhafaza ile beraber terakki maksadına çalışmakta bir birinin ittifakından yine ayrılmadılar” (Namık Kemal, İbret, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1). sözleriyle de hamiyetperverlerin tiyatronun gelişmesi için yapmış oldukları hizmetleri açıklamaktadır. Yazar, Osmanlı Tiyatrosu'nun yeni kurulmasına rağmen millete hizmet etmek isteyen hamiyetperverlerin tiyatronun eğitcilik yönünün farkına vardıklarını ve Avrupa'nın ilerlemesini yakalayabilmenin yolunun insanların eğitimiyle mümkün olabileceğini ve bunun için de en uygun türün tiyatro olduğunu belirtmektedir.

Namık Kemal, sahnelenen ve sahnelenecek oyunlar hakkında da bilgi verir. Yazar, önceki gece oynanan ve Ahmet Mithat Efendi'ye ait olan *Eyvah* adlı bir oyun olduğundan bahseder. *Eyvah* adlı oyun sahnelendikten sonra *İbret* gazetesinin basın yayın hayatının sona ermesine sebep olan *Vatan yahut Silistre* adlı oyunun tanıtımını yapıp sahneleneceği tarihin duyurusunu yapar. Ayrıca bu oyunun konusu hakkında açıklamalarda bulunup oyuna gelebilecek eleştiriler için şu bilgiyi verir:

“Salı akşamı oynanacak eser-i acizanem hakkında ashab-ı mutalaaya bir iki mazeret beyan etmek isterim. Bunun birincisi ve en kavisi oyunun mevzu'u olan muhabbet-i vatan kadar ali bir fikrin benim gibi bir aciz tarafından teşrih

olunmasıdır. İkincisi maksat yalnız hubb-ül vatan ve hubb-ı aile gibi en maruf en sade iki hissin tasvirinden ibaret olduğu için oyunun hikâyesi de ziyadesiyle sade olmak iltizam olunmuş idi. İçinde bazı müşkilpesendanın aradığı (...) tesadüfler fevkal me'mul tağyirler ender bulunur. Belki hiç bulunmaz” (Namık Kemal, İbret, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1).

Namık Kemal, yazısının devamında “Yine asâr-ı acizanemden *Raz-ı Dil* namında diğer bir oyun var. Arkadaşların himmetiyle Fransızcadan ber devam iki komedyâ tercüme olundu. Daha ufak tefek şeylerde yazılıyor. Tiyatro mevsimi bitmeden evvel talimi hitam bulan olursa oynatılacaktır. Hele encümen gelecek mevsime bir hayli âsâr ile ibtida edeceğini şimdiden va'd edebiliyoruz” (Namık Kemal, İbret, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.1) açıklamasında bulunarak tiyatro eserleri yazdığını bir kısmını da Fransızcadan tercüme ettiğini belirtip bunları ilerde sahneleyeceğini söyler. Ama ne yazık ki *Vatan Yahut Silistre* adlı oyunun sahnelenmesi sonrasında halkın sokaklara dökülmesi sonucu Namık Kemal'in tutuklanması ve sürgün edilmesiyle gazetecilik faaliyeti de son bulur.

İbret'in 128. sayısında Namık Kemal, bir tiyatro gösterisine yapıcı eleştirilerde bulunur. Tiyatro eserini beğenen ve öven yazar, oyunun çok kısa bir sürede hazırlanmasından dolayı da oyuncularını tebrik eder. Maddi imkânsızlıklara rağmen oyuncuların kabiliyetlerini ve ortaya konan ürünü oldukça beğenir. Ahmet Mithat Efendi'nin *Eyvah* adlı tiyatro eserini eleştiren Namık Kemal, oyunu icra açısından zayıf bulduğunu buna rağmen oyuncuların, tiyatronun gelişimine sağladıkları katkı açısından takdire şayan olduğunu belirtir. Ayrıca yazar, *Eyvah* adlı tiyatronun milli bir tiyatro eseri olduğunu da belirtir. (Namık Kemal, İbret, H. 3 Safer 1290 / R. 20 Mart 1289, S. 128, s.1-2).

Tiyatronun toplum içerisinde kabul görmesi için milli olması gerektiğini söyleyen Namık Kemal, bunu şu cümlelerle ifade eder:

“Bizlerce bir büyük ümit bahş olan maddede ahalimizin tiyatroda dahi gazetelerde telifat-ı cedidede gördükleri alıştıkları efkâr ve ifadatı sair lisanlardan alınan âsâra tercih etmesidir. Demek ki terakki ne vakit milli bir hale girer ise milletin o zaman hüsnü kabulüne mazhar olacak.” (Namık Kemal, İbret, H. 3 Safer 1290 / R. 20 Mart 1289, S. 128, s.1-2).

İbret'in 129. sayısında “Ehibbamızdan Bir Zâtın Varakası” diye tanıtılan E. D adlı şahsın “Karındaşım Kemal Bey'e” başlıklı yazısından söz edilir. Bu yazıda, E. D,

İbret gazetesinde tiyatro ile ilgili yazdığı yazılar için Namık Kemal’e teşekkür eder. Ayrıca tiyatronun ehemmiyetini anlatır ve bu edebî türün, sanat hayatımıza Edebiyatı Cedide (yeni edebiyat) sayesinde girdiğini belirtir. Yazar, yazısının başında tiyatronun neden gerekli olduğunu açıklamakta ve halk üzerinde etkili olabilmesi için şu açıklamayı yapmaktadır:

“Evet! Tiyatro gibi tenvir-i efkâra melekemiz her şeyden ziyade hizmet edebilecek mühim bir şeyden sizin gibi mülkümüzde herkesten ziyade sözü te’sir edecek bir ehemmiyetli adam bahseder ise tiyatro için halka edilen tavsiyeler dahi en te’sirlisi bu olur (E. D. , *İbret*, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.2).

Yazının devamında ise tiyatronun halkın eğitimindeki rolü şu cümlelerle anlatılır:

“Hâlbuki yüzde on dokuzdan yirmi beşimize kadarı ancak okumak bilir. Tiyatro ise okumak bilmeyenlere dahi gerek bizim tarihimizin ve gerek sair milletler tevârihinin en ziyade mûcib-i ibret olan vukuatını öğretir. Ahlâk öğretir, hikmet gösterir. Zihni hüsnü aşkı tevsî’ eder. İnsanı ruhlandırır. Bize bugün tiyatro elzemdir. Eğer lazım olacağı bir zaman var ise o da biz dahi Avrupalılar kadar terakki eder tiyatroya yalnız sadece bir eğlence olmak üzere muhtaç olduğumuz zaman olur.” cümleleriyle vurgulamıştır. Tiyatronun halkın eğlencesi olarak düşünülmesi için de “Bize bugün tiyatro elzemdir. Eğer lazım olacağı bir zaman var ise o da biz dahi Avrupalılar kadar terakki eder tiyatroya yalnız sadece bir eğlence olmak üzere muhtaç olduğumuz zaman olur” (E. D. , *İbret*, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.2).

İbret gazetesinin ve özellikle de Namık Kemal’in tiyatroya ne kadar önem verdiğini *İbret* gazetesi okuyucularının da farkında olması ve bunu dile getirmeleri açısından önemlidir. Bu yazıda da “Bu yakınlarda *İbret*’teki bendi mahsuslarınız tiyatroya münhasır olmaya başladı. Muradımı sakın ta’riz anlamayınız. Bilakis bunları okudukça teşekkürler ediyorum.”denilerek Namık Kemal’in tiyatroya olan yoğun ilgisi bize gösterilmektedir (E. D. , *İbret*, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.2). *İbret* gazetesinin yayınlandığı dönemde, gazetelerin hiçbirisi tiyatroya *İbret* gazetesi kadar önem vermemiştir. Namık Kemal, zaman içerisinde tiyatro yazılarına ağırlık vermiş ve toplumun tiyatro izleme alışkanlığı kazanmasında büyük bir rol üstlenmiştir.

E. D. adlı yazar, yazısının devamında ise tiyatronun önemini ve topluma kattıklarını vurgulayıp onu diğer edebi türlerden ayıran en önemli özelliklerini şu cümlelerle vurgular:

“Dünyada hangi millete tiyatro lazım olsa ben bunu bize lazım görüyorum. Vatanımız bugün âlem-i medeniyet denilen kısmın içinde milletimiz o âlemin seknesi âdadında Hâlbuki yüzde on dokuzdan yirmi beşimize kadar ancak okumak bilir. Tiyatro ise okumak bilmeyenlere dahi gerek bizim tarihimizin ve gerek sair milletler tevarihinin en ziyade mucib-i ibret olan vukuatını öğretir. Ahlâk öğretir, hikmet gösterir. Zihni hüsnü aşkı tevsî’ eder. İnsanı ruhlandırır. Bize bugün tiyatro elzemdir. Eğer lazım olacağı bir zaman var ise o da biz dahi Avrupalılar kadar terakki eder tiyatroya yalnız sadece bir eğlence olmak üzere muhtaç olduğumuz zaman olur” (E. D. , İbret, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.2).

Yazar, eskiden halkın Frenk tiyatrolarına gittiğini, yabancı lisanı dolayısıyla bir şey anlamasalar bile bu tiyatroları seyretmekten hoşlandıklarını, önceleri lisanımızın tiyatroya uygun olmadığını; ama zaman içerisinde tiyatro için edebiyat-ı cedide lisanımızın uygun olduğunu şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Ben biliyorum ki bir vakitler Beyoğlu’na firenk tiyatrolarına gider idik. O güzel temaşadan bizim halkın bir şey anlamamasına teessüfle ‘Ne olurdu bizde de böyle şeyler yapsalar idi.’ der idik. ‘ki fâide ki lisanımız buna müsait değil’ diye me’yus olur idik. Hâlbuki edebiyat-ı cedide lisanımızın buna pekâlâ müsait olduğunu öyle bil muhâkeme değil eseriyle isbat eyledi” (E. D. , İbret, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.2).

İbret gazetesindeki aynı yazısında E.D. “Tiyatro bundan ileriye gitmeyecek mi?” sorusuna cevaben Türk tiyatrosunun geleceği ile ilgili şunları söyler:

“Gitmeyecek diyemeyiz. Hatta yukarıda tiyatronun terakkisini dahi edebiyat-ı cedidenin temin eylediğine kani’ olmuş idik. Ancak tiyatro hususunda Edebiyat-ı Cedide (benim verdiğim ma’naya) fesahat denilen şey sonra verilen mana mucibince halkın tanımadığı ve bilmediği bir adet ve ahlâk anlamadığı bir lisanla kaleme almak demek olmayıp içinde doğduğu adet ve ahlâkı bildiği ve anladığı bir lisanla tasvir etmek demek olduğundan işte edebiyat-ı cedide tiyatronun terakkisini bu suretle temin edebilir. Hatta dünkü nüshanızda *Eyyah*’a dair derç etmiş olduğunuz bir bend bizde terakki milli suretine girer

ise o zaman halkın hüsni telakkisine mazhar olacağı hakkındaki fikr-i âliniz dahi benim bu fikrimi isbat eder” (E. D. , İbret, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.2).

Yazar, Edebiyatı Cedide’nin Türk tiyatrosunun gelişmesine katkı sunabileceğini belirterek bu konudaki düşüncelerini anlatır. Sonrasındaysa *Silistre* adlı oyunun dün gece oynandığını ancak “Faciaya gelinceye kadar (*Vatan Yahut Silistre* oyunu sonrası halkın gazete önünde toplanmasını belirtmektedir.) benim Osmanlı Tiyatrosu’nda oyun olarak gördüğüm şey sahihan *Eyvah*’tır. Zira milli bir oyundur. Osmanlı Tiyatrosu’nda oynanacak Osmanlı oyunudur.” diyerek milli bir oyun olmasının ne kadar önemli bir kriter olduğunu belirtmiş ve sonradan yazılacak tüm oyunların bu kriteri göz önüne alması gerektiğini vurgulamıştır. Bunun yanında bir oyunun başarısının sadece milli olmasıyla ilgili olmadığını şu cümlelerle ifade eder:

“Lakin şuna da dikkat etmeli ki keramet yalnız oyunun milli olmasından da ibaret değil. İstanbul’da geçmiş bazı vekayi’a dair daha sair bir takım oyunlar görmüştük. Lakin bir oyun teşkil edebilmek için yalnız kuvve-i müfekkire lazım değildir. Tasvir edilecek vakıa hangi vuku’ bulur ise (...) sureti ahlâkına ve her (...) ve ta hakayık esrar ve dekayık hakayıkına kadar vukuf sahibi olmak ve bir de her sınıf adamın tavrı ve lisanı ve ıstılahı erkeklere asla kıyas kabul etmeyeceğinden musavver buralardan dahi pek ra’na bilmeli. Doğrusu ya. Ben bu dekayıkı *Eyvah*’ta buldum. Eğer dünkü nüshada va’d ve te’min (...) vecihle önümüzdeki cuma akşamı oyuncular oyunun sanata taalluk eden cihetini dahi hüsnü icra ederler ise dekayık-ı mezkure daha vuzuhla meydana çıkacaktır.”

Yazar, *Eyvah* adlı oyunun başarısını Edebiyat-ı Cedide’ye bağlamakta ve ardından *Eyvah* adlı tiyatro oyununun bir değerlendirmesini şu sözlerle yapmaktadır:

“Lakin şuna da dikkat etmeli ki keramet yalnız oyunun milli olmasından da ibaret değil. İstanbul’da geçmiş bazı vekayi’a dair daha sair bir takım oyunlar görmüştük. Lakin bir oyun teşkil edebilmek için yalnız kuvve-i müfekkire lazım değildir. Tasvir edilecek vakıa hangi vuku’ bulur ise (...) sureti ahlâkına ve her (...) ve ta hakayık esrar ve dekayık hakayıkına kadar vukuf sahibi olmak ve bir de her sınıf adamın tavrı ve lisanı ve ıstılahı erkeklere asla kıyas kabul etmeyeceğinden musavver buralardan dahi pek ra’na bilmeli. Doğrusu ya. Ben bu dekayıkı *Eyvah*’ta buldum. Eğer dünkü nüshada va’d ve te’min (...) vecihle önümüzdeki cuma akşamı oyuncular oyunun sanata taalluk eden cihetini dahi

hüsnü icra ederler ise dekayık-ı mezkure daha vuzuhla meydana çıkacaktır (E. D. , İbret, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.2).

İbret'in 129. sayısının 3. sayfasında *Vatan Yahut Silistre* adlı tiyatro gösterisinin sahnelenmesinden sonra bu oyunun millet üzerinde nasıl bir etki bıraktığı, *İbret* gazetesi sahibi Aleksan Sarrafyan tarafından ifade edilmektedir. Sarrafyan, oyunun tesirinde kalan 50 kadar vatandaşın matbaanın önüne gelmelerini şu sözlerle anlatır:

“Var Olsun Kemal-i Millet” diye bağırıklarını ifade etmektedir. Aleksan Sarrafyan bu durumu “Gazetenin tab’ olunduğu sırada matbaamızın önüne elli kadar mu’teber zat gelerek (Var olsun Kemal-i millet) sadasıyla bendenizi uykudan kaldırdılar. Ve gazetemizin başmuharriri Kemal Beyefendi’nin telif buyurduğu (Vatan) dramının oynanıldığı Osmanlı Tiyatrosu’nda müellifi müellifi diye müşarun ileyh hazretlerini istemiş olduklarının üzerine kendisinin matbaada bulunduğu haber verilmekle ifa-yı teşekkür için geldiklerini söylediler. Ancak müşarun ileyhi bulamayınca heman bir teşekkürname tanzim ile bırakıp gittiler. Vaktin adem-i müsaadesi(...) neşri yolundaki ricaları yarına ta’lik kılındığından dolayı i’tizara mecbur oldum.” (Aleksan Sarrafyan, İbret, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.3).

Bu durum tiyatronun insanlar üzerinde nasıl bir tesir bıraktığını, etkisinin ne kadar güçlü olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Hiçbir edebi türün yapamayacağı tesiri tiyatrodaki görmektediriz. Namık Kemal, tiyatrodaki bu gücün farkındaydı. Avrupa’da tiyatronun insanlar üzerinde ne kadar etkili olduğunu görmüştü. Tiyatronun aynı etkiyi, Osmanlı toplumunda da da gösterebileceğinin farkındaydı. Birçok yazar ve edebiyatçı gibi Namık Kemal de tiyatronun gücünün farkındaydı ve tiyatronun topluma yol göstermede en etkili yöntem olduğuna inanıyordu.

İbret'in 130. sayısında imzasız olarak yayımlanan yazıda yazar, “Dün gece aldığımız teşekkürnâmenin suretidir.” notu altında yayımlanan “Var olsun kemal-i millet” adlı yazıda Namık Kemal’in *Vatan Yahut Silistre* oyununun oynanmasının halk üzerinde oluşturduğu tesirden hareketle tiyatronun edebiyatın en önem lisânâtı olduğu ifade edilip vatanperverlik duyguları dile getirilmiştir. Bu yazıda yazar, tiyatro ile ilgili duygularını “Hakikaten tiyatro edebiyatın ruhu imiş. Edebiyatın en parlak kısmı imiş. Gönüllerin meftun olduğu bir dilber-i bi-hemta imiş. Sahihan tiyatro malik olduğu kuvve-i ruhaniyesiyle insanı ağlatıyor güldürüyor. Vicdanı açıyor, tenvir ediyor. Tathir ediyor. Yaşasın vatan” (İmzasız, İbret, H. 5 Safer 1290 / R. 22 Mart 1289, S. 130, s.1).

sözleriyle ifade eder ve Namık Kemal'in *Vatan Yahut Silistre* oyunun oynanmasının halk üzerinde oluşturduğu tesirden hareketle tiyatronun, edebiyatın en önemli sanatı olduğunu belirtir.

Namık Kemal tarafından kaleme alınan *Vatan yahut Siliste* adlı oyunun, halk üzerinde oluşturduğu heyecan ifade edilerek bu oyunun tekrar oynanacağına dair bir haber de yayımlanır. Gazetede, oyunun halk tarafından çok beğenildiği ve bu yüzden de tekrar sahneleneceği haberi çıkar. Ancak sonraki sayıda oyunun sahnelenip sahnelenmediği haberi gazetede yer almadığı gibi *İbret* gazetesinin bundan sonra çıkacak son iki sayısında da Namık Kemal'in tiyatro ile ilgili yazıları bulunmamaktadır.

Tiyatro edebi türler içerisinde özel bir yere sahiptir. *İbret* gazetesi Başyazarı Namık Kemal, tiyatroyu halkın eğitilmesi konusunda önemli bir araç olarak görmüştür. Tiyatronun insanları eğlendirirken eğitmesi en önemli özelliklerindendir. *İbret* gazetesi, daha ilk sayılarında belirttiği yayın politikasına en iyi hizmet edebilecek edebi türün tiyatro olacağını görmüştür. Özellikle Namık Kemal, *İbret*'te tiyatroya verdiği önemi yazılarıyla gösterip Osmanlı Tiyatrosu'na destek olmuştur. Tiyatro, siyasî ve toplumsal sorunları ele almış ve halkın bu konularda bilinçlenmesini sağlamıştır. Tiyatronun hayatımızın bir parçası olmasında *İbret*'in özellikle de Namık Kemal'in geçmişte atmış olduğu adımların büyük bir etkisi vardır.

İbret'in 130. sayısında imzasız olarak yayımlanan "Var Olsun Kemal-i Millet" adlı yazıda, gazetenin kapanmasına sebep olan "Vatan" adlı tiyatro eserinin sahnelenmesinden duyulan memnuniyet şu cümlelerle ifade edilmiştir:

"Doğrusu bu gece (*Vatan*) tiyatronun ne derece ulviyeti ne mertebe tesir-i ruhanisi olduğunu gözümüzün önünde teşahhus ettirdi. Yaşasın vatan. Hakikaten tiyatro edebiyatın ruhu imiş. Edebiyatın en parlak kısmı imiş. Gönüllerin meftun olduğu bir dilber-i bi-hemta imiş. Sahihan tiyatro malik olduğu kuvve-i ruhaniyesiyle insanı ağlatıyor güldürüyor. Vicdanı açıyor, tenvir ediyor. Tathir ediyor. Yaşasın vatan." (İmzasız, *İbret*, H. 5 Safer 1290 / R. 22 Mart 1289, S. 130, s.1).

132. sayının 4. sayfasında *İbret* gazetesinin bir yazarı tarafından imzasız olarak yayımlanan ve soru-cevap şeklinde karşılıklı konuşmaya dayanan bir yazı da bulunmaktadır. Söz konusu yazı, mahkeme huzuruna çıkarılan bir çocuğun şahitliğinde anne, baba, hâkim ve katil arasında soru cevap şeklinde cereyan eden bir tiyatro metninden oluşmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 7 Safer 1290 / R. 24 Mart 1289, S. 132, s.4).

Tablo: 2 İbret Gazetesinde Tiyatro ile İlgili Yazıların Tablosu

Yazar	Yazı Başlığı	Sayı	Sayfa
İmzasız	Başlıksız	20	4
İmzasız	Başlıksız	21	4
İmzasız	Başlıksız	22	4
İmzasız	Başlıksız	23	4
İmzasız	Başlıksız	24	4
İmzasız	Başlıksız	25	4
İmzasız	Başlıksız	26	4
İmzasız	Başlıksız	27	4
İmzasız	Başlıksız	28	4
İmzasız	Başlıksız	29	4
İmzasız	Başlıksız	30	4
İmzasız	Başlıksız	31	4
İmzasız	Başlıksız	33	4
İmzasız	Başlıksız	34	4
İmzasız	Başlıksız	35	4
İmzasız	Başlıksız	36	4
İmzasız	Tiyatro	43	2
İmzasız	Lahika	43	2
Direktör Vekili Dikran Sinanyan	Başlıksız	43	3
Direktör Vekili Dikran Sinanyan	Başlıksız	44	4
İmzasız	Başlıksız	45	3
İmzasız	Tiyatro	50	2
Osmanlı Tiyatrosu Direktörü Güllü Agop	Başlıksız	50	4
İmzasız	Başlıksız	51	4
İmzasız	Başlıksız	52	3
İmzasız	Başlıksız	53	3
Direktör Vekili Dikran Sinanyan	Gedikpaşa'da Osmanlı Tiyatrosu	53	4
Osmanlı Tiyatrosu Direktörü Güllü Agop	Başlıksız	53	4
Osmanlı Tiyatrosu Direktörü Güllü Agop	Başlıksız	54	4

İmzasız	Şehir Postasıyla Gelen Varakadır	55	3
İmzasız	Mülâhâza	55	3
Osmanlı Tiyatrosu Direktörü Güllü Agop	Başlıksız	55	4
İmzasız	Başlıksız	56	4
İmzasız	Başlıksız	57	4
İmzasız	Başlıksız	58	4
İmzasız	Başlıksız	59	2
İmzasız	Başlıksız	59	4
Talebe-i Mekteb-i Tıbbiye	Başlıksız	60	3
İmzasız	Başlıksız	60	4
İmzasız	Başlıksız	61	4
İmzasız	Başlıksız	62	2
İmzasız	Başlıksız	62	4
İmzasız	Başlıksız	63	4
İmzasız	Osmanlı Tiyatrosu	65	3
İmzasız	Osmanlı Tiyatrosu	71	2
İmzasız	Başlıksız	74	3
İmzasız	Başlıksız	79	4
İmzasız	İbret Gazetesi Mu'teberesine	90	1
İmzasız	Varaka	90	1
İmzasız	Cevap	90	1
İmzasız	Cevap	90	2
İmzasız	Matlap	90	2
İmzasız	Cevap	90	2
İmzasız	Başlıksız	90	3
İmzasız	Cevap	90	3
İmzasız	Başlıksız	90	4
İmzasız	Başlıksız	91	4
İmzasız	Başlıksız	92	4
İmzasız	Başlıksız	93	4
İmzasız	Başlıksız	94	4
İmzasız	Başlıksız	95	4
İmzasız	Başlıksız	96	4
İmzasız	Başlıksız	97	4
İmzasız	Başlıksız	98	4
İmzasız	Başlıksız	99	4

İmzasız	Başlıksız	100	1
İmzasız	Başlıksız	100	4
İmzasız	Osmanlı Tiyatrosu (Osmanlı Namına ve Osmanlı Tiyatrosu Menfaatine)	101	3
İmzasız	Başlıksız	102	2
İmzasız	Osmanlı Tiyatrosu	105	3
İmzasız	Başlıksız	111	4
İmzasız	Başlıksız	114	4
İmzasız	Başlıksız	118	4
İmzasız	Başlıksız	120	3
Kemal	Tiyatro	127	1
İmzasız	Başlıksız	127	4
Kemal	Eyvah	128	2
E. D.	(Ehibbamızdan bir zatın varakası) Karındaşım Kemal Bey'e	129	2
Aleksan Sarrafyan	Başlıksız	129	3
İmzasız	Başlıksız	129	4
İmzasız	(Dün Gece Aldığımız Teşekkürnâmenin Suretidir.) “Var Olsun Kemal-i Millet”	130	1
İmzasız	Başlıksız	130	3
İmzasız	Başlıksız (Karşılıklı konuşmaya Dayanan tiyatro metnidir.)	132	4

1.4.3. Eğitim

XIX. asırda Osmanlı Devleti'nin eğitim kurumları; medreseler, sıbyan mektepleri ile enderun mekteplerinden oluşmaktaydı. Bunlar içerisinde Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan Tanzimat Fermanı'nın ilanına kadar en etkili kurum, asker, sivil ve siyasî kadroların çoğunluğunu yetiştiren medreseler ile enderun mektebi olmuştur.

Osmanlı Devleti'nde siyasî, iktisadî ve askerî sahalarda radikal değişiklikleri gerçekleştirmeyi başaran Sultan II. Mahmud devrinde, ilk ve orta sivil eğitim meselesi de ele alınmış ve ilköğretimin mecburi olması hususunda bir ferman çıkarılmıştır. Avrupa usulünde bir ilköğretim sistemi kurulması yolunda birtakım teşebbüslerde bulunulmuş; fakat uygulamaya çok sonraları geçilebilmiştir (Akyüz, 1999, s.56).

Osmanlı devletinde XVIII. yüzyıldan itibaren başlatılan reform hareketleriyle ülkede modern eğitim sistemi uygulanmaya başlandı. Reform hareketlerine öncelikli

olarak ordudan ve Tıbbiye Mektebinden başlandı. II. Mahmud ile radikal olarak başlayan ve Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra devam ettirilen genel eğitim reformu ve modern okulların kurulmasına yönelik atılımlar, 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile yeni bir teşkilata ve esaslara bağlandı (Ürekli, 2002, s.402).

Sadrettin Celal Antel, Tanzimat Dönemi'nde eğitim alanında yapılan en önemli icraatın, Maarifi Umumiye Nizamnamesi'nin tanzimi olduğunu belirtmektedir (Antel, 1999, s.450).

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Fermanı'nın ilanıyla beraber Batı medeniyetine bir yönelim olmuş, Batı'nın eğitim modelini ve irfanını memlekete getirmek için ciddi gayretler gösterilmiştir. Batının gelişmesinde eğitimin öneminin farkına varan Osmanlı aydınları, halkın ilim ve fende gelişmesi için gayret göstermişlerdir. Bu gayretlerden bir tanesi Batılı yazarların eserlerini Osmanlı lisanına tercüme ederek halka sunmak olmuştur. Diğer bir çalışma da gazetecilik faaliyetleridir. Tanzimat aydınları, gazete sayesinde halkı bilinçlendireceklerine inanmışlar ve çalışmaları da bu yönde olmuştur. *İbret* gazetesi de yayın politikasını, millete hizmet etmek ve halkı eğitmek üzerine kurmuştur. *İbret* gazetesinde Batı'nın eğitim sistemiyle ilgili haberlere yer verilerek Osmanlı Devlet yöneticilerine yol gösterilmeye çalışılmıştır. *İbret* gazetesi, ilk sayısından itibaren toplumun ve devletin terakkisini amaç edinmiş ve bu amaç doğrultusunda yayımlar yapmıştır. Toplum ve devletin terakkisinin eğitime bağlı olduğunu belirten gazete, yayın politikasını da buna göre şekillendirmiştir (Kemal, *İbret*, S. 98, s.1).

Gazeteye bir okuyucunun göndermiş olduğu şiirde terakkinin öneminden bahsedilmesi önemlidir. 44. sayının 1. sayfasında bir okuyucunun göndermiş olduğu şu beyit *İbret* gazetesinin eğitime verdiği önemi göstermektedir:

“Çün terakki etmek üzeredir maarif daima,

İşte geldi bir büyük numune kim önümüze” (Bahriye zabitanından Yüzbaşı Hakkı Efendi, *İbret*, H. 1 Ramazan / 1289 (R. 21 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 44, s.1).

Namık Kemal'e ait olan “Maarif” başlıklı yazı, Avrupa'nın eğitimde ne kadar ileri gittiğini örneklerle anlatmaktadır. Namık Kemal, yazısında Avrupa'daki okullaşma oranının yüksek olmasının, eğitimin zorunlu olmasından kaynaklanmadığını daha çok vatandaşların bilinç düzeylerinden kaynaklandığını söyler. Osmanlı Devleti'nin eğitimde ilerleme kaydedebilmesi için Maarif Nezaret-i Celilesi'nin bir an önce kanun çıkarması gerektiğini ifade eden yazar, bu kanun sayesinde her yerde okulların

açılacağını ve halkın da kendi istekleriyle çocuklarını bu okullara göndereceğini söyler. (Kemal, İbret, H. 28 Rebîülâhîr 1289 / R. 22 Haziran 1288, S. 16, s.1).

“Kızlar” başlıklı yazıda Nuri adlı yazar, “kız çocuklarının okumasına gerek yok”, düşüncesini savunanları eleştirip onların bu tezini çürütmeye çalışmaktadır. Yazıda çocukların, annelerinden aldıkları ilk terbiyenin onların hayatlarını şekillendireceği söylenerek kız çocuklarının da birer anne adayı olduğu vurgulanmaktadır. (Nuri, İbret, H. 28 Rebîülâhîr 1289 / R. 22 Haziran 1288) S. 16, s.1).

Namık Kemal, Gelibolu’ya mutasarrıf olarak gittiğinde oranın halkı ona büyük bir ilgi göstermiştir. Namık Kemal’in kendisini tebrik etmek için gelenlere sorduğu ilk soru, yazarın eğitime ne kadar önem verdiğini bize göstermektedir:

“Birinci suali mektepler üzerine olarak her milletin miktar-ı nüfusuyla mekteplerinin adedini tahkik eyledikde yalnız iki İslam mektebi olup Rum mektepleri dahi ona yakın bir halde bulunduğunu tahkik etmiştir.” (Kemal, H. 29 Recep 1289 / R. 19 Eylül 1288, S. 22, s.2).

İbret gazetesi, Osmanlı Devleti’nin topyekûn gelişmesinin ve Batı medeniyetini yakalayabilmesinin eğitime bağlı olduğunu birçok yazısında belirtmiştir. *İbret* gazetesi yazarları, gazeteyi bir okul olarak kabul etmiş ve toplumun eğitilmesi için gazetede birçok yazılar kaleme almışlardır.

1.4.4. İbret Gazetesinde Tanıtımı Yapılan Oyunlar ve Çeşitli İlanlar

İbret gazetesi, halkın ilgisini tiyatroya çekebilmek için bazı oyunların sahneleneceği tarihi okurlarına duyurmuştur. Ayrıca tiyatro hakkında muhtelif zamanlarda birtakım duyurular yapılmış, tiyatro konulu kitaplar ve tiyatronun gelişmesi için yapılan görüşmeler de gazetede yayımlanmıştır.

İbret’in 36. sayısının 4. sayfasında *İbret* gazetesi yazarları tarafından tiyatro ile ilgili kitapların tanıtımı yapılmaktadır. *Ahenk*, *Behmen Bey ile Nazin Ahu* adlı bu kitaplarda yer alan oyunlardan gazetede 8 farklı yerde bahsedilmektedir. Ayrıca gayet eğlenceli diye tarif edilen *Esrar-ı Acibe*, *Ser-güzel* adlı hikâye kitaplarından da söz edilmektedir. Son olarak da *Hikâye-i Melek-Semanan* diye bir eserin birinci kısmının, diğer bahsedilen hikâyelerle beraber, gazete bayilerinde satılmaya başlandığı belirtilmektedir (İmzasız, İbret, H. 20 Şaban 1289, R. 10 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 36, s.4). Son olarak da *Hikâye-i Melek-Semanan* diye bir eserin birinci kısmının, diğer bahsedilen hikâyelerle beraber, gazete bayilerinde satılmaya başladığı *İbret* gazetesi

yazarları tarafından belirtilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 20 Şaban 1289, R. 10 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 36, s.4).

45. sayının 3. sayfasında ise *İbret* gazetesi yazarları, tarafından Ebuzziya Tevfik'in *Ecel-i Kaza* adlı tiyatrosunun tanıtımına yer vermektedirler. Bu kitabın telif eser olduğu, konusunun da dram olduğu belirtilmiştir. Gazetenin farklı sayılarında da bu kitabın tanıtımı yapılmıştır (İmzasız, *İbret*, H. 3 Ramazan 1289 / R. 23 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 45, s.3).

İbret'in 45. sayının 4. sayfasında Güllü Agop Efendi tarafından yönetilen Osmanlı Tiyatrosu'nda, Şaban-ı Şerif'in yirmi yedinci cuma akşamı yani cumartesi gecesinden Ramazan ayının sonuna kadar belli gecelerde opera, trajedyâ, dram ve raks gibi oyunların sahneleneceği haberine yer verilmiştir. Yazar tarafından 52. sayının 3. sayfasında sergileneceği belirtilen bir oyundan bahsedilmekte ve konusunun da Çin'in fethi olduğu belirtilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 12 Ramazan 1289 / R. 1 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 52, s.3).

İbret'in 53. sayısının 3. Sayfasında Osmanlı Devleti'nin tepe yöneticilerinden olan Mithat Paşa'nın Osmanlı Tiyatrosu'nu seyretmesine yer verilmiştir. Bu haberle Osmanlı Tiyatrosu'nun artık hak ettiği değeri bulduğu mesajı verilmektedir. Gazete yazarları bu haberle Mithat Paşa'nın tiyatroyu seyretmesinden duydukları mutluluğu ifade etmişler ve ona teşekkürlerini sunmuşlardır. Gazetede bu haberle Mithat Paşa'nın tiyatroya gelmesinin, halk arasında tiyatroyu seyretme konusunda teşvik edici bir role sahip olacağı belirtilmek istenmiştir. (İmzasız, *İbret*, H. 13 Ramazan 1289 / R. 2 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 53, s.3).

Yine *İbret*'in 53. sayısının 4. sayfasında Direktör Vekili Dikran Sinanyan'ın bir duyurusu yer almaktadır. Bu duyuru da Güllü Agop Efendi tarafından yönetilen Osmanlı Tiyatrosu'nda, Şaban-ı Şerif'in yirmi yedinci cuma akşamı yani cumartesi gecesinden Ramazan ayının sonuna kadar belli gecelerde opera, trajedyâ, dram ve raks gibi oyunların sahneleneceği haberidir. Bu haberden de anlaşıldığı üzere eski Ramazan eğlencelerinin vazgeçilmezleri arasında yer alan Osmanlı'nın geleneksel oyunları Hacivatla Karagöz, Meddah gibi oyunlar yerini yavaş yavaş Avrupa'dan edebiyatımıza dolayısıyla yaşantımıza giren tiyatroya bırakmıştır (Direktör vekili Dikran Sinanyan, *İbret*, H. 13 Ramazan 1289 / R. 2 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 53, s.4).

İbret'in 59. sayısının 2. sayfasında *İbret* gazetesi yazarları tarafından Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda bu akşam *Serdar-ı Eşkîya Robert* adlı oyunun sergileneceği ve

gelenlerin bu oyundan memnun olarak ayrılacaklarını belirten bir duyuru yapılmakta ve oyunun Güllü Agop tarafından icra edildiği belirtilmektedir. *İbret* gazetesinin, tiyatronun halk içerisinde yaygınlaşması ve tiyatro alışkanlığının kazanılması için sahnelenecek tiyatro eserlerine önem verdiğini görmekteyiz (İmzasız, *İbret*, H. 22 Ramazan 1289 / R. 11 Teşrîn-i Sâni 1288 S. 59, s.2).

İbret'in 65. sayısının 3. sayfasında *İbret* gazetesi yazarları tarafından Arif Ağa'nın *Hilesi* adlı bir operanın tanıtımı yapılmaktadır. (Opera komik üç perde) Operanın konusu bir valinin akçesini alıp onu dolandıran ardından da kaçan Arif Ağa'nın maceralarıdır. Bu oyun için bir bestenin de yapıldığı ve çok güzel bir oyun olduğu anlatılmaktadır. Ardından "Çalma Kapını Çalarlar Kapını" (Komedy bir perde) adlı bir oyundan söz edilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 27 Ramazan 1289, R. 23 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 65, s.3). Arif Ağa'nın *Hilesi* (Opera) adlı oyunun tanıtımı gazetenin iki farklı sayısında yapılmaktadır. *İbret*'in sayılarından bir tanesinde sahneleneceğinin tanıtımı yapılmıştır. Bunlardan biri 65. sayı diğeri ise 71. Sayıdır.

İbret'in 71. sayısının 2. sayfasında *İbret* gazetesi yazarları tarafından daha önce pazartesi sahnelenecek denilen Arif Ağa'nın *Hilesi* adlı üç perdelik oyunun sergilendiği ve çok beğenildiği yazılmaktadır. Haberde ilk defa Osmanlı lisanında bir müzikli operanın sahnelendiği ifade edilmiştir. Bu tiyatronun büyük bir emek neticesinde sergilendiği ve aynı zamanda Osmanlı diline çevrilmiş ilk eser olduğu için önemli olduğu belirtilmiştir. Osmanlı Tiyatrosu için gayret gösterilmesi hâlinde bu tiyatronun Avrupa tiyatrolarından geri kalmayacağını belirtildiği yazıda Osmanlı Tiyatrosu'nun kurucusu Güllü Agop tebrik edilerek yazı bitirilmiştir (İmzasız, *İbret*, H. 10 Şevval 1289 / R. 29 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 71, s.2).

73. sayısının 3. sayfasında imzasız olarak yayımlanan bir yazıda, tiyatro oyuncularından olan hasta bir kadının, demiryoluyla Londra'ya giderken bir kaza sonucu teren altında kalarak hayatını kaybettiği anlatılmaktadır. *İbret* gazetesi tiyatro ile ilgili en küçük haberlere bile önem vermekte ve tiyatronun gelişmesi için üzerine düşen görevi fazlasıyla yerine getirmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 16 Şevval 1289 / R. 5 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 73, s.3).

İbret'in 74. sayısının 3. sayfasında Gedikpaşa'daki Osmanlı Tiyatrosu'nda Güllü Agop Efendi tarafından sahnelenecek oyunun tanıtımı yapılmaktadır. "gayet tuhaf ve güçlü" diye tarif ettiği Ayyar Hamza adlı komedyanın üç perdeden oluştuğu yazılmakta ve halk tiyatroya davet edilmektedir. Ayyar Hamza adlı komedyadan *İbret*'in sadece iki

farklı sayısında bahsedilmiştir. Bir tanesinde tiyatronun Halil Paşa'nın gözetiminde olduğu belirtilerek *Ayyar Hamza* adlı tiyatro eserinde görev alan kişiler ve canlandırdıkları karakterler anlatılmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 17 Şevval 1289 / R. 6 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 74, s.3).

İbret'in 79. sayısının 4. sayfasında *İbret* gazetesi yazarları tarafından imzasız olarak yayımlanan bir yazıda, İngiliz bir hokkabazın Osmanlı Tiyatrosu'ndaki gösterisinden bahsedilmektedir. Gedikpaşa'da bulunan Osmanlı Tiyatrosu'nda, meşhur bir İngiliz hokkabazın birtakım oyunlar sergileyeceği belirtilerek bu oyunların tanıtımı yapılmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 24 Şevval 1289 / R. 13 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 79, s.4).

90. sayının 2. sayfasında *İbret* gazetesi yazarları tarafından imzasız olarak yayımlanan yazıda sahnelenecek bir tiyatro eserinin Fransızcadan tercüme edildiği belirtilmektedir. Bu tiyatroya eserine karşı yapılan eleştirilere cevap verilen yazıda sahnelenen oyunun Fransızcadan tercüme edilmişse de adetlerimize uydurulduğu için yabancıların oyunu kabul edilemeyeceği belirtilmektedir (*İbret*, H. 10 Zilkade 1289 / R. 28 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 90, s.2).

İbret'in 98. sayısının 4. sayfasında *İbret* gazetesi yazarları tarafından imzasız olarak yayımlanan yazıda, Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda sergilenecek *Paris Fukarası* adlı oyunun tanıtımı yapılmaktadır. Bu oyunun 7 perdeden oluşan komedya türü bir oyun olduğu belirtilmektedir. *İbret* gazetesi, tiyatronun geniş halk kitlelerine ulaşabilmesi için elinden geleni yapmakta tiyatronun tanıtımını yapıp ilgilerini çekmeye çalışmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 23 Zilkade 1289 / R. 9 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 98, s.4).

100. sayının 1. sayfasında *İbret* gazetesi yazarları tarafından imzasız olarak yayımlanan yazıda, Devletli Halil Paşa ve diğer devlet büyükleri için Osmanlı Tiyatrosu'nda sergilenecek *Ecel-i Kaza* adlı oyunun tanıtımı yapılmaktadır. *İbret* gazetesi, bu ve buna benzer oyunların tanıtımını yapmak suretiyle halkın ilgisini tiyatroya çekmeye çalışır. (İmzasız, *İbret*, H. 24 Zilkade 1289 / R. 11 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 100, s.1).

İbret'in 101. sayısının 3. sayfasında *İbret* gazetesi yazarları tarafından imzasız olarak yayımlanan haberde tiyatronun, Dışişleri Bakanı Halil Paşa'nın himayesinde oynanacağı yazılmaktadır (İmzasız, *İbret*, 26 Zilkade 1289 / R. 13 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 101, s.3).

İbret'in 102. sayısının 2. sayfasında *İbret* gazetesi yazarları tarafından imzasız olarak yayımlanan haberde, Gedikpaşa'daki Osmanlı Tiyatrosu'nda tekrardan *Ecel-i Kaza* adlı oyunun sergileneceği belirtilir. Bu oyun gazetenin farklı sayılarında toplamda 16 defa tanıtımı yapılmıştır. Bu oyunu seyretmeye gelenlerden bir tanesinin de Dışişleri (Hariciye Nazırı) Bakanı olduğu ifade edilmektedir. Sergilenen *Ecel-i Kaza* adlı oyunun çok beğenildiği ve seyretmeye gelenlerin memnun bir şekilde ayrıldığı anlatılmaktadır. Bu oyun sayesinde Osmanlı Tiyatrosu'nun büyük mesafeler kat ettiği yazılmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 28 Zilkade 1289 / R. 15 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 102, s.2).

İbret'in 121. sayısının 4. sayfasında *İbret* gazetesi yazarlarının “Arkadaşımız Teodor Kasap Efendi” diye tanıttıkları *Çingiraklı Tatar* dergisinin sahibi olan Teodor Kasap Efendi'nin mart ayına doğru gazetesini neşredeceği belirtilmektedir. Ayrıca Teodor Kasap Efendi'nin, Molier'in oyunlarından birini *Pinti Hamit* isminde tercüme ederek bu oyunun on beş güne kadar Gedikpaşa'daki Osmanlı Tiyatrosu'nda sahneleneceği belirtilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 22 Muharrem 1290 / R. 10 Mart 1289, S. 121, s.4).

İbret'in 129. sayısının 3. sayfasında Namık Kemal'in “Vatan” (*Vatan Yahut Silistre*) oyununun oynanmasının halk üzerinde oluşturduğu tesirden hareketle tiyatronun edebiyatın en önemli şubesi olduğu ifade edilip vatanperverlik duyguları dile getirilmiştir. *Vatan Yahut Silistre* adlı oyunun sergilenmesinden sonra halk galeyana gelerek “Var Olsun Kemal-i Millet” nidalarıyla sokağa çıkmıştır. (İmzasız, *İbret*, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.3). Yine bu sayının 4. sayfasında *İbret* gazetesi yazarları tarafından isimsiz olarak yayımlanan bu yazıda Ahmet Mithat Efendi'nin *Eyvah* başlığıyla yayımladığı eserin *Letâif-i Rivayat*'ın yedinci cüzü olarak düzenlediği ifade edilmektedir. Bu tanıtım, gazetenin pek çok sayısında tekrar edilmiştir (İmzasız, *İbret*, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, S. 129, s.4).

Yine 132. sayının 4. sayfasında soru cevap tarzında bir diyalogdan metinden söz edilmektedir. Bu metin, mahkeme huzuruna çıkarılan bir çocuğun şahitliğinde anne, baba, hâkim ve katil arasında soru cevap şeklinde geçen diyalogları konu alan bir tiyatrodur (İmzasız, *İbret*, H. 7 Safer 1290 / R. 24 Mart 1289, S. 132, s.4).

İbret gazetesinin 55. sayısının 4. sayısında Osmanlı Tiyatrosu Direktörü Güllü Agop'un üzerinde “Güllü Agop” yazılı mührünün kaybolduğuna dair bir yazı bulunmaktadır. Bu yazıda bu mühürle sadece tiyatro oyuncusu Ahmet Necip Efendi ile senet imzalandığı belirtilmektedir. Onun dışında hiçbir senet veya farklı bir evrakta bu

mühürün kullanılmadığı yazılmaktadır. Bu ilan farklı sayılarda da tekrar edilmiştir (İmzasız, *İbret*, H. 17 Ramazan 1289 / R. 6 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 55, s.4).

İbret gazetesinin 56. sayısının 4. sayfasında *İbret* gazetesi yazarlarının isimsiz olarak yayımladığı yazı, İstanbul Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu Müdürü Güllü Agop'un tiyatroyla ilgili bazı özel meselelerin görüşülüp araştırılması için iki kişi ile görüşmesi hakkındadır. Güllü Agop, Osmanlı tiyatronun gelişmesi ve hak ettiği yere gelebilmesi için büyük bir çaba sarf etmiştir. *İbret* gazetesinin Osmanlı Tiyatrosu'yla ilgili en küçük bir haberi bile gazetede yazması, *İbret*'in tiyatroya verdiği önemi göstermesi açısından önemlidir (İmzasız, *İbret*, H. 18 Ramazan 1289 / R. 7 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 56, s.4).

Osmanlı Devleti'nde tiyatro alanında yapılan çalışmalar, tiyatroyu diğer edebi türler içerisinde ön plana çıkarmıştır. *İbret* gazetesi yazarları, yazılarında çoğunlukla tiyatronun önemi üzerinde durmuşlardır. Bazı yazılarında Avrupa tiyatrosuyla Osmanlı Tiyatrosu'nu karşılaştırıp Avrupa'nın sahip olduğu gelişmelerde tiyatronun çok büyük bir etkisi olduğunu belirten yazarlar, Osmanlı Devleti'nin gelişebilmesi için de tiyatroya büyük görevler düştüğünü belirtmişlerdir. Tiyatronun gelişmesi için bazen sahnelenen tiyatro eserlerini de eleştiren *İbret* gazetesi yazarları, tiyatroya yapılan haksız eleştirilere de cevap vermekten geri durmamış, tiyatro türünü korumaya çalışmışlardır. *İbret* gazetesi yazarları, halkın okuma yazma oranının düşük olduğunu, bu yüzden halkı aydınlatmak için en uygun yolun hem kulağa hem göze hitap etmesi açısından tiyatro olduğunu ve tiyatroya özel bir önem verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

1.4.5. Mizahî Hikâyeler

Tanzimat Dönemi'nde halk, fikir gazetelerinin yanında pek çok mizah dergisi ve gazetesiyle de tanışmıştır. “*Terakki* gazetesi, haftada bir kez *Letâif-i Âsâr* adında bir mizah eki yayımlamıştır ki, bu da Türkiye’de yayımlanan ilk Türkçe mizah gazetesi olma özelliğini taşımaktadır” (Nalcıoğlu, 2005, s.265). Teodor Kasap Efendi tarafından 1869’da yayımına başlanan *Diyojen*, Türk basın tarihindeki ilk müstakil mizah gazetesi olmuştur. Haftalık olarak çıkan ve Namık Kemal’in de yazılarının ve şiirlerinin yayımlandığı *Diyojen*, şaka yollu hükûmeti tenkit eden ve zamanında çok başarılı bulunan, baskısı çıkar çıkmaz hemen tükenen bir gazetedir (Çapanoğlu, 1970, s.8).

Bunlar dışında Tanzimat Dönemi'nde *Geveze*, *Meddah*, *Çaylak*, *Latife*, *Kamer* gibi mizah gazeteleri birbiri ardına yayım hayatına girmiştir. İlerleyen süreçte bazı

mizah gazeteleri, devlet menfaatlerine aykırı hareket ettiğinden kapatılmıştır (Nalcıoğlu, 2005, s.264).

İbret gazetesinin esasen bir mizah gazetesi olarak yayın hayatına atıldığı bilinmektedir. Bu konuda, Yazıcı şunları kaydetmektedir:

“Sarrafyan, gazetesini İskender Bey’e kiralamış ve gazete 26 Nisan 1871 tarihinde daha büyük boy, haftalık ve üç sütun olarak tekrar 1. sayı ile *İbretnümâ-yı Âlem* (İbret Gösteren Âlem) olarak yayımlanmıştır. ‘Kötü âdetleri istihza edip mazarratını güldürücü bahislerle ahaliye göstermek...’ amacıyla bir mizah gazetesi içeriğiyle çıkarılmıştır” (Yazıcı, 2000, s.368). *İbret* gazetesi, her sayfada 4 sütun üzerine çıkarılmış ve her sütun da yaklaşık olarak 50 satır civarındır.

İbret gazetesi yayın hayatı boyunca mizaha kayıtsız kalmamış, halka gerçekleri göstermek için mizahtan faydalanmış, toplumsal ve siyasî mesajlarını mizahı kullanarak vermeye çalışmıştır. Bu sayede gazete hem okuyucu kitlesini arttırmış hem de vermek istediği mesajları, geniş halk kitlelerine ulaştırabilmiştir. *İbret* gazetesi, toplumun edebî yönden bir zevk alması için çok az da olsa mizahî hikâyelere, nüktelere yer vermiş, bu mizahî yazılarla sosyal ve politik mesajlar vermeye çalışmıştır. Gazetede yer alan mizahî hikâyelerin çoğu, Batı kültürünü ve özellikle inançlarını yansıtan fıkralardır. Gazetenin iki farklı sayısında Hristiyan inancını gösteren “Sen Hristiyan değil misin?” ifadesi geçmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 12 Muharrem 1290 / R. 27 Şubat 1288, S. 113, s. 4). ve (İmzasız, *İbret*, 122 H. 25 Muharrem 1290 / R. 12 Mart 1289, S. 122, s.3).

İbret gazetesindeki mizahî hikâyelerin konusu aşağıda belirtilmiştir:

İbret’in 13. sayısının 3. sayfasında *Courrier d’Orient* gazetesinden alıntılanan “Karı Koca Kavgası” adlı hikâye yayımlanmıştır. Bu hikâyede yeni evlenmiş İranlı bir karı kocanın ufak bir sebepten kavgaya etmeleri ve bu kavgadan sonra genç kadının kocasıyla olan diyalogu söz anlatılmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 25 Rebîülâhir 1289 (R. 19 Haziran 1288, S. 13, s.3).

Reşad tarafından kaleme alınan “Yine Hekimler” adlı yazıda hekimlerin ne kadar paragöz olduğu, insanları nasıl sömürdükleri mizahî iki hikâyeyle ifade edilmektedir (Reşad, *İbret*, 26 Rebîülâhir 1289 / R. 20 Haziran 1288, S. 14, s.2).

İbret’in 23. sayısının 3. sayfasında, Zengibar gazetelerinin birinden bir hikâye alıntısı yapılmıştır. Bu hikâyede genç bir Alman tüccarın, kıyafet değiştirerek doğuya

zengin olma umuduyla yaptığı yolculuk anlatılmaktadır. Konuşmasıyla tam bir doğuluyu andıran bu genç, zamanla zengin olur. Zengibar Sultanı'nın, Fatıma namında gayet güzel bir kız kardeşinin olduğundan söz edilen hikâyede, Alman tüccarın onu bahçede görüp âşık olduğu sonradan onu kaçırıp gemiyle Aden'e gittiği anlatılmaktadır (İmzasız, İbret, H. 1 Recep 1289 / R. 20 Eylül 1288, S. 23, s.3).

İbret'in 25. sayısının 3. sayfasında *İbret* gazetesi yazarlarından birinin imzasız olarak yayımladığı yazı, *El-Cinan* namıyla Beyrut'ta tab' olunan risâleden alınmıştır. "Mudhike" başlığıyla gazetede yer bulan yazıda yalancı bir peygamberden söz edilmektedir. Bir hükümdarın emrine girerek Peygamberlik dava eden bir yalancıya mahkemede "Eğer peygamber olduğunu iddia ediyorsan diğer peygamberler gibi (Hz. İbrahim'in ateşe atılması, Hz. Musa (a.s) asasının yılanı dönüşmesi) mucize göster." denilmesine karşılık kaleme alınmıştır. Diğer peygamberlerin mucizelerini küçümseyip halka hitaben "Bana Kadı Efendi'yi öldürüp tekrar hayata döndürmemi söyleyin yapayım" demesi üzerine kadı, yalancı peygambere "Sana iman getirenlerin birincisi benim, var bir mü'min olmayan bul da onda mucizeni göster." der (İmzasız, İbret, H. 4 Şaban 1289 / R. 24 Eylül 1288, S. 25, s.3).

İbret'in 113. sayısının 2. Sayfasında, Paris hayatı ile ilgili birçok fıkranın ve hikâyenin herkes tarafından bilindiği ve anlatıldığı belirtilmektedir. Yazıda özellikle karı ve koca arasında dönen entrikalardan bir tanesi anlatılmaktadır. Sekiz on sene önce büyük bir aileye mensup erkek gibi (zükuret) bir Matmazel'in zengin ama aşağılık (pespaye) bir kocaya varması konu edilmektedir (İmzasız, İbret, 12 Muharrem 1290 / R. 27 Şubat 1288, S. 113, s.2). Ayrıca bu fıkrayla Paris'in ahlâktan ne kadar yoksun olduğu, aile ilişkilerinin hep çıkara dayandığı mesajı verilmektedir.

Yine *İbret* gazetesinin bir yazarı tarafından imzasız olarak aynı sayının 4.sayfasında "Latife" başlığı altında iki tane fıkraya yer verilmiştir. Bunlardan birincisi bir bayanın güzelliğinin konuşulduğu bir fıkradır. Diğer fıkra ise sevdiği kadını koluna takıp bulvardan geçen bir Hristiyan'ın para isteyen dilenciye para vermeyip kolundaki kadının, Hristiyan adama böyle davranmasının sebebini sorması üzerine adamın da bu durumu İncil'de geçen bir söze bağlamasına dairdir (İmzasız, İbret, 12 Muharrem 1290 / R. 27 Şubat 1288, S. 113, s.4).

116. sayının 3. ve 4. sayfalarında *İbret* gazetesinin bir yazarı tarafından imzasız olarak yayımlanan yazıda, "Kitab-ı Cedide" ve "Kitab-ı Atika" taraftarları arasında geçen tartışmalar bir latife ile anlatılmaktadır. Yazıda ayrıca bir gazeteci ile kardeşi ve

bir müşteri ile hizmetçi kız arasında geçen diyalog ve latifeye yer verilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 16 Muharrem 1290 / R. 3 Mart 1289, S. 116, s.3-4).

İbret'in 119. sayısının 3. Sayfasında, Macaristan'ın kuzeyinde çocukların eğitim aldığı bir okula giden müfettiş ile öğretmen arasında geçen soru-cevap şeklindeki diyalog mizahî şekilde verilmiştir. *İbret* gazetesi yazarı, bu yazının sonunda sıbyan mekteplerinde görevli muallimlerin, Macaristan'daki muallimlerin aksine iyi ücret almalarına rağmen bilgi sahibi olmadıklarını "Bizim sıbyan mektebi muallimleri böyle olmadıkları halde coğrafyayı niçin henüz bilmezler." sözleriyle eleştirmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 20 Muharrem 1290 / R. 7 Mart 1289, S. 119, s.3).

İbret'in 120. sayısının 4. sayfasında iki tane mizahî yazıya yer verilmiştir. Bu yazıların ikisi de Fransız İhtilali ile ilgilidir (İmzasız, *İbret*, H. 21 Muharrem 1290 / R. 8 Mart 1289, S. 120, s.4).

İmzasız olarak yayımlanan "Latife" başlıklı yazıda, Paris'te, bir papazla kendini kurnaz zanneden bir kimse arasında geçen olay anlatılmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 25 Muharrem 290 / R. 12 Mart 1289, S. 122, s.3).

"Fıkra" adlı imzasız yazıda ise Napolyon düşmanlığı üzerine iki kişi arasında geçen konuşma üzerinde durulmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 6 Safer 1290 / R. 23 Mart 1289, S. 131, s.3).

Tablo: 3 İbret Gazetesinde Yer Alan Mizahî Hikâyerin Tablosu

Yazar	Başlık	Konu	Sayı	Sayfa	Tarih
İmzasız	Karı Koca Kavgası	<i>İbret</i> gazetesi, <i>Courrier d'Orient</i> gazetesinden “Karı Koca Kavgası” adlı hikâyeyi alıntı yapmıştır. Bu hikâye, yeni evlenmiş İranlı bir karı kocanın ufak bir sebepten dolayı kavga etmeleri ve genç kadının kocasına zinetle alakalı bir şey alması teklifi üzerine yazılmıştır.	13	3	H. 25 Rebîülâhîr 1289 / R. 19 Haziran 1288
İmzasız	Yine Hekimler	Bu yazıda, hekimlerin paragöz olması ve insanları sömürmeleri ile ilgili olarak iki hikâye mizahi bir dille anlatılmaktadır. Hekimlerin, önce hastayı kendilerine muhtaç edecek dereceye getirdiklerini ardından hastayı yavaş yavaş iyileştirip, bir insan diyeti kadar para sömürdükleri ifade edilmektedir.	14	2	H. 26 Rebîülâhîr 1289 / R. 20 Haziran 1288
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, daha çok hikâye türünde olup Zengibar gazetelerinden alıntı bir olayı anlatmaktadır. Bu olay, Almanya tüccarlarından bir delikanlının kıyafet değiştirerek doğuya zengin olma düşüncesiyle gelmesi hakkındadır. Yazıda konuşmasıyla tam bir doğruluyu andıran gencin, zamanla zengin olduğundan, Zengibar Sultan’ının kız kardeşini bir gün bahçede gördüğünden ve onu önce Aden’e sonra Avrupa’ya kaçırdığından söz edilmektedir.	23	3	H. 1 Recep 1289 / R. 20 Eylül 1288
İmzasız	(Mudhike) el- Cinan Nâmiyla Beyrut’ta Tab’ Olunan	Bir hükümdarın emrine girerek Peygamberlik iddia eden bir yalancıya mahkemede peygamberlik iddisa ettiği takdirde diğer peygamberler gibi (Hz. İbrahim’in ateşe atılması, Hz. Musa Aleyhisselamın asasının yılanı dönüşmesi) mucize göstermesinin	25	3	H. 4 Şaban 1289 / R. 24 Eylül 1288

	Risâleden Alınmıştır	talep edildiğini konu edinen bir yazıdır. Yazar hikâyenin şu şekilde tamamlandığını anlatmaktadır: Peygamberlerin mucizelerini küçümseyip halka hitapen “Bana Kadı Efendi’yi öldürüp tekrar hayata döndürmemi seyleyin yapayım” demesi üzerine kadının yalancı peygambere: “Sana iman getirenlerin birincisi benim, var bir mü’min olmayan bul da onda mucizeni göster.”			
İmzasız	Paris Alemi!	Bu yazıda Paris âlemi ile ilgili birçok fıkranın ve hikâyenin herkes tarafından bilindiği ve anlatıldığı belirtilmektedir. Özellikle karı ve koca arasında dönen entrikalar üzerinde insanların hayrette kaldığı belirtilip bunlardan bir tanesi anlatılmaktadır.	113	2	12 Muharrem 1290 / R. 27 Şubat 1288
İmzasız	Latife	Yine <i>İbret</i> gazetesi tarafından imzasız olarak yayımlanan 113. sayının 4.sayfasında iki tane fıkraya yer vermiştir. Bunlardan bir tanesinin konusu bir salonda geçmekte ve bir bayanın güzelliği ifade edilirken verilen cevaba dairdir. Diğer fıkra ise sevdiği kadını koluna takıp bulvarda geçen bir Hristiyan’ın para isteyen dilenciye para vermeyip kolundaki kadının, Hristiyan adama böyle davranmasının sebebini sorması üzerine adamın da bu durumu İncil’de geçen bir söze bağlamasına dairdir	113	4	12 Muharrem 1290 / R. 27 Şubat 1288
İmzasız	Başlıksız	Yazıda “Kitab-ı Cedide” ve “Kitab-ı Atika” taraftarları arasında geçen tartışmalar bir latife ile anlatılmaktadır. Ayrıca bir gazeteci ile kardeşi ve bir müşteri ile hizmetçi kız arasında geçen diyalog ve latifeye yer vermektedir. Bir tartışma latifeye aktarılıp konu somut ve esprili bir hale getirilmektedir.	116	3-4	H. 16 Muharrem 1290 / R. 3 Mart 1289

İmzasız	Fıkra-i Atiye Avusturya Gazeteleri nden Naklen (...) Okundu	Macaristan'ın kuzeyinde çocukların eğitim aldığı bir okula giden müfettiş ile öğretmenin arasında geçen soru-cevap şeklindeki diyalog, mizahî şekilde verilmiştir. <i>İbret</i> gazetesi, bu yazının sonunda Osmanlı ülkesindeki sıbyan mekteplerinde görevli muallimlerin Macaristan'daki muallimlerin aksine iyi ücret almasına rağmen bilgi sahibi olmadıkları "Bizim sıbyan mektebi muallimleri böyle olmadıkları halde coğrafyayı niçin henüz bilmezler." sözleriyle eleştirilmektedir.	119	3	H. 20 Muharrem 1290 / R. 7 Mart 1289
İmzasız	Paris'te iki İhtilalci Beyninde	<i>İbret</i> 'in 120. sayısının 4. sayfasında iki tane mizahî yazıya yer verilmiştir. Bu yazılardan ilki, iki arkadaşın Fransız İhtilaline yönelik karşılıklı konuşmasına dayanmakta; diğeri ise yine Fransız İhtilali'yle ilgilidir.	120	4	H. 21 Muharrem 1290 / R. 8 Mart 1289
İmzasız	Latife	Yazı, Paris'te bir papazla kendini kurnaz zanneden bir kimse arasında geçen bir olayın fıkra tarzında anlatılmasından ibarettir.	122	3	H. 25 Muharrem1290 / R. 12 Mart 1289
İmzasız	Fıkra	Bu yazı, iki kişi arasında İmparator Napolyon düşmanlığı üzerine geçen konuşmadan ibarettir.	131	3	H. 6 Safer 1290 / R. 23 Mart 1289
İmzasız	Latife	Yazıda, bir salonda geçmekte ve bir bayanın güzelliği ifade edilirken bu konuda oluşturulan cevaba dairdir.	133	4	12 Muharrem 1290 / R. 27 Şubat 1288

1.4.6. Çeviri Eserler ve Eser Tanıtımları

İbret gazetesi, reklam amacıyla bazı kitap ve dergi tanıtımlarına yer vermiştir. Bu eser tanıtımları gazetenin farklı sayılarında zaman zaman tekrar etmiştir. Tanıtımları yapılan bu eserlerin kim tarafından gazeteye alındığı belirtilmemiştir. Tiyatro ile ilgili eserler tiyatro ile ilgili yazıya alındığı için bu bölüme eklenmemiştir. Kitap tanıtımlarıyla ilgili yazıların nerdeyse tamamı *İbret*'in son sayfası olan 4. Sayfada

çıkmiştir. Çalışmamızın bu kısmında *İbret* gazetesinde en çok tanıtımı yapılan kitapların tekrar sayısı belirtilmiştir.

İbret gazetesinde tercüme eser tanıtımlarına da yer verilmiştir. Özellikle Fransızcadan yapılan tercümeler gazetede büyük bir yer kaplar. *İbret* gazetesi, tercüme haberlere çokça yer vermiştir. *İbret* gazetesi, dünyadaki gelişmelerden insanları haberdar etmek için yabancı gazetelerin haberlerini yer yer tercüme etmişlerdir. Özellikle Batı'daki teknik ve ilmî gelişmelerden faydalanmamız gerektiği düşüncesi, gazete tercümanlarının önemli gördüğü haberlerin gazetede çokça yer kaplamasını sağlamıştır. Bunun yanında dünyanın diğer bölgelerindeki gelişmelerden de halkı haberdar etmek için tercüme yapılmıştır. Bunun yanı sıra gazetede Arapça'dan yapılan tercümeler de vardır.

İbret gazetesinin 1. sayısının 2. sayfasında, mühendishaneden yetişme Seyyit Mustafa adında bir kişinin, Devlet-i Aliyye'nin tarih ve askeriyesine dair Fransızca bir kitap telif ederek Paris'e gönderdiği bildirilir. Fransız ulemâsı tarafından övgü alan bu kitabın üç defa basıldığı belirtilmektedir. Daha sonra yazıda Seyyit Mustafa'nın hayatı kısaca anlatılıp vatanımızın yetiştirmiş olduğu böyle kıymetli birini yabancıların kitaplarından öğrenilmesi hususu kınanmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 8 Rebîülâhir 1289 / R. 2 Haziran 1288, S. 1, s.2).

İbret gazetesinin 2. sayısının 2. sayfasında Tuna vilayetinde beşinci kez neşredilen *Sâlnâme* hakkında bilgi verilmektedir. *Sâlnâme*'nin faydalı bir eser olduğu belirtilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 8 Rebîülâhir 1289 / R. 2 Haziran 1288, S. 2, s.2).

İbret gazetesi yazarları tarafından tanıtımı yapılan eserlerden bir tanesi de Hâfız Osman hattıyla yazılan kutsal kitabımız *Kur'an-ı Kerim*'dir. *Kur'an-ı Kerim*'in Hâfız Osman hattıyla hazırlanan nüshasının tanıtımı, toplam 25 sayıda yapılmıştır (İmzasız, *İbret*, H. 8 Rebîülâhir 1289 / R. 2 Haziran 1288, S. 1, s.2).

İbret gazetesi yazarları tarafından tanıtımı çok sık yapılan eserlerden bir tanesi de Reşit Paşa'ya ait bazı yazıların derlenmesiyle basılıp satışa sunulan *Âsâr-ı Siyasiye*'dir. Bu mecmuanın birinci ve ikinci cildinin basıldığı ve satışa sunulduğu ifade edilmektedir.

İbret gazetesinin 7. sayısının 4. sayfasında imzasız olarak yayımlanan yazıda *Ser-güzel* adlı hikâyenin tanıtımı yapılmış ve hikâye, hayret verici ve latif bir hikâye diye tanımlanmıştır. Ayrıca hikâyenin on dört kısımdan oluştuğu belirtilmiştir (İmzasız, *İbret*, H. 16 Rebîülâhir 1289 / R. 10 Haziran 1288, S. 7, s.4).

İbret gazetesinin 9. sayısının 4. sayfasında Hindistan’da neşrolunan *Dürbün* nam adlı gazetede görülen bir fıkranın tercümesi yapılmıştır. Bu tercümede ağır bir hastalıktan söz edilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 19 Rebûlâhir 1289 / R. 13 Haziran 1288, S. 9, s.4).

İbret gazetesinin 10. sayısının 2. sayfasında Namık Kemal’in yazmış olduğu “Telif” adlı yazıda, herkesin şu sıralar yazarlığa yöneldiği; ama yazılan eserlerin bir kısmının faydalı bir kısmının ise faydasız olduğu “Kitaphâne-i âdabın pencere kenarlarına yapıştırmaktan başka bir şeye yaramaz. Fakat bir takım da pek güzel pek müfid eserler görüyoruz.” sözleriyle dile getirilmiştir. Ardından Ekrem Beyefendi’nin meşhur Fransız edebiyatçısı denilen bir şahsın hikâyesini tercüme ettiği belirtilip hikâye övülmektedir. (Hikâye ismi okunamamıştır) (Namık Kemal, *İbret*, H. 20 Rebûlâhir 1289 / R. 14 Haziran 1288, S. 10, s.2).

İbret gazetesinin ilk defa 10. sayısında Mekteb-i Sultani Muallimlerinden olan Habib Efendi tarafından yazılan *Düstûr-i Sühân* adlı bir eserin tanıtımı yapılmaktadır. Bu eser *İbret* gazetesinin toplam 11 sayısında tanıtılmıştır. *İbret* gazetesinin 14. sayısında ise bu şahsın ismi Mirza Habib Efendi diye geçmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 20 Rebûlâhir 1289 / R. 14 Haziran 1288, S. 10, s.2).

İbret gazetesinin 13. sayısında imzasız olarak yayımlanan başka bir tanıtım yazısında, “Gelibolu Valisi” Namık Kemal’in yedi-sekiz yıl önceki tecrübelerini kaleme aldığı *Bârîka-i Zafer* adlı eserinin bir yayıncı tarafından bastırıldığı belirtilip eserin tanıtımı yapılmaktadır. Bu kitabın kim tarafından bastırıldığı belirtilmemiştir. *Bârîka-i Zafer*, *İbret* gazetesinde en çok tanıtımı yapılan kitaplardan bir tanesidir. *İbret* gazetesinin 53 sayısında bu kitabın tanıtımı yapılmıştır (İmzasız, *İbret*, H. 25 Rebûlâhir 1289 / R. 19 Haziran 1288, S. 13, s.4).

İbret gazetesinde ilk olarak 22. sayıda tanıtımı yapılan Namık Kemal’in *Evrâk-ı Perîşân* adlı eserine pek çok defa yer verilir. Bu kitabın tanıtımı, *İbret* gazetesinin ilerleyen 109 sayısında tekrar edilmiştir (İmzasız, *İbret*, H. 29 Recep 1289 / R. 19 Eylül 1288, S. 22, s.4).

İbret gazetesi 99. sayısının 1. sayfasındaki bir yazıda ise Namık Kemal’in *Evrâk-ı Perîşân* adlı eseri ile Ahmet Mithat Efendi’nin *Dağarcık* adlı dergisinin artık serbest yayımlanıp satılmaması için Bâb-ı Âlî (İstanbul) yönetimi tarafından Maarif Nezaret-i Celilesine gönderildiği söylenen bir yazı üzerinde durulmaktadır. Eser ve yayının yasaklanmasının gerekçesi olarak da Basın Yayın Kanunu’nun izinsiz kitap

basılmasına dair maddesi gösterilmiştir. Metin yazarı, bu kitapların dağıtımını savunup yasaklanmasının yanlış olduğunu ifade etmektedir. Birkaç asır önce Avrupa’da eğitimin yaygınlaşmaması için kitap basımının yasaklandığını şimdiye bizde de aynısının olduğu not edilmektedir. Osmanlı Devleti’ndeki öğrencilerin eğitim alma bağlamında kötü durumda olduğu; İstanbul’da kahve ve hamamların iki kapısının sabahtan akşama kadar açık olduğu ama matbaaların kapısına kilit vurulduğu ifade edilmektedir. Kitabın öneminin hükümet tarafından da bilindiği; ama buna rağmen kitapların yaygınlaşmasının önüne set çekildiği belirtilerek yazıya son verilmektedir. Bu yazının Namık Kemal’in kaleminden çıkmış olması kuvvetle muhtemeldir (İmzasız, İbret, H. 23 Zilkade 1289 / R. 10 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 99, s.1).

İbret gazetesinin 25. sayısının 4. sayfasında, Rumeli ve Anadolu demiryolları ve istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde çizilen resimleri yayımlanmıştır. *İbret* gazetesi yazarları, bu çizimlerin “Divan-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfik Bey” tarafından yapıldığını belirtmişlerdir. Bu haber gazetenin farklı yerlerinde tekrar edilmiştir (İmzasız, İbret, H. 4 Şaban 1289 / R. 24 Eylül 1288, S. 25, s.4).

Dârülfünûn’un eski müdürü Hoca Tahsin Efendi ile Ticaret Mahkemesi Zabıta Kâtiplerinden Mahmut Nedim Efendi’nin telif ettikleri *Mürebbi-i Etfâl* eseri ile Jonathan Swift’in, tercümesi yapılan *Güliver’in Seyahatleri* adlı eserinin tanıtımı da yapılmaktadır (İmzasız, İbret, H. 26 Şaban 1289 / R. 16 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 40, s.4).

Yine 40. sayının 4. sayfasında, *Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi* adındaki kitaptan övgüyle bahsedilmektedir. Eser, Arapçadan Türkçeye çevrilmiştir. Hikâyenin birkaç kısımdan oluştuğu söylenmektedir. Eserin sadece birinci kısmının basıldığı ve satışa sunulduğu belirtilmektedir (İmzasız, İbret, H. 26 Şaban 1289 / R. 16 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 40, s.4).

İbret gazetesinin 59. sayısında bir Fransız gazetesinde yayımlanan bir yazının tercümesine yer verilmektedir. Bu tercümede Afrika ve Asya Kıtası ile Büyük Okyanus hakkında malumat verilmektedir (İmzasız, İbret, H. 22 Ramazan 1289 / R. 11 Teşrîn-i Sani 1288, S. 59, s.4).

İbret gazetesinin 66. sayısının 2. sayfasında yer alan “Teşekkür” başlıklı yazıda, dünya kütüphanesine sayısız ilmi eserler kazandıran ve hususi işleri dışındaki tüm vaktini kitap yazmaya ve tercümeyle ayıran Yüksek Askeri Şurası Üyesi Mirlivâ Mustafa Hami Paşa’nın, *Vezaif-i Etfâl* adında seçkin bir eser kaleme alıp yayımlamış olduğu yazılmaktadır. Bu eserin daha önce çocukların eğitimi için okullarda okutulduğu,

öğrencilerin böylelikle Peygamber ahlâkıyla ahlâklandırıldığı, eserin temiz fikirler aşıladığı belirtilmektedir. Eserin çok rağbet görmesinden ötürü tükendiği ifade edilmektedir. Bu kitabın dördüncü baskısının tekrar gözden geçirilerek basıldığı haber verilmektedir. Ayrıca bu yazıda Selanik Valisi Divan Kâtibi Hikmet Efendi tarafından Fransızca yazılmış olan *Fezâil-i Askeriye* adlı kitabın tercüme edilmesinin, memnuniyet uyandırdığı dile getirilmektedir (İmzasız, İbret, H. 6 Şevval 1289 / R. 25 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 66, s.2).

İbret gazetesinin 72. sayısının 2. sayfasında Türkçe anlamı şark kalesi olan bir Yunan gazetesinde görülen bir yazının tercümesine yer verilmiştir. Yazının konusu İslamdaki ittihat ve ittifakın faydalarıdır (İmzasız, İbret, H. 15 Şevval 1289 / R. 4 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 72, s.2).

İbret gazetesinin 90. sayısının 2. sayfasında, Fransızcadan tercüme edilip Osmanlı Tiyatrosu'nda sahnelenen bir tiyatro eserine yapılan tenkitlere cevap verilmektedir. Sahnelenen bu oyunun Fransız edebiyatına ait olmasına rağmen tercüme sırasında gelenek ve kültürümüze adapte edilerek millileştirildiği vurgulanmaktadır (İbret, H. 10 Zilkade 1289, R. 28 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 90, s.2).

İbret gazetesinin 99. sayısının 4. sayfasında, *Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi*'nin on altıncı cildinin basıldığı; on yedinci cildinin yakında basılacağı bildirilmektedir. Yine aynı sayıda matematik ilminde meşhur olan merhum Kaymakam Ahmet Bey'in *Maşrık-ı Kavâid-i Hesap* adlı kitabının *Kavâid-i Nisâb* kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodular üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kal eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi konusunda da bir haber yayımlanmıştır. Bu sayının yine aynı sayfasında tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki yüz elli tanesinin bir cüzde toplatılıp basıldığı haberine de yer verilmiştir (İmzasız, İbret, H. 23 Zilkade 1289 / R. 10 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 99, s.4).

99. sayının devamında ise *Yedi Âlemler*, *Esrar-ı Acibe*, *Ser Güzel*, *Emsile-i Müntehabe* veya *Harus Kardaş* adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır (İmzasız, İbret, H. 23 Zilkade 1289 / R. 10 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 99, s.4).

Yine aynı sayının 4. sayfasında, nesir halindeki yazıların bir araya getirilmesiyle altı cilde kadar basılıp dağıtılan *Letâif-i İnşâ* adlı eserin isminin, *Letâif-i Rivâyat ve Garaib-i Hikâyâne* olarak değiştirildiği ve birinci numaradan başlayarak basıldığı bilgisi verilmiştir. Kitabın, insanları isteklendiren, onlara ibret veren, hikâye ve fıkralardan oluştuğu bilgisi yer almaktadır. Eserin her bir kısmının otuzar sayfa olacağı ve on günde

bir cüzünün basılıp dağıtılacağı bildirilmektedir (İmzasız, İbret, H. 23 Zilkade 1289 / R. 10 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 99, s.4).

99. sayısının 4. sayfasının devamında Maarif Nezaret-i Celilesinin vermiş olduğu izinle basılan *Sarf* kitabının tanıtımı yapılmaktadır. Bu kitabın anlaşılması güç olan veya anlaşılmayan çoğu meseleleri düzelttiği, açıklığa kavuşturduğu yazılmaktadır. Bu seçkin kitaptan mektep talebelerinin istekli bir şekilde çok istifade edeceği bildirilmektedir (İmzasız, İbret, H. 23 Zilkade 1289 / R. 10 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 99, s. 4).

İbret gazetesinin 102. sayısının 4. sayfasında, insanın düşkünlüğünü (idbar) ve saadetini (ikbal) apaçık şekilde anlatan bir eser olan *Bahtnâme*'nin bir kitap olacak şekilde bitirildiği duyurulmaktadır (İmzasız, İbret, H. 28 Zilkade / 1289 (R. 15 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 102, s.4).

İbret gazetesinin 106. sayısının 4. sayfasında, ahmaklığı, anlayışsızlığı ortadan kaldırıp insanları terbiye eden, eğiten *Yeni Dünyanın Eski Adamı* adlı romanın birinci kısmının tanıtımı yapılmaktadır (İmzasız, İbret, H. 3 Zilhicce 1289 / R. 20 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 106, s. 4).

İbret gazetesinin 107. sayısının 4. sayfasında, Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu *Zübdetü'l-Coğrafya* adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (İmzasız, İbret, H. 5 Zilkade 1289 / R. 22 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 107, s.4).

İbret gazetesinin 108. sayısının 4. sayfasında, Emin Yemenî Efendi'nin eseri olan *Hıffet Peyker*'in yedinci cildinin tercüme edilip basıldığı ve satılmaya başlandığı bildirilmektedir (İmzasız, İbret, H. 6 Zilkade 1289 / R. 23 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 108, s.4),

İbret gazetesinin 109. sayısının 4. sayfasında, *Mecelle-i Nefise* adlı eserin basıldığı duyurulmaktadır. Bu eserin Abdalbaki Efendi tarafından kaleme alındığı ve eserde şeyhlerin biyografisine yer verildiği ifade edilmektedir. Abdalbaki Efendi'nin adı *İbret* gazetesinde "E'izze-i kiramdan şârih-i mesnevi Ârif her fenni manevi "Sarı Abdullah Efendi" ahfadından La'lizade Abdalbaki" şeklinde geçmektedir (İmzasız, İbret, H. 7 Zilkade 1289 / R. 24 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 109, s.4).

İbret gazetesinin 110. sayısının 2. sayfasında, Maarif Meclisi'nin izniyle Matbaa-i Amire'de basılmış bir mecmua'dan bahsedilmektedir. Bu mecmuayı okuyan

bir zatın olumsuz bir psikolojiye büründüğü de haber verilmektedir (İmzasız, İbret, H. 8 Zilkade 1289 / R. 25 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 110, s.2).

Yine bu sayının 4. sayfasının devamında ise *Mecmua-i Eşar* adlı eserin Merhum Fatin Efendi'ye ait olduğu ve oğlu Rasim Efendi tarafından basıldığı belirtilmektedir. Sonrasında Matematik öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu *Zübdetü'l Coğrafya* adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (İmzasız, İbret, H. 8 Zilkade 1289 / R. 25 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 110, s.4).

İbret gazetesinin 116. sayısının 4. sayfasında, yine Meşhur Fransız hikâyecisi Aleksandır Dumas'ın tasvir edip yazmış olduğu "Latif ve Garip Hikâye" diye tarif edilen *Pauline* adlı eserin Türkçeye tercüme edilmesinden bahsedilmektedir. Bu hikâyenin çok beğenildiği ve bunu tercüme edenin de istikbali parlak olan yeni bir kalem sahibi (erbâb-ı kalem) olduğu belirtilmektedir (İmzasız, İbret, H. 16 Muharrem 1290 / R. 3 Mart 1289, S. 116, s.4).

İbret gazetesinin 116. sayısının 4. sayfasındaki tanıtım yazısı, genç bir edibin "Şundan Bundan" yazı başlığıyla *Dağarcık* şeklinde küçük bir risâle basmayı düşünmesi hakkındadır (Genç Bir Edip, H. 16 Muharrem 1290 / R. 3 Mart 1289 İbret, S. 116, s.4).

İbret gazetesinin 118. sayısının 4. sayfasındaki tanıtım yazısı, merhum Hayrullah Efendi'nin eseri olan *Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi* 'ne, Divan-ı Ahkâm-ı Adliye görevlilerinden İzzetli Şevki Efendi'nin ek (zeyl) olarak hazırlamış olduğu on yedinci cildinin basıldığına dairdir (İmzasız, İbret, H. 19 Muharrem 1290/ R. 6 Mart 1289, S. 118, s. 4). Bu sayfada, ayrıca *Letâif-i el-Kimya* adlı risâlenin küçük bir parçasının basılıp satışı sunulduğunun bilgisi verilmektedir. Aynı sayfanın devamında ise *Topal Şeytan* adlı hikâyenin üçüncü kısmının basılıp satışı sunulduğunun bilgisi verilmektedir. Bu sayfada yine Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu *Zübdetü'l-Coğrafya* adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (İmzasız, İbret, H. 19 Muharrem 1290 / R. 6 Mart 1289, S. 118, s.4).

İbret gazetesinin 120. sayısının 4. sayfasında, Merhum La'lizade Abdulbaki Efendi'in risâlesinin basılıp satışı sunulduğunun bilgisi verilmektedir (İmzasız, İbret, H. 21 Muharrem 1290 / R. 8 Mart 1289, S. 120, s.4).

İbret gazetesinin 121. sayısının 4. sayfasında, *Çıngıraklı Tatar* dergisinin sahibi olan Teodor Kasap Efendi'nin mart ayına doğru gazetesini neşredeceği ifade edilmektedir. Ayrıca Teodor Kasap'ın Molier'den *Pinti Hamit* isminde tercüme ve

adapte etmiş olduğu oyunu, on beş güne kadar Gedikpaşa'daki Osmanlı Tiyatrosu'nda sahneleyeceği bildirilmektedir (İmzasız, İbret, H. 22 Muharrem 1290 / R. 10 Mart 1289 S. 121, s.4).

İbret'in 122. sayısının 4. sayfasında, *Letâif-i el-Kimya* adlı risâlenin küçük bir parçasının basılıp satışı sunulduğu bildirilmektedir (İmzasız, İbret, 122 H. 25 Muharrem 1290 / R. 12 Mart 1289, S. 122, s.4).

İbret gazetesinin 125. sayısının 3. sayfasında, “yıldız” ilminde maharetli olan Yusuf Efendi tarafından geçen sene basılan takvimin büyük bir rağbet görmesi üzerine bu senede gayet güzel bir *Sâlnâme* (Takvim) hazırlandığı belirtilmektedir. Bu *Sâlnâme*'nin birçok yeni malumatı içerdiği bununla beraber Avrupa devletlerinin kara, deniz, ticaret ve maliyesi hakkında da bilgiler verdiği belirtilmektedir (İmzasız, İbret, H. 28 Muharrem 1290 / R. 15 Mart 1289, S. 125, s.3).

İbret gazetesinin 126. sayısının 4. sayfasında, Mustafa Asım Bey tarafından hazırlanan ve hicrî yılları miladîye çevirmek ve miladî yılları hicrîye çevirmek amacıyla birtakım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığı duyurulmaktadır (İmzasız, İbret, H. 30 Muharrem (1290 R. 17 Mart 1289, S. 126, s. 4). Aynı sayfada *Çalak İkincisi* adlı ibret veren bir hikâyenin ikinci kısmının da basılıp önceki kısımlarıyla beraber satışa sunulduğu bildirilmektedir (İmzasız, İbret, H. 30 Muharrem (1290 R. 17 Mart 1289, S. 126, s.4).

İbret gazetesinin 127. sayısının 4. sayfasında ise *Al-i Osman ve Mülûk-i Emeviye ve Hulefâ-yı Abbasiye'nin Menâkıb-ı Celile ve Siyasiyelerini Câmi' Bir Fihrist Nâfi'* adıyla bir tarih kitabının tanıtımı yapılmaktadır. Eser Osmanlı, Emevi ve Abbasiler hakkında bilgi vermektedir (İmzasız, İbret, 127 H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, S. 127, s.4).

İbret gazetesinin 128. sayısının 4. sayfasında, *Letâif-i Hikâyat ve Garaib-i Rivâyat* adlı hikâyelerin yeniden düzenlenerek basılıp satışa sunulduğu bildirilmektedir Ayrıca bu hikâyelerin 16 sayfadan oluştuğu da verilen başka bir bilgidir (İmzasız, İbret, H. 3 Safer 1290 R. 20 Mart 1289, S. 128, s.4).

Bu bölümde, *İbret* gazetesinin 132 sayısında yer alan kitap tanıtımı ve tercüme eserlerle ilgili bilgi verilmiştir. *İbret* gazetesi, son sayfasını genellikle eser tanıtımlarına ve reklamlara ayırmış ve halkın bu eserlerden haberdar olmasını sağlamaya çalışmıştır.

Tablo: 4 İbret Gazetesinde Yer Alan Eserlerin Tanıtım Tekrarı

Eser Yazarı	Eser İsmi	İbret Gazetesinde Eserin Tanıtım Tekrar Sayısı	İbret Gazetesinde Eserin İlk Yayımlandığı Sayı ve Tarih İbret Gazetesinde Eserin Son Yayımlandığı Sayı ve Tarih
Hâfız Osman	<i>Kur'an-ı Kerim</i>	Kur'an-ı Kerim'in <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 25 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 1, H. 6 Rebiülâhir 1289 / R. 1 Haziran 1288- Sayı: 28 H. 8 Şaban / 1289 R. 2 Eylül 1288
Namık Kemal	<i>Evrâk-ı Perîşân</i>	Eserin <i>İbret</i> gazetesinde 109 defa tanıtımı yapılmıştır	Sayı: 22 H. 29 Recep 1289 / R. 19 Eylül 1288 Sayı: 131 H. 6 Safer 1290 / R. 23 Mart 1289
Reşit Paşa	<i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i>	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 25 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 1, H. 6 Rebiülâhir 1289 / R. 1 Haziran 1288 Sayı: 24 H. 1 Şaban 1289 / R. 23 Eylül 1288
İmzasız	İsimsiz	Seyyit Mustafa adında bir kişinin Devlet-i Aliyye'nin tarih ve askeriyesine dair Fransızca bir kitap telif ederek Paris'e göndermesine dair kitap tanıtımıdır. Bu kitabın sadece 1 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 1, H. 6 Rebiülâhir 1289 / R. 1 Haziran 1288
<i>El-Cevânîp</i> gazetesinden yazarlarından Ahmet Faris Efendi	İsimsiz	Gramer kuralları üzerine yazılmış kitabın tanıtımıdır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır. Kitap ve derginin, <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 34 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 38 H. 22 Şaban 1289/ R. 12 Teşrîn-i Evvel 1288 Sayı: 70 H. 10 Şevval 1289 / R. 29 Teşrîn-i Sâni 1288
İmzasız	<i>Hint Padişahlarında n Birinin Garip Hikâyesi</i>	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 17 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 30 H. 12 Şaban 1289 / R. 2 Teşrîn- Evvel 1288 Pazartesi Sayı: 45 H. 3 Ramazan 1289 / R. 23 Teşrîn-i Evvel 1288

İmzasız	<i>Gencine-i Münşeat</i> (Gencine-i Münşeat adlı eserin beşinci kısmı)	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 13 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 27 H. 6 Şaban 1289 / R. 27 Eylül 1288 Sayı: 39 H. 24 Şaban 1289/ R. 14 Teşrîn-i Evvel 1288
İmzasız	<i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i>	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 29 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 51 H. 10 Ramazan 1289/ R. 30 Teşrîn-i Evvel 1288 Sayı: 110 H. 8 Zilka'de 1289 / R. 25 Kânûn-ı Sâni 1288
Ahmet Mithat Efendi'	<i>Dağarcık</i> (Dergi)	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 29 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 57 H. 19 Ramazan 1289 / R. 8 Teşrîn-i Sâni 1288 Sayı: 112 H. 11 Muharrem 1290 / R. 26 Şubat 1288
Hayrullah Efendi	<i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i>	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 46 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 56 H. 18 Ramazan 1289 / R. 7 Teşrîn-i Sâni 1288 Sayı: 123 H. 26 Muharrem 1290 / R. 13 Mart 1289
Ahmet Tevfik Bey	<i>Kurûn-i Vustâ</i>	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 6 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 59 H. 22 Ramazan 1289 / R. 11 Teşrîn-i Sâni 1288 Sayı: 64 H. 27 Ramazan 1289 / R. 18 Teşrîn-i Sâni 1288
Müftüzade Mehmet Şerif Efendi	<i>Miftahu't Tefasir</i>	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 3 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 61 H. 25 Ramazan 1289 / R. 14 Teşrîn-i Sâni 1288 Sayı: 63 H. 26 Ramazan 1289 / R. 16 Teşrîn-i Sâni 1288
Mevlana, Zemahşeri ve Abdülmümin Isfahani Şirvani'nin Ulemâ-i Cihan Mir Ali Şirvani	<i>Mushaf</i> (Risaleleri Mushaf'ta bir araya getirildiği belirtilmektedir. <i>Mahbûbü'l-Kulûb</i> <i>Cedid Mantık</i>	Bu eserlerin <i>İbret</i> gazetesinde 3 defa tanıtımı yapılmıştır	Sayı: 61 H. 25 Ramazan 1289 / R. 14 Teşrîn-i Sâni 1288 Sayı: 63 H. 26 Ramazan 1289 / R. 16 Teşrîni Sâni 1288

İmzasız	<i>Risâlesi</i>		
İmzasız	<i>Şundan Bundan</i> (Dergi)	Eserin ismi, <i>İbret</i> gazetesinde sadece bir defa geçmektedir Bu derginin yayımının daha düşünce aşamasında olduğu belirtilmiştir.	Sayı: 116 H. 16 Muharrem 1290 / R. 3 Mart 1289
Osman Nevres Efendi	<i>Destar-ı Hayal</i> (Şiir Kitabı)	Eserin <i>İbret</i> gazetesinde sadece 1 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 71 H. 10 Şevval 1289 / R. 29 Teşrin-i Sâni 1288
Eski Kaymakam Ahmet Bey	<i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> (<i>Kavâid-i Nisâb</i> adlı kısmı basılmıştır.)	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 21 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 74 H. 17 Şevval 1289 / R. 6 Kânûn-ı Evvel 1288 Sayı: 100 H. 24 Zilkade 1289 / R. 11 Kânûn-ı Sâni 1288
İmzasız	İsimsiz	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dair bir tanıtımdır. <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 15 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 85 H. 3 Zilkade 1289 / R. 21 Kânûn-ı Evvel 1288) Sayı: 100 H. 24 Zilkade 1289 / R. 11 Kânûn-ı Sâni 1288
İmzasız	<i>Ferdane Hanım</i>	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 2 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 91 H. 12 Zilkade 1289 / R. 30 Kânûn-ı Evvel 1288 Sayı: 92 H. 14 Zilkade 1289 / R. 1 Kânûn-ı Sâni 1288
Miralay İzzetli Süleyman Bey	<i>Mebaniyyü'l-İnşa</i>	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 3 defa tanıtımı yapılmıştır	Sayı: 94 H. 16 Zilkade 1289 / R. 3 Kânûn-ı Sâni 1288 Sayı: 96 H. 19 Zilkade 1289 / R. 6 Kânûn-ı Sâni 1288
İmzasız	<i>Ser-Güzel</i>	Bu hikâyenin <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 45 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 7, H. 16 Rebiülâhir 1289 / R. 10 Haziran 128 Sayı: 110 H. 8 Zilka'de 1289 / R. 25 Kânûn-ı Sâni 1288)
İmzasız	<i>Esrar-ı Acibe</i>	Bu hikâye kitabının <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 34 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 71 H. 10 Şevval 1289 (R. 29 Teşrin-i Sani 1288)
İmzasız	<i>Yedi Alemler</i>	Bu hikâye kitabının <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 34 defa tanıtımı yapılmıştır	Sayı: 110 H. 8 Zilka'de 1289 / R. 25 Kânûn-ı Sâni

			1288
“Sarı Abdullah Efendi ahfadından” olan Abdalbaki Efendi	<i>Mecelle-i Nefise</i>	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 2 defa tanıtımı yapılmıştır	Sayı: 109 H. 7 Zilka’de 1289 / R. 24 Kânûn-ı Sâni 1288 Sayı: 110 H. 8 Zilka’de 1289 / R. 25 Kânûn-ı Sâni 1288
İmzasız	<i>Tayyar-zâde</i>	Bu hikâye kitabının <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 18 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 29 H. 10 Şaban 1289 / R. 30 Eylül 1288 Sayı: 49 H. 8 Ramazan 1289 / R. 28 Teşrin-i Evvel 1288)
Fatin Efendi	<i>Mecmua-i Eşar</i> (Şiir Dergisi)	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 2 defa tanıtımı yapılmıştır	Sayı: 109 H. 7 Zilka’de 1289 / R. 24 Kânûn-ı Sâni 1288 Sayı: 110 H. 8 Zilka’de 1289 / R. 25 Kânûn-ı Sâni 1288
İmzasız	<i>Evrak-ı Perakende</i> (Dergi)	Yeni çıkacak bir derginin tanıtımıdır. <i>İbret</i> gazetesinde sadece 1 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 114 H. 13 Muharrem 1290 / R. 28 Şubat 1288
İmzasız	<i>Çanta</i> (Dergi)	Yeni çıkacak bir derginin tanıtımıdır. <i>İbret</i> gazetesinde sadece 1 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 114 H. 13 Muharrem 1290 / R. 28 Şubat 1288
Fransız Hikâyecisi Aleksandır Dumas	<i>Pauline</i>	Bu eserin <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 18 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 116 H. 16 Muharrem 1290 / R. 3 Mart 1289
Emin Yemenî Efendi	<i>Hıffet Peyker</i>	Bu eserin <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 9 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 108 H. 6 Zilka’de 1289 / R. 23 Kânûn-ı Sâni 1288 Sayı: 118 H. 19 Muharrem 1290 / R. 6 Mart 1289
İmzasız	<i>Yeni Dünyanın Eski Adamı</i> (roman)	Bu eserin <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 4 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 106 H. 3 Zilhicce 1289 / R. 20 Kânûn-ı Sâni 1288 Sayı: 109 H. 7 Zilka’de 1289 / R. 24 Kânûn-ı Sâni 1288
İmzasız	<i>Hülasatü’s Sarf</i>	Eserin <i>İbret</i> gazetesinin farklı sayılarında toplamda 9 defa tanıtımı yapılmıştır	Sayı: 97 H. 23 Zilkade 1289 / R. 9 Kânûn-ı Sâni 1288

			Sayı: 107 H. 5 Zilka'de 1289 / R. 22 Kânûn-ı Sâni 1288
İmzasız	<i>Hikâye-i Melek-Semnan</i>	Bu hikâye kitabının <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 8 defa tanıtımı yapılmıştır	Sayı: 29 H. 10 Şaban 1289 (R. 30 Eylül 1288)
Ebuzziya Tefvik	<i>Ecel-i Kaza</i> (Tiyatro)	Bu eserin <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 13 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 20, H. 28 Recep 1289 / R. 18 Eylül 1288 Sayı: 102 H. 28 Zilkade / 1289 (R. 15 Kânûn-ı Sâni 1288)
İmzasız	<i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> (<i>Letâif-i İnşâ</i>)	Bu yazı, <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir. Bu eserin <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 38 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 60 H. 24 Ramazan / 1289 / R. 13 Teşrin-i Sâni 1288 Sayı: 111 H. 8 Zilka'de / 1290 (R. 24 Şubat 1288)
Re'fetli Tefvik Bey	Başlıksız	Rumeli ve Anadolu demiryolları ve istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesi ve fotoğraflanması üzerinedir. <i>İbret</i> gazetesinde 32 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 25 H. 4 Şaban / 1289 (R. 24 Eylül 1288) Sayı: 127 H. 2 Safer / 1290 (R. 19 Mart 1289)
Hoca Tahsin Efendi ve Mahmut Nedim Efendi Jonathan Swift	<i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> <i>Güliver'in Seyahatleri</i>	<i>İbret</i> gazetesinde bu eserlerin toplamda 23 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 71 H. 10 Şevval / 1289 / R. 29 Teşrin-i Sani 1288 Sayı: 93 H. 15 Zilkade / 1289 (R. 2 Kânûn-ı Sâni 1288)
Tuna Vilayeti	<i>Sâlnâme</i>	<i>İbret</i> gazetesinde bu eserlerin toplamda 5 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 2, H. 9 Rebülâhir 1289 / R. 3 Haziran 1288 Sayı: 126 H. 30 Muharrem (1290 R. 17 Mart 1289)
Mirza Habib Efendi	<i>Düstûr-i Sühân</i>	Bu eserin <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 11 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 10, H. 20 Rebülâhir / 1289 (R. 14 Haziran 1288) Sayı: 24 H. 1 Şaban 1289 / (R. 23 Eylül 1288)
Namık Kemal	<i>Bârîka-i Zafer</i>	Bu eserin <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 53 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 14, H. 26 Rebülâhir 1289 / R. 20 Haziran 1288 Sayı: 110 H. 8 Zilka'de 1289 / R. 25 Kânûn-ı Sâni 1288
İmzasız	<i>Letâif-i el Kimya</i>	Bu üç eserin <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 9	Sayı: 118 H. 19 Muharrem 1290 / R. 6 Mart 1289

İmzasız Hâfız Abdüllatif Efendi	<i>Topal Şeytan</i> (Hikâye) <i>Zübdetü'l</i> <i>Coğrafya</i>	defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 129 H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289
Ahmet Mithat Efendi	<i>Eyvah</i> (Tiyatro)	Ahmet Mithat Efendi'nin tiyatro eseridir. Bu eserin <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 20 defa tanıtımı yapılmıştır	Sayı: 111 H. 8 Zilka'de 1290 / R. 24 Şubat 1288 Sayı: 131 H. 6 Safer 1290 / R. 23 Mart 1289
M. Tevfik	<i>Letâif-i Hikâyat</i> <i>ve Garaib-i</i> <i>Rivayat</i> Letâif-i Hikayat ve Garaib-i Rivayat	Bu eserin <i>İbret</i> gazetesinde toplamda 9 defa tanıtımı yapılmıştır	Sayı: 86 H. 5 Zilkade 1289 / R. 23 Kânûn-ı Evvel 1288 Sayı: 132 H. 7 Safer 1290 / R. 24 Mart 1289 Kânûn-ı Evvel 1288
İmzasız	Başlıksız	İsmi belirtilmeyen bir tiyatro eserinin Fransızcadan tercüme edildiği belirtilmektedir. Bu oyunun sadece 1 defa tanıtımı yapılmıştır.	Sayı: 90 H. 10 Zilkade 1289 / R. 28 Kânûn-ı Evvel 1288
Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi	<i>Zübdetü'l</i> <i>Coğrafya</i>	<i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın <i>İbret</i> gazetesinde 19 defa tanıtımı yapılmıştır	Sayı: 106 H. 3 Zilhicce / 1289 / R. 20 Kânûn-ı Sâni 1288 Sayı: 126 H. 30 Muharrem (1290 R. 17 Mart 1289)
İmzasız	<i>Bahtnâme</i>	Eserin <i>İbret</i> gazetesinde 7 defa tanıtımı yapılmıştır	Sayı: 102 H. 28 Zilkade 1289 / R. 15 Kânûn-ı Sâni 1288 Sayı: 109 H. 7 Zilka'de 1289 / R. 24 Kânûn-ı Sâni 1288

1.4.7. Eleştiri

Eleştiri; edebiyat ve bilimsel eserleri inceleyerek onlar hakkında bir hükme varma, değerlendirme sanatı anlamına gelmektedir. Tanzimat'la beraber edebiyatımıza Batı'dan dâhil olan türlerden biri de eleştiri ya da diğer bir adıyla tenkittir.

“Tenkit kelimesi Fransızca'da kullanılan “critique” anlamıyla alınılanmaya başlamadan önce “muâheze” kelimesi ile karşılanmıştır. Namık Kemâl, Münif Paşa'ya yazdığı bir mektupta “muâheze” kelimesini kullanmış ve bunu ‘her şeyi fena tarafından görerek ve buna göre mütalaa beyan’ etmek şeklinde açıklamıştır. Sonradan bu kelimenin yanlışlığının farkına varılmıştır. Muâheze kelimesinin ‘critique’ sözcüğünü karşılamadığını gören dönemin fikir

adamları bu kelime yerine ‘tenkit’ kelimesini kullanmaya başlamışlardır. Ebüzziyâ Tevfik bu kelimeyi “bir şeyin iyisi kötüsünden ayırma” olarak tanımlamıştır” (Sevinç ve Yavuz, 2012, s.1).

“Tenkit türünde ilk anılacak muharrir, Namık Kemal’dir. Onun, daha Avrupa’ya gitmeden evvel *Tasvîr-i Efkâr*’da çıkan ‘Edebiyatımız Hakkında Bazı Mülâhâzalar’ makalesi bizde sanat ve fikir sahasında ilk ciddi hatta şümullü teklifleri taşıyan bir yazıdır” (Tanpınar, 2013, s. 298-299). Namık Kemal ve arkadaşlarının mücadeleleri okundukça eleştiri türünün o dönemdeki canlı varlığı görülmektedir. “Tanzimat bizatihi tenkit fikrinden doğmuş bir hareketti. Onunla başlayan yeni edebiyat da ister istemez tenkide dayanacaktı” (Tanpınar, 2013, s.298).

İbret gazetesinde edebi eleştirinin toplum ve siyasetle güçlü bir ilişkisi vardır. Özellikle Tanzimat’la meydana gelen sosyal hayat ve siyasetteki değişimler edebiyata da yansımıştır. Topluma okuma zevkini aşlamış, o döneme kadar üst tabakanın sahiplendiği fikir ve edebiyat artık toplumun sahiplenmesiyle halkın malı olmuştur. Eleştiri türünün de gelişmesi diğer edebi türlerde olduğu gibi gazete sayesinde olmuştur.

Günlük gelişmelerin tartışılmaya açılması, siyaset ve sorunların haber ve eleştiri yapılması ile toplumun düşünce dünyası genişlemiştir. Avrupa gazetelerinde muhalefetin başlaması, edebî gazeteciliğe yönelme, eleştiri ve yorumların yer bulması da uzun zaman almıştır (İnuğur, 2005, s.73-82).

İbret gazetesi yazarlarının kaleme aldığı edebî değeri olan yazıların çoğunluğunu toplumsal ve siyasal alandaki konular oluşturmaktadır. Gazetesi yazarları, toplumun aydınlatılması ve eğitilmesinde önemli bir yeri olan tenkit yazılarına, gazetede önemli bir yer vermişlerdir. Yazarlar, özellikle toplumsal ve siyasî aksaklıkları, devletin içinde bulunduğu sıkıntıları ve aydınların bundan duyduğu rahatsızlığı dile getirmişlerdir.

İbret gazetesinin 17. sayısının 3. ve 4. sayfalarında, *Hakayık* gazetesinin perşembe günü yayımladığı yazıda, *İbret* gazetesinin eleştiri yazdığı yazıya (Bursa’dan geldiği söylenen mektup yalanı) karşı cevap niteliğinde bir yazı kaleme alınmıştır. Yazının sonlarında *Hakayık* gazetesinin sorduğu sorulara yer verilmektedir (Aleksan Sarrafyan, *İbret*, H. 30 Rebiülahir 1289 / R. 24 Haziran 1288, S. 17, s.3-4).

İbret gazetesinin 18. sayısının 3. sayfasına ise gazete yazarlarından Reşad tarafından “*Hakayık*, Bilmem Nesi, İzzetli Sait Beyefendi’ye Cevap” yazı başlığı altında yazılan yazıda sahte mektup olayından söz edilmektedir. *İbret* gazetesi, Sait Bey’in mektubu yazdığına dair delilleri sunarken; Sait Bey’in de mektubu inkâr ettiğini

belirtmiştir. Yine bu sayının aynı sayfasında geçen “Hadd-i Salis” başlığı altındaki yazıda ise *Hakayık* gazetesinin bir yazısına karşılık olarak verilen bir cevap bulunmaktdır. Yazıda, *Hakayık* gazetesi cehâletle suçlanmakta ve burada yayımlanan yazıların hatalarla dolu olduğu ifade edilmektedir (Reşad, İbret, H. 2 Cemâziyel Evvel 1289 / R. 26 Haziran 1288, S. 18, s.3).

İbret gazetesinin 19. sayısının 1. sayfasında geçen ve Namık Kemal tarafından yazılan “Garaz Marazdır” başlıklı yazıda, başta düşmanca davranışın (maraz) tanımı yapılmakta ve özellikleri anlatılmaktadır. Daha sonra Namık Kemal, *Hakayık* gazetesinin yalan yanlış haberlerle kendini ön plana çıkaran yazarından söz etmektedir (Namık Kemal, İbret, H. 16 Cemâziyel Evvel 1289 / R. 27 Haziran 1288, S. 19, s. 1). *İbret* gazetesinin yine aynı sayfasında *Hakayık* gazetesiyle ilgili mektup tartışmalarının devam ettiğini görmekteyiz (Namık Kemal, İbret, H. 16 Cemâziyel Evvel 1289 / R. 27 Haziran 1288, S. 19, s.1).

İbret gazetesinin 32. sayısının 1. ve 2. sayfalarında Namık Kemal’in kaleme aldığı “Meğer *Hakayık* Hala Çıkıyor İmiş!” adlı yazı, hacim olarak en uzun yazılardan biridir. Yazıda, *Hakayık* gazetesine hakaret edilmektedir. *Hakayık*’ın değerinin Avrupa’da ancak tuvalet kâğıdı değerinde olabileceği belirtilmektedir. *Hakayık* gazetesinin satılmadığı için ucuz gazete kâğıdı fiyatına çarşılarında, çiçek pazarlarında kilo hesabı satıldığı söylenerek gazete alaya alınmaktadır. Namık Kemal, *Hakayık* gazetesini aynı zamanda dalkavukluk yapmakla da suçlamış ve dalkavukluğu bir hikâyeye açıklamıştır. Namık Kemal, yazının sonunda *Hakayık* gazetesine ağır hakaretler etmekte ve kendilerinin Osmanlı olduklarını belirtmektedir. Yine Namık Kemal, hayduttan savaş ilmini almalarına gerek olmadığı gibi rezil, aşağılık insanlardan da “sebat” yani kararlı olmayı öğrenmeye ihtiyaçları olmadığını söyleyerek *Hakayık*’ı eleştirmeye devam etmektedir.

İbret gazetesinin 37. sayısının 2. sayfasında, “Bir Çerkez” tarafından *Hakayık*’ın 695 numaralı nüshasında okunan bir mektuba cevap yazılmıştır. Yazıda, bütün Çerkez ve Abazaların, hırsızlıkla ve kötü alışkanlıklarla suçlanması yerilmektedir. *İbret* gazetesi, *Hakayık* gazetesine halk tarafından yöneltilen eleştirilere de yer vererek *Hakayık* gazetesine karşı halkı arkasına almaya çalışmaktadır (Bir Çerkez, İbret, H. 21 Şaban 1289 / R. 11 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 32, s.1-2).

İbret gazetesinin 69. sayısının 2. sayfasında, “ ‘*Basîret*’ in Bir Tenakusu Daha’ Ser Levhasıyla Bizim Hikmet Efendi’nin Verdiği Layihadır.” başlığı altında *Basîret*

gazetesi ve burada çıkan bazı yazılar tenkit edilmektedir. *Basîret* gazetesinin kendi devletinin genel durumuyla ilgili hiç yazı yazmamasına rağmen Osmanlı'nın Avrupa'ya muhtaç olduğu yönündeki fikirleri ihtiva eden yazılarını tenkit etmektedir. Ayrıca *Basîret*'te yayımlanan bir hikâye de tenkit edilmiştir (Hikmet Efendi, *İbret*, H. 10 Şevval 1289 / R. 29 Teşrîn-i Sâni 1288, S. 69, s.2).

İbret gazetesinin 73. sayısının 1. ve 2. sayfasında Namık Kemal tarafından “Vilayet Gazeteleri” başlığı altında yayımlanan yazıda, Osmanlı ülkesinin İstanbul dışındaki vilayetlerinde yayımlanan gazetelerin tarafsız bir şekilde gözden geçirilip bu gazetelerde yer alan önemli olayların ve düşünce yazılarının birer zeyl ile gazeteye alındığı ifade edilmektedir. Namık Kemal, haber ve yazıları yorumlarken yer yer bunları tenkit etmekte, yer yer de övmektedir (*İbret*, H. 16 Şevval 1289 / R. 5 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 73, s.1-2).

İbret gazetesinin 77. sayısının 1. ve 2. sayfasında ise Kâbil Emiri Abdurrahman Han Hazretleri'nin Hint valisine gönderdiği mektup hakkında yazılan yazı bulunmakatadır. Bu yazıda Avrupa'nın şark politikası tenkit edilmektedir. Bu yazının yazarı, Avrupa'ya politika öğretmek niyetinde olmadığını; ama bir şarklı olarak kendi milliyetinin menfaatinin gereğini yaptığını ifade eder (İmzasız, *İbret*, H. 22 Şevval 1289 / R. 11 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 77, s.1-2).

İbret gazetesinin 82. sayısının 2. sayfasında *Hadika* gazetesinden alınan ve Rumeli demiryollarının yapılmasıyla ilgili bir haber bulunmaktadır. “Bir Osmanlı” diye kendini tanıtan kişi tarafından kaleme alınan bu yazıda, bu demiryolunun Osmanlılar tarafından yapılmasına rağmen demiryolundaki yazıların Osmanlı lisanında olmaması ve yabancı dildeki yazıları Osmanlıcaya çevirecek bir tercümanın bulunmaması eleştirilmektedir. Ayrıca durak yerlerinde alafranga saat sesinin işitilmesinin de makul bir sebebinin olmadığı söylenerek bu durum da yerilmektedir (Bir Osmanlı, *İbret*, H. 29 Şevval 1289 / R. 18 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 82, s.2).

İbret gazetesinin 89. sayısının 1. sayfasında, gazete okuyanların eğlence aradığı belirtilmektedir: “En ziyade terakki eden insanlar Avrupalılar değil mi? İşte Avrupa’da yemek her şeyden ziyade terakki etmiş, niçin dersin Avrupalılar ayı tabanı yer. Domuz kulağı yer. Eşek yavrusu yer. Katır payası yer.” denilerek Avrupalılar eleştirilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 9 Zilkade 1289 / R. 27 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 89, s.1).

İbret gazetesinin 90. sayısının 1. sayfasında yer alan yazıda, daha önce bahsedilen bir tiyatro oyununun, Türklerin adet ve ahlâkını bilmeyen yazarı tarafından

(Türk ve Ermeni her kimse), Türklere hatır ve hayale gelmez iftiralar atılmasına karşı yapılan tenkitlere karşı verilen bir cevap özelliği taşımaktadır. Tiyatro oyununa yapılan tenkitlere karşı yazılmıştır. Bu cevapta oyunun yazarının vatanını çok seven bir Türk olduğu, tiyatronun ders veren bir ayna olduğu, adet (gelenek ve görenekler) ve milli ahlâkın güzelliklerinin tiyatrodan yansıyacağı belirtilmektedir. Örnek olarak da Avrupa'yı gösterip açıklama yapmaktadır. Yazının devamında ise yapılan tenkitlere soru-cevap şeklinde cevap verilmektedir (İmzasız, İbret, H. 10 Zilkade 1289 / R. 28 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 90, s.1).

İbret gazetesinin 100. sayısının 1. sayfasında yayımlanan *İfade-i Mahsus* adlı yazıda, hükûmet tarafından verilen kitap basım yasağı kararı eleştirilmektedir (Kemal, İbret, H. 24 Zilkade 1289 / R. 11 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 100, s.1).

İbret gazetesinin 108. sayısının 2. sayfasında, “Dünkü Varaka-i Mahsusadan Mab’ad” başlıklı yazıda geçen bir tenkit yazısı bulunmaktadır. Arzuhalçilerin yazmış olduğu bir veraset maddesine dair dilekçenin, merhum Mahir Bey’in dergisindeki Muzafferiyet-i Harbiye Tebriki’yle aynı olması ve Mahir Bey’in edebiyatımızın bilinen tarz ve şivesini tıpatıp kullanmasına dair bir tenkittir (İmzasız, İbret, H. 6 Zilkade 1289 / R. 23 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 108, s.2).

İbret gazetesinin 111. sayısının 4. sayfasında bulunan “Bazı Erbâb-ı Hamiyet Tarafından *İbret* Gazetesi’ne Gelen Varakadır” başlıklı yazı, bir tenkittir. *İbret*, bu yazıda *Basîret* gazetesini kendi yayın politikalarına ters düştüğü için tenkit etmektedir. “*Basîret*” için, “Özründe ara sıra ters basılır koca bir *Basîret* ve altında etrafı çifte yıldızlı menafi’-i vataniye ve havadis-i umumiyyeye dair millet gazetesidir gibi koca bir ibare bulunduğu halde neşrolunmakta olan Ali Efendi gazetesinin kalın yazı ile yani (şöylece kalın yazıyla) 868 numaralı nüshasında şu sözler görüldü.” denilerek gazetenin Firuz Ağa’yla Kasımpaşa’nın Müslüman halkının (ahali-i müslimesinin) ayak takımından bir kısmının yapmış olduğu olaylardan söz edilmektedir (Erbâb-ı Hamiyetten Biri, İbret, H. 8 Zilkade 1290 / R. 24 Şubat 1288, S. 111, s.4).

İbret gazetesinin 113. sayısının 4. sayfasında “İbret” başlığı altında *Basîret*’i tenkit eden bir yazı bulunmaktadır. “Söz ölüm götürmez derler. Pek doğru bir darb-ı meseldir. *Basîret*’in millet gazetesi demekle öyle olması olmayacağı gibi “*İbret*’e dememekle dahi olmaması iktiza etmez.” denilerek *Basîret* gazetesi tenkit edilmektedir (İmzasız, İbret, H. 12 Muharrem 1290 / R. 27 Şubat 1288, S. 113, s.4).

İbret gazetesinin 118. sayısının 1. sayfasında, “*Basîret* rezaleti artırdı” başlığı altında *Basîret* gazetesinin, rezaleti edepsizlik derecesine vardırıdığı dile getirilmektedir. Ayrıca *Basîret* gazetesinin kendi menfaatleri doğrultusunda bir yayın politikası yürüttüğü ifade edilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 19 Muharrem 1290 / R. 6 Mart 1289, S. 118, s.1).

İbret gazetesinin 120. sayısının 2. sayfasında, *Basiret*’in, kendisine yapılan tenkitlere karşı vermiş olduğu cevap da bulunmaktadır. *Basiret*, yapılan tenkitlere karşı şu cümlelerle cevap verir.

“O resim İranilerin Kerbela’da ettikleri matem heyetidir. İraniler o resimlere perestîş etmezler kendi hey’etleridir. Biz (teessür) diyerek nevhayı takdir etmedik bahiste o vak’a idi” (*İbret* Yönetimi, *İbret*, H. 21 Muharrem 1290 / R. 8 Mart 1289 S. 120, s.2).

İbret gazetesinde toplumsal ve siyâsî tenkitlere geniş bir yer verilmiştir. Bazen de tenkitlerin odağında olan gazetelere söz hakkı verilip tenkitlere karşı verilen cevaplar da tarafsız bir gazetecilik anlayışıyla yayımlanmıştır. *İbret* gazetesinde yapılan eleştirilerin önemli bir kısmı, *Basiret* gazetesi yazarlarına yöneliktir. *Basiret* gazetesi yazarlarının dil ve imlâyı yanlış kullanması da eleştirilen konular arasındadır. Ayrıca bir memurun görevini yapmaması, İstanbul’da tramvay işletmeciliğinde görülen aksaklıklar, şehrin temizliği gibi konularda da eleştiriler yapılmıştır. *İbret* gazetesinde basın özgürlüğü bağlamında “Kalemini dilenci değneği etmek” isteyen gazetelerin basın etiğine uymayışı da eleştirilmiştir.

1.4.8. *İbret* Gazetesi ile *Hakayikü’l-Vakayi’* Gazetesi Arasındaki Tartışmalar

İbret gazetesi yazarları ile *Hakayikü’l-Vakayi’* gazetesi yazarları arasındaki tartışmalara, her iki gazete de önemli bir yer ayrılmıştır. *İbret* gazetesi yazarları, eleştiri yazılarını bu tartışmalar üzerine kaleme almıştır. “*Hakayikü’l-Vakayi’* gazetesini Filip Efendi çıkarmakta; gazetenin baş yazarlığını ise Kemal Paşazade Sait Bey yapmaktadır” (Özün, 1997, s.40).

İbret gazetesiyle *Hakayikü’l Vakayi’* gazetesi arasında eleştiri dozu yüksek tartışmalar olmuş, bu tartışmalar kimi zaman hakaret boyutlarına varmıştır. *İbret* gazetesinin, gazeteler arasında *Hakayikü’l Vakayi’* ile *Basiret* gazetesini sık sık

eleştirmesinin sebebini Ahmet Hamdi Tanpınar, *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*'nde şu cümlelerle izah eder:

“Güzel olsun diye yazmadığı zaman tatlı bir muharri olan Namık Kemal, aynı yazıda gazetenin vatani bir ‘meclis-i ülfet’ hâline getirdiğini söyler. Yazık ki bu ‘meclis-i ülfeti’ bozanlar vardı. Ali Efendi’nin çıkardığı *Basîret*, Filip Efendi’nin çıkardığı ve Kemal Paşazade Said Bey’in yazdığı *Hakayıkü’l Vakayi*’ gazeteleri *İbret*’ten, *Diyojen*’den, *Hadîka*’dan çok ayrı bir gözle etrafa bakıyorlar, devletin müşkül vaziyetini hiç göze almadan iktidara dalkavukluk ediyorlar, bilhassa Namık Kemal ve arkadaşlarının o kadar şiddetle ihtiraslarını açıkladıkları Mısır Valisini-İsmail Paşa- bol para mukabilinde, açıktan açığa tutuyorlardı” (Tanpınar, 2013, s.351-352).

Hatta bir defasında *Hakayık* gazetesinin bir yazısına *İbret* gazetesi tarafından bir cevap yazılacakken basın-yayın idaresi devreye girmiş, bunun üzerine tartışma sonlanmıştır (İmzasız, *İbret*, H. 24 Şaban 1289 / R. 14 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 39, s.1).

Mustafa Nihat Özön ise *Hakayıkü’l Vakayi*’ gazetesinde yayımlanan “İstanbul’a Müteaallik Mevadd-i Hikemiyye” (Özön, 1997, s.41) başlıklı güzel sözleri ihtiva eden bir yazının dahi tartışmalara sebebiyet verdiğini ifade eder. Bu yönüyle her iki gazete arasında çetin münakaşalar olmuştur denebilir.

İbret gazetesinin ilk sayısının 3. sayfasında kâtiplerin Türkçeyi bilmediklerine dair bir iğneleme yapılmaktadır. Meraklı bir zatın terbiye ettiği papağanın, söz söyleme sanatında ilerlediği ve isteyen kâtip efendilere Türkçe dersi verebileceği anlatılmaktadır (İmzasız, *İbret*, 13.6.1872, S. 1, s.3).

Tevfik’in *İbret* gazetesinin 5. sayısının 2. sayfasında “Vazifeşinaslık” başlığı altında yazmış olduğu yazıda, memur sınıfıyla hizmet sınıfı olan meslekler karşılaştırılmıştır. Bu yazıda, devlet hizmetinde bulunanların kendi vazifelerini bilmedikleri hâlde bilir zannettikleri ifade edilmiştir (*İbret*, H. 13 Rebîülâhîr 1289 / R. 7 Haziran 1288, S. 5, s.2).

İbret gazetesinde, *Hakayık* gazetesinin kıymetsiz görülüp korkaklıkla itham edilen bir eleştiri yazısı da kaleme alınmıştır. *İbret* gazetesi yazarlarının imzasız olarak kaleme aldığı yazıda, *Hakayık* gazetesinin İstanbul eleştirisi konulu yazısı, cümle cümle ele alınıp yorumlanmıştır. Bu yorumlama yapılırken de *Hakayık* gazetesinin eleştirilerini çürütme yoluna gidilmiştir (İmzasız, *İbret*, H. 18 Rebîülâhîr 1289 / R. 12 Haziran 1288, S. 8, s.3-4)

Namık Kemal, 10. sayıda geçen “Dostane Bir Vesatet” adlı yazısında *Gülşen Seray* ile *Basiret* gazetelerindeki görüşlerin, düşmanca unsurlar içerdiğini dile getirerek bu gazeteleri tenkit etmiştir. Ayrıca yazıda *İbret* gazetesinin maaş, memuriyet, devlet vb. konulardaki görüşü de açıklanmıştır (Namık Kemal, *İbret*, H. 20 Rebûlâhir 1289 / R. 14 Haziran 1288 10, s.2).

İbret gazetesinin 12. sayısının 4. sayfasında, Reşad Bey’in “Hakayikü’l Vakayi’ Huluskarlık Demektir” adlı yazısında *Hakayık* gazetesi yalancılıkla ve dalkavuklukla suçlanmaktadır. Hatta yazar, dalkavukluğunun edep dairesinin dışına çıktığını söylemektedir. Sonrasında *Hakayikü’l Vakayi’* adlı gazetede yayımlanan yalan bir haber eleştirilmektedir. Bu haber, havai fişeklerin Mısır’dan ithal edilmediğini; tophane veya tersanede üretildiğini konu edinmektedir (Reşad, *İbret*, H. 23 Rebûlâhir 1289 / R. 17 Haziran 1288, S. 12, s.4). *İbret* gazetesi aslında bu polemiklerle Osmanlı devlet yöneticilerine de bir mesaj vermektedir.

İbret gazetesinin 15. sayısının 2. sayfasında, gazetenin yazarlarından Nuri Bey tarafından kaleme alınan “Göz Önünde bir *İbret*” başlıklı yazıda, istikamet üzere giden ile gitmeyen insanlar arasındaki farklar anlatılmıştır. Bu yazıda, *Hakayık* yazarının para için istikametinden vazgeçtiği; buna karşılık *Basiret* ve diğer gazete yazarlarının istikametini bozmadığı dile getirilmektedir. Bu yazı ile beraber *İbret* gazetesi basın hayatında tarafını seçmiştir. *İbret* gazetesine baktığımızda bu gazetenin, *Basiret*’i nerdeyse hiç eleştirmedeğini; ama *Hakayık* gazetesinin nerdeyse tüm haberlerini eleştirdiğini görmekteyiz. *İbret* gazetesinde, *Basiret* gazetesinin yazıları eleştirilirken bile dostane bir tavır takınılarak “Biz *Basiret*’in bu fikrine de tamamıyla iştirak edemeyeceğiz” denilerek eleştiri dozu düşük ifadeler tercih edilmiştir (*İbret*, H. 26 Rebûlâhir 1289 / R. 21 Haziran 1288, S. 15, s.2).

İbret gazetesinin aynı sayısının 3. sayfasında “Hadd-i Te’dip!” adlı yazıda ise *Hakayık* gazetesinin bir yazarı “yengeçvari kabadayılıkla” suçlanıp bu zatın yalan haber yaptığı ifade edilmiştir. Bu gazeteye yalancı pehlivan yakıştırması yapılması dikkat çekicidir (*İbret*, H. 26 Rebûlâhir 1289 / R. 21 Haziran 1288, S. 15, s.3).

İbret gazetesinin, *Basiret* gazetesiyle olan iyi ilişkileri, *İbret* gazetesinin 76. sayısında Namık Kemal’in “B. M.” imzasıyla çıkan yazısında, yerini “Mevadd-ı umumiye tarafına *Basiret* ile *Hakayık*’tan aynen naklolunan şeyler çıkarılırsa burası bembeyaz kalır” şeklindeki eleştirilere bırakmıştır (Namık Kemal, *İbret*, H. 20 Şevval 1289 / R. 9 Kânûn-ı Evvel 1288S. 76, s.1-2).

Başka bir eleştiri de *Basiret* gazetesi tarafından *İbret* gazetesine yapılmıştır. *İbret* gazetesinin 113. sayısının 3. sayfasında *Basiret* adlı gazetenin millet gazetesi unvanıyla *İbret*'i cehâlet, küfür ve cahillikle suçladığı belirtilmiştir (On Mu'teber Müslüman, *İbret*, H. 12 Muharrem 1290 / R. 27 Şubat 1288, S. 113, s.3).

İbret gazetesinin 118. sayısının 1. sayfasında yine “*Basiret* Rezaleti Artırdı” yazı başlığı altında *Basiret* gazetesi sert bir dille eleştirilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 19 Muharrem 1290 / R. 6 Mart 1289, S. 118, s.1).

İbret gazetesinin 119. sayısının 2. sayfasında bir matbûât düzenlemesinin yapıldığına dair haber verilmektedir. Bu haberde, *La Turquie*, *Hakayık* ve *İbret* gazetelerinin de bu düzenlemeyle ilgili fikirlerini ortaya koydukları belirtilmiştir. *İbret* gazetesiyle *Hakayıkü'l Vakayi* gazetelerinin isimlerinin ilk defa bir tartışma dışında beraber zikredildiği ifade edilmiştir. Haberde her iki gazetenin de ortak bir amaç için görüşlerini beyan ettikleri tespiti yer almıştır. (İmzasız, *İbret*, H. 20 Muharrem 1290 / R. 7 Mart 1289, S. 119, s.2).

İbret gazetesinin, 123. sayısının 1. sayfasında “Yine Parga” başlığı altında Namık Kemal tarafından yazılan yazıda yine *Hakayıkü'l Vakayi* gazetesi eleştirilmektedir. Bu yazı, Parga Meselesi'ne dair “Parga Hissedarını” tarafından *Hakayık*'ta yayımlanan yazı üzerine *İbret* gazetesi yazarı Namık Kemal tarafından kaleme alınmıştır. Yine aynı sayfada *Hakayık* gazetesinin bir önceki gün yayımlanan sayısındaki haberin gerçeği yansıtmadığı belirtilmektedir. *İbret* gazetesinin 16. sayısının 2. sayfasında, “*Hakayıkü'l Vakayi*” Huluskarlık Demek imiş” başlıklı yazıda ise daha önce bu isimle yazılan yazıya atıfta bulunularak yalan haberin ortaya çıktığı, haberin doğrusunun anlaşılmasıyla da *Hakayık*'ın rezaletinin de gün yüzüne çıktığı ifade edilmiştir. Aynı sayfada yine Reşad adlı yazar tarafından kaleme alınan “İnsan Sözünün Eri Olmalıdır” adlı yazıyla *Hakayık* gazetesine yönelik sert bir eleştiri yapılmıştır. Bu eleştiride sahte bir mektup olayından dolayı *Hakayık* gazetesi yalancılıkla suçlanmaktadır (*İbret*, H. 26 Muharrem 1290 / R. 13 Mart 1289, S. 123, s.1).

İbret gazetesi bir fikir gazetesidir. Gerçekler fikirlerin çarpışmasıyla ortaya çıkar. Namık Kemal “Barika-i hakikat müsademe-i efkârdan çıkar.” diyerek bir yazı kaleme almıştır. Bu yazıda dünyadaki tüm gelişmelerin ancak fikir alışverişiyle mümkün olabileceği anlatılmaktadır (*İbret*, S. 98, s.1). Avrupa'nın fende, eğitimde kısacası hayatın her alanında ileri gitmesinin sebebi fikirlerini serbestçe ifade

edebilmeleridir. Osmanlı Devleti Avrupa'daki gelişmeleri yakalamak istiyorsa fikirlerin serbestçe ifade edilebileceği bir ortam oluşturmalıdır.

İbret gazetesi yayın hayatı boyunca muhalif kimliğiyle ön plana çıkmış ve bu çizgisinden taviz vermemiştir. Toplumsal aksaklıkları haber yapıp tartışma ortamı oluşturmak, siyasî sorunlara temas etmek, haber ve yazılarla toplumun düşüncesini harekete geçirmek ancak gazeteyle hayatımıza giren eleştiriyle mümkün olmuştur. Bu anlamda *İbret* gazetesi ile *Hakayık* gazetesi arasındaki tartışmalar basın tarihimizde önemli bir yer tutmaktadır. Bu tartışmalar *İbret*'in muhalif, *Hakayık*'ın ise “yandaş” olmasından kaynaklanmaktadır.

1.4.9. Sergi

İnsanlık tarihinin seyrini değiştiren Coğrafi Keşifler, Rönesans, Reform, Fransız İhtilali ve Sanayi Devrimi, dünyada tamamen farklı bir düzenin oluşmasını sağlamıştır. Dünyadaki bu gelişmelere paralel olarak 19. yüzyılda gerçekleştirilen uluslararası fuarlar, devlet ve milletlerin sanayi alanındaki gücünü göstermesi açısından önemli bir platforma dönüşmüştür. Kahraman, bu durumu şu cümlelerle ifade eder:

“1839 Tanzimat Fermanı ile yoğunlaşan Batılılaşma gayretlerinde gerçekleştirdiği atılımları ve modernleşmeyi sergileme, bu kapsamda 19. yüzyıl boyunca süren Batılı kimlik arayışı ve imaj yönetimi çabalarının bir uzantısı ve Batılı devletlerin siyasî ve ekonomik desteğini sağlama platformu olmuştur. 1873 Viyana Uluslararası Sergisi de 19. Yüzyıl Avrupa'sında yeniden şekillenen politik, ekonomik ve kültürel fay hatlarının belirdiği önemli bir fuar ve Osmanlı Devleti'nin yukarıda bahsedilen amacına hizmet eden çok önemli bir sergidir.” (Kahraman; Gülaçtı, 2016, s.4).

Sergi, kültür ve sanat haberleri ile yakından ilgili olduğundan ve aydınların dikkatini çeken bir konu olduğundan konumuza dahil olmuştur.

İbret gazetesinin yayın hayatına aktif bir şekilde devam ettiği 1873 yılında Viyana sergisi düzenlenmiştir. *İbret* gazetesi, Viyana'da düzenlenen bu uluslararası sergiye önemli bir yer ayırmıştır. Gazete, Osmanlı ülkesine ait birçok ürününün yer aldığı bu sergiden uzun süre bahsetmiştir.

İbret'in 9. sayısının 3. sayfasında, Viyana'ya Osmanlı sergisi için giden resim, arkeoloji, müzecilik, sanat eğitimi gibi kültür-sanat yaşamının farklı alanlarında katkılar yapmış, Tanzimat Dönemi'nin yetiştirdiği önemli bir şahsiyet olan Osman

Hamdi Bey'in İstanbul'a dönmesi haber yapılmıştır (İmzasız, *İbret*, H. 19 Rebûlâhir 1289 / R. 13 Haziran 1288, S. 9, s.3).

İbret'in 16. sayısında ise Rusya'da açılan milli bir sergiden bahsedilmektedir. Bu sergide Rusya'nın sanayisinin gelişmişliğine değinilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 28 Rebûlâhir 1289 / R. 22 Haziran 1288, S. 16, s.3).

İbret gazetesinin 51. sayının 3. sayfasında, Viyana'da açılacak sergi için Osmanlı ülkesinde imal edilen her türlü dokuma ürün ile sanat eseri, çeşitli madenler ve tahıl ürünlerinin gönderileceği haberine yer verilmiştir (İmzasız, *İbret*, H. 10 Ramazan 1289 / R. 30 Teşrîn-i Evvel 1288, S. 51, s. 3). *İbret* gazetesinin 76. ve 79. sayısında da aynı habere yer verilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 20 Şevval 1289 / R. 9 Kânûn-ı Evvel 1288, S. 76, s.3).

İbret gazetesinin 92. sayının 2. sayfasında, Osmanlı Devleti'nden önemli bir temsilcinin Viyana'daki sergiye katılacağı haberine yer verilmiştir. Yine gazetenin bu sayısının 3. sayfasında Viyana'daki genel sergiye gidecek memurların dinlenip kalacakları yeri temin edenin bir Yahudi olduğu yazılmaktadır. Bu Yahudi'nin Beyoğlu'nda bir tesisinin olduğu da ifade edilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 14 Zilkade 1289 / R. 1 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 92, s.2).

İbret gazetesinin 99. sayının 3. sayfasında ise hükûmetin Viyana'daki sergiye göndereceği belirtilen eşyaların masrafları için gönderilen paradan bahsedilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 23 Zilkade 1289 / R. 10 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 99, s. 3).

İbret gazetesinin 108. sayının 1. sayfasında da hükûmetin Viyana'daki sergiye göndereceği belirtilen eşyaların masrafları için verilecek paradan bahsedilmektedir. Bu sayının 3. sayfasında ise Viyana'da serginin asıl maksadının ne olduğu anlatılmaktadır (İmzasız, *İbret*, H. 6 Zilkade 1289 / R. 23 Kânûn-ı Sâni 1288, S. 108, s.1).

İbret gazetesinin 116. sayının 2. sayfasında, *Basîret* gazetesinin yalan bir haberi eleştirilmektedir. Bu haber, Viyana'daki sergiye gönderilmek amacıyla Osmanlı haritasının çizildiğine dairdir. Bu haberdeki tartışma konusu, haritayı çizenin mevkisinin ne olduğu üzerinedir (İmzasız, *İbret*, H. 16 Muharrem 1290 / R. 3 Mart 1289, S. 116, s.2).

İbret'in 132. sayısında, Viyana sergisinin barışa vesile olabileceğini düşünenlerin var olduğu; ancak sergi tarihi yaklaştıkça politikacılardan bir ses çıkmamasından ötürü, bu serginin de daha önce düzenlenen Paris Sergisi gibi bir barışa vesile olamayacağı görüşü dile getirilmektedir (İmzasız, *İbret*, H. 7 Safer 1290 / R. 24

Mart 1289, S. 132, s.1). Ayrıca bu sergilerle ülkelerin bilim, sanayi, teknoloji ve tarım alanındaki gelişme ve yeniliklerinin herkese duyurulması amaçlandığı bildirilmektedir.

İbret gazetesi, Osmanlı Devleti'nin Viyana sergisine çok önem verdiğini görmüş ve sergiyle ilgili haberlere önemli bir yer ayırmıştır. *İbret* gazetesinde yayımlanan haberlere göre, Osmanlı Devleti Viyana sergisine göndereceği ürünlerle hâlâ güçlü olduğu izlenimini vermek istemiştir.

II.BÖLÜM: İBRET GAZETESİNİN SİSTEMATİK TAHLİL VE DİZİNİ

2.1.İbret Gazetesinin Sistematik Tahlil ve Dizini Tablosu

SAYI: 1, H. 6 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 1 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 2-4

* Birinci sayının ilk sayfası arşivlerde bulunamamıştır. 1.sayının 2.,3. ve 4. sayfaları dizine eklenmiştir.

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	
İmzasız	Başlıksız	Yazıda Avrupalıların milletlerine, insaniyete hizmet edenlerin heykellerini yaptığı anlatılmaktadır. Avrupalılar, kendilerine hizmet eden insanların yaşantılarını kısaca anlatarak onlara karşı olan hürmetlerini göstermektedirler. Bu duruma örnek olarak da Mühendishaneden yetişme olan Seyyit Mustafa adında bir kişinin Devlet-i Aliyye'nin tarih ve askeriyesine dair Fransızca bir kitap telif ederek Paris'e gönderildiği bildirilir. Fransız ulemâsı tarafından övgü alan bu kitabın üç defa basıldığı belirtilmektedir. Yazının devamında, Seyyit Mustafa'nın hayatını kısaca anlatılıp vatanımızın yetiştirmiş olduğu böyle kıymetli birini yabancıların kitaplarından öğrenmemiz kınanmakta ve öz eleştiri yapılmaktadır.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, kâtiplerin Türkçeyi bilmediklerine dair bir iğnelemedir. Yazının konusu, meraklı bir zatın terbiye ettiği papağanın söz söylemekte ilerlediğini ve isteyen kâtip efendilere Türkçe dersi verebileceğine dairdir.	3
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur'ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	3
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve "Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan" Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır.	3

SAYI: 2, H. 9 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 3 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Müdür Mahir, Muharrir Tevfik, Muharrir Nuri, Muharrir Reşad, Muharrir-i Evvel Kemal	Başlıksız	<i>İbret</i> gazetesinin kurucuları, kitâbet mesleğinde yetiştikleri için ellerinden geldiği kadar vatana ve millete bu yolla hizmet etmek için matbaayı kurduklarını belirtmektedirler. Bu kurucu üyeler, sonrasında gazetelerin görevlerinden söz edip kendilerinin doğru yoldan şaşmayacaklarını dile getirmektedir.	1
Kemal	Bir Mülâhâza	Namık Kemal, bazı gazetelerin rivayetine dayanarak Rusya'nın Karadeniz sahilinde bazı liman ve korunaklı yerler yapmasının bir dünya meselesi haline geldiğini belirtmek amacıyla bu yazıyı kaleme almıştır.	1
Tevfik	Şık Beyleri Müdafa'a	Yazar, “Şık Beyleri Müdafa'a” adlı yazıda Osmanlı Devleti'nde modaya uygun giyinen kimseleri “şık” diye tanımlamaktadır. Şık giyinenlerle alay edenlere karşı bu yazıyı kaleme alan yazar, Osmanlı milletinin giyim tarihi üzerinde de durmaktadır. Ayrıca yeniçeri ocağının kaldırılmasından sonra memurların belirli bir giyim tarzının olmasına karşın halkın giyim kuşamda serbest olduğunu ifade etmiştir.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda Tuna vilayetinin beşinci kez neşrettiği <i>Sâlnâme</i> 'nin tanıtım yazısıdır.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, bütün vilayet gazetelerinin baştan aşağıya okunduğu ama sadece <i>Diyarbakir</i> gazetesinde olayların aktarıldığı diğer gazetelerin ise içeriğinin boş olduğu belirtilmiştir.	3
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur'ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve “Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan” Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 3, H. 11 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 5 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Müdür Mahir, Muharrir Tevfik, Muharrir Nuri, Muharrir Reşad, Muharrir-i Evvel Kemal	Başlıksız	Bu yazı, <i>İbret</i> gazetesi kurucuları, <i>İbret</i> gazetesinin çıkış amacı ve isminin neden <i>İbret</i> olduğu hakkındadır.	1
Kemal	Başlıksız	Yazıda, <i>İbret</i> gazetesinin isminin neden <i>İbret</i> olduğu, “İbret” kelimesi üzerinde durularak açıklanmaktadır. Ayrıca <i>ibret</i> alınacak dersin, insanları oldukları konumdan daha iyi bir konuma getireceği anlatılıp insanların önceliklerinin ne olması gerektiği üzerinde durulmaktadır.	1-2
Nuri	Ahlâk	Bu yazıda ahlâkın ne olduğu ifade edilip ahlâk hakkında çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır. Yazara göre ahlâksız bir millet yaşayamaz. Tarih bunun örnekleriyle doludur. Türkistan diyarı ise ahlâkından dolayı hep ayakta kalacaktır. Yazar bir tren seyahati esnasında Belçika’nın bir kazasının belediye başkanı ile bu konu ile ilgili olarak yaptığı sohbeti aktarmakta ve İstanbul’da ahlâksızlığın artmasından duyduğu korkuyu dile getirmektedir.	2
İmzasız	(...) Fransa Nam Gazetesinden Nakil	Almanya Millet Meclisi’nin bahriye bütçesini görüşmesine dairdir.	2
İmzasız	<i>La-petri</i> Nam Gazeteden Nakil	Fransa’nın Şura-yı Ümmet azalarından birinin Paris’i teslim meselesini araştırmakla görevlendirmesi hakkındadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve “Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan” Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 4, H. 12 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 5 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Nuri	Memuriyet	Yazıda, “Memur rütbeli bir hizmetçidir” denilerek memurluğun tanımı ve sorumluluğunun ne olduğu ifade edilmiştir. Ardından hükûmetin tanımı yapılmış “hükûmetin görev ve sorumluluklarının ne olması gerektiği” hakkında bilgi verilmiştir.	1
Nuri	Başlıksız	Yazar, daha önce yayımlanan “Ahlâk” adlı yazının devamını kaleme almıştır.	1
Kemal	Bir Mülâhâza	Bu yazı, Şura-yı Devlet’in Muhâkemat Dairesi’nin, Adliye Nezareti’ne eklenmesi ile ilgilidir. Yazar bu birleşmenin faydalarını açıklamaktadır.	1
Mehmet	Fuzaladan üstadımız Hoca Mehmet Efendi’nin Tebrikidir ki Maal İftihar Dercolundu	Vefat eden kişi için yazılan bir taziye yazısıdır.	2
İmzasız	Başlıksız	<i>La Turquie</i> gazetesinin Peşte’den aldığı habere dairdir. <i>La Turquie</i> gazetesi halkın Sırbistan aleyhine çok heyecanlı fikirlere sahip olduğundan bahsetmektedir. (Alıntı Haber)	3
İmzasız	Napolyon Taraftarından (...) Nam Gazeteden Tenkih Suretiyle Naklölünmuştur.	Yazar, Napolyon’un sözlerinin yorumuna yer vermektedir.	3
İmzasız	İlan	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve “Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan” Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 5, H. 13 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 7 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Kemal	Hukuk	Bu yazıda, halkın hukuka bakış açısının çarpıklığından söz edilmektedir. Bu çarpıklık anlatılırken farklı ülkelerin yönetimlerinden örnekler verilmiştir.	1
Tevfik	Vazifeşinaslık	Bu yazı, devlet hizmetinde bulunanların kendi vazifelerini bilmedikleri halde bilir zannettiklerini belirten bir tenkit yazısıdır.	2
İmzasız	Başlıksız	Bir Suriye gazetesinden yapılan alıntıdır. Yol haritası ile ilgilidir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bir Girit gazetesinden alınan bu yazı, divan sahiplerinin mahkemelerde bir takım halk hakkında verdikleri bildirme yazıları ile ilgilidir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur'ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 6, H. 14 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 8 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Reşad	Hukuk-i Beyne'l- Ümem	Yazar, bu yazıda hukuk kelimesinin tanımını yapmakta ve Milletlerarası Hukuk'un, hukuk ilminin (ilm-i hukuk) bir şubesi olduğunu belirtip açıklamalarda bulunmaktadır.	1-2
İmzasız	Asakir-i Osmaniye'nin San'a'ya Suret-i Duhulüne Dair Yemen Gazetesinin Ele Geçen İlan-ı Mahsusunda Görülen Tafsilattır ki Bil- İftihar Derc Olundu	Bu yazı, bir Yemen gazetesinin haberine göre Osmanlı askerlerinin San'a şehrine girmesi hakkındadır	2
Kemal	Mütâlaa	Yazar bu yazıda Yemen kıtası hakkında bilgi verip coğrafi konum olarak Yemen'in öneminden bahsetmektedir.	2
Nuri	Askerlik	Avrupa'da asayiş taraftarlarının amacının her tarafta kalıcı bir barışı tesis etmek olduğunu açıklayan bir yazıdır.	3
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Japonya Hükûmeti azalarının Avrupa'nın idare yönetimini incelemesi ve İngilizce birçok alfabe cüzünü, dilbilgisi ve edebiyata dair birkaç yüz bin risâle ve kitabı almasına dairdir. Yazar, Japonya'nın Avrupa'yla olan ilişkisini şu sözlerle açıklamaktadır: "Japonya Kıtası Avrupa'ya her yerden uzak ve halkının Avrupalılarla münasebete başlaması herkesten sonra iken Asya'nın temeddünce en ziyade süratli giden yeridir."	3
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Amerika Ulum</i> gazetesinin haberine göre New York'ta telgraf kumpanyasının düzenleneceğine dairdir. Bu kumpanya sayesinde telgraflarla şehirler	4

		birbirine bağlanabilecektir.	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur'ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve “Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan” Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 7, H. 16 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 10 HAZİRAN 128

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Vefa-yı Ahd	“Vefa-yı Ahd” adlı yazı, Osmanlılara mutaassıp diyenlere karşı verilen bir cevaptır. Bu cevap verilirken de Osmanlıyla diğer ülkeler karşılaştırılıp Osmanlının diğer ülkelere her yönüyle üstün olduğu belirtilmiştir.	1-2
Kemal	Avrupa Şarkı Bilmez	Yazar, bu yazıda Avrupa’nın Müslüman’lara karşı daima önyargılı ve art niyetli davrandığını belirtmekte ve bu durumun onların eserlerine yansıdığını, hatta ünlü tarihçi olan Hammer ve d’Ohsson tarihinin de böyle bir bakış açısıyla kaleme alındığını ifade etmektedir. “Avrupa Şarkı bilmez” adlı yazıda Avrupa’nın bu önyargısına karşı Osmanlı Devleti’nin egemenliği altında bulunan halklara adil ve eşit davrandığı, pek çok milletin Osmanlı egemenliği altında rahat bir şekilde yaşadığı da belirtilmektedir. Ayrıca bu yazıda “Selim-i sâlis zamanındaki Seyyid Mustafa” adlı birinden bahsedilmekte ve bu kişinin yazdığını okutacak kadar bir lisan tahsil ettiği belirtilmektedir.	2
Reşad	Başlıksız	<i>İbret</i> gazetesinde daha önce yayımlanan “Daire-i Belediye Tarafdaranını Müdafaa” başlıklı yazının <i>Basîret</i> ’te başka bir adla yayımlandığı ifade edilmektedir.	2
Tuna gazetesi	Başlıksız	<i>İbret</i> gazetesine verilen iki ay tatil edilme cezasının bitiminin ardından <i>İbret</i> gazetesi yönetiminin gazeteyi her gün çıkarmaya yönelik gayret göstereceğine dair halka verdiği sözü konu alan bir yazıdır. Ayrıca bu yazıda <i>İbret</i> gazetesinin bu kararından dolayı Tuna gazetesinin ettiği teşekkürde yer verilmiştir.	2
Reşad	Teşekkür	“Teşekkür” adlı yazı, Tuna gazetesinin, <i>İbret</i> gazetesine göstermiş olduğu teveccüh ve teşekkürüne karşılık <i>İbret</i> ’in de Tuna gazetesine teşekkür etmesi ve memnuniyetini bildirmesine dairdir.	3

İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda “Fıkra-i Atiye (...) Frank (...) gazetesine yazılmıştır” diyerek yazıya giriş yapılmıştır. Sonrasında “Almanya’nın aleyhinde neşr olunan ve satılan” kitaplar belirtilmiştir: – Fransa izmihlalinden kinaye olarak – (Salı müthiş) - (Larveniş) yani intikam – Sine-i Menhusa Ayrıca kitapçılardan, yasaklanan kitapları satmamak şartıyla diğerler kitapları satabilecekleri belirtilmiştir. Kitapçılar, yasaklanan kitapları tekrardan satarlarsa kanunen en ağır cezaya çarptırılacakları belirtilmiştir.	3
İmzasız	İ’lan	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve “Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan” Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, <i>Ser-güzel</i> adlı hikâye kitabından söz edilmektedir. Bu hikâye, hayret verici ve latif bir hikâye olarak tanımlanmıştır. Hikâyenin on dört kısımdan oluştuğu ve satışa sunulduğu belirtilmiştir (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 8, H. 18 REBİÜLÂHİR 1289 / R. 12 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	İ'tizar	<i>İbret</i> gazetesinin her gün düzenli çıkmadığı için dilediği özürdür. Gazetenin iki üç hafta boyunca cuma ve pazar günleri zorunluluktan çıkmadığı belirtilmektedir.	1
Kemal, Reşad	Reddiye	<i>İbret</i> gazetesinde yabancı milletten olanlara karşı iyi davranılmadığı ve Fransa ile Rusya'nın bu konuda ortak hareket etmesi gerektiğine dair yazıldığı iddia edilen bir yazının bulunmadığı açıklanmaktadır. Yazıda ayrıca Fransa gibi medeniyetin ilerlemesine öncülük eden bir devlet ile Rusya gibi geri kalmış bir devletin denk tutulamayacağı belirtilmektedir. Bu tür yazıların arkasında Osmanlı Devleti'ne muhalif gazeteci ve tercümanların olayı yanlış aksettirmesinden geldiği ifade edilmektedir.	1
Nuri	Medeniyet	Bu yazıda, medeniyetin ne olduğu açıklamakta ve Batı ve Müslüman medeniyetleri karşılaştırmaktadır.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, "Canım efendim, burası insan memleketi midir hayvan ağılı mıdır?" diyerek yazıya giriş yapmıştır. Yazının devamında şehirde yaşayan hayvanların -özellikle köpeklerin- insanlara rahatsızlık verdiği anlatılmaktadır.	2
İmzasız	Başlıksız	<i>Hakayık</i> adlı gazetede İstanbul'la alakalı "Mevadd-ı Hikemiye" adıyla bir bend veya fıkranın cümle cümle açıklamasına dairdir. Bu açıklama yapılırken de <i>Hakayık</i> 'ın yazısını çürütmektedir.	3
İmzasız	Kelam-ı Sığâr	<i>Hakayık</i> gazetesini kıymetsiz görüp eleştiren ve yazı yazmada korkaklıkla itham eden bir eleştiri yazısıdır.	4
İmzasız	İlan	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur'an-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, <i>Ser-güzel</i> adlı hikâye kitabından söz edilmektedir. Bu hikâye, hayret verici ve latif bir hikâye olarak tanımlanmıştır. Hikâyenin on dört kısımdan oluştuğu ve satışa sunulduğu belirtilmiştir	4

		(Kitap Tanıtımı).	

SAYI: 9, H. 19 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 13 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	Nüfus	“Nüfus” adlı yazı, Namık Kemal’in uzun yazılarından bir tanesidir. Bu yazı, insanın önemini ve değerini anlatmaktadır. Yazar, Bu durumu ifade ederken de insanın din ile olan ilişkisine de temas etmektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	Yazı, Viyana’ya Osmanlı sergisi için giden Osman Hamdi Bey’in İstanbul’a geri dönmesini konu edinmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Medeniyetin Avrupa’da oluşturduğu ilerlemeye dair <i>Levante Times</i> gazetesinden yapılan bir alıntıdır. Bu haberde, <i>Süver</i> gazetesi Londra muhabirinin bir makine sergisindeki izlenimleri aktarılmaktadır. <i>Levante Times</i> gazetesi de bu haberi faydalı gördüğünden <i>Süver</i> gazetesinden alıntı yapmıştır.	4
İmzasız	İlan	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 10, H. 20 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 14 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Reşad	(Fenn-i Servet) Mütâlaa	Yazar tarafından, ailenin önemi ve ailenin ihtiyaçlarının karşılanması üzerine fen ilminde gösterilen gayretin bir uyum üzerine gittiğinin belirtildiği bir yazıdır.	1
Nuri	Batıla Zehab	“Batıla Zehab” adlı yazıda yazar, eğitimin yetersiz olduğu haberlerine yapılan itirazlara karşı kaleme almış olduğu yazıdır.	1-2
Kemal	Dostane Bir Vesatet	<i>Gülşen-i Saray</i> ile <i>Basîret</i> arasında geçen bir tartışmaya <i>İbret</i> gazetesi adına Namık kemal’in dahil olup düşüncelerini açıklamasına dairdir. Namık Kemal, konu hakkındaki düşüncelerini açıklamadan önce <i>Basîret</i> ile <i>Gülşen-i Saray</i> adlı gazetelerin kendini halka sevdirmiş güvenilir iki gazete olduğunu; fakat tartışılan konuya farklı bakış açılarıyla baktıklarından dolayı tartışmanın artık düşmanca bir hal aldığını ve bundan dolayı üzüldüğünü ıktarmaktadır. Bu tartışmaya konu olan meseleler aşağıda belirtilmiştir: 1-Maaş, 2-Memuriyet ve devlet heveskârlığının hayırlı bir durum olmadığı, 3-Maaşın diğer geçim kaynaklarına göre az olduğu, 4-Devlet menfaati ile milletin menfaatinin ayrı olduğu konusundaki fikir ayrılığı.	2
Kemal	İzah-ı Meram	Namık Kemal tarafından “Vefa-yı Ahd” unvanıyla 7 numaralı <i>İbret</i> ’te yayımlanan yazının Beyoğlu’nda bazı garip fikirler tesir etmesi üzerine yazılan bir cevaptır.	2
Kemal	Telif	Namık Kemal, “Telif” adlı yazısında, herkesin şu sıralar yazarlığa yöneldiğini ama yazılan eserlerin bir kısmının faydalı bir kısmının ise faydasız olduğunu ”Kitaphane-i adabın pencere kenarlarına yapıştırmaktan başka bir şeye yaramaz. Fakat bir takımda pek güzel pek müfit eserler görüyoruz.” sözleriyle dile getirmiştir. Yazar, bu sözlerinin	

		ardından tercüme edilen bir hikâyenin tanıtımını yapmaktadır: (Meşhur Fransız Edebiyatçısı Şato Biryen’in <i>Atala</i> denilen eserinin tercüme edildiğini ve memnuniyetle okunduğunu belirtmektedir. Namık Kemal, bu eserin Ekrem Beyefendi tarafından tercüme edildiğini ifade etmektedir.	
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olarak kaleme alınan bu yazıda, Mekteb-i Sultani muallimlerinden olan Mirza Habib Efendi tarafından yazılan <i>Düstûr-i Sühân</i> adlı bir eserden bahsedilmektedir. Ayrıca bu reklamda, eserin Arapça ve Farsça kurallara dair nadir bulunan bir kitap olduğundan ve söz konusu eserin Osmanlı lisanında rastlanan zorlukları ele aldığından söz edilmektedir (Kitap Tanıtımı).	2
Reşad	Başlıksız	Reşad, bu yazısında Fransa’da Lyon eyaleti dâhilinde bulunan Belediye Dairesi’ne ait olan okulların, papazların elinden çıkarılıp kâmil ve âlim adamların yönetimine verilmesine eyalet yönetiminin karar verdiğini açıklamaktadır. Ardından Avrupa’da medeniyet ve eğitimin aleyhinde olanların papazlar olduğunu hatta çocukların da ahlâkını papazların bozduğunu ifade eden Reşad, onların geçmişte yapmış oldukları vahşetleri anlatmaktadır. Hatta Galileo’nun idam edilmesinden sorumlu olanların da papazlar olduğu yazar tarafından açıklanmıştır.	2
İmzasız	<i>Basîret’e</i>	<i>İbret</i> gazetesinde yayımlanan “Şık Beyleri Müdafaa” adlı yazı, <i>Basîret</i> ’te yayımlanıp savunulduğu için <i>İbret</i> ’te bu yazıyı yayımlayan kâtip tarafından, <i>Basîret’e</i> yazmış olduğu teşekkür yazısıdır.	3
Tevfik	Lahika	Tevfik tarafından yazılan “Lahika” adlı yazıda <i>İbret</i> ’te daha önce yayımlanan halkın kıyafetiyle ilgili yazıyı eleştirenlere verdiği cevaptır.	3
İmzasız	Şarkta Matbûat	Yazıda, matbûâtın öneminden, görevinden ve tarih içerisindeki gelişiminden bahsedilmektedir. Ayrıca matbûâtın, ilerlemenin temel noktası olduğu açıklanmıştır.	3
İmzasız	İlan	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 11, H. 21 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 15 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	İttihad-ı İslam	“İttihad-ı İslam” adlı bu yazıda, Avrupa’nın büyük devletleriyle yarışabilmenin ittihad-ı İslam’ın sağlanması ve siyaset ile mezhep ayrımının ortadan kalkmasıyla mümkün olabileceği, bunun için de gayret etmemiz gerektiğini ifade edilmektedir. Yazıda, ittihadın sağlanması için de “İhya-yı İslâm” unvanıyla bir ittifak teşekkül etmesi gerektiği belirtilmektedir. Yazının son bölümüne bir haşiye eklenmiştir. Haşiye de ise “İhya-yı İslam” adlı teşekkülün ismine yapılan itirazlara cevap verilmektedir.	1
Sabit	Men Sebete Nebete	“Men Sebete Nebete” adlı yazıda, bir insanın, aynı işi devamlı yaptığı zaman tecrübe kazanacağı ve bu tecrübe sayesinde başarılı olacağı verilen üç örnekle anlatılmaktadır.	2
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olarak yazılan bu yazı, Nafia Nazırı sabık Davut Paşa’nın <i>Liberte</i> gazetesine gönderdiği mektubun içeriğine dair alıntı bir haberdur.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Şark meselesine dair <i>La Turquie</i> ’den alıntılanan bir haberden oluşmaktadır.	2
İmzasız	İlan	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve “Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan” Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 12, H. 23 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 17 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Kemal	Mukabele	“Mukabele” adlı bu yazı, Namık Kemal’e ait uzun bir yazıdır. Bu yazı, <i>İbret</i> ’in çarşamba günü çıkan nüshasında “Vefa-yı Ahd” yazısına konu olan “Osmanlıların taassupsuzluğuna” dair bende yapılan itiraz ve iftiralara cevap niteliğindedir. Yazar, Osmanlıların gittiği her yerde adaletle hükmettiklerini; Avrupalıların ise barbarca davrandıklarını örnekleriyle anlatmaktadır. Yazıdan sonra gelen bir bölümde “Bir Ufacık İhtar” diyerek şu açıklamada bulunmuştur: “Fardo Bosfor, bundan sonra da yazdığımız şeylerin konusunu anlamadan ta’rizata kalkışrsa biz bahiste devam edemeyeceğiz. Hem adam okutmaya hem meram anlatmaya vaktimiz yok.”	1-2
Reşad	<i>Hakayık-ül-Vekayi’</i> Huluskârlık Demektir	Reşad tarafından yazılan bu yazıda, <i>Hakayıkü’l Vakayi’</i> gazetesi dalkavuklukla suçlanmakta ve dalkavukluğun edep dairesinin dışına çıktığı ifade edilmektedir. Sonrasında yazar <i>Hakayıkü’l Vakayi’</i> adlı gazetede yayımlanan yanlış bir haberi eleştirmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız yazılan bu yazı, seyahat eden bir İngiliz vapuruna dair <i>Lavente Times</i> gazetesinden alıntılanan bir haberdur.	4

SAYI: 13, H. 25 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 19 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Reşad	Frenklerde Bir Telaş	“Frenklerde Bir Telaş” başlıklı yazı, daha önce yayımlanan “Osmanlıların taassupsuzluğuna” dair bende yapılan itiraz ve iftiralara cevap niteliğindedir.	1
Kemal	Herkesin Maksadı Bir Amma Rivayet Muhtelifdir	Yazar, <i>Gülşen-i Saray</i> ile <i>Basîret</i> arasında daha önce tartışılan konulardan biri olan <i>Basîret</i> ’in söylemiş olduğu “menaf-i devletle menafi-i millet ayrılır” sözlerinin yeniden tartışılması üzerine bu yazıyı kaleme almıştır.	1
İsimsiz	Bir Hatıra	“Bir Hatıra” başlıklı yazı, Hristiyan halk ile Osmanlı halkı arasında devam eden ve kendilerince mukaddes bildikleri mezhep tartışmalarına <i>İbret</i> gazetesinin dâhil olması ile ilgili olarak yazılmıştır. <i>İbret</i> gazetesi yazarları, daha önce bu konuyu tartışmanın gereksiz olduğunu düşünmüştür. Bu mesele hakkında tarafsız durduğunu söyleyen <i>İbret</i> gazetesi “vicdanına karşı söz işitmesini istemediği” için konuya dahil olup bu yazıyı kaleme almıştır.	2
İsimsiz	Başlıksız	Başlıksız olarak kaleme alınan bu yazı, Hindistan’da neşredilen <i>Dürbün</i> adlı bir gazetenin rivayetini içeren bir haberden oluşmaktadır. Yazıda Müslüman bir kadının dördü erkek ve üçü kız yedi evlat doğurması anlatılmaktadır. <i>Dürbün</i> gazetesi ile ilgili aynı sayfada farklı bir haber de aşağıda verilmiştir. Yine <i>Dürbün</i> ’den (O da <i>ihbar</i> ’dan) nakledilen şu haberdur: “Kabil’de Farisi lisanı üzere ve <i>Şemsü’n-Nehar</i> namında bir gazete neşrine ibtida olunacak ve bu gazetenin sahibi mukaddeman Peşaver şehrinde bir büyük matbaaya malik olan Muhammed Sadık namında ashab-ı iktidardan bir zat olacak imiş.”	3
<i>Courrier d’Orient</i> Gazetesi	Karı Koca Kavgası	Bu yazı, yeni evlenmiş İranlı bir karı kocanın ufak bir sebepten dolayı kavga etmeleri ve genç kadının kocasına yaptığı zinetle alakalı bir hediye alması teklifi üzerine yazılan hikâye türünde bir yazıdır.	3
İmzasız	Bir Varaka	“Bir Varaka” başlıklı yazı, 8 numaralı <i>İbret</i> ’te görülen bir bendin bir fıkrasında konu edilen şirket	4

		vapurlarından bahsetmekte ve onları sert bir dille eleştirmektedir.	
İmzasız	İlan	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur'ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve “Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan” Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olarak kaleme alınan bu yazıda, Mekteb-i Sultani muallimlerinden olan Mirza Habib Efendi tarafından yazılan <i>Düstûr-i Sühân</i> adlı bir eserden bahsedilmektedir. Ayrıca bu reklamda, eserin Arapça ve Farsça kurallara dair nadir bulunan bir kitap olduğundan ve söz konusu eserin Osmanlı lisanında rastlanan zorlukları ele aldığından söz edilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 14, H. 26 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 20 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Nuri	Teşyit-i Revabıt	“Teşyit-i Revabıt” adlı yazıda, insan mahiyetinin anlaşılmasının imkânsız olduğu ifade edilmektedir. Ardından insanın aczini görüp Halık’ın kudretine hayrette kaldığı söylenmektedir. Sonra “İnsan her zaman yeni bir fikir ve maksada tebaiyet eylemek ve her zaman yeni bir hatt-ı hareket ittihaz etmek sevdasına müpteladır.” sözleriyle ittihat fikrinin ilk olarak hangi amaçla ortaya çıktığı ve dünyaya nasıl yayıldığı anlatılmaktadır.	1
Kemal	İmtizâc-ı Akvâm	Yazar, “Ya biz vatanımız içinde hukukça müsavi, menfaatçe müşterek bulunduğumuz halde lisan ve mezhep dai’yesiyle niçin birbirimizden ayrılmak isteyelim” sözleriyle Devlet-i Aliyye’yi oluşturan unsurların hukukta eşit, menfaatte ortak olduğu halde milletin dil ve mezhep farklılığı dolayısıyla birbirinden ayrılmak istemesinin doğru olmadığını savunmaktadır.	2
Reşad	Yine Hekimler	Bu yazıda, hekimlerin ne kadar paragöz olduğu, insanları nasıl sömürdükleri ile ilgili olarak iki hikâye -Hekimler hikâyesi diye geçmektedir- mizahî bir dille anlatılmaktadır.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, <i>La Turquie</i> gazetesinin müdürü ile ilgili haberdır.	3
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve “Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan” Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olarak kaleme alınan bu yazıda, Mekteb-i Sultani muallimlerinden olan Mirza Habib Efendi tarafından yazılan <i>Düstûr-i Sühân</i> adlı bir eserden bahsedilmektedir. Ayrıca bu reklamda, eserin Arapça ve Farsça kurallara dair	4

		nadir bulunan bir kitap olduğundan ve söz konusu eserin Osmanlı lisanında rastlanan zorlukları ele aldığından söz edilmektedir (Kitap Tanıtımı).	

SAYI: 15, H. 26 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 21 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Tevfik	Mektepsizlikten Görülen Bela ve Mekteplerin Vücub-i Islahı	Maarif Nezaret-i Celilesi'nin okulların ıslah edilmesiyle ilgili yaptığı çalışma üzerine yazılan bir yazıdır. Yazar, okulların ıslah edilmesinin bir zorunluluk olduğunu örneklerle açıklamaktadır.	1-2
İmzasız	Nevrestigân-ı Ma'rifetten Bir Zatın Varakasıdır	İmzasız olarak yayımlanan bu yazı, vatanın en mukaddes ve en şerefli oğullarının askerler olduğu anlatılmakta ve askerliğe olumsuz bir bakış açısıyla bakan gençlerin düşüncelerini olumluya çevirmek amacını taşımaktadır.	2
Kemal	Cevap	Bu yazı, askerleri öven yazıya karşılık askerlere yapılan eleştirilere bir cevap niteliğindedir.	2
Nuri	Göz Önünde Bir <i>İbret</i>	"Göz Önünde Bir İbret" adlı yazı, istikametle giden ile gitmeyenin arasındaki farkı anlatmaktadır. Bu yazıda <i>Hakayık</i> yazarının para için istikametinden vazgeçtiği; <i>Basîret</i> ve diğer gazete yazarlarının istikametini bozmadığı anlatılmaktadır.	2
İmzasız	Haddi Te'dip!	Yazar, yazıda <i>Hakayık</i> gazetesinin bir yazarını "yengeçvari kabadayılıkla" suçlayıp yalan haber yaptığını savunmaktadır. Ayrıca bu gazeteye yalancı pehlivan yakıştırmaları yapılmaktadır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve "Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan" Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 16, H. 28 REBİÜLÂHİR 1289 / R. 22 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Kemal	Maarif	“Maarif” başlıklı yazı, Avrupa’nın eğitimde ne kadar ileri gittiğini örnekleriyle anlatmaktadır. Yazar, Avrupa’da eğitimin zorunlu olmasına rağmen herkesin kendi isteğiyle okula gittiğini, Osmanlı Devleti’nin eğitimde bir an önce ilerleme kaydedebilmesi için Maarif Nezaret-i Celilesi’nin kısa süre içinde kanun çıkarması gerektiğini ifade etmektedir. Yazar, çıkarılacak bir kanuna dayanılarak okulların her yerde açılmasıyla ve okulların faydasının görülmesiyle halkın kendi isteğiyle çocuklarını okula göndereceğini ifade etmektedir.	1
Nuri	Kızlar	“Kızlar” başlıklı yazıda, yazar kız çocuklarının okutulması gerektiğini belirtmektedir. Yazar, ayrıca “Kız çocuklarının okumasına gerek yok” düşüncesini eleştirip çürütmektedir. Ayrıca çocukların, annelerinden aldıkları ilk terbiyenin hayatlarını şekillendireceği, kız çocukların da bir anne adayı olduğu vurgusu yapılmaktadır.	2
Reşad	<i>Hakayikü’l Vakayi’</i> Huluskârlık Demekmiş	Reşad, daha önce “Hakayikü’l Vakayi’” başlığı altında yazılan yazıya atıfta bulunarak, konunun doğrusunun ne olduğunun ortaya çıkmaya başladığını dolayısıyla <i>Hakayık</i> rezalatının anlaşıldığını öne sürmektedir.	2
Reşad	İnsan Sözünün Eri Olmalıdır	Bu yazıda <i>İbret</i> gazetesi, <i>Hakayık</i> gazetesini yalancılıkla suçlamaktadır. Bursa’dan gelmiş gibi gösterilen sahte bir mektupta <i>İbret</i> gazetesi yazarına (Reşad) dokundurulmaktadır. Sahte mektubu yazanın Danıştay Dairesi Yardımcısı Sait Beyefendi olduğu söylenmektedir. Yazar, daha önce yazdığı Belediye Dairesi hakkındaki yazıda hangi konuların yanlış olduğunu ispata davet etmektedir.	2
Tevfik	Başlıksız	Yazar, “ <i>Ruznâme</i> hala çıkıyormuş! Birisi alıp bize ihtar etti de gördük. Biçare bulunduğu hapisane dairesinin bir köşesinde oturup da hesaplara karışıyor.” diyerek <i>Ruznâme</i> ’yi yazdığı bir haberden dolayı eleştirmektedir.	2-3
Hayali	Üstadımız Hayali Efendi’nin İrsal	Toplamda 7 beyitten oluşmaktadır. Şiirin konusu ise gayret ve istikbal için çalışmaktır.	3

	Buyurdukları Taltifnâmedir	Yazar şiirin sonuna da bir açıklama yazmıştır. Bu açıklamada “Bir millet nasıl olursa olsun niyeti halisane ile maarifin yolunu açmaya çalışmayı ve bu yolda hasr-ı evkat etmeyi lazıme-i zimmet bilirse efradının her biri bir tarık ile menzıl-i kemal ve hünerde mütemekkin olması mukarrerdir.” sözleriyle halis bir niyetle eğitim için çalışmak ve ona vakit ayırmanın ne kadar kıymetli olduğunu ifade etmiştir.	
İmzasız	Nakil	Bu yazı yabancı bir gazeteden yapılan alıntı bir haberden oluşmaktadır. Yazıda Rusya’da açılan milli bir sergiden bahsedilmektedir. Bu sergi, Rusya’nın sanayide ne kadar ileri gittiğini göstermektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hatıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olarak kaleme alınan bu yazıda, Mekteb-i Sultani muallimlerinden olan Mirza Habib Efendi tarafından yazılan <i>Düstûr-i Sühân</i> adlı bir eserden bahsedilmektedir. Ayrıca bu reklamda, eserin Arapça ve Farsça kurallara dair nadir bulunan bir kitap olduğundan ve söz konusu eserin Osmanlı lisanında rastlanan zorlukları ele aldığından söz edilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve “Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan” Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 17, H. 30 REBÎÜLÂHİR 1289 / R. 24 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Sabit	Ahlâk	Yazar bu yazıda, ahlâkın tanımını ve önemini; geçmişte var olan devletlerin kötü ahlâkları yüzünden yıkıldığını ve zamanımızda var olan devletlerin de kötü ahlâktan etkilendiğini ifade etmektedir. Ayrıca yazar, Fransa halkının ahlâki olarak kötü durumda olduğu ve İmparator Napolyon'un bu durumu saltanatının devamı için kullandığı, bunun sonucunda 70 bin kişilik ordusuyla esir düştüğünü anlatmaktadır.	1
Kemal	Meyelân-ı Âlem	Namık Kemal, "Meyâlan-ı Âlem" adlı yazısının girişinde, insan ile insaniyet arasında zaman içerisinde görülen "garip garip" benzeyişlerin dikkat çekmeye başladığından söz etmektedir. Ayrıca bu yazıda medeniyetlerin zaman içerisinde parçalama ve birleştirme düşüncelerinin nasıl değiştiği anlatılmaktadır. Sonrasında yazar, devletlerin 15-20 sene önce kavimleri ve devletleri bölmek için çabalarken şimdi ise "Kuvvetler; mezhep gibi, lisan gibi, cinsiyet gibi bir rabita ile ittihadla çalışıyorlar." diyerek Osmanlı Devleti'nin de ittihatla uğraşması gerektiğini, İslamın da ittihat dini olduğunu belirtmektedir. Bu yazı ile Namık Kemal, Osmanlıyı oluşturan milletlerin birbirinden ayrışmasını engelleyecek yollardan birinin ittihat olduğunu savunmakta ve bunun için de toplumu bilinçlendirmenin temel hedef olarak alınması gerektiğini ifade etmektedir. Yazar bu değişimleri anlatırken tarihten, Osmanlı askerlerinden, Kaşgar'dan, Fransa ve Napolyon'dan örnekler vererek açıklamaktadır. Namık Kemal, yazıya "İttifak-perverlikle" Almanya prenslerinin gerisinde kalmamak gerektiğini söyleyerek son vermektedir.	3
Aleksan Sarrafyan	Hadd-i Sani	Bu yazı, <i>İbret</i> gazetesinin daha önce <i>Hakayık</i> gazetesinde yayımlanan (Bursa'dan geldiği söylenen mektup yalanı) ve sorularla <i>İbret</i> gazetesini eleştiren bir yazıya cevap niteliğindedir. "Hadd-i Sani" adlı bu yazının sonunda Aleksan Sarrafyan, <i>Hakayık</i> gazetesinin eleştiri amacıyla sorduğu sorulara cevap vermektedir.	3-4

SAYI: 18, H. 2 CEMAZİYEL EVVEL 1289 / R. 26 HAZİRAN 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Kemal	Hukuk-i Umumiye	Namık Kemal “Hukuk-i Umumiye” adlı bu yazıda, hukuk-i umumiye ile hukuk-i şahsiye arasındaki farkları ve bunların hem cemiyete hem de fertlere bakan yönlerini örneklerle açıklamaktadır. Namık Kemal, yazının girişinde insanların sahip olduğu hürriyetin Allah tarafından insanlara ilahi bir hediye olarak verildiğini belirtmektedir. Bunun için hürriyete saldırının, doğrudan doğruya insanlığa ve onu insana hediye eden ulûhiyete saldırı anlamına geldiğini belirtmektedir. Bu yazıda yazar, hürriyet fikri, tarih boyunca, aynı kültür ve medeniyet alanında, farklı şekillerde karşımıza çıktığı, insanın hür olma düşüncesi karşısında, Batının ve İslam âleminin, özellikle Osmanlı toplumunun, birbirinden farklı tavırlar ortaya koyduklarını ifade etmiştir. İnsan iradesinin tek başına hukukun kaynağı olarak değerlendirilmesinin mümkün olamayacağını söyleyen Namık Kemal, bunun insanlar arasında meydana getirdiği sıkıntıları ifade etmektedir. Bu sıkıntılardan söz ederken aklımıza gelen tabii hukuk kavramı, bireyin sahip olduğu hürriyetin, mutlak bir hürriyet olmadığını söylemekte ve bu hürriyetin sınırlarını çizmektedir. Namık Kemal, yazının devamında insanın mutlak özgürlüğünün kabul edilmesi, bütün hukuksal düzenlemelerin bertaraf yapının imkânını da ortadan kaldıracağını örnekler vererek açıklamaktadır.	1-2
İsimsiz	Başlıksız	Yazı, Asya’da çıkarılan kimi gazetelerin ittihat-ı İslam üzerine çalışmaları hakkındadır. Devletlerin desteğiyle çıkarılan gazetelerin İslam hürriyetine ve İslam birliğine hizmet edemeyeceğini bildiren bir yazıdır. İslam birliği ve hürriyeti için çalışan fedakâr insanlar ne zaman gazete çıkarırsa o zaman bu birlik fikrine hizmet edeceklerdir.	3
İmzasız	<i>Basiret</i>	Kabil’de çıkarılacak <i>Şems u Nehar</i> ’a dair <i>Basiret</i> gazetesinin görüşüne katılmadığını bildiren bir yazıdır. Tüm kalem sahiplerinin yabancıların menfaatine hizmet	3

		edemeyeceği, aralarında İslam birliğini savunanların olduğu belirtilmektedir.	
Reşad	<i>Hakayık</i> “Bilmem Nesi” İzzetli Sait Beyefendi’ye Cevap	Bu yazı, Bursa’dan yalandan gelmiş süsü verilip <i>Hakayık</i> gazetesinde yayımlanan mektup hakkındadır. <i>İbret</i> gazetesi tarafından Sait Bey’in mektubu yazdığına dair deliller sunulurken; Sait Bey’in de mektubu inkâr etmesine dairdir.	3
Nuri	Başlıksız	Bu yazı, <i>Hakayık</i> gazetesinin <i>İbret</i> gazetesini eleştirmesinden dolayı kaleme alınmıştır.	3
İmzasız	Hadd-i Salis	<i>Hakayık</i> gazetesine verilen bir cevap olarak yazılan bu yazıda <i>Hakayık</i> gazetesi cahillikle suçlanmakta ve gazetenin yazılarının hatalarla dolu olduğu ifade edilmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olarak kaleme alınan bu yazıda, Mekteb-i Sultani muallimlerinden olan Mirza Habib Efendi tarafından yazılan <i>Düstûr-i Sühân</i> adlı bir eserden bahsedilmektedir. Ayrıca bu reklamda, eserin Arapça ve Farsça kurallara dair nadir bulunan bir kitap olduğundan ve söz konusu eserin Osmanlı lisanında rastlanan zorlukları ele aldığından söz edilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve “Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan” Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 19, H. 16 CEMAZİYEL EVVEL 1289 / R. 27 HAZİRAN 1288)

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Reşad	İstikraz	Yazar “İstikraz” adlı yazıda, “İstikraz zamanları hayat-ı idarenin bir müstesna vaktine mahsus ve münhasır olmak lazımdır.” diyerek bu konu hakkında açıklamalarda bulunmaktadır.	1
Kemal	Garaz Marazdır	Namık Kemal, yazıda başta garazın (düşmanca davranışın) tanımını yapmakta ve özelliklerini anlatmaktadır. Yazar ayrıca <i>Hakayık</i> gazetesinin yalan yanlış haberlerle kendini ön plana çıkaran bir yazarından söz etmektedir. Namık Kemal, yazının devamında, <i>İbret</i> gazetesinin eleştirdiği iki bakanlığın başındaki şahısları destekleyen ve <i>İbret</i> gazetesini düşmanca eleştiren <i>Hakayık</i> gazetesine karşı cevap vermiştir.	1
<i>Hüdavendigar</i> (gazetesi)	Başlıksız	<i>Hakayık</i> ’ın 604 numaralı nüshasında, <i>İbret</i> gazetesinin şanına yakışmayacak derecede suçlayıcı ifadelerle yer verilmiş olan “Bursa’dan gelmiş bir mektup” başlığıyla bir yazı kaleme alınmıştır. <i>İbret</i> gazetesinin 19. sayısında başlıksız olarak kaleme alınan bu yazı <i>Hakayık</i> ’ın yalan haberine cevap niteliğindedir.	1
Reşad	Başlıksız	Başlıksız olarak yayımlanan yazı, Bursa’dan yalandan gelen mektup konusunda <i>İbret</i> gazetesini destekleyen bir yazıya karşılık, <i>İbret</i> gazetesinin teşekkür etmesi ile ilgilidir.	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, <i>Levanten Times</i> gazetesinden alınan bir haberdır. Konu olarak da 7 numaralı <i>İbret</i> gazetesinin daha önce yayımladığı bir haber üzerinedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfiz Osman hattıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olarak kaleme alınan bu yazıda, Mekteb-i Sultani muallimlerinden olan Mirza Habib Efendi tarafından yazılan <i>Düstûr-i Sühân</i> adlı bir eserden bahsedilmektedir. Ayrıca bu tanıtımda, eserin Arapça ve Farsça kurallara dair	4

		nadir bulunan bir kitap olduğundan ve söz konusu eserin Osmanlı lisanında rastlanan zorlukları ele aldığından söz edilmektedir (Kitap Tanıtımı).	

SAYI: 20, H. 28 RECEP 1289 / R. 18 EYLÜL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, <i>İbret</i>'in cezasının bitimine 40 gün kala padişahın emriyle tekrar <i>İbret</i>'e dava açılması hakkındadır. Ayrıca <i>İbret</i> gazetesinin meslek olarak tuttuğu yolun istikâmet üzere olduğu, mukaddes olarak gördüğü vazifesini güzel bir şekilde sabit olarak devam ettirdiği; dolayısıyla bu durumun <i>İbret</i>'e karşı maraz hastalığına yakalananlara hoş gelmediği ifade edilmektedir. Daha sonra, Padişah hazretleri tarafından gazeteye verilen kapatma cezasının bitimine kırk gün kala <i>İbret</i> gazetesinin basımına izin verilmesinden dolayı Padişah Hazretleri'ne teşekkür edilip, <i>İbret</i> gazetesinin yirminci sayısının basımının gerçekleştirildiği belirtilmektedir.	
İmzasız	İfade-i Meram	“İfade-i Meram” adlı yazıda, <i>İbret</i> gazetesinin bundan 82 gün önce dört ay süre ile kapanmasına karar verildiği; bu kararın biri veya birilerinin keyfi kararı olduğu ve bu kararın bir dayanağının bulunmadığı, bu kararın padişah tarafından kaldırıldığı ifade edilmektedir. Yazıda ayrıca kapatma kararının niçin yanlış olduğu, bu konuda bir yargılamanın yapılmadığı, <i>İbret</i> gazetesinin savunduğu fikirler ifade edilerek belirtilmektedir. Yazıya göre <i>İbret</i> devletin güvenliğini, İslam'ın taassuba karşı olduğunu, ahlâkın üstünlüğünü, İslam dünyasının birleşmesini ve Osmanlı Devleti'ni oluşturan milletlerin bir arada yaşamasını savunmaktadır. Bu yazının içerisine Osmanlı Devleti'nin eski ihtişamlı günlerine dönmesine dair temenniye içeren iki beyte de yer verilmiştir: Ey ümmet-i Osmaniyan Ey muhteşem şir-i jiyan. Bu hab-ı gaflet el verir Şan günleri geldi uyan.	1-2
İmzasız	<i>New York Herald</i>	Bu yazı, <i>Herald</i> gazetesinden yapılan alıntı bir haberden oluşmaktadır. Yazı, Cenevre'de devlet görevlilerinin almış olduğu kararın yorumlamasına dairdir.	3

İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olarak kaleme alınan bu yazıda, Mekteb-i Sultani muallimlerinden olan Mirza Habib Efendi tarafından yazılan <i>Düstûr-i Sühân</i> adlı bir eserden bahsedilmektedir. Ayrıca bu tanıtımda, eserin Arapça ve Farsça kurallara dair nadir bulunan bir kitap olduğundan ve söz konusu eserin Osmanlı lisanında rastlanan zorlukları ele aldığından söz edilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, <i>Ecel-i Kaza</i> ismiyle 5 bölüm olarak yazılan telif bir tiyatro eserinin tanıtımı yapılmaktadır. Eser bir dramdır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur'ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 21, H. 28 RECEP 1289 / R. 18 EYLÜL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
İmzasız	Adalet	Bu yazıda toplumsal adaletten bahsedilmektedir.	1
İmzasız	Medyunun Hapsi	İmzasız olarak yayımlanan “Medyunun Hapsi” adlı yazıda “Barbarlığın âlemi kapladığı asırlarda” verilen sözü yerine getirmemenin cinayetle eşdeğer olduğu ifade edilmektedir. Yazının devamında, dini olarak verilen bir sözün yerine getirilmesinde ihmalkârlık yapanları (sarıklar beyninde) cinayet işleyenlerle karşılaştırmakta ve ikisinin arasında çok az fark olduğu belirtilmektedir.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olarak kaleme alınan yazıda, Mekteb-i Sultani muallimlerinden olan Mirza Habib Efendi tarafından yazılan <i>Düstûr-i Sühân</i> adlı bir eserden bahsedilmektedir. Ayrıca bu reklamda, eserin Arapça ve Farsça kurallara dair nadir bulunan bir kitap olduğundan ve söz konusu eserin Osmanlı lisanında rastlanan zorlukları ele aldığından söz edilmektedir (Kitap Tanıtımı).	2-3
İmzasız	Başlıksız	İmzasız olarak yayımlanan yazıda, birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve “Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan” Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, <i>Ecel-i Kaza</i> ismiyle 5 bölüm olarak yazılan telif bir tiyatro eserinin tanıtımı yapılmaktadır. Eser bir dramdır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir.	4

SAYI: 22 H. 29 RECEP 1289 / R. 19 EYLÜL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Kan Yağmurları	“Kan yağmurları” adlı yazıda, tarih içerisinde farklı ülke ve coğrafyalarda yağın kan rengindeki yağmurlardan bahsedilmektedir. Yazıda eskiden fennin fazla ilerlememesinden ve insanların cahilliklerinden dolayı kan yağmurlarını olağanüstü ve insanları hayrette bırakacak bir doğa olayı olarak görüldüğü; ancak zaman içerisinde fennin ilerlemesi ve insanların araştırmaları sonucu, kan yağmurlarının olağanüstü bir olay olmadığı açıklanmaktadır. Bu yazının sonunda kan yağmurlarının yağdığı sene mahsulâtta bereket olduğu belirtilmiştir.	1-2
İmzasız	22 Eylül Tarihiyle Gelibolu’dan <i>Courrier d'Orient</i> Gazetesinde Atide Muharrer Mektup Görölmüştür	Bu yazı, Namık Kemal’in önceki cuma sabahı Avusturya vapuruyla Gelibolu’ya mutasarrıf olarak gitmesi hakkındadır. Halkın ona büyük bir ilgi gösterdiği belirtilmektedir. Bu ilginin sebebi Gelibolu’da hükümet işlerinin karışık olmasına bağlanmıştır. Yazının devamında, Namık Kemal’in, Gelibolu’ya ulaştıktan iki saat sonra içerisinde saygın insanların da bulunduğu halkın, onu tebrik etmek için geldikleri belirtilmektedir. Namık Kemal’in tebrik için gelenlere sorduğu ilk soru eğitimle ilgilidir: “Birinci suali mektepler üzerine olarak her milletin miktar-ı nüfusuyla mekteplerinin adedini tahkik eyledikde yalnız iki İslam mektebi olup Rum mektepleri dahi ona yakın bir halde bulunduğunu tahkik etmiştir. Şimdiye kadar gelen mutasarrıflar tarafından bu misli muamele görmediklerinden dolayı ahalinin taaccübünü mucip oldu. Mutasarrıfın taaccübü ise onlardan ziyade idi. Çünkü Gelibolu Der-Saadet’in bir mahallesi hükmünde bulunduğu halde değil diğer büyük şehirlerden ve (...) bile geri kalmıştı. Mektepler maddesinden sonra Kemal Bey’in en ziyade ceht ve gayreti Rumeli demiryolları için olacaktır.” açıklamasını verdikten sonra bahsi edilen demiryolunun durumundan söz etmiştir.	2

İmzasız	Cebri Nikâh	“Cebri Nikâh” adlı yazı, <i>Courrier d’Orient</i> adlı gazetede yayımlanan “garip” bir hikâye üzerinedir. Bu hikâyenin konusu, ölen zengin bir Yahudi’nin bütün mirasını 16 yaşındaki kız kardeşine bırakması üzerine genç bir Yahudi’nin onunla evlenmek ve mirasına konmak için çevirdiği hile üzerinedir.	3
İmzasız	Akıbet-i Hisset	Bu yazının konusu servet sahiplerinden bir zat ile fakir hizmetkârıyla arasında geçen ve zengin adamın zamanın tehlikeli olduğundan korkmasını anlatan bir hikâyedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olarak kaleme alınan bu yazıda, Mekteb-i Sultani muallimlerinden olan Mirza Habib Efendi tarafından yazılan <i>Düstûr-i Sühân</i> adlı bir eserden bahsedilmektedir. Ayrıca bu reklamda, eserin Arapça ve Farsça kurallara dair nadir bulunan bir kitap olduğundan ve söz konusu eserin Osmanlı lisanında rastlanan zorlukları ele aldığından söz edilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve “Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan” Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Ecel-i Kaza</i>	Bu yazıda, <i>Ecel-i Kaza</i> ismiyle 5 bölüm olarak yazılan telif bir tiyatro eserinin tanıtımı yapılmaktadır. Eser bir dramdır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	İmzasız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 23 H. 1 RECEP 1289 / R. 20 EYLÜL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
<i>Courrier Dorian</i>	Edirne'den Vurud Eden Haberler Ağırcadır	<i>Courrier d'Orient</i> 'ten alınan bu yazıda, ferman-ı şahaneye aykırı olarak Edirne vilayeti memurları tarafından Bulgarlara merhametsizce (gadr ile) davranıldığı, ama Rum ruhbanlarının menfaatlerinin fevkalade bir şekilde korunduğu anlatılmaktadır.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Zengibar gazetelerinden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Bu olay, Almanya tüccarlarından bir delikanlının kıyafet değiştirerek doğuya zengin olma düşüncesiyle gelmesi hakkındadır. Yazıda, konuşmasıyla tam bir doğuluyu andıran gencin, zamanla zengin olduğuna değinilmektedir. Sonrasında Gencin, Zengibar Sultanının kız kardeşini bir gün bahçede gördüğünden söz edip ona aşık olduğuna değinilmektedir. Yazının devamında gencin, Zengibar Sultan'ının kız kardeşini önce Aden'e sonra Avrupa'ya kaçırdığından söz edilmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olarak kaleme alınan bu yazıda, Mekteb-i Sultani muallimlerinden olan Mirza Habib Efendi tarafından yazılan <i>Düstûr-i Sühân</i> adlı bir eserden bahsedilmektedir. Ayrıca bu reklamda, eserin Arapça ve Farsça kurallara dair nadir bulunan bir kitap olduğundan ve söz konusu eserin Osmanlı lisanında rastlanan zorlukları ele aldığından söz edilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve "Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan" Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, <i>Ecel-i Kaza</i> ismiyle 5 bölüm olarak yazılan telif bir tiyatro eserinin tanıtımı yapılmaktadır. Eser bir dramdır (Kitap Tanıtımı).	4
Başlıksız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur'ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
Başlıksız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı	4

		külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	

SAYI: 24 H. 1 ŞABAN 1289 / R. 23 EYLÜL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Şark Meselesi	Namık Kemal, bu yazıda iki asırdır çözilemeyen ve her an patlamaya hazır diye nitelendirdiği şark meselesinden söz etmektedir.	1-2
İmzasız	Giyeti Şehrinden İtalya Gazetesine Atide Muharrir Vukuat Yazılmıştır	Bu yazıda aşağılık işlerde çalışılmasına hükmedilen meşhur bir hırsız ile katline hüküm verilen arkadaşları hakkındaki bir olay anlatılmaktadır.	3
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olarak kaleme alınan bu yazıda, Mekteb-i Sultani muallimlerinden olan Mirza Habib Efendi tarafından yazılan <i>Düstûr-i Sühân</i> adlı bir eserden bahsedilmektedir. Ayrıca bu reklamda, eserin Arapça ve Farsça kurallara dair nadir bulunan bir kitap olduğundan ve söz konusu eserin Osmanlı lisanında rastlanan zorlukları ele aldığından söz edilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda birçok edebi eserin ortaya çıkmasına öncülük eden ve “Lisanımızın edebiyatına dahi birçok hizmeti görülmüş olan” Reşit Paşa tarafından yazılan bazı yazıların bir araya getirilmesiyle oluşturulan <i>Âsâr-ı Siyâsiyye</i> adlı eserin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, <i>Ecel-i Kaza</i> ismiyle 5 bölüm olarak yazılan telif bir tiyatro eserinin tanıtımı yapılmaktadır. Eser bir dramdır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 25 H. 4 ŞABAN 1289 / R. 24 EYLÜL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İsimsiz	İhtar	“İhtar”adlı bu yazı, <i>İbret</i> gazetesinin yer değişikliğini “ <i>İbret</i> idaresi bu kere merkez ve matbaasını Camlı Han’a tahvil ve nakl etmiş olduğundan muhabere edecek zevatın ba’dema mahalli mezkûra müracaat eylemeleri.” haberiyle duyurmaktadır.	1
İmzasız	İhtiraat	“ihtiraat” adlı yazıda, Medeniyetin icad ettiği şeylerin medeniyeti nasıl ileriye götürdüğü Prusya örneği verilerek anlatılmaktadır. Yazının devamında Prusya’nın icad ettiği şeyler sayesinde fetihlere kapı araladığı ve üstün duruma geldiği anlatılmaktadır.	1
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Osmanlı matbaasında <i>Sıraç</i> adlı yeni bir gazetenin basılacağı haberinden dolayı duyulan memnuniyeti ifade eden bir yazıdır. Gazetenin yazarının Tevfik-i Yarani olduğu söylenmektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olan bu yazı, İngiliz gazetelerinin, Berlin yazısı hakkındaki düşüncelerine dairdir. Bu yazı keyfi davranan yöneticilerin Avrupa’da asayiş sağlamayacağını konu edinen alıntı bir yazıdır.	2
İbret	Kaside	Kudüslü Faik Efendi’nin <i>İbret</i> gazetesinde yayımlamak için gönderdiği kasidedir. Kasidenin sonunda bir zamanlar Kudüs’ün yöneticiliğini yapan Faik Efendi’nin hizmetlerini överek bitirmektedir.	3
İmzasız	(Mudhike) El- Cinan Namıyla Beyrut’ta Tab’ Olunan Risâleden Alınmıştır	Bir hükümdarın emrine girerek Peygamberlik iddia eden bir yalancıya mahkemede peygamberlik iddisa ettiği takdirde diğer peygamberler gibi (Hz. İbrahim’in ateşe atılması, Hz. Musa Aleyhisselamın asasının yılanı dönüşmesi) mucize göstermesinin talep edildiğini konu edinen bir yazıdır. Yazar hikâyenin şu şekilde tamamlandığını anlatmaktadır: Peygamberlerin mucizelerini küçümseyip halka hitaben “Bana Kadı Efendi’yi öldürüp tekrar hayata döndürmemi seyleyin yapayım” demesi üzerine kadının yalancı peygambere: “Sana iman getirenlerin birincisi benim, var bir mü’min olmayan bul da onda mucizeni göster.”	3

İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4
İmzasız	<i>Ecel-i Kaza</i>	Bu yazıda, <i>Ecel-i Kaza</i> ismiyle 5 bölüm olarak yazılan telif bir tiyatro eserinin tanıtımı yapılmaktadır. Eser bir dramdır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur'ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir.	4

SAYI: 26 H. 5 ŞABAN 1289 / R. 25 EYLÜL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
İmzasız	Nümayiş-i Hal	Bu yazı, Osmanlı Devleti'ne ait mesleklerde yabancıların servetlerini artırmak ve Osmanlı Devleti'nin ticaretini sınırlamak için yaptıkları hileler üzerine kaleme alınmıştır.	1
İmzasız	<i>İbret</i>	Bu yazı, gençlerin zamanlarını faydalı değerlendirmeleri üzerine yazılan güncel bir haberdır. Yazar, gençlerin zamanlarını bilardo veya kâğıt oynayarak boşuna harcadıklarını anlatmakta, bu faydasız oyunlar yerine gençlere eğitimle, müzikle uğraşmalarını ve bir grup kurmalarını tavsiye etmektedir. Yazıyı “Fakat çeh çare” diyerek bitirmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, <i>Mecmua-i Maarif</i> adıyla İzzet Efendi gözetiminde haftada iki gün çıkarılacak olan gazeteden dolayı duyulan memnuniyet dile getirilmiştir.	2
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, <i>Ecel-i Kaza</i> ismiyle 5 bölüm olarak yazılan telif bir tiyatro eserinin tanıtımı yapılmaktadır. Eser bir dramdır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur'ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır. Hâfız Osman hattıyla yazılan 'i <i>Kur'ân-ı Kerim</i> in fotoğrafının tarz-ı garibiyle” nüshalarının Padişah tarafından izin alınarak İstanbul'a getirildiğini ve “meşahir-i kurradan” on kişi tarafından kontrol edildiğini belirtmektedir. Bazı hareke ve nokta dışında hiçbir hatanın olmadığını belirtip şehadetname verildiğini ve o küçük hareke ve nokta hatalarının düzeltilmesi için de Kurra Efendiler tarafından bir cetvel hazırlandığını belirtmektedir. Bu ile <i>Kur'ân-ı Kerim</i> 'le beraber şehadetname ve cetvelin tanıtımının yapıp satışa sunulduğu belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin</i>	4

		<i>Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir Bu yazı, bir Yemen gazetesinin haberine göre Osmanlı askerlerinin San'a şehrine girmesi hakkındadır.	

SAYI: 27 H. 6 ŞABAN 1289 / R. 27 EYLÜL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Bazı Mülâhâzat-ı Devlet ve Millet	Namık Kemal, bu yazının önemini hem de getireceği eleştirilerin sonuçlarını “Zannederiz ki bu makalemiz <i>İbret</i>’in kapanmadan evvel neşrettiği birçok bentlere şerh ve haşiye gibi olur.” şeklinde değerlendirmiş ve <i>İbret</i> gazetesinin bu yazıdan dolayı kapanabileceği mesajını vermiştir. Çünkü Osmanlı Devleti’nde söz sahibi olan “Devletlû Kâmil Paşa Hazretleri”ni eleştirerek <i>İbret</i> gazetesi muhalif kimliğinin hakkını vermiştir. Yazının başında yazar, hükûmet ile halk arasında var olduğu düşünülen çıkar çatışmaları gibi kötü durumların iyileştirilmesi amacıyla örnekler vererek halk ile hükûmeti ortak yönde birleştirmeye çalışmaktadır. Hiçbir cemiyetin kendi iradesiyle adaleti yerine getiremeyeceğini belirtmektedir. Cemiyet içerisinde adaletin sağlanabilmesi için hükûmete ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir. Yazının devamındaysa yazar, mekteplerin öneminden söz etmekte ve Maarif Nizamnâmesi’nden söz açıp mektep üzerinden Kâmil Paşa’yı eleştirip mekteplere gereken önemi vermediğini “Kamil Paşa hazretleri def’a-i ula olarak Şûra-yı Devlet riyasetinde bulunup da el’an mevcut olan Maarif Nizamnâmesi’ni neşrettikleri zaman servet-i zatiyelerinin pek küçük bir cüzünü feda ederek İstanbul’da nümune yollu beş altı sıbyan ve bir iki rüştiye mektebi tesisi etmiş olsalar idi elbette mülkümüzde neşr-i maarif fikri fiiliyatça bir esas-ı sahihe istinad eder ve o mekteplerde görülecek fevâit ahali ve ahattan milyonlarca adamın nazar-ı ibretine tesadüf edeceğinden” sözleriyle belirtmektedir. Yazının devamındaysa devleti yönetenlerin şahsi olarak fedakârlık yaparak terakki yolunda cemiyete katkı sunabileceklerini belirtmektedir.	1

İmzasız	Temeddün	Bu yazı, “Terakki ve medeniyet deyip ortalıkta boş boş gezenler” diyerek eleştirenleri, sorular sorarak eleştiren bir yazıdır.	2
İzzetli İsmet Efendi	Postahane-i Amire Tahrirat Başkâtibi Sabık İzzetli İsmet Efendi’nin Bi’t-Tanzim Haki Payı Hazreti Padişahiye Takdim Eylediği Kaside-i Belîğasıdır	Kasidedir. Otuz beyitten oluşmaktadır.	2-3
B. M.	Tashih	Bu yazı, 20 numaralı nüshada bulunan “İfade-i Meram” adıyla yayımlanan yazının kâtibi tarafından yazılan bir düzeltme yazısıdır. Düzeltme yazısında mana ve ifadelerde sıkıntılı olan kısımlar düzeltilmiştir.	3
İmzasız	“Gencine-i Münşeât” “Cüz-i Hamis”	Bu yazı, <i>Gencine-i Münşeât</i> adlı eserin beşinci kısmının yayımlanmasını konu almaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4
İmzasız	<i>Ecel-i Kaza</i>	Bu yazıda, <i>Ecel-i Kaza</i> ismiyle 5 bölüm olarak yazılan telif bir tiyatro eserinin tanıtımı yapılmaktadır. Eser bir dramdır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur’ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Evrâk-ı Perîşân</i>	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 28 H. 8 ŞABAN 1289 / R. 2 EYLÜL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Şark Meselesi	Bu yazı, Merhum Reşit Paşa'nın yönetim anlayışından bahsetmekte ve Reşit Paşa'nın baskılarla idareyi sağlamlaştırdığını anlatmaktadır. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin, diğer ülkelerden geri kalmadığını belirten bir yazıdır.	1
İmzasız	<i>Gencine-i Münşeât, Cüz-i Hamis</i>	Bu yazı, <i>Gencine-i Münşeât</i> adlı eserin beşinci kısmının yayımlanmasını konu almaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4
İmzasız	<i>Ecel-i Kaza</i>	Bu yazıda, <i>Ecel-i Kaza</i> ismiyle 5 bölüm olarak yazılan telif bir tiyatro eserinin tanıtımı yapılmaktadır. Eser bir dramdır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hâfız Osman hattıyla yazılan <i>Kur'ân-ı Kerim</i> tanıtılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	İlan	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 29 H. 10 ŞABAN 1289 / R. 30 EYLÜL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Fardo Bosfor'a Cevap	Bu yazı, <i>İbret</i> gazetesinin daha önce yayımlanan 21. sayısındaki "Medyunun Hapsi" adıyla yazılan yazıya karşı yapılan eleştirilere bir cevaptır. Eleştiri "medyunluk" tanımını üzerinedir.	1
İmzasız	28 Numarada Münderic Paris Mektubundan Maba'd	Bu yazı Mösyö Tir'in arabasıyla toplantıdan dönerken halkın toplantı sonucunu öğrenmek için arabaya hücum etmesi ve durumu öğrenmek istemesi üzerine Mösyö Tir'in verdiği cevaptır.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, belli kalelerin etrafındaki hendeklerin halk tarafından temizlenmesi üzerine yazılan Tuna gazetesinden alıntılanan güncel bir haber ile ilgilidir.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Ahenk</i> , <i>Behmen Bey ile Nazin Ahu</i> konulu tiyatro kitaplarının tanıtım yazısıdır. Bu yazıda ayrıca <i>Esrâr-ı Acîbe</i> , <i>Ser-güzel</i> , <i>Tayyar-zâde</i> ile <i>Hikâye-i Melek-Semanan</i> adlı hikâyelerin de tanıtımına yer verilmiştir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Gencine-i Münşeât</i> , <i>Cüz-i Hamis</i>	Bu yazı, <i>Gencine-i Münşeât</i> adlı eserin beşinci kısmının yayımlanmasını konu almaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 30 H. 12 ŞABAN 1289 / R. 2 TEŞRİN-İ EVVEL 1288 PAZARTESİ

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M	Reji	Namık Kemal bu yazıya tütünün pahalı olduğuna dair bir beyitle başlamıştır. Reji İdaresinin kurulacağı haberlerinin idareci taraftarlarının yazılarında birkaç aydır görüldüğü belirtilmektedir. Reji İdaresinin kurulmasından sonra “Akıbet meydana çıktı. Ne olduğunu biz de anladık!” diyerek tütünün pahalı olmasını eleştirmektedir. Yazının sonuna bir haşiye eklenmiştir. Haşiyede, Reji İdaresinin memlekette her türlü fikri tahrik ettiği gibi siyasî düşünce olarak da meşgul ettiği eklenmiştir.	1
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Ahenk</i> , <i>Behmen Bey ile Nazin Ahu</i> konulu tiyatro kitaplarının tanıtım yazısıdır. Bu yazıda ayrıca <i>Esrâr-ı Acîbe</i> , <i>Ser-güzêl</i> , <i>Tayyar-zâde</i> ile <i>Hikâye-i Melek-Semanan</i> adlı hikâyelerin de tanıtımına yer verilmiştir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını “sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği” belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
Dikran Sinanyan Direktör Vekili	Gedikpaşa’da Osmanlı Tiyatrosu	Güllü Agop Efendi tarafından yönetilen Osmanlı Tiyatrosu’nda, Şaban-ı Şerif’in yirmi yedinci cuma akşamı yani cumartesi gecesinden Ramazan ayının sonuna kadar belli gecelerde opera, trajedyâ, dram ve raksların sahneleneceği haberini ihtiva etmektedir.	4
İmzasız	<i>Gencine-i Münşeât</i> , <i>Cüz-i Hamis</i>	Bu yazı, <i>Gencine-i Münşeât</i> adlı eserin beşinci kısmının yayımlanmasını konu almaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 31 H. 13 ŞABAN 1289 / R. 3 TEŞRİN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Şark Meselesi”3” 28 numaralı nüshamızda va’d ettiğimiz hatimedir.	Bu yazının konusu, Şark Meselesi etrafında geçen on bir ayın genel bir değerlendirmesidir. Bu değerlendirmede gazete, gözlemlerini kendini dışarda tutarak vermektedir.	1
İmzasız	<i>İbret</i>	Bu yazıda gazete ismine atıfta bulunmaktadır. (Çok şey! İsmine bak müsemmasına bak...) Gazetenin isminden hareket edilerek güncel haber verilmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Ahenk</i> , <i>Behmen Bey ile Nazin Ahu</i> konulu tiyatro kitaplarının tanıtım yazısıdır. Bu yazıda ayrıca <i>Esrâr-ı Acîbe</i> , <i>Ser-güzel</i> , <i>Tayyar-zâde</i> ile <i>Hikâye-i Melek-Semanan</i> adlı hikâyelerin de tanıtımına yer verilmiştir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını “sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği” belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Gencine-i Münşeât</i> , <i>Cüz-i Hamis</i>	Bu yazı, <i>Gencine-i Münşeât</i> adlı eserin beşinci kısmının yayımlanmasını konu almaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 32 H. 14 ŞABAN 1289 / R. 4 TEŞRİN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Meğer <i>Hakayık</i> Hala Çıkıyor İmiş!	Bu yazı, <i>İbret</i> gazetesinin en uzun yazılarından biridir. Yazar “Geçen gün mahalledeki bakkal bizim eve balık yumurtası getirmişti. Baktım, bir <i>Hakayık</i> nüshasına sarmış.” diyerek konuya giriş yapmaktadır. Ardından <i>Hakayık</i> gazetesini ağır bir dille eleştirmektedir. <i>Hakayık</i> gazetesinin satılmadığı için ucuz gazete kâğıdı fiyatına çarşılarında, çiçek pazarlarında kilo hesabı satıldığını söyleyerek alaya almaktadır. <i>Hakayık</i> gazetesini aynı zamanda dalkavukluk yapmakla suçlamış ve dalkavukluğu bir hikâyeye açıklamıştır. <i>Hakayık</i> gazetesine yaptığı ağır hakaretlerden biri de “Gazeteyi kimse okumuyormuş, okuyan olursa ‘Keşke Avrupa’da çıksa idi, bari tathiri bedene müteallik bir işe olsun yarardı.’ sözüdür. Bu açıklamayla <i>Hakayık</i> gazetesinin Avrupa’da ancak tuvalet kâğıdı değerinde olduğunu belirtmektedir. Yazının devamında ise Namık Kemal, yumurtaların sarılı olduğu gazeteye gözünün iliştiğini belirterek “Hikemiyati Konstantiniye” adlı yazıyı gördüğünü belirtmektedir. Ardından bu yazıdan cümleler seçip yanlışlarını açıklamakta ve sert bir dille eleştirmekte ve alaya almaktadır. <i>Hakayık</i> gazetesindeki yazıyı eleştirirken hikâye ve şiirlere de yer vermektedir. Yazının sonunda ise Osmanlı olduklarını belirtmektedir. Hayduttan savaş ilmini almalarına gerek olmadığı gibi rezil, aşağılık insanlardan da “sebat” yani kararlı olmayı öğrenmeye ihtiyaçları olmadığını söylemektedir.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı gazete dağıtımı hakkında olup <i>Aydın</i> gazetesinin de ismi geçmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının	4

		tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Ahenk, Behmen Bey ile Nazin Ahu</i> konulu tiyatro kitaplarının tanıtım yazısıdır. Bu yazıda ayrıca <i>Esrâr-ı Acibe, Ser-güzel, Tayyar-zâde ile Hikâye-i Melek-Semane</i> adlı hikâyelerin de tanıtımına yer verilmiştir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını “sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği” belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Gencine-i Münşeât, Cüz-i Hamis</i>	Bu yazı, <i>Gencine-i Münşeât</i> adlı eserin beşinci kısmının yayımlanmasını konu almaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfık Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 33 H. 15 ŞABAN 1289 / R. 5 TEŞRİN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	İdarece Muhtaç Olduğumuz Ta'dilat	Yazar, dış haberlerin memleketimize yayılması ve toplumun fikirlerinin değişmesine sebep olan bu durumu “Efkâr-ı umumiye memleketimiz için bir devr-i necat ve saadet hazırlanıp gelmekte olduğunu tasviri ve belki tasavvuru kabil olmayacak bir şevk-i derun ile müşahede ediyor.” cümleleriyle ifade etmektedir. Başmuharrir, bu değişikliğin, devlet kurumlarında adaletin yerine getirilmesiyle ıslah edilebileceği düşüncesini vermektedir. Ardından dünyadaki hükûmetlerinin en önemli dayanak noktasının adalet olduğunu, hükûmetlerin “adaletin tesisi” için çalışması gerektiğini belirtmektedir. Yazar, yazının sonlarında ise ıslah edilmesi gereken kurumlardan söz edip yanlışlıkların neler olduğunu anlatmaktadır.	1
<i>Ceride-i Askeriye</i>	Başlıksız	Bu yazı, <i>Kafkasya</i> gazetesinin alıntı haberine göre Hazar denizinden Tahran, Kum, Keşan, İsfahan, Şiraz şehirlerinden geçerek Basra Körfezi'ne kadar uzanan bir demiryolu hattının yapımından söz edilmektedir.	3
İmzasız	İlan	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Ahenk</i> , <i>Behmen Bey ile Nazin Ahu</i> konulu tiyatro kitaplarının tanıtım yazısıdır. Bu yazıda ayrıca <i>Esrâr-ı Acîbe</i> , <i>Ser-güzel</i> , <i>Tayyar-zâde</i> ile <i>Hikâye-i Melek-Semanan</i> adlı hikâyelerin de tanıtımına yer verilmiştir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını “sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği” belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye	4

		çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	<i>Gencine-i Münşeat,</i> <i>Cüz-i Hamis</i>	Bu yazı, <i>Gencine-i Münşeat</i> adlı eserin beşinci kısmının yayımlanmasını konu almaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 34 H. 17 ŞABAN 1289 / R. 7 TEŞRİN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Memur	Başmuharrir tarafından kaleme alınan bu uzun yazıda memurluğun tanımı, özellikleri ve devlete olan bağlılığı üzerinde durulmuştur.	1-3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Ahenk</i> , <i>Behmen Bey ile Nazin Ahu</i> konulu tiyatro kitaplarının tanıtım yazısıdır. Bu yazıda ayrıca <i>Esrâr-ı Acîbe</i> , <i>Ser-güzel</i> , <i>Tayyar-zâde ile Hikâye-i Melek-Semanan</i> adlı hikâyelerin de tanıtımına yer verilmiştir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını “sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği” belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Gencine-i Münşeât,</i> <i>Cüz-i Hamis</i>	Bu yazı, <i>Gencine-i Münşeât</i> adlı eserin beşinci kısmının yayımlanmasını konu almaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 35 H. 19 ŞABAN 1289 / R. 9 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Başlıksız	Bu şiir, Mehmet Rüştü Paşa hazretlerine edilen duadan oluşmaktadır. On iki dizeden oluşmaktadır.	1
B. M.	Askerlik	Başmuharrir, yazıya iki beyitlik bir şiirle giriş yapıp Osmanlı Devleti'ni övmektedir. Yazının devamında yazar, Osmanlı askerinin faziletini inkâr edenlerin ispat etmesi gerektiğini yazmaktadır. Yazı, genel hatlarıyla askerliğin önemi hakkındadır.	1
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Ahenk</i> , <i>Behmen Bey ile Nazin Ahu</i> konulu tiyatro kitaplarının tanıtım yazısıdır. Bu yazıda ayrıca <i>Esrâr-ı Acîbe</i> , <i>Ser-güzel</i> , <i>Tayyar-zâde ile Hikâye-i Melek-Semanan</i> adlı hikâyelerin de tanıtımına yer verilmiştir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını “sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği” belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Gencine-i Münşeât</i> , <i>Cüz-i Hamis</i>	Bu yazı, <i>Gencine-i Münşeât</i> adlı eserin beşinci kısmının yayımlanmasını konu almaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 36 H. 20 ŞABAN 1289 / R. 10 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Reji hakkında bazı mütâlaat	Bu yazı, Reji'nin kapatılmasına dair güncel bir haberden oluşmaktadır. Memurların affedilmesinden de bahsedilmektedir.	1
İmzasız	İsveç Kralı On Beşinci Şarl'ın Vefatına Dair İsveç Gazetelerinin Birinde Görülen Bendin Hulasa-i Tercümesidir	“İsveç Kralı On Beşinci Şarl'ın Vefatına Dair İsveç Gazetelerinin Birinde Görülen Bendin Hulasa-i Tercümesidir” başlıklı yazı, Kralın hastalığından dolayı hava ve su değişimi için Almanya'ya gittiği seyahate dairdir.	2
İmzasız	Garibe	“Garibe” başlıklı bu yazıda ilginç bir olaydan bahsedilmektedir. Tabip Memiş Efendi adlı birinin Rize'de vefat edip kabre konduktan sonra yağmurun etkisiyle kabrinin üstünün bir miktar açılıp suyla dolması üzerine orada geçen bir müezzinin dikkatini çekmesi ve cesedin ne halde olduğunu merak edip bakması olayını anlatmaktadır. Kabre bakan müezzin, ceset olmadığını, sadece kefen ve tabutun yerinde durduğunu görür. Bu olayı Tabib Memiş Efendi'nin kalender meşrep bir kişilik olduğunu söyleyip onun kerametine bağlanmasıdır. Hayattayken şu sözü söylediği rivayet edilir: “Burada vefat eyler isem kalıbımı çok arar bulamazsınız.”	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	<i>Bu yazı Ahenk, Behmen Bey ile Nazin Ahu</i> konulu tiyatro kitaplarının tanıtım yazısıdır. Bu yazıda ayrıca <i>Esrâr-ı Acîbe, Ser-güzel, Tayyar-zâde ile Hikâye-i Melek-Semanan</i> adlı hikâyelerin de tanıtımına yer verilmiştir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını “sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği” belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Gencine-i Münşeat, Cüz-i Hamis</i>	Bu yazı, <i>Gencine-i Münşeat</i> adlı eserin beşinci kısmının yayımlanmasını konu almaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 37 H. 21 ŞABAN 1289 / R. 11 TEŞRİN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Bir Çerkes	Tab’ Olunmak Üzere Muharriri Canibinden Gönderilen Bir Varaka Hakayık’ın 695 Numaralı Nüshasında Okuduğum” (...) Mektubuna” Cevap	Bu yazı, iyi bir araştırma yapılmadan bütün Çerkez ve Abazaların hırsızlıkla ve kötü alışkanlıklarla suçlanmasına karşı yapılan bir itirazdan oluşmaktadır.	1
İmzasız	İlan	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapılp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Tayyar-zade</i>	<i>Tayyar-zâde</i> adlı hikâye kitabının konusu, Sultan Murat Gazi zamanında Fazıl Paşa Sarayında bulunan yatakhanein dehşetli hikâyesidir. Aynı yazıda <i>Sergüzel</i> adlı hikâyenin de sadece adı geçmekte ve eserin satışa sunulduğu belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi’nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Millet Kütüphanesi	Bu yazı üniversitenin eski müdürü Hoca Tahsin Efendi ile Ticaret Mahkemesi zabıta kâtiplerinden Mahmut Nedim Efendi’nin telif ettikleri <i>Mürebbi-i Etfal</i> kitabı ile <i>Guliver’in Seyahati</i> adlı kitaplarının tanıtımıdır (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını “sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği” belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Gencine-i Münşeat,</i> <i>Cüz-i Hamis</i>	Bu yazı, <i>Gencine-i Münşeat</i> adlı eserin beşinci kısmının yayımlanmasını konu almaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 38 H. 22 ŞABAN 1289 / R. 12 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
S. M.	Sebeb-i Kaht-ı Rical	Osmanlı Devleti'nde, yetişmiş adam kıtlığı çekildiği üzerine yazılmış bir yazıdır. Osmanlı Devleti'ndeki önemli mevkilere yetişmiş kişilerin atanmaması sonucu meydana gelen sıkıntıları ve çözüm yollarının nasıl olması gerektiği anlatılmaktadır. Bu yazı, genel olarak Reşit Paşa'yı yapmış olduğu icraatlardan dolayı övmektedir. Reşit Paşa'nın imkân ve zamanının müsait olan kısmını "ıslah-ı ahval" ile "def-i gavaile" muvaffak olduğunu belirtmektedir. Reşit Paşa'nın Ali Paşa, Fuat Paşa, Şinasi Efendi merhum gibi birtakım kişileri yetiştirdiğini belirtmektedir. Yazar, Reşit Paşa'nın mevefat etmesinden sonra "adam yetiştirmemek modası çıkıp" diyerek yetenekli gençlerimizi yetiştiremediğimizi belirtip bir özeleştiriyi yapmaktadır. Yazar, Osmanlı Devleti'nde Tanzimat'ın ilanına kadar geline zaman diliminde "Dâhilen ve haricen bir takım emvâc-ı gavâil ü müşkilâtın sademât-ı müteâkib'ül-vürudu arasında çalkanır sefine gibi bir girdab-ı hatar ve tehlike içinde kalmış idi." diyerek Osmanlı Devleti denizde çalkalanan sahipsiz bir gemiye benzetmiştir. Yazar, Reşit Paşa için: "O zaman Hariciye Nazırı bulunan merhum Reşit Paşa hakikaten 'keramet' denilebilecek hasafet ve fetânete malik ve tedâbir ve tasavvurâtının ibrâz-ı âsârına, icra-yı fiiliyâtına kadîr bir zât idi ki o asrın ilcaât ve ihtiyacât-ı fevkalâdesi üzerine ittihâz eyledikleri meslek-i hakîmâne ve icraat-ı musîbâneye nazaran şânında Devlet-i Osmaniye'nin fatih-imedine-i medeniyeti denile layıktır." demektedir.	1-2

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, büyük devlet adamı Muhammed Rüşdi Paşa'nın ölümünü haber vermektedir. Büyük devlet adamı Muhammed Rüşdi Paşa'nın ölümüyle ilgili yazılan tarihe de yer verilmiştir. "Yazdı hame tam tarih-i selis Rüşdi Paşa öldü sadr-ı bi-adil." 1289	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, <i>La Turquie</i> 'den alınmış bir haber olan, vücudu balık, başı insan başı gibi acayip bir hayvanın çok yakında bir bahçede sergileneceğini anlatmaktadır.	3
İmzasız	Mütâlaa	Bu yazı, <i>İbret</i> gazetesinin eski yönetim tarafından on dokuzuncu sayıda kapandığını; ancak yönetimin değişmesiyle <i>İbret</i> 'in kapanma cezası bitmeden yeni yönetimin izniyle tekrar faaliyete geçtiğini belirtmektedir. Ondan sonra <i>İbret</i> gazetesinin görevinden, amaçlarından söz etmektedir.	3
N. M.	Taşrada Bulunan Bir Zat Tarafından Gelen Mektuptur.	Bu yazı, <i>İbret</i> 'in yirminci sayısını gören bir zatın mutluluğuna yer vermektedir. <i>İbret</i> 'in cezasının bitmesine kırk gün kala basılmasına izin verilmesini, halkın gazeteye olan teveccühüne bağlamaktadır. Ardından halkın gazeteye olan teveccühünden bahsetmektedir.	3
İmzasız	Talebe-i Ulum Tarafından İkinci Defa Olarak Varid Olan Varakanın Aynıdır	Bu yazı, ilim talebelerinin harçlıklarının kesilmesi sonucu bunun sebebini Mehmet Rüşdü Paşa hazretlerine gazete vasıtasıyla sormaları üzerine yazılmıştır.	3
<i>İbret</i>	Talebe-i Ulumun İşbu İkinci Feryatnâmelerini Dahi Yazdık	Talebelere senede bir defa verilen yardımın kesilmesi üzerine yazılmış bir yazıdır. <i>İbret</i> yazarı ise eski yönetim tarafından Maliye Bakanlığına emir verildiği için kesildiği şüphesini taşımaktadır. Talebelerin yardımlarının kesilmesinin Mithat Paşa Hazretlerinin zamanında olmadığını söyleyerek onu savunmaktadırlar.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı	4

		yapılıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	<i>Tayyar-zâde</i>	<i>Tayyar-zâde</i> adlı hikâye kitabının konusu, Sultan Murat Gazi zamanında Fazıl Paşa Sarayında bulunan yatakhane'nin dehşetli hikâyesidir. Aynı yazıda <i>Sergüzel</i> adlı hikâyenin de sadece adı geçmekte ve eserin satışa sunulduğu belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Millet Kütüphanesi	Bu yazı üniversitenin eski müdürü Hoca Tahsin Efendi ile Ticaret Mahkemesi zabıta kâtiplerinden Mahmut Nedim Efendi'nin telif ettikleri <i>Mürebbi-i Etfal</i> kitabı ile <i>Guliver'in Seyahati</i> adlı kitaplarının tanıtımıdır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını "sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği" belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Gencine-i Münşeât, Cüz-i Hamis</i>	Bu yazı, <i>Gencine-i Münşeât</i> adlı eserin beşinci kısmının yayımlanmasını konu almaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 39 H. 24 ŞABAN 1289/ R. 14 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Matbûât komisyonu reisi Serger	(Matbûât- İdare-i Behiyesinden Bu Kere Aldığımız Davet Tezkiresinin Aynıdır) Bab-ı Ali Matbûât Kalemi <i>İbret</i> Gazetesi Müdür-i Mesulüne	Bu yazıda gazetenin 36. sayısında “Reji” hakkındaki yazısından dolayı <i>İbret</i> gazetesi ve Namık Kemal hakkında dava açıldığı bildirilmekte olup bu davadan dolayı yazarın Bab-ı Ali Basın-Yayın Komisyonu’na çağrılmasına ihtarnameye yer verilmektedir.	1
İmzasız	Netice	Bu yazı, <i>Hakayık</i> gazetesinin bir yazısına cevap yazılacakken yazarın basın-yayın idaresi tarafından vazgeçirilmesi üzerinedir.	1
B. M.	Rütbeler	Bu yazı, toplumun fertlerinin hukuk önündeki eşitliğiyle yaratılışında bulunan faziletlerin, hükûmetin rütbe ve derece gerektirdiği “başka hiç kimse için gerek hakiki ve gerek izafi bir imtiyazın verilemeyeceği” hakkındadır.	
Osman Tevfik Bey	Başlıksız	Şûra-yı Devlet Muavinliğinden (Danıştay Yardımcılığı’ndan) ayrılmış Osman Tevfik Bey’in Sadrazam Rüştü Paşa’nın göreve gelme tarihiyle ilgili yazmış olduğu şiiirdir. 2 beyitten oluşmaktadır. Beyitlerin sonunda 1289 tarihi vardır.	2
<i>Rûznâme-i Cerîde-i Havadis</i>	Kırmızı Kâğıt	Yazı, “Kırmızı Kâğıt” adlı yazı, Hoca Sadık Efendi Hazretleri’nin İstanbul’a geri dönmesi ve Sultan Beyazıt Cam’i-i şerifinde vaaz vereceği konusundadır.	2
İmzasız	<i>İbret</i>	Bu yazı, <i>İbret</i> gazetesinin Hoca Sadık Efendi Hazretlerinin İstanbul’a geri dönmesi üzerine duyduğu mutluluğu ifade etmekte ve ismi gibi devlet ve millete sadık olduğunu belirtmektedir.	2

İmzasız	Varaka	“Varaka”, <i>Takvîm-i Vekâyi</i> ’den alıntı güncel haberdır. Yapılacak bir rüştiye için arsa tahsisi üzerinedir. Ayrıca halkın eğitimin değerini bildiğini gösteren örnekler vermektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Tayyar-zade	<i>Tayyar-zâde</i> adlı hikâye kitabının konusu, Sultan Murat Gazi zamanında Fazıl Paşa Sarayında bulunan yatakhanein dehşetli hikâyesidir. Aynı yazıda <i>Sergüzel</i> adlı hikâyenin de sadece adı geçmekte ve eserin satışa sunulduğu belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını “sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği” belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Gencine-i Münşeât, Cüz-i Hamis</i>	Bu yazı, <i>Gencine-i Münşeât</i> adlı eserin beşinci kısmının yayımlanmasını konu almaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 40 H. 26 ŞABAN 1289 / R. 16 TEŞRİN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Aleksan Sarrafyan	Vecibe	Bu yazı, gazetelerin; <i>İbret</i> gazetesinin “Reji” (Tekel İdaresi) yazısından dolayı Mithat Paşa’nın <i>İbret</i> gazetesinin kapatılmasını istediği haberleri üzerine yazılmıştır. Sarrafyan, bazı yazarların Türkçeyi bilmediklerini, bilseler de kullanamadıklarını belirterek yanlış anlam çıkarılmasını eleştirmektedir. Fransız gazetelerinin de bu yazıyı farklı anlamlara gelecek şekilde tercüme etmelerini eleştirmektedir.	1
B. M	Efkâr-ı Umumiye	Namık Kemal, toplum içerisinde yaşayan kişilerin sahip oldukları hürriyetten dolayı her türlü fiil ve heveslerini yerine getirmede istekli olduklarını belirtmektedir. Yazar, başkasının özgürlüğünün başladığı yerde insan özgürlüğünün sınırlanması gerektiğini belirtmektedir. Toplumun sahip olduğu kuvveti “Cemiyet-i beşerde ise umurun kuvvetinden büyük bir kudret olmadığı fennen ve bedaheten sabit olduğundan dünyada efradın hukuk-i tabiiye ve ona hadim olmak için tayin olunan hukuk-i mevzuasını muhafaza etmek umurun kuvvetine mevdu görülmüştür.” cümleleriyle “Efkâr-ı Umumiye” nin ne kadar kuvvetli ve etkili olduğunu belirtmek için IV. Murat ile “Muhalefet görmeyen eski İran Şahı”ndan örnekler vermekte ve bu örneklerle devam etmektedir. Yazının devamındaysa <i>Hakayık</i> gazetesi “efkâr-ı umumiye” ye bakış açısı eleştirilmektedir. Yazının sonunda “ahlâk-ı siyasiyye”nin bozulmasının getireceği sıkıntıları Avrupa’nın yöneticilerinden (XIV. Louis- Napolyon) örnekler vererek açıklamaktadır. Namık Kemal, insanın dünyaya özgür geldiğini ve her türlü işi yapabilecek kabiliyette olduğunu belirtmekte ve bu özgürlüğü korumak için de büyük bir güç teşkil edildiğini ifade etmiştir. Bu gücün toplum olduğunu ve doğal hukuk ile toplumun kabul edip tayin ettiği hukuku korumak yine toplumun kendisine bırakıldığını ifade etmektedir.	1-3

İmzasız	İlan	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Millet Kütüphanesi	Bu yazı üniversitenin eski müdürü Hoca Tahsin Efendi ile Ticaret Mahkemesi zabıta kâtiplerinden Mahmut Nedim Efendi'nin telif ettikleri <i>Mürebbi-i Etfal</i> kitabı ile <i>Guliver'in Seyahati</i> adlı kitaplarının tanıtımıdır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını “sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği” belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Tayyar-zâde</i> adlı hikâye kitabının konusu, Sultan Murat Gazi zamanında Fazıl Paşa Sarayında bulunan yatakhaneinin dehşetli hikâyesidir. Aynı yazıda <i>Ser-güzel</i> adlı hikâyenin de sadece adı geçmekte ve eserin satışa sunulduğu belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesini yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 41 H. 27 ŞABAN 1289 / R. 17 TEŞRİN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Muhâkeme	“Muhâkeme” adlı bu yazı, “Reji” (Tekel İdaresi) davasına söylenen saatte gidildiğini ancak ondan önceki bir davanın uzun sürmesi üzerine koridorda beş saat boşuna beklenildiğini, dava için gelenlerin bekleyecek bir odasının bulunmadığını konu almaktadır.	1
İmza Medrese-i Mahrumin An Maaşıl mezkûr	Varakadır	Bu yazı, devlet tarafından medrese talebelerine yılda bir defaya mahsus yapılan yardımın tekrar verilmesi için <i>İbret</i> ’in otuz beş ve otuz sekizinci sayılarında yazılan yazılardan dolayı <i>İbret</i> ’e gönderilen bir teşekkür yazısıdır.	1
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını “sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği” belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi’nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tefvîk Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 42 H. 28 ŞABAN 1289 / R. 18 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Dünkü Salı Günü Bab-ı Ali'de Matbûât Komisyonunda Alenen İcra Kılınan Muhâkememizin Suretidir	<i>İbret</i> gazetesinin Müdür Vekili Mahir Bey ile Mahkeme Reisi arasındaki karşılıklı konuşmadan ibarettir.	1
İmzasız	Matbûât Komisyonuna Takdim Olunan İstidanın Suretidir	Bu yazı, <i>İbret</i> gazetesinde yayımlanan en uzun yazılardan biridir. <i>İbret</i> gazetesinin sorumlu müdürü Aleksan Sarrafiyan bir sene hapis cezasına çarptırılmasına karşı yapılan itirazlar yazılmaktadır. <i>İbret</i> gazetesinin, mahkemede hangi suçlamalarla yargılandığını ve <i>İbret</i> 'in de buna karşı verdiği cevapları içine alan bir yazıdır. Bu yazının başında Reji'nin dağıtıldığı ve Reji memurlarının affedildiği haberinin olduğu belirtilmektedir. Ayrıca devletin dağıtılan bu kişileri mağdur etmesi sonucu bu kişilerin haklarını kat kat dava ettiklerini ama kişilerin devlete verdikleri zararın karşılanmadığını ifade etmektedir.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını "sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği" belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında	4

		ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfık Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 43 H. 29 ŞABAN 1289 / R. 19 TEŞRİN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Prusya Politikası (Dünkü Nüshamızdan Bakiye)	Bu yazı, dünya politikasındaki ittifak üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, mevcut durumda “Prusya Fransa ile Rusya’nın ittifakından niçin korksun da kendisi Rusya ile müttefik bulunmak için ‘Şark meselesi’ bir dahiyenin zuhûruna rıza gösterebilir?” diyerek bu konuyu yorumlamaktadır.	1
Mahir	İhtarnâme	Bu yazı, <i>İbret</i> gazetesinin mahkemesinde konuşmaların kâtip tarafından yazmaya yetişemediği için eksik alındığını belirtmekte, dolayısıyla Türkçe gazeteler (<i>Basîret</i> ve <i>Hakayık</i> gazeteleri) tarafından eksik yazıldığını belirtmektedir.	1
İmzasız	Tiyatro	Tiyatronun önemini anlatan bir yazıdır. Gayretli kişilerin Güllü Agop Efendi adlı bir kişinin “Osmanlı Tiyatrosu” adlı bir tiyatro açtığını yazmaktadır. Açılan bu tiyatronun başta pek çok eksikliği olduğu ve bu eksikliklerinden dolayı eleştirilere hedef olduğunu anlatmaktadır. Bu eleştirilere rağmen Güllü Agop Efendi gayretinden vageçmemiş, eksikliklerin çoğunu bitirmiş ve tiyatrosunun temelini sağlamlaştırmıştır. Yazar böyle gayretli bir kişinin gelecekte tiyatro müdürü olmasının iyi olacağını belirtmektedir. Bu yazı <i>İbret</i> gazetesi olarak da tiyatrodaki gösterdiği gayret ve başarıyı sürekli anlatacaklarını anlatan bir yazıdır.	2
İmzasız	Lahika	“Lahika” adlı bu yazı, Güllü Agop Efendi’nin Osmanlı Tiyatrosu Ramazan-ı Şerif’te Gedikpaşa’da gösterileceği haberidir. Yazının konusu sokakların karanlık olmasından dolayı yollara fener konulması hakkındadır.	3
Direktör vekili Dikran Sinanyan	Başlıksız	Bu yazı, Gedikpaşa’da Osmanlı Tiyatrosu’ndan söz etmektedir. Güllü Agop Efendi tarafından yönetilen Osmanlı Tiyatrosu’nda, Şaban-ı Şerif’in yirmi yedinci cuma akşamı yani cumartesi gecesinden Ramazan ayının sonuna kadar belli gecelerde opera, trajedyâ, dram ve raksların sahneleneceği haberidir.	3
İmzasız	İlan	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve	3

		siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	<i>Tayyar-zâde</i> adlı hikâye kitabının konusu, Sultan Murat Gazi zamanında Fazıl Paşa Sarayında bulunan yatakhane'nin dehşetli hikâyesidir. Aynı yazıda <i>Ser-güzel</i> adlı hikâyenin de sadece adı geçmekte ve eserin satışa sunulduğu belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	3
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını “sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği” belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 44 H. 1 RAMAZAN 1289 / R. 21 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, <i>Terakki</i> adıyla gazetenin özel bir bendinin basılması hakkındadır. Bu bend pazartesi günü çıkarılacaktır.	1
İmzasız	Başlıksız	Deniz Subayı olan Yiğit Yüzbaşı Hakkı Efendi'nin devlet donanmasına ait bir zırhlı geminin denize indirilmesi üzerine yazmış olduğu yedi beyitlik bir şiirdir. Tarih olarak 1289 yazılıdır.	1
Talebeden Bir Zat	Varaka	Bu yazı, <i>İbret</i> gazetesinin talebelere yardım hakkındaki yazısından dolayı teşekkürlerini bildirmek ve bu teşekkürün gazetede yazılmasını rica edip isteyen bir talebenin yazısıdır.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, <i>Levant Herald</i> gazetesinden alıntılanmıştır. Yazar Osmanlı diline aşina olmayan yabancıların Boğazı seyretme kolaylığını ve aynı zamanda zorluğunu ele almakta ve nedenini açıklamaktadır. Şirket-i Hayriyye'yi de eleştirmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Rusya gazetesinden alıntılanmıştır. Petersburg'ta Eğitim Meclisi'nin toplanması hakkındadır. Bu mecliste bir kütüphanenin açılması konusunda çalışmalar yapılmıştır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir.	4
İmzasız	<i>Tayyar-zâde</i>	<i>Tayyar-zâde</i> adlı hikâye kitabının konusu, Sultan Murat Gazi zamanında Fazıl Paşa Sarayında bulunan yata Khanenin dehşetli hikâyesidir. Aynı yazıda <i>Ser-güzel</i> adlı hikâyenin de sadece adı geçmekte ve eserin satışa sunulduğu belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
Direktör vekili Dikran Sinanyan	Gedikpaşa'da Osmanlı Tiyatrosu	Bu yazı, Güllü Agop Efendi tarafından yönetilen Osmanlı Tiyatrosu'nda, Şaban-ı Şerif'in yirmi yedinci cuma akşamı yani cumartesi gecesinden Ramazan ayının sonuna kadar belli gecelerde opera, trajedyâ, dram ve raksların	4

		sahneleneceği haberidir.	
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısıdır. Yazıda kitabın; okuyucularını “sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği” belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi’nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır.	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 45 H. 3 RAMAZAN 1289 / R. 23 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Terakki	Osmanlı Devleti'nin "medenî milletler" diye tarif ettiği İngiltere ve Fransa karşısındaki geriliğini ele aldığı bu yazısında Namık Kemal, durumu çoğu zaman toplumun hâlihazırdaki tembelliğine bağlamış ve yazının sonlarına doğru özeleştiri anlamında " Ey ihvan-ı vatan, nice zalam-i gaflet? Nice bu hâb-i tenperestane? İdrakten mi kaldık? Biz de bir fen öğrenmeye çalışalım." cümleleriyle bildirmiştir. Namık Kemal, Londra ve Fransa'yı her yönüyle överek Osmanlı Devleti'nin ne kadar geri kaldığı mesajını vermiştir. Yazar örnek olarak Londra'daki gözlemlerini gelişmişlik düzeyini gösteren birçok örneklerle anlatmıştır. Bu örneklerde dikkat çeken şeylerden bir tanesi de Londra'daki parlamento binasının kendisinde uyandırdığı duygulardır. Bu duygulardan en önemlisi ise parlamento binasının büyüklüğünü adaletle ilişkilendirmesidir. Yazar, bu ilişkilendirmede adaletin burada ne kadar güçlü, adil ve etkili olduğunu anlatmaktadır. Ardından Londra'daki ister memur olsun ister esnaf tüm meslek grupların gelişmişlik seviyelerine geniş bir yer vererek anlatmaktadır. Devamında ise İngiliz medeniyetinin birçok alanda gösterdiği gelişmeleri anlatmaktadır. Bu gelişmeleri, Avrupalı devletlerin şehirleşmeden sanayiye, eğitimden fenne, hukuktan yardımlaşmaya, ordudan sanayiye gibi birçok alandaki gelişmişliğini ve üstünlüğünü belirterek, toplumun medenî dünyada yerini almasında "bir çare" bulunması gerektiğini belirtmiştir. Namık Kemal, yazıyı 2 beyitlik bir şiirle bitirmektedir.	1-3
İmzasız	<i>İbret</i>	Yazar, ismini vermediği bir gazeteyi "Ne olur bir kere yanılса da Allah için olsun doğrusunu yazsa." diyerek eleştirmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa	3

		sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, <i>Ecel-i Kaza</i> ismiyle 5 bölüm olarak yazılan telif bir tiyatro eserinin tanıtımı yapılmaktadır. Eser bir dramdır (Kitap Tanıtımı).	3
İmzasız	<i>Tayyar-zâde</i>	<i>Tayyar-zâde</i> adlı hikâye kitabının konusu, Sultan Murat Gazi zamanında Fazıl Paşa Sarayında bulunan yatakhane'nin dehşetli hikâyesidir. Aynı yazıda <i>Ser-güzel</i> adlı hikâyenin de sadece adı geçmekte ve eserin satışa sunulduğu belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	3
Direktör vekili Dikran Sinanyan	Gedikpaşa'da Osmanlı Tiyatrosu	Güllü Agop Efendi tarafından yönetilen Osmanlı Tiyatrosu'nda, Şaban-ı Şerif'in yirmi yedinci cuma akşamı yani cumartesi gecesinden Ramazan ayının sonuna kadar belli gecelerde opera, trajedyâ, dram ve raks sahneleneceği haberi'dir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hint Padişahlarından Birinin Garip Hikâyesi</i> adlı kitabın tanıtım yazısı'dır. Yazıda kitabın; okuyucularını "sevinç veren bir cennet gibi mutlu ettiği" belirtilmektedir. Bu eserin Arapçadan Türkçeye çevrildiği belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımı'dır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 46 H. 4 RAMAZAN 1289 / R. 25 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
<i>İbret</i>	(...)	Bu yazı uzun bir yazı olup ağırlıklı olarak Reji davası üzerine savunma amaçlı yazılmıştır. Yazının başında toplumun sahip olduğu düşüncenin gücünü belirtmektedir. Toplumun <i>İbret</i> gazetesine olan muhabbeti ve desteği sayesinde hükûmetin geri adım atıp keyfi olarak verdiği dört ay kapatma cezasının dolmasına daha zaman varken hükûmetin verdiği müsaadeyle tekrar basılmaya başladığını yazmaktadır. Mahkemesi devam eden "Reji" yazısından dolayı düşmanca davrananların birkaç zattan biri aleyhine düşmanlık beslemekten başka bir şey bulamadıklarını yazmaktadır. Hükûmetin kin gütmediğini, iftiralara meydan bırakmadığını, artık kimseye haksız yere zarar vermediğini belirtmektedir. Bazı kişilerin söylemiş olduğu " <i>İbret</i> 'in davacısı hükûmettir." düşüncesine katılmadığını söylemektedir. Eğer böyle bir durum söz konusu olsaydı basın yayın kanununda mutlaka ceza verecek bir madde bulunabileceğini ifade etmektedir. Yazının sonundaysa hükûmetin adaletine güvendiklerini, basın-yayın komisyonunun tarafsızlığına tamamen güvendiklerini belirtip yakında beraat edecekleri düşüncesine sahip olduklarını belirtip yazıyı bitirmektedir.	1
İmzasız	Tanzimat	Bu yazı, Tanzimat'ın neden ilan edildiğini, Tanzimat'ı hazırlayan şartları anlatmaktadır. Yazar, Tanzimat'ın toplumsal hukukun korunması için yapıldığını yazmaktadır. Tanzimat'ı ilan edeninin de devleti kurtarmak için Reşit Paşa tarafından ilan edildiğini söylemektedir. Yazının sonundaysa, Tanzimat sayesinde birlik beraberliğimizin olduğunu bu sayede istikbalimizi kurtardığımızı ifade etmektedir. Tanzimat'ı ihlal edenleriyse cezalandırılması gerektiğini savunmaktadır.	1
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa	4

		sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	<i>Tayyar-zâde</i>	<i>Tayyar-zâde</i> adlı hikâye kitabının konusu Sultan Murat Gazi zamanında Fazıl Paşa Sarayında bulunan yatakhaneinin dehşetli hikâyesini anlatmaktadır. <i>Ser-güzel</i> adlı hikâyenin de sadece adı geçmekte satıldığını belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır.	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 47 H. 5 RAMAZAN 1289 / R. 26 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Vilayet	“Vilayet” adlı bu yazı, Osmanlı Devleti’nin vilayet ve eyalet diye ayrılmışsa da gerçekte dörde ayrıldığını anlatan bir yazıdır.	1
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Tayyar-zâde</i>	<i>Tayyar-zâde</i> adlı hikâye kitabının konusu, Sultan Murat Gazi zamanında Fazıl Paşa Sarayında bulunan yatakhaneinin dehşetli hikâyesidir. Aynı yazıda <i>Ser-güzel</i> adlı hikâyenin de sadece adı geçmekte ve eserin satışa sunulduğu belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	3
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi’nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 48 H. 6 RAMAZAN 1289 / R. 27 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Islahat-ı Dâhiliye	“Islahat-ı Dahiliye” adlı yazı, “Vilayet” yazısının devamı niteliğindedir.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Tayyar-zâde</i>	<i>Tayyar-zâde</i> adlı hikâye kitabının konusu, Sultan Murat Gazi zamanında Fazıl Paşa Sarayında bulunan yatakhaneinin dehşetli hikâyesidir. Aynı yazıda <i>Ser-güzel</i> adlı hikâyenin de sadece adı geçmekte ve eserin satışa sunulduğu belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	3
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi’nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 49 H. 8 RAMAZAN 1289 / R. 28 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Rumeli Demiryolunun Akdeniz’le Olan Münasebetine Dair Bazı Mütâlaat	Rumeli Demiryolu’nun Akdeniz için önemini belirten bir yazıdır. Rumeli Demiryolu’nun Akdeniz’i eski imarlı ve bereketli günlerine getireceğinden söz etmektedir. Ardından Akdeniz’in tarihdeki yeri ve öneminden söz edip bunun Rumeli Demiryolu’la sağlanacağını ifade etmiştir. Rumeli Demiryolu’nun oraları ihya etmek için bir fırsat olduğunu ama bu fırsatı “menfaatten mazarrat çıkarmayı en büyük maharet addeden” idarecilerin Edirne’ye giden demiryolu şubesinin Gelibolu yerine Dedeâğaç gibi bereketsiz ve gereksiz bir yere bağlamanın bir faydasının olmayacağını açıklamaktadır. Devamındaysa demiryolunun güzergâhıyla ilgili olumlu-olumsuz değerlendirmeler yapmaktadır.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	3
İmzasız	<i>Tayyar-zâde</i>	<i>Tayyar-zâde</i> adlı hikâye kitabının konusu, Sultan Murat Gazi zamanında Fazıl Paşa Sarayında bulunan yatakhaneinin dehşetli hikâyesidir. Aynı yazıda <i>Ser-güzel</i> adlı hikâyenin de sadece adı geçmekte ve eserin satışa sunulduğu belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	3
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi’nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 50 H. 10 RAMAZAN 1289 / R. 30 TEŞRİN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Mukavelenâme Müsveddesi	İstanbul'da kurulacak bir şirket için yabancı banka temsilcileriyle yapılan bir görüşme ve sözleşme üzerine bir yazıdır.	1-2
İmzasız	Kudüs-i Şerif'ten Mektup	Vali Nazif Paşa'nın görevli olarak tekrar Kudüs'e gitmesi üzerine yazılan bir mektuptur. Kudüs ve civarındaki şehirlerin eski valilerinin tekrar dönmesinden dolayı onun ziyaretine gittikleri ve mutluluk duydukları anlatılmaktadır. Ayrıca Kudüs'ün iki-üç yıldır sıkıntılı olduğu ama bu sıkıntıların yeni vali sayesinde halledileceği belirtilmekte ve orada olan haberlerin aktarılacağı yazılmaktadır.	2
İmzasız	Tiyatro	Bu yazıda, tiyatronun önemi ve görevi anlatılmaktadır. Ayrıca tüm medeni şehirlerin birçok tiyatrosu olduğu belirtilmekte ve tiyatronun eğitimin bir şubesi olduğu, Osmanlı Devleti'nde sadece bir tiyatronun olduğu, onun da güçlendirilmesi gerektiği yazılmaktadır Metnin yazarı, tiyatronun günden güne iyileştirilmesi gerektiğini, bunun için insanlara görev düştüğünü, tiyatronun insanı eğlendirirken aynı zamanda bir hocadan daha fazla eğittiğini ifade etmektedir. Yazının sonundaysa tiyatronun çok faydalı bir eğlence olduğunu ve birkaç yıldır açılan Osmanlı Tiyatrosu'na eğitilmiş insanlar tarafından oyunların tercüme edilmesiyle yardım edilebileceği anlatılmaktadır. Osmanlı Tiyatrosu'nun izleyici kitlesinin çoğunluğunu askeri öğrenciler, subaylar ve tıp öğrencilerinin oluşturduğunu belirtmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, <i>Levand Herald</i> gazetesinden alıntılanan bir haberdur. Beyoğlu'nda çıkan bir gazete olan bu gazete iki ay boyunca hükümet tarafından kapatıldığı duyurulmaktadır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa	3

		sunulduğu haber verilmektedir (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	
Osmanlı Tiyatrosu Direktörü Güllü Agop	Başlıksız	Bu yazı, Osmanlı Tiyatrosu Direktörü “Güllü Agop”’un isminin yazılı olduğu mührün kaybolmasıyla ilgilidir. Bu yazıda bu mühürle sadece tiyatro oyuncusu Ahmet Necip Efendi ile senet imzalandığı belirtilmektedir. Onun dışında hiçbir senet veya farklı bir evrakta mühür basılı olmadığı yazılmaktadır. Senet veya farklı bir evrakta mühür basılı olursa sahte olarak bakılması gerektiği bundan dolayı bu duyurunun yapıldığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Hasan Hakkı Efendi’nin yapacağı fenn-i kimya ve hikmet-i tabiiyye dersleri ve sâzendelerin gösterisinin tanıtımını içerir. Metnin yazarı, Ramazan ayında yapılacak etkinliklerden birkaç tanesini tarih ve yer vererek anlatmış, Hasan Hakkı Efendi’nin kimya ve fizik derslerini vereceği ayrıca sazandelerin de gösteri yapacağını yazmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi’nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 51 H. 10 RAMAZAN 1289/ R. 30 TEŞRİN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Tebeddül-i Meşihat	“Tebeddül-i Meşihat” Osmanlıda fetva dairesi makamına yeni gelen Devletli Semahatlı Efendi Hazretleri diye tanıtılan bir kişi hakkında yazılmış bir yazıdır. Bu yazıda bu kişi övülürken ilimle uğraşanların uğradığı maddi sıkıntılardan da bahsedilmekte ve bu sıkıntıyı çözmesi için ona güvenildiği belirtilmektedir.	1
Fırat	Viyana Sergisi	Bu yazı, Viyana’da açılacak sergi için şehrimizde imal edilen her türlü dokuma ürün, sanatlı eşyalar, çeşitli madenler ve tahıl gibi ürünlerin gönderileceği haberidir.	3
Tuna	Yazı Makinesi	Bu yazı, Amerika’da icat edilen bir yazı makinesi hakkında farklı gazetelerin yazmış olduğu bilgilerin yorumlanarak aktarılması hakkındadır. Bu makinenin piyano şeklinde olduğunu belirtip makine hakkında bilgi verilmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	“Güllü Agop” yazılı mührün kaybolmasıyla ilgili yazıdır. Bu yazıda bu mühürle sadece tiyatro oyuncusu Ahmet Necip Efendi ile senet imzaladığını belirtmektedir. Onun dışında hiçbir senet veya farklı bir evrakta mühür basılı olmadığını yazmaktadır. Senet veya farklı bir evrakta mühür basılı olursa sahte olarak bakılması gerektiğini bundan dolayı bu duyuruyu yaptığını belirtmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Hasan Hakkı Efendi’nin yapacağı fenn-i kimyayı ve hikmet-i tabiiyeye dersleri ve sazandelerin gösterisinin tanıtımıdır. Yazar, Ramazan ayında yapılacak etkinliklerden birkaç tanesini tarih ve yer vererek anlatmıştır. Hasan Hakkı Efendi’nin kimya ve fizik derslerini vereceğini ayrıca sazandelerin (Müzik yapanlar) de gösteri yapacağını yazmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır.	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 52 H. 12 RAMAZAN 1289 / R. 1 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Yine Sırbistan?	“Yine Sırbistan?” adlı bu yazıda, <i>Basîret</i> gazetesinden alınan bir haber yorumlanmaktadır. Haberin konusu Sırbistan’ın millet meclisi ile ilgilidir.	1
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, <i>La Turquie</i> ’den alınan alınan bir haberdır. Konusu ise belediyenin altıncı dairesi kontrolünde olan çok geniş bir vakıf arazisi hakkındadır.	1
<i>Cerîde-i Askeriye</i>	Başlıksız	Bu yazı, Pekin’de basılıp dağıtılan Çin Resmi Gazetesi’nden alınan bir haberden oluşmaktadır. Yazı, Çin’de Müslümanlar tarafından önceden fethedilen yerler hakkındadır.	1
İmzasız	Gelibolu’dan Mektup	“Gelibolu’dan Mektup” adlı bu yazıda, İstanbul’daki bazı gazete ve habercilerin aslı astarı olmayan tuhaf olarak nitelendirilebilecek haberler yazdıkları belirtilmektedir. Metnin yazarı, bu haberlerden bir tanesine örnek vermektedir. Bu örnek de <i>Levant Herald</i> gazetesinin Gelibolu’dan bulmuş olduğu bir kâğıttaki haberdır. Bu haberde Yahudi mezarlığından iki tane kabrin açıldığını, açılan bu kabirlerden bir tanesinin başı dışında vücudu olmadığını belirtiyor. Bu durumun hükûmet yetkililerine bildirildiği ama vücudun eksik kısımları bulunamadığı için hahambaşından olayı aydınlatmak için bilgi istenildiği belirtilmektedir. Hükûmetin bu işi ciddi bir şekilde araştırdığı belirtilmiştir. Her yıl bu mezarlığın yanından yüz bin koyun ve yüzlerce çobanın geçtiği ve bu çobanların hayvanların hastalığı için yahudinin cesedini ilaç olarak kullandıkları düşüncesi oluşmuştur. Bu düşüncenin halk arasında yaygın olan bir düşünce olduğu belirtiliyor.	1
İmzasız	Kutb-u Şimale Dair Ma’lumat	Bu yazı, Başta Amerika olmak üzere Avrupa ülkelerinde kişi başına düşen gazete sayısını haber vermektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Osmanlı Tiyatrosu’nun Gedikpaşa’da sergilenecek oyun hakkında bilgi vermektedir. Oyunun konusu ise Çin’in fethidir.	3
		Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı	4

İmzasız	Başlıksız	külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
Osmanlı Tiyatrosu Direktörü Güllü Agop	Başlıksız	“Güllü Agop” yazılı mührün kaybolmasıyla ilgili yazıdır. Bu yazıda bu mühürle sadece tiyatro oyuncusu Ahmet Necip Efendi ile senet imzaladığını belirtmektedir. Onun dışında hiçbir senet veya farklı bir evrakta mühür basılı olmadığını yazmaktadır. Senet veya farklı bir evrakta mühür basılı olursa sahte olarak bakılması gerektiğini bundan dolayı bu duyuruyu yaptığını belirtmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi’nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler dergisinin</i> ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Yazı, Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re’fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 53 H. 13 RAMAZAN 1289 / R. 2 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Asya'nın Hali	Rusya'nın yayılmacı politikası karşısında Avrupa'nın uyuduğunu ve bu durumun farkında olmadığını belirten bir yazıdır. Ayrıca Paris anlaşmasıyla Karadenizle ilgili anlaşmaların geçersiz olduğu, Rusya'nın da bunu değerlendirdiği ifade edilmektedir.	1
İmzasız	Muhacirin-i Köle Meselesi	Bu yazı, muhacirlerin din ve namus uğruna diyarlarını terk edip Saltanat-ı Seniyye'nin onları kabul etmesiyle yazılmış bir yazıdır.	1
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız olarak yazılan bu yazı, Mithat Paşa'nın Osmanlı Tiyatrosu'nu seyretmesi hakkındadır. Mithat Paşa'nın tiyaroyu seyretmesinin mutluluklarını artırdığını ve teşekkürlerini bildirdiklerini kaleme alan bir yazıdır. Ayrıca Mithat Paşa'nın tiyatroya gelmesinin halk arasında tiyatro seyretmek için teşvike sebep olacağı anlatılmıştır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
Direktör vekili Dikran Sinanyan	Gedikpaşa'da Osmanlı Tiyatrosu	Bu yazı, Güllü Agop Efendi tarafından yönetilen Osmanlı Tiyatrosu'nda, Şaban-ı Şerif'in yirmi yedinci cuma akşamı yani cumartesi gecesinden Ramazan ayının sonuna kadar belli gecelerde opera, trajedy, dram ve raksların sahneleneceği habere aittir.	4
Osmanlı Tiyatrosu Direktörü Güllü Agop	Başlıksız	"Güllü Agop" yazılı mührün kaybolmasıyla ilgili yazıdır. Bu yazıda bu mühürle sadece tiyatro oyuncusu Ahmet Necip Efendi ile senet imzalandığını belirtmektedir. Onun dışında hiçbir senet veya farklı bir evrakta mühür basılı olmadığını yazmaktadır. Senet veya farklı bir evrakta mühür basılı olursa sahte olarak bakılması gerektiğini bundan dolayı bu duyuruyu yaptığını belirtmektedir.	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Hasan Hakkı Efendi'nin yapacağı fenn-i kimyayı ve hikmet-i tabiiye dersleri ve sazandelerin gösterisinin tanıtımıdır. Yazar, Ramazan ayında yapılacak etkinliklerden birkaç tanesini tarih ve yer vererek anlatmıştır. Hasan Hakkı Efendi'nin kimya ve fizik derslerini vereceğini ayrıca sazandelerin (Müzik yapanlar) de gösteri yapacağını yazmıştır	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Bu yazı Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu almaktadır.	4

SAYI: 54 H. 15 RAMAZAN 1289 / R. 4 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Mahkemeler Hakkında Neşr Olunacağı ve Vilayat ve Islahat- ı Mülkiye Unvanlarıyla 47 ve 48 Numaralı Nüshalarımızda Münderic Olan Bendlerde Va'd Ettiğimiz Makaledir.	“Mahkemeler Hakkında Neşr Olunacağı ve Vilayat ve Islahat-ı Mülkiye Unvanlarıyla 47 ve 48 Numaralı Nüshalarımızda Münderic Olan Bendlerde Va'd Ettiğimiz Makaledir.” başlıklı bu yazıda, adaletin önemi ve hükûmetin adaletten şaşmaması gerektiği yazılmaktadır. İnsanların, toplumların gelişmesinin en birinci sebebinin adalet olduğu belirtilmektedir.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Rusya'da yayımlanan bir gazete haberinden yapılan bir alıntıdan oluşmaktadır. Başvezirliğin değişmesiyle Mehmet Rüştü Paşa'nın göreve gelmesi sonucu duyulan memnuniyeti belirten ve bu memnuniyetin sebebini açıklayan bir haberdur.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir.	4
Osmanlı Tiyatrosu Direktörü Güllü Agop	Başlıksız	“Güllü Agop” yazılı mührün kaybolmasıyla ilgili yazıdır. Bu yazıda bu mühürle sadece tiyatro oyuncusu Ahmet Necip Efendi ile senet imzaladığını belirtmektedir. Onun dışında hiçbir senet veya farklı bir evrakta mühür basılı olmadığını yazmaktadır. Senet veya farklı bir evrakta mühür basılı olursa sahte olarak bakılması gerektiğini bundan dolayı bu duyuruyu yaptığını belirtmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Hasan Hakkı Efendi'nin yapacağı fenn-i kimyayı ve hikmet-i tabiiyeye dersleri ve sazandelerin gösterisinin tanıtımıdır. Yazar, Ramazan ayında yapılacak etkinliklerden birkaç tanesini tarih ve yer vererek anlatmıştır. Hasan Hakkı Efendi'nin kimya ve fizik	4

		derslerini vereceğini ayrıca sazandelerin (Müzik yapanlar) de gösteri yapacağını yazmıştır	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır.	4
İmzasız	Der-Saadet ile Kordon Dâhilinde Bulunan Mahallelerin Haritası	Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Zabıt Kâtibi Re'fetli Tevfik Bey tarafından Rumeli ve Anadolu demiryolları ile istasyonlarının ayrıntılı bir şekilde resminin çizilmesini konu edinen bir yazıdır.	4

SAYI: 55 H. 17 RAMAZAN 1289 / R. 6 TEŞRÎN-İ EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Muahedat ve Hukuk	Başmuharrir tarafından yazılan “Muahedat ve Hukuk” adlı bu yazıda yazar, bir vakitler Avrupa’nın bizim emrimizde olup haraç verdiğini, sonraları ise Osmanlı Devleti’nin gücünü kaybetmesiyle Avrupalılara bir takım imtiyazların verildiğini belirtmektedir. Şimdilerde ise Avrupa’ya birçok imtiyaz vermek zorunda kaldığımızı ifade etmektedir.	1-3
İmzasız	Şehir Postasıyla Gelen Varakadır	Metnin yazarı, tiyatronun tanımını verip amacını açıklamaktadır. Avrupa’daki tiyatrolar ile izleyici kitlesini, Osmanlı Tiyatrosu ile izleyici kitlesiyle karşılaştırmaktadır. Avrupa’da tiyatronun en büyük terbiye edici olduğunu belirtmektedir. Osmanlı’daysa ahlâk dışı davranışların şamatanın yeri olarak kullanıldığını belirtmektedir. Ahlâk dışı davranışlarda bulunanların başındaysa tiyatroya gelen askerlerden daha eğitilmiş ve ahlâklı olmaları gereken mekteplilerin ahlâk dışı davranışlar sergilediğini belirtmektedir. Bu davranışlara örnek olarak da üst tarafta oturanların alt kattakilerine tükürmeleri, su dökmeleri ve kadınlara sarkıntılık etmelerini göstermektedir. Onları güzel bir dille uyarılara da hakaret etmektedirler. Tiyatroya gelen izleyici kitlesinin bu halde olmasından dolayı tiyatronun eğiticilik özelliğinin ne kadar etkili olabileceğini sorgulamaktadır.	3
İmzasız	Mülâhâza	Metnin yazarı, bu yazıda tiyatroyu izleyenlerin ahlâk dışı davranışlarını uygun görmediklerini, bu davranışı sergileyenler arasında askerlerin de bulunduğunu ifade etmekte ve bu kötü davranışların yakın zamanda ortadan kalkacağından ümitli olduğunu yazmaktadır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

Osmanlı Tiyatrosu Direktörü Güllü Agop	Başlıksız	“Güllü Agop” yazılı mührün kaybolmasıyla ilgili yazıdır. Bu yazıda bu mühürle sadece tiyatro oyuncusu Ahmet Necip Efendi ile senet imzaladığını belirtmektedir. Onun dışında hiçbir senet veya farklı bir evrakta mühür basılı olmadığını yazmaktadır. Senet veya farklı bir evrakta mühür basılı olursa sahte olarak bakılması gerektiğini bundan dolayı bu duyuruyu yaptığını belirtmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Hasan Hakkı Efendi’nin yapacağı fenn-i kimyayı ve hikmet-i tabiiyeye dersleri ve sazandelerin gösterisi hakkındadır. Ramazan ayında yapılacak etkinliklerden birkaç tanesini tarih ve yer vererek anlatmıştır. Efendi’nin kimya ve fizik derslerini vereceğini ayrıca sazandelerin de gösteri yapacağını yazmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi’nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 56 H. 18 RAMAZAN 1289 / R. 7 TEŞRÎN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Aile	Yazı, iki beyitlik bir şiirle başlamaktadır. Sonrasında ailenin tüm fertlerinin gözüyle aileden beklentiler sıralanmıştır. Yazıda ayrıca aile fertlerinin her birinin ailenin sağlıklı bir şekilde varlığını devam ettirmesi için nasıl davranması gerektiği belirtilmiştir. Bu yazı bu bağlamda ailenin her bir ferdini ailedeki yanlış tutumlarıyla eleştirmektedir.	1-2
İmzasız	Rusya Fesadı	Bu yazı, Rusya’da basılan <i>Nur</i> gazetesinden yapılan bir alıntıdan oluşmaktadır. Rusya’nın Bulgar meselesini kurcalaması ve karıştırması hakkındadır.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> ’nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, İstanbul Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu Müdür Güllü Agop’u iki kişinin ziyarete gelmesi ve bu ziyarette tiyatro ile ilgili bazı özel maddelerin görüşülmesi hakkındadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi’nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 57 H. 19 RAMAZAN 1289 / R. 8 TEŞRİN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
B. M.	San'at ve Ticaretimiz	Bu yazıda Namık Kemal, halkımızın kabiliyeti ve ülkemizden birçok ham madde çıkmasına rağmen binde dokuz yüz doksan dokuzunun el sürülmeden yurt dışına gönderildiğini belirtip buna çok üzüldüğünü anlatmaktadır. Sonraki paragraftaysa ülkemizin ticaret yapılacak bir merkezde olmasına rağmen tüccarlarımızın çok az olduğunu belirtmektedir. Üç yüzyıl önce Avrupa'nın bizim silahlarımızı kullanıp bizim elbiselerimizi giydiğini belirtmektedir. Fakat pusula ve matbaanın bulunmasından sonra Batılıların deniz seyahatlerinde bizi geçtiklerini ticaretlerini ilerletip bizi geride bıraktıklarını yazmaktadır. Sonraki örneklerde Avrupa fennindeki gelişmelerin Osmanlı'yı nasıl geri bıraktığını açıklamaktadır.	1
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. "Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti" bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır (Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Bu kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağını haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Yazı, İstanbul Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu Müdür Güllü Agop'u iki kişinin ziyarete gelmesi ve bu ziyarette tiyatro ile ilgili bazı özel maddelerin görüşülmesi hakkındadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 58 H. 20 RAMAZAN 1289 / R. 9 TEŞRÎN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Rumeli Demiryolları Hakkında Levant Times'te Görülen Bir Makalenin Tercümesidir.	Bu yazı, Osmanlı topraklarının her yerinde demiryolu inşa edilmesini isteyenleri Mithat Paşa'nın ziyaret etmesi hakkındaki yapılan bir alıntıdan oluşmaktadır.	1
B. M.	<i>İbret</i>	Rumeli demiryolları hakkında çıkan haberden dolayı yazı kaleme alınmıştır. Osmanlı Devleti'nin topraklarını bayındır hale getirme üzerine yazılan bir yazıdır. Bayındır hale getirmek için de birçok plan ve projenin yapıldığını ama Reşit Paşa'nın ölümü üzerine birçoğunun uygulamaya geçirilemediğini anlatmaktadır.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. "Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti" bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. "Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti" bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır.	4
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Yazı, İstanbul Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu Müdür Güllü Agop'u iki kişinin ziyarete gelmesi ve bu ziyarette tiyatro ile ilgili bazı özel maddelerin görüşülmesi hakkındadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 59 H. 22 RAMAZAN 1289 / R. 11 TEŞRÎN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Başlıksız	Bu yazı, Almanya İmparatorluğu tarafından İstanbul'a Büyükelçi olarak tayin olunan kişiyi <i>İbret</i> çalışanlarını ziyareti ve gazete haberlerinin doğruluğu hakkındaki konuşmalarını içermektedir. Ayrıca bu görüşmede Avrupa'da basılan Fransızca gazetelerinin doğru haber vermesi konusunun da konuşulduğu haber verilmektedir.	1-2
İmzasız	Gelibolu'dan <i>La Turquie</i> 'ye Tahrirat	Yazar daha önce yazmış olduğu bir yazısında şehrin iç taraflarına tütün tohumu ekildiğini belirttiğini, bu yazdığı yazıdan sonraki başka bir yazısında da şehrin içine tütün ekilmesine şiddetle karşı çıkılacağı duyumlarının olduğunu yazmıştır. Yanlış anlaşılmalara önüne geçmek için bu haber kaleme alınmıştır.	2
Tercüman-ı divan Hümayun Sa'dullah	İlan-ı Resmi	Bu yazı, <i>Manzume-i Efkâr</i> gazetesinin alıntı haberidir. <i>Manzume-i Efkâr</i> gazetesinin iki bin kırk sayılı sayfasında hükümete hakaret edip eleştirdiğinden bir ay boyunca kapatma cezasının verildiğini duyurmaktadır.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, bu akşam <i>Serdar Eşkîya Robert</i> adlı oyunun sahneleneceğini, gelenlerin bu oyundan memnun olarak ayrılacaklarını belirten bir duyurudur. Oyunun, Güllü Agop tarafından icra edileceği belirtilmektedir.	2
İmzasız	Dersaadet'te Çıkarılan Gazetelerin İstatistiki	Bu yazıda İstanbul'da çıkarılan Türkçe, Ermenice ve Rumca gazetelerin isimleri verilmiştir.	3
İmzasız	Bu Gazetelerin İçinden Kapanan Gazetelerin İstatistiki	Bu yazıda, kapanan Türkçe ve Fransızca gazetelerin isimleri verilmektedir.	3
<i>Rûznâme-i Vekayi'- ı Mısriye</i>	Fransız Gazetesinde Kıraat Olunan Bendin Tercüme-i Mealidir	Bu yazı, Afrika ve Asya Kıtası ile Büyük Okyanus hakkındaki bir haberdur.	4

İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Tevfik Bey'in Türkçeye çevirdiği <i>Kurûn-i Vustâ</i> adlı kitabın tanıtımından oluşmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. "Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti" bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır (Dergi Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı İstanbul Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu Müdür Güllü Agop'u iki kişinin ziyarete gelmesi ve bu ziyarette tiyatro ile ilgili bazı özel maddelerin görüşülmesi hakkındadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. "Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti" bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır (Dergi Tanıtımı)	3
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 60 H. 24 RAMAZAN 1289 / R. 13 TEŞRÎN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Hadika	Acaba İstanbul'dan Niçin Vergi ve Asker Alınmaz?	“Acaba İstanbul'dan Niçin Vergi ve Asker Alınmaz?” Başlıklı bu yazı, <i>Hadika</i> gazetesi haberidir. Bu haber, İstanbul'un taht merkezi olmasından dolayı bazı vatandaşlık görevlerinden muaf olduğu için eleştiren bir haberdur.	1
M. B.	<i>İbret</i>	Osmanlı'da padişah fermanlarının hep eşitlikten yana olmasına rağmen vatanperverliğin en büyük göstergesi olan vergi ve askerlik konusunda İstanbul'un muaf tutulmasını eleştiren bir yazıdır. Bu eleştiri yazısında Reşit Paşa mektebinin ve onun haleflerinin bu yolu açtığı belirtilmektedir.	1
İmzasız	Doktor (...) nin <i>La Turquie</i> Yazdığı Mektuptur	Alıntı haberde göre <i>La Turquie</i> gazetesi göz hastalıklarını ameliyat yapmadan iyileştirdiğini söyleyen bir göz doktorunun reklamı yapılmaktadır.	2
Fi 18 Ramazan 289 Sabık tophane-i amire Ebniye (...)	Başlıksız	Bu yazı, top dökümhanesi mareşaline yazılan dilekçedir.	3
İmza Talebe-i Mekteb-i Tıbbiye	Başlıksız	Başlıksız yazılan bu yazı, <i>İbret</i> 'in elli beşinci sayısında tiyatroyla ilgili yazısından dolayı gazeteye gönderilen bir mektuptur. Mektupta talebelerin tiyatrodaki yaptıkları davranışların uygun görülmediği, tıp talebelerinin tiyatronun amacını bildikleri, oraya diğer vatandaşlar gibi gönül eğlendirmek için gitmedikleri yazılmaktadır. Ayrıca öğrencilerden sorumlu bir yetkilinin de tiyatrodaki hazır bulunduğu için bu suçlamaları kabul etmedikleri bildirilmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Tevfik Bey'in Türkçeye çevirdiği <i>Kurûn-i Vustâ</i> adlı kitabın tanıtımından oluşmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. "Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti" bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır (Dergi Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı İstanbul Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu Müdür Güllü Agop'u iki kişinin ziyarete gelmesi ve bu ziyarette tiyatro ile ilgili bazı özel maddelerin görüşülmesi hakkındadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 61 H. 25 RAMAZAN 1289 / R. 14 TEŞRÎN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	İhtar	“İhtar” başlıklı bu yazı gazetede ki ilanlardan sorumlu kişinin Cebrail Gargur Efendi olduğunu, onun adına gönderilmeyen hiçbir ilanın yayımlanmayacağını belirtmektedir. Ayrıca bu yazıda Cebrail Gargur Efendi ile görüşmek isteyenlerin hangi tarih ve saatlerde nerde görüşebileceğine de yer verilmiştir.	1
B. M.	Ziraatımız	“Ziraatımız” adlı bu yazıda yazar yabancıların ticaretimizi ele geçirdiğini, sanatımızın da bir kıymetinin olmadığını yazmaktadır. Elimizde sadece tarlada yetişen mahsûlün kaldığını ondan da mahsûl alabildikleri vakit geçimlerini sağladıklarını yazmaktadır. Dünyada ziraatın hiçbir vakit insanları zengin etmediğini belirtmektedir. Yazının devamında ise ziraat hakkındaki düşüncelerini anlatmaktadır.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	İlan-ı Resmi	Resmi ilan olan bu haber, basılan birkaç kitap reklamından oluşmaktadır. İlan edilen kitaplar şunlardır: Müftüzade Mehmet Şerif Efendi’nin bir araya getirdiği: <i>Miftahu’t Tefasir</i> , <i>Kütüb-i Tefasir-i Meşhure</i> , <i>Tahrir-i Fuzala-i Asr-ı Mevlana</i> , <i>Zemahşeri’nin Etvak</i> ve Abdülmü’min İsfahani’nin <i>Etbk ez-Zehap risâleler</i> , <i>Ulemâ-i Cihan Mir Ali Şirvani’nin Mahbûbü’l-Kulûb</i> adlı eseri. Ayrıca <i>Kitab-ı Cedid Mantık Risâlesi</i> adlı kitap, Türkçe Basılmış ve Maarif Nezareti tarafından seçilip tüm okullarda daimi ders kitabı olarak sıraya konmuştur (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Tevfik Bey’in Türkçeye çevirdiği <i>Kurûn-i Vustâ</i> adlı kitabın tanıtımından oluşmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. "Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti" bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır.	4
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız yazılan bu yazı, <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayat ve Garaib-i Hikâyane</i> diye değiştirilmesine dairdir. Nesir halindeki yazıların bir araya getirilmesiyle yazılan bu yazı, altı cilde kadar basılıp dağıtılan <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin isminin <i>Letâif-i Rivayat ve Garaib-i Hikâyane</i> olarak değiştirilmesi ve birinci numaradan başlayarak kitabın konusunun insanları isteklendiren, ibret veren, hikâye ve fıkraları içine alan bir eser olduğunu belirtmektedir. Eserin her bir kısmının otuzar sayfa olacağını ve on günde bir, bir cüzünün basılıp dağıtılacağını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı İstanbul Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu Müdür Güllü Agop'u iki kişinin ziyarete gelmesi ve bu ziyarette tiyatro ile ilgili bazı özel maddelerin görüşülmesi hakkındadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesini yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 62 H. 26 RAMAZAN 1289 / R. 15 TEŞRÎN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	İhtar	“İhtar” başlıklı bu yazı gazetede ki ilanlardan sorumlu kişinin Cebrail Gargur Efendi olduğunu, onun adına gönderilmeyen hiçbir ilanın yayımlanmayacağını belirtmektedir. Ayrıca bu yazıda Cebrail Gargur Efendi ile görüşmek isteyenlerin hangi tarih ve saatlerde nerde görüşebileceğine de yer verilmiştir.	1
İmzasız	Mısra’	Mahalle kahvehaneleri için söylenen tek bir mısradan oluşan şiiirdir: “Bunu kimler ede ya bey ola ya beyzade”	1
İmzasız	Başlıksız	Metnin yazarı, <i>Hadika</i> gazetesinden alıtılan bu haberi daha önce de birkaç defa işittiklerini belirtmektedir. Haber, Şeyhü’l-İslam Molla Beyefendi Hazretlerine önceden verilen yalının geri alındığının anlatıldığı söylentisidir.	2
İmzasız	Başlıksız	<i>İbret</i> ’in 62. sayısında başlıksız olarak verilen bu yazı, Askeri öğrencilerin tiyatroya gitmesinin yasaklandığı duyumu üzerine yazılmıştır. Buna sebep olarak da tiyatrodaki ıslık ve bunun sonucunda ortaya çıkan olaylar gösterilmektedir. <i>İbret</i> gazetesi ise daha önce tiyatrodaki ıslık ve gürültünün kaynağını askeri öğrenciler olarak gösteren bir yazıyı yayımladıklarını ama yazılanla aynı görüşte olmadıklarını belirtmektedir. Ardından bir önceki gün sahnelenen tiyatrodaki askeri öğrencilerin gelmediğini ama onların geldiği zamandan daha fazla gürültü ve ıslıklamaların olduğunu hatta bir olayın bile yaşandığını ifade edip tiyatrodaki gürültünün kaynağının askeri öğrenciler olmadığını belirtmektedir.	2
İmzasız	İngiliz Gazetesinden Hulaseten Tercümedir	İmzasız olarak yayımlanan bu yazı İngiliz gazetesinden yapılan kısa bir tercümedir. Mithat Paşa’nın görevinden ayrılması dolayısıyla kaleme alınmıştır.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa	4

		sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	İlan-ı Resmi	Resmi ilan olan bu haber, basılan birkaç kitap reklamından oluşmaktadır. İlan edilen kitaplar şunlardır: Müftüzade Mehmet Şerif Efendi'nin bir araya getirdiği: <i>Miftahu't Tefasir, Kütüb-i Tefasir-i Meşhure, Tahrir-i Fuzala-i Asr-ı Mevlana, Zemahşeri'nin Etvak ve Abdülmü'min Isfahani'nin Etbak ez-Zehap risâleler, Ulemâ-i Cihan Mir Ali Şirvani'nin Mahbûbü'l-Kulûb</i> adlı eseri. Ayrıca <i>Kitab-ı Cedid Mantık Risâlesi</i> adlı kitap, Türkçe Basılmış ve Maarif Nezareti tarafından seçilip tüm okullarda daimi ders kitabı olarak sıraya konmuştur (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Tevfik Bey'in Türkçeye çevirdiği <i>Kurûn-i Vustâ</i> adlı kitabın tanıtımından oluşmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. "Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti" bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır (Dergi Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız yazılan bu yazı, <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayat</i> ve <i>Garaib-i Hikâyane</i> diye değiştirilmesine dairdir. Nesir halindeki yazıların bir araya getirilmesiyle yazılan bu yazı, altı cilde kadar basılıp dağıtılan <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin isminin <i>Letâif-i Rivayat</i> ve <i>Garaib-i Hikâyane</i> olarak değiştirilmesi ve birinci numaradan başlayarak kitabın konusunun insanları isteklendiren, ibret veren, hikâye ve fıkraları içine alan bir eser olduğunu belirtmektedir. Eserin her bir kısmının otuzar sayfa olacağını ve on günde bir, bir cüzünün basılıp dağıtılacağını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı İstanbul Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu Müdürü Güllü Agop'u iki kişinin ziyarete gelmesi ve bu ziyarette tiyatro ile ilgili bazı özel maddelerin görüşülmesi hakkındadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 63 H. 26 RAMAZAN 1289 / R. 16 TEŞRİN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	İhtar	“İhtar” başlıklı bu yazı gazetede ki ilanlardan sorumlu kişinin Cebrail Gargur Efendi olduğunu, onun adına gönderilmeyen hiçbir ilanın yayımlanmayacağını belirtmektedir. Ayrıca bu yazıda Cebrail Gargur Efendi ile görüşmek isteyenlerin hangi tarih ve saatlerde nerde görüşebileceğine de yer verilmiştir.	1
B. H	Dünkü Nüşamıza Münderiç (Arzuyu Ta’til) Unvanlı Bendin Maba’di	Yazar, kokona kadınlarının (Hristiyan kadın) giyim tarzı ile ilgili değerlendirmelerde bulunmaktadır. Özellikle kokona kadınlarının giyim tarzının Osmanlı toplumu üzerinde oluşturduğu olumsuz etki eleştirel bir üslupla ele alınmıştır.	1
İmzasız	Başlıksız	Edirne Vilayeti Yahudi Mektebine lüzumu olan kütüb-i mütenevvia-i Türkîyyenin Maarif Nezareti tarafından bahsi geçen okula gönderildiği duyumu üzerine yazılmış bir yazıdır.	1
İmzasız	Memalik-i Osmaniye’de Menafi’-i Umumi Unvanıyla) (La Turgie’den Tercümedir)	İbret gazetesinin ilk sayısından 62. sayıya kadar olan yayın politikası üzerine olan bir yazıdır. Bu durumu “şimdiye kadar menafi’-i umuminin terakkisi hakkında iktiza ve icrası lazımeden olan her türlü teşebbüsün kuvveden fiile çıkarılması için Bab-ı Ali canib-i samiyesine arz-ı ifadedden hali olmadı” diyerek ifade etmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	İbret’in 62. sayısında başlıksız olarak verilen bu yazı, Askeri öğrencilerin tiyatroya gitmesinin yasaklandığı duyumu üzerine yazılmıştır. Buna sebep olarak da tiyatrodaki ıslık ve bunun sonucunda ortaya çıkan olaylar gösterilmektedir. İbret gazetesi ise daha önce tiyatrodaki ıslık ve gürültünün kaynağını askeri öğrenciler olarak gösteren bir yazıyı yayımladıklarını ama yazılanla aynı görüşte olmadıklarını belirtmektedir. Ardından bir önceki gün sahnelenen tiyatrodaki askeri öğrencilerin gelmediğini ama onların geldiği zamandan daha fazla gürültü ve ıslıklamaların olduğunu hatta bir olayın bile yaşandığını	2

		ifade edip tiyatrodaki gürültünün kaynağının askeri öğrenciler olmadığını belirtmektedir.	
İmzasız	İngiliz gazetesinden hulaseten tercümedir.	İmzasız olarak yayımlanan bu yazı İngiliz gazetesinden yapılan kısa bir tercümedir. Mithat Paşa'nın görevinden ayrılması dolayısıyla kaleme alınmıştır.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	İlan-ı Resmi	Resmi ilan olan bu yazı, basılan birkaç kitap reklamından oluşmaktadır. İlan edilen kitaplar şunlardır: Müftüzade Mehmet Şerif Efendi'nin bir araya getirdiği: <i>Miftahu't Tefasir, Kütüb-i Tefasir-i Meşhure, Tahrir-i Fuzala-i Asr-ı Mevlana, Zemahşeri'nin Etvak</i> ve Abdülmü'min Isfahani'nin <i>Etbak ez- Zehep</i> risâleleri, Ulemâ-i Cihan Mir Ali Şirvani'nin <i>Mahbûbü'l-kulûb</i> adlı eser. Ayrıca <i>Kitab-ı Cedid Mantık Risâlesi</i> adlı eser Türkçe basılmış ve Maarif Nezareti tarafından seçilip tüm okullarda daimi ders kitabı olarak sıraya konduğu belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Tevfik Bey'in Türkçeye çevirdiği <i>Kurûn-i Vustâ</i> adlı kitabın tanıtımından oluşmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. “Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti” bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır (Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız yazılan bu yazı, <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayat</i> ve <i>Garaib-i Hikâyane</i> diye değiştirilmesine dairdir. Nesir halindeki yazıların bir araya getirilmesiyle yazılan bu yazı, altı cilde kadar basılıp dağıtılan <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin isminin <i>Letâif-i Rivayat</i> ve <i>Garaib-i Hikayane</i> olarak değiştirilmesi ve birinci numaradan başlayarak kitabın konusunun insanları isteklendiren, ibret veren, hikâye ve fıkraları içine alan bir eser olduğunu belirtmektedir. Eserin	4

		her bir kısmının otuzar sayfa olacağını ve on günde bir, bir cüzünün basılıp dağıtılacağını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, İstanbul Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu Müdür Güllü Agop'u iki kişinin ziyarete gelmesi ve bu ziyarette tiyatro ile ilgili bazı özel maddelerin görüşülmesi hakkındadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 64 H. 27 RAMAZAN 1289 / R. 18 TEŞRİN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	İhtar	“İhtar” başlıklı bu yazı gazetede ki ilanlardan sorumlu kişinin Cebail Gargur Efendi olduğunu, onun adına gönderilmeyen hiçbir ilanın yayımlanmayacağını belirtmektedir. Ayrıca bu yazıda Cebail Gargur Efendi ile görüşmek isteyenlerin hangi tarih ve saatlerde nerde görüşebileceğine de yer verilmiştir.	1
İmzasız	İnsaf	“İnsaf” başlıklı bu yazıda, gazetenin asıl görevinin ne olduğu anlatılmakta ve vilayetlerdeki gazeteler eleştirilmektedir. Yazıda, gazetelerde, halkın daha ileriye götürülmesine, gelişmesine katkı sağlayacak “mükemmel bir makale” görülmediği yazılmaktadır. İstanbulda basılan gazetelerin çoğunluğunun günlük sıradan olayları yazdığı, bunun yanında geri kalan içeriğin ise çoğunluğunun alıntı haberleri naklettiği belirtilmektedir. Buna gazete isimleri söylenerek örnekler verilmektedir. Yazının devamında Osmanlı Devleti’ne bağlı ülkelerin Osmanlı Devleti’ne asker ve vergi verdiği, bunun dışında kendi ülkelerini geliştirmek ve daha ileriye götürmek için ellerinden gelen yardımı yaptığı ama Osmanlı Devleti’nin başkenti olan İstanbul’da üç dört senedir Müslüman çocukların güvende olup eğitim alacakları bir yer olan Darüşşafaka’nın hala tamamlanamadığı belirtilmektedir. Devlete de şu çağrıda bulunularak yazıya son verilmektedir: “Vergi ve asker verelim veyahut bunlara bedel muktedir olabildiğimiz ianeyi icradan geri durmayalım. Hâsılı insaf edelim insaf.”	
İmzasız	Başlıksız	<i>Levant Herald</i> gazetesinden alıntılanan bu haberde <i>Levant Herald</i> gazetesinin daha önce hükûmet tarafından iki ay süreyle kapatıldığı ama bu sürenin dolmadan hükûmet tarafından açılmasına izin verildiği yazılmaktadır. Daha sonra Sadrazamın basına verdiği önemden dolayı teşekkürü hak ettiği belirtilmektedir.	1
M. H.	Şehir Postasıyla Vürüt Eden Varakadır	“Şehir Postasıyla Vürüt Eden Varakadır” başlıklı bu yazı, bir vatandaşın, insanların ömrünü nasıl değerlendirmesi gerektiği hakkında yazdığı yazının gazetede	2

	İştigâl-Tenezzüh	yayımlanmasıdır. Konusu ise insanın ömrünü hoş geçirme, çalışma ve başkalarına yardım etmek üzerinedir.	
İmzasız	<i>İbret</i>	Bu yazıda yazar “İştigâl-Tenezzüh” adlı yazıyı kaleme alıp gönderen kişiye teşekkür ettiğini belirtmektedir. Yazının devamında yazar <i>İbret</i> olarak vatana menfaatli olmak şartıyla ellerinden geldiği kadar bu ve buna benzer gönderileri yayımlayacaklarını ancak böyle yazıları da yayımlamadan önce bazı düzeltmeleri yapmalarının da gazetenin hakkı olduğunu belirtmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Tevfık Bey’in Türkçeye çevirdiği <i>Kurûn-i Vustâ</i> adlı kitabın tanıtımından oluşmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi’nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. “Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen’in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi’nin Bidayeti” bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır.	4
İmzasız	Başlıksız.	Başlıksız yazılan bu yazı, <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayat</i> ve <i>Garaib-i Hikâyane</i> diye değiştirilmesine dairdir. Nesir halindeki yazıların bir araya getirilmesiyle yazılan bu yazı, altı cilde kadar basılıp dağıtılan <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin isminin <i>Letâif-i Rivayat</i> ve <i>Garaib-i Hikâyane</i> olarak değiştirilmesi ve birinci numaradan başlayarak kitabın konusunun insanları isteklendiren, ibret veren, hikâye ve fıkraları içine alan bir eser olduğunu belirtmektedir. Eserin her bir kısmının otuzar sayfa olacağını ve on günde bir, bir cüzünün basılıp dağıtılacağını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 65 H. 27 RAMAZAN 1289 / R. 23 TEŞRÎN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	İhtar	“İhtar” başlıklı bu yazı gazetede ki ilanlardan sorumlu kişinin Cebail Gargur Efendi olduğunu, onun adına gönderilmeyen hiçbir ilanın yayımlanmayacağını belirtmektedir. Ayrıca bu yazıda Cebail Gargur Efendi ile görüşmek isteyenlerin hangi tarih ve saatlerde nerde görüşebileceğine de yer verilmiştir.	1
B. M.	Beyan-ı Hal	“Beyan-ı Hal” başlıklı bu yazı, <i>İbret</i> ’in 55. sayıdaki “Muahedat ve Hukuk” başlıklı yazıdaki bir konu üzerine kaleme alınmıştır. Yazar bu yazının yazarının “mukaddemat ifadesinde Saltanat-ı Seniyye’nin muahedat-ı ecnebiyeyi ilga veya ta’til talebinde bulunmakla” ifadesiyle haklı olup olmadığını açıklamaktadır.	1-2
İmzasız	Osmanlı Tiyatrosu	Bu yazı Osmanlı Tiyatrosunda sahnelecek oyunları tanıtmaktadır. Yazının konusu, “önümüzdeki pazartesi sahnelenecek oyunların isimleri, türleri ve perde sayıları” şeklinde belirlenmiştir: <i>Arif Ağa’nın Hilesi</i> (Opera, komik, üç perde) Operanın konusu: Bir valinin akçesini alıp dolandıran ve kaçan <i>Arif Ağa</i> ’nın maceralarını anlatmaktadır. Bu oyun için bir bestenin de yapıldığını, çok güzel bir oyun olduğunu ve bu oyun için çok gayret gösterildiğini anlatmaktadır. “Çalma Kapını Çalarlar Kapını” (Komedy, bir perde)	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> ’nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. “Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti” bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır (Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız yazılan bu yazı, <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayat ve Garaib-i Hikâyane</i> diye değiştirilmesine dairdir. Nesir halindeki yazıların bir araya getirilmesiyle yazılan bu yazı, altı cilde kadar basılıp dağıtılan <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin isminin <i>Letâif-i Rivayat ve Garaib-i Hikayane</i> olarak değiştirilmesi ve birinci numaradan başlayarak kitabın konusunun insanları isteklendiren, ibret veren, hikâye ve fıkraları içine alan bir eser olduğunu belirtmektedir. Eserin her bir kısmının otuzar sayfa olacağını ve on günde bir, bir cüzünün basılıp dağıtılacağını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Ulemâdan <i>el-Cevanip</i> gazetesi yazarı Faziletli Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabın tanıtımıdır. Gayet mükemmel bir gramer kitabı olarak tarif edilmiştir. Kitap üç kısım üzerine kuruludur. İlk kısım otuz beş ders; ikinci kısım ise altmış ders; son kısım ise <i>Harfler Dergisi</i> ile ayrıntılı bir şekilde yazılmış âlemleri anlatmaktadır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 66 H. 6 ŞEVVAL 1289 / R. 25 TEŞRİN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Ahlâk-ı İslamiye	“Ahlâk-ı İslamiye” adlı bu yazıda, İslamiyetin güzelliklerinden söz edilerek diğer dinlerin neden İslamiyet dinine yetişemediğini savunulmaktadır. Yazar yazının bitmediğini devamının sonradan yazılacağını belirtmiştir.	1
İmzasız	Teşekkür	Bir teşekkür yazısı olan bu yazıda yazar, dünya kütüphanesine sayısız ilmi kitaplar yazan ve tüm gece ve gündüzünü hususi işleri dışında kitap yazmaya ve tercümeyle ayıran Yüksek Askeri Şurası üyesi Mîrlivâ (Başkomutan) Mustafa Hami Paşa “Vezaif-i Etfal” adında seçkin bir eser kaleme alıp yayımlamış olduğunu yazmaktadır. Yazının devamında ise yazar, eserin daha önce çocukların eğitimi için okullarda okutulduğunu, öğrencilerimizi Peygamber ahlâkıyla ahlâklandırdığını, temiz fikirler aşıladığını ve bu durumdan memnuniyet duyulduğunu söylemekte ve eserin çok rağbet görmesinden dolayı tükendiğini belirtmektedir. Yazar bu kitabın dördüncü baskısının tekrar gözden geçirilerek kontrol edilip basıldığını haber vermektedir. Ayrıca bu yazıda, Selanik Valisi Divan Kâtibi Hikmet Efendi’nin gayretiyle, Fransız dilinde yazılmış ve konu itibarıyla askeri bilgi veren, askeriye ile ilgili tasvir ve tarif yapan “Fezail-i Askeriye” adlı kitabın tercümesine girildiğinden mutluluk duyulduğu ifade edilmektedir. (Kitap Basımı)	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. "Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti" bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır.	4
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız yazılan bu yazı, <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayat ve Garaib-i Hikâyane</i> diye değiştirilmesine dairdir. Nesir halindeki yazıların bir araya getirilmesiyle yazılan bu yazı, altı cilde kadar basılıp dağıtılan <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin isminin <i>Letâif-i Rivayat ve Garaib-i Hikâyane</i> olarak değiştirilmesi ve birinci numaradan başlayarak kitabın konusunun insanları isteklendiren, ibret veren, hikâye ve fıkraları içine alan bir eser olduğunu belirtmektedir. Eserin her bir kısmının otuzar sayfa olacağını ve on günde bir, bir cüzünün basılıp dağıtılacağını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 67 H. 8 ŞEVVAL 1289 / R. 27 TEŞRÎN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	66 Numaralı Nüshamızda Münderic “Ahlâk- ı İslamiye” Bendinin Maba’di	<i>İbret</i> ’in 66. sayısındaki “Ahlâk-ı İslamiye” adlı yazının devamıdır. İslâm ahlâkının bir hukuk kuralı haline getirildiği anlatılmaktadır. İslamında güzel ahlâkın topluma olan faydası anlatılmaktadır. Ayrıca İslam ahlâkının adaleti ve hukuku gözettiği ifade edilmektedir.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışı sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışı sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> ’nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışı sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışı sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi’nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. “Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen’in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi’nin Bidayeti” bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır (Dergi Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız yazılan bu yazı, <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayat</i> ve <i>Garaib-i Hikâyane</i> diye değiştirilmesine dairdir. Nesir halindeki yazıların bir araya getirilmesiyle yazılan bu yazı, altı cilde kadar basılıp dağıtılan <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin isminin <i>Letâif-i Rivayat</i> ve <i>Garaib-i Hikâyane</i> olarak değiştirilmesi ve birinci numaradan başlayarak kitabın konusunun insanları isteklendiren, ibret veren, hikâye ve fıkraları içine alan bir eser olduğunu belirtmektedir. Eserin her bir kısmının otuzar sayfa olacağını ve on günde bir, bir cüzünün basılıp	4

		dağıtılacağını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 68 H. 9 ŞEVVAL 1289 / R. 28 TEŞRÎN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M. (Yazının sonraki sayısının devamında isim belirtilmektedir.)	54 numaralı nüshamızda “Mahkemeler” unvanıyla neşr olunan makaleyi teyit ve tekit yolunda bazı mutalaattır ki vaktiyle neşr olunmuş iki makaleden mezc ve tatil suretiyle alınmıştır.	Mahkemelerin adaletle ve ihsanla hükmetmesinin önemini anlatan bir yazıdır. Dinde adaletsizliğin yeri olmadığı örneklerle açıklanmaktadır. Adaletin ne olduğu İslamiyetteki anlamıyla açıklanmaktadır.	1-2
T. Ri	Teşekkürü Havi Mütâlaa	“Teşekkürü Havi Mütâlaa”, başlıklı bu yazı, <i>İbret</i> gazetesinin, medresedeki talebelere önceden yönetim tarafından verilip sonra kesilen paralarının verilmesi için yazdığı yazıdan dolayı T. Ri adlı okuyucunun teşekkür etmesine dairdir. T. Ri adlı okuyucu, eğitimin geliştiği bir zamanda ömrünü ve vücudunu ilme adayan ve 600 yıl önce yazılmış hikmet kitaplarıyla uğraşan talebelerin yiyecek toplamaları için köy köy dolaştırıp dilencilik ettirilmesi aklı başında olan hiçbir kimsenin kabul edemeyeceği bir durum olarak tanımlanmaktadır.	2-3
İmzasız	Bu Dahi	“Bu Dahi” başlıklı bu yazıda (...) gazetesinin bir ay kapatma cezasının iki ay daha uzatıldığı yazılmaktadır. Sebep olarak da ceza kararnamesini yayımlarken ceza alan yazısını savunması ve kararı eleştirmesinden dolayıdır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. “Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti” bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır (Dergi Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız yazılan bu yazı, <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayat</i> ve <i>Garaib-i Hikâyane</i> diye değiştirilmesine dairdir. Nesir halindeki yazıların bir araya getirilmesiyle yazılan bu yazı, altı cilde kadar basılıp dağıtılan <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin isminin <i>Letâif-i Rivayat</i> ve <i>Garaib-i Hikâyane</i> olarak değiştirilmesi ve birinci numaradan başlayarak kitabın konusunun insanları isteklendiren, ibret veren, hikâye ve fıkraları içine alan bir eser olduğunu belirtmektedir. Eserin her bir kısmının otuzar sayfa olacağını ve on günde bir, bir cüzünün basılıp dağıtılacağını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 69 H. 10 ŞEVVAL 1289 / R. 29 TEŞRİN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Düñkü Nüşamızda Münderic Bulunan Bentten M aba'd	<i>İbret'in</i> 68. sayıdaki aynı konulu yazının devamıdır. Kanun, hukukun üstünlüğü ve mahkemede adaletin yerine getirilmesine dair bir yazıdır.	1-2
İmzasız	Basîret'in Bir Tenakusu Daha" Serlevhasıyla Bizim Hikmet Efendi'nin verdiği Layihadır.	<i>İbret'in</i> 69. sayısındaki “ Basîret'in Bir Tenakusu Daha” Serlevhasıyla Bizim Hikmet Efendi'nin verdiği Layihadır.” adlı yazıda, <i>Basîret</i> gazetesinin bazı yazıları tenkit edilmektedir. <i>Basîret</i> gazetesinin kendi devletinin genel durumuyla ilgili hiç yazı yazmamasını rağmen Osmanlının Avrupa'ya ihtiyacı olduğu şeklinde eleştirmekte ve <i>Basîret'in</i> bir yazıda yazmış olduğu hikâye de sorular sorularak tenkit edilmektedir.	2
Başlıksız	Başlıksız	Kaymakam Reşad Efendi tarafından hususi olarak <i>İbret</i> gazetesine gönderilen Yemen gazetesinden bahsedilmiştir.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışı sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışı sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi'nin</i> on altıncı cildinin basıldığını ve satışı sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışı sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. “Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti” bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır (Dergi Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Başlıksız yazılan bu yazı, <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayat ve Garaib-i Hikâyane</i> diye değiştirilmesine dairdir. Nesir halindeki yazıların bir araya getirilmesiyle yazılan bu yazı, altı cilde kadar basılıp dağıtılan <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin isminin <i>Letâif-i Rivayat ve Garaib-i Hikâyane</i> olarak değiştirilmesi ve birinci numaradan başlayarak kitabın konusunun insanları isteklendiren, ibret veren, hikâye ve fıkraları içine alan bir eser olduğunu belirtmektedir. Eserin her bir kısmının otuzar sayfa olacağını ve on günde bir, bir cüzünün basılıp dağıtılacağını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânip</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 70 H. 10 ŞEVVAL 1289 / R. 29 TEŞRİN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışı sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışı sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışı sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışı sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin ilk sayısının tanıtımını içermektedir. "Kitap Mütâlaası, Güzeran-ı Ömür, Hayvanatta Efkâr-ı Cemiyet, Diyojen'in Tercüme-i Hali, Arzın Kaderi, Osmanlıcanın Islahı, Kırım Muharebesi'nin Bidayeti" bu sayıda yer alan bazı konu başlıklarıdır (Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız yazılan bu yazı, <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayat</i> ve <i>Garaib-i Hikâyane</i> diye değiştirilmesine dairdir. Nesir halindeki yazıların bir araya getirilmesiyle yazılan bu yazı, altı cilde kadar basılıp dağıtılan <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin isminin <i>Letâif-i Rivayat</i> ve <i>Garaib-i Hikâyane</i> olarak değiştirilmesi ve birinci numaradan başlayarak kitabın konusunun insanları isteklendiren, ibret veren, hikâye ve fıkraları içine alan bir eser olduğunu belirtmektedir. Eserin her bir kısmının otuzar sayfa olacağını ve on günde bir, bir cüzünün basılıp dağıtılacağını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>El-Cevânîp</i> gazetesi yazarlarından Ahmet Faris Efendi'nin gramer kuralları üzerine yazmış olduğu kitabının tanıtımıdır. Yazıda kitabın üç kısımdan oluştuğu belirtilmektedir. Kitabın ilk kısmı otuz beş ders, ikinci kısım ise altmış dersten oluşmaktadır. Kitabın son kısmında ise <i>Harfler</i> dergisinin ayrıntılı tanıtımı yapılmıştır (Kitap ve Dergi Tanıtımı).	4

SAYI: 71 H. 10 ŞEVVAL 1289 / R. 29 TEŞRİN-İ SANİ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Osmanlı Tiyatrosu	Yazıda, pazartesi sahnelenmesi planlanan <i>Arif Ağa'nın Hilesi</i> adlı üç perdelik oyunun sahnelendiğini ve çok beğenildiği yazılmaktadır. Müzikle beraber Osmanlı dilinde, bir operanın sahnelenmesinin ilk defa gerçekleştiği belirtilmektedir. Böyle bir tiyatronun birçok vakit ve emek gerektirdiği için uğraş istendiği yazılmaktadır. Bu operanın Osmanlı diline çevrilmiş ilk eser olduğu için önemli olduğu yazılmıştır. Osmanlı Tiyatrosu için gayret gösterilirse Avrupa tiyatrolarından geri kalmayacağı belirtilmektedir. Osmanlı Tiyatrosu'nun kurucusu Güllü Agop'u tebrik edilerek yazı bitirilmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Destar-ı Hayal</i> adlı şiir kitabından söz edilmektedir. Asrın şairi diye tanıtılan, hayal gücü ve kültür seviyesi yüksek olan ve mükemmel bir kitap yazan Saadetli Osman Nevres Efendi Hazretleri diye hitap edilmektedir (Şiir Kitabı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4

İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 72 H. 15 ŞEVVAL 1289 / R. 4 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Konsoloslar	Yabancı devlet görevlilerinin Osmanlı Devleti'ne yaptığı müdahaleler ve verdikleri zararlar üzerine kaleme alınan bir yazıdır. Bu müdahale ve zararların artık herkesçe bilindiği anlatılmaktadır.	2
İmzasız	Başlıksız	<i>Times</i> gazetesinden yapılan bir alıntıdır. Londra'da basılan <i>Times</i> gazetesinde Osmanlı Devleti'yle alakalı bir yazının yorumlamasıdır.	2
İmzasız	İslamla Rum	Türkçe anlamı "Şark Kalesi" olan bu yazı bir Yunan gazetesinde görülen bir yazının Türkçe tercümesidir. İslamiyet'teki ittihat ve ittifakın kazandıracağı fayda üzerinedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivâyât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız.	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 73 H. 16 ŞEVVAL 1289 / R. 5 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız (Namık Kemal'in imzasız yazılarından birdir.)	Vilayet Gazeteleri	Namık Kemal, Osmanlı vilayetlerinde yayımlanan gazeteleri tarafsız bir şekilde gözden geçirip rastladıkları önemli olayları ve düşünce yazılarını birer ek ile gazeteye aldıklarını ifade etmektedir. Bu haber ve yazıları alırken yer yer tenkit etmekte yer yer övmektedir. Haber ve düşünce yazılarından faydalandığı gazeteler şunlardır: <i>Yanya</i> gazetesi: <i>Fırat</i> gazetesi: Halep ili matbaasında basılmıştır. <i>Devr</i> gazetesi: İzmirde çıkan yeni bir gazetedir. <i>Trabzon</i> gazetesi. <i>Edirne</i> gazetesi: Bu gazetenin birçok kısma ayrıldığını belirtmektedir. Siyasî, yarı siyasî, toplumsal, özel kısımlar diye haberleri bölümlere ayırmıştır. Bu haberin devamının geleceğini söyleyerek yazıya son vermiştir.	1-2
İmzasız	Başlıksız	<i>Tuna</i> gazetesinden alıntılanan habere göre Rusçuk'ta işlenen pek çok cinayetten bahsedilmektedir.	2
İmzasız	Acibe	"Acibe" adlı bu yazı, Tiyatro oyuncularından hasta bir kadının demiryoluyla Londra'ya gelirken "her nasılsa" bir kaza sonucu Londra'ya yakın bir yerde demiryolundan sorumlu bir görevlinin dikkatsizliği sonucu düşüp trenin altında kalmasından söz etmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	3
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivâyât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4

İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 74 H. 17 ŞEVVAL 1289 / R. 6 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Yeni Asrımız Politikası Tarihinin Bir Ufacık Fihristi	Namık Kemal, Fransız büyük inkılâbının güçlü bir fikir akımı ve sert bir darbeyle gerçekleştirdiğini belirtmektedir. Yazar, insan topluluklarını etkileyen bu olayın aynı zamanda dünyadaki birçok devleti kökten titretmiş ve etkilemiş olduğunu, Avrupa'yı dağıttığını belirtip meydana getirdiği etkileri kaleme almıştır.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Levant Herald</i> gazetesinden yapılan alıntı bir haberden oluşmaktadır. <i>Basîret</i> gazetesinin, <i>Levant Herald</i> gazetesinin dört ay kapatıldığı haberini yazması ve <i>İbret</i> 'in bu kapatılma haberinin doğru olmadığını belirtmesi üzerine yazılmış bir yazıdır.	2
İmzasız	Başlıksız	Gedikpaşaki Osmanlı Tiyatrosu'nda Güllü Agop Efendi tarafından sahnelenecek oyunun tarihi söylenip bu oyuna halk davet edilmektedir. "Gayet tuhaf ve güçlü" diye tarif edilen <i>Ayyar Hamza</i> adlı komedyanın üç perdeden oluştuğu yazılmaktadır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârika-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan</i> , <i>Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 75 H. 18 ŞEVVAL 1289 / R. 7 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Şimdiki Politika	“Şimdiki Politika” başlıklı yazı milletlerin şimdiki politikalarını değerlendirmektedir. Namık Kemal, Müslüman devletlerin ümmet kuralı, Fransa’nın intikam muhabbeti, İngiltere’de İrlandalıların isteği, İspanya’da birçok insan grubunun farklı siyasetleri ve Yunanlıların fikirlerinin şimdiki politikayı eskiye göre farklılaştırdığını belirtmektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışı sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârika-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışı sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey’in <i>Maşrık-ı Kavaid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışı sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> ’nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışı sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışı sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan’ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 76 H. 20 ŞEVVAL 1289 / R. 9 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	73 Numaralı Nüşamızda Münderic Vilayat Gazeteleri Bendinden Maba'd	73. sayıdaki yazının devamıdır. Vilayetlerin çıkarmış olduğu haber ve yazıların değerlendirilmesine devam edilmektedir. Bu yazıda geçen gazete isimleri şunlardır: <i>Envar-ı Şarkıye</i> gazetesi: şeker fabrikası haberini vermektedir. <i>Hüdavendigâr</i> gazetesi: Bu gazeteye diğer gazetelere oranla geniş bir yer ayrılmıştır. Bu gazete şu cümleyle tenkit edilmektedir: “Mevadd-ı Umumiye” tarafına <i>Basîret</i> ile <i>Hakayık</i> ’tan aynen nakl olunan şeyler çıkarılırsa burası bembeyaz kalır.” <i>Diyarbakir</i> gazetesi: Diyarbakir Valisi’nin gayreti bildirilmekte ve Diyarbakir’den Mardin’e tayin olunan kişilere yer verilmektedir. Ayrıca bu gazetenin dış haberleriyle ilgili “Aleksan Sarrafyan” isminin görüldüğünü, bu kişinin “ <i>İbret</i> ’in sorumlu müdürü olan kişi midir? Yoksa bu isimde bir gazetenin mi çıktığı ve kendilerinin duymadığı” kişi olduğu yazılmaktadır. <i>Bosna</i> gazetesi: Valinin yönetimiyle ilgili haberdır. <i>Rûznâme-i Cerîde-i Havâdis</i> : Necid zaferi üzerine yorumlanmıştır. <i>Aydın</i> gazetesi, <i>Devir</i> gazetesi, <i>Trabzon</i> gazetesi: Ortaokul yapmak için halk tarafından toplanan parayla ilgili haberdır. <i>Aydın</i> gazetesi: <i>Yanya</i> gazetesi ile karşılaştırılıp gazete içeriğinin benzer olduğu yazılmaktadır. Matbaa malı olduğunu bir olay ve bir düşünce yazısı dışında bir şeyin görülmediği yazılmaktadır. <i>Yanya</i> gazetesi: İçerik olarak <i>Yanya</i> gazetesi ile benzer olduğu belirtilmektedir. Bu gazetenin de matbaa malı olduğu, bir olay ve bir düşünce yazısı dışında bir şeyin görülmediği belirtilmiştir.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>La Turquie</i> gazetesinden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Londra’da her sene açılan sergi hakkındadır. Osmanlı Devleti’nin üretmiş olduğu eserlerin veya sergide yer alabilecek şeylerin Londra’da açılacak sergiye gönderileceğinin işitildiği yazılmaktadır.	2

İmzasız	<i>Ceride-i Askeriye</i>	“Ceride-i Askeriye” adlı yazı Yemen ilinden Osmanlı Devleti ordu komutanına yazılmış bir telgraf haberidir. Yemen’in altı aydır düzenli kuşatma altında bulunup mahsur kaldığını ve mevzilere hücum edildiğini haber vermektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Prusya gazetelerinde yapılan bir alıntıdan ibarettirPrusya gazetelerinin, Cumhurbaşkanı Mösyö Tir’i kötü şekilde göstermeleri hakkındadır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârika-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey’in <i>Maşrık-ı Kavaid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> ’nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan’ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 77 H. 22 ŞEVVAL 1289 / R. 11 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Abdurrahman Han'ın Tercümesi Geçen Nüshamızda Münderic Olan Mektubu Münteşir Olduğu Sırada Avrupa'da Bulunan Bir Müslüman Tarafından Zikr Olunan Mektubu Te'yit ve (...) Yolunda Bazı Gazetelere Verilen Layihadan Mütercemdir.	Kabil emiri Abdurrahman Han hazretlerinin Hint Valisine gönderdiği mektup hakkında yazılmış bir yazıdır. Avrupa'nın şark politikasını tenkit etmek amacıyla kaleme almıştır. Bu yazının yazarı, Avrupaya politika öğretmek niyetinde olmadığını ama bir şarklı olarak kendi miliyetinin menfaati gereği bu yazıyı yazmış olduğunu belirtmektedir. Yazının devamının geleceğini belirtmektedir.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>La Turquie</i> gazetesinden yapılan bir alıntıdan ibarettir. İzmir ile kasaba arasındaki demiryolunun maliyetini yazmaktadır. Bu haber <i>La Turquie</i> 'den alınmıştır.	3
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız yayımlanan bu yazı başka bir gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. İlgili gazetenin bir ay boyunca tatil edildiği cezasının bitiminden sonra tekrar basılmaya başladığı haber verilmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Avrupa gazetelerinden (Ecnebi Gazeteleri) yapılan bir alıntıdan ibarettir. Tunus'un girmiş olduğu büyük maddi sıkıntıdan söze edilmektedir. Tunus maliyesinin idaresinin düzgün olmadığı için bu sıkıntının olduğu ama Avrupa gazetelerinin bahsettiği kadar da büyük bir sıkıntının olmadığı yazılmaktadır.	3
		Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı	

İmzasız	Başlıksız	külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârika-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavaid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 78 H. 23 ŞEVVAL 1289 / R. 12 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Bir Osmanlı Müslüman	Dünkü Nüşamızdan Münderic Bentten Ma Ba'd	Rusya'nın bin tane talihsiz misyonerle bir Müslüman veya Ateşperesti protestan yapmak için Hindistan'da yürüttüğü faaliyetler için tüm imkânlarını kullandığı yazılmaktadır. Rusya kendi hükûmetindeyse tam bir milliyetçi olarak davranmakta, başka ırklara (bir Hintliye yüzbaşı rütbesi vermemekte) görev vermemektedir. Ayrıca İngiliz lordzadelerinden olmayan veya subay olmayan birine hiçbir zaman yüksek bir görev vermediklerini belirtmektedir. Ama Türkistanda ise tüm yönetici ve askerlerin İslamın yayılması için çalıştıklarını ve Hintlilerin ise Rusyanın bu yaptığını gerçek zannetmeleri arkasındaki siyaseti göremediklerini "Rusya'nın aradığı neticeyi tamamıyla anlayamadıklarından" aktarmaktadır. Rusya, Hindistan üzerine yürürse yerlilerin sanki müjdeli bir haber alacaklarını düşündüklerini belirtmektedir.	1
İmzasız	Doğru Havadis Veren Gazetelerin Esamiyesi	"Doğru Havadis Veren Gazetelerin Esamiyesi" adlı bu yazıda <i>Basîret</i> ve <i>Rûznâme</i> adlı gazetelerin, Nevres Paşa'nın cenazesi hakkındaki farklı haberleri karşılaştırılmıştır. Gazete alıp para verenlerin doğru haberi öğrenmelerinin gerektiği üzerinde durulmuştur.	2
İmzasız	Süveyş Yolu	Bu yazı <i>Times</i> gazetesi İstanbul muhabirinden yapılan bir alıntı haberden oluşmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu tarafından, Süveyş Kanalı şirketiyle başka bir vapur şirketi arasında anlatılan bir bedelden dolayı çıkan sıkıntının Fransa mahkemesinde görülüp bir sonuca bağlandığını bildirmektedir. Bu kararın İran büyükelçisinin Osmanlı Paşa'sına verdiği bir resmi yazıdan anlaşıldığını belirtmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Avusturya'da miladi 1868 yılında otuz iki milyon gazeteye hükûmet tarafından pul yapıştırıldığını haber vermektedir. Sonrasındaysa yıllara göre kaç tane pul yapıştırdığını yazmaktadır. Bu pullar sayesinde devlet hazinesine ne kadar para girdiği belirtilmektedir. Diğer yıllarda gazetelere yapıştırılan pul sayısı şunlardır: 1879	3

		yılında otuz üç milyon, 1870 yılında otuz altı milyon, 1871 yılında kırk milyon, 1872 yılında kırk iki milyon Viyana’da ise 1869 yılında yirmi iki milyon, 1872 yılında yirmi sekiz milyon.	
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız bu yazı <i>Politik</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Rusya ve Avusturya arasındaki savaşın başlangıcının işaretlerinin olduğunu yazmaktadır. Yazar, Avusturyalı subaylara Rusça öğrenmeleri konusunda emir verilmesinden yola çıkarak böyle bir sonuca ulaşmıştır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey’in <i>Maşrık-ı Kavaid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimine gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> ’nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan’ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi’nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan</i> , <i>Ye’cüc Me’cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver’in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 79 H. 24 ŞEVVAL 1289 / R. 13 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Bir Osmanlı Müslüman	Düñkü Nüşhamızdan Münderic Bentten Ma Ba'd	Bu yazı aynı konulu önceki yazının devamı niteliğindedir. Rusyanın Hindistan'a (daha önceki yazıda bahsedilen yerlere) rahatsızlık vermesi İran'ın komşuluğundan bin kat daha fazla tehlikeli olduğunu ve bu tehlikenin diğer düşünülen sakıncalardan bin kat daha fazla olduğunu açık olarak meydanda olduğunu yazmıştır. Hint meselesini halletmek için şeref meselesini uyandırmak "bir molla ile uğraşamaz iken bir bela daha çıkarmanın fâidesi benim aklımın idrak edebileceği politikalardan değildir." denilerek yazıya devam edilmektedir.	1
M. Rı	İstid'ayı Havi Mütâlaa	Medreselerde verilen mantık derslerinin gereksiz ve boşa zaman kaybı olduğunu, talebeye bir şey kazandırmadığını anlatan bir yazıdır. Medreselerde 18-20 yıl geçiren talebelerin zamanını mantık ilmine ayırdıklarında şariat kurallarını ve fıkhi meseleleri öğrenemeyeceklerini yazmaktadır. Talebelerin ilme olan aşk ve şevklerini mantıka harcamasının yanlış olduğunu bunun yerine gelişmemizi sağlayacak matematik ilmine yönelmesi gerektiğini belirtmektedir. Ama mutaassıp kişiler yüzünden matematik ilminden bahsedilemediğini eğer bahsedilirse de büyük günah işlenmiş gibi tepki görüldüğünü söylemektedir. Talebenin bu durumunun düzeltilmesinin ancak duruma vakıf olan Meşihat Dairesi'nin (Diyanet İşleri Başkanlığı) yapabileceğini belirterek yazıya son vermektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız bu yazı, Viyana'da Açılacak Sergi hakkındadır. Sergiye gönderilecek eşyalardan söz etmekte ve yapılan hazırlıkları yazmaktadır. Segideki eşyaların Avrupa'da gösterileceğinden dolayı mutluluk duyduklarını belirtmektedir. Sergiye gönderilecek eşyaların bir kısmı şunlardır: Eski eserler, özel eşyalar, nakışlı hasırlar, kıymetli ve pahalı bir takım.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı	4

		külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, Osmanlı Tiyatrosu'nda İngiliz Hokkabaz'ın gösterisine dair haberdır. Şevvalin yirmi dördüncü akşamında Çarşamba günü Gedikpaşa'da bulunan Osmanlı Tiyatrosu'nda meşhur İngiliz hokkabazın birtakım oyunlar sergileyeceği belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivâyât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan</i> , <i>Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 80 H. 25 ŞEVVAL 1289 / R. 14 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız (Namık Kemal'in imzasız yazılarından birdir.)	76 numaralı Nüshamızda Münderic (Vilayat Gazeteleri) Bendinden Maba'd	Önceki yazıların devamı hükmündedir. Burada da gazetelerin haberlerini değerlendirmektedir. Bazı yazarların yazılarının, farklı gazeteler tarafından yayımlandığını belirtilmektedir. Bu yazıda ismi geçen vilayetlerin gazete haberleri şunlardır: Konya gazetesi: Bu gazetenin bir yazısında hangi haberlerin alınıp alınmayacağını belirtiyor. Konya şehrinde inşa olan bir caminin minarelerinin bittiğini ve Ramazan-ı Şerif'te kandillerinin yakıldığını belirtmektedir. Sonradan hırsızlık, adam yaralama gibi adi olaylara yer vermiştir. Hadika gazetesi: Gazetenin tekrardan yayımlamaya çalıştığı hikâyeden bahsetmektedir. Ayrıca (Terbiye Unvanlı) <i>Rûznâme-i Cerîde-i Havâdis</i>'ten bir yazı almıştır. Suriye gazetesi: Bir tayinden başka haberin olmadığını yazmıştır. Ayrıca <i>Basîret</i>'ten aldığı (Gazetecilik Ne Müşkül Sanat imiş.) yazısını <i>Zürai</i> gazetesinden aynen aktardığını yazmaktadır. <i>Hakayık</i> gazetesinin dış haberlerine yer vermiştir. Bunlar Rusya'nın demiryolları ve padişahın ordusudur. Trablusgarb gazetesi: Hususi haberler diye gazeteyi dört gruba ayırmıştır. Trablus bölgesini, bedevinin medenisinden çok olduğunu belirtmekte ve gazetenin de haftada bir gün çıktığını yazmaktadır. Tuna gazetesi: Hazineyi çalan eşkıya grubunun yakalandığını Sofya valisinin bu eşkıyaları yakalamada göstermiş olduğu gayreti öven bir yazıyı kaleme almıştır. Sonradan sıradan olaylarla devam etmiştir. Girit gazetesi: Bu gazetenin dört aydır İstanbul'a ayak basmadığını yazmıştır. Yemen gazetesi: Osmanlı kahvehanelerine bu gazeteyi sorduklarını ama "yoktur" cevabını aldıklarını bildirmiştir. Yazının sonunda ise vilayet gazetelerinin amacının ne olduğunu açıklamaktadır.	1
Cerîde-i Askeriye	Başlıksız	Rusya'nın zorla yayılması ve İngiliz Devleti'nin kayıtsızlığına dair bir haberdur. Rusya'nın Asya'ya yayılması ve İngiliz Devleti'nin kayıtsız kalması üzerine	3

		yapılan yorumları içermektedir.	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Stokholm gazetelerinden yapılan bir alıntıdan ibarettir. İsviçre halkının hükümdar veya halkından birinin ölümü üzerine siyah elbise giymesi geleneği üzerinedir. Bu geleneğin on beşinci Şarl'ın vefatından evvel, kendi ölümü üzerine yazmış olduğu vasiyettir Bu vasiyet kendisinin ölümünden sonra halkın siyah elbise giymemesi üzerinedir. Nitekim vefatından sonra da halk vasiyete uymuştur.	3
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Marsilya gazetelerinden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Yazar, Almanya Hükûmeti'nin emrine girmeyip Fransa ve çoğunluğu da Cezayir'e gidenlere verilmesi gereken ziraatle ilgili araç ve gereçlerin sonradan gelenlere verilmediğini, bunun yerine cüz'i bir para verildiğini bundan dolayı ziraatle ilgili araç ve gereçlerin artık alınmasının da ihtimal dışı olduğunu aktarmaktadır. Bu zavallıların geçim sıkıntısı çekmeye başladıklarını Marsilya gazetelerinin yazdığını belirtmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârika-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı	4

		belirlenmektedir.	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 81 H. 27 ŞEVVAL 1289 / R. 16 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Başlıksız	<i>La Turquie</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Arnavutluk'ta bir kazaya bağlı bir dağda bir çeşit vapur kömürü çıkarıldığını haber vermektedir. Bu kömürün çok güzel fakat kokusunun ağır olduğu oradan gelen biri tarafından anlatıldığı yazılmaktadır.	1
İmzasız	Başlıksız	Avrupa gazetelerinden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Memleket idaresinin Yunanistan politikası hakkındadır.	2
İmzasız	<i>Times</i> gazetesi (Alıntı Haber)	Bu yazı Hasan Paşa'nın saltanatın büyükelçisi olmamasına rağmen İtalya kralı tarafından kabul edilmesi üzerine İtalya'dan açıklama beklenildiği haberidir.	3
İmzasız	Başlıksız	<i>Times</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Dışişleri bakanı Halil Şerif Paşa'nın Düyûn-ı Umûmiyye'nin Maliye bakanlığının kaldırılması için resmi bir yazı verdiğine dair haberdur.	3
İmzasız	Başlıksız	İsmi okunamayan bir gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Bir gazetenin <i>Times</i> gazetesinin haberini yalanlamasına dairdir.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa	4

		sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 82 H. 29 ŞEVVAL 1289 / R. 18 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Namık Kemal	Ceza	Namık Kemal, insanoğlunun kişiliğindeki özellikleri, dilinde olan hikmeti ve eserinde olan güzellikleri överek yazıya giriş yapmıştır. Sonrasında ise insanların hak ve adaletinden söz etmektedir. Yazar, suç işleyen insanlara nasıl bir ceza verilmesi gerektiğini ve bu cezaların adaleti yerine getirip getirmediğini sorular yoluyla ve kısa olaylardan mantık yürüterek aktarmaktadır. Verilecek bir cezanın dört esas üzerinde gittiğini belirtip açıklamaktadır. Her davaya bir hakikat üzerinden gitmek isteyen hâkimler, cezalarını genel bir kural üzerinden vermek istemişlerdir. Yazar, bu şekilde mutlak adaleti uygulayabileceklerini düşündüklerini ve mutlak adalet sayesinde beklenilenin üstünde bir merhamet olduğunu bundan dolayı cezanın verilmesinde adaleti güzelce yerine getirmenin yanında mümkün olan kolaylığı sağlamak olduğunu belirtmektedir.	1-2
Bir Osmanlı	Başlıksız	<i>Hadika</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Rumeli demiryolunun yapılmasıyla ilgilidir. Bu demiryolunun Osmanlılar tarafından yapıldığını Osmanlı Devleti'nde bulunduğu halde Osmanlıca bilen ve ondan istifade edecek bir hizmetçinin bile bulunmamasını tenkit etmektedir. Ayrıca durak yerlerinde alafranga saat sesinin işitilmesinde makul bir sebebin olmadığını yazmaktadır.	2
B. M.	Başlıksız	<i>Hadika</i> 'nın 19 numaralı nüshasında "Açlığından kimse ölmez." adlı yazıya itiraz edenlere karşı yazılmış bir cevaptır. Kâğıt parçası diyerek gazeteğe göndermiş olduğu yazının yayımlamasını isteyen ve "açlığından kimse ölmez." sözüne yapılan itirazlara karşı yazılan yazıdır. Bu sözün meşhur bir söz olduğunu ve bazı uzun fikirleri kısaca anlatmak için kullanıldığını ifade edip böyle sözler için delil aranmadığını belirtmektedir.	2
İmzasız	Zeyl	<i>Hadika</i> 'nın 5 numaralı sayfasında yazılan yazıya yapılan bir açıklamadır. <i>Hadika</i> 'nın davasının anlaşmazlıklar sonucu oluşan cezaları anlaşmazlıklarla çözmek, misliyle karşılık vermek olmadığını yazmaktadır. Cezadan amacın terbiye	2

		vermek olduğunu işlenen suça karşı aynı karşılığı vermek olmadığını caydırıcılık aranması gerektiği belirtilmiştir.	
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerine yapılan bir itirazı açıklamaktadır: İnsan bülbül gibi şaklamalıdır.	3
İmzasız	Başlıksız	<i>Times</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Halil Şerif Paşa'nın <i>Düvün-ı Umûmiyye</i> 'nin birleştirileceğine dair resmi bir belgenin olmadığını ve bu konuda yapılan haberlerin doğruluk payının olmadığını açıklamaktadır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavaid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 83 H. 1 ZİLKADE 1289 / R. 19 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Ceza	Genel itibariyle mutlak adaletin kanunlarını belirlediği sınırlar içerisinde cezalarla yerini bulup bulmadığını sorular yoluyla açıklayan bir yazıdır. Verilecek cezaların dünyanın her yerinde kanunlarla belirlendiğini ve geçerli olduğunu yazmaktadır. Oruç tutmayan birisiyle meyhanede zevk için adam döven birisine aynı cezanın verildiğini açıklamaktadır. Birinci kişinin mahkemeye çıkmasıyla artık ömür boyu öfkesine hâkim olacağını ama ikinci kişinin ise bir eğlence niyetiyle birkaç gün hapse gireceğini ve ıslah edilemeyeceğini belirtmektedir. Hâkimlerin, hangi suçlar için ne kadar ceza verileceğini kanunlarla belirlediğini ama bir günden üç aya veya üç aydan bir yıla kadar ceza miktarının da onların takdir yetkisine bırakıldığını ama bunun adalet için yeterli olmadığını yazmaktadır. Az ceza vermenin suçları azalttığı, verilen cezaların çok olmasının da suçları artırdığı binlerce delillerle sabit olduğu belirtilmektedir. Osmanlı Devleti'nde idam cezasının meşru olmasına rağmen uygulanmasının bir ölüyü diriltmek kadar zor olduğunu yazmaktadır. Yazının devamındaysa işkencenin dünyanın her yerinde yapıldığını belirtip Avrupa ve Osmanlı da yapılan işkence çeşitlerinden bahsetmektedir. Tanzimat Fermanı'yla artık bu işkencelerinin kaldırıldığını ama Avrupa ve Osmanlı'da bütünüyle kaldırıldığının söylenemeyeceği belirtilmektedir. Örnek olarak da Osmanlı'da polis diye tabir edilen bir dolabın olduğunu ve bu yerin azabıyla, zulümleriyle yeryüzüne çıkmış olduğunu belirtmektedir. İki kişinin çıkışamayacağı kadar dar olan bu yerde oturacak bir yer olmadığını; içindekinin ancak ayakta bekleyeceği kadar bir alanın olduğunu ve kapısında veya tepesinde küçük bir deliğin olduğunu; konuşturmak istedikleri kişiyi bu dolaba koyup ayakta beklettiklerini yazmaktadır. Bu durumun insanın tabiatına aykırı olmasından dolayı kendilerine zarar vermemeleri için üzerlerinde bir şeyin bulundurulmadığını belirtmektedir.	2

		Ayrıca hapishanelerde bulunanların günde on dört-on beş saat boyunca eğitimle uğraştırıldığını hapisten çıkıncada “marifetli ve namuslu” biri olup çıktığını belirtmektedir. İngiltere’de yapılan bir araştırmada tahsilli insanların tahsil almayan insanlara göre çok daha az hapse düştüklerini rakamlar vererek belirtmektedir.	
İmzasız	İhtar	Yazar, dün yayımlanan <i>İbret</i> gazetesindeki “Osmanlı” imzalı yazının ikinci sayfasındaki bir yazının yanlışlıkla koyduğunu belirtmektedir.	2
İmzasız	Bir Varaka	<i>La Turquie</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. 276. sayısında Ticaret Mahkemesi’nin İkinci Meclisi’ndeki 600 liralık bono hakkındadır.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey’in <i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimde gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> ’nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan’ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi’nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan</i> , <i>Ye’cüc Me’cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver’in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 84 H. 2 ZİLKADE 1289 / R. 20 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Medeniyet	Yazar medeniyetin tanımını, açıklamasını ve gerekliliğini yapmaktadır.	2
Fi 29 şevval sene 1289 D. E.	Başlıksız	<i>Basîret</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Bosna, Tuna ve Prizren vilayetlerine İstanbul yönetimi tarafından yapılan para yardımını konu almaktadır.	2
F. H.	Dünkü Nüşamızdan Münderic Varakadan Maba't	83. sayıdaki yazının devamı niteliğindedir. Mahkeme heyetinin vazifesi ve vazifesine yönelik sınırları belirleyen ve bunu kanun maddeleriyle açıklayan bir yazıdır.	2-3
İmzasız	Almanya'nın Bugünkü Efkarı	<i>Times</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Almanya'nın İngiltere'ye karşı sert bir dil kullanmasına dairdir. İngiltere'deki belgelerin içeriğinde Mösyö Tir'in ismi Bismark'ın isminden fazla tekrar ettiği için kaleme alınmıştır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız.	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 85 H. 3 ZİLKADE 1289 / R. 21 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Kıraat	Harflerin zorluğundan dolayı değiştirilmesini isteyenlere karşı kaleme alınan uzunca bir yazıdır. Arapça harflerin neden değişmemesi gerektiğini ve değişmesi durumunda ortaya çıkacak sakıncaları anlatmaktadır. Namık Kemal, harflerin değişmemesi konusunda insanları ikna etmek için farklı devletlerden örnekler vererek şu çözüm önerisini sunar: “İtikad-ı acizanemce mademki elifbayı Arabi’den almışız ve mademki lisanımızda bu kadar Arabi kelimat mevcuttur. Evvela onu haliyle ibkasından başka çare olduğunu teslim etmek ve ondan sonra Türki’de zaid olan harfleri aramak lazım gelir. Arabi’nin elif basında farisi’den p ve ç ve j ve (...) j harfleri yok imiş. Fakat sonradan noktalar ilave ve ihtirayla edilmiş. Türki’nin ise üç türlü kafı daha vardır ki biri ya ve biri nun gibi okunur. Ve bir yerde kendine mahsus ayrıca bir sada verir.”	1-2
<i>Ceride-i Askeriye</i>	Başlıksız	Müslüman Olan Köyler hakkında bir haberdır. Fizan taraflarında bulunan yedi köyün Müslüman olması hakkındadır.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey’in <i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dair haberdur. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanıp basıldığını haber vermektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 86 H. 5 ZİLKÂDE 1289 / R. 23 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	İmla	“İmla” başlıklı bu yazı, insanların konuştuğu gibi yazmalarının onların en doğal hakkı olduğunu belirtmektedir. Arapça, Farsça veya başka dillerden aldığımız kelimeleri işittiğimiz gibi yazdığımızda hiçbir mahzurun olmadığını belirtmektedir. Dilimizde imlayı belirleyecek kurallarının veya bir sözlüğün olmadığını ama bir kâtibin bir kelimeyi halk arasındaki okunuşu gibi yazsa “Çerçöp yerine çerçi yazsa veyahut çamaşırı çamaşur yazsa” namusa dokunacak bir rezalet nazarıyla bakıldığını yazmaktadır. Yazar, “Demek ki lisanımızda imlanın telaffuza mugayeretini kaide iktiza etmiyor. Biz iltizam ediyoruz.” diyerek bunu kabul etmediğini belirtiyor. Yazının sonlarındaysa Arapça harflerin arasına sonradan eklenen “elif, vav, ye” harfleri hakkında bir açıklama yapıp tarih içerisindeki değişimlerden söz edilmektedir.	1
<i>La Turquie</i> ’de görülen varakaya hatıra	Teessüf	Bu yazı <i>La Turquie</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Gece saat iki buçuktan sonra fenersiz görülen her kim olursa olsun hükûmet güçleri tarafından yakalanacağı haberidir.	2
<i>Cerîde-i Askeriye</i>	Başlıksız	Bu yazı, Vasco de Gama, Macellan ve Colombus gibi kişilerin yeni yollar peşinde olması üzerinedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
M. Tevfik	<i>Letâif-i Hikâyat ve Garaib-i Rivayat</i>	Bu yazı, <i>Letâif-i Hikâyat ve Garaib-i Rivayat</i> adlı derginin tanıtımından oluşmaktadır. M. Tevfik, derginin kendisi tarafından çıkarıldığını ve ikinci bölümünün elli sayfa olarak basıldığını belirtmektedir.	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı atasözlerinin kitap haline getirilmesine dairdir. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanılıp basıldığını haber vermektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız.	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
Tercüman-ı Divan-ı Hümayun Sa'dullah	Matbûât idaresinden gelen emr-i mahsusadır.	Bu yazı, dönemin basın yayın idaresi tarafından <i>İbret</i> gazetesine gönderilen resmî bir ihtardır. Bu belgede, <i>İbret</i> gazetesinin tuttuğu yolun şahıslarla uğraşma, devletin nizamına uymama, devletin icraatlarına dik başlılıkla dokundurma, hükûmete karşı insanları kıstırtma olduğu bildirilmektedir.	4

SAYI: 87 H. 7 ZİLKADE 1289 / R. 25 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Tekâlif	Namık Kemal, bu yazıda ekonomik ve sosyal gelişmenin sağlanması için devletin halktan vergi almak zorunda olduğunu aktarmıştır. Namık Kemal'e göre, devlet gelirlerinin beş kaynağı olduğunu belirtmektedir: Vergiler, resmî işlemlerden alınan harçlar, devlet arazisinin, madenlerin ve ormanların işletilmesiyle elde edilen gelirler, her çeşit iç ve dış istikrazlar ve ganimetler. Ama artık Osmanlı Devleti için ganimetler artık söz konusu değildir. Ardından istikraz kelimesinin tanımı üzerinde durulmaktadır. İstikrazın gerçek bir gelir kaynağı olmadığını ancak ihtiyaç durumlarında başvurulacak bir fedakârlık olduğunu belirtmektedir. Harçların ve diğer devlet gelirlerinin ise yeterli düzeyde olmadığı için önemsiz olduğunu belirtmekte ve devletin en önemli gelir kaynağı olarak da vergileri görmektedir. Namık Kemal iktisat biliminin vergilerin konulmasında ve toplanmasında ortaya koyduğu on maddeden söz etmekte ve hepsini madde madde açıklamaktadır.	1-2
Y. H.	<i>Hadika</i> 'ya Cevap	<i>Hadika</i> 'nın 19 numaralı sayısında "Açlığından kimse ölmez." Adlı yazıya yapılan itiraza cevap olarak yazılmıştır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
M. Tevfik	Başlıksız	Bu yazı, <i>Letâif-i Hikâyat</i> ve <i>Garaib-i Rivayat</i> adlı derginin tanıtımından oluşmaktadır. M. Tevfik, derginin kendisi tarafından çıkarıldığını ve ikinci bölümünün elli sayfa olarak basıldığını belirtmektedir (Dergi Tanıtımı)	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dair haberdır. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanılıp basıldığını haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 88 H. 8 ZİLKÂDE 1289 / R. 26 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Kemal	Seksen yedi numaramızda münderic tekâlîf bendinin maba'di	<i>İbret</i> 'in 87. sayısında verilen "Tekâlîf" adlı yazının devamını içermektedir. Osmanlı Devleti'nde başta olmak üzere zararlı alışkanlıkların artması hakkındadır.	1
E. R.	Varaka	<i>Hadika</i> 'nın 38 numaralı sayısında köpeklerin vücudunu kaldırmaya yönelik çalışmalar yapanlara karşı yazılan bir yazıdır (Alıntı Haber)	1
Tuna	<i>Tuna</i> Gazetesinin Viyana gazetelerinden olup derç ederek 87 numaradaki havadisın maba'di	Güncel bir haberdir. Rusçuk ve oraya yakın yerlerinin güvenli olup geceleri bile evlerinin kapılarını kapatmamaları üzerine yazılmıştır. (Alıntı Haber)	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
M. Tevfik	Başlıksız	Bu yazı, <i>Letâif-i Hikâyat</i> ve <i>Garaib-i Rivayat</i> adlı derginin tanıtımından oluşmaktadır. M. Tevfik, derginin kendisi tarafından çıkarıldığını ve ikinci bölümünün elli sayfa olarak basıldığını belirtmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dairdir. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanılıp basıldığını haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 89 H. 9 ZİLKADE 1289 / R. 27 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, gazete okuyanların eğlence aradığı belirtilmektedir. “En ziyade terakki eden insanlar Avrupalılar değil mi? İşte Avrupa’da yemek her şeyden ziyade terakki etmiş, niçin dersin Avrupalılar ayı tabanı yer. Domuz kulağı yer. Eşek yavrusu yer. Katır payası yer.” diyerek devam etmektedir.	1
<i>Ceride-i Askeriye</i>	Başlıksız	Alıntı haberdır. Bir asker grubunun sevk edilmesi hakkındadır.	2
<i>Ceride-i Askeriye</i>	Başlıksız	Alıntı haberdır. Bedehşan emiri Ender Şah’ın Afganlılar ile olan savaşında mağlup olması hakkındadır.	3
İmzasız	Başlıksız	<i>Times</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. <i>Times</i> gazetesi İstanbul muhabiri, Osmanlı Devleti demiryollarını İzmit hattının Çankırı’ya kadar uzatılması için oluşacak maliyeti bildirmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
M. Tevfik	Başlıksız	Bu yazı, <i>Letâif-i Hikâyat ve Garaib-i Rivayat</i> adlı derginin tanıtımından oluşmaktadır. M. Tevfik, derginin kendisi tarafından çıkarıldığını ve ikinci bölümünün elli sayfa olarak basıldığını belirtmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> ’nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dairdir. Tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanıp basıldığını haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 90 H. 10 ZİLKÂDE 1289 / R. 28 KÂNÛN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Masraf ve İrademiz	Gazete olarak her zaman devletin kazancını esas tuttuklarını, masrafları kazanca göre değerlendirmemek gerektiğini belirtmektedir. Namık Kemal, devletin bir şahıs olmağını belirtip kişilerin gelirlerinden başka da bir kazancı olmayan ve ortak ihtiyaçları dışında da bir gideri olmayan hükûmetin kural gereği masrafı düşünmek gerektiğini belirtmektedir.	1
İmzasız	İbret Gazetesi Mu'teberesine	Hadika'nın on beş numaralı sayısında tiyatrodan verilen (İki Kuruşlar) oyunun yolsuzluğuna ve bundan böyle oynanmamasına dair görülen Ta'riznâme'ye verilen cevaptır. Bu cevabın gazetede yayımlanması amacıyla rica edilmiştir.	1
İmzasız	Varaka	Bu tiyatro oyununun yazarı "Türk ve Ermeni her kim ise" Türklerin adet ve ahlâkını bilmediğinden ve bilemediğimiz bazı sebeplerden dolayı Türklere hatırlar ve hayale gelmez iftiraların atılmasıdır.	1
İmzasız	Cevap	Tiyatro oyununa yapılan tenkitlere karşı yazılmış bir cevaptır. Bu cevapta oyunun yazarının vatanını çok seven bir Türk olduğunu, tiyatronun ders veren bir ayna olduğunu, adet (gelenek ve görenekler) ve milli ahlâkın güzellikleri ondan yansıyacağını belirtmekte sıkıntılı görenlerin ise zihinlerinden kaynaklandığını yazmaktadır. Örnek olarak da Avrupa'yı gösterip açıklama yapmaktadır.	1
İmzasız	Cevap	Yapılan bir eleştiriden dolayı tiyatro oyununu savunmaya devam etmektedir. Birçok yabancıya davet edildiği haberi üzerine yazılan karşı bir cevaptır.	2
İmzasız	Matlap	Tiyatro oyununa yapılan eleştirilere cevap vermektedir. Diğer milletlerin de bildiği gibi aşağı sınıflara fenalıkları göstermek için en iyi vasıtanın tiyatro olduğunu belirtmektedir. Herkesin ahlâk kitabı okuyamayacağını okusa bile tiyatroya kadar etkili olamayacağını belirtmektedir.	2
İmzasız	Cevap	Tiyatro oyunu ile ilgili eleştirel bir soruya cevap vermektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Tiyatro eserinin Fransızca'dan tercüme edilmesine dair bir haberdur. Sahnelenen bu oyunun Fransızcadan tercüme	2

		edilmişse de adetlerimize uydurulduğu için yabancıların oyunudur denilemez diye anlatmaktadır.	
İmzasız	Cevap	Sorulan başka bir soruya (Türk tabiatına aykırı hareket etmelerine yönelik bir soru) cevap vermektedir. Oyundaki kötü sözlerin kabahatinin oyunu çevirip eklemeler yapanda olmadığını oyuncuların münasebetsiz davranış ve sözlerinden kaynaklandığını yazmaktadır. Bundan sonra bu oyuna yapılacak tenkitlere cevap vermeyeceğini ve oyunundan memnun olduğunu belirtmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	<i>Hadika</i> gazetesinin haberidir. <i>Hadika</i> gazetesi, oyununun bir daha oynatılmaması için Agop Efendi'yi uyarmaktadır.	3
İmzasız	Başlıksız	<i>El Cennet</i> adlı Arapça gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Beyrut'ta basılıp dağıtılan bir gazetedir. Kudüs Şerifi ticaret mahkemesinin reisi Musa El Hüseyini ile ilgili bir haberdır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda Sergilecek <i>Paris Fukarası</i> adlı oyunun tanıtımıdır. Yedi perdeden oluşan bir oyundur. Gayet renkli bir oyun olduğu ve cuma gecesi sahneleneceği haber verilmektedir.	4
M. Tevfik	Başlıksız	Bu yazı, <i>Letâif-i Hikâyat ve Garaib-i Rivayat</i> adlı derginin tanıtımından oluşmaktadır. M. Tevfik, derginin kendisi tarafından çıkarıldığını ve ikinci bölümünün elli sayfa olarak basıldığını belirtmektedir (Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dairdir. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanılıp	4

		basıldığını haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 91 H. 12 ZİLKADE 1289 / R. 30 KÂNÜN-I EVVEL 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Masraf ve iradımız unvanlı makalemize tezyid-i varidata dair va'dettiğimiz mutala'atın birinci kısmıdır.	Namık Kemal, bir devletin gelirini artırmak; tüm toplumun servetini artırmaya çalışmak, yeni vergiler çıkarmak ve var olan vergileri artırmak olduğunu belirtmektedir. Millî servetin artırılmasının ancak zaman içerisinde olabileceğini ve millî servetin artırılmasının siyasî meselelerle de bağlantısı olduğunu söylemektedir. <i>İbret</i> gazetesinde yayımlanan hangi yazıya bakılırsa bakılsın millî servetin artırılmasına yönelik tedbirlerinden bahsettiğini hatta bu konuyla ilgili yazılan yazıların bir kitaptan daha fazla yer kapladığını belirtip <i>İbret</i> 'in millî servete ne kadar önem verdiğini aktarmaktadır. Millî servetin artırılmasına yönelik karşılaştırmalarla ilgili birkaç meseleden bahsetmektedir.	1
İmzasız	Yine <i>Hadika</i> 'ya Cevap	<i>İbret</i> 'in 82. sayısında yazılan “cevabın başlangıcını unutulmaması için özetini tekrar etmeye mecbur oldum.” Denilerek yazıya giriş yapılmaktadır. Metnin yazarı, Durub-i Emsal-iOsmaniye’de geçen “İnsan bülbül gibi şaklamalıdır.” atasözünün halk nazarında geçerli olup olmadığı ile ilgili düşüncelerini ve bu konuda Şinasi’nin ve Ahmet Mithat Efendi’nin görüşlerine yer vererek açıklamaktadır.	2
H. Y.	İhtar	Yazar, itiraz edenlere (<i>Hadika</i> gazetesi) seslenip boş bahisleri bırakıp hangi bahse itiraz ettiğini belirlemesini istemektedir. Eğer ihtara cevap vereceklerse bu konuyu tartışıp konuşmak için ilim meclisine (Encümen-i Daniş) gelirse güzel cevaplarla karşılaşacağını anlatmaktadır.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>La Turquie</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Mısır hazretlerinin kerimesi hakkındaki yazıdır.	2
<i>Cerîde-i Askeriye</i>	Başlıksız	Çin İmparatorluğu’nda bir tersane ve tophanenin inşa edilmesine dair haberdur. Çin İmparatorluğu’nun Şangay şehrinde bir tersane ve tophane inşa ettiğini yazmaktadır. Tersanede zırhlı gemilerin inşa edildiği; tophanede ise yeni çeşit silahların imal edildiği belirtilmektedir.	3

İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda Sergilecek <i>Paris Fukarası</i> adlı oyunun tanıtımıdır. Yedi perdeden oluşan bir oyundur. Gayet renkli bir oyun olduğu ve cuma gecesi sahneleneceği haber verilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Çamlıhan matbaasında basılan <i>Ferdane Hanım</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmakta ve satıldığı yerler söylenmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
M. Tevfik	Başlıksız	Bu yazı, <i>Letâif-i Hikâyat ve Garaib-i Rivayat</i> adlı derginin tanıtımından oluşmaktadır. M. Tevfik, derginin kendisi tarafından çıkarıldığını ve ikinci bölümünün elli sayfa olarak basıldığını belirtmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dairdir. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki iki iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanıp basıldığını haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivâyât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan</i> , <i>Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 92 H. 14 ZİLKADE 1289 / R. 1 KÂNÜN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M	Tezyid-i varidata dair olan mütâlaamızın ikinci kısmıdır	Bir devletin var olan gelirini daha fazla artırmak için ne yapması gerektiği hakkındadır.	1
İmzasız	Başlıksız	Viyana'da açılacak genel sergi hakkındaki haberdır. Viyanadaki genel sergiye gidecek zatın padişahlara yakışır şekilde gitmesi hakkındaki haberdır.	2
Faik	Başlıksız	Talebelere devlet tarafından önceden verilen sonradan kesilen ücret hakkındaki haberdır. İki ay önce <i>İbret</i> gazetesinde yazılan feryatların nicesinin ortaya çıktığını yazmaktadır. Talebelere devlet tarafından verilen gelir için önceden yaptığı çalışmaları yazmaktadır. Bu gelirin memur maaşlarının indirilmesi veya düzeltilmesi gibi kesilmemesi gerektiğini yazmaktadır.	2
İmzasız	Matbûâtan Gelen İlan-ı Resmi	<i>Diyojen</i> gazetesine gelen resmi kapatma yazısıdır. Resmi ilanda kapatma gerekçesini yazmaktadır.	3
İmzasız	Başlıksız	Viyana'daki genel sergi hakkındaki haberdır. Viyana'daki genel sergiye gidecek memurların dinlenip kalacakları yeri ayarlayanın Yahudi milletinden olduğunu yazmaktadır. Bu Yahudi'nin Beyoğlu'nda bir tesisinin olduğu yazılmaktadır.	3
İmzasız	Başlıksız	<i>Tuna</i> gazetesinin alıntı haberidir. Bu maddenin açıklamasını (Hangi madde olduğu açıklanmamıştır.) <i>Tuna</i> gazetesinden beklediklerini belirten kısa bir yazıdır.	3
İmzasız	<i>İbret</i> Gazete Mu'tebiri İdare-i (...)	Beyoğlu'ndaki Topçular Sokağında bulunan ve ailelerin yaşadığı evlerin yanında ve Cemiyet-i İlmiye-i Rumiye merkezinin karşısında olan umumhânenin henüz tahliye olmadığına dair bir yazıdır.	3
Tuna	İlan-ı Resmi	Mekteb-i Mülkiye'ye (Siyasal Bilgiler Fakültesi) öğrenci alınmasının kararlaştırıldığını belirtmektedir. Bu okula alınacak öğrencilerin hangi şartları taşıması gerektiğini yazmaktadır.	3
Tuna	(...) nam gazetede mütâlaa gûzarımız	Geçen ilkbahar başlangıcında İsveç ve Norveç Devleti tarafından Kuzey kutbuna her türlü ihtiyaçları karşılanarak	3

	olan bir bendin tercümesidir.	gönderilen hususi vapurlar hakkındadır. Sonradan ihtiyaten birkaç marangoz (neccar) gönderildiği ama bugüne kadar onlardan haber alınmadığı üzerine bir yazıdır.	
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışı sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârika-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışı sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda Sergilecek <i>Paris Fukarası</i> adlı oyunun tanıtımıdır. Yedi perdeden oluşan bir oyundur. Gayet renkli bir oyun olduğu ve çarşamba gecesi sahneleneceği haber verilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Çamlıhan matbaasında basılan <i>Ferdane Hanım</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmakta ve satıldığı yerler söylenmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışı sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışı sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışı sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dairdir. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki iki iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanılıp basıldığını haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 93 H. 15 ZİLKADE 1289 / R. 2 KÂNÜN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Tezyid-i varidata dair olan mütâlaamızın üçüncü kısmıdır.	Önceden yayımlanan vergiye dair yazının üçüncü kısmıdır. Devletin gelir kısımları içinde gösterilmesi gereken bazı kişilerin geliri belli olmadığından dolayı hazinenin malını etkili bir emniyet altında bulundurmak için öşrün geçersiz olmasından dolayı bedelin başka bir şekilde elde edilmesinden dolayı yazılan bir yazıdır. Burada görevli devlet adamlarına büyük bir iş düştüğü ve bu durumu yazıyla bilgilendirerek (i'şar) düzeltmeleri gerektiği belirtilmektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	<i>Basîret</i> gazetesinin, Serkez Efendi'yi Beyoğlu'nda bulunan Ermeni kabristanında kendi için bir yer hazırlaması ve Beyoğlu kabristanını düzenlemek amacıyla yardım etmesi haberini sürekli gazetede yer vermesi üzerine, <i>İbret</i> gazetesi tarafından bu haber tekrarlarını eleştirilmesine dair haberdır.	1
İmzasız	Yine <i>Basîret</i> 'in Doğru Havadisleri	<i>Basîret</i> gazetesinin yalan haberlerini eleştirmektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	<i>İbret</i> 'in 79. sayısındaki mantık dersinin gereksizliğine dair yazıyı yazana ve yazdırana bir cevap niteliğindedir. Mantık dersinin önemini ve neye hizmet ettiğini açıklayan bir yazıdır.	2
İmzasız	Edebi	Mantık dersini savunup gazeteye mantık dersinin gereksizliği yazısını yazana karşı verilmiş kısa bir cevaptır.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda Sergilecek <i>Paris Fukarası</i> adlı oyunun tanıtımıdır. Yedi perdeden oluşan bir oyundur. Gayet renkli bir oyun olduğu ve perşembe gecesi	4

		sahneleneceği haber verilmektedir.	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavaid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda, Hasan Tahsin Efendi ile Mahmut Nedim Efendi'nin yazmış olduğu <i>Mürebbi-i Etfâl Kitâb-ı Etfâl-i Vatan, Ye'cüc Me'cüc</i> adlı garip hikâyeler ile Jonathan Swift tarafından kaleme alınan <i>Guliver'in Seyahatleri</i> adlı hikâyelerin tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 94 H. 16 ZİLKADE 1289 / R. 3 KÂNÜN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Türkçe Matbûât	Osmanlı Devleti'nde gazeteciliğin ortaya çıkışı, bu gazetelerin Osmanlı Devleti'nin dil ve kültür dünyasına katkıları ile gazetelerin kapanıp açılmasında belirli bir ilkenin gözetilmediği hususlarına değinilmektedir.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Sanayi Okulu Resim Hocası Kolağası Fütüvvetli Ahmet Efendi'nin resim çizmesi hakkındadır. Kolağası Ahmet Efendi'nin Fransa'da eğitim aldığını ve memleketin gençlerine çalışmalarıyla kendini gösterdiğini yazmaktadır. <i>İbret</i> gazetesi de bu ressama teşekkür etmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda sergilecek <i>Paris Fukarası</i> adlı oyunun tanıtımıdır. Yedi perdeden oluşan komedy türü bir oyundur. Gayet renkli bir oyun olduğunu ve çarşamba gecesi sergileneceğini haber vermektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dairdir. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir	4

		araya getirilip iki iki iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanılıp basıldığını haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Askeri okulda Edebiyat Öğretmeni olan Miralay İzzetli Süleyman Bey'in hazırladığı <i>Mebaniyyü'l-İnşa</i> adlı ikinci kitabının tanıtımıdır. Bu kitabın içeriğinin dini konular, edebî kuralları içine alan edebi eserler ile eşanlamlı kelimeleri içine alan farklı bir Arapça lügat olduğu yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 95 H. 17 ZİLKADE 1289 / R. 4 KÂNÜN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
B. M.	Yabancılardan Alınan Ve Zamanın İhtiyacına En Uygun Kelimeleri Osmanlı’la İlişki Kurup Bakış Açısını Açıklamaktadır	Yabancılardan alınan ve zamanın ihtiyacına en uygun kelimeler üzerinde durulmaktadır. Osmanlı’nın kendini sürekli ileriye götüren bir kavim olduğu, sonradan da yerinde durmayı gerekli bulduğu, bunun sonucunda birçok yer kaybettiği savunulmaktadır. Osmanlı’nın bir ayağının olduğu yerde mihlanıp kaldığı, diğer ayağının da öteye beriye dolaşmakla uğraştığı düşüncesi üzerine yazılmış bir yazıdır.	1
İmzasız	Yine <i>Basîret</i>	<i>Basîret</i> ’in yanlış olarak vermiş olduğu haberin doğrusu yazılmaktadır. Devletin askeri örgütünde topçu sınıfının bir şirket kurduğunu ve bu şirketin dağıtıldığı haberini yalanlamaktadır.	1
İmzasız	<i>Basîret</i> Gazetesi	<i>Basîret</i> gazetesinin Tophane habercisinin doğru haber verdiğini “Allah var doğru haber veriyor.” diyerek belirtmektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	<i>Hadika</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. 43 numaralı sayıda serserilik yapan yabancılardan fotoğraflarıyla ilgili bir yazıdır.	2
İmzasız	Mustafa ismiyle Memhur Varid Olan Varakadır	<i>Basîret</i> gazetesinin yazmış olduğu Çatalca araştırması hakkında araştırma yapmadan millet gazeteciliği namına yapmış olduğunu iddia ettiği haberin aslı olmadığını belirtmektedir. Çatalca’da yaşanmış olduğu söylenen olay ise bir şeyhin bir lokmaya bir hırkaya kanaat edin, sabaha kadar zikredin demesi sonucu ahalinin çalışmayı bırakıp zikir ile meşgul olması ve geçim sıkıntısı çekmesi hakkındadır. Yazının devamının sonra yazılacağı belirtilmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârika-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda Sergilecek <i>Paris Fukarası</i> adlı oyunun tanıtımıdır. Yedi perdeden oluşan bir oyundur. Gayet renkli bir oyun olduğu ve perşembe gecesi sahneleneceği haber verilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavaid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dairdir. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki iki iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanılıp basıldığını haber vermektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Askeri okulda Edebiyat Öğretmeni olan Miralay İzzetli Süleyman Bey'in hazırladığı <i>Mebaniyyü'l-İnşa</i> adlı ikinci kitabının tanıtımıdır. Bu kitabın içeriğinin dini konular, edebî kuralları içine alan edebi eserler ile eşanlamlı kelimeleri içine alan farklı bir Arapça lügat olduğu yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 96 H. 19 ZİLKADE 1289 / R. 6 KÂNÛN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	<i>İbret</i> Gazetesi Sahib-i İmtiyazı Ve Müdür-i Mesulü Aleksan Efendi (Fi 15 Zilka'de Sene 289)	<i>İbret</i> gazetesi yönetiminin 36 numaralı sayısında “Rejî” davasıyla ilgili olarak yazılan bir yazı nedeniyle mahkemeye davet edilmesi hakkındadır.	1
İmzasız	Başlıksız	Aleksan Sarrafyan’ının mahkeme tebliğinin eline geç ulaştığı için mahkemeye gidememesini anlatan özrüdür. “Dersaadet Mahkeme-i İbtidaiyesi Ceza Dairesi Riyaset-i Celilesi” diye başlayarak Aleksan Sarrafyan’ının mahkeme davetinin dün akşam 11 civarında gazeteye geldiğini kendisinin gazetede olmadığı için mahkemeye gelmesinin bir fayda sağlamayacağını, mahkemenin hangi gün isterlerse kendisinin gideceğini belirten bir yazıdır.	1
İmzasız	Başlıksız	<i>Letâif-i âsâr</i> ile memûl bir Ermeni gazetesinin kapatılmasına dairdir. Ermeni gazetesinin iki ay, başka bir Ermeni gazetesini ise dört ay, 67 kararnamesinin hükmüyle kapatılmasına dairdir.	1
İmzasız	Başlıksız	<i>İbret</i> gazetesi haberidir. 93 sayılı <i>İbret</i> gazetesinin ikinci sayfasında geçen İstanbul’un çoğu mahallesinin şekilleneceği ve Rumeli demiryolu tahvilatı alınıp bunların faiz ve ikramiyelerinden istifade edilmesi hakkındadır.	1
İmzasız	Başlıksız	<i>Devir</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. İzmir’in geliri ile ilgili bir haberdır.	2
<i>Ceride-i Askeriye</i>	94 Numaralı Nüshamızda Münderic Bendden Mab’ad	Askerler tarafından yapılan resmi törende yaşananlar yazılmaktadır.	2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin</i>	

		<i>Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dairdir. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki iki iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanılıp basıldığını haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda Sergilecek <i>Paris Fukarası</i> adlı oyunun tanıtımıdır. Yedi perdeden oluşan bir oyundur. Gayet renkli bir oyun olduğu ve perşembe gecesi sahneleneceği haber verilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivâyât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4

İmzasız	Başlıksız	Askeri okulda Edebiyat Öğretmeni olan Miralay İzzetli Süleyman Bey'in hazırladığı <i>Mebaniyyü'l-İnşa</i> adlı ikinci kitabının tanıtımıdır. Bu kitabın içeriğinin dini konular, edebî kuralları içine alan edebi eserler ile eşanlamli kelimeleri içine alan farklı bir Arapça lügat olduğu yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 97 H. 21 ZİLKADE 1289 / R. 8 KÂNÜN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Kemal	Başlıksız	Namık Kemal'in gazetede yazı işleri müdürlüğü görevine getirilmesinden dolayı yazmış olduğu yazıdır. Bu görevi vatana hizmet için kabul ettiğini çünkü vatana hizmet için elinden sadece yazı yazmak geldiğini ve gazetecilik mesleğini bu yüzden seçtiğini belirtmiştir. Gazeteyi herkesin fikirlerini açıkladığı yer olarak gördüğünü belirtmektedir. Yazının devamındaysa gazeteciliğin halk arasında nasıl değer kazandığını hatta artık insanların gazete sayesinde kâlemleriyle de geçimlerini sağlayacak dereceye geldiğini ama devletin gazeteleri kapatma korkusundan dolayı yarına dair umut taşıyamadıklarını belirtmektedir.	1
Cerîde-i Askeriye	Başlıksız	Cezayir'le ilgili alıntı haberdur. Cezayir'de çiçek hastalığının etkisinin azaldığını ama ürünlere zararının halen devam ettiğini yazmaktadır.	2
İmzasız	Japonya'nın (Yokohoma) Şehrinde Matbu' Fi 11 Decembre Tarihli Okodo Japon Gazetesinden Menkulen Fi 26 Decembre Tarihli Nil Gazetesi'nde Münderic Bendin Hulasa Vecihle Tercümesidir	Japonya'da satılan ipek böceği tohumlarının miktarından söz etmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu	

		haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavaid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dairdir. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki iki iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanıp basıldığını haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda sergilecek <i>Paris Fukarası</i> adlı oyunun tanıtımıdır. Yedi perdeden oluşan komedyâ türü bir oyundur. Gayet renkli bir oyun olduğunu ve perşembe gecesi sergileneceğini haber vermektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	<i>Hülasatü's Sarf</i>	Maarif Nezaret-i Celilesi'nin vermiş olduğu izinle basılan <i>Sarf</i> kitabının tanıtımıdır. Bu kitabın anlaşılması güç olan veya anlaşılmayan çoğu meseleleri düzelttiğini, açıklığa kavuşturduğunu yazmaktadır. Bu seçkin kitaptan okullarda okuyan çocukların çok istifade edeceklerini ve okumak için	4

		de çok istekli olacaklarını belirtip satıldığı yerleri yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	

SAYI: 98 H. 23 ZİLKADE 1289 / R. 9 KÂNÜN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Kemal	Barika-i Hakikat Müsademe-i Efkârdan Çıkar	Namık Kemal, tüm gelişmelerin ancak fikirlerin çarpışmasıyla ortaya çıkabileceğini anlatmaktadır. Fikirlerin çatışmasıyla hakikat şimşegi ortaya çıkacaktır. Bu fikirlerin çarpışması, katılımcıların olduğu demokratik bir ortamda olması gerektiğini belirtmektedir. Yabancı devletlerle Osmanlı Devleti'ni fikir ve ifade özgürlüğü bakımından karşılaştırıp Osmanlı Devleti'ni bu konuda sorgulamaktadır. Yazının devamında toplumun fikir alışverişinde bulunması ve işlerini ona göre düzene koymaları gerektiğini savunmuştur.	1
<i>Ceride-i Havadis</i>	Başlıksız	<i>Nur</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. <i>Nur</i> gazetesinin Petresburg'tan alıp yayımladığı bir mektuba dairdir. Mektupta Osmanlı Devleti hizmetinde bulunan Ferik Saadetli Sadık Paşa'nın yakında Petresburg'a geleceğinin beklendiği konusundaki yazıdır. (Alıntı Haber)	3
İmzasız	Başlıksız	<i>Saint Petresburg</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Fransa devletiyle ilgili resmi bir yazıyla ilgili haberdır. (Alıntı Haber)	3
İmzasız	Başlıksız	Almanya gazetelerinden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Tüm Alman gazetelerine Papanın Almanya Devleti aleyhinde söylemiş olduğu resmi nutkunun yayımlanmaması haberidir. Papa'nın "işbu nutku fevkalade şedit olup hatta hükümet-i mezkure imparator ve familyası hakkında"da konuştuğunu belirtip bu konuşmanın da halka duyurulmasının Almanya Devleti tarafından yasaklandığı belirtilmiştir.	3
İmzasız	Başlıksız	Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye'nin (Dârüşşafaka) Beyazıt'ta ders vermesine dair haberdır. Şimdiki ismiyle Dârüşşafaka'nın vermiş olduğu ve isteyen herkese açık olan eğitim konu edinilmektedir. Bu dersler her sene belli tarihler arasında yapılmaktadır. Yeni bir tarzla Arapça eğitiminin de verileceği ifade edilmektedir. Verilen dersler aşağıda belirtilmiştir: Perşembe ve pazar günleri: Kitâbet Pazartesi ve çarşamba günleri: Hesap	3

		Cumartesi günü: Türkçe İmla Salı günü: Coğrafya	
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dairdir. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki iki iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanılıp basıldığını haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda Sergilecek <i>Paris Fukarası</i> adlı oyunun tanıtımıdır. Yedi perdeden oluşan bir oyundur. Gayet renkli bir oyun olduğu ve perşembe gecesi sahneleneceği haber verilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve</i>	

		<i>Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	Hülasatü's Sarf	Maarif Nezaret-i Celilesi'nin vermiş olduğu izinle basılan <i>Sarf</i> kitabının tanıtımıdır. Bu kitabın anlaşılması güç olan veya anlaşılmayan çoğu meseleleri düzelttiğini, açıklığa kavuşturduğunu yazmaktadır. Bu seçkin kitaptan okullarda okuyan çocukların çok istifade edecekleri ve okumak için de öğrencilerin çok istekli olacakları belirtilip satıldığı yerler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 99 H. 23 ZİLKADE 1289 / R. 10 KÂNÛN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Kemal	Başlıksız	<i>Hadika</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıya göre, Namık Kemal'in <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adlı eseri ile Ahmet Mithat Efendi'nin olan <i>Dağarcık</i> adlı dergisinin basılmaması için Bab-ı Ali (İstanbul) yönetimi tarafından Maarif Nezaret-i Celilesi'ne gönderdiği söylenen resmi yazıya dair haberdur. Yasaklanmasının gerekçesi olarak da basın yayın kanunun "İzinsiz kitap basılmasına dair madde" olarak gösterilmiştir. Yazar, bu kitapların basımını savunup yasaklanmasının yanlış olduğunu ifade etmektedir. Birkaç asır önce Avrupa'da eğitimin yaygınlaşmaması için kitap basımının yasaklandığını şimdiye bizde de aynısının olduğunu yazmaktadır. Osmanlı Devleti'ndeki okullarda öğrencilerin eğitim bağlamında kötü durumda olduğunu; İstanbul'da kahve ve hamamların iki kapısının sabahdan akşama kadar açık olduğunu ama matbaaların kapısının kapatıldığını ifade etmektedir. Namık Kemal, kitabın öneminin hükümet tarafından da bilindiğini ama buna rağmen kitapların yaygınlaşmasının önüne set konulduğunu belirterek yazısına son vermiştir (Alıntı Haber)	1
İmzasız	Varna'dan Mektup	Varna'dan bir gazeteye sahte imzayla gönderilen bir mektup hakkındadır. Rusçuk'ta konsoloslardan birinin adına iki sandık silah çıkarıldığına dair yazıdır. Bu haberin yayımlanmadan önce araştırılması gerektiğini ve yalan bir haber olduğu da belirtilmiştir.	2
Tuna gazetesi	Başlıksız	Osmanlı Devleti tarafından Viyana'daki sergiye gönderileceği belirtilen eşyaların masrafları için gönderilen paradan bahsedilmektedir. Bu bilginin Bükreş'ten alındığı belirtilmiştir.	3
<i>Cerîde-i Askeriye</i>	El musliha Yarkent'te Bulunan Rusya Memurlarından Birinin <i>Envelop De Rus</i>	Bedahşan Emiri'nin Mahmut Şah olduğu yazılmaktadır. Kabil Emiri tarafından silahlandırılmış askerlerin, perde altından idareyi yöneten Cihandar Han'dan alıp Mahmut Şah'a verdiği belirtilmektedir.	3

	Gazetesine Yazmış Olduğu Tahriratın Tercümesidir		
İmzasız	Başlıksız	Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye'nin (Dârüşşafaka) Beyazıt'ta ders vermesine dair haberdur. Şimdiki ismiyle Dârüşşafaka'nın vermiş olduğu ve isteyen herkese açık olan eğitim konu edinilmektedir. Bu dersler her sene belli tarihler arasında yapılmaktadır. Yeni bir tarzla Arapça eğitiminin de verileceği ifade edilmektedir. Verilen dersler aşağıda belirtilmiştir: Perşembe ve pazar günleri: Kitâbet Pazartesi ve çarşamba günleri: Hesap Cumartesi günü: Türkçe İmla Salı günü: Coğrafya	3
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dairdir. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki iki iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanılıp basıldığını haber vermektedir.	4

İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda sergilecek <i>Paris Fukarası</i> adlı oyunun tanıtmasına dairdir. Yedi perdeden oluşan komedya türü bir oyundur. Gayet renkli bir oyun olduğunu ve perşembe gecesi sergileneceğini haber vermektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivayât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4
İmzasız	<i>Hülasatü's Sarf</i>	Maarif Nezaret-i Celilesi'nin vermiş olduğu izinle basılan <i>Sarf</i> kitabının tanıtımıdır. Bu kitabın anlaşılması güç olan veya anlaşılmayan çoğu meseleleri düzelttiğini, açıklığa kavuşturduğunu yazmaktadır. Bu seçkin kitaptan okullarda okuyan çocukların çok istifade edecekleri ve okumak için de öğrencilerin çok istekli olacakları belirtilip satıldığı yerler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 100 H. 24 ZİLKADE 1289 / R. 11 KÂNÜN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
Kemal	İfade-i Mahsus	Yazar, önceki gün yayımlanan yazısında kitap basım yasağının hükümetçe verilen karar üzerine üç-dört saat gibi kısa bir sürede üç dört taraftan uygulandığını söylemektedir. Namık Kemal, eser basımına getirilen yasağı eleştirmektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	“Tiyatro-yı Osmanî”de Devletli Halil Paşa ve diğer devlet büyüklerinin karşısında sahnelenecek olan <i>Ecel-i Kaza</i> adlı oyundan söz edilmektedir.	1
İmzasız	<i>Envar-ı Şarkîye</i> ’de Görülen Bir Benddir	Çocuk terbiyesinin önemini anlatan bir yazıdır.	2
İmzasız	İki Nefer Maktul Rum Papazı Hakkında Olan <i>Corrier Doryan</i> ’dan Manzume Tercüme Edip Ondan Naklonulmuştu.	Kosturya’nın Bulgar bir köyünde bir papaz ile Rum piskopusu arasında yaşanan bir olayı anlatmaktadır.	2
İmzasız	Başlıksız	Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye’nin (Dârüşşafaka) Beyazıt’ta ders vermesine dair haberdır. Şimdiki ismiyle Dârüşşafaka’nın vermiş olduğu ve isteyen herkese açık olan eğitim konu edinilmektedir. Bu dersler her sene belli tarihler arasında yapılmaktadır. Yeni bir tarzla Arapça eğitiminin de verileceği ifade edilmektedir. Verilen dersler aşağıda belirtilmiştir: Perşembe ve pazar günleri: Kitâbet Pazartesi ve çarşamba günleri: Hesap Cumartesi günü: Türkçe İmla Salı günü: Coğrafya	3

İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'nin on altıncı cildinin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. Yazıda ayrıca kitabın on yedinci cildinin de yakında satışa sunulacağı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik ilminde meşhur olup herkes tarafından tanınan eski Kaymakam Ahmet Bey'in <i>Maşrık-ı Kavâid-i Hesap</i> adlı kitabının <i>Kavâid-i Nisâb</i> kısmının basılıp satışa sunulmasından sonra fiyatından dolayı çıkan dedikodu üzerine (bazı talibin fiyatça kıl ü kâl eylediklerinden) fiyatında indirimle gidilmesi haber yapılmıştır.	4
İmzasız	Başlıksız	Atasözlerinin kitap haline getirilmesine dairdir. İnsanların dilinde olan işitilen tüm atasözlerinin bir zat tarafından bir araya getirilip iki iki iki yüz elli tanesinin bir kitapta toplanılıp basıldığını haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda Sergilecek <i>Paris Fukarası</i> adlı oyunun tanıtımıdır. Yedi perdeden oluşan bir oyundur. Gayet renkli bir oyun olduğu ve perşembe gecesi sahneleneceği haber verilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Letâif-i İnşâ</i> adlı eserin ismi <i>Letâif-i Rivâyât ve Garâib-i Hikâyâne</i> diye değiştirilmesine dairdir.	4

SAYI: 101 H. 26 ZİLKADE 1289 / R. 13 KÂNÛN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	İhtar	Namık Kemal, kitap basımı hakkında bir yazı yazmayı düşünürken <i>İbret</i> 'in 100. sayısından dolayı ertesi güne ertelemiştir. <i>İbret</i> gazetesinin 100. sayısından dolayı çıkarılma aşamalarını ve sonrasını anlatmaktadır. Gazeteyi çıkarmayı ilk düşündüklerinde bundan dokuz ay önce “En büyük ümitgahımız istikbal olduğundan bu gazeteye istikbal namı vermek istedik” diyerek gazetenin ismini İstiblal koymak için resmi yerlere müracaat ettiklerini belirtmektedir. Fakat İstanbul yönetimi tarafından gazetenin kesin olarak çıkarılamayacağı kararı verildiğini anlatmaktadır. Sonradan gazetenin çıkarılması için tekrar başvurduklarını bu sefer de gazete isminin “Akıbet İbret”i bulduk neşre başladık.” diyerek <i>İbret</i> olduğunu yazmaktadır.	1
İmzasız	(Vürud Eden Varakanın Aynıdır.) (Barika-i Hakikat Müsademe-i Efkârdan Çıkar)	Fikirlerin çarpışmasının önemini ve sonuçlarını anlatmaktadır	2
İmzasız	Büyük ecnebi İmzasıyla <i>Siecle</i> Gazetesinde Görülen Varakanın Hulasaten Tercümesidir	Avrupa’da mason bir topluluğun oluşturulacağı hakkında haberdır. Bu topluluğun Almanya hükümdarlarının desteğiyle oluşacağını yazmaktadır.	3
İmzasız	Osmanlı Tiyatrosu (Osmanlı Namına ve Osmanlı Tiyatrosu Menfaatine)	Tiyatronun, Dışişleri Bakanı Halil Paşa’nın himayesinde olduğunu yazmaktadır. <i>Ayyar Hamza ile Ecel-i Kaza</i> adlı tiyatro eserinde görev alan kişileri ve canlandırdıkları karakterleri belirtmektedir.	3

İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	<i>Hülasatü's Sarf</i>	Maarif Nezaret-i Celilesi'nin vermiş olduğu izinle basılan <i>Sarf</i> kitabının tanıtımıdır. Bu kitabın anlaşılması güç olan veya anlaşılmayan çoğu meseleleri düzelttiğini, açıklığa kavuşturduğunu yazmaktadır. Bu seçkin kitaptan okullarda okuyan çocukların çok istifade edecekleri ve okumak için de öğrencilerin çok istekli olacakları belirtilip satıldığı yerler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 102 H. 28 ZİLKADE 1289 / R. 15 KÂNÛN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	İhtar	İzinsiz kitap basımı hakkında bugün yazılacağı söylenen yazının sonraki gün çıkarılacak gazetede yayımlanacağını haber vermektedir.	1
İmzasız	Ufacık Bir İhtar	<i>İbret</i> gazetesi “Gazetemiz Türkçe lisan üzere tab’ ve temsil kılındığı ve bizler dahi Osmanlı oğlu Osmanlı bulunduğumuz halde” diyerek bazı resmi dairelere gönderilen Fransızca evrakları kabul etmediğini belirtmekte ve Fransızca evrakları gönderenleri eleştirmektedir.	1
Tercüman-ı Divan Hümayun Sa’dullah	Bab-ı Ali Hariciye Dairesi	<i>Levant Times</i> gazetesinin sert bir hükümle başlayıp hiddet-i tehevvrle sonlandıran yazısından bahsedilmektedir. (Alıntı Haber)	1
İmzasız	Hatıra	Yirmi yaşında genç ve güçsüz bir adamın kötü bir davranışta bulunması hakkında yazılmış bir yazıdır.	1
İmzasız	Slav Lisanı	Fransa’nın imlâ ve dil eğitimini sağlam temellere oturtmak için gayret gösterdiğini ve bunun sebebinin (Rusyanın geniş bir coğrafyaya yayılıp herkesi etkilemesi) olduğu belirtilmektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	Gedikpaşa’daki Osmanlı Tiyatrosu’nda <i>Ecel-i Kaza</i> adlı oyunun sahnelemesi ve Hariciye Nazırı’nın oyunu seyretmesi hakkındaki haberdır. Metnin yazarı, <i>Ecel-i Kaza</i> adlı oyunun çok beğenildiğini ve oyunu seyretmeye gelenlerin memnun bir şekilde ayrıldığını anlatmaktadır. Bu oyun sayesinde Osmanlı Tiyatrosu’nun büyük bir mesafe aldığını yazmaktadır.	2
İmzasız	Matbaaya varid olan varakanın ayıdır	<i>İbret</i> ’in 68. ve 79. sayılarında geçen talebelerin “fenn-i mantıkla” uğraşmamalarına dair itirazlar üzerinedir.	2
Tuna	Yüz Numarada Münderic Bendinin Maba’di	İnsanların bahsedilen ibadethanenin olduğu mahalde yaptıklarına dairdir.	2
İmzasız	Yanya’dan tahrirat	<i>Hadika</i> gazetesinin Vali Paşa Hazretlerinin “adalet ve istikamet”ten ayrıldığına dair haberi üzerinedir. <i>Hadika</i> gazetesini tarafsız bildiklerini, bundan dolayı bu Vali Paşa	3

		Hazretleri için söylemiş oldukları söze katıldıklarını belirtmişlerdir.	
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	<i>Hülasatü's Sarf</i>	Maarif Nezaret-i Celilesi'nin vermiş olduğu izinle basılan <i>Sarf</i> kitabının tanıtımıdır. Bu kitabın anlaşılması güç olan veya anlaşılmayan çoğu meseleleri düzelttiğini, açıklığa kavuşturduğunu yazmaktadır. Bu seçkin kitaptan okullarda okuyan çocukların çok istifade edecekleri ve okumak için de öğrencilerin çok istekli olacakları belirtilip satıldığı yerler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Bahtnâme</i>	<i>Bahtnâme</i> 'nin insanın düşkünlüğünü (idbar) ve saadetini (ikbal) apaçık şekilde anlatan bir kitap olduğu açıklanmakta ve kitabın bitirilip satılmaya başlandığı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 103 H. 29 ZİLKADE 1289 / R. 16 KÂNÜN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	Başlıksız	Namık Kemal, basımı yasaklanan kitaplar hakkında yazılacak yazının ertelenme sebebini açıklamaktadır. Maarif Nezareti'nin kitap basımının yasaklanmasına dair verdiği karara yönelik hukuki olarak değerlendirildikten sonra bazı yazıları yazmayı düşündüklerini ama ertesi gün gazetede yayımlanması gereken bazı maddelerin ortaya çıkmasından dolayı ertelediğini "kâlemlerini dilenci değneği etmek" istemeyen bazı edebiyatçıların kendisine destek olmak istediklerini yazmıştır. Sonradaysa aşağıda yazacağı yazıyı "teftiş" etmekten çekinen birkaç yazarın adına hükûmetin iyiyi ile doğruyu ayıracak adaletine ve halkın dikkatine sunmaktadır.	1
Kalemini dilenci değneği etmek İstemeyen erbab-ı kalem	Müellifler Neden Me'yus Olacak?	Daha önce basım yasağı konulan iki kitaptan dolayı basın yayın kanununun maddelerine karşı (yasağa gerekçe gösterilen madde) eleştirel bir değerlendirme yapılmaktadır. Bu değerlendirme yapılırken bir avukat gibi sorular sorulup sonradan cevapları verilmektedir.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in edebiyat ve siyaset üzerine <i>Evrâk-ı Perîşân</i> unvanıyla neşrine başladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapıp satışa sunulduğu haber verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	<i>Hülasatü's Sarf</i>	Maarif Nezaret-i Celilesi'nin vermiş olduğu izinle basılan <i>Sarf</i> kitabının tanıtımıdır. Bu kitabın anlaşılması güç olan veya anlaşılmayan çoğu meseleleri düzelttiğini, açıklığa kavuşturduğunu yazmaktadır. Bu seçkin kitaptan okullarda okuyan çocukların çok istifade edecekleri ve okumak için de öğrencilerin çok istekli olacakları belirtilip satıldığı yerler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

SAYI: 104 H. 1 ZİLHİCCE 1289 / R. 17 KÂNÜN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Dersaadet Merkez-i Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi	Mahkeme-i Cezaiyeden Aldığımız Da'vet Tezkiresinin Sureti	<i>İbret</i> gazetesi imtiyaz sahibi Aleksyan Sarrafyan Efendi'nin, <i>İbret</i> gazetesinin 36 numaralı sayısında yazılı olan yazısından dolayı, hükûmet tarafından gazetenin davası için mahkemeye çağrılma yazısıdır.	1
Aleksyan Sarrafyan	<i>İbret</i>	Aleksyan Sarrafyan'ın, <i>İbret</i> gazetesi ile ilgili mahkemenin önceki gibi herkese açık olması isteği ile ilgilidir. Yazıda hükûmetin daha önce de bu ricalarını yerine getirdiği belirtilmektedir.	1
Faik	İmtihan	Yazıya iki beyitle giriş yapılmaktadır. Ardından bir adamı görmediği ilimde ve okumadığı fende imtihan etmenin gözü görmeyen birisinin renklerden bahsetmesi gibi olduğu belirtilmektedir. Yazar, bundan dolayı medresede okutulan derslerin düzeltilmesi ve aslına zarar vermeden değiştirilmesini (ta'dil) en önemli öncelik olarak gördüğünü anlatmaktadır.	1-2
İmzasız	Mu'terize Cevap	<i>Basîret</i> 'in 820 numaralı sayısında Çatalca'dan gelmiş bir mektuba <i>İbret</i> 'in 96. sayısında birisi tarafından itirazda bulunduğu belirtilip <i>İbret</i> 'in "hakkani" bir gazete olduğu belirtilmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4

İmzasız	<i>Hülasatü's Sarf</i>	Maarif Nezaret-i Celilesi'nin vermiş olduğu izinle basılan <i>Sarf</i> kitabının tanıtımıdır. Bu kitabın anlaşılması güç olan veya anlaşılmayan çoğu meseleleri düzelttiğini, açıklığa kavuşturduğunu yazmaktadır. Bu seçkin kitaptan okullarda okuyan çocukların çok istifade edecekleri ve okumak için de öğrencilerin çok istekli olacakları belirtilip satıldığı yerler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Bahtnâme</i>	<i>Bahtnâme</i> 'nin insanın düşkünlüğünü (idbar) ve saadetini (ikbal) apaçık şekilde anlatan bir kitap olduğu açıklanmakta ve kitabın bitirilip satılmaya başlandığı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	

SAYI: 105 H. 2 ZİLHİCCE 1289 / R. 17 KÂNÛN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Hey'et-i Tahririye	Başlıksız	Gazeteciğin görev ve sorumluluklarından söz etmektedir. Bu sorumluluklardan bir tanesinin hükûmetin yapmış olduğu icraatları değerlendirmek olduğunu diğerinin ise taşrada bulunan küçük memurun yazmış olduğu büyük ve güzel yazıları yayımlayıp halka ulaştırmak olduğunu ifade etmektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	Matbaaya gelen resmi yazıların Osmanlı Türkçesiyle yazılmasına dairdir. <i>İbret</i> 'in 102. sayısında "Ufacık Bir İhtar" adlı yazıda matbaaya gelen resmi yazıların Osmanlı Türkçesiyle yazılması tavsiye edilmektedir.	1
İmzasız	Varaka	<i>Evrâk-ı Perîşân</i> adlı eserin basımının yasaklanması üzerine bu yazı yazılmıştır. <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adlı eserin basımının yasaklanmasının önemli bir olay olduğunun halk tarafından bilindiği ifade edilmektedir. Ardından <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adlı eserin ne kadar önemli ve istifadeli bir eser olduğunu şu sözlerle açıklamaktadır: "Zira her satırında her kelimesinde ve belki her harfinde bir hikmet mevcuttur." Türkçe bilen insanların lügatı bilmelerine gerek kalmadan faydalandıklarını şu cümleyle açıklamıştır: "Mürşid-il (...) unvanını ihraz eden ve bunlara müşabih asrımızın ve gençlerimizin 'indlerinde şu tadat olunan kütüb-i mu'teberattan gayrı bir kitaptan istifade etmek çok lügat bilir bir edebiye mahsus idi. Evrâk-ı Perîşân meydana çıkınca her Türkçe bilen kimseler istifadeye başladı."	1-2
İmzasız	İlan-ı mahsus	Kitap basımı hakkında yayımlanan üç yazının eksiksiz olarak satıldığı ve yazıların toplanarak küçük bir risâle olarak basılmasına karar verildiği yazılmaktadır.	2
İmzasız	Başlıksız	<i>İbret</i> 'in 96. sayısında "Barika-i hakikat müsademe-i efkârdan çıkar." adlı yazının özetinin tercümesinin <i>La Turquie</i> adlı gazetede yayımlandığı belirtilmektedir.	3
İmzasız	Varaka-i mahsusa	Metin yazarı, Maarif Nezareti'nin kitap basım yasağı hakkındaki kararı üzerine <i>İbret</i> 'in 103. sayısında hikmetli bir yazı okuduğunu haber vermektedir. Bu yazının içeriğinin hukuk açısından uygun olduğunu ve gazetede yazılanların	3

		hepsine katıldığını belirtmektedir.	
İmzasız	Başlıksız	<i>Hadika</i> gazetesinin iki ay kapatılması kararına dair haberdir. <i>Hadika</i> gazetesinin bir yazıdan dolayı “Badisi Tersane-i Amire Amelesine” dair yazısı nedeniyle iki ay kapatılma cezası aldığı duyumu üzerine yazılmıştır.	3
İmzasız	Osmanlı Tiyatrosu	Yazıda, eğlenceler içerisinde en faydalı olanının tiyatro olduğu belirtilmektedir. Sonrasındaysa Osmanlı Tiyatrosu’nun nasıl geliştiği anlatılıp Güllü Agop Efendi’nin tiyatronun ilerlemesi için göstermiş olduğu gayretten söz edilmektedir. Yakın zamanda devlette söz sahibi olan kişilerin tiyatro seyretmeye geldikleri ve memnun bir şekilde ayrıldıkları ve tiyatroya gereken yardımı yapacakları ifade edilmektedir. Osmanlı Tiyatrosu, pek az zamanda pek çok eserle ilerleyeceğinin ümit edildiğinden bahsedilmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	<i>Times</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. <i>Times</i> gazetesinde yazıldığına göre Mösyö Lesseps’in İstanbul’a gelmesi yöneticilerin memnuniyetini sağlamıştır.	3
İmzasız	Başlıksız	Namık Kemal’in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> ’nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim’in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan’ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	<i>Hülasatü’s Sarf</i>	Maarif Nezaret-i Celilesi’nin vermiş olduğu izinle basılan <i>Sarf</i> kitabının tanıtımıdır. Bu kitabın anlaşılması güç olan veya anlaşılmayan çoğu meseleleri düzelttiğini, açıklığa kavuşturduğunu yazmaktadır. Bu seçkin kitaptan okullarda okuyan çocukların çok istifade edecekleri ve okumak için de öğrencilerin çok istekli olacakları belirtilip satıldığı yerler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Bahtnâme</i>	<i>Bahtnâme</i> ’nin insanın düşkünlüğünü (idbar) ve saadetini (ikbal) apaçık şekilde anlatan bir kitap olduğu açıklanmakta ve kitabın bitirilip satılmaya başlandığı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler, Esrâr-ı Acibe ve Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	

SAYI: 106 H. 3 ZİLHİCCE 1289 / R. 20 KÂNÛN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	Gazetenin imtiyaz Sahibi Aleksan Sarrafyan Efendi'nin Davasının Başka Mahkemeye Gönderilmesi	Gazetenin imtiyaz sahibi Aleksan Sarrafyan Efendi'nin davasının Dersaadet Merkez-i Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi'ne (İstanbul Asliye Mahkemesi) alınmasına dairdir.	1
Kemal	Umuma İlan	Daha önce basılan bazı kitapları tekrar basmak için matbaaya giden yazarın, matbaada öğrendiği basım yasağı hakkındaki haber hakkındadır.	
Tercüman-ı Divan- ı Hümayun Sa'dullah	(...) Gazetesinin İki Ay Kapatılması Hakkındadır	İsmi okunamayan bir gazetenin 120. sayısındaki Ermeni Patriğinin ruhanî makamıyla ilgili edep dışı bir resim paylaştığı için "12 Mart sene 1863 ve 7 Zilkade sene 83 tarihli kararname" gereği iki ay boyunca kapatılmasına karar verildiğine dair haberdır.	2
İmzasız	Teşekkür	<i>Zürai</i> gazetesine bir haberinden dolayı teşekkür edilmektedir. Haber ise Bağdat şehrinde bir eğitim meclisi oluşturması hakkındadır.	2
Hüdavendigâr	Ufacık Bir İhtar	Matbaaya gönderilen Fransızca resmi evrak üzerine <i>İbret</i> gazetesinin yazmış olduğu fıkraya "kısacık bir itiraz" hükmünde bir yazıdır. Bu itirazı yazan, matbaaya gönderilen evrakın neden Fransızca gönderildiğinin açıklamasını yapmaktadır. <i>İbret</i> gazetesini doğru sözden hoşlandığı için bu ufacık ihtarı yazdığını belirtilmektedir.	2-3
İmzasız	Başlıksız	<i>Times</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Bir bankanın gelir ve giderleri ilgili bir haberdır.	3
İmzasız	Başlıksız	Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârika-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	<i>Yeni Dünyanın Eski Adamı</i>	Ahmaklığı, anlayışsızlığı ortadan kaldırıp insanları terbiye eden, eğiten <i>Yeni Dünyanın Eski Adamı</i> adlı romanın birinci kısmı olduğu belirtilip eserin fiyatı ve satıldığı yerler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	<i>Hülasatü's Sarf</i>	Maarif Nezaret-i Celilesi'nin vermiş olduğu izinle basılan <i>Sarf</i> kitabının tanıtımıdır. Bu kitabın anlaşılması güç olan veya anlaşılmayan çoğu meseleleri düzelttiğini, açıklığa kavuşturduğunu yazmaktadır. Bu seçkin kitaptan okullarda okuyan çocukların çok istifade edecekleri ve okumak için de öğrencilerin çok istekli olacakları belirtilip satıldığı yerler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Bahtnâme</i>	<i>Bahtnâme</i> 'nin insanın düşkünlüğünü (ıdbar) ve saadetini (ikbal) apaçık şekilde anlatan bir kitap olduğu açıklanmakta ve kitabın bitirilip satılmaya başlandığı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	

SAYI: 107 H. 5 ZİLKA'DE 1289 / R. 22 KÂNÛN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
İmzasız	Başlıksız	Mahkeme safhası öncesi yapılan açıklamayı barındırmaktadır. Metnin yazarı mahkemeye çağrıldıkları için açıklama istemek amacıyla Dersaadet Merkez-i Bidayet Mahkemesi'ne (İstanbul Asliye Mahkemesi) gittiğini belirtmektedir. Orada Basın Yayın İdaresi tarafından gönderilen vekilin mahkemenin ceza vermesi gerektiği düşüncesini eleştirmektedir. Mahkemenin adalet üzerine davranacağını belirterek kendisine bir vekil verildiğini açıklamaktadır. Ayrıntıları sonradan açıklayacağını belirterek yazıyı bitirmektedir.	1
Kemal	Cemiyet-i Tedrise-i Osmaniye	Eğitimde şahsi teşebbüslerin önemini anlatan bir yazıdır. Namık Kemal, devletin yardımına muhtaç olmadan çocukların eğitimiyle ilgili kurulan özel bir teşebbüsten bahsetmektedir. Bu teşebbüs yetim ve öksüz çocukların eğitimiyle ilgilenen zamanımızda Dârüşşafaka olarak bilinen "Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye" nin kuruluş aşamalarını, nasıl geliştiğini ve yapmış olduğu çalışmaları anlatan bir yazıdır. Bu yazının sahibi olan Kemal, bu cemiyette fiili olarak çalışıp çocuklara ders veren birkaç kişiden biri olduğunu anlatmaktadır.	1
İmzasız	Başlıksız	<i>Fırat</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. <i>Fırat</i> gazetesinin 288. sayısında <i>İbret</i> 'in il (vilayet) gazeteleri hakkındaki yazısını yayımlamasına dairdir. Bu yazıyla kendileri gibi <i>İbret</i> 'in de sözü edilen konuya itiraz ettiğini ifade etmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	<i>Aydın</i> gazetesi yazarı ve aynı zamanda <i>Devir</i> gazetesi imtiyaz sahibinin <i>İbret</i> gazetesini ziyaret etmesi hakkındaki haberdur. <i>Aydın</i> gazetesi yazarı <i>Devir</i> gazetesi imtiyaz sahibi Salim Efendi'nin İstanbul'a gelerek <i>İbret</i> gazetesini ziyaret ettiği belirtilmektedir.	2
İmzasız	Varaka-i Mahsus	Memlelekette şikâyetlerin olduğu ve düzeltilmesi gereken sınıflardan bir tanesinin de arzuhalcilik olduğu ifade edilmektedir.	2
<i>Ceride-i Askeriye</i>	106 numaralı Gazetemizde Münderic	Rusya'nın (...) Hanlığına doğru yönelmesi ve İngiltere aleyhinde gözle görünür teşebbüslerde bulunmasına dairdir.	

	Bendden Maba'd		
İmzasız	Başlıksız	Zarifi Efendi'nin gözetiminde bir gazinonun salonunda "Hubb-ül Vatan" cemiyeti adına mükemmel bir balo gösterisinin düzenlenmesine dair haberin duyurusudur.	3
İmzasız	Başlıksız	Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	<i>Yeni Dünyanın Eski Adamı</i>	Ahmaklığı, anlayışsızlığı ortadan kaldırıp insanları terbiye eden, eğiten <i>Yeni Dünyanın Eski Adamı</i> adlı romanın birinci kısmı olduğu belirtilip eserin fiyatı ve satıldığı yerler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	<i>Hülasatü's Sarf</i>	Maarif Nezaret-i Celilesi'nin vermiş olduğu izinle basılan <i>Sarf</i> kitabının tanıtımıdır. Bu kitabın anlaşılması güç olan veya anlaşılmayan çoğu meseleleri düzelttiğini, açıklığa kavuşturduğunu yazmaktadır. Bu seçkin kitaptan okullarda okuyan çocukların çok istifade edecekleri ve okumak için de öğrencilerin çok istekli olacakları belirtilip satıldığı yerler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Bahtnâme</i>	<i>Bahtnâme</i> 'nin insanın düşkünlüğünü (idbar) ve saadetini (ikbal) apaçık şekilde anlatan bir kitap olduğu açıklanmakta ve kitabın bitirilip satılmaya başlandığı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	

SAYI: 108 H. 6 ZİLKA'DE 1289 / R. 23 KÂNÛN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
<i>İbret</i>	Mekteb-i Sanayi	Memeleketimizde açılan bir sanayi okulunun faaliyeti ve belli bir dereceye kadar düzene girmesi ve padişahın iltifatına mazhar olması hakkındadır.	1
İmzasız	Başlıksız	Viyana'da açılışı yapılacak olan sergiye dair haberdır. Viyana'da resmi açılışı yapılacak olan genel sergiye İstanbul'dan gidecek olanlara kolaylık olsun diye hazırlıkların yirmi dört saatten önce yapılmasına dairidir.	1
İmzasız	Başlıksız	Yazı, güncel bir haberin deyimlerden faydalanılarak anlatılmasına dairdir. Kumarhanerle ilgili haberlerin çokluğundan dolayı "Artık kabak tadı verdi doğrusu" ve kumarhanelerde varını yoğunu kaybedenler için de "soyulup soğana döndürülmesi" deyimlerinin kullanılmasına dairdir.	1
İmzasız	Dükkü Varaka-i Mahsusadan Maba'd	Arzuhalcilerin yazmış olduğu bir veraset maddesine dair dilekçenin, merhum Mahir Bey'in dergisinde yayımlanan ve edebiyatımızın bilinen tarz ve şivesinde yazılmış bir kâğıt olan "muzafferiyet-i harbiye tebriki"yle aynı olmasına dair bir tenkittir.	2
İmzasız	Başlıksız	Viyana'da sergisi hakkındadır. Serginin genel serginin asıl maksadını anlatmaktadır.	2
İyi Okumuş Bir Türk	Bir Varaka	Yazının türü mektuptur. Başkent olan İstanbul'un güzelliklerini ve imarındaki güzelliklerle ilgili pek çok övgü duyan taşralı birinin bunları merak edip İstanbul'a gelmesine dairdir.	3
Vekayi'-ı Mısıriye	Başlıksız	"Vekayi'-ı Mısıriye" adlı gazetede çıkan bir haberin <i>İbret</i> gazetesinde yazılmasıdır. Yazının türü anıdır. Birbirine rakip olan iki yabancı kaptanın bir limanda buluşması ve sonrasında körfezde bazı bahriyelilerle konuşmaları ve mücadelelerini anlatmaktadır	3
İmzasız	Bend-i Mahsus	Manisalı Bakkal Saveoğlu tarafından, Karamızrak Mehmet Efendi'nin söylediğinden bahisle gazetede yayımlanan iftira ve iğneleme dolu yazıdan sonra Karamızrak Mehmet Efendi'nin matbaaya gelip bahsedilen yazının Manisalı Bakkal Saveoğlu tarafından söylenip yazılmış olmasından emin olmadığından imzaya bakmak istemesine dairdir.	3

İmzasız	Başlıksız	Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	<i>Yeni Dünyanın Eski Adamı</i>	Ahmaklığı, anlayışsızlığı ortadan kaldırıp insanları terbiye eden, eğiten <i>Yeni Dünyanın Eski Adamı</i> adlı romanın birinci kısmı olduğu belirtilip eserin fiyatı ve satıldığı yerler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir	4
İmzasız	(Tetimme-i Tercüme-i Hikâye-i Garibe-i <i>Hıffet Peyker</i>) Cild-i Sabi'	Emin Yemenî Efendi'nin eseri olan <i>Hıffet Peyker</i> 'in yedinci cildinin dahi tercüme edilip basıldığını ve satılmaya başlandığını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Bahtnâme</i>	<i>Bahtnâme</i> 'nin insanın düşkünlüğünü (idbar) ve saadetini (ikbal) apaçık şekilde anlatan bir kitap olduğu açıklanmakta ve kitabın bitirilip satılmaya başlandığı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır.	

SAYI: 109 H. 7 ZİLKA'DE 1289 / R. 24 KÂNÛN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Faik	İ'lan-ı Mahsus	Bundan sonra yayımlanacak olan eserlerin Maarif Meclisi'nde kontrol edileceği ifade edilip böyle bir durumun hem zaman hem de farklı bilimlere vakıf olmanın zorluğu açısından mümkün olamayacağı örneklerle anlatılmaktadır.	1-2
Hadika Muharriri Tevfik	İlan-ı Mahsus	Matbaa kanununun üçüncü bendinin kitap basımı hakkında olan maddesiyle ilgili bir yazıyı <i>Hadika</i> 'ya söz verdiği gibi yarın ilan edeceğini bildirmektedir. Maarif Nezareti, bu yazıyı (En menfaatli şeyleri içine alan bir eser olduğunu) zararlı görürse toplatılmasını istediğini kanuna uymasa da kanunun kendi hakkında uygulanmasını istediğini ve gerekirse gerekli cezayı vermesini istemektedir. Yazının sonunda ise vaktiyle <i>İbret</i> 'e hizmet edenlerden olduğunu ve <i>İbret</i> 'in kadrini bildiğini belirtmektedir. Bu yazıyı <i>İbret</i> 'e destek olmak amacıyla yazmıştır. Bu yazıda kendisini “kalemini dilenci değneği etmek isteyenlerden” olarak nitelendirmektedir.	2
Bir Kâtip	<i>İbret</i> İdaresine	<i>İbret</i> 'in daha önce arzuhalçiler hakkında yazmış olduğu eleştiri yazısına katıldığını ve “tamamı tamamına” herkesin bildiği hallerini resmettiğini belirtmektedir.	3
E. Z.	Başlıksız	<i>Courrier d'Orient</i> gazetesine gelen bir yazıya göre memleketimizin birtakım Rum rahipleriyle dolduğunu ve bunların Bulgarları dalaletten kurtarmak amacıyla geldiğini belirtmektedir. <i>İbret</i> gazetesi ise bu haberdeki rahipler için “Bu rahiplerin tuttukları tarik ve neşreyledikleri efkâr birtakım mefasitten ibarettir.” diyerek geliş maksatlarını belirtmiştir.	3
Trabzon	Başlıksız	Bir haneden top sesi gibi dehşetli bir sesin gelmesine dair haberdır. Gümüşhane'ye bağlı Şiran'ın Sarıca adlı köyünde “Ömrün Hanesi” içinde geceleyin top sesi gibi dehşetli bir sesin üç defa geldiğine dair habedir.	3
İmzasız	<i>İbret</i>	Gümüşhane'ye bağlı bir köyde üç defa tekrar eden top sesi gibi güçlü bir sesin neden kaynaklandığını öğrenmek için oradaki gazetelerden açıklama beklediklerini yazmaktadır.	3
İmzasız	Başlıksız	Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan	4

		Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	
İmzasız	İlan	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârika-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Yazı, <i>Mecmua-i Eşar</i> 'ın Merhum Fatin Efendi'ye ait olduğunu ve oğlu Rasim Efendi tarafından basılarak her yerde satışa sunulduğunu haber vermektedir. Bu divanın okumaya değer bir eser olduğu belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, "E'izze-i kirâmdan şârih-i mesnevi ârif" olan ve "Sarı Abdullah Efendi ahfadından" olan Abdülbaki Efendi'nin te'lif etmiş olduğu <i>Mecelle-i Nefise</i> adlı eserin basılıp satılması hakkındadır. Bu eser, şeyhlerin biyografisini anlatmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Yeni Dünyanın Eski Adamı</i>	Ahmaklığı, anlayışsızlığı ortadan kaldırıp insanları terbiye eden, eğiten <i>Yeni Dünyanın Eski Adamı</i> adlı romanın birinci kısmı olduğu belirtilip eserin fiyatı ve satıldığı yerler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	(Tetimme-i Tercüme-i Hikâye-i Garibe-i <i>Hıffet Peyker</i>) Cild-i Sabi'	Emin Yemenî Efendi'nin eseri olan <i>Hıffet Peyker</i> 'in yedinci cildinin dahi tercüme edilip basıldığını ve satılmaya başlandığını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Bahtnâme</i>	<i>Bahtnâme</i> 'nin insanın düşkünlüğünü (idbar) ve saadetini (ikbal) apaçık şekilde anlatan bir kitap olduğu açıklanmakta ve kitabın bitirilip satılmaya başlandığı belirtilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır. (Kitap Tanıtımı)	4

SAYI: 110 H. 8 ZİLKA'DE 1289 / R. 25 KÂNÜN-I SÂNÎ 1288

SAYFA ARALIĞI: 1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	Başlıksız	<i>İbret</i> gazetesine açılan kapatma davasından hareketle gazetelere verilen kapatma cezaları ile kitap basım yasağına dair bir yazıdır. Namık Kemal, basın yayın kanunlarının gazete kapatma ve kitap basılmasının yasaklanmasına dair olan maddenlerinin bir değerlendirmesini yaparak adaletin yerine gelmesi için bu yazıyı yazdığını belirtmektedir. Kararnâme-i Âli'nin hükmüyle gazetelerin kapanmasına sebep olan maddenin (bendin) öyle bir cezaya davet edeceklerini bilmediğini ama sonrasında kapanma sebebinin anlaşıldığını yazmaktadır. Ama ne olursa olsun gazete kapatmaların haklı görülecek bir tarafının olmadığını da eklemektedir. Siyasî yöneticilerin arzularıyla veya adi sebeplerle gazetelere kapatma cezasının verilmediğini buna örnek olarak da hükûmetin <i>İbret</i> hakkındaki davasını örnek olarak göstermektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	Daha önce basılıp sonradan ara verilen <i>Envâr-ı Şarkîye</i> adlı gazetenin tekrardan basılacağı haberlerini işittiklerini yazmaktadır.	1
İmza M-M	Redd-i Mahsus	T. D imzasıyla <i>İbret</i> 'in 89. Sayısında mantık aleyhine iki buçuk sütun gözüne ilişmesi üzerine bu yazıyı (itiraz eden kişi) edeb dairesinde düzeltip çürütmesine dairdir.	2
C. H	Varaka	C. H adlı kişi, akşam zihnen çok ızdırap çektiğini ve bu ızdırabı dağıtmak için Maarif Meclisi'nin izniyle Matbaa-i Amire'de basılmış bir mecmuayı birkaç sayfa okuduğunu ama okumanın kalbindeki ızdırabı dindireceği yerde kat kat artırdığını ifade etmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	<i>İbret</i> 'in 103. sayısındaki imtihan adlı yazı hakkındadır. İmaretlerin ıslahı hakkındaki arzusuna dairdir. Ayrıca eğitim metodunun (usul-i tedris) çok karışık olduğunun kimse tarafından inkâr edilemeyeceğini belirtip bunun düzeltilmesinin de mümkün olduğunu ifade etmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı</i>	4

		<i>Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Bârîka-i Zafer</i> adlı eserin basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Mecmua-i Eşar (Şiir Dergisi) adlı eserin Merhu fatin Efendi'ye ait olduğunu ve oğlu Rasim Efendi tarafından basılarak her yerde satışa sunulduğunu haber vermektedir. Bu divanın okumaya değer bir eser olduğunu belirtmektedir (Şiir Kitabı Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı, "E'izze-i kirâmdan şârih-i mesnevi ârif" olan ve "Sarı Abdullah Efendi ahfadından" olan Abdalbaki Efendi'nin te'lif etmiş olduğu <i>Mecelle-i Nefise</i> adlı eserin basılıp satılması hakkındadır. Bu eser, şeyhlerin biyografisini anlatmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
Hâfız Abdüllatif Efendi	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	(Tetimme-i Tercüme-i Hikâye-i Garibe-i <i>Hıffet Peyker</i>) Cild-i Sabi'	Emin Yemenî Efendi'nin eseri olan <i>Hıffet Peyker</i> 'in yedinci cildinin dahi tercüme edilip basıldığını ve satılmaya başlandığını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Yedi Âlemler</i> , <i>Esrâr-ı Acibe</i> ve <i>Ser-güzel</i> adlı kitapların tanıtımı yapılmaktadır. Adı geçen kitapların kaç sayfadan oluştuğu belirtilip fiyatı yazılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Bu yazıda <i>Emsile-i Müntehabe</i> veya <i>Harus Kardaş</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır. (Kitap Tanıtımı)	4

SAYI: 111 H. 8 ZİLKA'DE 1290 / R. 24 ŞUBAT 1288

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	İfade-i Meram	<i>İbret</i> gazetesinin yayımlanması için Maarif Meclisi'nden izin alınmadığından bir ay süre ile gazeteye yasak getirildiği belirtilmektedir. Daha sonra gazetenin tekrar basımına izin verildiğine ve <i>İbret</i> gazetesinin bu konudaki görüşlerine yer verilmektedir.	1
İmzasız	"İspanya" "(...) İnkılabat-ı Ahiresi"	<i>İbret</i> gazetesinin kapatma cezasının olduğu zaman diliminde siyasî olarak görülen inkılâbın en büyüğü İspanyol krallığından, bir cumhuriyet hükûmetine dönme kararı olduğunu belirtmektedir. Ancak İspanya'da görülen inkılâbın sadece bununla sınırlı olmadığı belirtilip İspanya tarihine göz atıp meydana gelen inkılabat değerlendirilmiştir.	1-2
Ahmet Mithat	<i>İbret</i> Başmuharriri Namık Kemal Efendi'ye	<i>Basiret</i> gazetesinde çıkan ve <i>Dağarcık</i> dergisini eleştiren bir yazıya karşı Ahmet Mithat Efendi'nin kaleme aldığı yazıdır.	3
İmzasız	Başlıksız	<i>İbret</i> gazetesinin Ahmet Mithat'ın yazısına cevabı niteliğindedir. <i>İbret</i> gazetesi "İhtiyaç görünürse o vakit bahse biz de karışırız." diyerek Ahmet Mithat'ın kendilerine gönderdiği yazıya cevap vermektedir	3
İmzasız	<i>Courrier d'Orient</i> 'te okundu	Kudüs'ten gelen bir telgraftır. Bu telgrafta Ortadokslara ait Senjaf Kilisesi'nin Rum Papazlarına zorla teslim edilmesine dairdir.	3
İmzasız	Başlıksız	Kudüs'ten gelen telgrafın doğruluğu kanıtlandıktan sonra "işin ne derecelere kadar varacağını düşünelim." denilmektedir.	3
İmzasız	Teodor Kasap Efendi'nin Çankıraklı Çavuş İsmiyle Bir Mizah Gazetesinin Ruhsatını Almasına Dairdir.	Osmanlı'da yayımlarıyla şöhreti mâlûm olan Teodor Kasap Efendi'nin Çingiraklı Çavuş ismiyle bir mizah gazetesi için ruhsat verildiği haberiştir. <i>İbret</i> gazetesi, bu haberden memnuniyet duyduklarını ve asrımızda halkın ilerlemesi için büyük bir hizmet edeceğini düşündüklerini belirtmektedir.	4

İmzasız	Bazı Erbab-ı Hamiyet Tarafından <i>İbret</i> Gazetesi'ne Gelen Varakadır	Yazıda, <i>Basîret</i> gazetesi kendi yayın politikasına ters düştüğü için tenkit edilmektedir.”Özründe ara sıra ters basılır koca bir <i>Basîret</i> ve altında etrafı çifte yıldızlı menafi’-i vataniye ve havadis-i umumiyye dair millet gazetesidir.” gibi koca bir ibare bulunduğu halde neşrolunmakta olan Ali Efendi gazetesinin kalın yazı ile yani (şöylece kalın yazıyla) 868 numaralı nüshasında şu sözler görüldü.” denilerek gazetenin Firuz Ağa’yla Kasımpaşanın Müslüman halkının (ahali-i müslimesinin) ayak takımında bir kısmının yapmış olduğu olayları anlattığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Mütâlaa	“Bazı erbab-ı hamiyet tarafından <i>İbret</i> gazetesine gelen varakadır.” Başlığı altındaki yazıya karşı verilmiş bir cevaptır. Önceden bahsedilen şeylerde halkın kesinlikle hakkı olmadığı, içlerinde haysiyet sahiplerinden kimsenin olmamasıyla sabit olduğu belirtilmektedir.	4
İmzasız	İlan	Namık Kemal’in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> ’nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim’in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi’nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> ’ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4“

SAYI: 112 H. 11 MUHARREM 1290 / R. 26 ŞUBAT 1288

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	Muhâkememiz	<i>İbret</i> gazetesinde Reji'ye dair yayımlanan bir yazıdan dolayı gazetenin mahkemede halka açık bir şekilde yargılanmasına dair haberdır.	1
İmzasız	Redd-i Mu'teriz	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Basîret</i> gazetesinde yayımladığı <i>Dağarcık</i> 'ın içeriği ile ilgili bir yazıya bir kişiden itiraz gelir. Ahmet Mithat Efendi bu itirazları kimin ettiğini gazete yönetiminden sual eder ama karşılığında kendi isminin açıklamasını ister. Ahmet Mithat Efendi bunun üzerine itiraz eden (muterizi) hayali olarak konuşturarak sual cevap şeklinde karşılıklı bir konuşmaya dayanan bir yazı kaleme alır.	2
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi ve <i>Dağarcık</i> 'ta çıkacak yazısına dairdir. Ahmet Mithat Efendi'nin muhtelif meseleleri <i>Kur'an</i> 'ın hükümlerine uygulayarak yazdığı özel yazı, <i>Dağarcık</i> 'ın pazar günü dağıtılacak gazetede bulunduğunu merak edenlerin alıp okuyabileceklerini belirtmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Courrier d'Orient</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Mareşal'in (Zaptiye Müşiri) geceleyin İstanbul'da yaptığı teftişe dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>La Turquie</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. <i>La Turquie</i> 'nin <i>Basîret</i> gazetesinden aldığı haberdır. Bu haber, genel bir dilekçenin Kasımpaşa ve Fırzağa halkı tarafından imzalandığı haberi üzerine yapılan bir açıklamadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Prizren gazetesinden yapılan bir alıntıdan ibarettir.. Üsküp ile Prizren arasında ortak bir araba şirketi kurulmasına dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Bosna gazetesinin alıntı haberdır. Dost diye nitelendirilen birinin geri dönmesi hakkındadır.	4

SAYI: 113 H. 12 MUHARREM 1290 / R. 27 ŞUBAT 1288

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
İmzasız	(Terakkiyi Men' Eden Şeylerden) İkincisi	Terakkinin ancak onu takip edip gerekliliğini yerine getirmekle meydana geldiğini, terakki isteyen diğer milletler gibi artık Osmanlı halkının da terakkiyi istediğini ve eğitim, sanayi, ticaret gibi birçok şeyde geri kaldığımızın görüldüğünü analatan bir yazıdır.	1
İmzasız	Hükm-i Kanuna Karşı Bir Cür'et -Piyangolar-	Gazetecilerin birinci vazifesinin vatanın tüm unsurlarını her türlü zararlı ve münasebetsiz şeyleri gayret ile hükûmetin dikkatine sunmak olduğunu açıklamaya gerek olmadığını yazmaktadır.	1
İmzasız	Başlıksız	<i>Levand Heralt</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Bir baronun özel bir vapurla dün sabah İstanbul'a geldiğini haber vermektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Selanik'te (Rumeli) Osmanlı Gazetesi basımı haberidir. Selanik'te (Rumeli) başyazısıyla yeni bir Osmanlı gazetesi daha basılıp dağıtıldığını ve birkaç yazısının kendilerine ulaştığını belirtmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	<i>Basîret</i> gazetesiyle Ahmet Mithat Efendi aleyhine yazılan yazı ve <i>Dağarcık</i> 'ta ve <i>İbret</i> 'te bu yazıya karşılık cevabının yayımlanması sonucu <i>İbret</i> gazetesinin mesul müdürünün mahkemeye çağrılmasına yönelik bir yazıdır.	2
İmzasız	Başlıksız	<i>Basîret</i> gazetesinin, İbranilerin matem tuttukları bir resmi yayımlaması ve yorumlaması hakkındadır. <i>Basîret</i> gazetesi: "Basîret diyor ki işbu icra-yı matem resmi ehl-i iman için şeriatın tayin eylediği hudut dairesinde bir şeydir." demesi üzerine <i>İbret</i> 'in vermiş olduğu cevaptır.	2
İmzasız	Paris Aleml!	Paris âlemi ile ilgili birçok fıkranın ve hikâyenin herkes tarafından bilindiği belirtilmektedir. Özellikle karı ve koca arasında dönen fırladıklar üzerinde insanların hayrette kaldığını belirtip bir tanesini anlatmaktadır. Fıkranın konusu ise sekiz on sene önce büyük bir aileye mensup erkek gibi (zükuret) bir matmazel'in zengin ama aşağılık (pespaye) bir kocaya varmasına dairdir.	2

İmzasız	Başlıksız	<i>Levant Herald</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Düyûn-ı Umûmiyye hakkında güzel bir karşılaştırma görüldüğü belirtilmektedir. Bu karşılaştırma, küre-i arz üzerinde bulunan tüm devletlerin borçlarını tahmini olarak özetliyor. Yazının devamında hangi devletin ne kadar borcu olduğu yazılmaktadır.	3
İmzasız	On Mu'teber Müslüman İmzasıyla Matbaamıza Gelen Varakanın Aynıdır	<i>Basîret</i> gazetesinin 868. sayısında yazmış olduğu yazıda “yalnız Firuzağa ahalisiyle Kasımpaşa ahalisi aleyhinde” yazmış olduğu yazıya bir cevap niteliğindedir. <i>Basîret</i> gazetesine seslenerek <i>Hakayikü'l Vakayi'</i> gazetesinin 460 ve 471 numaralı nüshalarını mütâlaa etmemişler midir.” diyerek eleştirmektedir.	3
İmzasız	<i>İbret</i>	<i>Basîret</i> adlı gazetenin, <i>Millet Gazetesi</i> unvanıyla <i>İbret</i> 'i cahil, küfür ve cahillikle suçlamasına dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	“Red-i İtiraz” adlı yazının düzenlemedeki hatalarını söylemektedir.	4
İmzasız	Halep	<i>Fırat</i> gazetesinin Antakya'da şiddetli bir deprem olduğunu haber verdiğini ama bir zararın meydana gelmediğini aktardığını yazmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Hüdavendigâr</i> gazetesinde okunan bir haberin yayımlanmasına dairdir. Mahsulâtça olan bereketi yazmaktadır.	4
İmzasız	Bir Varaka	<i>La Turquie</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. <i>La Turquie</i> adlı gazetenin millet gazetesi olduğunu “Bir vakit bizim bir millet gazetesi var idi. Adı <i>La Turquie</i> nam millet gazetesi idi.” sözleriyle belirtmektedir. Sonrasında ölmüş olan Diyojen'in himmetiyle nasıl bir duruma girdiğini anlatmaktadır.	4
İmzasız	<i>İbret</i>	<i>Basîret</i> hakkında yazılan eleştiridir. “Söz ölüm götürmez derler. Pek doğru bir darb-ı meseldir. <i>Basîret</i> 'in millet gazetesi demekle öyle olması olmayacağı gibi <i>İbret</i> 'e dememekle dahi olmaması iktiza etmez.” diyerek <i>Basîret</i>	4

		gazetesini eleştiri etmektedir.	
İmzasız	Latife	İki fıkra tarzında latifedir. Bir tanesinin konusu bir salonda geçmekte ve bir bayanın güzelliğini ifade ederken verilen cevaba dairdir. Diğer ise sevdiği kadını koluna takıp bulvarda geçen bir Hristiyan'ın para isteyen dilenciye para vermeyip kolundaki kadının sebebini sorması üzerine İncil'de geçen bir söze bağlamasıdır.	4
İmzasız	İlan	İmzasız olarak yayımlanan bu yazıda, Gelibolu Mutasarrıfı Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitaplarının tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	(Tetimme-i Tercüme-i Hikâye-i Garibe-i <i>Hıffet Peyker</i>) Cild-i Sabi'	Emin Yemenî Efendi'nin eseri olan <i>Hıffet Peyker</i> 'in yedinci cildinin dahi tercüme edilip basıldığını ve satılmaya başlandığını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	2
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4

SAYI: 114 H. 13 MUHARREM 1290 / R. 28 ŞUBAT 1288

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	İ'lan-ı Mahsus	<i>İbret</i> 'in 36. sayısında olan yazıdan dolayı Reji davasından haklarında açılan davadan dolayı mahkemede hazır bulunmak isteyip gazeteye destek vermek isteyenlerin mahkemeye gelmek istedikleri için mahkeme tarih vesaatini öğrenmek istemelerine dairdir.	
İmzasız	Beyoğlu Islahatı'nın Muhtaç Olduğu Himmet	Sadece Beyoğlu'nun değil genel bir ıslahata ihtiyacımız olduğuna dair yazıdır.	1
İmzasız	Başlıksız	Metnin yazarı, <i>Rumeli</i> gazetesi adlı gazetenin ilk sayısı ile ilgili haberdır. Yeni bir gazete olduğunu müjdeleyerek bu gazetenin ilk sayfasında olan bir yazıyı verip temennilerini dile getirmektedir. Bu yazıdan anlaşıldığına göre düzgün ve güzel söz söylediğini "Efkar-ı Hürriyet Pervanesi" adlı yazısından anlaşıldığını belirtmektedir. Bu gazete için şunları söyleyerek haberi bitirmektedir." İnşallah-ı Teâla bu gazete <i>Gülşen-i Saray</i> 'ın yerini tutar. Cenab-ı Hak bizim Mehmet Şakir Efendi biraderimiz yer altında yattıkça <i>Rumeli</i> Gazetesi sahibi Mustafa Efendi'ye yeryüzünde tevfikler ihsan buyursun."	2
İmzasız	Tahdis-i Nimet	Osmanlı Devleti'nde halkın gazete okumaya ve satın almaya olan ilgilerinin arttığı ve bazı gazetelerin devlet teşviki olmadan ayakta kalabildikleri ve bunun memnuniyetle karşılandığını belirtmektedir. Bunları anlatırken <i>Takvîm-i Vekâyi</i> ' gazetesini örnek olarak vermektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Yeni çıkarılacak <i>Evrak-ı Perakende</i> adlı derginin tanıtımıdır. Bazı yetişmiş kişilerin <i>Dağarcık</i> dergisi tarzında bir <i>Evrak-ı Perakende</i> adlı dergiyi çıkarmaları için hızlı bir şekilde işe başladıklarını ve bundan memnuniyet duyduklarını belirtmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Yeni çıkacak <i>Çanta</i> adlı bir derginin tanıtımıdır. Padişahın askerlerinden olup aynı zamanda edebiyatçı olan (Asakir-i şahane üdebasından) bazı kişilerin <i>Çanta</i> adında bir dergi çıkarmaya giriştiklerini haber vermektedir.	2

İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Levant Herald</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Üsküdar halkının Üsküdar, Çamlıca ve Haydarpaşa arasındaki geliş gidişlere dair bir haberdir.	3
İmzasız	Başlıksız	Osmanlı Matbaası (Matbûât-ı Osmaniye) müzakerelerine dair haberdir. Osmanlı Matbaası için tayin olunan komisyonun görüşmelerinin çok güzel devam ettiğine dair haberdir.	3
İmzasız	Mütâala	İlim talebelerinin (talebe-i ulum) bir vakitten beridir mesleklerinin düzeninin bozulmasından dolayı onları “mecralarını şaşırmış sular gibi” benzetme sanatını yaparak istikballerini emniyete almalarına yönelik bir yazıdır.	3
İmzasız	Avrupa Havadisinden	İspanya’da ilan edilen Cumhuriyet hükûmetine “Avrupaca mucip olduğu tesirat-ı cesimeye Viyana’nın hali dahi delalet eder.” diyerek açıklama yapmaktadır.	3
İmzasız	Başlıksız	Rusya’da yayımlanan Faride gazetesinin alıntı haberi. Rusya’da köylülerin isyan etmesine dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Fransa’da yayınlanan Frans gazetesinin alıntı haberi. Fransa İmparatoriçesinin annesinin konte de (...) gözlerinin kör olmasına dair bir haberdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Sâl Takvimi’nin tanıtımıdır. Fen sahibi biri tarafından düzenli yapılan ve yayımlanmasına izin verilen Sâl Takvimi’nin satılmaya başlandığını haber vermektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Dârüşşafaka’ya geliri bağışlanmak amacıyla Gedikpaşa’da Osmanlı Tiyatrosu’nun sergilenmesinin bir hafta ertelenmesine dair haberdir. Dârüşşafaka’ya geliri bağışlanmak amacıyla Gedikpaşa’da Osmanlı Tiyatrosu’nun ertelenme sebebi “bu eser-i hayr için edilecek hizmete şayan olduğu ehemmiyeti vermek yani zat-ı hazret-i vekaletpenahinin taht-ı himayet-i celilelerinde başlıca bir şey yapmak üzere bir hafta kadar daha tehirine lüzum görülmüştür.” cümleleriyle baelirtmektedir.	4
İmzasız	İlan	Başmuharrir Namık Kemal’in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> ’nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim’in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perişân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Fransızca bir yazı bulunmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdülatif Efendi’nin yazmış olduğu <i>Zübdetü’l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı	4

		yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	(Tetimme-i Tercüme-i Hikâye-i Garibe-i <i>Hıffet Peyker</i>) Cild-i Sabi'	Emin Yemenî Efendi'nin eseri olan <i>Hıffet Peyker</i> 'in yedinci cildinin dahi tercüme edilip basıldığını ve satılmaya başlandığını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4

SAYI: 115 H. 14 MUHARREM 1290 / R. 1 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
<i>La Turquie</i>	İnşaat-ı Umumiye	Ülkenin fen, sanat, edebiyat gibi her alanda kalkınmasının lüzumuna değinmektedir.	1-2
Bir asker	Bir Varakadan	<i>Basîret</i> gazetesinin “birtakım saçma sapan sözler”ine dair olduğu ile ilgili bir haberi gören askerin <i>İbret</i> gazetesine yazmış olduğu eleştiri yazısıdır.	2-3
İmzasız	Avrupa’da Cumhuriyet fikirleri	“Üzüm biri birine bakarak kararır.” sözünün hükmünün şimdiye kadar şahıslarla ilgili olduğunu ama zamanımızda artık milletler için de geçerli olduğunu belirtmektedir. Bir vakit eski Fransa cumhuriyeti aleyhine Avrupa’nın hepsinin silaha sarıldığını şimdiyse Fransa’da cumhuriyetin ilanı gerçekleşirse kısa zamanda Avrupa’nın hepsini etkisine alacak endişesi hakkında yazılmıştır.	3
İmzasız	Başlıksız	Önceki sayının sayfalarındaki hataları düzeltme yazısıdır.	4
İmzasız	Başlıksız	Başmuharrir Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine yayımladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitabını kapsayan (Fatihâ’nın tercüme-i halini mübin olan) birinci cildi ile Sultan Selim’i kapsayan üçüncü kısmı olan <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adlı kitabın basıldığını ve satışa sunulduğunu belirten kitap tanıtımıdır.	4
İmzasız	Başlıksız	Sâl Takvimi’nin tanıtımıdır. Fen sahibi biri tarafından düzenli yapılan ve yayımlanmasına izin verilen Sâl Takvimi’nin satılmaya başlandığını haber vermektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Fransızca kısa bir yazı bulunmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi’nin yazmış olduğu <i>Zübdetü’l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi’nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> ’ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	(Tetimme-i Tercüme-i Hikâye-i Garibe-i <i>Hıffet</i>	Emin Yemenî Efendi’nin eseri olan <i>Hıffet Peyker</i> ’in yedinci cildinin dahi tercüme edilip basıldığını ve satılmaya başlandığını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	2

	<i>Peyker</i>) Cild-i Sabi'		
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4

SAYI: 116 H. 16 MUHARREM 1290 / R. 3 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
İmzasız	İlan-ı Mahsus	Yazı, İstanbul'da mahkeme için Asliye mahkemesine (Dersaadet Merkez-i Bidayet Mahkemesi) gidilmesine dairdir. Duruşmayı gazetede Pazartesi günü yayımlama isteklerinin başka bir sayıya ertelenmesini belirtmektedir.	1
İmzasız	Muhâkememiz	Reji meselesine dair olan mahkemeye vekil tayin etme hakkındadır.	1
İmzasız	Da'vetnâme	<i>İbret</i> gazetesinin sorumlu müdürü Aleksan Efendi'nin mahkemeye gitmediği için mahkemenin cumartesiye ertelendiğini cumartesi de gelmediği takdirde zorla getirileceğine dair yazılan bir resmi belgedir.	1
Kemal	İlan-ı Mahsus	<i>İbret</i> 'in 36. sayısında olan yazıdan dolayı Reji davasından haklarında açılan davadan dolayı mahkemede hazır bulunmak isteyip gazeteye destek vermek isteyenlerin mahkemeye gelmek istedikleri için mahkeme tarih vesaatini öğrenmek istemelerine dairdir.	1
Kemal	Bir Mevkıfiyet	Yabancılar verilen imtiyazlar konusunda haklı olduklarını ve bunu kısmen ispat ettiklerine dair bir yazıdır.	1
Erkan-ı Harp Rıfat	Varaka	Subay olan Rıfat adlı kişinin daha önce <i>İbret</i> 'te yazdığı yazıya karşılık <i>Basîret</i> gazetesinin yazmış olduğu "bir garazkâr tarafından yazılmış olduğu" şekliddeki ifadesine karşılık verilen bir cevaptır. Bu cevapta o yazıyı yazanın bir garazkâr olmadığını tam aksine milletin bir hizmetkârı olan bir subay olduğunu belirtmektedir.	2
İmzasız	<i>Basîret</i> 'in Bir Doğru Havadisi Daha	<i>Basîret</i> gazetesinin yalan bir haberini eleştirmektedir. Viyana'daki sergiye gönderilmek amacıyla Osmanlı haritasının çizildiğine dair bir haberdir. Bu habere haritayı çizenin makamının ne olduğu üzerinedir.	2
İmzasız	<i>Çingiraklı Çavuş</i> Adlı Gazete	<i>Çingiraklı Çavuş</i> adlı gazetenin gazete sahibi bir efendiye verilmesine dair haberi kendilerinin de yazdığına dairdir.	3
İmzasız	Samur Kürklü Hırsız	Yazı, silik çıktığından okunamamıştır.	3
İmzasız	(Vilayet) Rumeli Gazetesi'nde	Müslümanlarla Hristiyanlar arasında bir karışıklığın olduğu yönündeki haberlerin aslının olmadığına dairdir.	3

	okuduk.		
İmzasız	Rumeli Gazetesinin Mütâlaası	Müslümanlarla Hristiyanlar arasında bir karışıklığın olduğu haberlerinin aslını yansıtmadığına dair yaptığı açıklamadır. Bu açıklamada bu karışıklığın yaşandığı yerin ordu merkezine yakın olduğunu ağırlıklı Müslüman nüfusunun olduğunu böyle bir durumda Hristiyanların buna cesaret edemeyeceğini müvazene etmek gerektiğini yazmaktadır.	3
İmzasız	Latife	Kitab-ı Cedide ve Kitab-ı Atika taraftarları arasında geçen tartışmalar bir latife anlatılmaktadır. Ayrıca bir gazeteci ile kardeşi ve bir müşteri ile hizmetçi kız arasında geçen diyalog ve latifeye yer verilmektedir. Latifenin bir bölümü aşağıda yazılmıştır: Eskici dükkânında: Müşteri – Çocuk! Yiyecek ne var. Hizmetçi – Kuzu var efendim. Müşteri – getir bakayım bir tabak. (Çocuk yemeği getirir.) Müşteri – Canım bu nasıl kuzu. Hizmetçi – Kuzudur efendim kuzudur. Müşteri – Kuzudur ama üç sene evvelki kuzu. Biçare müşteri üç yaşındaki kuzu yemek için çatala bıçağa davranır ise de üstünde bıçağın dişine gelecek kadar da et bulamadığından kendi kendisine: - Tuhaf! “Kemiksiz et olmaz.” dediklerini işitmiş idim. Fakat etsiz kemik olduğunu işitmemiştim. Onu da bu gece gördüm!	3-4
İmzasız	Başlıksız	Başmuharrir Namık Kemal’in edebiyat ve siyaset üzerine yayımladığı külliyyatın birinci cildini kapsayan <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> adlı kitabını kapsayan (Fatihâ’nın tercüme-i halini mübin olan) birinci cildi ile Sultan Selim’i kapsayan üçüncü kısmı olan <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adlı kitabın basıldığını ve satışa sunulduğunu belirten kitap tanıtımıdır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Meşhur Fransız Hikâyecisi Aleksandır Dumas’nın <i>Pauline</i> yazı başlığıyla tasvir edip yazmış olduğu “Latif ve Garip Hikâye”nin Türkçeye tercüme edilmesi hakkındadır. Metin yazarı, bu hikâyenin çok beğenildiğini ve bunu tercüme edeninde istikbali parlak olan yeni bir kalem sahibi (erbab-ı kalem) olduğunu belirtmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Fransızca kısa bir yazı bulunmaktadır.	4

İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	(Tetimme-i Tercüme-i Hikâye-i Garibe-i <i>Hıffet Peyker</i>) Cild-i Sabi'	Emin Yemenî Efendi'nin eseri olan <i>Hıffet Peyker</i> 'in yedinci cildinin dahi tercüme edilip basıldığını ve satılmaya başlandığını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	2
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Genç bir edibin “Şundan Bundan” yazı başlığıyla <i>Dağarcık</i> dergisi şeklinde bir küçük bir risâle basmayı düşünmesi hakkındadır.	4

SAYI: 117, H. 18 MUHARREM 1290 / R. 5 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	İ'tizar	<i>İbret</i> gazetesinin cumartesi günü yapılacak mahkemesinin salı gününe ertelendiğini konu alan bir yazıdır.	1
İmzasız	Burdurlu Buğuz Parnasyan Efendi 'Vekil Olamadı Gitdi'	<i>İbret</i> gazetesinin "Reji" konusundan yargılandığı mahkemede Müdde-i Umumi (Savcı) Buğuz Parnasyan Efendi ve <i>İbret</i> gazetesinin avukatları arasında cerayan eden konuşmanın yazıya dökülmüş halidir. Yazıda Mudde-i Umumi Buğuz Parnasyan Efendi'nin iddiaları yer yer alaylı bir dille çürütülmeye çalışılmaktadır.	1
Müdür-i Mesul Aleksan Sarrafyan	İlan	"Divan-ı Ahkâm-ı Adliye Nezareti'nde müstahdem mübaşirler hakkında icra cemiyeti'nin ilanı mahsusası" hakkındadır.	2
İmzasız	Meserret	Meşhur Fransız hikâyeci Aleksandre Dumas'ın kaleme aldığı <i>Pauline</i> adlı hikâyenin Türkçeye tercüme edildiğini konu alan bir yazıdır.	2
İmzasız	Başlıksız	Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'nin onuncu sınıf talebelerinden Sakızlı Mustafa Hayreddin Efendi'nin Fransız emsallerinin kaleme aldığı eserlerinden daha iyi olan kimya kitabının gazete abone karşılığı verilmesini konu alan bir yazıdır.	2
Talebelerden Bir zatın Varakası	Başlıksız	<i>Basiret</i> gazetesinin yazarlarından Esadullah (...)’ı "Bu günlerde yine basiretsizliği ele aldı diyerek. Kırdığı koz bini aştı." diyerek yazdığı yazı nedeniyle eleştirmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Merhum Hayrullah Efendi'nin eseri olan <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'ne ek (zeyl) olarak adliyede görevli (Divan-ı Ahkâm-ı Adliye görevlilerinden) İzzetli Şevki Efendinin düzenlemiş olduğu on yedinci sayısının basılıp satışa sunulduğuna dair haberdur. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	İlan	Başmuharrir Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız		Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin	4

	Başlıksız	yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	(Tetimme-i Tercüme-i Hikâye-i Garibe-i <i>Hıffet Peyker</i>) Cild-i Sabi'	Emin Yemenî Efendi'nin eseri olan <i>Hıffet Peyker</i> 'in yedinci cildinin dahi tercüme edilip basıldığını ve satılmaya başlandığını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Meşhur Fotoğrafçı Papasyan Efendi'nin İstanbul'da Okçular başında 47 numarada sanatını icra ettiğine ve müracaat edenlerin gayet memnun kalacaklarını konu alan bir yazıdır.	4

SAYI: 118 H. 19 MUHARREM 1290 / R. 6 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	Sayfa NO
İmzasız	<i>Basîret</i> rezaleti artırdı.	<i>Basîret</i> gazetesinin, rezaleti edepsizlik derecesine vardığını ifade ve tenkit eden bir yazıdır. <i>Basîret</i> gazetesinin kendi menfaatleri doğrultusunda politika yaptığını söylemektedir.	1
Kemal	Parga Meselesi	<i>İbret</i> gazetesine toplumun her kesimi hamiyetpervelerinden pekçok yazı geldiği, bu yazıların çokluğundan dolayı onları yayımlamanın mümkün olmadığı belirtilmektedir. Gelen yazıların özetini çıkarıp genel bir değerlendirme yapacağını kalem sahiplerinden rica ederek müsaade istiyor. Yazar, aldığı bilgiye göre Parga Meselesi'ni şu şekilde özetlemektedir. “Aldığımız tafsilata göre bu Parga Meselesi'nde iki cihet olarak biri mülkümüzde basılan gazetelerin güzelliğinden ve diğeri devletçe gayet mühim bir noktanın gaip olması veya zaten hazine-i celilenin malı iken yine hazine-i celile tarafından satın alınması hususundan ibarettir.”	1-2
İmzasız	Parga Meselesi	Parga hakkında ahali vekilleri tarafından gazeteye müjdeli bir haber geldiğinin bildirilmesinden ibarettir. Bu haber, hükûmetin kazayı ahalisine terk etmesi hakkındadır.	3
İmzasız	İlan-ı Resmi	Kıbrıs'ta kıtlıktan yer değiştirmelere dair bir resmi ilandır. <i>İbret</i> gazetesi bu ilanın aslı ve esasının olmadığını belirtmektedir.	3
İmzasız	<i>İbret</i>	<i>İbret</i> gazetesi olarak akılların ermediği ve iyice araştırmadıkları haberleri yazmadıklarını belirtmekte ve “resmi ilan”da verilen Kıbrıs'ta kıtlık sıkıntısından dolayı haberini veren gazeteleri de “ağızına geleni yazmakla” eleştirmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	Dârüşşafaka'ya yardım için Osmanlı Tiyatrosu'nun sahne almasına dair haberdır. Gedikpaşa'da Dârüşşafaka'ya yardım toplamak amacıyla Osmanlı Tiyatrosu'nda <i>Paris Fukarası</i> adlı oyunun sahnelendiğini belirtmektedir.	
İmzasız	Matbûât-ı Osmaniye serlevhasıyla	Osmanlı matbaası (Matbûât-ı Osmaniye) hakkında yeni bir düzenlemenin yapıldığı haberidir. Bu düzenlemede <i>İbret</i> dâhil bazı gazetelerin yazılarının inceleneceği hakkındadır.	

	aldığımız varakanın aynıdır	Ayrıca Osmanlı matbaası hakkında yapılacak yeni düzenleme zamanın şartlarına uygun olacağını ve baskı altından kurtaracak şekilde düzenleceğini belirtmiştir.	
İmzasız	Başlıksız	Gazetelerin rivayetlerine göre İstanbul'da bazı vekil ve bakanların değişeceği söylentisinde bulunduklarını aktarmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Fransa gazetelerinden yapılan bir alıntıdır. Gazete kapatılmasına dairdir. (...) adlı gazete Prens Bismark hakkında hakaret edici bir yazı yazdığından dolayı bir daha açılmamak üzere tamamen kapatıldığına dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum Hayrullah Efendi'nin eseri olan <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'ne ek (zeyl) olarak adliye görevli (Divan-ı Ahkâm-ı Adliye görevlilerinden) İzzetli Şevki Efendinin düzenlemiş olduğu on yedinci sayısının basılıp satışa sunulduğuna dair haberdır. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	<i>Letâif-i el Kimya</i>	Bu risâlenin küçük bir parçasının basılıp satışa sunulduğuna dairdir. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	<i>Topal Şeytan</i>	Bu hikâyenin üçüncü kısmının basılıp satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Sâl Takvimi'nin tanıtımıdır. Fen sahibi biri tarafından düzenli yapılan ve yayımlanmasına izin verilen Sâl Takvimi'nin satılmaya başlandığını haber vermektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Fransızca bir kısa yazı bulunmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	(Tetimme-i Tercüme-i Hikâye-i Garibe-i <i>Hıffet Peyker</i>) Cild-i Sabi'	Emin Yemenî Efendi'nin eseri olan <i>Hıffet Peyker</i> 'in yedinci cildinin dahi tercüme edilip basıldığını ve satılmaya başlandığını yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve	4

		kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	

SAYI: 119 H. 20 MUHARREM 1290 / R. 7 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	Görenek	Göreneğin insan hayatını olumsuz etkilediğini ve kalıcı olduğunu ele alan bir yazıdır. Bu yazıda ayrıca görenek açıklanmıştır.	1
İmzasız	Matbûât Nizamnâmesi	Bu yazı bir matbûât düzenlemesinin yapıldığına dair haberdir. <i>La Turquie, Hakayık ve İbret</i> 'in de bu düzenlemenin şekliyle ilgili fikirlerini ortaya koydukları bildirilmiştir.	2
Vükela-yı ahali (...) Mustafa	Başlıksız	Parga kazasının yine kendi ahalisine terk ve ihalesi hakkında ahali vekilleri tarafından gönderilen teşekkürnâmedir Merhum Rıfat Paşa'nın maliye bakanlığı sırasında Parga kasabasından almış olduğu on üç hisse hâsılatıyla ilgili haberdir.	2
İmzasız	Fıkra-i Atiye Avusturya Gazetelerinden Naklen (...) Okundu.	Macaristan'ın kuzeyinde çocukların eğitim aldığı bir okula giden müfettiş ile öğretmenin arasında geçen soru-cevap şeklindeki diyalog mizahî şekilde verilmiştir.	3
İmzasız	On Yedi Mühür Ve İmzasıyla Matbaamıza Gelen Varakadır.	<i>Basîret</i> gazetesinin kendi hatalarını görmesine dairdir. <i>Basîret</i> 'in hatalarının görmesini bir şu beyitle dile getirmiştir. (Çeşm-i insaf gibi kâmile mizan olmaz. Kişi noksanını bilmek gibi irfan olmaz.)	3
İmzasız	Başlıksız	Merhum Hayrullah Efendi'nin eseri olan <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'ne ek (zeyl) olarak adliyede görevli (Divan-ı Ahkâm-ı Adliye görevlilerinden) İzzetli Şevki Efendi'nin düzenlemiş olduğu on yedinci sayısının basılıp satışa sunulduğuna dair haberdir. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Letâif-i el-Kımya</i> adlı kitabın tanıtımıdır. Bu risâlenin küçük bir parçasının basılıp satışa sunulduğuna dairdir. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	<i>Topal Şeytan</i>	Bu hikâyenin üçüncü kısmının basılıp satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Sâl Takvimi'nin tanıtımıdır. Fen sahibi biri tarafından düzenli yapılan ve yayımlanmasına izin verilen Sâl Takvimi'nin	4

		satılmaya başlandığını haber vermektedir.	
İmzasız	Başlıksız	Fransızca kısa bir yazı bulunmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4

SAYI: 120 H. 21 MUHARREM 1290 / R. 8 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
<i>İbret</i>	Redd-i Batıl	<i>Basiret</i> 'in 879. sayısında <i>İbret</i> 'e dair yazmış olduğu yazılara cevap niteliğinde olan bir yazıdır. <i>İbret</i> gazetesi olarak <i>Basiret</i> 'e cevap vermenin kendileri için bir züll olduğunu ama “Millet Gazetesi fılan gibi koca koca unvanları haiz olarak intişar etmekte olan ahlâk-ı seyyie ve efkâr-ı batıla ilannâmelerinin halka mahiyetini göstermekle kendimizi mükellef bildiğimiz için yine birkaç lakırdı söylemeye mecbur olduk” denilmektedir.	1
İmzasız	An kes ki Nedânet	<i>İbret</i> gazetesine daha önce <i>Basiret</i> gazetesini eleştirmek amacıyla bir kişi tarafından yazılan yazıya karşılık olarak <i>Basiret</i> 'in cevap vermesidir. <i>Basiret</i> 'in bu cevabına karşılık olarakta yazıyı gönderen kişinin de <i>Basiret</i> hakkında yazdığı hakaret düzeyinde ağır bir yazıyı kaleme almasıdır.	2
İmzasız	<i>Basiret</i>	<i>Basiret</i> 'in eleştirilerin hedefi olan resmi yorumlamasına dairdir. <i>Basiret</i> gazetesi, yapılan tenkitlere karşı “O resim İranilerin Kerbela’da ettikleri matemın heyetidir. İraniler o resimlere perestîş etmezler kendi hey’etleridir. Biz (teessür) diyerek nevhayı takdir etmedik bahiste o vak’a idi.” demesi üzerinedir.	2
İmzasız	Cevap	<i>İbret</i> 'in, <i>Basiret</i> gazetesine resim hakkında verdiği cevaptır. <i>İbret</i> gazetesi resim hakkındaki eleştirilerinin sebebini bildirmektedir.	2
İmzasız	Bir Zat Tarafından Varakadır Ki Her Cihetine Müşterek Olmadığımız Halde İlan Eyledik	Çocuklardan, kadınlardan ve cahillerden işitilen bazı hikmetli kelimelerin ortaya çıkışını düşündüğünü belirtip şahit olduğu bir olayı aktararak anlatmaktadır.	3

İmzasız	Başlıksız	Dârüşşafaka için Osmanlı Tiyatrosu'nda yardım amacıyla sahnelenen oyundan kazanılan para hakkındaki bir haberdır. Bu haberde Dârüşşafaka için Osmanlı Tiyatrosu'nda yardım amacıyla sahnelenen oyundan kazanılan paranın miktarını söylemektedir. Bu paranın yüzde yirmisinin Osmanlı Tiyatrosu'nun masrafları için Güllü Agop Efendi'ye verildiğini belirtmektedir.	3
İmzasız	<i>Rûznâme-i Cerîde-i Havadis</i> (Alıntı Haber)	Dünyada en doğru muamelattan olmak üzere <i>Rûznâme-i Cerîde-i Havadis</i> 'te gördüğü Parga Hissedârâmı'yla alakalı bir haberdır.	4
İmzasız	Paris'te İki İhtilalci Beyninde	İki arkadaşın Fransız ihtilaline yönelik karşılıklı konuşmasına dayanan bir fıkradır.	4
İmzasız	Diğer İki İhtilalci	Karşılıklı diyaloga dayanan sevme konulu bir fıkradır. Bu fıkranın bazı kelimeleri silik olduğundan okunamamıştır.	4
İmzasız	İlan	Başmuharrir Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum La'lizade Abdülbaki Efendi'nin risâlesinin basılıp satışa sunulduğunun tanıtımını yapmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Mustafa Asım Bey'in geçmiş senelerin hicrî yılını miladiye çevirmek ve miladiyi hicriye çevirmek amacıyla bir takım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş bir büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığını ve satışa sunulduğunu tanıtmaktadır.	
Müdde'i Necip	Başlıksız	1289 senesi için takvim basılıp satışa sunulduğu ve kendi mührünün basılı olmayanların sahte olduğunu belirten bir yazıdır.	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum Hayrullah Efendi'nin eseri olan <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'ne ek (zeyl) olarak adliyyede görevli (Divan-ı Ahkâm-ı Adliye görevlilerinden) İzzetli Şevki Efendi'nin düzenlemiş olduğu on yedinci sayısının basılıp satışa	4

		sunulduğuna dair haberdır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	<i>Letâif-i el-Kimya</i>	Bu iki risâlenin küçük bir parçasının basılıp satışa sunulduğuna dairdir. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	<i>Topal Şeytan</i>	Bu hikâyenin üçüncü kısmının basılıp satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Fransızca kısa bir yazı bulunmaktadır.	4

SAYI: 121 H. 22 MUHARREM 1290 / R. 10 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Matbûât İdaresi	Matbûât İdare-i Behiyesinden Emr-i Mahsus	<i>Basîret</i> gazetesi ile <i>İbret</i> gazetesi arasında devam eden Kerbela tartışmasının sürdürülmesinin uygun olmayacağına dair resmî bir ihtar yazısıdır.	1
Kemal	Vatan	Namık Kemal'e ait uzun bir yazıdır. Bu yazıda vatanın sadece sınırlarla çizilen bir toprak parçası olmadığı, vatanın tüm fertlerini kuşatan bir ruh olduğu ifade edilip vatan sevgisinin ehemmiyeti ve vatanın niçin sevilmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır. Ayrıca Avrupa devletlerinin bünyesi altındaki farklı etnik unsurlardan çekindikleri halde böyle bir durumun Osmanlı Devleti için geçerli olmadığını belirtmektedir. Yazar ayrıca Osmanlı Devleti'nin geri kalma nedenlerine kısaca değinmektedir.	1-2
İmzasız	Hâdim-i Millet <i>İbret</i> Gazetesi Matbaasına	<i>İbret</i> gazetesine gönderilen bir yazının yayımlanması ve hataların hoş görülmesi isteğidir.	2
İmzasız	Eda-yi Fariza	Milletin terakkisinin eğitimle olunacağını ve Hristiyanların vatana emanet ve aynı zamana bir ihsan olduğunu onlara yardım ederek "Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye"de beş altı sene içerisinde onlara faydalı olma ve onları kazanma üzerine kaleme alınan bir yazıdır.	2
İmzasız	Arkadaşımız Teodor Kasap Efendi	Çingiraklı Tatar dergisinin sahibi olan Kasap Efendi'nin mart ayına doğru gazetesini neşredeceğini belirtmektedir. Ayrıca Molier'in oyunlarından <i>Pinti Hamit</i> isminde tercüme etmiş olduğu oyunu dahi on beş güne kadar Gedikpaşa'daki Osmanlı Tiyatrosu'nda sahneleyeceğini belirtmiştir.	4
İmzasız	Başlıksız	Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyyah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4

İmzasız	Başlıksız	Merhum La'lizade Abdalbaki Efendi'in eseri hakkındadır. Merhum La'lizade Abdalbaki Efendi'nin risâlesinin basılıp satışı sunulduğuna dairdir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Mustafa Asım Bey'in geçmiş senelerin hicrî yılını miladiye çevirmek ve miladiyi hicrîye çevirmek amacıyla bir takım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş bir büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığına dairdir. (Kitap Tanıtımı)	
Müdde'i Necip	Takvim	1289 senesi için takvim basılıp satışı sunulduğu ve kendi mührünün basılı olmayanların sahte olduğunu belirten bir yazıdır.	
İmzasız	Başlıksız	Merhum Hayrullah Efendi'nin eseri olan <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'ne ek (zeyl) olarak adliyyede görevli (Divan-ı Ahkâm-ı Adliye görevlilerinden) İzzetli Şevki Efendi'nin düzenlemiş olduğu on yedinci sayısının basılıp satışı sunulduğuna dair haberdır. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Letâif-i el-Kimya</i>	Bu iki risâlenin küçük bir parçasının basılıp satışı sunulduğuna dairdir. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	<i>Topal Şeytan</i>	Bu hikâyenin üçüncü kısmının basılıp satışı sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Fransızca, kısa bir yazı bulunmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4

SAYI: 122 H. 25 MUHARREM 1290 / R. 12 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
İmzasız	Matbûât İdare-i Behiyesi Tarafından <i>Basîret</i> Gazetesine Gönderilen İhtarnâmenin Suretidir.	<i>Basîret</i> gazetesinin aldığı ihtarnâmeğe rağmen edebe yakışmayacak sözleri tekrar kullandığını belirtip ve bu tekrarlarda ısrar ederse gazetenin kapatılacağına dair resmi yazıdır.	1
Kemal	<i>İbret</i>	<i>Basîret</i> gazetesinin edeb dışı yazılar yazmasına <i>İbret</i> 'in sebep olduğunu gururla yazdığını belirtmektedir. <i>Basîret</i> 'in itham ettiği <i>İbret</i> 'e nasıl bir nefretle baktıklarının birçok delili olduğunu bundan dolayı <i>İbret</i> gazetesi olarak hiçbir vicdan azabı çekmediklerini belirten bir yazıdır.	1
Kemal	Ve Mine'l Garaip	Namık Kemal, "Matbûât-ı Maarif" mührünü içine alan <i>Malnâme</i> 'yi incediklerini belirtmektedir. Bunun yüz seksen dokuzuncu sayfasında görülen cetvelde İstanbul gazetelerinin "garip" diye nitelendirdiği yanlışlarını sıralamaktadır. Bun yanlışlara örnek verirse bunların biri <i>Takvîm-i Vekâyî</i> 'dir Bu <i>Malnâme</i> 'de bu gazeteyi tanıtırken "haftada üç defa çıkar" demektedir. Hâlbuki bu gazete uzun süredir haftada bir defa çıktığı yazar tarafından belirtilmektedir. Sonrasında yazar, diğer gazetelerin yanlış verilen bilgilerini yazmaktadır.	1
Kemal	Mevaridat-ı Belediye	İstanbul ve etrafının ulaşımı konusunda devlet tarafına yazılan dilekçe hakkındadır. İştirildiğine göre İstanbul ve etrafında bazı güvenli sermayedarlar tarafından "muntazam arabalar" işletirmek için iki buçuk üç yıl önce devlet kurumuna imtiyaz dilekçesi verildiğini ve bu imtiyaz dilekçesinin keyfi olarak üst makamlara gönderildiğini; üst makamlarında bu imtiyaz dilekçesinin de birçok inceleme yaptıktan sonra şartların birçoğunu düzelttiklerini ve değiştirdiklerini zamanın da beş yıl olarak kabul edildiğini, imtiyaz dilekçesinin kabul edilip edilmemesi aşamasındayken tramvay şirketinin hiç imtiyazı olmaksızın o yolda araba işleteceğini hükûmete beyan etmesi üzerine diğer şirketin imtiyaz dilekçesi red edilmiştir.	1-2

M. N.	Zeyl	<i>İbret</i> gazetesi Tramvaya olumlu bakışlarının bakışının değiştiğini söylemektedir. Tramvayın günden güne halkın rahatını bozduğunu ve daime kendi menfaatini ön plana aldığına yönelik eleştiri yazısıdır.	2
İmzasız	Latife	Paris’te, bir papazla kendini kurnaz zanneden bir kimse arasında geçen bir olayın fıkra tarzında anlatılmasıdır	3
İmzasız	İlan	Başmuharrir Namık Kemal’in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> ’nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim’in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâkı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi’nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> ’ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Başmuharrir Namık Kemal’in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> ’nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim’in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâkı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	
İmzasız	Başlıksız	Merhum La’lîzade Abdülbaki Efendi’nin eseri hakkındadır. Merhum La’lîzade Abdülbaki Efendi’nin risâlesinin basılıp satışa sunulduğuna dairdir.	4
İmzasız	Takvim (Hicrîden Miladiye, Miladiden Hicrîye Çevirme)	Mustafa Asım Bey’in geçmiş senelerin hicrî yılını miladiye çevirmek ve miladi hicrîye çevirmek amacıyla bir takım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş bir büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığına dairdir.	4
İmzasız	<i>Çalak İkincisi</i>	Bu <i>İbret</i> veren hikâyenin ikinci kısmında basılıp önceki kısımlarıyla beraber satışa sunulduğunu yazmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Yıldız ilminde maharetli olan Yusuf Efendi’nin geçen sene basıp yayımladığı takvimin büyük bir rağbet gördüğü için bu senede gayet güzel bir <i>Sâlnâme</i> (Takvim) yazdığına dairdir. Bu <i>Sâlnâme</i> ’nin birçok hükümleri içinde barındırdığı gibi Avrupa devletlerinin kara, deniz, ticaret ve maliyesi hakkında da bilgi verdiğini belirtmiştir.	4

Edda’i Necip	Başlıksız	1289 senesi için takvim basılıp satışı sunulduğu ve kendi mührünün basılı olmayanların sahte olduğunu belirten bir yazıdır.	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum Hayrullah Efendi’nin eseri olan <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> ’ne ek (zeyl) olarak adliyede görevli (Divan-ı Ahkâm-ı Adliye görevlilerinden) İzzetli Şevki Efendi’nin düzenlemiş olduğu on yedinci sayısının basılıp satışı sunulduğuna dair haberdır.	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi’nin yazmış olduğu <i>Zübdetü’l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	<i>Letâif-i el-Kımya</i>	Bu iki risâlenin küçük bir parçasının basılıp satışı sunulduğuna dairdir.	4
İmzasız	<i>Topal Şeytan</i>	Bu hikâyenin üçüncü kısmının basılıp satışı sunulduğunu haber vermektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Fransızca, kısa bir yazı bulunmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan’ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4

SAYI: 123 H. 26 MUHARREM 1290 / R. 13 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	Yine Parga	Parga meselesine dair "Parga Hissedârânı" diye tabir edilen biri tarafından <i>Hakayık</i> gazetesinde yayımlanan bir yazı hakkındadır. Parga'dan bahseden <i>Hakayık</i> ve <i>Hakayık</i> gibi gazetelerin hepsinin Parga Meselesi'nin usul ve hakikatını bilmediklerini belirten yazar, Parga Meselesi'ni ehemmiyetli görmediklerini ama bu konuda kendilerinde bir yazı kaleme aldıkları için bu yazıya cevap verme gereğini duyduklarını belirtmektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	<i>Hakayık</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. <i>Hakayık</i> gazetesinin dünkü bir yazısında Kadı karyesiyle Beyoğlu'nda çiçek hastalığının ortaya çıktığını yazdığını ama bu haberin gerçeği yansıtmadığını anlatan bir yazıdır.	1
İmzasız	Başlıksız	Başmuharrir Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'in yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum La'lizade Abdalbaki Efendi'in eseri hakkındadır Merhum La'lizade Abdalbaki Efendi'nin risâlesinin basılıp satışa sunulduğuna dairdir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Mustafa Asım Bey'in geçmiş senelerin hicrî yılını miladiye çevirmek ve miladiyi hicriye çevirmek amacıyla bir takım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş bir büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığına dairdir.	4
İmzasız	<i>Çalak İkincisi</i>	Bu <i>ibret</i> veren hikâyenin ikinci kısmında basılıp önceki kısımlarıyla beraber satışa sunulduğunu yazmaktadır.	4

İmzasız	Başlıksız	Yıldız ilminde Maharetli Olan Yusuf Efendi'nin yazmış olduğu <i>Sâlnâme</i> (Takvim) adlı takvimin tanıtımıdır. Yıldız ilminde maharetli olan Yusuf Efendi'nin geçen sene basıp yayımladığı takvimin büyük bir rağbet gördüğü için bu senede gayet güzel bir <i>Sâlnâme</i> yazdığına dairdir. Bu <i>Sâlnâme</i> 'nin birçok hükümleri içinde barındırdığı gibi Avrupa devletlerinin kara, deniz, ticaret ve maliyesi hakkında da bilgi verdiğini belirtmiştir.	4
Edda'i Necip	Başlıksız	1289 senesi için takvim basılıp satışa sunulduğu ve kendi mührünün basılı olmayanların sahte olduğunu belirten bir yazıdır.	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum Hayrullah Efendi'nin eseri olan <i>Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tarihi</i> 'ne ek (zeyl) olarak adliye görevli (Divan-ı Ahkâm-ı Adliye görevlilerinden) İzzetli Şevki Efendi'nin düzenlemiş olduğu on yedinci sayısının basılıp satışa sunulduğuna dair haberdır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	<i>Letâif-i el-Kımya</i>	Bu iki risâlenin küçük bir parçasının basılıp satışa sunulduğuna dairdir. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	<i>Topal Şeytan</i>	Bu hikâyenin üçüncü kısmının basılıp satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Fransızca, kısa bir yazı bulunmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4

SAYI: 124 H. 26 MUHARREM 1290 / R. 14 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	Bizde Ahlâkın Hali	Osmanlı halkının yüksek ahlâkındaki çöküşü ifade eden ve bu durumdan şikâyet eden bir yazıdır.	1-2
İmzasız	Başlıksız	Gazetelerde çıkan ve Osmanlı Devleti'nin borçlanmak için anlaşma yapacağına dair haberdır. Yazar memleketimizi her tarafının mahsul veren bir çiftlik olmasına rağmen borçlanmamızı değerlendiren bir yazı yazmıştır.	2
İmzasız	Başlıksız	<i>İbret</i> 'in 114. sayısında çıkan ve Beyoğlu'nun ıslah edilmesine dair yazının incelenmesi hakkındadır. Metin yazarı, <i>İbret</i> 'in 114. sayısında çıkan Beyoğlu'nun ıslah edilmesine dair yazı tekrar okunup incelendiğinde bunun ne kadar büyük bir hayır olduğunu ve bu yazının oranın ıslah edilmesi için gayret ve himmeti artıracağını belirtmektedir.	2
İmzasız	<i>Sada</i> Gazetesi'ne Gönderilen İhtarnâmenin Suretidir.	<i>Sada</i> gazetesinin Ermeni Katolik Cemiyeti için nifaka sebep olan sözler yazması için gönderilen resmi belgedir. Bu belgede bir takım haddini aşan sözler ve ya hakarete bulunulursa gazetenin kapatma cezası alacağı yazılmaktadır.	2
İmzasız	İlan	Başmuharrir Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâkı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'in yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum La'lizade Abdülbaki Efendi'nin risâlesinin basılıp satışa sunulduğuna dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Mustafa Asım Bey'in geçmiş senelerin hicrî yılını miladiye çevirmek ve miladiyi hicrîye çevirmek amacıyla bir takım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş bir büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığına dairdir.	4

İmzasız	Takvim	1289 senesi için takvim basılıp satışı sunulduğu ve kendi mührünün basılı olmayanların sahte olduğunu belirten bir yazıdır.	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	<i>Çalak İkincisi</i>	Bu İbret veren hikâyenin ikinci kısmında basılıp önceki kısımlarıyla beraber satışı sunulduğunu yazmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Fransızca, kısa bir yazı bulunmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4

SAYI: 125 H. 28 MUHARREM 1290 / R. 15 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
<i>Sıraç</i>	Yine Piyango Meselesi	Hükûmetin tren (şimendifer) piyangosunu iptal ettiği ve bu konuda bir dâhili bulunmadığını ancak bazı yabancıların hükûmetin bu kararına rağmen tren piyangosu satışına devam ettiği ifade edilmektedir. Bu haber <i>Sıraç</i> gazetesinden alınmıştır.	1
İmzasız	Hülasa-i Tercümesi Atide Münderic Mektubu <i>Courrier d'Orient</i> 'ten Okuduk (İtalya'da Cumhur Taraftarları) 6 Mart Tarihiyle Roma'dan Tan Gazetesi'ne Yazılmıştır	İspanya'da ilan edilen cumhuriyetin İtalya'da görülen etkisini ve iki grup arasındaki ayrılığı anlatmaktadır. Sonrasında ise Roma'da "Roma Ahdı" adı verilen bir programın teşebbüsünden bahsedilmiştir.	2
İmzasız	<i>İbret</i> 'in Mülâhâzası	<i>Courrier d'Orient</i> 'teki (üstte bulunan haber) tercüme haberin kendilerini İtalya hakkında daha önce yazdıkları yazıları haklı çıkardığını ifade etmişlerdir.	2
İmzasız	Başlıksız	<i>Courrier d'Orient</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. İstanbul'da Fransa elçisinin gözetiminde Fransa vatandaşlarına yönelik bir yardım cemiyetinin kurulma aşamasında olduğunu haber vermektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>La Turquie</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Bu sene Hac'da bulunan Müslümanların sayısını ülkelere göre ifade etmektedir.	3

İmzasız	Başlıksız	Yıldız ilminde maharetli olan Yusuf Efendi'nin geçen sene basıp yayımladığı takvimin büyük bir rağbet gördüğü için bu senede gayet güzel bir <i>Sâlnâme</i> (Takvim) yazdığına dairdir. Bu <i>Sâlnâme</i> 'nin birçok hükümleri içinde barındırdığı gibi Avrupa devletlerinin kara, deniz, ticaret ve maliyesi hakkında da bilgi verdiğini belirtmiştir.	3
İmzasız	Başlıksız	Başmuharrir Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum La'lizade Abdülbaki Efendi'in kitabının (risâle) basılıp satışa sunulduğuna dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	Mustafa Asım Bey'in geçmiş senelerin hicrî yılını miladiye çevirmek ve miladi hicriye çevirmek amacıyla bir takım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş bir büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığına dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	1289 senesi için takvim basılıp satışa sunulduğu ve kendi mührünün basılı olmayanların sahte olduğunu belirten bir yazıdır.	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	<i>Çalak İkincisi</i>	Bu İbret veren hikâyenin ikinci kısmında basılıp önceki kısımlarıyla beraber satışa sunulduğunu yazmaktadır (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Fransızca kısa bir yazı bulunmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4

SAYI: 126 H. 30 MUHARREM 1290 / R. 17 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	Dârüşşafaka	Namık Kemal, bu yazıda eğitimin önemi anlatıldıktan sonra Osmanlı Devleti'nin geçmişten günümüze kadar gelen zaman diliminde eğitime vermiş olduğu önemi belirtmekte ve dünyanın Osmanlıya eğitim açısından nasıl bir gözle baktığını ifade etmektedir. Ayrıca zamanımızda dahi hükûmetin her türlü eğitimin revaç bulması için çalıştığını, hatta sonraları eğitimin devlet zoruyla da olsa alınması gerektiği (Tahsil-i Cebri) üzerine Maarif Nizamnâmesi'nin basılıp dağıtıldığını belirtmektedir. Osmanlıda eğitimin zorunlu olması gerektiğini şu cümleyle belirtmiştir "Hatta sonraları tahsil-i cebri esası üzerine bir de Maarif Nizamnâmesi neşrolunmuştu."	1
İmzasız	Maarifperverlik	<i>İbret</i> gazetesi perşembe günü yapılacak olan "Beyoğlundaki Fransız tiyatrosunda Maarif-i Umumiye Nazırı Devletli Paşa Hazretlerinin himayetlerinde bir konser icra olunacaktır ki hasılatı Ermeni milleti hamiyetperverlerinin eseri olarak vücuda gelip Avrupa mekteplerine rekabet edecek dereceye gelmiş olan Akapyan kız mektebine aittir." duyurusunu yapmaktadır. Ardından "maarif'in meziyetlerinin herkes tarafından bilindiğini bunun için söze gerek olmadığını belirtilmektedir. Sonrasında Osmanlı Devleti'nin hem eğitimini hem de yöneticilerini eleştiri manasında "Maarif meziyetinden bahsetmek mâlûm-u îlâm olacağı için o yolda temhid-i mukaddemata lüzum yoktur. Maahaza evlad-ı vatanın istidad-ı tabiiyesi âlem-i medeniyette ne kadar maariften hissemend oluyormuş burasını tayin ve isbata lüzum var idi. Buna da bu kere mekteb-i mezkûr müdür ve müessisi bulunan ve vatan ve milletine pekçok hizmetler ederek tarihin asrımıza dair sahaifini tezyin edeceğinde şüphemiz olmayan (manzume) sahibi Panosyan Efendi muvaffak oluyor." denilmektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	<i>Courrier d'Orient</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. <i>Courrier d'Orient</i> 'in bu haberine göre hükûmet İngiliz lirasıyla borçlanmaktadır. <i>İbret</i> gazetesi ise	1

		borçlanacak paranın miktarında bir hata olduğunu çünkü bahsedilen borçlanmanın hayallerinin üstünde olduğunu ifade etmektedir.	
İmzasız	Aldığımız Varakadır. <i>Sıraç</i> Muharririne İhtardır.	Yazı, <i>Sıraç</i> gazetesinin Reji hakkında yaptığı incelemeye dair fiyatların yüksekliğine dikkat çekmesini ihtşva etmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	<i>Sıraç</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. <i>Sıraç</i> gazetesinin anlattığına göre Maarif Nezareti tarafından İstanbul'daki yönetime gönderilen düzenlemede matbaalardan hazine için "resm-i mahsus" alınacaktır.	2
İmzasız	Başlıksız	Yıldız ilminde maharetli olan Yusuf Efendi'nin geçen sene basıp yayımladığı takvimin büyük bir rağbet gördüğü için bu senede gayet güzel bir <i>Sâlnâme</i> (Takvim) yazdığına dairdir. Bu <i>Sâlnâme</i> 'nin birçok hükümleri içinde barındırdığı gibi Avrupa devletlerinin kara, deniz, ticaret ve maliyesi hakkında da bilgi verdiğini belirtmiştir.	2
İmzasız	İbret	"İbret" başlıklı yazı, <i>Devir</i> gazetesinde bir yazıda verilen fikir ile Namık Kemal'in "Görenek" adlı yazısında anlatmış olduğu kötülüklerden sadece birini anlattığını belirtmektedir. Sonrasındaysa evlilik üzerinden örnek verip görenek belasına kapılanları eleştirmektedir.	
İmzasız	<i>Fırat</i> Gazetesi'nde Okundu	<i>Fırat</i> gazetesinde yazılı olan haberde şikâyet üzerine araştırma ve takibin nasıl bir gayretle yapıldığını anlatmaktadır.	
İmzasız	İlan	Başmuharrir Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum La'lizade Abdülbaki Efendi'nin eseri hakkındadır. Merhum La'lizade Abdülbaki Efendi'nin risâlesinin basılıp satışa sunulduğunu belirtmektedir.	4

İmzasız	Başlıksız	Mustafa Asım Bey'in geçmiş senelerin hicrî yılını miladiye çevirmek ve miladiyi hicrîye çevirmek amacıyla bir takım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş bir büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığına dairdir.	4
Edda-i Necip	Başlıksız	1289 senesi için takvim basılıp satışa sunulduğu ve kendi mührünün basılı olmayanların sahte olduğunu belirten bir yazıdır.	4
İmzasız	<i>Letâif-i el-Kimya</i>	Bu iki risâlenin küçük bir parçasının basılıp satışa sunulduğuna dairdir. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Matematik Öğretmeni olan Hâfız Abdüllatif Efendi'nin yazmış olduğu <i>Zübdetü'l Coğrafya</i> adlı kitabın tanıtımı yapılmaktadır (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	<i>Çalak İkincisi</i>	Bu <i>İbret</i> veren hikâyenin ikinci kısmında basılıp önceki kısımlarıyla beraber satışa sunulduğunu yazmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Fransızca kısa bir yazı bulunmaktadır.	4
İmzasız	Başlıksız	Papasyan adlı fotoğrafçının tanıtımından ibaret bir yazıdır. İlanda Papasyan'ın meşhur fotoğrafçı Abdullah ve kardeşlerinin yanında kalıp tecrübe kazandığı belirtilmektedir.	4

SAYI: 127 H. 2 SAFER 1290 / R. 19 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	Tiyatro	Tiyatronun eğlencelerin en edibanesi ve en eğlencelisi olduğu, bazı eski müelliflerin de eserlerine tiyatro ile başladığını, tiyatronun bu faydasından birçok ülke ve sanatçının faydalandığı ifade edilip tiyatronun bazen güldürüp bazen ağlatması yönüyle sadece güldüren ortaoyunundan ayrıldığı belirtilmektedir.	1
İmzasız	Elli Milyonluk İstikraz Keyfiyeti	Metin yazarı, <i>Courrier d'Orient</i> gazetesinin Osmanlı hükûmetinin İngiliz lirası olarak aldığı borç miktarı hakkında daha önce küçük birkaç yazı yazdığını ve bahsettiği miktarın doğruluğuna gerçek bulmadıklarını ifade etmektedir. İddia edilen miktarın Rumeli ve Anadolu demiryolu inşaatının tamamlanması için alındığında düşünülmesi gerektiğini bildirmektedir.	2
İmzasız	Ahlâk	Çoğu kimsenin misafirlğe gittiği zaman “sellemehüsselam” (rastgele) girmesini eleştirmektedir. İnsanların ev ortamının müsait olamayabileceğini bu şekilde rastgele girmenin büyük bir saygısızlık olduğunu “Hâlbuki bu pek büyük bir saygısızlıktır. Bu saygısızlığı ilm-i ahlâk aşırı mertebe takbih eder. Çünkü insan kendi hanesinde açık saçık bulunur yahut kimseye ifşası caiz olmayacak bir işi olur. Hem insanın bir hali olur ki değil başkalarına kendine bile sakil görünür. Şimdi kabul veya adem-i kabul meçhul bulunduğu halde bağteten içeriye girilince sahib-i hanenin mütezzî olması tabiidir.” cümleleriyle açıklamaktadır.	3
İmzasız	Başlıksız	Tahran’ın resmi gazetesinin bir haberine dairdir. Tahran’ın resmi gazetesinden naklen İran Şahı Nasırettin Hazretlerinin elle yazmış olduğu hat (dest-i hat) sanatına dairdir. İran’ın önde gelen siyasilerin bu hattı Avrupa usulünün hikmetine göre uygun şekilde düzenlemesinden söz etmiştir.	3
İmzasız	İlan	Başmuharrir Namık Kemal’in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> ’nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim’in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4

İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum La'lizade Abdalbaki Efendi'in eseri hakkındadır. Merhum La'lizade Abdalbaki Efendi'in risâlesinin basılıp satışa sunulduğunu belirtmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	Mustafa Asım Bey'in geçmiş senelerin hicrî yılını miladiye çevirmek ve miladiyi hicrîye çevirmek amacıyla bir takım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş bir büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığına dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Letâif-i Hikayat</i> ve <i>Garaib-i Rivayat</i> adlı adlı derginin yeniden düzenlenip basılıp satışa sunulmasıyla ilgili haberdır. Bu eserin on altı sayfadan ibaret olduğu belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Padişah-ı Âl-i Osman ve Mülûk-i Emeviye ve Hulefâ-yı Abbasiye'nin Menâkıb-ı Celile ve Siyasiyelerini Câmi' Bir Fihrist Nâfi'</i> diye söz edilen kitabın tanıtımı yapılmaktadır. Bu kitapta Osmanlı, Emevi ve Abbasiler hakkında bilgi verilmektedir.	4
Edda-i Necip	Başlıksız	1289 senesi için takvim basılıp satışa sunulduğu ve kendi mührünün basılı olmayanların sahte olduğunu belirten bir yazıdır.	4
İmzasız	<i>Letâif-i el-Kımya</i>	Bu iki risâlenin küçük bir parçasının basılıp satışa sunulduğuna dairdir. (Kitap Basımı)	4
İmzasız	<i>Topal Şeytan</i>	Bu hikâyenin üçüncü kısmının basılıp satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Basımı)	4

SAYI: 128 H. 3 SAFER 1290 / R. 20 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
<i>İbret</i>	Başlıksız	Bu yazı <i>La Turquie</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Belediyenin altıncı dairesinin <i>İbret</i> 'teki 124. sayısındaki bir yazıdan dolayı (ahali tarafından yapılan şikâyetlerin bu yazıda ifade edilmesi) ilgili dairenin <i>İbret</i> 'i karşlarına alacaklarına dair bir yazıdır. <i>İbret</i> gazetesi ise halkla beraber bu karşılığı beklemekte olduklarını belirtmiştir. Sonrasında ise belediyenin altıncı dairesi hakkında yazılan yazı hakkında bir açıklama da bulunmaktadır.	1
Kemal	<i>İbret</i>	Belediyenin altıncı dairesi hakkındadır. Namık Kemal, belediye dairesinin içinde bulunduğu durumdan dolayı çok üzüldüğünü ve dairenin eserleriyle gelişmeye katkıda bulunması gerekirken üstüne vazife olmayan işlere karıştığını savunmaktadır.	1-2
Kemal	Eyvah	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı) Ayrıca "Eyvah" eserinin milli bir tiyatro olduğu da belirtilip bu bağlamda imkânsızlıklara rağmen oyuncuların kabiliyetleri takdir edilmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	Başmuharrir Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perişân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum La'lizade Abdülbaki Efendi'nin risâlesinin basılıp satışa sunulduğuna dairdir (Kitap Tanıtımı).	4

İmzasız	Başlıksız	Mustafa Asım Bey'in geçmiş senelerin hicrî yılını miladiye çevirmek ve miladiyi hicrîye çevirmek amacıyla bir takım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş bir büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığına dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Letâif-i Hikayat ve Garaib-i Rivayat</i> adlı adlı derginin yeniden düzenlenip basılıp satışa sunulmasıyla ilgili haberdır. Bu eserin on altı sayfadan ibaret olduğu belirtilmektedir (Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Padişah-ı Âl-i Osman ve Mülûk-i Emeviye ve Hulefâ-yı Abbasiye'nin Menâkıb-ı Celile ve Siyasiyelerini Câmi' Bir Fihrist Nâfi'</i> diye söz edilen kitabın tanıtımı yapılmaktadır. Bu kitapta Osmanlı, Emevi ve Abbasiler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
Edda-i Necip	Başlıksız	1289 senesi için takvim basılıp satışa sunulduğu ve kendi mührünün basılı olmayanların sahte olduğunu belirten bir yazıdır.	4
İmzasız	<i>Letâif-i el-Kimya</i>	Bu iki risâlenin küçük bir parçasının basılıp satışa sunulduğuna dairdir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	<i>Topal Şeytan</i>	Bu hikâyenin üçüncü kısmının basılıp satışa sunulduğunu haber vermektedir.	4

SAYI: 129 H. 4 SAFER 1290 / R. 21 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Kemal	İfade-i Mahsusa	<i>İbret</i> gazetesinde daha önce yayımlanan “Bizdeki Ahlâkın Hali” yazısı ile ilgili eleştirilere cevaptır. Bu yazıyı eleştirenlerin yazının terakki taraftarlarına zarar verdiğini savunurken <i>İbret</i> gazetesi, bir yerde terakki olabilmesi için öncelikle orada iyi şeylerin olması gerektiğini savunmaktadır.	1
İmzasız	Matbaa ve Matbûât Nizamnâmeleri	“Matbaa ve Matbûât Nizamnâmeleri” adlı yazıda, İstanbul’da kitap ve matbûât hakkında bir düzenleme yapılacağına dair bir komisyonun oluşturulduğu duyurunun olduğu belirtilmektedir. Ayrıca matbaalar hakkında da Maarif Nezaret-i Celilesi tarafından bir düzenleme yazısının kaleme alınıp İstanbul’daki yönetime (Bab-ı Ali) sunulduğu belirtilmiştir. <i>İbret</i> gazetesinin bu konuda bir yazı kaleme aldığı açıklanmaktadır. <i>La Turquie</i> gazetesinde ise geçen habere göre de bu düzenlemenin esaret üzerine olmadığı bilakis matbaacılara daha fazla özgürlük verilmesine dair olduğu yazılmaktadır.	1
E. D.	(Ehibbamızdan bir zatın varakası) Karındaşım Kemal Bey’e	Yazı, Namık Kemal’e <i>İbret</i> ’te tiyatro ile ilgili yazdığı yoğun yazılar için teşekkür edilmektedir. Tiyatronun ehemmiyeti anlatılarak sanat hayatımıza edebiyat-ı cedide (yeni edebiyatımız) sayesinde girdiği belirtilmektedir. Ayrıca <i>Eyvah</i> adlı tiyatro oyunu övülüp milli bir oyun olduğu ifade edilmektedir.	2
Aleksan Sarrafyan	Başlıksız	Namık Kemal’in <i>Vatan (Vatan Yahut Silistre)</i> oyununun oynanmasının halk üzerinde oluşturduğu tesirden hareketle tiyatronun edebiyatın en önemli sanatı olduğu ifade edilip vatanperverlik duyguları dile getirilmiştir. <i>Vatan Yahut Siliste</i> adlı dram oyununun sahnelenmesi sonrası halkın “Var Olsun Kemal-i Millet” sesleriyle beraber <i>İbret</i> gazetesi önüne gelip Namık Kemal’le görüşmek istediğine dair bir haberdur. Namık Kemal’in gazetede bulunmayıp matbaada bulunduğu gelenlere söylenmiştir. Gazete önünde toplanan halk da Namık Kemal’e teşekkürname yazıp gazeteye bırakıp gitmiştir. <i>İbret</i> gazetesindeki bu haber şu ifadelerle geçmektedir: “Gazetenin tab’ olunduğu sırada matbaamızın önüne elli kadar mu’teber	3

		zat gelerek (Var olsun Kemal-i millet) sadasıyla bendenizi uykudan kaldırdılar. Ve gazetemizin başmuharriri Kemal'in telif buyurduğu (Vatan) dramının oynanıldığı Osmanlı Tiyatrosu'nda müellifi müellifi diye müşarun ileyh hazretlerini istemiş olduklarının üzerine kendisinin matbaada bulunduğu haber verilmekle ifa-yı teşekkür için geldiklerini söylediler. Ancak müşarun ileyhi bulamayınca heman bir teşekkürname tanzim ile bırakıp gittiler. Vaktin adem-i müsaadesi cihetiyle neşri yolundaki ricaları yarına ta'lik kılındığından dolayı i'tizara mecbur oldum.”	
İmzasız	İlan	Başmuharrir Namık Kemal'in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> 'nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim'in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi'nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> 'ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum La'lizade Abdalbaki Efendi'in eseri hakkındadır. Merhum La'lizade Abdalbaki Efendi'in risâlesinin basılıp satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Mustafa Asım Bey'in geçmiş senelerin hicrî yılını miladiye çevirmek ve miladiyi hicriye çevirmek amacıyla bir takım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş bir büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığına dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Letâif-i Hikayat</i> ve <i>Garaib-i Rivayat</i> adlı adlı derginin yeniden düzenlenip basılıp satışa sunulmasıyla ilgili haberdır. Bu eserin on altı sayfadan ibaret olduğu belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Padişah-ı Âl-i Osman</i> ve <i>Mülûk-i Emeviye ve Hulefâ-yı Abbasiye'nin Menâkıb-ı Celile ve Siyasiyelerini Câmi' Bir Fihrist Nâfi'</i> diye söz edilen kitabın tanıtımı yapılmaktadır. Bu kitapta Osmanlı, Emevi ve Abbasiler hakkında bilgi verilmektedir.	4
Edda-i Necip	Başlıksız	1289 senesi için takvim basılıp satışa sunulduğu ve kendi mührünün basılı olmayanların sahte olduğunu belirten bir yazıdır.	4
İmzasız	<i>Letâif-i el-Kımya</i>	Bu iki risâlenin küçük bir parçasının basılıp satışa sunulduğuna dairdir. (Kitap Basımı).	4

İmzasız	<i>Topal Şeytan</i>	Bu hikâyenin üçüncü kısmının basılıp satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Basımı).	4

SAYI: 130 H. 5 SAFER 1290 / R. 22 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
İmzasız	(Dün Gece Aldığımız Teşekkürnâmenin Suretidir.) “Var Olsun Kemal-İ Millet”	Namık Kemal’in <i>Vatan Yahut Siliste</i> oyununun oynanmasının halk üzerinde oluşturduğu tesirden hareketle tiyatronun, edebiyatın en önemli sanatı olduğu ”Hakikaten tiyatro edebiyatın ruhu imiş. Edebiyatın en parlak kısmı imiş. Gönüllerin meftun olduğu bir dilber-i bi-hemta imiş.” sözleriyle ifade edilip vatanperverlik duyguları dile getirilmiştir.	1
İmzasız	İki İmzalı Bir Varaka	Bu yazıda gazete ve matbûâtı baskı altına almanın doğru olmadığı belirtilip Matbûât Nizamnâmesi’nin insanların fikirlerini düzenleyen bir kanuna dönüştüğü aktarılmaktadır.	1
İmzasız	Yine(...)	İstanbul’da satılmakta olan (...) nın zaptiye tarafından satışının yasaklanmasına, gazete yönetiminin ve halkın gösterdiği memnuniyete teşekkür edilmiştir.	2
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>La Turquie</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. İstanbul haberidir. Tersane fabrikalarının birkaç aydan beri düzenli bir şekilde çalıştığını ”mukaddeme-i hayır” adında padişaha ait zırhlı bir geminin yapıldığına dair haberdir. Ama <i>İbret</i> gazetesi “zırhlı gemi için vaz’ edilmiş imiş” ifadesini kullanarak bu haberi inandırıcı bulmadığını belirtmektedir.	3
İmzasız	Başlıksız	<i>Vatan Yahut Silistre</i> oyununun tekrar edilmesi hakkındadır. Namık Kemal tarafından kaleme alınan <i>Vatan Yahut Silistre</i> oyununun halk üzerinde oluşturduğu heyecan ve oyunun akşam tekrar oynanacağına dair haberi aktarmaktadır.	3
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi’nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> ’ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum La’lizade Abdalbaki Efendi’in eseri hakkındadır. Merhum La’lizade Abdalbaki Efendi’in risâlesinin basılıp satışa sunulduğunu haber vermektedir.	4

İmzasız	Başlıksız	Mustafa Asım Bey'in geçmiş senelerin hicrî yılını miladiye çevirmek ve miladiyi hicrîye çevirmek amacıyla bir takım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş bir büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığına dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Letâif-i Hikayat ve Garaib-i Rivayat</i> adlı adlı derginin yeniden düzenlenip basılıp satışa sunulmasıyla ilgili haberdır. Bu eserin on altı sayfadan ibaret olduğu belirtilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Padişah-ı Âl-i Osman ve Mülûk-i Emeviye ve Hulefâ-yı Abbasiye'nin Menâkıb-ı Celile ve Siyasiyelerini Câmi'</i> Bir <i>Fihrist Nâfi'</i> diye söz edilen kitabın tanıtımı yapılmaktadır. Bu kitapta Osmanlı, Emevi ve Abbasiler hakkında bilgi verilmektedir.	4
Edda-i Necip	Başlıksız	1289 senesi için takvim basılıp satışa sunulduğu ve kendi mührünün basılı olmayanların sahte olduğunu belirten bir yazıdır.	4

SAYI: 131 H. 6 SAFER 1290 / R. 23 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
Ahmet Mithat	Ahmet Mithat Efendi tarafından	Yazar, <i>Rûznâme</i> adlı eserde kendisi hakkında tercüme bir yazı gördüğünü, meselenin tercümedeki gibi olmadığını, bu tercümenin kendisi hakkında hatalarla, yalanlarla dolu olduğunu söylemektedir. İlgili yazıyı yazanı tekzip etmektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	Başlıksız yayımlanan bu yazı <i>Levant Herald</i> ile <i>La Turquie</i> gazeteleri arasında Süveyş Kanalı hakkındaki röportaja dairdir. Her biri Süveyş Kanalı hakkında kendi fikrinin doğruluğuna inandığını yazmaktadır.	2
İmzası	Başlıksız	İzmir’de basılıp dağıtılan <i>Devir</i> gazetesi sahibi hakkındaki haberdır. Bir gazetenin rivayetine göre İzmir’de basılıp dağıtılan <i>Devir</i> gazetesinin kendi bölgesinde bir memur hakkında yazdığı yazıdan dolayı imtiyaz sahibinin durumunu bildirmektedir.	2
İmzasız	Başlıksız	<i>İbret</i> ’in <i>Sıraç</i> gazetesinin haberi hakkındaki yorumudur. Bir önceki habere karşılık yazılmıştır. <i>İbret</i> gazetesi, <i>Sıraç</i> gazetesi habercisinin bir hatası olduğunu çünkü mahkemede bulunan askeri yetkililerin mahkemede bulunanları korumakla görevli olduğunu belirtmesine dairdir.	2
İmzasız	Fıkra	Mizahî yönü olan bir fıkradır. Bu yazıda iki kişi arasında İmparator Napolyon düşmanlığı üzerine geçen konuşmadır	3
İmzasız	Başlıksız	Başmuharrir Namık Kemal’in <i>Devr-i İstila</i> ile <i>Selahattin Eyyubi</i> ’nin tercümesini kapsayan eserinin birinci cildi ile II. Sultan Selim’in tercümesini kapsayan üçüncü kısmının <i>Evrâk-ı Perîşân</i> adıyla basıldığını ve satışa sunulduğunu haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Ahmet Mithat Efendi’nin <i>Eyvah</i> başlığıyla yayımladığı, <i>Letâif-i Rivâyât</i> ’ın yedincisi olarak düzenlediği bir tiyatro dramının satılmaya başlandığını haber vermektedir. (Kitap Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum La’lîzade Abdülbaki Efendi’in eseri hakkındadır. Merhum La’lîzade Abdülbaki Efendi’in risâlesinin basılıp	4

		satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	
İmzasız	Başlıksız	Mustafa Asım Bey'in geçmiş senelerin hicrî yılını miladiye çevirmek ve miladiyi hicrîye çevirmek amacıyla bir takım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş bir büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığına dairdir.	4
İmzasız	Lüzumlu Bir Tavassut	Osmanlı aileleri içerisinde Fransızcanın hızla yayıldığı, bazı ailelerin çocuklarına Fransızca eğitimi aldirdığı, İstanbul'da Fransızca özel ders veren bir kadının bulunduğu ve bu kadından ders almak isteyenlerin gazete ile irtibata geçebilecekleri ayrıca bir erkek muallimin de bulunduğu ve bu muallimin Fransızca'dan başka Rumca ve İtalyanca bildiği bildirilmekte ve bu muallimden ders almak isteyenlerin <i>İbret</i> matbaasına gelmeleri gerektiği ifade edilmektedir.	4
İmzasız	Başlıksız	"Letâif-i Hikayat ve Garaib-i Rivayat" adlı derginin yeniden düzenlenip basılıp satışa sunulmasıyla ilgili haberdır. Bu eserin on altı sayfadan ibaret olduğu belirtilmektedir (Dergi Tanıtımı)	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Padişah-ı Âl-i Osman ve Mülûk-i Emeviye ve Hulefâ-yı Abbasiye'nin Menâkıb-ı Celile ve Siyasiyelerini Câmi' Bir Fihrist Nâfi'</i> diye söz edilen kitabın tanıtımı yapılmaktadır. Bu kitapta Osmanlı, Emevi ve Abbasiler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4
Edda-i Necip	Başlıksız	1289 senesi için takvim basılıp satışa sunulduğu ve kendi mührünün basılı olmayanların sahte olduğunu belirten bir yazıdır.	4

SAYI: 132 H. 7 SAFER 1290 / R. 24 MART 1289

SAYFA ARALIĞI:1-4

YAZAR MÜTERCİM	METİN ADI	KONUSU	S NO
İmzasız	Politika	Viyanâ sergi-i umumiyesinin bir barışa vesile olabileceğini düşünenlerin olduğu ancak sergi tarihi yaklaştıkça politikacılardan bir ses çıkmamasının bu serginin de daha önce düzenlenen Paris Sergisi gibi bir barışa vesile olamayacağı görüşü ifade edilmektedir.	1
İmzasız	Başlıksız	Bu yazı <i>Levant Herald</i> adlı gazeteden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Galata Kemerî önünde kükürt yüklü bir yük gemisinin durumundan bahsedilmektedir.	2
İmzasız	Bulgaristan	Sırp gazetelerinden yapılan bir alıntıdan ibarettir. Buradaki en önemli olayın Prens Milan'ın ülke içini gezmesi olduğu belirtilmektedir. Sırp gazeteleri bu gezmeye yükledikleri şu anlam vurgulanmaktadır: "Sırp gazeteleri prensin bu seyahati hudut-u Devlet-i Aliyye'de vakı' (...) tabi' çardağında av olmak için olduğunu gösteriyorlar."	2
İmzasız	Başlıksız	Soru-cevap şeklinde karşılıklı konuşmaya dayanan bir eserdir. Mahkeme huzuruna çıkarılan bir çocuğun şahitliğinde anne, baba, hâkim ve katil arasında soru cevap şeklinde olan bir tiyatro eseridir.	4
İmzasız	Başlıksız	Merhum La'lizade Abdalbaki Efendi'in eseri hakkındadır. Merhum La'lizade Abdalbaki Efendi'in risâlesinin basılıp satışa sunulduğunu haber vermektedir (Kitap Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	Mustafa Asım Bey'in geçmiş senelerin hicrî yılını miladiye çevirmek ve miladiyi hicrîye çevirmek amacıyla bir takım cetvellerle kırk bir arzına hesap olunmuş bir büyük bir takvim kitabının basılıp satıldığına dairdir.	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Letâif-i Hikayat ve Garaib-i Rivayat</i> adlı derginin yeniden düzenlenip basılıp satışa sunulmasıyla ilgili haberdur. Bu eserin on altı sayfadan ibaret olduğu belirtilmektedir (Dergi Tanıtımı).	4
İmzasız	Başlıksız	<i>Padişah-ı Âl-i Osman ve Mülûk-i Emeviye ve Hulefâ-yı Abbasiye'nin Menâkıb-ı Celile ve Siyasiyelerini Câmi' Bir Fihrist Nâfi'</i> diye söz edilen kitabın tanıtımı yapılmaktadır. Bu kitapta Osmanlı, Emevi ve Abbasiler hakkında bilgi verilmektedir (Kitap Tanıtımı).	4

SONUÇ

Osmanlı Devleti, 19. yüzyılda Batılı devletlerin gelişmesiyle oluşan değişime ayak uydurabilmek ve onlara yetişebilmek amacıyla Tanzimat Fermanı'nı ilan edip birçok köklü reform yapmıştır. Osmanlı Devleti, bu reformlarla Batılıların sahip olduğu medeniyet düzeyine kavuşmayı amaçlamıştır. Devletin içinde bulunduğu siyasî kriz, ekonomik sorunlar, liyakatsız yöneticiler ve Fransız İhtilali'yle özgürlükçü anlayışın Osmanlı Devleti'ne bağlı eyaletleri hareketlendirmesi gibi sebeplerden dolayı yapılan reformlar istenildiği gibi başarıya ulaşamamıştır.

1839-1876 tarihleri arasını kapsayan dönemde, Türk basınında pek çok yenilik yaşanmıştır. O dönemlerde Batı'ya gidip oranın gelişmişliğini gören ve Batı kültürüyle etkileşimde bulunan aydın kesimler, Osmanlı Devleti'ne döndüklerinde halkı eğitmek ve halkın uygar dedikleri Batı medeniyeti seviyesine yetişmesini sağlamak için basını yayını seçmişlerdir. Osmanlı aydınları böylelikle gazete vasıtasıyla kendi fikirleriyle halkı aydınlatma yoluna gitmişlerdir. Halkı aydınlatma amacı güden bu gazetelerden bir tanesi de Namık Kemal ve arkadaşlarının yayımlandığı ve özgürlükçü fikirleriyle ön plana çıkan *İbret* gazetesidir.

İbret gazetesi özel bir gazete olup yayım hayatına 14 Haziran 1872 (H. 7 Rebûlâhir 1289 / R. 1 Haziran 1288) tarihinde başlamıştır. Son sayısı ise 6 Nisan 1873 (H. 7 Safer 1290 / R. 24 Mart 1289) tarihinde çıkmıştır. *İbret* gazetesi yayım hayatının belli dönemlerinde hükûmet tarafından geçici kapatma cezası almasına rağmen burada görev alan gazetecilerin fedakârlıklarıyla 132 sayı olarak yayımlanabilmiştir. Gazetenin kalıcı olarak kapatılmasına neden olan hadise ise Namık Kemal'in *Vatan yahut Silistre* adlı oyunun Osmanlı Tiyatrosu'nda sahnelemesi ve bunun sonucu olarak halkın *İbret* gazetesi önüne gelip "Var olsun kemal-i millet!" diye bağırmasıdır. Bu hadise dönemin yöneticilerine öteden beri yayımlanmasından rahatsızlık duydukları *İbret* gazetesinin kapatılması için bir bahane teşkil etmiştir.

Gazetenin imtiyaz sahibi Aleksan Sarrafyan'dır. Yazı işleri müdürlüğünü Namık Kemal yapmıştır. Gazete yazarları arasında Reşad, Nuri, Tevfik (Ebüzziyâ) ve Mahir ön plana çıkmaktadır. Namık Kemal'in üvey dayısı olan Mahir de gazetenin müdürlüğünü yapmıştır. Gazete, ilk çıktığına cuma ve pazar hariç haftanın beş günü yayımlanmıştır, daha sonra gazetenin haftanın yedi günü yayımlanması kararlaştırılmış ancak kapatma

cezaları, maddi yetersizlikler vs. nedenlerden ötürü *İbret* gazetesi haftanın her günü yayımlanamaz.

İbret gazetesi yazarları gazetede; eğitim, aile, dış politika, kültürel yozlaşma, çeşitli Osmanlı müesseseleri ve modernleşme gibi siyasî ve sosyal konulara değinmişlerdir. Bu konuları ilgilendiren imzasız yazılar da yine görev alan yazarlar tarafından kaleme alınmıştır.

İbret gazetesi yazarları, Osmanlı halkını dil, din, ırk ayırımı gözetmeden birleştirici yazılar yazmışlardır. Ayrıca gazetede Osmanlı Devleti'nde hangi mezhep veya dinden olursa olsun herkesin eşit haklara sahip olduğunu ve hiçkimseye ayrımcılık yapılmadığını anlatan yazılar da kaleme alınmıştır.

İbret gazetesi, Osmanlı Devleti'nin gelişmişlik düzeyi bakımından Batı'ya yetişebilmesi için toplumun eğitilmesi amacına hizmet etmiştir. Gazete, Osmanlı Devleti sınırları içerisindeki halkı öğrenci, Osmanlı Devleti'ni okul, *İbret* gazetesini bir ders kürsüsü ve *İbret* gazetesinin yazar kadrosunu da kürsüde ders veren hoca olarak değerlendirmek mümkündür. Gazetede görev almış olan yazarlar, Batı medeniyetine ulaşmanın temel ilkesi olarak halkı aydınlatmayı benimsemişlerdir. Bundan dolayı *İbret* gazetesi eğlence veya günlük olaylardan haber veren bir gazeteden çok fikrî yazıları ön plana olan bir gazete olmuştur. *İbret* gazetesi dönemin şartları göz önüne alındığında siyasî ve toplumsal olaylar üzerine cesurca durmuştur. Bundan dolayı *İbret* gazetesi kendi döneminin sesi olabilmiş, Türk basın ve edebiyat tarihi açısından ölümsüzlüğe ulaşabilmiştir.

İbret ilk sayılarında düşük bir tiraj rakamına ulaşabilmiştir. Ancak gazetenin siyasî ve toplumsal olayların üzerine cesurca giderek toplumu aydınlatması ve halkı düşünmeye sevk etmesi, az olan tirajının çok kısa bir zaman içerisinde artmasını sağlamış, oluşan yoğun talepten dolayı ilk anda nüshaları tükenmiştir.

Osmanlı Devleti yöneticileri, kendilerine muhalif bir çizgide yayım yapan gazeteleri kontrol edebilmek için basın hayatını kısıtlayan kanunlar çıkarmıştır. *İbret* gazetesi yayım politikasından taviz vermediği için pek çok defa kapatılma cezasıyla karşı karşıya kalmıştır.

İbret, belirli tarihler arasında aldığı kapatma cezalarından dolayı düzenli olarak yayımlanamasa da 132 sayısı ile dönemine göre uzun soluklu bir gazete olup Türk gazeteciliğinden adından çokça söz ettirmiştir.

İbret gazetesi gazetecilik mesleği açısından kendi zamanında hürriyet mücadelesi açısından önemli bir yere sahiptir. Özellikle Namık Kemal'in yazılarında savunmuş olduğu özgürlükçü fikirler ve bu fikirler uğruna yaptığı mücadele *İbret*'in diğer gazetelerden farklı olmasını sağlamıştır. *İbret* gazetesi yayım politikasından taviz vermeyerek örnek bir tutum sergilemiştir. *İbret* gazetesi halkın ifade etmekten çekindiği düşüncelere yer verdiği için kısa zamanda halkın rağbetini görmüş ve gazetenin satışları artmıştır.

İbret gazetesiyle hürriyet, vatan, adalet, ahlâk, dürüstlük gibi kavramlar Türk siyasî tarihinde yer edinmiş ve önem kazanmıştır. *İbret* gazetesi sosyal aksaklıkları, yönetsel problemleri ele alarak basında muhalefet geleneğini ilk başlatan fikir gazeteciliğinin öncülerindendir. *İbret* gazetesi aynı zamanda muhalefet ettiği konulara çözüm önerileri sunmuştur.

İbret gazetesi yöneticileri, halkla aynı inançları paylaştıkları mesajını *Kur'an-ı Kerim* tanıtımına sıkça yer vererek göstermişlerdir.

İbret gazetesi yazarları, Osmanlı Devleti toprakları dışındaki haberlere de yabancı kalmayıp bu ülkelerdeki gelişmelerle ilgili önemli gördükleri haberleri tercüme etmişlerdir. *İbret* gazetesinin en çok yer verdiği ülke haberleri Fransa, Almanya, İngiltere ve Rusya'yla ilgilidir.

İbret gazetesi denince akla gelen ilk isim Namık Kemal'dir. *İbret* gazetesi Namık Kemal'in yazılarıyla sıradan bir haber gazetesi durumundan çıkıp toplumsal ve millî konuları bir dava etrafında ele alan bir fikir gazetesine dönüşmüştür.

Namık Kemal, Osmanlı Devleti bütünlüğünün korunması için vatan, hürriyet, adalet, eşitlik, halk egemenliği ve hukukun üstünlüğü gibi kavramlar üzerinde durmuştur. Bu kavramların birleştirici gücünün Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yaşayan tüm vatandaşların beklentisini karşılayacağını düşünmüştür.

Namık Kemal'in *İbret* gazetesinde yazmış olduğu yazılar onun düşüncelerine ayna tutup onu tanımak açısından önemli bir yere sahiptir. Namık Kemal gazeteyi toplumu aydınlatmak, daha ileriye götürmek için bir eğitim aracı olarak görmüştür.

Namık Kemal, yazılarında Osmanlı Devleti'ni çöküşten kurtarmanın hal çarelerini aramış ve Osmanlı Devleti'nin gelişmesinin ancak Türk medeniyet tarihindeki köklere daha sıkı sarılmak ve Batı medeniyetini tanımakla mümkün olabileceği düşüncesini savunmuştur. Osmanlı Devleti'nin Avrupalı devletler karşısında şehirleşmeden sanayiye, eğitimden bilime, hukuktan yardımlaşmaya, ordudan sanayiye

kadar birçok alanda geri kaldığını belirterek Osmanlı Devleti toplumunun medenî dünyada yer almasında “bir çare” bulunması gerektiğini ifade etmiştir. Namık Kemal’e göre de “bu çare” toplumun topyekûn eğitilmesidir. Namık Kemal terakkinin ancak eğitimle olabileceğini savunmuştur. Namık Kemal, gerek gazetelerdeki yazılarıyla gerek şiir ve tiyatrolarıyla kendini ifade edip bu amacına hizmet etmiştir. Namık Kemal’in *İbret*’teki yazıları ve özellikle tiyatro eserleri vasıtasıyla savunmuş olduğu düşünceleri gür bir sesle ifade etmesi onu çağdaşlarından ayıran en önemli özelliklerinden biri olmuştur.

Namık Kemal’in düşüncelerinin önemli ölçüde paylaşıldığı *Evrâk-ı Perîşân* adlı eserinin reklamı gazetenin nerdeyse tüm sayılarında yapılmıştır.

İbret gazetesinin kendi döneminin fikir özgürlüğünün önündeki engellerle mücadele etmiş, bu engelleri kaldırmak amacıyla yazılar yazıp halkın gücünü arkasına almaya çalışmışlardır. *İbret* gazetesinin bu mücadelesi Matbûât Nizamnamesinin değiştirilip daha özgürlükçü olmasının önünü açmıştır.

İbret gazetesinde ağırlıklı olarak Namık Kemal’in edebî ve sosyal yazıları yayımlanmıştır. Gazetesinin diğer yazarları da edebî ve sosyal yazılar kaleme almışlardır. Bu yazarlar özellikle *İbret* gazetesinin kuruluşunda görev alan yazarlardır. Bunun dışında *İbret* gazetesinde imzasız pek çok yazı bulunmaktadır. *İbret* gazetesi, bazen kendi okuyucularının gazeteye göndermiş olduğu yazıları da yayımlamıştır. Bu yazılar arasında *İbret* gazetesi yazarlarının daha önce yazmış olduğu yazılara cevap niteliğinde olanlar da bulunmaktadır. Bu yazarların ele aldığı konular eğitim, medeniyet, kız çocuklarının eğitimi, İslam, askerlik, terakki, adalet ahlâk, Osmanlı müesseseleri ve medrese gibi konuları ilgilendirmektedir.

İbret gazetesi yazarları yurt içi ve yurt dışı birçok gazeteyi inceleyip onların konuları hakkında da okurun bilgi sahibi olmasını sağlayarak bahsi geçen gazete isimlerini vermek suretiyle basın tarihine de kaynaklık etmektedir.

İbret gazetesinde pek çok eserin tanıtımı ve basımına dair bilgiler yer almaktadır. Bu bilgiler, bu eserler üzerinde çalışacak araştırmacılar için birincil kaynak olma özelliği taşımaktadır.

İbret gazetesi, pek çok kitabın tanıtımını yaparken halkın ilgisini kitaplara yöneltip onların eğitilmiş hale gelmesi amacıyla övücü ifadeler kullanmıştır.

İbret gazetesi yayım hayatı boyunca halkın sesi olmuştur. Gazete, kendi tutumundan taviz vermediği için çeşitli aralıklarla kapatılmış ve yazar kadrosu farklı yerlere sürgüne gönderilmiştir.

Sonuç olarak *İbret* gazetesi Osmanlı toplumuna fikir yazılarıyla yön vermiş, Türk aydınının fikirlerinin oluşmasında yazar kadrosu açısından arketipsel bir öneme sahip olmuş ve Türk basın tarihinde çağdaş gazeteciliğin öncüsü olmuştur.

KAYNAKLAR

A. Çalışmaya Esas Olan Ana Kaynaklar

İbret Gazetesi (1-132. Sayılar; H. 9 Rebîülâhir 1289 / R. 3 Haziran 1288-H. 7 Safer 1290 / R. 24 Mart 1289)

İbret gazetesinin birinci sayının ilk sayfası yoktur.

İbret, H. 9 Rebîülâhir 1289 / R. 3 Haziran 1288, Nr. 2

İbret, H. 11 Rebîülâhir 1289 / R. 5 Haziran 1288, Nr. 3

İbret, H. 12 Rebîülâhir 1289 / R. 5 Haziran 1288, Nr. 4

İbret, H. 13 Rebîülâhir 1289 / R. 7 Haziran 1288, Nr. 5

İbret, H. 14 Rebîülâhir 1289 / R. 8 Haziran 1288, Nr. 6

İbret, H. 16 Rebîülâhir 1289 / R. 10 Haziran 1288, Nr. 7

İbret, H. 18 Rebîülâhir 1289 / R. 12 Haziran 1288, Nr. 8

İbret, H. 19 Rebîülâhir 1289 / R. 13 Haziran 1288, Nr. 9

İbret, H. 20 Rebîülâhir 1289 / R. 14 Haziran 1288, Nr. 10

İbret, H. 21 Rebîülâhir 1289 / R. 15 Haziran 1288, Nr. 11

İbret, H. 23 Rebîülâhir 1289 / R. 17 Haziran 1288, Nr. 12

İbret, H. 25 Rebîülâhir 1289 / R. 19 Haziran 1288, Nr. 13

İbret, H. 26 Rebîülâhir 1289 / R. 20 Haziran 1288, Nr. 14

İbret, H. 26 Rebîülâhir 1289 / R. 21 Haziran 1288, Nr. 15

İbret, H. 28 Rebîülâhir 1289 / R. 22 Haziran 1288, Nr. 16

İbret, H. 30 Rebîülâhir 1289 / R. 24 Haziran 1288, Nr. 17

İbret, H. 2 Cemâziyel Evvel 1289 / R. 26 Haziran 1288, Nr. 18

İbret, H. 16 Cemâziyel Evvel 1289 / R. 27 Haziran 1288, Nr. 19

İbret, H. 28 Recep 1289 / R. 18 Eylül 1288, Nr. 20

İbret, H. 28 Recep 1289 / R. 18 Eylül 1288, Nr. 21

İbret, H. 29 Recep 1289 / R. 19 Eylül 1288, Nr. 22

İbret, H. 1 Recep 1289 / R. 20 Eylül 1288, Nr. 23

İbret, H. 1 Şaban 1289 / R. 23 Eylül 1288, Nr. 24

İbret, H. 4 Şaban 1289 / R. 24 Eylül 1288, Nr. 25

İbret, H. 5 Şaban 1289 / R. 25 Eylül 1288, Nr. 26

İbret, H. 6 Şaban 1289 / R. 27 Eylül 1288, Nr. 27

İbret, H. 8 Şaban 1289 / R. 2 Eylül 1288, Nr. 28

- İbret, H. 10 Şaban 1289 / R. 30 Eylül 1288, Nr. 29
- İbret, H. 12 Şaban 1289 / R. 2 Teşrin-i Evvel 1288 Pazartesi, Nr. 30
- İbret, H. 13 Şaban 1289 / R. 3 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 31
- İbret, H. 14 Şaban 1289 / R. 4 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 32
- İbret, H. 15 Şaban 1289 / R. 5 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 33
- İbret, H. 17 Şaban 1289 / R. 7 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 34
- İbret, H. 19 Şaban 1289 / R. 9 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 35
- İbret, H. 20 Şaban 1289 / R. 10 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 36
- İbret, H. 21 Şaban 1289 / R. 11 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 37
- İbret, H. 22 Şaban 1289 / R. 12 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 38
- İbret, H. 24 Şaban 1289 / R. 14 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 39
- İbret, H. 26 Şaban 1289 / R. 16 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 40
- İbret, H. 27 Şaban 1289 / R. 17 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 41
- İbret, H. 28 Şaban 1289 / R. 18 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 42
- İbret, H. 29 Şaban 1289 / R. 19 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 43
- İbret, H. 1 Ramazan 1289 / R. 21 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 44
- İbret, H. 3 Ramazan 1289 / R. 23 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 45
- İbret, H. 4 Ramazan 1289 / R. 25 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 46
- İbret, H. 5 Ramazan 1289 / R. 26 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 47
- İbret, H. 6 Ramazan 1289 / R. 27 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 48
- İbret, H. 8 Ramazan 1289 / R. 28 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 49
- İbret, H. 10 Ramazan 1289 / R. 30 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 50
- İbret, H. 10 Ramazan 1289 / R. 30 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 51
- İbret, H. 12 Ramazan 1289 / R. 1 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 52
- İbret, H. 13 Ramazan 1289 / R. 2 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 53
- İbret, H. 15 Ramazan 1289 / R. 4 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 54
- İbret, H. 17 Ramazan 1289 / R. 6 Teşrin-i Evvel 1288, Nr. 55
- İbret, H. 18 Ramazan 1289 / R. 7 Teşrin-i Sani 1288, Nr. 56
- İbret, H. 19 Ramazan 1289 / R. 8 Teşrin-i Sani 1288, Nr. 57
- İbret, H. 20 Ramazan 1289 / R. 9 Teşrin-i Sani 1288, Nr. 58
- İbret, H. 22 Ramazan 1289 / R. 11 Teşrin-i Sani 1288, Nr. 59
- İbret, H. 24 Ramazan 1289 / R. 13 Teşrin-i Sani 1288, Nr. 60
- İbret, H. 25 Ramazan 1289 / R. 14 Teşrin-i Sani 1288, Nr. 61

İbret, H. 26 Ramazan 1289 / R. 15 Teşrîn-i Sani 1288, Nr. 62
İbret, H. 27 Ramazan 1289 / R. 18 Teşrîn-i Sani 1288, Nr. 64
İbret, H. 27 Ramazan 1289 / R. 23 Teşrîn-i Sani 1288, Nr. 65
İbret, H. 6 Şevval 1289 / R. 25 Teşrîn-i Sani 1288, Nr. 66
İbret, H. 8 Şevval 1289 / R. 27 Teşrîn-i Sani 1288, Nr. 67
İbret, H. 9 Şevval 1289 / R. 28 Teşrîn-i Sani 1288, Nr. 68
İbret, H. 10 Şevval 1289 / R. 29 Teşrîn-i Sani 1288, Nr. 69
İbret, H. 10 Şevval 1289 / R. 29 Teşrîn-i Sani 1288, Nr. 70
İbret, H. 10 Şevval 1289 / R. 29 Teşrîn-i Sani 1288, Nr. 71
İbret, H. 15 Şevval 1289 / R. 4 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 72
İbret, H. 16şevval 1289 / R. 5 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 73
İbret, H. 17şevval 1289 / R. 6 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 74
İbret, H. 18 Şevval 1289 / R. 7 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 75
İbret, H. 20şevval 1289 / R. 9 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 76
İbret, H. 22 Şevval 1289 / R. 11 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 77
İbret, H. 23 Şevval 1289/ R. 12 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 78
İbret, H. 24 Şevval 1289 / R. 13 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 79
İbret, H. 25 Şevval 1289 / R. 14 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 80
İbret, H. 27 Şevval 1289 / R. 16 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 81
İbret, H. 29 Şevval 1289 / R. 18 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 82
İbret, H. 1 Zilkade 1289 / R. 19 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 83
İbret, H. 2 Zilkade 1289 / R. 20 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 84
İbret, H. 3 Zilkade 1289 / R. 21 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 85
İbret, H. 5 Zilkade 1289 / R. 23 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 86
İbret, H. 7 Zilkade 1289 / R. 25 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 87
İbret, H. 8 Zilkade 1289 / R. 26 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 88
İbret, H. 9 Zilkade 1289 / R. 27 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 89
İbret, H. 10 Zilkade 1289 / R. 28 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 90
İbret, H. 12 Zilkade 1289 / R. 30 Kânûn-ı Evvel 1288, Nr. 91
İbret, H. 14 Zilkade 1289 / R. 1 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 92
İbret, H. 15 Zilkade 1289 / R. 2 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 93
İbret, H. 16 Zilkade 1289 / R. 3 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 94
İbret, H. 17 Zilkade 1289 / R. 4 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 95

- İbret, H. 19 Zilkade 1289 / R. 6 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 96
- İbret, H. 21 Zilkade 1289 / R. 8 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 97
- İbret, H. 23 Zilkade 1289 / R. 9 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 98
- İbret, H. 23 Zilkade 1289 / R. 10 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 99
- İbret, H. 24 Zilkade 1289 / R. 11 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 100
- İbret, H. 26 Zilkade 1289 / R. 13 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 101
- İbret, H. 28 Zilkade 1289 / R. 15 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 102
- İbret, H. 29 Zilkade 1289 / R. 16 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 103
- İbret, H. 1 Zilhicce 1289 / R. 17 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 104
- İbret, H. 2 Zilhicce 1289 / R. 17 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 105
- İbret, H. 3 Zilhicce 1289 / R. 20 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 106
- İbret, H. 5 Zilka'de 1289 / R. 22 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 107
- İbret, H. 6 Zilka'de 1289 / R. 23 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 108
- İbret, H. 7 Zilka'de 1289 / R. 24 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 109
- İbret, H. 8 Zilka'de 1289 / R. 25 Kânûn-ı Sâni 1288, Nr. 110
- İbret, H. 8 Zilka'de 1290 / R. 24 Şubat 1288, Nr. 111
- İbret, H. 11 Muharrem 1290 / R. 26 Şubat 1288, Nr. 112
- İbret, H. 12 Muharrem 1290 / R. 27 Şubat 1288, Nr. 113
- İbret, H. 13 Muharrem 1290 / R. 28 Şubat 1288, Nr. 114
- İbret, H. 14 Muharrem 1290 / R. 1 Mart 1289, Nr. 115
- İbret, H. 16 Muharrem 1290 / R. 3 Mart 1289, Nr. 116
- İbret, H. 18 Muharrem 1290 / R. 5 Mart 128, Nr. 117
- İbret, H. 19 Muharrem 1290 / R. 6 Mart 1289, Nr. 118
- İbret, H. 20 Muharrem 1290 / R. 7 Mart 1289, Nr. 119
- İbret, H. 21 Muharrem 1290 / R. 8 Mart 1289, Nr. 120
- İbret, H. 22 Muharrem 1290 / R. 10 Mart 1289, Nr. 121
- İbret, H. 25 Muharrem 1290 / R. 12 Mart 1289, Nr. 122
- İbret, H. 26 Muharrem 1290 / R. 13 Mart 1289, Nr. 123
- İbret, H. 26 Muharrem 1290 / R. 14 Mart 1289, Nr. 124
- İbret, H. 28 Muharrem 1290 / R. 15 Mart 1289, Nr. 125
- İbret, H. 30 Muharrem 1290 / R. 17 Mart 1289, Nr. 126
- İbret, H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289, Nr. 127
- İbret, H. 3 Safer 1290 / R. 20 Mart 1289, Nr. 128

İbret, H. 4 Safer 1290 / R. 21 Mart 1289, Nr. 129

İbret, H. 5 Safer 1290 / R. 22 Mart 1289, Nr. 130

İbret, H. 6 Safer 1290 / R. 23 Mart 1289, Nr. 131

İbret, H. 7 Safer 1290 / R. 24 Mart 1289, Nr. 132

B. Diğer Kaynaklar

Akün, Ö. F. (2006). Namık Kemal, *İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C 32

<http://www.İslamansiklopedisi.info/dia/pdf/c32/c320260.pdf>

Akyüz Y. (1999). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1999'a)*, Ankara.

Bayhan, G. (2018). *İbret Gazetesi*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi: Ankara.

Baykal, H. (1990). *Türk Basın Tarihi 1831-1923*. İstanbul: Afa Matbacılık.

Berkes, N. (2002). *Türkiye'de Çağdaşlaşma*. (Yayına Hazırlayan: Ahmet Kuyaş) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Bilgegil, K. (2014). *Harabat Karşısında Namık Kemal*, Erzurum: Salkımsöğüt Yayınevi.

Celal Antel, S. (1999). *Tanzimat*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İkinci Baskı

Cunbur, M. (1993). *Doğumunun Yüzellinci Yılında Namık Kemal-Namık Kemal'e Göre Askerlik ve Ordu*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi

Çadircı, M. (2012). Namık Kemal'in Sosyal ve Ekonomik Görüşleri. <https://namikkemalblogu.blogspot.com/2012/09/namk-kemalin-mali-ve-ekonomik-gorusleri.html>

Çalışkan, A. (2014). *Namık Kemal'in Hürriyet Kasidesi ve Tahlili*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C 7, S. 31, 82-83.

Çapanoğlu, M. S. (1970). *Basın Tarihimizde Mizah Dergileri*. İstanbul. Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.

Demir, F. (2015). *İbret Gazetesi Işığında İstanbul'da Sosyal ve Gündelik Hayat*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Dizdaroğlu, H. (1995). *Namık Kemal*. İstanbul: Varlık Yayınları.

Doğramacıoğlu, H. (2011). Namık Kemal'in İbret Gazetesinde Sıraladığı Sosyal Tenkitler ve Çözüm Önerileri. Turkish Studies, International Periodical For The

- Languages, Terature and History of Turkish ot Turkic Volume 6/1 Winter 2011, p. 999-1010, TURKEY
- Enginün, İ. (2006). *Yeni Türk Edebiyatı*. Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839–1923). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Fındıkoğlu, Z. F. (1941). *Türk Hukuk Tarihinde Namık Kemal*. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 12, Kenan Basımevi ve Klişe Fabrikası.
- Girgin, A. (2009). *Türkiye'de Yerel Basın*. İstanbul: DER Yayınları.
atillagirgin.net/s/2170/i/Yerel_Basin_2009.pdf
- Gümüş, M. (2016). Namık Kemâl'de Şark Meselesi'nin Gündemi: 1866-1869 Girit İsyanı, International Journal of Social Science Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3226>, Number: 43, p. 243-258, Spring I 2016.
- Güz, N.-Bayhan, G. (2016). *İlk Muhalif Gazete Olarak İbret*, Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR), C 1
- Hayta, N.-Ünal, U. (2016). *Osmanlı Devleti'nde Yenileşme Hareketleri*, 17. Yüzyıldan Yıkılışa Kadar. Ankara: Gazi Kitabevi.
- İnuğur, M. N. (2005). *Basın ve Yayın Tarihi*. İstanbul: Der Yayınları.
- Kaplan, M. (1991). *Osmanlı Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar*. Tip Tahlilleri. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kaplan, M. (1997). *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar 1*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karadeniz, M. (2015). *Cemal Süreya'nın Şiir Estetiğinde Poetik Sadakat: Poetika ve Şiir Arasındaki Mütakabiliyet*. Doktora Tezi: Malatya
- Kavkas, O. D. (2017). *Namık Kemal'de İdeal Devlet Görüşü, İbret ve Hürriyet Gazetelerindeki Yazıların Değerlendirilmesi*. Celâl Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi: Manisa.
- Kılıç Kaya, D. (2017). *İlk Dönem Mizah Gazetelerinde Türkçe Hassasiyeti*, Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 4(2), 18-30.
- Koloğlu, O. (1992). *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Basın*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Korkmaz F. (2011). “Bir Gazetecinin Romanı: Esrâr-ı Cinâyât, Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/3 Summer 2011, p. 1049-1063.

- Korkmaz, F. (2012). *İkinci Yeni Limanı Pazar Postası*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınevi.
- Korkmaz, F. (2017). *Mehmed Âyetullah Bey*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Korkmaz, F. (2019). Osmanlı Dönemi Gazete-Roman İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. Türk Dünyası Basın Sempozyumu. Amasya.
- Korkmaz, R. (2012). *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı 1839-2000*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kuntay, M. C. (1993). “Namık Kemal Devrinin İnsanları ve Olayları Arasında”, “Namık Kemal’de Özgürlük Fikri”. *Doğmunun Yüzellinci Yılında Namık Kemal*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Küçük, C. (1988). *İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C 1, s.179-185.
- Mardin, Ş. (2013). *Yeni Osmanlı Düşüncesinin Doğuşu (The Genesis of Young Ottoman Thought)*. (çev. Mümtaz’er Türköne, Fahri Unan Türköne, İrfan Erdoğan), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mardin, Ş. (2015). *Türk Modernleşmesi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Namık K. (1327). Şark Mes’elesi I, Külliyyat-ı Kemâl Makalat-ı Siyasîye ve Edebiye, I. Tertib, 3, İstanbul, Selanik Matbaası.
- Nazif, S. (2011). *Namık Kemal*, Hazırlayan: Mehmet Samsakçı, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Okay, O. (2008). *Batı Medeniyeti Karşısında Ahmet Mithat Efendi*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Ortaylı, İ. (2015). *Osmanlı İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Önberk, N. (1993). “Namık Kemal’de Özgürlük Fikri”. *Doğumunun Yüzellinci Yılında Namık Kemal*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Özön, M. N. (1997). *Namık Kemal ve İbret Gazetesi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Parla, J. (2011). “Tanzimat Edebiyatı’nda Siyasî Fikirler”, Bora, T. ve Gültekingil, M. (Ed.). (2021). *Cumhuriyet’e Devreden Düşünce Mirası: Tanzimat ve Meşrutiyet’in Birikimi*, İletişim Yayınları.
- Parlatır, İ. (1994). “Tanzimat Ruhunun Edebiyata Kazandırdığı Değerler”, *Tanzimat’ın 150. Yıldönümü Uluslararası Sempozyumu*, (31 Ekim- 3 Kasım 1989), Ankara, 1994, Türk Tarih Kurumu basımevi, 565- 581.

- Ürekli, F. (2012). *Tanzimat Dönemi Osmanlı Eğitim Sistemi ve Kurumları*, s.402
https://www.academia.edu/31646732/Tanzimat_Dönemi_Osmanlı_Eğitim_Sistemi_ve_Kurumları.
- Sevinç, G.-Yavuz, H. (2012). “Türk Edebiyatında Eleştirel Yaklaşımlar”,
<https://docplayer.biz.tr/1188955-Bu-calismanin-temel-konusu-turk-edebiyatinda-elestiri-turu-icinde-belli-kirilma.html>
- Tanpınar, A. H. (2013). *On Dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı*. (Hzr.) Abdullah Uçman, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tanpınar, A. H. (1956). *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*. İbrahim Horoz Basımevi.
- Tevfik, E. (1973). *Yeni Osmanlılar Tarihi II*. (Bugünkü Türkçeye Uyarlayan: Şemsettin Kutlu), Hürriyet Yayınları: 38, Dizerkonca Matbaası.
- Tekdemir, A. (2013). 1867 Paris Sergisi ve Sultan Abdülaziz’in Sergiyi Ziyareti. Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 6, Temmuz-2013, s.1-19.
- Tuğluk, A. (2018). “Ebuzziya Tevfik’in ‘Merhum Namık Kemal Bey’ Adlı Eseri (İnceleme- Metin)”, *Türkiyat Mecmuası*, c. 28/1, 2018, s.179-199.
- Uçman, A. (2014). *Tanzimat’tan Sonra Edebiyat ve Siyaset: Namık Kemal ve Ziya Paşa Örneği*. *Türkiyat Mecmuası*, C.24/ Bahar, 119.
- Ulusoy Nalcıoğlu, B. (2005). *Tanzimat Dönemi Türk Gazeteciliği ve Türk Basının İlkleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü.
- Ülken, H. Z. (1998). *Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi*. İstanbul: Ülken Yayınları.
- Yazıcı, N. (2000). *İbret*. İslam Ansiklopedisi. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. C 21, 368-370
- Yıldız, S. (2006). *Tanzimat Dönemi Edebiyatı*. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Zeka, S. (2017). *İbret Gazetesi’nde Çıkan Yazılarında Namık Kemal’in Osmanlı Birliğine Duyduğu İnancının Sebepleri*. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi (The Journal of International Social Research)*, C 10, S. 48, 143-151.

EKLER

1. Seçme Metinler

Sayı: 3, H. 11 Rebûlâhir 128 / R. 5 Haziran 1288 Sayfa: 1

Başlıksız¹

Zaten kitâbet mesleğinden yetişmiş olduğumuz gibi elimizden geldiği mertebe vatana bir hizmet etmeyi ve taayyüşümüzü dahi bu yolda aramayı arzu eylediğimizden ve matbûâtı memleketimizce bu maksatları istihsal için en büyük vasıta gördüğümüzden bir gazete neşrine karar verdik. Ve yeni bir gazete tesisiyle mülkümüzde matbûâtın terakkisine dahi bu sırada bir hizmet ibrazına muvaffak olamadığımız için bir müddet-i muayyene zarfında İbret'in idare-i tahririyesini derûhte eyledik.

İtikadımızca burada gazetelerin en büyük vazifesi halkımıza kavâid-i siyasiye ve terakkiyât-ı medeniyeye müteallik ma'lûmât vermektir. Binâenaleyh elimizde olan iktidâr-ı âcizâneyi esâsen bu hizmete sarf edeceğiz. Mâmâfih havadis itasında dahi kusur etmeyeceğiz. En mukaddes bildiğimiz bir vazife dahi Matbûât Nizamnâmesi'nin müsait olduğu derecede doğru söylemektir.

Müdür	Muharrir	Muharrir	Muharrir	Muharrir-i Evvel
Mahir	Tevfik	Nuri	Reşad	Kemal

---

¹ Bu yazı İbret gazetesinde başlıksız olarak yayımlanmıştır.

Sayı: 10, H. 20 Rebûlâhir 1289 / R. 14 Haziran 1288 Sayfa:3

Şarkta Matbûat

İstanbul'da matbûatın zuhûru birkaç senelik bir şey olduğu halde birçok gazete ihdâs edildi. İçlerinden bir takımını ancak bir gün yaşayabilmeye muvaffak olsa da bir takımını da fena bulmadan evvel idi kalacak eserler bıraktılar.

Yine içlerinden pek azı devam üzere yaşayabilmek saadetine mazhar olduğu gibi ileride devamını temin edecek vesâili istihzâra da muvaffak oldu. İşte Matbûat-ı Osmaniye medet-i zuhurunun azlığı cihetiyle daha pek genç ve miktarının azlığı cihetiyle daha pek zayıf bir halde görünüyorsa da ehemmiyetçe bayağı tarihi yazılabilir. Ve vâkıân tarîk-i terakkide birçok mesafeler kat eden garb halkının tarih-i matbûatı kadar revnaklı olmazsa da yine dikkat ve ibretle okunur. Matbûatın zuhuruyla beraber rikka-i tahakküm altına alınması ve -tabir-i sahih ile- doğar doğmaz başı ezilmeye çabalanması İstanbul'a mahsus bir hal değildir. Hatırimızda değil midir ki şu bulunduğumuz koca on dokuzuncu asrın huzurunda Napolyon gibi bir adam bunca bedayi' ve kemalata vasıta-i intişar olan Fransa matbûatını kabza-i tahakkümünde zebun etmeye çalışmıştı. Hâlbuki güneşi balçıkla sıvamak kabilinden olan bu arzu bil-ahire kendini matbûatın pençe-i kahrında zübun eylemiştir.

Çünkü hürriyet insaniye kendini ölene kadar mutedil ve tecavüzden berî surette dahi gösterse yine bazılarının alışmadığı bir yolda görenebileceğinden her yerde matbûatın bidayet-i zuhuru sadmesine uğramış bir hayal şühedası görülmüştür. Matbûatın ilerlemesi ise terakkinin (mizan-ül harare) si addolunur.

Binaenaleyh Türkistan'da matbûatın tarihini zapt etmek terakkiyatın nev'i ve şeklini göstermeye hizmet eder. Bunun burhanı payitahta gazetelerin çoğalmasındır. Zira dünyada hiçbir memleket bu kadar mütenevvi' lisanda ve fakat bir menfaat üzerine bu kadar izzete neşr olunsun. İstanbul'da Türkçe Fransızca İngilizce Ermenice Rumca Bulgarca Yahudice gazeteler neşr olunuyor. Vilayetin ekserinde dahi gazeteler mevcut olduğu gibi içlerinde bir ikisinin hakikaten ehemmiyeti dahi vardır. Demek ki matbûat şarkta esir yolunda ve galibane önünde bir saik değil serbestçe kendi tarik-i terakkisinde şitap edip gidiyor. Günden güne faide ve malumatı tevsi' ediyor. Devlete her hususta elden geldiği kadar her şeyi bildirmek vazifesini ifaya çalışıyor. Ümit ederiz ki yakında garp matbûatıyla vatanperverane bir müsabaka icrasına kalkışacaktır. Matbûatın burada en büyük vezaifinden biri de Avrupa'da birçok ulemanın keşf ve tahkikiyle iştiğal ettiği

mesail-i ulumu idrakinin yetişebildiği bir derecede tetkik etmeye çalışmaktır. Buna ise müteemmilane sabr ve sebat iktiza eder ki maksuda o sayede vusûlü müyesser olur.

Bir hususun illet ve noksanını göstermek pek kolay ise de onun devasını keşf eylemek hayli düşvardır. Faideli ciheti ise ta'yin-i fesatta değil tertib-i salahtadır. Buna ise halk ile hükûmet arasında gazetelerden ehakk ve akdem bir vasıta görülemez.

Bir taraftan devletin hasenatından olan efalini ilan etmeli ve diğer taraftan da halkça mucib-i şikayat olan halatı devlete bildirmeli ki o sayede umumun saadet haline müteallik olan muameleler hallolunabilsin.

Tarihlerimize müracaat halinde anlaşılacağı vecihle öyle parlak ve şayan-ı iftihar devirlerimiz sebkât etmiştir ki askerimiz bütün Avrupa'yı titretmiştir. Bu zamanlarda arz olunan ve övülmeye şayan bulunan madde kavgasız fütühattır. İşte her yerde matbûat bu saadetin esbabına istihzar vazifesiyle mükellef olduğundan Türkistan'da dahi matbûat ile meşgul olan erbab-ı kalem gerek fikir ve gerek vicdana mebni uhuvvet-i insaniyenin tesisi için âcizane bir hizmet arz etmek emelinde bulunduğunu ibraz etmelidir.

İmzasız

Sayı: 94 H. 16 Zilkade 1289 / R. 3 Kânûn-ı Sâni 1288 Sayfa: 1- 2

Türkçe Matbûat

Matbûat ki bir ağızdan çıkan sözü dünyanın her tarafına dağıtmak şanıındandır, ihtiraatı beşerin eşrefi ve medeniyet-i hazırada görülen kemalin sebebi aslisi addolunur. Avrupa'da buralardan birkaç asır evvel basmayı istimale başladılar, medeniyetçe buralardan bir kaç asırlık mesafe ileri gittiler.

Memaliki Osmaniyede basma bundan bir hayli zaman evvel zuhur etmişse de bazı esbap devamına mani idi. Mu'ahharan devletin mebâni-i azametini tecdide çalışan Sultan Selim'in himmetiyle şimdi elde mevcut olan huruf meydana gelmiştir ki bu eser, asrında zuhur eden ıslahatın fayda ve hususuyla devam cihetiyle en büyüğü addolunur. Daha sonraları Mısır'da Mehmet Ali Paşa ve burada Sultan Mahmud-ı Sâni dahi basmanın terakkisine hayli hizmet ettiler. Hatta onlar zamanında idi ki gerek burada gerek Mısırdaki birer de resmi gazete neşrolunmaya başlamıştı. Sultan Abdülmecid'in evaili saltanatında buna Ceride-i Havadis namıyla bir de nîmresmi gazete ilave olundu. Fakat bu âsârın cümlesi hükûmetin semeratı sayinden madut olarak mülkümüzde Türkçe birinci neşrolunan serbest gazete Tercümân-ı Ahvâl'dir ki zuhuru Şinasi merhumun iâneyi kalemi sayesinde idi. Bu hale muahharan tahsis ettiği Tasvîr-i Efkâr'ın gerek serbesti-i matbûata ve gerek edebiyatımıza ettiği hizmetlere nazaran merhum mülkümüzde neşriyatın mucidi ve lisanı edebin müceddidi addolunur. İşte basmacılığın bu devirlerinde devletin tasdikine arz olunmaksızın mülkümüzde bir kelime tab'ına cevaz yok idi. Hatta gazetelerin her nüshasına basılmadan evvel kah Maarif Nezareti, kah Tercüme Odası ve kâh daha büyük zatlar bakardı.

Ne kadar ehemmiyetsiz bentler biliriz ki ekser nuzzarın kalemleriyle tashih görmüştür. Hatta Fuat Paşa en ikballi sadaretinde Tasvîr-i Efkâr'ın köpeklere dair neşrettiği makaleyi iş güç ederek tashihiyle vakit zayi etmekten çekinmemiş idi.

Neşriyat hakkında gösterilen şiddet ise bir derecede idi ki Ceride-i Havadis bir kere Avusturya devletine Nemçe devleti dediği için kapanmak muhatarasına düştüğünü rivayet ederler. Hele zamanınca en mukbil bir zatın mülkümüzde maarifin haline dair bin türlü dualarla, senalarla yazdığı makale neticesinde maarifin muhtacı ıslah olduğuna metalik birkaç kelime bulunduğu için Tercüman Ahval'in bir ay kadar tatiline sebep olduğunu reyelyakin biliriz. Tasvîr-i Efkâr'ın sahibi bulunan Şinasi bundan daha küçük bir sebeple maarifteki memuriyetinden mahrum edildi.

Ya bu şiddetlerin neticesi ne oldu? Gene zamana hükmünü icra etti. Hükûmet matbûat nizamnamesini neşretmek mecburiyetinde bulundu. Bu hal ile matbûatı Osmaniye için bir devri cedit açıldı. Türk gazeteleri memleketin ve Girit mesaili gibi mühim işlerde Beyoğlu gazeteleriyle bahis ve rekabete başladılar. Bir taraftan da edebiyatın memûlün haricine çıkarcasına gösterdiği terakki yardım eyledi. Halkın günden güne matbûata rağbeti tezayütte idi. Kendilerine güvenen gençler neşriyatı kalemlerine bir tecrübegah ittihaz ettiler. Taayyüş için devlete bar olmak istemeyen üdebaya bir sanatı istifade açılacağı ümit olunmakta idi.

Hayfâ ki Belgrat meselesinin zuhuru üzerine gönüllerde gâleyan eden ateşi hamiyet kalemlere dahi sirayet ederek bir günde iki gazete muharrirlerinden mahrum edildi. Arkadan mahut kararname yetiştirdi. Bir darbe ile üç gazeteyi birden mahveyledi. Nefiy çıktı, memuriyet suretiyle tağrip icat olundu.

Ya bu şiddetlerden görülen semere vatan gurbete, fıkdanı riayet hakarete, iyma aleniyete tahavvül eylemekten ibaret değil miydi?

Arada üç gazete kapanmış ve neşriyat hiç olmayacak derecelerde şiddet göstermişken gene İstanbul'da altı yedi gazete birden zuhur etti. Kararname ile fikri beşer beyninde bir meydanı girü dar açıldı. Gazetelerin kimisi kapandı, kimisi kendi kendine tatil etti; kimi gene çıktı, kimisi çıkamadı. Maamafih fikri serbestî günden güne terakkide idi.

Ali Paşa vefat etti. Hükûmet neşriyat üzerinde olan şiddetini kaldırır gibi görüldü. Tezjiyei emavata dair her ne söylendiyse hürrü mutlak bırakıldı. Hatta o münasebetle devlet de usulü idaresini bütün bütün başka bir surete çevirmekten bahsetmek bile caiz görüldü!

Nöbet eshabı hayata gelince gene kararname meydana atıldı. Gene gazeteler kapanmaya ve hatta kendi kendine kapanmış olanların tekrar intişarına izin verilmemeye başladı. Dalkavuğa dalkavuktur demek adabı umumiyyeye, gareze marazdır demek “menafii devlete” mugayir addolundu. Memuriyet namıyla adam nefyetmek hususu daha ziyade şiddet ve kuvvetle meydana çıktı. Hatta buna, memuru gece zaptiyede hapsedmek ve sabahleyin mahalli memuriyetine tahtelhıfz göndermek mahareti dahi ilave edildi. İmdadı ilahi erişti, gene iş değişti. Hezel ciddin intikamını almaya başladı.

İnayeti padişahi muin oldu. Kararnamenin verdiği hükümler keenlemyekün hükmüne girdi, gene ciddiyat meydana çıktı. Gene hakikatten bahsetmeye imkân bulundu. Hatta

bir gazetenin umum bir heyeti ile mahkemeye davet olunabilecek kadar hakkı dahi tanıldı.

Saltanatı seniyenin müsaade ve zamanın ilcaatı ve efkârı umumiyenin himayesi ve fikri serbestînin terakkisi bu halde gidip duruyor. Maamafih gene kararnamede hükmünü icradan geri kaldığı yoktur. Tatillerden kat'ı nazar üç ayda iki muteber gazetenin lağvolunduğunu gördük.

Vükelayı fiham hazeratının efkârı hürriyetperveranesini bilenlerdiniz. Binaenaleyh bu garibenin onlardan sadır olmuş bir şey olmadığına emniyetimiz vardır.

Matbûat idarei behiyesinin fatanet ve hakkaniyetine dahi itimadımız kemalededir. Binaenaleyh bu nizamsızlığın o taraftan sudur etmediğini dahi itminanı tam ile iddia edebiliriz.

Ya acaba araya şeytan mı karışıyor. Hayır, şeytanın biçare gazetecilerle ne alışverişi olabilir? Yakinen biliyoruz ki bu hale sebep yalnız bir meseledir. Gazeteler hükûmet seniyenin iradatını layıkıyla bilmekten acizdir. Çünkü bir hükûmetin muradı ne ise neşrettiği nizamattan bilinir. Elde bir matbûat nizamnamesi var, onun da hükmü cari değil... Kararname ise yalnız Girit meselesini devamına mahsus olmak üzere neşrolunmuş idi. Bihamdillah şimdi Girit'te mesele yok. Bir gazeteci yazı yazarken kendine mecnun nazarı ile bakmadıkça o kararnamenin hükmünü nasıl düşünebilir? Yalnız şurasını idrakten beyanı aczederiz ki hükûmeti seniye gazeteleri niçin bir intizam altına almak cihetine meyletmiyor? Zannetmeyiz ki dirayet ve kifayetleri müsellemler olan ricali devlet sui istimalatın men'inde muamelei örfiyeyi nizamdan müessir addeylesin. Elde bu kadar da tecrübe var. Elli altmış sene evvel bir köy subaşı istediği yolda adam öldürmeye muktedir de gene her köyde hemen her gün bir büyük cinayet, şimdi vali mahkemenin hükmü olmadıkça bir caniyi hapse muktedir olamıyor, bununla beraber vilayette ayda bir iki cinayet ya vuku bulur ya bulmaz.

Mülkümüzde matbûat kadar şiddetli ceza görmüş hiçbir şey yoktur. Gene matbûatın gösterdiği sebatı cesurane herkese hayret veriyor.

Matbûat bir nizam altında olsaydı, şimdiki müşkilatın yüzde biri mevcut olmazdı. Delildir ki matbûat nizamnamesinin hükmü cari iken o müşkilatın binde biri mevcut değil idi.

Bu mülke gazeteler fena hizmet etmedi. Gazeteciliğin zuhurundan evvel sıfatla mevsuf mutabakatini bilenler mülkün en büyük üdebasından madut idi; bugün Osmanlıların bir lisanı edebî varsa gazeteler sayesinde.

Gazeteler bu hale gelmeden evvel herkes “rimpapa” gibi “kızıl elma” gibi türrehat ile meşgul idi. Dünyada bir medeniyetin vücudundan ve Devleti Aliyye politikasının ilcaatından halkça bir itikat hâsıl olduysa hep matbûat sayesinde.

Devlet bir muntazam encümeni daniş açmış olsaydı belki edebiyatın terakkisine gazeteler kadar medar olamazdı. Herkesi senelerce politika talimine çalışılıysaydı belki efkârı umumiye gazeteler kadar hizmet edemezdi.

Gazetelere bu kadar şiddet gösteriliyor. Fakat şurasını bilemiyoruz ki şimdiye kadar hangi gazete devletin cüz’i, külli dünkü işine sekte getirdi? Gazetelerin bir münasebetsiz yola gittiklerinden şikâyet olunmaktadır. Ancak Türkçe muharrirler bin türlü yemin etseler hanis olmazlar ki şimdiye kadar hiç biri gazetesini kapatmak için bir kelime yazmamıştır. Gazete ile işigal edenlerin en zekileri, en tecrübelileri mesuliyet ne türlü makalattan geleceğini tayinden aciz kalıyor. Zaman oluyor ki en şiddetli addolunabilecek bir makale için hiçbir şey denilmiyor; zaman oluyor ki gazeteciler arasında hiç hüküm verilemeyecek bir makale için tatil ve ilga hükümlerine düşülüyor.

Hatta kapanan gazetelere sorulsa yarısı hangi bent için tatil olunduğunu bilmez.

Hâsılı kararnamenin hükümleri gazetelerce kaza kurşunu kabilinden olarak, tevarütte dahi kesret olduğundan tabii muharrirlere bir havf, bir tereddüt arız oldu. Bir derecede ki bazı kere bir gazetenin tatiline kapanması için yazılan sözler sebebiyet vermektedir.

İtikadımızca gazetelerde vücudundan bahsolunan münasebetsizliklere nizamsızlıkla mukabele etmek hükûmeti seniyeinin şanı adaletine yakışmaz.

Mâlûm bir meseledir ki, ne bulunduğumuz asır içinde ve hususiyle neşriyat gibi en mühim bir meselede muamelei örfiyeinin tesir ve faydası görülebilir, ne de Girit meselesine mahsus olmak için yapılan kararname ile gazete lağvü tatil ettirmeğe salih bir nizam hükmünü bulmak kabildir.

İşin bir düşüncecek yeri de menafii nakdiye hususudur.

Herkes gazeteyi taayyüş için çıkarıyor. Hangi gazete kapansa sahibini tabiatıyla maişetinden mahrum etmez mi? Mülkümüzde esbabı taayyüşün killeti nev’ine nazaran bu mahrumiyet bir gazete sahip veya muharririni aç ta bırakabileceğine şüphe olunabilir mi? Ya dünyada açlıkla mücazata cevaz var mıdır?

Memaliki osmaniyede envai cinayatin tertibi mücazatına kâfi görülen kanun ve mahkeme gazetelerin tayini cezasına niçin kifayet etmesin?

Silah derdest olarak mülke hücum ile halkı isyana tahrik eden haydutlar muhâkemeye çekilirken gazeteciler onlardan şeni veya hukuki insaniyeden mahrum mudurlar ki görecekları cezada hiç muhâkeme külfetine düşölmesin?

Hâsılı devletçe her türlü faideden beri ve gazetelerce bin türlü mazarratı cami olan şu usulde devam ile medeniyetin en büyük saliflerinden olan ve mülkümüzde henüz yetişip gelen neşriyatın daha mehdi zuhurda iken fenapezir olmasına hükûmeti seniyenin efkârı terakkicuyanesi rıza vermez zannındayız.

B. M.

Sayı: 127 H. 2 Safer 1290 / R. 19 Mart 1289 Sayfa: 1- 2

Tiyatro

Meşâkk-ı âlem eğlencesiz çekilir belâlardan olmadığı için zararsız eğlenceler naklen ve hikmeten daima mübah addolunagelmıştır. Eğlencenin zararsızı mübah olunca fâidelisi bittabi' müstehap olmak lazım geleceğini ise tarif iktiza etmez. Reşit olduktan sonra dahi sabavetindeki hali gibi hikmetsiz şeylerle eglenenler büyümüş adam değil irileşmiş çocuk hükmünde sayılır.

Akıl me'kûlâtında lezzetten ziyade gıda aramak lazım geldiği gibi eğlencesinde de neşâttan ziyade fâide taharri etmek iktiza eder.

Eğlencelerin ise en edibânesi ve binâenaleyh en fâidelisi tiyatrodur. Edep ve mûsikî ki vicdan-ı beşerin hâkim hissiyat ve nedim neşâtı olmak için yaratılmış iki hemşire-i dilrübâdır. Tiyatro muarrızlarında da teşahhus eder. Can bulur. Bin şekle bin kıyafete girer. İnsanı ağlatır, güldürür. Vicdanı açar, tenvir eder, tathir eder.

Tiyatro edebiyatın en büyük kısmıdır. Hatta Voltaire gibi aksâm-ı fikir ve hikmetin her cihetinde izhâr-ı kemal etmiş allâmelerin külliyatına bakılsın. Daima birinci ciltleri tiyatroya müteallik olan eserleriyle başlar.

Edebiyatta tiyatroya takaddüm edebilecek bir kısım yoktur. Çünkü edip, hayalini meydana götüren bir vücutta tecessüm ettirdiği için gönüllere tabii, daha canlı, daha bedihi bir halde tasvir eder. Kitap enis-i tenhâ-nişinâne ise tiyatro nedim-i cemiyettir. Kitabı göz, tiyatroyu vicdan görür.

Bir millet umûmen ahlâk kitabı yazsa bir adamı pek kolay terbiye edemez. Bir edip birkaç güzel tiyatro tertip etse bir milletin umumunu terbiye edebilir. Memleketimizde en ciddi bildiğimiz zevât için bile baştan aşağı ahlâk-ı alaiyi mütâlâa etmek nefsi öldürürcesine cebr altında tutmaya mütevakkıf görünür. *Paris Fukarası*'nı en hafif beylerimiz bile lezzetle seyrederek hem eğlenir. Hem müstefit olur.

Emsâl-i edebiyededir ki hakikat namında bütün 'âlemiyân içinde mahbûbü'l-kulûb olmaya layık bir kız var imiş. Saçları dağınık, göğsü bağı açık gezdiği için delidir demişler, zincire vurmuşlar. Sonra akıl namında bir hekim çehreyi eski halinde bırakmakla beraber dikkat olunmayınca anlaşılmasın bir tarza getirir. Bir düzgün icat etmiş. Adını mesel koymuş. Hakikatin yüzünü onunla boyamış. Arkasına da âdet denir bir makbul biçimde libaslar giydirmiş. Yine kızı meydana salıvermiş. O vakit hakikat herkes indinde makbul olmaya başlamış. İşte tiyatro yüzüne mesel düzgünleri sürülmüş, arkasına âdet libasları giydirilmiş olan hakikatin teşahhus etmiş bir misalidir. Avrupa'da

zuhûr eden milyonlarca edibba içinde İngilizli meşhur Shakespeare'den büyük şair gelmediği müttetikun 'aleyhtir. Shakespeare ise yalnız tiyatro yazardı. Bugün cihanın en meşhur edibi Victor Hugo sayılıyor. Onun da en güzel eseri tiyatrolarıdır.

İngiltere'nin, Fransa'nın, İspanya'nın İtalya'nın, Almanya'nın İskandinavların hatta Rusların en fâzıl olan ashâb-ı kalemi bedayi'-i fikriyyelerinin en müntehap ve meziyetlerini tiyatroya sarf edegelmişlerdir.

Milel-i mütemeddinede ahlâkça görülen bu kadar inkılabâta hissiyatça zuhûr eden bu kadar ulviyata her şeyden ziyade tiyatrolar hizmet etmiştir.

Memâlik-i garbiyede âdâbın yarı hayatı tiyatro sayesinde. Hele mûsikî bütün bütün tiyatro kuvvetiyle yaşıyor.

Tiyatro ve hayat-ı esâsiye ile yaşamak şânından olan eski Yunanlılarda zuhûr etmiş ve onların mukallid-i kemâlâtı olan Romalılar arasında ihtiyacât-ı mübrimeden ma'dûd olmuş idi. Çin'de dahi pek eski yapılmış bir takım mudhikeler mevcuttur. İskender'in Asya'ya istilasından sonra Hind'in Sanskrit lisanında dahi tiyatro yazılmaya başlanmış idi. Buna bakılınca ihtimal ki Fars-ı kadîmin mahv-abad-ı nisyana düşen âsâr-ı edebiyesi arasında da tiyatro bulunabilsin.

Roma garp imparatorluğunun inkırazından sonra bu kısım-ı celil-i edep heman bütün bütün İstanbul'a inhisar etmiş ve Avrupa'da bir takım hikâyât-ı mezhebiyeye dair kiliselerde oynatılan bazı ufak tefek oyunlardan başka bir eser meydana gelmemiş idi.

Tiyatronun akvam-ı İslamiye arasında revaç bulamaması iki sebepten neşet etmiştir. Evvela istidrak-i mehâsin ve ikmâl-i fazaille muttasıf olan ezkiyâ-yı garp âsâr-ı Yunani'yi tettebbua başlar başlamaz melekleri bin türlü fitne istilasına düşmüş gördükleri için elzem olan maarif ve hikemiyattan lazım olan ezvak-ı edebiyata nakli himmet edecek kadar zaman-ı huzur bulamadılar.

Saniyen Yunan tiyatroları daima manzum olarak okumak eşarı ise birtakım hurâfât-ı ilahiyat ile mâlâmâl olduğundan bedayi'-i edebi hakâyık-ı tabiat içinde arayan muvahhidin-i İslam'a zevk bahş olmak kâbil değil idi. Acem ise Arap'tan sonra zaptettikleri yerlerden ne türlü cevâhir-i marifet iğtinam ettiler ki tiyatroyu unuttuklarına taaccüp olunsun.

Avrupa'ya gelince her türlü sanayi'-i nefise ve bedayi'-i fikriyyenin yeniden hayat bulmaya başlaması cihetiyle devaran-ı hasr-ı unvanını ihraz etmiş olan kurûn-ı ahîre mebadisinde İspanya'dan, İngiltere'den, İtalya'dan kudreti icada malik birtakım a'zâm-ı edebiyat mûsikiyi bir maharet hîred-fersa ile ihyâya başladılar. Birbirini

müteâkip her kavmin zekâvet-i mevhuba ve marifet-i meksûbesi o yollarda dahi müsabakaya kıyam eyledi. Şehirler müzeyyen müzeyyen tiyatrolarla kitapçı dükkânları mükemmel mükemmel oyunlarla dolmaya başladı. Şimdi her pâyitahtta beşten otuza kadar tiyatro ve lisanda beş günde otuz bine oyun görülüyor.

Bizde ise kahvenin, tütünün zuhûruna kadar gündüzler zaman-ı kesb geceler ise vakt-i inziva bilindiği için efradın içtima'ı nadiren vuku' bulan helva sohbetlerinin müsamerâtı -elde okunur anlaşılır ıstılahtan kafiye den yanına varılır bir tarih veya hikâye olmadığı için nakliyyâtta veya Battal Gazi yollu hikâyata- münhasır idi.

Tütünün kahvenin zuhûru üzerine şehrin ötesinde berisinde açılan cemiyetgâhlar Murad-ı Rabi' devrini kanlar içinde yuvarlata yuvarlata geçirdiğinden ahlâk-ı umumiyede içtima' ile imrar-ı vakit arzuları birleşmekle sevk-i ihtiyaç-ı tabii birtakım yeni yeni eğlenceler peyda ettiği sırada zuhur-u kavli dahi meydana gelmiş idi.

Bu da bir nevi tiyatro demek ise de tertip ve icrasında ne tasvir-i tabiat ne de te'sir-i kelâma bakılarak arada edebî iki manası dahi riayetden sâkıt olduğundan eğlence değil ukalânın nefretini celb etmek ve cühelânın ahlâkını ifsat eylemekten başka hiçbir şeye hizmet etmemişti.

Nihayet Güllü Agop Efendinin himmetiyle Gedikpaşa'daki Osmanlı Tiyatrosu vücuda geldi.

Osmanlı Tiyatrosu'nun halini tarife girişmeden evvel asıl tiyatroya dair bazı mülâhâzâtı beyan edelim. Her millette tiyatro birkaç türlü taksimât altına alınmış ve hiçbir karnın üdebâsı kendinden evvel gelen karn üdebâsının taksim ve tarifine kâil olmamıştır.

Mesela birtakım ashâb-ı müehhize tiyatroyu faci' ve mudhik nev'lerine taksim etmek istediler. Sonra en muktedir müellifler bazı yerinde gülünür bazı yerinde ağlanır veyahut ne ağlatır ne güldürür oyunlar tertip edenler bunlara o taksim mutabık olan eserler kadar ve bazı kere de daha ziyade makbul oldular. Nihayet tiyatronun hayâl-i beşer gibi tahdit ve taksim kabiliyetinden beri olmadığı tebeyyün eyledi. Bugün hangi oyun züvvarı müstefit etmekle beraber eğlendirmek hassasına malik ise tiyatro kaidesine mutabık addolunuyor. Adına da ashâb-ı tedkik lisanında her ne nev'idene olur ise olsun yalnızca oyun deniliyor.

Tiyatro, orta oyunu değildir. Çünkü orta oyunu yalnız güldürür. Tiyatro kâh ağlatır kâh güldürür. Kâh ağlatıp güldürmeden eğlendirir. Orta oyunu en budalaca evzâ en bi-edebane sözleri en çetrefil en galiz lafızları gösterir. Tiyatro vicdanın en saklı

perdelerini açar kalbin en haklı hissiyatını tahlil eder. Emrâz-ı nefسانيenin en şedit tesirlerini meydana kor. Dünyanın en büyük beliyyatını tasvir eder. İnsanın en vahşi hevesâtını meydana çıkarır. Ahlâkın seyyiatıyla eğlenir. Âdâtın münasebetsizlikleriyle istihza eder. Aşka bir hicran müsallit eder. Seyredenler giryan olur. Riyaya bir müsahhire nikap geçirir. Görenler gülmemek elinden gelmez. İşte orta oyunu o tiyatro budur.

Gelelim bizim Osmanlı Tiyatrosu'na, halka kudretin en büyük mevhibeden olan zeka-yı tabii cihetiyle memlekette nadiren teşebbüs olunan âsâr-ı terakki demiryolu süratiyle gidegeldiği gibi oyunculukta şu birkaç senenin içinde hiç umulmaz derecelerde ilerlemiş Avrupa'da yüz seneden beri tesis etmiş tiyatrolar senede sekiz oyun ancak verirken bizim beş senelik tiyatro seksen oyun veriyor. Hem de verdiği oyunlarda - telaffuz noksanı ber taraf- Avrupa'nın ikinci üçüncü derece tiyatrolarından aşağı kalmıyor.

Bu terakkinin gönüllere verdiği şevk âsârındandır ki veliyyü'l-ni'met hakiki bildikleri hazret-i millete her türlü hizmetten çekinmemek azm kuyusunda bulunan birtakım erbâb-ı kalem eğlence tedarikini dahi deruhte eylediler. Her biri bu tiyatro hakkında serbesti-i mütâlaat ve hissiyatını muhafaza ile beraber terakki maksadına çalışmakta bir birinin ittifakından yine ayrılmadılar.

Bu abd-i aciz dahi min gayri istihal müessislerinden bulunduğum halde tiyatronun ilerlemesine hizmet için akd ettiğimiz encümenin zuhûru daha iki ay olmadan hâli hâzırca ehemmi-i umûr olan telaffuz derslerinde edilen akdâmlar hayli neticeler gösterdi. Gelecek sene verilecek oyunlarda telaffuzun hiç bizim söyleyişimizden fark olunmayacağını kaviyyen ümit ediyoruz.

Gayret kemalini tarife hâcet göremediğim arkadaşlardan Midhat Efendi, Eyvah isminde bir oyun tertip etti. Dün gece oynandı. Züvvarı memnun ettiğinden eminiz. Âsâr-ı âcizânemden Vatan Yahut Silistre unvanlı oyunun tertip ve talimi hitam buldu. Birinci defa olmak üzere önümüzdeki salı akşamı yani çarşamba gecesi icra edilecektir. Yine âsâr-ı âcizânemden *Raz-ı Dil* namında diğer bir oyun var. Arkadaşların himmetiyle Fransızcadan ber-devam iki komedya tercüme olundu. Daha ufak tefek şeyler de yazılıyor. Tiyatro mevsimi bitmeden evvel talimi hitam bulan olursa oynatılacaktır. Hele encümen gelecek mevsime bir hayli âsâr ile ibtida edeceğini şimdiden va'd edebiliyoruz.

Salı akşamı oynanacak eser-i âcizânem hakkında ashâb-ı mütâlaaya bir iki mazeret beyan etmek isterim. Bunun birincisi ve en kavîsi oyunun mevzu’u olan muhabbet-i vatan kadar âli bir fikrin benim gibi bir âciz tarafından teşrih olunmasıdır.

İkincisi maksat yalnız hubb-ül vatan ve hubb-ı aile gibi en mâruf en sâde iki hissin tasvirinden ibaret olduğu için oyunun hikâyesi de ziyadesiyle sâde olmak iltizam olunmuş idi. İçinde bazı müşkilpesendanın aradığı nâgâh-zuhur-i tesadüfler fevkal me’mul tağyirler ender bulunur. Belki hiç bulunmaz.

Her halde nekâyısının zaten derkâr olan acz-i kabiliyete inzımâm eden mübtediliğe bağışlanmasını umûmen hata bu şanesinden niyaz ederim.

Kemal

Sayı: 16, H. 28 Rebûlâhir 1289 / R. 22 Haziran 1288 Sayfa: 2

Kızlar

Bir vakitten beri kız çocukların terbiyeleri emrinde halkta yanlış bir takım itikadlar hâsıl olmuştur.

Mesela bazıları kızların vazifeleri ancak evlerinin dâhili işleriyle meşgul olmak yani fakir ise sâde matbahta çalışmak, tahta silmek, dikiş filan gibi şeyler ile uğraşmak, zengin ise bu işleri görececek halayıklara emir ve nezaret etmekten ibaret olduğundan onların yazıp okumalarına asla lüzum yoktur diyorlar.

Bazıları dahi kadınlar mücerret def'i zarûret ve husûl-i zürriyet âletidirler. Onların tahsil-i marifet etmeleri lüzumsuz olduktan başka bir dereceye kadar muzırdır. Çünkü noksan hilkatleri iktizâsınca öğrendikleri şeyleri ekseri sû-i istimâl etmeleri melhûzdur, zehâbında bulunuyorlar.

Şu iki itikattan tevellüt eden mazarratların birer birer tadâdı bir risâle tertibine muhtaç olduğundan burada birkaçının zikriyle iktifa eylerim.

Erkek çocukların buralarda menfaât-i umumiyyeye taalluku daha ziyade görerek terbiyelerini kız çocukların terbiyesine tereccüh etmişlerdir.

Hâlbuki bir edna mütâlaa ile şu tercihin hata-yı mahz olduğu meydana çıkar. Evvela mâlûm bir kaziyedir ki kemalatça insan çocukluğunda aldığı terbiye kuvvetinde neşv ü nema bulur. Mademki çocukluk terbiyesini valideler verir. Mademki kız çocukları valideliğe namzettirler. Binâenaleyh bilâkis onların terbiyeleri erkek çocukların terbiyelerine tereccüh olunmalıdır.

Dünyada yalnız bu suret vardır ki gelecek asrın erkek çocuklarını bu asrın kız çocuklarından ziyade terbiye edebilsin. Velakin terbiye yalnız erkeklere hasr olunursa karn-ı âtinin erkek çocukları bu karnın ve belki kızlarından daha terbiyeli olmak bir büyük inkılabı veyahut bir büyük mucizeye muhtaçtır.

Saniyen mademki erkekler hanelerinin harici işlerini, kadınlar dahi dâhili umûrunu tesviyeye memurdurlar. Mademki nasıl iş olursa olsun tesviyesi onu bilmeye muhtaçtır. Mademki bir evin dâhili işlerini anlamış öyle bir destiyi doldurur iken çeşmeye aşağıki tarafı görülmeyeceğini idrak ediş gibi değildir. O hizmetlerin nazariyyâtı mahsusası vardır. Elbette o nazariyyâtı bilmek lazımdır. Mademki kız çocuklar ev kadınlığına namzettirler. Elbette terbiyelerine dikkat her şeyden mukaddemdir.

Sâlisen mademki bir insan bir meseleyi terbiyesi nisbetinde muhâkeme eder. Terbiyesi ne kadar noksan ise elbette muhâkemesi de o kadar noksandır. Mademki bir kadın kocasının her bir halinden hizmetinde olmak vazifesiyle mükelleftir. Muhâkemesi terbiyesi nisbetinde olacağı için o vazifeyi layıkıyla ifa edemez. İsteddiği altı arşın canfesi tedarike muvaffak olamadığına dâir zevcinin irad ettiği makul sebepleri bahane zannedip eğer beni seveydin altı arşın canfese dönüşmezdin saçmasına başlayıp işi fesh-i nikâha kadar vardırır. Evini yıkar. Çoluğunu çocuğunu analı babalı yetim eder.

Mademki bu hallerin vuku'u arzu olunacak şeylerden değildir. Mademki kız çocukları zevceliğe namzettirler. Eğer terbiyelerine bakılmazsa bu haller daima vukû bulur. Binâenaleyh onların terbiyelerine kemali ehemmiyetle dikkat elzemdir.

Rabian mademki insanlar da hayvan-ı nâtık tarifine dâhildirler. Mademki her insan için kabiliyet derecesinde terbiye kazanmaya cehd etmek farzdır. Çünkü terbiyesiz olursa nâtık tarifinin sâde tekellüm cihetine mazhar olur. Asıl matlup olan mefhûmuna şumulü kalmaz. Mademki kadınlar bazı cihetlerce nâkısırlar. Terbiyede de nâkıs kalırlarsa o tarifi hiçbir cihetine mutabık gelmiyor da bambaşka bir şey oluyorlar. Elbette öyle olmamaları için terbiyelerine dört gözle bakmak iktiza eder.

Bu maksat ise mülkümüzce hiç olmazsa mevcut olan darülmuaallimâtıyla birinci ve ikinci derecede bulunan kız mekteplerinin ıslahını Maârif Nezareti'nin teşebbüsâtınca mebde' ittihaz etmeye hâsıl olur. Bununla beraber muradım mücerret kız mektepleri tanzim olunsun da sâir mektep ve medresenin salahı, o mekteplerden çıkacak kızların çocuklarına bırakılsın demek değildir. Yalnız kadınların terbiyesi maarif-i umumiyeye nokta-i ibtida olduğunu beyan etmektir.

Nuri

2. İbret Gazetesinin Nüshalarından Örnekler

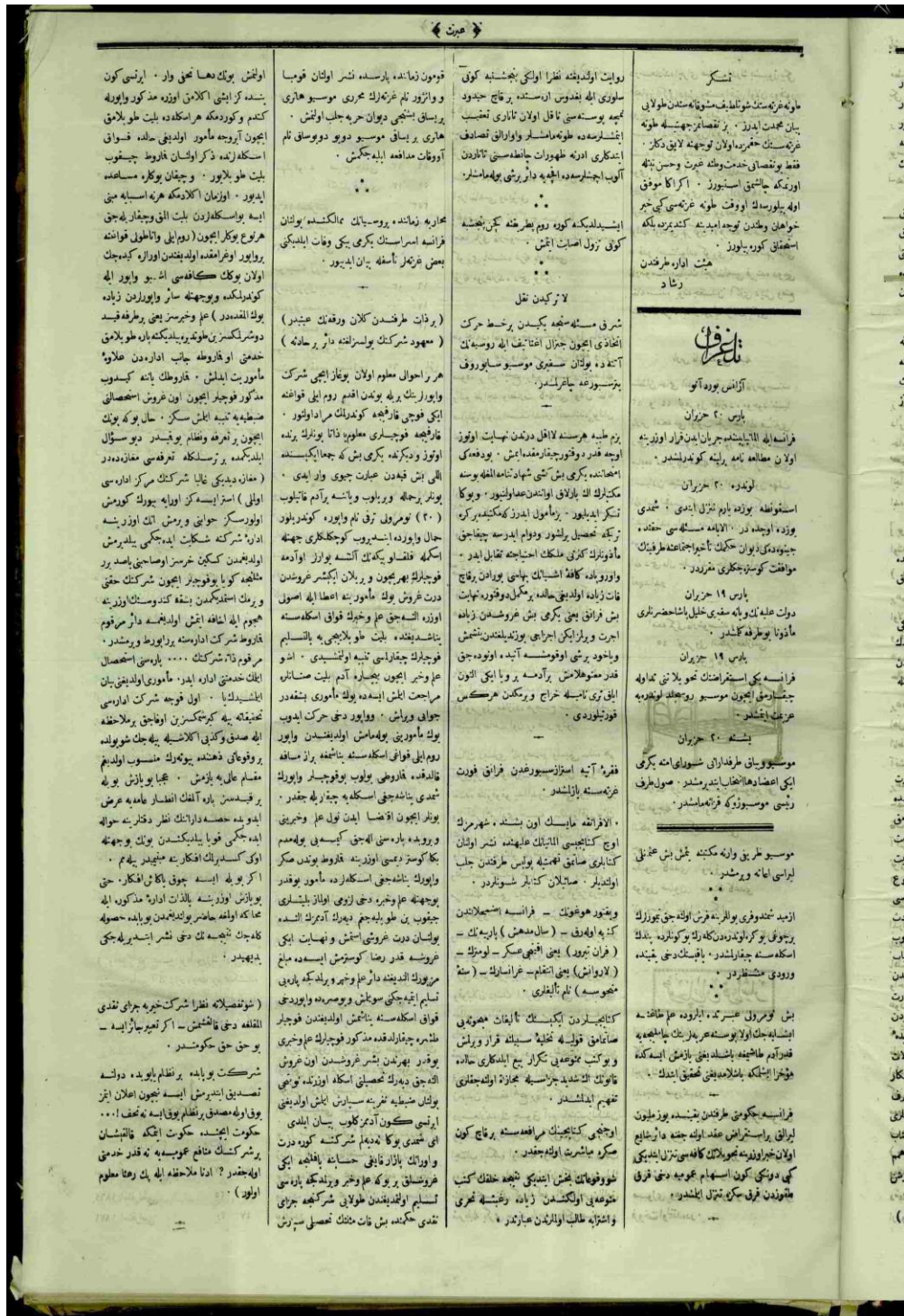

7. Sayı 1. Sayfa

7. Sayı 2. Sayfa

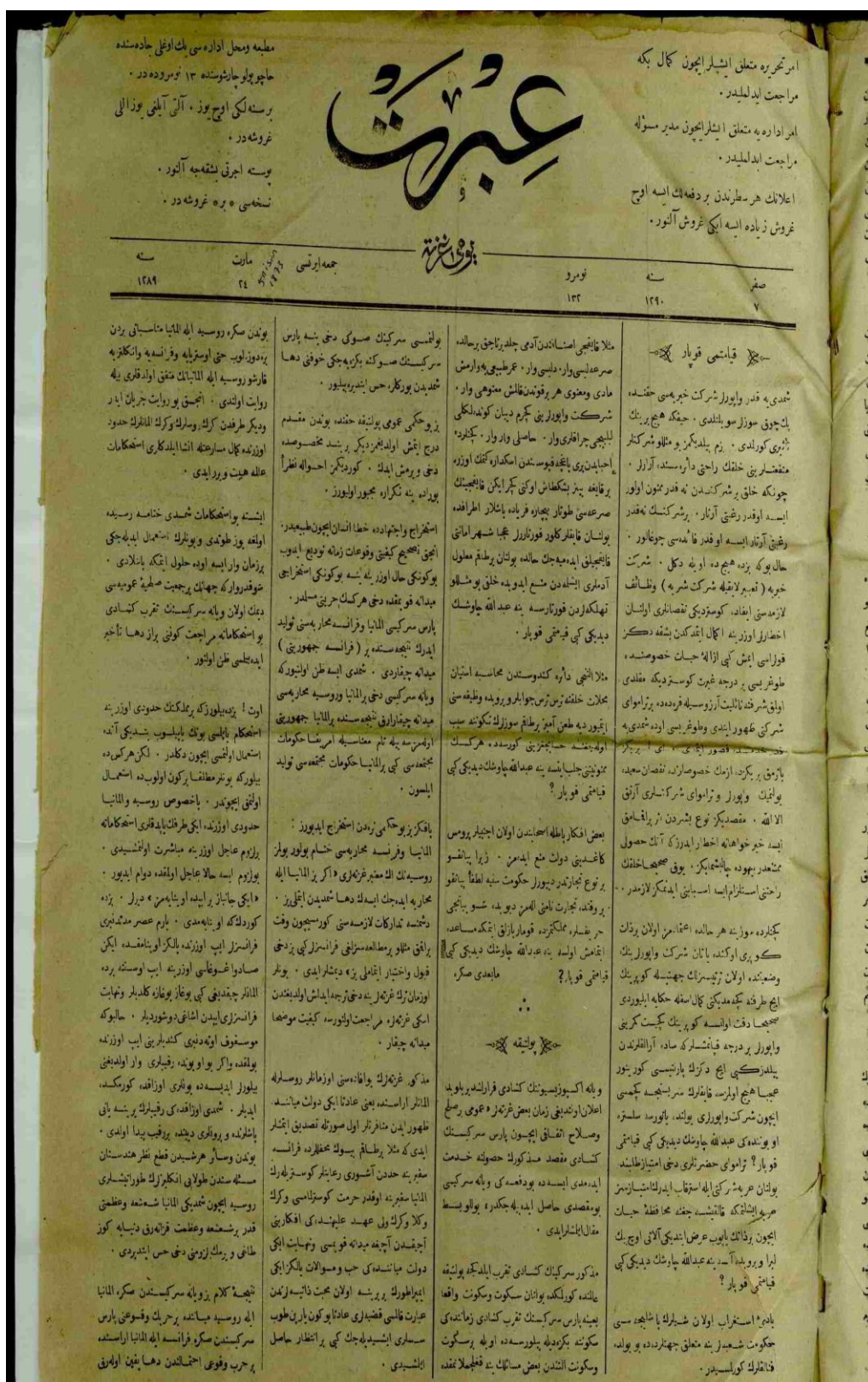

[illegible]

کپی ازاد	محل کور روز	پژده لک بر مجلس عقد اولشده	پژده لک بر مجلس عقد اولشده	مرور پسی وسار وادانی	بوگون خرن حدود ارپس مرازمه
	اگر یونعمین جمع چغارا بسده نهجسی یوقا دیوه بیان ایش اولدمیز ووجه اوز به پرلانیسا حکومت نهجسی سی چشاراچی ؟ اوت یز یوقا دیوه یز . واقعا بوگون اورو باه پرلانیسا (ایبراطورانی) کورمده یز صورت نظاره سته کوره بولانیسا ایبراطورانی عوم المانیانک فرانسه به قارشو سلحه صار به لوق اولوجه فرانس اولدینی طن اولدند . چونکه کیت یو به یو یوله اعلان ایلشیدی . لکن حقیقت یونعمی عبارت ایدی ؟ یونعمی عبارت اولدینی المانی حکومتی اکلادیر . واسکلا مریه یولشده عالمده بولانیسا ایبراطورانی کورمده یز دیک لک مسکله اولدینی ایلت ایلدیر	پژده لک بر مجلس عقد اولشده ایلیا دولتی مغربی قوت بارولاتی باب عالی به عزیت وصدرا عظم و صفت و ایشا حضرت ایل کورتشدر .	سرای یوسنده . ریمکتب حرید انسانی ایچون آچیلان ایانه یوز سکر ییک بدی غروشه باغ اولشدر .	سرای یوسنده . ریمکتب حرید انسانی ایچون آچیلان ایانه یوز سکر ییک بدی غروشه باغ اولشدر .	بوگون خرن حدود ارپس مرازمه
	وانده عماره مستططه یز سنی اسپانیا فرلنده انتخاب اولان پرورسیال پرلانیسا حکومتی سی سنی اید . یو یوسولونک صادوا مغربی شانی محافظه ایلدی . اوزده المانیای بیله یوق ایدی . یونعمی چدی . ایشا اتفاق شالی یی . یوسایی فرانسه ک شدنندن محافظه ایشا ایچون چدی . المانیای ایبراطورانی ایشا عماره یز سکر . حکومتی رضایی حاصل اولشدر نفسه اعلان ایلدی . یو یو مؤثر مدکور ایبراطورانی طرفی التزام ایلدیرک یو غایبه خوق هسده چارو یار کیت یی تصدیق ایلدیردی .	پژده لک بر مجلس عقد اولشده ایلیا دولتی مغربی قوت بارولاتی باب عالی به عزیت وصدرا عظم و صفت و ایشا حضرت ایل کورتشدر .	سرای یوسنده . ریمکتب حرید انسانی ایچون آچیلان ایانه یوز سکر ییک بدی غروشه باغ اولشدر .	سرای یوسنده . ریمکتب حرید انسانی ایچون آچیلان ایانه یوز سکر ییک بدی غروشه باغ اولشدر .	بوگون خرن حدود ارپس مرازمه
	لکن اوکونده ایبراطورانی علیه یز اولان فکر ضعف کسب ایچون قوت کسب ایدی . اولده کور کورون روسیه و بولانیسا چشارا بسده المانیای حکومتی یز . یوسایی منفعی ایچون فان دوکیه چکاری ایدینی قوتشدردی .	پژده لک بر مجلس عقد اولشده ایلیا دولتی مغربی قوت بارولاتی باب عالی به عزیت وصدرا عظم و صفت و ایشا حضرت ایل کورتشدر .	سرای یوسنده . ریمکتب حرید انسانی ایچون آچیلان ایانه یوز سکر ییک بدی غروشه باغ اولشدر .	سرای یوسنده . ریمکتب حرید انسانی ایچون آچیلان ایانه یوز سکر ییک بدی غروشه باغ اولشدر .	بوگون خرن حدود ارپس مرازمه
	ایشه و سولک جوی استخر ایلدیرک نهجسی احوال عومده . نظر دفتر کال شتی بالکر یونعمی عبارت دگدر . لکن ک هیئتایی بولانیسا ایچون دیکر لری عومده ک شوط فرافوق بالکر یوسله به حصر نظر ایهیت ایشدیر .	پژده لک بر مجلس عقد اولشده ایلیا دولتی مغربی قوت بارولاتی باب عالی به عزیت وصدرا عظم و صفت و ایشا حضرت ایل کورتشدر .	سرای یوسنده . ریمکتب حرید انسانی ایچون آچیلان ایانه یوز سکر ییک بدی غروشه باغ اولشدر .	سرای یوسنده . ریمکتب حرید انسانی ایچون آچیلان ایانه یوز سکر ییک بدی غروشه باغ اولشدر .	بوگون خرن حدود ارپس مرازمه
	اولی کون رفیق لک اشدی حضرت لری باب عالی به کورک صدر اعظم حضرت لری ایل پرخی کور شلور بولن سکر . صدر اعظم حضرت لری یوسف عزالدین اشدی حضرت لری کورتشدر اوزده باب هر سکر یی به عزیت ایشده کندیلری یوله دفتردن به باب عالی به عودت بور شلور .	پژده لک بر مجلس عقد اولشده ایلیا دولتی مغربی قوت بارولاتی باب عالی به عزیت وصدرا عظم و صفت و ایشا حضرت ایل کورتشدر .	سرای یوسنده . ریمکتب حرید انسانی ایچون آچیلان ایانه یوز سکر ییک بدی غروشه باغ اولشدر .	سرای یوسنده . ریمکتب حرید انسانی ایچون آچیلان ایانه یوز سکر ییک بدی غروشه باغ اولشدر .	بوگون خرن حدود ارپس مرازمه
	و کالی مقام حضرت لری اولی اقسام احکام عدلیه نظری مدحت ایشا حضرت لری ک قوتشده	پژده لک بر مجلس عقد اولشده ایلیا دولتی مغربی قوت بارولاتی باب عالی به عزیت وصدرا عظم و صفت و ایشا حضرت ایل کورتشدر .	سرای یوسنده . ریمکتب حرید انسانی ایچون آچیلان ایانه یوز سکر ییک بدی غروشه باغ اولشدر .	سرای یوسنده . ریمکتب حرید انسانی ایچون آچیلان ایانه یوز سکر ییک بدی غروشه باغ اولشدر .	بوگون خرن حدود ارپس مرازمه

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Mahmut BALBAY
Uyruğu : T.C
Doğum Yeri ve Tarihi : BATMAN 01.02.1978
Telefon : 05055600567

e-mail : mahmut_balbay@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Kozluk Lisesi	1996
Üniversite	: İnönü Üniversitesi/Türkçe Öğretmenliği	2002
Yüksek Lisans	: Batman Üniversitesi/Türk Dili ve Edebiyatı	2019

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2002-2019	Milli Eğitim Bakanlığı	Öğretmen

UZMANLIK ALANI : Yeni Türk Edebiyatı
YABANCI DİLLER : İngilizce